

શ્રી બુદ્ધિભાગસ્મૃતિ અથવા ભાગ નં ૧૩ મળકો

શાસ્ત્રવિશારદ જૈનાચાર્ય યોગનિષ્ઠ શ્રીમદ્
બુદ્ધિસાગરમ્મરિ વિગ્ધિત

પુત્રસુદ પદ્ધતિ

ભાગ ૨ નો

મહાવિન જૈનાગ્રંથોની મહાવર્ણી

કપાલી પ્રતિષ્ઠ કરનાર

શ્રી આધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રમારક મહાશય
હા. વકીલ મોહનલાલ હેમચંદલાઈ

સુ. પાદરા

પ્રથમા આર્થત

પ્રત ૧૦૦૦

પીઠ સ ૨૪૪૮

મન ૧૯૨૩

વિદ્યમ નં ૧૯૭૮

દિન ૩ ૧-૮-૦

પ્રથમ મળનારું ઠંડાક

વઢીક મોહનલાલ હિમચ દલાઈ

મુ. પા. રા. (મુખ્યમત)

ગાંધી આત્મારામ જેમચ દ

મુ. સા. પુ. દ. (મુખ્યમત)

વનત મુનશ્વરચમા નીમનલાલ ઉમિરલાલ મહેતાએ મુદ્રાકીત કર્યું
રાયપુર રાયમગની મોળ પાસે—અમદાવાદ

અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસાદ મહા તરફથી શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગર
અથમાળાનાત્રેમઠમામણ્ડાતરીકે આ પત્રસદુપદેશ લા-૨ કે જેના
રચનાર શાસ્ત્રવિશારદ્ જૈનાચાર્ય યોગનિષ્ઠ-શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી
સૂરીશ્વરજી છે આ અથની અદરના પત્રો જુદા જુદા પ્રસંગે
જૂની જુદી વ્યક્તિઓ પર અધિકાર પ્રમાણે લખવામા આવેલ
છે જે ખરેખર વાચકોને વિચારણીય અને મનન કરવા યોગ્ય
છે તેમા બતાવેલા વિચારાનુસાર પોતાનું જીવન વ્યતીત કરવામા
આવે તો મનુષ્યોને જીવનમા ઘણા જ લાભકારક છે એટલું
જ નહિ પણ અનુક્રમે મુક્તિમાગના પથે લઈ જનારા છે
પત્રોની અદરના વિચારેા અનુભવગમ્ય સ્વપરોન્નતિસાધક
છે વિશ્વમા મતપુરુષોની પ્રવૃત્તિ વિશ્વજનોના કલ્યાણ કરવાના
હેતુથી જ થાય છે જેની જેવી દૃષ્ટિ તેવું તેને લાગે છે એ ન્યાયે
જો સમજનો વાચશે તો તેને લાભકારક થશે શુદ્ધીના પત્રોથી
અનેકલબ્ધજનોને લાભ થયો છે અને થાય છે શુદ્ધીના
પુસ્તકો જ્યા ત્યા પ્રેમથી વચ્ચાય છે, કારણ કે તેની અદરના
લાવો દરેકને મરણ રીતે સમજી શકાય તેવા છે તેમના લખેલા
પત્રો આત્માના સહજસુખમા લઈ જનારા છે તેમના પત્રોમા
વિશેષ ખૂબી તો એ છે કે બાહ્યના મનુષ્યો ત્યારે બાહ્યસ્વરા
જ્ય માટે મથન કરે છે ત્યારે શુદ્ધીએ આત્માના સ્વરાત્મ્ય લાણી
લોકોને વાળવા કેટલો કટીબદ્ધ પ્રયત્ન સેવ્યો છે તે વાચનાર સમજી
શકશે આ અથ અથથી ઇતિ સુધી વાચવાની દરેકને બલામ

કરે ૫ એટલું જ નહિ પણ વાંચીને વિચારી મનન કરી તદ્દત
 જાન યથાશક્તિ પ્રવૃત્તિ કરવાની લક્ષ્યજ્યે કરે ૧ ગુરુશ્રીના
 શ્રીશ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનગ્રંથથી વિભૂષિત જે મહાન સત્તી કિમતે
 પુસ્તકોના પ્રચાર કરે છે, અને તે ધનવતીની મહાયથી જ કરી
 શકે છે જે જે જાધુઓએ આ શ્રય પ્રસિદ્ધ કરવા સહાય આપી
 છે, તેઓનો અતકરણથી ધન્યવાદપૂર્વક આભાર માનવામા
 આમે છે અને ભવિષ્યમા જાવા શ્રી પ્રસિદ્ધ કરવા સહાય
 આપો એમ ઈચ્છાય છે આ શ્રય સ ૧૯૬૬ ની સાલમા
 બહાર પડે છે આ શ્રયમા જૂદા જૂદા પ્રસંગે લખેલા પત્રો
 દાખલ કરવામા આવ્યા છે મજાનો હસ ચચુવત્ સારગહણ
 કરશે પણ દુર્લભોની પેઠે ગાંડત્તિ નહિ ધારણ કરે એમ ઈચ્છી
 વિરમું છું

નિ તત્ત્વ ૧૯૭૨
 ભાગવાસુદે ૧

ૐ શ્રી ગુરુ શાંતિ
 શ્રી આત્મારામ એમથદ સાબદે
 શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસાંગક મહાન
 તરકથી

ધન્યવાદ-

આ પત્ર સંકુપ્તેશ લા ૭ માનીને જણાવેન જાધુઓએ મહાય આપી છે તેમની નોંધ ધન્યવાદપૂર્વક લેવામાં આવે છે અધ્યાત્મ જ્ઞાનના અથો જૈનમમાજમા ફેનાવવાની ખામ જરૂર છે અને તેની જરૂરીયાત શ્રી અ પાત્મજ્ઞાનપ્રસારકમ-૧ જાધુઓ મહાય જરીન્કટલેકે અથો પૂરી પાડે છે આ અથ છાપવામા અને ડાપાવવામા જે જાધુઓએ દ્રવ્યની સહાય આપી છે તેઓને ધન્યવાદ આપવામાં આવે છે અને ભવિષ્યમા તેવા અથો ડાપાવવા મહાય આપજો એમ ઉચ્ચાર્ય છે

૪૦૧ શા જેસીગભાઈ રવચ દભાઈ વિજયપુર

૪૦) શા જેમીગભાઈ રવચ દભાઈના એ સગા તરફથી
હા વનુભાઈ કરમચ- વિજયપુર

૬૦) શા જગજીવનભાઈ પરાગજીભાઈ હા મુનજીભાઈ
જગજીવનભાઈ મુા માગરોવદાન (મુખાઈ

૫૦૮) શ્રી માણસાના સવ તરફથી હા હાથીભાઈ મુનચ દભાઈ મુા માણસા

૧૦૦) ભાખરીયા-મોહનનાત નગીનતસ મા મેહસાણા

૭૫) શા મણીનાલભાઈ જમવદામની કપની મુા મેહસાણા

૫૦) પટવા ભીખાભાઈ હાકચીભાઈ મુા મેહસાણા

૩૦) ભાખરીયા છુતાખીદાસ ગોકળદામ મુા મેહમાણા

૧૫૧) શેક ડાણાભાઈ મગનલાન પુધરા

૨૦૦) શા હીરાચ દ કૃષ્ણાજી હા ડનાવાલ હરગોવી દ માણુગા તથા મુા પુના

૫૦૧) ગેક દેવીદામભાઈ પોમાજીભાઈ મુનિમહારાજ

શ્રી ઉત્તમસાગરજીની દીક્ષા પ્રમજે મુા મુખાઈ

૧૬૧૬)

ઉપરની વિગતેઆ અથ છાપાવવામા મદદ મળી છે આ પ્રમાણે આ પુસ્તકના પ્રસિદ્ધ કરવા અર્થે જૈનજાધુઓએ દ્રવ્ય સહાય આપી છે ભવિષ્યકાળમાં આવા અનેક અથો પ્રકટ કરવામા તેઓ મહાયક બનો એમ અત કચ્છુની ઉડી લાગણીથી ઈચ્છવામાં આવે છે શ્રીગુરુશક્તિ-

અવત ૧૬૭૯
ભાદ્રપદપૂર્ણિમા ૧૫

લે અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મહાજ તરફથી
નકીલ મોહનલાલ હિમચંદભાઈ
મુા પાદરા
અને મદગુરુ ચરણોપાસક
- આત્મારામ ખેમચંદ મુા સાણંદ

વિજયપુરવાસી

ગેઠ જેસગભાઈ રવચદ કકુચદનુ જીવનચરિત.

ગેઠ કકુચદ બહેચરના વડરાઓનો ઇતિહાસ

જેન ચેઠ કકુચદ બહેચરના વડરાઓ અસવ મારવાઠમા ભિ નમાવ નગરમા રહેતા હતા લાડોલના મહાત્મા વહીવચા (ચેત્યવાસ માથી ગૃહસ્થ કુલ શુર તરીકે ઉતરી આવેલા) પ્રખ્યાત છે, તેમની માઠી પર મણિલાલ હીરાચદ તથા હાથીચદ છે મણિલાલની પ્રાચીનવહીમાથી નીચ પ્રમાણે પેઢીઓ ઉતરી છે

૧ રાજા જયવત્સિહ	૬ ગાંઠ કંપાણસિહ
૨ રાજા અભયસિહ	૧૦ રાજા મહનસિહ
૩ રાજા હરણસિહ	૧૧ રાજા જીવાનસિહ
૪ રાજા રાઠસિહ	૧૨ રાજા પ્રતાપસિહ
૫ રાજા અર્જુનસિહ	૧૩ ગાંઠ બહેસિહજી
રાજા ભયુવસિહ	૧૪ રાજા મહારસિહજી
૭ રાજા અલમવસિહ	૧૫ રાજા અમલુવસિહજી
૮ રાજા રાજમલસિહ	૧૬ રાજા પચ્ચાણજી

જોગમી પેઢીએ આવેલ પચ્ચાણજીથી તેમની પેઢીનો વિશેષ ઇતિહાસ માલુમ પડે છે ઉપરના રાજાઓનું મૌતમ જો ૧-સૂરવચ અને જોનદેવી, અમિકા હતી રાજા પચ્ચાણજીના શુશ્રી પર્ણિમાગજીની શીપદાદેવ સૂરિ હતા સ ૧૧૮૧ માં પચ્ચાણજી જન્મ્યા હોય વા રાજ્ય યોગ્ય થયા હોય એમ પેઢીનામાથી મનુમાન થાય છે પત્રદેવસૂરિના બોધથી શીપચ બોલે શાવડનાં વન ઉચ્ચાર્યા હતા, અને તેમને વીશાધીમાલી

તરીકે ક્ષત્રિયવર્ગમાંથી દાખલ કર્યા-અગિયારમા મૈકામાં (બાન્સેની સાલમાં) થી માનતુંગસૂરિના એક શિષ્ય પદ્મદેવસૂરિ નામના થયા તથા એક નાગચંદ સૂરિના શિષ્ય અને શ્રીતિલક સૂરિના શિષ્ય પદ્મદેવસૂરિ થયા-પદ્મદેવસૂરિએ સિદ્ધમેન-દિવા કરના રચેલ લલિતપ્રપચ ગ્રન્થ પર લલિતપ્રપચ પ્રબોધિકા નામની લઘુ ટીકા રચી છે તથા ચૈાગચંદ્રના નામનો ગ્રંથ તેમણે રચ્યો છે પૂર્ણિમાગચંદ્રીય પદ્માવલિની પ્રાપ્ત થતા તેનો વિશેષ નિર્ણય થાય તેમ છે ગાંધ પચખાણુને અગિયાર ગણીઓ હુતી દશ મહેતા હુતા રાત્ર પચખાણુ બિન્નમાળમાં વસનાર બાર હજાર છમે પાત્રીશ જૈનોના ઘેર હાણુ કર્યું તેગ પ્રતિ ગૃહે એક સુવર્ણ મહોર, એક પાચ શેરની થાળી અને એક લાડવો એ પ્રમાણે હાણી કરી. તેણે જૈનવર્મના સારી રીતે પ્રભાવના કરી

રાત્ર પચખાણુની પદ્માવતી રાણીના ઉદરથી પદ્મસિંહનો જન્મ થયો, રાત્ર પદ્મસિંહની બાપી પ્રેમલાદેવીથી ખેતાક પુત્રનો જન્મ થયો ખેતાકના વખતમાં લિન્નમાલમાં યુદ્ધ થયું હોય તેમ જણાય છે કારણ કે ખેતાકે લિન્નમાલનો ત્યાગ કર્યો અને તે વટપદ્ર (વડોદરા) માં આવ્યા વડોદરામાં ખેતાકસિંહે બાવન જિનાલયવાળું મહાવીર પ્રભુનું દેરાસર બંધાયું અને તેણે આગમોને લખાવવામાં પાચ લાખ રૂપૈયા ખર્ચ્યા ખેતાની બાપી અનેવરીના પુત્ર સોમરાજ થયા વડોદરામાં રાત્રવિગેધ થવાથી તેઓ ત્યાથી નીકળ્યા અને વિસનગરમાં આવી વસ્યા. સોમરાજના પુત્ર હીમા અને મુના એ બે થયા તેમાં મુના, સતતિના કારણે જૈન ગૃહસ્થ કુલગુરનાવચન પ્રમાણે દેવીના આદેશથી દશાશ્રીમાલીની કન્યા પગણ્યા, ત્યારથી તેમનો વય દશાશ્રીમાલી તરીકે ઓળખાવા લાગ્યો. વિ. સ. ૧૨૮૦ લગભગમાં વસ્તુપાલે અને તેજપાલે પાટણમાં ચોરાશી જાતના વાણિયાની ન્યાત કરી. તેમાં વસ્તુપાલ અને તેજપાલના પક્ષમાં

રહી જેઓ ન્યાતમા જગ્યા તે દશા કહેવાણા અને જે ન જગ્યા તે વીશા કહેવાણા વાણિયાની ખીણ પણ નાતોમા આવ્યા અનેક કારણથી દશા અને વીશાના લેદ પડ્યા ~

શેઠ સુનાના પુત્ર દેવો, રાહો, માલિગ, વીકા અને નાના એ પાચ થયા દેવાના પુત્ર બોટા અને મોમલ થયા બોટાના પુત્ર મરઘણ, માડા અને નિકમ એ ત્રણ થયા સર વણના પુત્ર માડક અને ભોદુ થયા.

સ ૧૩/૫ ની સાલમા વિસનગરમા બોટાના પુત્રોએ શ્રીપાર્શ્વનાથજી દેરાસર બધાવી માતલાખ રૂપેયા ખર્ચ્યા. શ્રીપાર્શ્વનાથપ્રભુની પ્રતિમાની શુરૂ શ્રીદેવસાગરસૂચિએ પ્રતિષ્ઠા કરી

શેઠ માડકના પુત્ર ભીમા

શેઠ ભીમા	નાથા-પુત્ર રૂપા	કકુચદના પુત્રો-૫
શેઠ હાપા	રાણુવા	૧ સ્વચ દભાર્ધ સ્વ૦ સ ૧૬૪૬
શેઠ કરમશી	જગમાલ	૨ ઘહેલાભાર્ધ સ્વ૦ ૧૬૬૩
શેઠ નાનગ	મગલજી	૩ મગનલાલ સ્વ૦ ૧૬૭૩
શેઠ પાસા	પ્રતાપ	૪ બાદરભાર્ધ સ્વ૦ ૧૬૫૮
શેઠ નામા	પ્રતાપ સ્વચ દભાર્ધના જ્ઞેશગભાર્ધ સ્વર્ગસ્થ	૫ ઉમેદભાર્ધ વિદ્યમાન છે
	પુત્ર સ્વ૦ ૧૬૭૮	
	દીશેર ઘેવાભાર્ધના બાલ	
	ચદ પુત્ર સ્વ૦ ૧૬૭૭ સ્વર્ગસ્થ	
	કરમચદ	
	બહેચર	
	કકુચદ	

હાપા વા તેના પત્નીના વચ્ચે વીસનગરમાથી સાગરમતીના કાકાપર આવેલા ઘાટુમા ગાવીને વસ્ત્રા ઘાટુનો સ ૧૮૪૦ ની લડાઈમા નાશ થયો ત્યારે રાજવા શેઠ ઘાટુનો લગ્ન કરીને જુના

સઘપુરમા આવીને વચ્ચા માડકના વશમાના કેટલાક ડોલ
પાસેના ડેગુચા ગામમા જઈ વસ્યા છે તે હાલ વિદ્યમાન છે
સ ૧૮૫૫ ચૈત્ર વદિ બીજે ક્રીશોર શેઠે સઘપુરથી મધદ્વારા
સિદ્ધાચલની યાત્રા કરી સ ૧૮૭૩ મા ક્રીશોર શેઠે તારગાણનો
સઘ કહાડયો મ. ૧૮૭૪ મા ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૪ ચાંદશે મૂલ નાયક
ચદ્રપ્રભુને શેઠ ક્રીશોર ગાદીએ બેસાડયા, તે વખતે મહુકચ્છ
ક્રીશોરે રૂા. ૧૦૧ ચંડાવો લીધો હતો હાલ સઘપુરના કેટલાક
વૃદ્ધ પુરૂષો કહે છે કે ચદ્રપ્રભુની પ્રતિમા ઘાટુથી લાવવામાં
આવી હતી અને હાલ જૂના સઘપુરના દેરાસરમા જૂના લેખના
બે પાટીયા છે તે પણ ઘાટુથી લાવવામા આવ્યા હતા અને
ઘાટુમાંથી તે બે લેખના પાટીયા વિજાપુરમા ચિતામણિના દેરા-
સરમા લાવવામા આન્યા હતા પણ તેનો તપાસ કરતા એકનો
પત્તો લાગતો નથી ઘાટુથી શ્રીસલવનાથની પ્રતિમાને વિજાપુરમા
કુચુનાથના દેરામા લાવવામા આવી છે સ ૧૯૦૪ લગભગમા
જૂનું સઘપુર પાણીની રેલમા તણાયું પછી નવું સઘપુર વસ્યું
જૂના સઘપુરમાંથી ચદ્રપ્રભુની પ્રતિમાને નવા સઘપુરમા
લાવવામા આવી. હાલ સઘપુરના દેરાસરમા ૬૬ શ્લોકથી
૧૧૫ શ્લોક સુધીના બે પાટીયા છે તે લેખનો ઉતારો વિજાપુર
વૃત્તાંતની પ્રસ્તાવનામા કગ્વામા આવ્યો છે, શેઠ ક્રીશોર
પ્રતાપે વિજાપુરના ચિતામણિના દેરાસરમા શાંતિનાથની પ્રતિમા
પધરાવી, તથા બે નવકારશીઓ કરી સ ૧૮૬૨ મા વૈશાખ
શુદ્ધ ત્રીજના રોજ શેઠ ક્રીશોરનો વસ્તાવિજાપુરમા આવી
વસ્યો સ ૧૮૮૮ ના ફાલગુણ શુદ્ધ બીજના રોજ કરમચંદ-
બાઈએ દીક્ષા લીધી, તેમનું નામ કીર્તિવિમલ પડયું, તે
વખતે નવકારની થઇ તેમા એકેક નવકારશીમા બેતાંલીશ મણ
ધીનો શીરો વર્ષો બે માસનું તપ કરીને કીર્તિવિમલજી સ્વર્ગમા
ગયા, શેઠ કરમચંદ ક્રીશોરના પુત્ર શેઠ બહેચર થયા અને તેના
પુત્ર કુકુચંદ થયા. શ્રીમાલીવાડામા ક્રીશોર શેઠનો વસ્તાર
મ ૧૮૬૨ થી આવ્યો, તેને હાલ સો વર્ષ અને ઉપર અઢાર
વર્ષ થયા છે.

ગેઠ જેમગભાઇનો જન્મ.

વિજયપુરમાં શ્રીમાલીવાડામાં શેઠ કંકુચદ બહેચરનું ઘર છે કંકુચદ ગેઠની પત્નીનું ખુશાલભાઈ નામ હતું તેની કુખમાં ગવચદ, ઘડેલાભાઈ, મગનલાલભાઈ, ખાંડભાઈ અને ઉમેદલાઇ એ પાંચ પુત્રોનો જ મ ચયો કંકુચદ અને ખુશાલભાઈની જોતધમ પર પૂર્ણશ્રદા હતી તેઓ બંને ઇષ્ટદંવ શુક અને ધર્મનું આતાપન કરવામાં ના તત્તર નેતા હતા માધુઓનું વ્યાખ્યાન શ્રાવ્યુ જવા માટે કંકુચદભાઈ દરરોજ જતા હતા જોતધર્મની તે બન્નેમાં હાડોહાડ શ્રદા હતી રૂઢેવ, અને કુધર્મની માન્યતાથી મદા દૂર નહેતા હતા શુભકાર્થી સુખ અને અશુભ કર્મથી રૂખ થાય કે એવી શ્રીવીરપ્રભુની વાણીની શ્રદ્ધાથી તેઓ રજાયા હતા તેમણે જન્મના અનેક અનુભવ લીધા હતા હુ બ અને સુખના દિવસોની દશામાંથી તેઓ પસાર થયા હતા સવ જીવોની દના પાળવામાં તેઓ બન્ને મદા ૧૮૫૨ ૧૮૮૦ હતા, શ્રી દત્ત દ્રમભુની ભક્તિ કરવામાં તેઓ ઘણો સમય વ્યતીત કરતા હતા

સ ૧૮૩૩ ના પૈશાખ સુદિ ૧૫ મે શેઠ જેશીગભાઇનો જ મ ચયો હતો તેમણે ખરી કેગવણી વીજપરમાં જ લીધી હતી સુભાષ જઇ પોતાના પિતાનો ધર્મો છવેરાત હતો તેથી જરે રાતની વલ નીના અનુભવ લઇ દવાની કરતા હતા સ ૧૮૪૮ ની સાલમાં પેદામનીની બાઈ દીવાળીની માથે લગ્ન થયું હતું

શેઠ જેશીગભાઇનો પ્રભુપૂજન-યાત્રા અને જીવનના તરફ ઉત્તમ પ્રેમ હતા એક સગયે જીવનમાં માટે જીવતા નેખ ન પેદા મતીમાં ગાયો બરો બચાવ્યા હતા,

૨૧ ત્રાઓ તેઓએ પાલીગણની ૧૭) વખત યાત્રા કરી હતી એક વખત નવાણ યાત્રા કરી હતી તે પ્રસંગે નવકારશી જમાડી

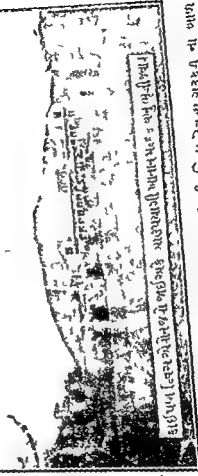
શાહ હેઝીનસાસ ગાયક બેગી

—વીલપુર—

જન્મ-સ. ૧૬૭૬—મૃત્યુ સ. ૧૬૭૮

શ્રી તિલ્લ મરની છાયામા દખાડે
શ્રી યસોમિજયન વેન નેરૂણ ખાલીના ॥

દાઈપાન તિલ્લગેમોનયો જઈએકે માઉપયાગી ખાનાન મનદ ક વાનુ ભુની જવાન

૩૧ ૫૦૧), ૩૧ ૨૫૧) એકી વખતે આપવાની શ્રી નિધ રેતના ચુરકન ના છાજ
છાજગાની વિદ્યાર્થીઓ નુ એક દીવન, યા એક ક નુ દવામિ વાસાચ થાય છે
આપો ત્યા જનતા હુરેક પ્રમ જોની યા-શ્રીની આવી નાની રકમોથી રખાય છે,
આપો ત્યા જનતા હુરેક પ્રમ જોની યા-શ્રીની આવી નાની રકમોથી રખાય છે,

હતી-દીવાળીબાઈને એક વખતે પર્યુપણમાં અઠાઈ કરાવી હતી,
અને નવકારગી જમાડી હતી કેશગીઆણી ચા મા પાચ વખત
કરી હતી અતગીશણી ૨ બે વખત કરી હતી પચતીર્થની ૨
વાપન કરી હતી તેઓની ધર્મવ્રદા અને ગુરૂભક્તિ ભણી
નાગી હતી તેઓના સમજાવે આ અન્ય પ્રગટ કર્યા ૨ ૪૦૬
ની બાઈ દીવાળી ભેન મહાય કરી છે

પત્રસદુપદેશ ભાગ ત્રીજો

પ્રસ્તાવના

૯૬

શ્રી પથપરમે હીને નનસ્કાર કરીને તથા શ્રી સઘને નમન કરીને પત્રસદુપદેશ મળધી કિચિત્ વક્ત ય લખુ ૩ છન્દ ક્યદ્દિગિએ પત્રો લખના જૈનશાસ્ત્રોથી કઇ વિરૂદ્ધ લખાયુ હોય એમ ગીતાર્થોની દૃષ્ટિએ દેખના મનવા ચોખ ૮ તેની પ્રથમથી સઘની આગળ માફી માયુ છુ અને જે કઇ જૈનશાસ્ત્રોની વિરૂદ્ધ લખાયુ હોય વા તથા મતિદોષથી વિરૂદ્ધ લખાયુ હોય તે ગીતાર્થો સુધારશે એમ બેહુમતજોડી નમીને પ્રાકુ ૫, -પત્રો જેના પ્રતિ જેવા આશયથી લખવામા આયા હોય તે ધ્યાનમા રાખીને પત્રો વાચવા જોઈએ. અવહારનય અને નિશ્ચયનયની દૃષ્ટિ ધ્યાનમા રાખીને પત્રો વાચવા જોઈએ એટલે અવહારનય વાદીને નિશ્ચયનયનું જ્ઞાન આપવાને તથા એજાન નિશ્ચયવાદીને વ્યવહાર નયમા સ્થિર કરવા માટે જે પત્રો લખાયા હોય તે સજાજનો જે દૃષ્ટિને ધ્યાનમા વાચશે કેન્દ્રીક જાગતોને નાન નયનોની અપેક્ષાએ દર્શાવવામા આવી છે આત્મારૂપ નહાવીરનું સ્વરૂપ

એક પત્રમાં જણાવ્યું છે તે સાતનયોની દૃષ્ટિએ જણાવ્યું છે
 મિંદાચલાદિ તીર્થોની યાત્રા સળધીના પત્રમાં પણ અનેકનયનાં
 દૃષ્ટિએ દુઓની માપેલા રાખીને ઉપદેશ લખવામાં આવ્યો છે,
 કેટલાક પત્રોમાં કોઈ બાબતને સુખ્યતા આપવામાં આવી છે,
 જેને ધાવકો વગેરે પર પત્રો લખવામાં આવ્યા છે તેમજ અગારી
 આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તનારા ભક્તો છે એવું કોઈએ ન સમજવું
 જેઓએ અમારા પત્રો લખ્યા તેઓ પર પત્રો લખવામાં આવ્યા
 એટલું જ સમજવાનું છે હાલમાં વા ભવિષ્યમાં તેઓનામાં વિચાર
 પરિવર્તનો ગમે તેવા થાય ત કંઈ માટે જોવાનું નથી, મેં તો
 જૈનશાસન એવા ધર્મકર્તાઓની દર્શને પત્રો લખી અદા
 કરી છે તેટલું જ લક્ષ્યમાં રાખી પ્રવૃત્તિ કરેલી છે. શુભાનુરાગી
 મનુષ્યો શુભ દૃષ્ટિથી પત્રોમાંથી જે કંઈ સત્ય શુભ ઉપદેશ હશે
 તે અણશે અને જોયને જાણશે અને હોયને ત્યાગ કરશે પત્રનદુ
 પદેશ પ્રથમ ભાગ છપાવતા પ્રથમના કેટલાક પત્રો મળી આવ્યા
 નહોતા તે બીજા ભાગમાં છપાવ્યા છે અને હવેથી જે કંઈ
 પત્રો લખેલા મળી આવશે વા જે કોઈ બાકી છે તે ભવિષ્યમાં
 છપાશે ગીતાર્થસન્નનો જે કંઈ આ બાબતમાં સૂચનાઓ
 આપશે અને જૈનશાસ્ત્ર વિરૂદ્ધ જે કંઈ લખાયું હોય તે જણા-
 વશે તો દ્વિતીયાવૃત્તિમાં સુધારો વધારો કંવામાં આવશે અને
 તે સાથે તેઓનો ઉપકાર માનવામાં આવશે, હું તો શ્રીમદ્ધનો
 અણસમ એવક છું તેની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવાને મારો આત્મા
 મદા તૈયાર છે શ્રી જૈનશાસનની તથા સઘની મારા અધિકાર
 પ્રમાણે ઉપદેશ લેખ વગેરેથી સેનાભક્તિ કરવામાં અર્પાઈ ૧૮
 તેથી જ હું મારા આત્માની શુદ્ધિ માનું છું

જૈન શાસ્ત્રોની વિરૂદ્ધ કંઈપણ મતભ્યમતલેદ પંચની
 દૃષ્ટિથી હું ન્યારો છું એવું પૂજ્યપાદયુનિવરગીતાર્થો વગેરે
 ધ્યાનમાં રાખીને અન્યોને વાચો અને મૂકને સઘની ધર્મની
 એવા... જોનાં એવું મદા ઈચ્છુ છું જૈનશાસ્ત્રના
 પૂર્ણ શ્રદ્ધા છે જૈનશાસ્ત્રના

મમતાવવા અને જોનસાત્રોમા નાન્ટિક બુદ્ધિવાળા જેઓ થયા
 હોય તેઓને આસ્તિક બનાવવા નાટે ખાસ મારી પ્રવૃત્તિ છે
 એમ હુણાનુગી ગીતાય સન્નનો વિચારશે તો તેઓ સમ્યગ્
 દૃષ્ટિથી મહને સહાયક થશે સમ્યગ્ દૃષ્ટિવાળા આત્મામા નદિસૂત્રમા
 કહ્યા પ્રમાણે એટલીબધી શક્તિ ખીયે કે જે ને મિથ્યાત્વ શાસ્ત્રને
 પણ સમ્યગ્ રૂપે મનિમાની શકે છે તો મારાથી લખાયલા પત્રોના
 લાવાઈને તેના જોનો સમ્યગ્ રૂપે પરિણામ આવે એમા કંઈ આશ્ચર્ય
 નથી મિથ્યાત્વીજના તો મવગાને પણ અવગુ માને કે તેથી તેઓ
 સમ્વિચારેને દ્વેષબુદ્ધિથી તથા મિથ્યાબુદ્ધિથી અવગા પગિ-
 લુમાવે અને તેઓ અવગારૂપે તે પત્રોને જાહેર કરે તેમા મિથ્યાત્વ
 બુદ્ધિનો જ દોષ છે, ચારા હૃદયના શુદ્ધમાને એ પત્રો લખ્યા
 છે તથી મને તો આત્મબુદ્ધિ થવાની ધા લા છે અને અન્ય
 વાચકોને મર્વપત્રો આત્મબુદ્ધિમાટે સવગા પરિણામો એમ
 જિનેશ્વરોને પ્રાર્થુ છું

રત્નેત્યેવ ॐ જહમહાવીર શાન્તિ । ૩ }
 મુ વિગતપુરે મ ૧'૭૬ ભાદપગુકવ પચમી }

સખ સેવક
 બુદ્ધિમાગઝ

॥ સદુપદેશપત્ર ભાગ-૨ જાનુ શુદ્ધિપત્રકમ્. ॥

પત્ર	લીટી	અશુદ્ધિ	શુદ્ધિ
૨	૪	યનાથી	સમાપનાથી
૪	૨૧	સાપના	સમાપના
૪	૨૫	અનત	અનત
૫	૫	અભાધન	અભાધિત
૨૧	૨૪	ધ્યાના	વ્યાતા
૨૧	૨૬	પરમેનિષ્ઠ	પરમેષ્ઠિ
૨૪	૩	મા	મા
૨૪	૧૦	૧૧૭૭	૧૮૭૧
૪૧	૬	દ્વિપાદિક	દ્વિપાદિક
૪૩	૩	દિષ્ટિ	દિષ્ટિએ
૪૩	૧૬	શકા	શકા
૪૪	૨૫	નથી	છે
૪૬	૧૦	૧૬૭૭	૧૬૭૪ જેઠ વદિ ૧૨
૫૩	૧૦	વિચારવા	વિચારવા
૫૬	૨૨	ગુપ્તાત્મ	ગુપ્તાત્મ
૫૮	૧૦	ગરા	ગરુ
૫૮	૧૩	મરુ	સમ
૬૧	૬૪	જીવા	ઝાઝીવાર
૭૫	૧૩	દગ	દશા
૭૭	૨૪	એને	એ
૭૮	૧૬	સાધન	માધત
૭૮	૨૦	ટેછે	મટે છે
૭૯	૬	જાણ	જાણુ
૮૪	૬	પાળવુ	પામવું
૮૫	૧૮	બાહ્ય	બાહ્ય
૮૬	૨૬	સ્થિત	સ્થિરતા

પત્ર	લીટી	અશુદ્ધિ	શુદ્ધિ
૮૬	૩૧	વધ્યા	વધ્યા
૮૭	૧૦	દેધ	દેધ
૮૮	૫	તેઓને	તેઓ
૯૨	૩૦	રાખશે	રાખશે
૯૩	૧૦	હતી	છે
૯૭	૧૨	શકાતો	શકાતો
૧૦૦	૧૩	ચૂનતા	ચૂનતા
૧૦૦	૦૧	નિર્દેદ	નિર્દેદ
૧૦૫	૧૨	અ તબ્રવિ	અ તભાવ
૧૧૧	૮	અદ્વાયર્થ	અદ્વાયર્થપણ
૧૧૧	૧૧	ચલિચારા	વ્યભિચારા
૧૧૨	૪	દ્ર ય	દ્રવ્ય
૧૧૮	૨૬	ચતુર્દશ	ચતુર્દશ
૧૨૮	૧૬	આત	ઐતિ
૧૨૮	૦૦	ગુદિ	ગુદિ
૧૨૮	૦૩	સદ્	સિદ્
૧૩૧	૦૦	ઓમ	ઓમા
૧૩૬	૧૬	પરક	પૂરક
૧૪૧	૬	મગટી	મગટતી
૧૪૪	૧૨	પુટાલ બના	પુટાલ ભન
૧૪૪	૧૬	યોતિ	ધોતિ
૧૫૨	૪	મેળવવુ	મેળવવુ
૧૫૪	૫	શુચિધિ	શુદ્ધયધિ
૧૫૪	૦૮	શાસ્ત્રો	શાસ્ત્રો
૧૬૦	૨	મત્તાએ	■
૧૬૦	૦૫	આ	અહ
૧૮૨	/	નિધારશે	નિરધારશે

પત્ર	લીટી	અથર્થિ:	શુદ્ધિ
૨૧૮	૧	૨૦૨	૨૧૮
૨૧૯	૧	૨૨૩	૨૧૯
૨૨૬	૨૦	શક્તિ	શક્તિ
૨૩૮	૧૦	જીનોએ	જીનો
૨૩૬	૧૧	અકાય	સૂકાય
૨૪૬	૧૦	શ્ર	શ્રે
૨૫૨	૮	આત્મ	સત્તાએઆત્મ,
૨૬૬	૨૧	સાદુળ	સાદુળ
૨૬૮	૮	ચી	ચી
૨૭૦	૨૫	અથો	સથો
૨૭૭	૧૩	અવ	યવ
૨૮૧	૧૬	તીથે	તોથે
૨૯૦	૩૧	નથી	નથા
૨૯૬	૬	વતી	વતી
૩૦૦	૮	લોક	લોકે
૩૦૨	૧૩	પરિણામે	પરિણામે
૩૦૩	૨૧	મનને	મન
૩૦૪	૫	આત્મિક	આત્મિક
૩૨૭	૧૫	શુદ્ધિને	શુદ્ધિના શિતવને
૩૩૦	૭	ચિતાપયોગ	ચિતોપયોગ
૩૩૪	૨૬	પદ્મ	૦
૩૩૮	૧૬	આત્મા	આત્મામા
૩૩૮	૨૩	સદ્ગતિ	સદ્ગતિ
૩૪૦	૧૮	ખોદવામા	ખોદવામા આવે
૩૫૫	૨૮	ભાવના	
૩૫૬	૦	શ્રુતિ	
૩૬૫	--	આત્મા	

૫૫	હીટી	અગ્રુદિ	ગ્રુદિ
૩૭૦	૩૦	ચાઅને	ચાઅને
૩૭૦	૭૦	ભણવી	ભણવી
૩૭૭	૧૧	ચાઆ	ચાઆ
૩૮૦	૨૧	ચકે	ચકે એમ
૩૮૫	૨૦	કરતા	પણ પ્રભાવક
૩૮૬	૩૧	કાર્યો	કાર્યો
૩૮૭	૨૪	ચએલ	ચએલ
૪૨૧	૮	વગેરે	વગેરેથી
૪૨૭	૧૧	જેનો	જેનો
૪૨૭	૧૬	પોતાનો	પોતાના
૪૩૦	૧૪	જના	જેનો
૪૩૦	૧૭	પાળીન	પાળીને
૪૩૨	૮	લોકા	લોકો
૪૦૨	૬	જનો	જીનો
૪૩૬	૨૧	ધમ	ધર્મ
૪૪૦	૧૮	આત્માનંદ	આત્માનંદ
૪૪૪	૬	રામપ	રામદેવ
૪૪૪	૨૫	તયાર	તૈયાર
૪૪૮	૧૧	કરી	કરી હોય
૪૪૮	૧૬	દેવ	દેવ
૪૫૦	૧૪	શકી	શક્તિ
૪૫૩	૧૫	અક્ય	એક્ય
૪૫	૧૮	અસે	અસે
૪૫૭	૧૦	નગપ	રામદેવ
૪૬૦	૧૮	દયાના	દયાની
૪૬૦	૧૫	શતિ	શાન્તિ
૪૬૩	૧૫	એવો	એવી
૪૬૫	૧૩	મેજા	મજો

પન્ન	લીટી	અશુદ્ધિ	શુદ્ધિ
૪૮૮	૫	ધમ	ધર્મ
૪૯૨	૧૧	ને	નો
૪૯૨	૨૩	સુખ	સુખ
૪૯૬	૧૧	સઘ	મઘ
૫૦૧	૮	કળીલથી	કળીલાથી
૫૦૩	૧૪	ગભરઇ	ગભરાઇ
૫૦૬	૭	હાઠિક	હાઠિક
૫૦૮	૨૬	વિયાક	વિપાક
૫૧૦	૧૫	ત	તે
૫૧૬	૫	મા	મા
૫૧૮	૪૧	છકાણીની	છકાયણીની
૫૨૦	૧૪	અ તભાવ	અ તભાવ
૫૨૮	૧૭	સ્વાત ત્ય	સ્વાત ત્ય
૫૩૨	૧૩	રામણ	ગમણએ
૫૩૬	૧૬	તૃપ્તિ	તૃપ્તિ
૫૪૦	૨૦	દેવો	દેવી

श्री अध्यात्मज्ञानप्रसारक मंडल तरफथी

श्रीमद् बुद्धिसागरसूरिजी ग्रन्थमालामा

प्रगट थयेला ग्रन्थो

ग्रंथांक	पृष्ठ	किंमत.
१ क भजनसंग्रह भाग १ जो.	२००	०-८-०
* १ अध्यात्म व्याख्यानमाला.	२०८	०-८-०
* २ भजनसंग्रह भाग २ जो.	३३८	०-४-०
* ३ भजनसंग्रह भाग ३ जो.	२१५	०-८-०
* ४ समाधि शास्त्रम्.	६१२	०-८-०
* ५ अनुभव पञ्चिशी	२४८	०-८-०
६ आत्मप्रदीप,	३१५	०-८-०
* ७ भजनसंग्रह भाग ४ जो.	३०४	०-८-०
८ परमात्मदर्शन	न२क	०-१०-०
* ९ परमात्मज्योति.	५००	०-१०-०
* १० तत्त्वविद्.	२३०	०-४-०
* ११ गुणानुराग. (आवृत्ति बीजी	२४	०-१-०
* १२-१३ भजनसंग्रह भाग ५ जो		
तथा ज्ञानदीपिका.	१००	०-६-०
* १४ तीर्थयात्रालु विमान (आ.बीजी)	६४	०-२-०
* १५ अध्यात्म भजनसंग्रह	१००	०-६-०
* १६ गुरुबोध.	१७४	०-४-०
* १७ तत्त्वज्ञानदीपिका	१२४	०-६-०
१८ गहलीसंग्रह भा १	११२	०-३-०

* ૧૧-૨૦ શ્રાવકધર્મસ્વરૂપ ભાગ ૧-૨

(આદિત્તિ ત્રીજી)

૩૦-૪૦-૧-૦

* ૨૧ મજન પદ સંગ્રહ ભાગ ૬ ઠો.	૨૦૮	૦-૧૨-૦
૨૨ વચનામૃત,	૮૩૦	૦-૧૪-૦
૨૩ યોગદીપક.	૩૦૮	૦-૧૪-૦
૨૪ જૈન ઐતિહાસિક રાસમાળા,	૪૦૮	૧-૦-૦
* ૨૫ આનન્દધનપદસંગ્રહ ભાવાર્થસહિત	૮૦૮	૨-૦-૦
* ૨૬ અધ્યાત્મ જ્ઞાન્તિ (આદિત્તિ ત્રીજી)	૧૩૨	૦-૩-૦
* ૨૭ કાવ્યસંગ્રહ ભાગ ૭ મો.	૧૬૬	૦-૮-૦
* ૨૮ જૈનધર્મની પ્રાચીન અને અર્વાચીન સ્થિતિ.	૯૬	૦-૨-૦
* ૨૯ કુમારપાલ (હિંદી)	૨૮૭	૦-૬-૦
૩૦ શ્રી ૩૪ સુખસાગર ગુમ્ફાગીતા.	૩૦૦	૦-૪-૦
૩૧ પદ્મવ્ય વિચાર.	૨૬૦	૦-૪-૦
* ૩૨ વિજાપુર વૃત્તાંત.	૯૦	૦-૪-૦
૩૩ સાધરમની કાવ્ય.	૧૯૬	૦-૦-૦
૩૪ પ્રતિજ્ઞા પાલન.	૧૧૦	૦-૬-૦
૩૫-૪૦-૪૧ જૈનશાસ્ત્રમતપ્રવચ સંઘપ્રગતિ જૈનગીતા.	૪૦૪	૧-૦-૦
૪૨ જૈન ધાતુપ્રતિમા લેખ સંગ્રહ		૧-૦-૦
૪૩ મિશ્રમૈત્રી.		૦-૮-૦
૪૪ શિષ્યોપનિષદ.	૪૮	૦-૨-૦
૪૫ જનોપનિષદ.	૪૮	૦-૨-૦
૪૬-૪૭ ધાર્મિક ગદ્યસંગ્રહ તથા સદુપદેશ ભાગ ૧ લો.	૧૭૬	૩-૦-૦

૪૮ મજન સગ્રહ મા ૮	૯૭૬	૩-૦-૦
૪૯ શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર મા. ૧	૧૦૨૮	૧-૦-૦
૫૦ કર્મયોગ.	૧૦૧૨	૩-૦-૦
૫૧ આત્મતત્ત્વ ટર્કન	૧૧૧	૦-૧૦-૦
૫૨ ભારત સજ્જકાર શિક્ષણ કાગ્ય	૧૬૮	૦-૧૦-૦
૫૩ શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર મા ૨	૧૧૦૦	૩-૮-૦
૫૪ ગદ્યુલી સગ્રહ મા ૨	૧૩૦	૦-૪-૦
૫૫ કર્મપ્રકૃતિટીકા ભાષાતર	૮૦૦	૩-૦-૦
૫૬ ગુણગીત ગુણુલીસગ્રહ	૧૯૦	૦-૧૦-૦
૫૭-૫૮ આગમમાર અને અધ્યાત્મ ગીના ૪૭૦		૦-૩-૦
૫૯ દેવચંદન સ્તુતિ મ્તવન સગ્રહ	૧૭૫	૦-૪-૦
૬૦ પૂજાસગ્રહ મા ૧ લો	૪૧૬	૧-૦-૦
૬૧ મજન પદસગ્રહ મા. ૧,	૪૬૦	૧-૮-૦
૬૨ મજન પદસગ્રહ મા ૧૦	૨૦૦	૧-૦-૦
૬૩ પદ્ય સદુપદેશ મા ૨	૬૭૬	૧-૮-૦

* આ નીશાનીવાળા ગ્રંથો સ્ત્રીલક્ષ્મી નથી.

ઉપરના પુસ્તકો મળવાનું ઠેકાણું.

ચક્રીલ મોહનલાલ હીમચંદ

(ગુજરાત) પાદરા

સદુપદેશ પત્ર.

ભાગ ૨ જો.

લેખક શુદ્ધિસાગર

સુ૦ સાલ ૬,

મ. ૧૯૬૮ ના ભાગગ૦ મુદ્દિ ૫

સુ વલસાડ, તત્ર વૈરાગ્યાદિગુણાલકૃત મુનિ અમૃતસાગર
મુનિ શુદ્ધિસાગર તથા મુનિ શૃતસાગર યોગ્ય અનુવદનસુખ
શાના વિ તમે વલસાડ પહોંચ્યા તે પત્રથી જાણ્યું ત્યા
સુધાવક નાથાલાલ ખુબચ દ તથા કેશરીચ દ તથા કુલચ દ વગેરે
ભક્તિ કરવામા રાગી છે તમારી ઇચ્છા પ્રમાણે ત્યા રહેશે
ક્ષયરોગીને મુકી હવાની ઉપયોગિતા છે ક્ષયરોગી ત્રીજી ભૂમિ
જામા તમારૂં શરીર છે તેથી હવે શરીરનો ભરસો ન રહે હવે
તો પ્રભુમ્ભરણ, આત્મધ્યાનની આધિષ્ઠી આત્માને પુષ્ટ કરવો
રોગકાળે સતને પ્રભુ યાદ આવે છે અને અજાનીને દુનિયામા
ચિત્ત રહે છે ત્હે કચનકામિની ત્યાગરૂપ ચાગ્રિ સારી રીતે
પાળ્યું છે, શુદ્ધભક્તિમા ખામી ગળી નથી હવે તો ધાર્મિક
કૃત્રિયોદ્ધો બની આત્માનો ઉપયોગી થા સર્વ જીવોને ખમાવ
રાત્રિદિવસ આત્મશુદ્ધિ થાય એવી ભાવના ભાવવી મારાથી જે
કંઈ અપ્રીતિ થઈ હોય તે આત્મસાક્ષીએ ખમાવું છું શુરૂએ
શિષ્યોને ખમાવવા જોઈએ શિક્ષા ઉપાલભ પ્રસંગે વા બીજા
પ્રસંગે આશય સમજ્યા ત્રિના શિષ્યના મનમા અરૂચિ વગેરે
પરિણામ પ્રગટે તેથી શુરૂએ પણ શિષ્યોને ખમાવવા જોઈએ
આની માદગીમા તો સારી રીતે પરમ્પર ક્ષમાપના થવી જોઈએ

ફલ બદલાય છે અને નવીન મળે છે શુભાશ્વિ પ્રતાપે ત્હાર
આ માની શાંતિનો પ્રકાશ થાઓ મુરત પહોચના સમાચાર
આપને વિશેષ શુ લખુ આત્માનો તીવ્ર ઉપયોગ રાખજો
૦૦ અર્ધ શાંતિ ૩

નેપાળ બુદ્ધિસાગર

મુલ દમણ

શ્રી મુરત તત્ર વૈરાગ્યાદિ ગુણાલંકૃત મુનિ અમૃતમાગર
તથા છત્રમાગર તથા વૃદ્ધિસાગર યોગ્ય અનુવદન મુખશાતા

વિ છત્રમાગરના પત્રથી મુરત પહોચના તથા તબિયત
ના સમાચાર જાણ્યા તમિયત મુધરવી મુકેલ છે છેલ્લા દિવસો
છે જેમ લખાવ્યું તે જાણ્યું યોદ્ધે રણમાં સચરે તેમ હવે
ખરી વખતે તૈયાર થવું ચીર પ્રાણ તો જવાના એમાં કોઈ
ફરકા કરે તેમ નથી છેત્રી બાળ છત્રવા માટે મોહને માગીને
જેથી મરી આત્માથી અમર થવાનો ઉપયોગ ધારવો મૃત્યુ તો
એક મહોત્સવ છે, તેમાં આત્માના આનંદથી ઉદ્ધામમાન થવું
તેમજે ત્હને શુક્ર મહારાજશ્રી મુખમાગરજી મહારાજના દર્શન
કરવાની તીવ્ર ઇચ્છા છે પણ હવે ભાવથી દર્શન કરી લે હૃદયમાં
શુભેવની આકૃતિ ખરી કરી દર્શન કરી લે અને એટલાથી
મતાપ પામ પડી તો ત્હને જેમ રૂચે તેમ કર શુભમહારાજ
પર પત્ર લખી વદન કરી ક્ષમા ના કરી લેજો, કર્મની બાળમાં
હર્ષ મોહ પામના જેવું ઠઈ નથી શ્રી તીર્થકરો અને ઇંદ્રો સર
ખાના દોહો પણ સદા રહ્યા નથી, જે જન્મે છે તે મરે છે
આત્મા નિશ્ચયથી અજન્મા અને અમર છે તું આત્મા છે અને
જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણમય છે જેક વાણી આદિથી આત્મા ન્યારો
છે જે જે વસ્તુઓ દેખાય છે તે આ માં નથી જ્ઞાન અને
પૂર્ણાંત હ સ્વરૂપ આ મા છે, આત્મા તે પ્રેતાજી અને દિગંબ
વા જ્ઞાતિ રૂપે નથી પુરુષાદિ વિગનાજા ભાવોયા આત્મા
ન્યારો છે બાહ્ય સાધનો પણ આત્મા નથી આત્માનું માન

કરનાર કોઈ નથી એવો આત્મા તું છે તહાં અમૃતસાગર એવું
નામ અને દેહરૂપ તે પણ આત્મા નથી શબ્દવાચ્ય આત્મા છે
પણ શબ્દથી લિપ્ત છે એમ જ્ઞાણ

શરીર છુટતા આત્મા નિત્ય અબાધત રહે છે એમ
વિશ્વાસ રાખી આનંદમાં જીવન ગાળ શુભાશુભ કર્મ તેથી પણ
આત્મા લિપ્ત છે માટે મૃત્યુસમયે આત્માપચેત્તી થતે વાણી
જ ધ યતા તથા કાનની શ્રવણશક્તિ જ ધ યતા આત્માની યાદી
કરતે શરીરમાંથી પ્રાણ ટળતા તથા તે કાળે દેગથી અણતા
થતા આત્માની યાદી કરતે અને દુ ખને સહન કરતે દરિયાના
ડાઠે ઉતરનારની પેઠે છેલ્લી ઘડીએ હિમત-વિશ્વાસ રાખતે
પાર્શ્વવર્તિ સાધુઓને ખમાવી લેતે બીજાઓ મરણ સ્થળાવે
તેમાં શબ્દ મલગાય ત્યાં સુધી ધ્યાન રાખતે અને શબ્દ સાલ
જવાની શક્તિ જ ધ યાય ત્યારે મનમાં પ્રભુનું સ્મરણ કરતે
શુદ્ધશક્તિશક્તિની તે કાળે તહને સહાયતા મળશે અને અતરમાં
પ્રભુનું સ્મરણ રહેશે મારા લખેલા શબ્દો ખાસ યાદીમાં રાખતે
અને હવે ધર્મ કરવામાં અત્યંત ઉપયોગી થતે જોડેલા મેડા
મર્વને મૃત્યુની પેલી પાળ જવાનું છે એમ ધારી આવેલો વખત
ચુકીસ નહિ પ્રભુ પગ શુદ્ધશ્રદ્ધા પ્રેમશક્તિના જે મન્કારો
પડેલા છે તે દુર્ગતિના રોધક છે અને મદ્ગતિકારક છે મમકિતી
ગમે તે માર્ગથી મોક્ષ પામે છે ચાન્ત્રી તો જરૂર મોક્ષની
મન્મુખતાને પામે છે માટે આનંદોત્સાહથી મળ્યુપર્યાયને વેદી
આગળ વધતે આ આજે જે દેખાય છે તેના કરતા આત્મજ્ઞાન
પ્રકાશથી આગળ ઘણું દેખાશે આત્મા હમરૂપ છે, તેનું જ્ઞાન
અને આનંદભાવ-વરૂપ છે આકાશમાં હે હસ ઉંચો ઉડા!!
કેટલાક હસે તહારી આગળ છે અને કેટલાક હસે તહારી પાછળ
છે મુમાક્ષને મુમાક્ષીમાં કયા પ્રતિજ્ઞ રાખવો મુમાક્ષરનું
કયું સ્થળ છે? માટે મુમાક્ષીમાં આગળ આત્મભાવે વિહાર
કરવો ધર્મમાધન કરવો મારૂ હૃદય તું છે હૃદયરૂપ અન્યો

મળે વા ન મળે તેની હવે વિચારવા નથી તહાર ભલુ યાઓ,
તહને શાંતિ મળે તહારા આત્માની ઉત્તતિ યાઓ એવું પ્રભુપ્રતિ
પ્રાર્થુ છું ઓ અહૈ શાંતિ રૂ

મુઠ મુખા.

શ્રી પાટણ મધ્યે વૈરાગ્યાદિ શુભગુણાલકૃત પરમશુર સાગર
પેટે ગભીર મેરૂ પેઠે ધીર સુવિહિત મુનિગણ શ્રુકુટમણિ, કલિ
કાલમા ઉત્કૃષ્ટ વ્યવહાર ક્રિયા ચારિત્રપાલક, વર્તમાનમા સર્વ મુનિ
કુન્દમા ચર્નિર્મલ મુનિ શિરોમણિ, ઉત્કૃષ્ટરીત્યા ગોચરી દોષશોધક,
મહામુનીશ્વર પરમપૂજ્ય, પરમધ્યેય અશરણશરણ સાક્ષાત્ શાત
મૂર્તિ પરમોપકારી શુર મહારાજ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી સુખસાગર શુર
મહારાજ સાહેબની પવિત્ર સેવામા

મુખાર્થથી લેખક આપનો બાલક અન્તેવાસી આપના ચરણ
કમલની રજ સમાન ગુહિસાગરની અસખ્યવાર વદના સ્વીકાર
ગોણ વિ આપનો આનાથી મુખાર્થમા સદામહુથી ચોમાસુ
કમુ ઠે આપની સેવાભક્તિથી જે કયાણુ ઠે તેટલુ મુખાર્થમા
ઉપદેશ આદિ પ્રવૃત્તિથી હું માનતો નથી ક્યા આપની આત્માએ
અત્ર રહેતું પડયું ઠે આપની પાસે રહેવામા અત્યંત નિવૃત્તિ
મળે ઠે અને માથે ડોર જાતનો ભાર રહેતો નથી અત્રનું
મધતુ વાતાવરણ હાવતો લાવન ગિવણના કેમથી દોષાયમાન
છે પણ હું આપની કૃપાથી જેમ જને તેમ નિ સગર્તું છું અને
અને ઉપાશ્રયમા વ્યાખ્યાન વગેરેમા શાંતિ વળ છે મહુને બાદ્ય
ધમાલમા મિત્રકુલ રસ પડતો નથી તેમ જ તેની ધમાલમા જૈન
ગ્રાસનની ડહ ઉ નતિ નથી ઉપદેશથી જે હિન યાચ ઠે તે
કોઈના પર દયાપુ કડી જોર જતાવવાથી ચતું નથી ક્ષેત્રાદિની
દહીરવાના સબધ માનથી હું ન્યારો નહેવા છયુ 'રૂ સાવન
લેર અને માધન મનભેદે કવેચ કરવામા ધર્મ ની ગાના
જમાનામા હવે મનલેદની તકરારથી જૈન મધની અવનતિ મિવાય

કશું જોતો નથી મારા વિચારોથી મારી સાથે ઘણા વિરોધ રાખે છે તેવું કાને સભગાય છે છતાં તેઓની સાથે હું શુદ્ધ પ્રેમથી વર્તું છું તેઓનું મન વાણી કાયાથી અશુભ ચિંતવતો નથી મતલેદ તો સદા વિશ્વમા રહેવાનો, પ્રકૃતિ પોતાનું કાર્ય કર્યા કરે છે. આત્માએ આ માનું કાર્ય કરવું જોઈએ

આખા દિવસનું ગદાવૈતરૂં અને કમાણીમા કંઈ નહિ એવા ધર્મના નામે તથા ધર્મમતલેદ નામે ગ્રંથડામા પડાયાથી સ્વપરતુ હિત નથી એમ આપ કૃપાથી મ્હને પૂર્ણ નિશ્ચય છે સર્વ દર્શનો દુનિયામા પ્રવર્તે છે તેમાથી નયોની અપેક્ષાએ સત્ય ગ્રહણ કરવું અને અપેક્ષાએ સત્ય માનવું એવું જ્ઞાન, પ્રભુ મહાવીરદેવે પ્રજોધ્યુ છે કે જેથી ધર્મી અગર અધર્મી માથે સમભાવ રહે ન કુચિત દૃષ્ટિથી મધમા મતામત કરવી કગવવી તે બિન્દુલ મ્હને ડચતું નથી મુખાર્પમા જૈન મધમા અનેક વિચાર મત ભેદવાળું ધર્મવાતાવરણ છે અને તે અનેક મતીય જૈનોના સભધથી હોઈ શકે તેમા આપણે તો આપણું કરવું અને અન્યો સાથે શુદ્ધ પ્રેમથી વર્તવું મતલેદમા સહિષ્ણુતા રાખવી જાણ માધનો જુદા જુદા મતલેદે હોય છતાં આત્મા પોતાના ઉપયોગમા વતતો હોય તો તેમા કશું તકરાર જેવું નથી મ્હને તપાગચ મમાચારી પ્રમાણે વર્તવાની સ્વતંત્રતા છે અને તેનું વ્યવહારથી લક્ષ્યગિદ્ધ મોક્ષ છે તેમ અન્યોને સ્વસ્વદર્શન સપ્ર દાયગચ મતવ્ય પ્રમાણે વર્તવાની સ્વતંત્રતા છે હું અન્યોની માથે પરસ્પર વિચારાચાર મતલેદ છતાં મતવ્ય મમાન અવિ ગેધી વિચારાચારે સહચગતા ધારી ગધુ એવું આપની પામેથી તથા પરમપૂજ્ય શ્રીમદ મહાયોગી શ્રી ગવિમાગરજી મહારાજ પાસેથી તથા અધ્યાત્મ જ્ઞાનશાસ્ત્રોથી તથા યોગશાસ્ત્રોથી શીખ્યો છું તેથી મર્વદર્શન ધર્મવાગાઓની સાથે આત્મભાવથી વર્તન થાય છે તેઓ તેઓની માન્યતા પ્રમાણે વર્તે છે, અને હું વ્યવહારમાં તપાગચની માન્યતા પ્રમાણે વર્તું છું મમભાવ પ્રગટતા વિશ્વવર્તિ

મળે વા ન મળે તેની હવે વિચારણા નથી તહાર ભણુ થાઓ,
તહને શાંતિ મળે તહારા આ માની ઉત્પત્તિ થાઓ એવુ પ્રભુપ્રતિ
પ્રાર્થુ છુ ઝઝઝ શાંતિ રૂ

મુઠ મુખા

શ્રી પાટણ મધ્યે વેરાગ્યાદિ શુભગુણાલકૃત પરમશુર સાગર
પેટે ગભીર મેરૂ પેઠે ધીર સુવિહિત સુનિગળ સુકુટમણિ, કલિ
કાલમા ઉત્કૃષ્ટ વ્યવહાર ક્રિયા ચારિત્રપાવક, વત માનમા મર્વ મુનિ
વૃન્દમા યનિર્લ મુનિ ગિરોમણિ, ઉત્કૃષ્ટરીત્યા ગોચરી દોષશોધક,
મહામુનીશ્વર પગમપૂજ્ય, પરમધ્યેય અરુરણુશરણુ સાક્ષાત્ શાત
મૂર્તિ પરમોપકારી શુર મહારાજ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી સુખસાગર શુર
મહારાજ સાહેબની પવિત્ર નેવામા

મુળાર્થથી લેખક આપનો બાવક અન્તેવામી આપના ચરણ
કમલની રજ સમાન પુલ્હિસાગરની વ્યસ જ્યવાર વહના સ્વીકાર
શોણ વિ આપની આજ્ઞાથી મુળાર્થમા સઘાગ્રહથી ચોમાસુ
કર્મુ છે આપની સેવાભક્તિથી જે ક'યાણ છે તેટલુ મુળાર્થમા
ઉપદેશ આદિ પ્રકૃતિની હુ માનતો નથી છતા આપની આજ્ઞાએ
અત્ર રહેવુ પડયુ છે આપની પાસે રહેવામા અત્યત નિમ્નત્તિ
મળે છે અને માથે ડોઈ બાતનો ભાર રહેતો નથી અત્રનું
મધનુ કાતાવરણુ હાવતો તાલન શિનળના કંગથી દોલાયમાન
ઠે પણુ હુ આપની કૃપાથી જેમ બને તેમ નિ મગર્જુ છુ અને
અને ઉપાસ્યમા વ્યાખ્યાન વગેરેમા શાંતિ વર્ત છે મહુને બાહ્ય
ધમાવમા બિલકુલ રસ પડતો નથી તેમ જ તેવી ધમાવમા જૈન
ગાસનની ઠઈ ઉ નતિ નથી ઉપદેશથી જે હિત થાય છે તે
કેઈના પર દવાણુ કરી જોર બતાવવાથી ચતુ નથી કવેશાદિની
તીરણુના મળધ માત્રથી હુ ન્યાત જહેવા ધરુ છુ સાધન
લોર અને માધન મળેલે લેશ કરવામા ધર્મ ના માત્ર
જમાનામા હરે મળેલેની વકસરથી જૈન સઘની અવનતિ મિવાય

કશું જોતો નથી મારા વિચારોથી મારી સાથે ઘણા વિરોધ રાખે છે તેવું કાને સંભળાય છે છતાં તેઓની સાથે હું શુદ્ધ પ્રેમથી વર્તું છું તેઓનું મન વાણી કાયાથી અશુભ ચિંતવતો નથી મતલેદ તો મહા વિશ્વમા રહેવાનો, પ્રકૃતિ પોતાનું કાર્ય કર્યા કરે છે આત્માએ આત્માનું કાર્ય કરવું જોઈએ

આખા દિવસનું ગદાવૈતરૂં અને કમાણીમા કંઈ નહિ એવા ધર્મના નામે તથા ધર્મમતલેદ નામે ઝઘડામા પડતાથી સ્વપરનું હિત નથી એમ આપ કૃપાથી મ્હને પૂર્ણ નિશ્ચય છે સર્વ દર્શનો હુનિયામા પ્રવર્તે છે તેમાથી નયોની અપેક્ષાએ સત્ય ગ્રહણ કરવું અને અપેક્ષાએ સત્ય માનવું એવું જ્ઞાન, પ્રભુ મહાવીરદેવે પ્રગોઠ્યું છે કે જેથી ધર્મી અગર અધર્મી માથે સમભાવ રહે સક્રિયિત દૃષ્ટિથી અધમા મતામત કરવી ડરાવવી તે બિતકુલ મ્હને રૂચતું નથી મુખાર્ધમા જૈન સંઘમા અનેક વિચાર મતલેદવાળું ધર્મવાતાવરણ છે અને તે અનેક મતીય જૈનોના મળધથી હોઈ થકે તેમા આપણે તો આપણું કરવું અને અન્યો સાથે શુદ્ધ પ્રેમથી વર્તવું મતલેદમા સહિષ્ણુતા રાખવી બાહ્ય માધનો જુદા જુદા મતભેદે હોય છતાં આત્મા પોતાના હિપયોગમા વતતો હોય તો તેમા કશું તકરાર જેવું નથી મ્હને તપાગરૂં અમાચારી પ્રમાણે વર્તવાની સ્વતંત્રતા છે અને તેનું વ્યવહારથી લક્ષ્યર્જિદુ મોક્ષ છે તેમ અન્યોને સ્વસ્વદર્શન સંપ્રદાયગરૂં મતવ્ય પ્રમાણે વર્તવાની સ્વતંત્રતા છે હું અન્યોની માથે પરસ્પર વિચારાચાર મતલેદ છતાં મતવ્ય સમાન અવિરોધી વિચારાચાર મહુચગ્ના ધારી ગપ્તુ એવું આપની પાસેથી તથા પરમપૂજ્ય શ્રીમદ્ મહાયોગી શ્રી રવિસાગરજી મહારાજ પાસેથી તથા અધ્યાત્મ જ્ઞાનશાસ્ત્રોથી તથા યોગશાસ્ત્રોથી શીખ્યો છું તેથી સર્વદર્શન ધર્મવાગાઓની સાથે આત્મભાવથી વર્તન થાય છે તેઓ તેઓની માન્યતા પ્રમાણે વર્તે છે, અને હું વ્યવહારથી તપાગરૂંની માન્યતા પ્રમાણે વર્તું છું સમભાવ પ્રગટતા વિશ્વવર્તિ

સર્વ ધર્મવાળાઓની મુક્તિ થાય છે તો દિગમ્-શ્વેતાચર સર્વ
 ગચ્છવાળાની મુક્તિ થવામા કશે વિરોધ નડતો નથી કયાય
 ત્યાગથી સર્વ દર્શનમા મુક્તિ છે માટે જૈન શાસ્ત્રોમા સ્વલિંગે
 અને અન્યલિંગે મુક્તિ કથી છે તપાગચ્છથી અન્યગચ્છે વગેરેની
 માન્યતા જૂઠી હોય તથા તપાગચ્છવાળાઓએ જે જે અન્યગચ્છોની
 માન્યતા જૂઠી ઠગવી હોય તો તેમા વ્યવહારનયથી વિચારલેદ
 છે તેથી કઈ નિશ્ચયનયે સર્વગચ્છવાળાઓને આત્માની શુદ્ધિ
 કરવામા કશે અતરાય નડતો નથી અધ્યાત્મજ્ઞાન દ્રષ્ટિથી સર્વ
 ગચ્છીય લોકોની સમભાવ પ્રગટે મુક્તિ થઈ શકે છે એવો મૂલ્ય
 અનુભવ આવ્યો છે તેથી ગચ્છક્રિયા વિચાર મતલે કોઈની સાથે
 કલેશની ઉદ્ભવના થાય એવું વર્નન વા વિચાર લેશ પણ પ્રગટા
 વતો નથી તેમ જ હું આપણી તપાગચ્છ સાગર શાખાની સમા
 ચારી પાળવામા મડદાલ પણ ન બની શકું અન્ય ગચ્છવાળાઓ
 કદાપિ ભારી મનુષ્ય પોતાના ગચ્છની સત્યતાને શાસ્ત્રાશા પ્રમાણે
 સિદ્ધ કરવાતું કહે તો તેમા હું રસ ન લઈ શકું અને જેમ
 બને તેમ ઉપશમભાવમા રહું અને મનમા બાણ કે હથોળે
 લોકો એટલી દશાના અધિકારી છે મ પ્રદાય દર્શન ગચ્છ કોમ
 વગેરેમા સત્ય જે જે અશે દેખાય તે દેખું પણ તેના અપ્રશસ્ત
 મોઢે મુઝાઈને આત્માનો શુદ્ધોપયોગ ન જૂલું એવી આપની
 કૃપા છે વ્યવહારે ગચ્છમા સાધુઓએ રહેવું પણ ગચ્છલોકે
 કલેશ ન ડરવો જેમ શખ પચવર્ષની માટી ખાઈને શ્વેતરંગ
 રૂપે ખનિયુમાવે છે તેમ આત્મજ્ઞાની સર્વ સપ્રદાય ગચ્છાચાર
 વિચારને આત્માની શુદ્ધતા કરવામા પરિણુમાવે છે એટલે તેથી
 બાગનોમા હું મુઝાતો નથી

જૈન ધર્મ છે તે વડના સમાન છે અને તેના ડાળા ન્તાલ
 વડવાઈઓ તે ગચ્છના સમાન છે એમ આત્માની શુદ્ધતા જેને
 જે રીતે થાય તેને તે રીતે ગચ્છમા રહીને વતવું એ જ
 ઉપશમાદિ જ્ઞાની જેનોતું કર્તવ્ય છે વસ્તુપાલે સર્વગચ્છના
 સાધુઓ વગેરેને સ્વગૃહે બેસાવી ભક્તિ કરી હતી અન્ય લોકોને

એવાના માર્ગમા પ્રવર્તીને પ્રભુ મહાવીર દેવના મલતત્ત્વોને સમ-
જાવીએ પણ ખડનગૌલીથી નહીં માપેશનય ગૌલીએ અન્ય
ધર્મીઓને પ્રભુનો ઉપદેશ જણાવીએ એવી આપની હિતશિક્ષા
એ અન્ય ગરુડીય સાધુઓનો સ્વપ્નમા પણ દ્રેષ ન કરે,
તેમની ગરુડ પરપરામા શ્રેયેલ ઉત્તમ સાધુઓના ગુણાનુરાગી
થવુ અને અન્ય ગરુડીય સાધુઓને મળતા સત્કાર કરવો એવુ
આપનુ યથાર્થ વચન છે માટે વર્તન તેવુ છે શ્રી જગગુરુ
હીરવિજયસૂરીએ પ્રવતવેલા બાર બાદમા તેવુ ઉદાર વર્તન
સ્પષ્ટ છે હવે તો તેથી પણ વિશેષ ઉદાર વર્તનથી વર્તવાની
જરૂર છે એવુ આપની પૂર્ણ કૃપાથી અનુભવાયું છે બહિરાત્મ
દશાથી અતરાત્મ દશામા જવુ અને અતરાત્મ દશામાથી પર-
માત્મ દશામા જવા માટે ગુરુની પૂર્ણ કૃપાથી વચ્ચે મતિમોહાદિ
વિદ્વો ઉપસ્થિત થતા નથી આપની કૃપાથી જ્ઞાન ધ્યાનમા
જીવન જાય છે અને વ્યાખ્યાન કરણાદિ ધર્મપ્રવૃત્તિ થયા કરે
છે આપની કૃપાથી કલેશભેદ વાતાવરણમા મધ્યસ્થભાવે નિર્લેપ
રહી શકું છું આપને જમા ચોમાસુ કરવાનુ હોય તે નિશ્ચયથી
જણાવશે. આપની કૃપા એ જ આત્મશુદ્ધિ છે પત્રથી દર્શન
આપતા રહેશે. એજ લેખક આપનો બાળ બુદ્ધિની કોટાકોટી
વદના હોશે.

મુઠ મુગ્ધ

પાટણ તત્ર વિશ્વવદ સમતાસાગર દ્રવ્યભાવ આરિત્રધાન્ક
મહાયોગી સંરલતાસાગર માર્દવનીઅવધિ, નિર્લોભતાનુ આદર્શ,
અતરાત્મસ્વરૂપ આરિત્રધારક મુનિમંડલમા આગ્નિની દિદૃશ્યતા
વર્તમાનમા પ્રસિદ્ધ, પરમપૂજ્ય, પરમોપકારી, પગ્મ મુઠ શ્રી
મુખસાગરજી મહારાજ માહેજની પવિત્ર સેવામા

મુરતથી લેખક આપના ચરણમંડલમા નૃમ્નમાન આદ-
બુદ્ધિની એક કરોડને આહવાગ વદન સ્વીકારશે. આપના પત્રથી
અત્યંત આનંદ થાય છે આપની કૃપા એ જ માટે જીવન છે

આથી મારાપર કૃપાના આન્દોલનો મોકવતા રહેયો મારી કાગળ
 આપને ઘણી છે તેનો મને ખૂબ વિશ્વાસ છે સાધુમડા અહીં
 મુખેથી મયમયાત્રાનું નિર્વહન કરે છે આપની રીઝ આગળ
 વિશ્વની ખીજની પરવા નથી, આપનું દિલ રાજી રહે એ જ
 મારો ધર્મ, મારી સેવાભક્તિ ગણુ છું આપના વાતસલ્ય પ્રેમની
 આગળ સર્વ કુર્બાન છે આપની રીઝમાં પ્રભુની રીઝ છે પ્રભુ
 રૂઠે તો શુરનું શરણુ છે પણ શુર રૂઠે તો કોઈનું શરણુ નથી
 આપની સેવાભક્તિમ મવ પચ્ચરગ્ગેષ્ટીની સેવાભક્તિ છે આપના
 હૃદયમાં માફ અમરણ એ જ મારી પરમ મૌલાગ્ય દશા છે
 નીતિવિમળ ને નીતિસાગર નામ ધરાવી પાસે રાખવો એ કોઈ
 રીતે યોગ્ય નથી એવું અનુભવથી જણાવુ છું, છતાં આપની
 જેની મરણ તેવી મારી મરણ

આપની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવામાં ધર્મ છે આપની હિત
 શિક્ષાઓ દરરોજ પ્રસંગે યાદ આપે છે અને તેથી આપની
 અનુભવ કળિનો સારો ખ્યાલ આપે છે સદ્ગુરના શરણથી
 મુક્તિ છે આપની વૈરાગ્ય દશાનો પ્રભાવ મારાપર જેવો પડયો
 છે તેવો અન્યોએ પાડ્યો નથી આપની મરણના તથા ત્યાગદશા
 અધિકાર છે હે પ્રભો! ત્યાથી મારા પર કૃપાઆગી ના આન્દો
 લનો દેવના કરશે કે જેથી મારી ઉન્નતિ થાય હે પ્રભો! આપ
 નાથી દૂર રહેવું એ કોઈ ગીતે ઇચ્છવા યોગ્ય નથી છતાં આપની
 આજ્ઞાથી દૂર રહ્યા છતાં આપના આત્માના શુભોમાં રમણતા
 કરતો છતાં આપની પાસે રહેવો હોઈ એવો ભાવ પામુ છું
 હે ગુરો! આપના રજનમાં વિશ્વનું અને પ્રભુનું રજન
 અનુભવુ છું આપના આશયો બાળીને આપની આજ્ઞા પ્રમાણે
 વર્તવું એમાં ગી શ્રદ્ધા? પરંતુ આપની આજ્ઞાના આશયો સમ
 જવામાં ન આવે છતાં આપની આજ્ઞામાં પ્રાણદિકનું અર્પણ
 થાય તે જ શ્રદ્ધાનો હું પૂજક છું અને એવી શ્રદ્ધાને ભલે લોકો
 અન્યશ્રદ્ધા કહે તે પણ મારે તો તેવી શ્રદ્ધાથી મુક્તિ છે પરંતુ
 મુક્તતા આજીનાર પુદ્ધિવાદનો એકલો નિરપેક્ષ પૂજક નથી

હે પ્રભો ! આપની આજ્ઞામા સર્વકાલના તીર્થકરોની આજ્ઞા છે એવું માનવામા અને તે પ્રમાણે વર્તવામા મારા આત્માની શુદ્ધતા છે, એવો દૃઢ નિશ્ચય છે સદ્ગુરુનું અર્થથા શરણ કરવાથી આત્મ સાક્ષાત્કાર છે આપ ગુરૂની આજ્ઞામા સર્વ ગુરુઓની આજ્ઞા સમાઈ જાય છે આપનું અમરણ ધ્યાન એવા ભક્તિ તેજ આત્માનું અમરણ ધ્યાન એવા ભક્તિ છે એવો પૂર્ણ નિશ્ચય છે, એવા નિશ્ચયથી આત્માનુભવ થયો છે

હે પ્રભો ! આપના દર્શન જ્યાંયે થયે ત્યારે આત્માને ધન્ય માનીશ આપના હુકમ પ્રમાણે વર્તવું તેજ આપની સેવા છે આપની એક હિત શિક્ષામા ઘણા સૂત્રો સમાઈ જાય છે આપના વિના કોઈ અન્ય આધાર નથી એમ જાણીને હિત શિક્ષાઓ લખતા રહેશે શિષ્ય અનેક શાસ્ત્રોનો મુખપાઠ કરે તોપણ આપના એક અનુભવોદ્ગારના આગળ શિષ્ય તે શિષ્ય જ છે માટે હિતશિક્ષા દેવામા આપ જેટલા ઉજમાળ તેટલી મારી ઉન્નતિ હું માનુ છું હે પ્રભો દયાળુ ! આપકૃપાથી મ્હને આત્મશાંતિનો અનુભવ થયો છે તેથી બાહ્યમા મ્હને ગ્સ પડતો નથી ઔદયિકભાવમા પ્રાય સાક્ષીભાવ વેદાય છે અને મમભાવ વૃત્તિ રહે છે તે ફક્ત આપની કૃપા છે આપની કૃપા તેજ પ્રભુની કૃપા છે આપના દર્શન તેજ પ્રભુના દર્શન છે મન્ત ગુરૂથી પ્રભુનો સાક્ષાત્કાર થાય છે આપના નામરૂપાદિમા સ્વાર્પણ ભાવની ભાવનાનો આરોપ કરીને શુદ્ધાત્મ રસ વેદવા ગુરૂપાર્થ કરે છું સર્વ શિષ્યો સુખે સયમયાત્રા કરે છે વ્યાખ્યાનાદિ ધર્મ પ્રવૃત્તિનું સેવન થાય છે આપની કૃપાથી અન્ય લોકોને ધર્મ લાભ સારી રીતે થાય છે બાહ્યચારિત્રમાથી આત્મચારિત્રમા પરિણમવું એવું પરિણમન એ જ સાધ્યોપયોગ છે અને તેમા પરિણમવામા સર્વશાસ્ત્રો તપ-જપ સયમનો સાગ્ર આવી જાય છે પત્રદ્વારા દર્શન દેતા રહેશે આજ્ઞાઓ ફરમાવતા રહેશે એજ લેખક આપનો બાલ શુદ્ધિની કોટાકોટિ વદના

શ્રી પાટણ તર વૈરાગ્યાદિ શુદ્ધાલકૃત પરમપૂજ્ય પરમશુદ્ધ
રત્નત્રયીસાધક ક્રિયાયોગી સરસ્વતામૂર્તિ શાતયોગી શુદ્ધવર્ધ
પૂજ્યપાદ શ્રીમન્ યોગિરાજ શ્રી સુખમાગરજી શુદ્ધ મહારાજની
પવિત્ર સેવામાં સુરતથી લે આપનો બાલ બુદ્ધિની ૧૦૦૮ વાર
૧૬૬ વાચ્યો આપનો પત્ર વચી અત્યંત આનંદ થયો. પરભા
વમાં કોઈ શુભ પડતો હોય તેને આપ સ્વભાવમાં લાવવાને
અત્યંત દયાળુ છો. આપ કૃપાએ પરભાવમાં પતન થવાનો
પ્રસંગ છતાં પરભાવવૃત્તિ ઉપશમી છે તેથી હવે તેમાં રક્ષ
પડ્યા વિના પ્રવૃત્તિ ઘર્ષ શકતી નથી જનતાના સંગમાં નિસંગ
બુદ્ધિએ ન રહેવાય ત્યાં સુધી શુદ્ધી પાસે રહેવામાં જ કયાણ
છે એવો મારો નિશ્ચય છે તેથી જેમ જાને તેમ અતરમાં
આત્મોપયોગે રહીને મનુષ્યોના પરિચયમાં કત્યાણુર્થે આવવા
માટે પ્રવૃત્તિ સેવા છે તે વિના વચન શુસિરૂપ મૌન ભાવનું
મવવબન કરી ધર્મશાસ્ત્રોનું વાચન મનન થાય છે દુનિયામાં
જે જે સ્થાનોથી અજ્ઞાનીઓ પડે છે તે તે સ્થાનો, જ્ઞાનીઓને
જ્ઞાન ત્રેરાગ્રજળે આગળ ચડવા ઉપયોગી થાય છે, એવી દશાવાળો
ત્યાગી વિશ્વમાં સ્વતંત્ર વિચારવા શક્તિમાન થાય છે, અન્યથા
અસ્તૌ હતાથી વિચરતા ચતુષ્પાદ વિનિષ્પાત અવશ્ય થાય છે

એમ આપે ઘણીવાર જણાવ્યું છે તે મારાધ્યાનમાં છે
અને એ બાળકનો ઉપયોગ શાખીને જેમ જાને તેમ વિચરે છું
આત્મજ્ઞાનની પરિપૂર્ણવસ્થા પ્રાપ્ત કરવા માટે આપ કૃપાથી
સાધક થયો છું. પકવ આત્મજ્ઞાની શુરનો મગ તેજ મોક્ષનું
કારણ છે ઈડામાંથી બચ્યું પ્રગટે અને તે જગત્સુધી ઉડી ન
શકે અને પોતાની મેળે ઉડી ન શકે ત્યાંસુધી તે પોતાના
પિતાની અને માતાની આજ્ઞામાં રહીને પ્રવર્તે છે, તેમ અજ્ઞાના
વત્સામાં શિયેલે શુદ્ધી સેવામાં રહેવું અને શુદ્ધ પોતાનો ઘાટ
ઘડે તેમ તેણે પ્રવર્તવું જોઈએ એવી આપની આજ્ઞાને મેં અત્યંત

માની છે અને તે પ્રમાણે વર્તવામા ધર્મ છે એવો આપનો અનુભવ સત્ય છે ગુરુદેશા પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાસુધી ગુરુના તાબામા રહેવું એજ શિષ્યોનો ધર્મ છે નામ રૂપનો મોહ પ્રગટે ત્યાસુધી જ્ઞાની ગુરુ સગમા રહેવું એજ શ્રેય સ્કર છે પાત્ર હિન્દ્રય, રા આનંદ રસ વેદાય છે ત્યાસુધી આત્માનંદની ખુમારી પ્રગટતી નથી અને ત્યાસુધી ગુરુપણ અતરથી નથી એમ જે જાણે છે તે ગુરુની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તે છે લોગને અને યોગને આકાશ-પાનાળ જેટલું અંતર છે લોગનીવૃત્તિ અને યોગનીવૃત્તિ બન્ને સાથે રહે નહીં એવા આપના ઉપદેશને ધ્યાનમા રાખીને વર્તુણુ તેથી આનંદ રહે છે લાખો ધર્મશાસ્ત્રો વાચવા માત્રથી આત્મા નંદરસ વેદી શકાતો નથી પણ મોહવૃત્તિને જીતવાથી આત્માનંદ-રસ વેદી શકાય છે આત્માનંદરસ ન વેદાય ત્યાસુધી સ્વતંત્રતા, નિર્ભયતા અને પ્રભુપ્રાપ્તિ નથી.

આપના એવા મહુપદેશોને આચારમા મૂકવા તેજ મારો ધર્મ છે આપનું અમરણ થતા આપની અનુભવ શિક્ષાઓ હૃદયમા તાજ થાય છે અને તેથી આત્મોત્સાહમા અત્યંત વૃદ્ધિ થાય છે ગુરુ વિના જ્ઞાન નથી ગુરુની ભક્તિથી પ્રભુની પ્રાપ્તિ થાય છે આપના સમાન મહાસયમી ચારિત્રધારક ગુરુની સગતિ વિના જીવને હજારો પુન્તકો વાચતા છતા જ્ઞાન વૈગય પ્રગટતો નથી આપની સગતિથી સર્વ નયસાપેક્ષ વિચાળ દૃષ્ટિની ઝાખી થઇ છે અને વ્યવહારનય અને નિશ્ચયનય એ બે નયથી ધર્મ-પ્રવર્તે છે એવો પૂર્વનિશ્ચય થયો છે જેન દર્શનમા સર્વ દર્શનો સાપેક્ષાએ સમાય છે એવો અનુભવ થવાથી કદાચહ રહિત નિરા-ચહ સમભાવ બુદ્ધિ પ્રગટી છે અને તેથી કેમ ધર્મવાળાપર વિરોધ લેદલાવ પ્રગટતો નથી શુદ્ધજ્ઞાનીઓને ધર્મ પ્રવૃત્તિની આવશ્યકતા અવગોધાવી સ્યાદ્રાદવાદી બનાવુ છુ ક્રિયાજડી સુકુચિત દૃષ્ટિવાળાઓને અધ્યાત્મજ્ઞાન નિશ્ચયનય મહત્વ સમજાવીને તથા દરેક ક્રિયાનું અધિકાર પગલે રહસ્ય સમજાવીને હઠ કદાચહ રહિત થવા ઉપદેશ દઉં છુ તેમા ક્રિયિત્ અશે

તેના પર ધ્વારી કરનાર પશુપતિ મહાદેવ છે મનને જીતવાથી મનુષ્યો સ્વતંત્ર રાજ્ય પામે છે મનના તાબે રહેવું એજ પરતંત્રતા છે સસારમા પ્રકૃતિનું રાજ્ય છે અને મોક્ષમા આત્માનું રાજ્ય છે શુભાશુભ મોહવિચાર તેજ અધ્યાત્મ દૃષ્ટિએ મન છે મન ઉપ શયતાનને જીત્યા વિના કોઈ આત્મારૂપ જીદાને પામી શકે નહીં દુનિયામા મનનું રાજ્ય છે અને મોક્ષમા આત્મ સામ્રાજ્ય છે

માટે મનને જીતીને આત્મસ્વભાવે વર્તવું જોઈએ આત્મસ્વભાવમા આનંદ છે અને આત્માનંદનો સાક્ષાત્કાર થાય ત્યારે આત્મદેવની પ્રાપ્તિ થઈ અને આત્મ મહાસામ્રાજ્યની લાયકાત આવી એમ જાણવું મન અને ઇન્દ્રિયો જ્યારે આત્માની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તે ત્યારે આત્મસામ્રાજ્યની પ્રાપ્તિ થઈ એમ જાણવું આત્મસામ્રાજ્યની આગળ ઇન્દ્ર અને ચક્રવર્તિની સત્તા એક ટીકીની સત્તા જેટલી પછ નથી એમ જ્યારે પૂર્ણ નિશ્ચય થાય છે ત્યારે કાસલાવ ટળે છે અને પ્રભુભાવ પ્રાપ્ત થાય છે, જ્યારે પાચ ઇન્દ્રિયોના શુભાશુભ વિષયોમા શુભાશુભભાવ રહેતો નથી ત્યારે આત્મસુખનો અનુભવ થાય છે એવા માધકને ધૂળમા અને કચનમા સમભાવ રહે છે આખો નિર્વિકાર જ્યારે થાય છે ત્યારે મનમા કામ હોતો નથી હૃદયની શુદ્ધતાનો પ્રકાશ કરનાર વાણી છે હૃદયમા જેવું હોય છે તેવું હોઈ આવે છે હૃદયની શુદ્ધતાથી આચારની શુદ્ધિ થાય છે દેવગુરૂની ભક્તિથી હૃદયની શુદ્ધિ થાય છે આત્માના આનંદ માટે સર્વ સાધનો છે આત્માનો આનંદ પ્રાપ્ત થયો એટલે મન જીતાયુ એમ જાણવું આ જાણતો અતરમા અનુભવ કરો અને આત્માનંદ વેદવા પ્રજાળ પુરુષાર્થ કરો શુષ્કજ્ઞાનમા વિવાદ-શુષ્કતા નિંદા કઠોરતા અહતા અને કર્તવ્યશૂન્યતા હોય છે શુષ્કજ્ઞાની વસ્તુત સશયી હોય છે અને તેના હૃદયમા આત્મજ્ઞાનની પરિણતિ જાગેલી હોતી નથી તે શુષ્કબુદ્ધિવાદનો પૂજારી જની હૃદયમા શુભો પ્રગટાવી શકતો નથી તે નિવૃત્તિને વહે છે પણ સ્વાર્થિક પ્રવૃત્તિનો

પૂનરી હોય છે પોતાના હૃદયમાં તપામી જીવે અને શુદ્ધ
જ્ઞાનીપણાની વૃત્તિ દેખાતી હોય તો તેને દૂર કરો અને આત્મ-
શુદ્ધતા કરવા સફળ શરણ મ્હીકારો અને પુરુષાર્થ કરો

બાહ્ય મરણની પૂર્વે મનથી મરીને સર્વે મિથ્યા સંબંધોનો
ત્યાગ કરો એટલે બાહ્યજીવને જીવતા સુક્રિના સ્વરૂપને અમુક
અંશે જરૂર પ્રાપ્ત કરી શક્યો આત્માનંદની ખુમારી પ્રગટે એટલે
આત્માની પ્રાપ્તિ થઈ એમ જાણુ કેટલાક લોકો મ્હૂં દેહમાં
અને તેના ભોગોમાં રમે છે તે તો જડવાદી અનાની છે કેટ
લાકો મનમાં રમે છે તે પણ અજ્ઞાની છે આત્મામાં રમણના
કરનારાજ્ઞાનીઓ છે આત્માનો આનંદ ન પ્રગટે ત્યામુધી વિષ
યાનંદનો ઔદયિકભાવ છે એમ જાણુ અનેક પ્રકારની ભાષા
જાણવાથી પણ આત્માનંદ મળતો નથી કવિ પદિત આદિ
પદવીઓથી પણ આત્માનંદ મળતો નથી આ મા પોતાના જ્ઞાન
અને આનંદ સ્વરૂપે પ્રકાશિત ન થાય ત્યામુધી આત્મકાર્ય મિદ્ધ
થયું નથી એમ જાણુ આહાર મદ્યા વિના આહાર થાય, લોક
વાસના વિના લોકમાં પ્રવૃત્તિ થાય ત્યારે જાણુ કે આત્માનંદની
આખી થઈ છે આત્મજ્ઞાન અને આનંદનો અનુભવ થયાથી
જનાદિ દોષો રહેતા નથી એવી દશા ન થાય ત્યામુધી શુદ્ધલભા
રહી શુદ્ધની પાસેથી ધ્યાનાનુભવ મેળવવો દુર્ભી કઈ બોલવું
નહી આત્મધર્મ તે રાકડ ધર્મ છે કાશ્વ કે તેથી આત્માનંદ
વેદાય છે શુદ્ધી આત્મધર્મ મળે છે શુદ્ધની શ્રદ્ધા-પ્રીતિમાં
જેટલી ખામી તેટલી આત્મ સાધનામાં ખામી છે પુસ્તકોના
શરણે ન જવું પણ શુદ્ધના શરણે જવું શુદ્ધ શરણમાં પુસ્તકોનું
શરણ આવી જાય છે શુદ્ધના આવળનથી છેવટે નિરાવ મન દશા
પ્રગટ થાય છે

શુદ્ધના જેવી દશા થવા માટે શુદ્ધપાસે રહેવું ચારિત્ર અગી
કાર કરીને શુદ્ધની પાસે રહેવાથી અનુભવજ્ઞાન પ્રગટે છે મનરૂપ
શિષ્યને આત્મારૂપ શુદ્ધની તાબેદારી કરવી પડે છે ત્યારે મનરૂપ

શિષ્યની શુદ્ધતા થાય છે. મનને શિષ્ય બનાવવા માટે અને આત્માને શુદ્ધ બનાવવા માટે શુદ્ધ સેવામાં લયલીન બનવું જોઈએ. વૃદ્ધાવસ્થા થઈ લોગો લોગવવાથી શરીર ટળી જશે પણ શાંતિ મળશે નહીં, આત્મસુખ પામવાનું શિક્ષણ તેજ જ્ઞાન છે બાકીનું અજ્ઞાન છે. આત્મામાં ઉડા ઉતર્યા વિના દુનિયાના લોકો મેડ-પર્વત જેટલા રત્નના ઢગલા પામે અને મન માન્યુ ગન્ય પામે તો પણ સત્ય શાંતિ પામવાના નથી. દુનિયાના સુખ લોગવવા અને આત્મ સુખનો અનુભવ કરવો તે બસવું અને આટો ફાકવો તેના જેવું છે. દરિયામાં ડૂબકી માર્યા વિના રત્ન મળે નહીં લોખ ત્યાગ વિના યોગ મળે નહીં વાતો કરવાથી વડા થાય નહીં કરણી કરવી જોઈએ સર્વ પ્રકારની વાસનાઓને મારી નાખવા પુરુષાર્થ કર, જીવતા ત્હને લોકો રોઈ લે અને તું દુનિયામાં પોતાને મરેલો દેખે એવી ત્યાગદશા પામે ત્યારે જ આત્મા નદ પામી શકે, એમ નિશ્ચય છે. પ્રતિષ્ઠા-કીર્તિરૂપ સ્ત્રીનો ત્યાગ કરવો મહા દુર્લભ છે બાહ્યસ્ત્રીનો ત્યાગ થાય પણ મનમાંથી કીર્તિઆદિ વાસના સ્ત્રીનો ત્યાગ થવો મુશ્કેલ છે માટે લોક વાસના કીર્તિવાસના તથા પોતાના નામરૂપની વાસનાપર જ્ય મેગવ એટલે ત્યાગ દશાનો સત્ય અધિકારી બનીશ ઘર ત્યજીને વનમાં ઘર ન કરવું જોઈએ એવો તીવ્ર જ્ઞાન વેરાગ્ય પ્રગટાવવા પુરુષાર્થ કર વિશેષ ડબડમા રત્યેવ ઝંઝૂં શાંતિ રૂ ધર્મ માધન કરશે.

સેખઃ બુદ્ધિમાનઃ

મુ૦ મુરત

શ્રાવણ સુદ પૂર્ણિમા નિ ૧૯૬૬

માણસા તરુ સુશ્રાવક શા. બાલાભાઈ અનુપચદ યોગ્ય ધમલાલ, વિશેષ તમારો પત્ર પહોંચ્યો. વિ ડબડમા જેવો બોધ મળે છે તેવો પત્રથી બોધ આપી શકતો નથી ડબડમા અનેક શકાઓનું સમાધાન થાય છે ડબડમા સાધુ સમાગમમાં બે ઘડીથી

જેટલો લાભ મળે છે તેટલો પરચીશ પરો લખ્યાથી પણ લાભ થતો નથી માટે રૂબરૂમાં મળવા ખામ લશ્મ સખવુ તમારા મસરા દલમુખભાઈ, મોહના સકટપવિકત્ત્ય વારવા માટે અધ્યા મ પુરુષાર્થ સેરે છે અને મુરત્યદભાઈ સ્વરૂપચદ, દ્રવ્યાનુયોગના અભ્યાસી છે જન્નેની જ્ઞાનરૂપિ મુખ્યતાએ છે, તેઓની પાસેથી જે જે બોધ મળે તે મેળવવો પણ તેમની જે વાત ન રૂચે તેની ઉપેક્ષા કરી મૈત્ર રહેવું પણ કવેશ નિદામાં પડવું નહીં મનુષ્ય નર્વજ નથી, આપણને જે ગમે તે લેવું પણ જે ન ગમે તે માટે દેય ન કરવો સર્વ મનુષ્યોની એકમરખી દૃષ્ટિ થઈ નથી અને થશે નહીં આપણે આપણી સાધના સાધવી જોઈએ સાધનભેદે મુઝાવું નહીં જ્ય જેટલું બોલવું કોઈના પર અરુચિ ન ધારવી બાહ્યદૃષ્ટિ છે ત્યાંમુખી બહિરાત્મભાવ છે આત્માના ગુણો તરફ લશ્મ આપો અને આત્મજ્ઞાન પ્રગટે એવું બોલો કોઈના ઔદયિક ભાવની યેષ્ટામાં મુઝાવો નહીં આત્મ મત્તાદૃષ્ટિથી સર્વાત્માઓને દેખો તેથી દોષદૃષ્ટિ ટળશે અને આત્મદૃષ્ટિ વચ્ચે થશે

આત્મસત્તાની ભાવના ભાવો અને તેમાં સ્થિરોપયોગે વતો શા મૂલચદ ત્રિલોવનદાસને ધર્મરૂચિ વધે એવા પુરુષાર્થમાં મૈરે સત્સમાગમથી આત્મા બચત્ થાય છે માટે સમારમાં કોટિ રૂપેયાનો લાભ લાગ કરીને સત્સમાગમ કરે સતથી મુક્તિને અનુભવ થાય છે જાગેલાઓ જગાડશે મુક્ત થએલા મુક્ત કરશે આત્મનદી આત્માનદ આપશે માટે મત્સમાગમમાં પ્રવૃત્ત થાઓ ગાડી, વાડી, લાડી, તાડીમાં દુનિયા મોહ પામીને ઇતી આપે દેખતી નથી અને આત્મમુખને મૂની અસત્ય મુખ માટે નત્રિ-દિવસ ફાફા મારે છે આત્મમુખના અવિશ્વાસી બ્રાત લોકોના વિચારોથી મુઝાવું ન જોઈએ આત્મમુખની પ્રાપ્તિ વિના જઈ બોગોથી મરવાના પહેલા દાણ સુધી કોઈને સતોત થયો નથી અને થનાર નથી એમ નિશ્ચય જાણ આત્મમુખની પ્રાપ્તિ કરવા માટે અનેક સાધનોમાં ધર્મની આરોપણ છે માટે સાધ

નેને સાધવા પણ આત્મધ્યેય તે આત્મમુખનો અનુભવ જેમ જાણી-ભક્તિ, તપ, જપ, સયમાદિની સાધના સાધવી હું ને મારૂં જ્યાં નથી તે મહાપુરુષ છે અને તે મહાપુરુષ છે તેવા સદ્-ગુરુની સેવાભક્તિ માટે દેશ, ગાંધ્ય, ઘરખાર, લક્ષ્મી વિગેરે સર્વનો ત્યાગ કરવો પડે તો કન્વે. આત્મમુખની પૂર્ણતામા ત્યાગશ્રદ્ધણુ શુદ્ધિ રહેતી નથી એવી દશાની પ્રાપ્તિ કરવી તે મહાયોગીઓને ઘટે છે એવી દશા પણ જ્ઞાન-વૈરાગ્યથી પ્રાપ્ત થાય છે માટે ત્યાં મુખીનું ધ્યેય લક્ષ્યમા રાખીને વર્તમાનમા જેટલો પુરુષાર્થ થાય તેટલો કરવો આત્મ તરફ ઉપયોગ રાખીને સર્વ કર્તવ્ય કર્મ કરે

દલમુખભાષેને ચારિત્ર લેવાની રૂચિ પ્રગટે છે પણ તેમની વૃદ્ધાવસ્થા હોવાથી તેઓ બાહ્યચારિત્ર કરણી કરવા મમર્થ થઈ શકે નહીં. સતોતુ સતપણુ નયનથી અને વચનથી જાણી શકાય છે સતોની સેવા ગૌમાતાની પેડે કરવી ગાય કાળી છે કે ઘોળી ? તેના શૂંગ લાખા છે કે ટુકા છે ? એવી બાબતમા જેમ લક્ષ્ય અપાતુ નથી પણ હુઝાર્યે તેની સેવા થાય છે તેમ જ્ઞાન વેગગ્યાર્યે મતોની સેવા કરવી જેનો સમાગમ કળતા જ્ઞાન વૈરાગ્યનો અપૂર્વ લાભ થાય તેવા સતની સેવા કરવી તેમની બાહ્યક્રિયાકાંડ ભિન્નતા અને ભિન્નગત્થ સમાચારીની ચર્ચામા ઉતરવું નહીં અપ જેટલું પુરુષવું પણ ડોઈને ન રૂચે તેવું વહવું નહીં આધ્યાત્મિક શાસ્ત્રો કે જે વાચવાનો સંદેશ આદેશ કરે તે વાચવા વાચીને અતરમા તેવા પરિણામે પ્રવર્તવું પણ તે તરફ જેની રૂચિ ન હોય એવા લોકોનો તિરસ્કાર ન કરવો પોતાના માટે અન્યો ગમે તેવા શુભાશુભ અભિપ્રાયો બાધે તો પણ હુર્ષ શોક ન વેદાય ત્યારે આત્મભાવની જાણી થાય છે નિન્દકની નિન્દા ન કરવી અને ભક્તની જૂઠી પ્રશામતથી રાજી ન થવું એની રીતે વર્તવાથી આત્મિક જીવને જીવી શકાય છે મહાગુરુની સેવાભક્તિથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે લોકોપકારરૂપ યજ્ઞ કરવાથી હૃદયની શુદ્ધિ થાય

હે નિષ્કામ ભાવથી મન, વાણી, કાયાથી પ્રવર્તવું આત્માને
ઉપયોગ રાખીને સર્વ જાળતોની પ્રવૃત્તિ કરવી, રાત્રે આત્માની
શુદ્ધિની ઇચ્છાવાળા મનુષ્યોને એકઠા કરી આત્મજ્ઞાનની વિચારણા
કરવી આધ્યાત્મિકયોગિક તાત્ત્વિક જ્ઞાનના પુસ્તકોનું વાચન મનન
કરવું અને જે જે જાળતો ન સમજાય તેની નોંધ કરી રૂબરૂમાં
પુસ્તકી સમાધાન કરવું યોગ્ય પ્રવૃત્તિ કરવી અને નિવૃત્તિ સુખ
અનુભવવું મનુષ્યભવમાં આત્માની શુદ્ધતા કરવી એજ મુખ્ય
ધ્યેય છે તેના જે જે યોગ્ય લાગે તે તે સાધનોથી સાધ્ય તરફ વળગે
इत्येष मं मर्हं शक्ति ३

વૈષ્ણવ શુદ્ધિસાગર

મુ૦ સુરત

સં. ૧૯૧૬

મુ પાલેજ તત્ર મુશ્વાવક શા ઠાઠાભાથ પિતાબર યોગ્ય
ધર્મલાભ. તમારા પત્રથી યોગાભ્યાસની વિગત જાણી ખેચરીમુદ્રા
સાધો છો અને કેવલ કુલક પ્રાણાયાસ સાધો છો તે જાણું
તમે જે ખેચરીમુદ્રા સાધો છો તે દ્રવ્યથી ખેચરીમુદ્રા છે ભાવથી
શુદ્ધોપયોગ દષ્ટિ તે ખેચરીમુદ્રા જાણવી ભાવ ખેચરીમુદ્રાથી
નિર્લેપ આત્મસ્વરૂપ આકાશમાં વિચરાય છે ભાવ ખેચરીમુદ્રા
માધવા માટે જિજ્ઞાસો વિષય રસ ટળવો જોઈએ જિજ્ઞાસી
અનેક રસવાળા પદાર્થોનું લક્ષણ થાય પણ તેમાં રસ ન પડવો
જોઈએ તેમ દ્રવ્યથી કેવલ કુલક સાધો છો. ભાવથી કેવલ કુલક
એ છે કે-આત્મામાં મનને સ્થિર કરવું અને સ્થિરોપયોગની
ધારાથી આત્માને જોઈ રહેવો સકટપ વિકટપરૂપ વાયુને બંધ
કરીને આત્મામાં સ્થિરોપયોગે રહેવું તે કેવલ કુલક પ્રાણાયા
મથી પરભાવમાં મન જતું નથી તેથી આત્માની શક્તિયોનો
વિકાસ થનો જાય છે અને તે લઘિચ ચમકારરૂપે પ્રકાશિત થાય
છે ભાવ ખેચરીમુદ્રાના સાધનથી સર્વ પ્રકારની હાનિકારક મનો

વૃત્તિયો વિરામ પામે છે અને જડપુદ્ગલ રમણતારૂપ સ્વમદ્ધાનો નાથ થાય છે હૃદયકમલમા મનને ચોટાડવું તે ભાવપદ્મામન છે અને આત્માના સિદ્ધ સ્વરૂપમા સ્થિરોપયોગે સ્થિતિ કળી તે આધ્યાત્મિક ભાવ સિદ્ધાસન છે આત્માના સ્વરૂપનો ઉપયોગ ધારણ કરવો અને સર્વ આદ્યિક ભાવમાથા મનને ખેંચીને આત્માના ચિત્તવનમા રમાડવું તે આધ્યાત્મિક રાજયોગી ઉન્નમુની મુદ્રા છે આવી મુદ્રામા પ્રાણવાયુની સહેજે સ્થિરતા થાય છે રાગ દ્વેષ તરફ મનોવૃત્તિયોને ન જવા દેવી અને વિષયો-માથી મનોવૃત્તિયોને પાછી ખેંચી આત્મામા વાળવી તે ભાવ પ્રલાહાર છે

કાયાને આત્માના તાબામા રાખવી તે બાહ્યયમ છે વચનપર કાણુ ધારવો તે બાહ્યયમ છે મનપર કાણુ ધારણ કરવો તે ભાવયમ છે બળાત્કારે ઈન્દ્રિયોપર કાણુ મેળવવા અને પ્રાણપર કાણુ મેળવવા અભ્યાસ કરવો તે હઠયોગ છે હઠયોગ કરતા સહજ રાજયોગ અનતગણ્ય બળવાન છે આત્માના ઉપયોગથી સહજે મોહનો નાથ થાય તે રાજયોગ છે નિકાચિત શાતા અને આશા-તાવેદની રૂપ પ્રારબ્ધ વેદતા અતરૂમા મોહ ન પ્રગટે એવી રીતે આત્મોપયોગ ધારવો તે રાજયોગ છે અઘાતી પ્રારબ્ધ કર્મ લોગવના ઘાતીકર્મ રસની પરિણતિ ન પ્રગટાવવા દેવી તે ભાવથી રાજયોગ છે આત્મામા ધ્યાનવઠે લયલીન થવું અને મોહથી દૂર રહેવું જે વખતે ધ્યાના ધ્યાન અને ક્યેયની એકતા થઈ જાય તે લયયોગ છે મોહુ અને તત્ત્વમસિ આદિ શબ્દોથી આત્માનો જાપ કરવો, પચપરમેનિષ્ઠનો જાપ જપવો તે દ્રવ્યથી મત્રયોગ છે અને આત્માના શુણ્ણ પર્યાયનો વિચાર કરવો તે ભાવથી મત્ર છે આત્મા તેજ પરમાત્મા છે એમ નિશ્ચય કરી આત્મામા સ્થિરોપયોગ ધારવો ને ભાવથી ઉપાસના છે ધાર્મિક કૃત્યો કરવા તે ધર્મ પ્રવૃત્તિ યોગ છે અને ધાર્મિક કૃત્યોનો પણ ત્યાગ કરી જેટલા વખત સુધી કાયાવાણી મન વ્યાપાગ્થી નિવૃત્ત

થઈ આત્માના ઉપયોગથી આત્મામાં સ્થિરતા કરવી તે નિવૃત્તિયોગ અર્થાત્ ભાવથી સન્ન્યાસ યોગ છે એમ દ્રવ્યથી અને ભાવથી અનેક પ્રકારે યોગોનું સ્વરૂપ જાણવું દ્રવ્યયોગથી ભાવ યોગને પ્રાપ્ત કરવાનું લક્ષ્ય રાખવું સાધ્યદૃષ્ટિ ગાળીને મુદ્રા અને પિઠ સ્થાદિક ધ્યાનપડે આત્મશુદ્ધિ કરવા અભ્યાસ કરવો આત્માની પરિપૂર્ણ શુદ્ધતારૂપ પર્યાય તેજ સિદ્ધતારૂપ પર્યાય તેજ સિદ્ધતા છે તેને લક્ષ્યમાં રાખીને જે કંઈ યોગ્ય લાગે તે કરવું પાશ્વ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિરૂપ આઠ પ્રકારના દ્રવ્યભાવવાળા યોગમાં યમાદિ અષ્ટાંગ યોગ ભેદનો પ્રભાવેશ થાય છે

કાયાને ધર્મનીતિ માર્ગમાં પ્રવર્તીવડી અને કાયાથી અન્ય જીવોનું ખૂંડ ન થાય તેવી રીતે કાયાનો વ્યાપાર કરવો તે દ્રવ્યથી ઈર્ષ્યા સમિતિ છે દેહવીર્યનો અધર્મ માર્ગમાં નાશ ન થવા દેવો અને દેવશુદ્ધ ધર્મમાં ઉપયોગ પૂર્વક કાયાને જોડવી તે દ્રવ્યથી ઈર્ષ્યાસમિતિ છે આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપ તરફ દૃષ્ટિ ધારવી તે ભાવથી આધ્યાત્મિક ઈર્ષ્યાસમિતિ છે આત્માના શુભોપર દૃષ્ટિ રાખવી અને દુર્ગુણોમાં મન ન રાખવું તે નિશ્ચયથી ઈર્ષ્યાસમિતિ છે કાયાને ધાર્મિક અને વ્યાવહારિક યોગ્ય માર્ગોમાં વાળવી અને દોષોથી રહિત થતા જવું તે વ્યવહાર નય યુક્ત ઈર્ષ્યાસમિતિ છે કાયાને સમ્યક્ માર્ગમાં વાપરવી તે સામાન્યતઃ ઈર્ષ્યાસમિતિ છે વિચારીને ઉપયોગ પૂર્વક સ્વપરહિતાર્થે વહવું તે જ્ઞાના સમિતિ છે ઈર્ષ્યાસમિતિ અને જ્ઞાનાસમિતિમાં યમ નિયમ આસન એ ત્રણ યોગનો પ્રભાવેશ થાય છે આત્માનું જ્ઞાન ગીરિને વચનનો ખપ પડતો ઉપયોગ કરવો તે જ્ઞાનજ્ઞાના સમિતિ છે આહાર પાણીનો નિયમિત રીતે ઉપયોગ પૂર્વક ખપ કરવો તે આહાર એપણા સમિતિ છે સહવિચારોને ગ્રહણ તે ભાવથી સહવિચાર એપણાસમિતિ છે અસહવિચારોના ત્યાગથી અને સહવિચારોના ગ્રહણથી ક્રોધાદિક કપાયોનો ઉપશમ, ક્ષયોપશમ અને દાયિકલાવ થાય છે સાત્ત્વિક નીતિ આદિ સહજીવોને ગ્રહણ તે શુભોપણા સમિતિ છે જ્ઞાન

અને અજાનદ છે તે આત્માનો ધર્મ છે તે સ્વાભાવિક ધર્મ છે તે સ્વાભાવિક ધર્મેષણ સમિતિ છે જ્ઞાનદર્શન ચારિત્ર તે આત્માનો વાસ્તવિક આહાર છે તેનેજ આત્મા ગ્રહણ કરે તે નિશ્ચયથી શુદ્ધ એષણ સમિતિ છે આદાન ત્યાગ નિષ્કેષેષણ સમિતિથી ગ્રહણ કરવા યોગ્ય હોય તે ગ્રહણ કરવું અને ત્યાગ કરવા યોગ્ય હોય તે ત્યાગ કરવું બાહ્ય વસ્તુઓનો વિવેક પૂર્વક ગ્રહણ ત્યાગ કરવો તે દ્રવ્યથી આદાનત્યાગનિષ્કેષ સમિતિ છે વસ્ત્ર પાત્ર વગેરેના ગ્રહણ ત્યાગમા ઉપયોગ પૂર્વક વર્તવું તે આદાનભ્રમર નિષ્કેષ સમિતિ છે જે જે વસ્તુઓ પરંવવા લાયક હોય તે ઉપયોગ પૂર્વક પરંવવી જે જે સંયોગો ત્યાગ કરવા લાયક હોય તે ત્યાગવા અને દેવશુક ધર્મ કર્મના સંયોગો અગીજર કરવા, જડ વસ્તુઓમા સુખની બુદ્ધિ સુખ વામનાનો ત્યાગ કરવો તે આધ્યાત્મિક પારિષ્ઠાપનિકાસમિતિ છે દુર્ગુણો, કષાયો, વ્યસનો અને ઉપાધિના સંયોગોને પરંવવા તે નિશ્ચયથી પારિષ્ઠાપનિકાસમિતિ છે પાપમાર્ગમા જતી કાયાને રોકવી તે કાયશુસિ છે કાયાનું વીર્ય સરક્ષણ, કાયાની ધાતુનો પ્રાણાતે દુક્રમયોગ ન કરવો, કાયાના વ્યાપારને રોકી રાખવો તે દ્રવ્યથી કાયશુસિ છે કાયાની શુભાશુભ પ્રવૃત્તિમા શુભાશુભ ભાવ ન ધારવો તે ભાવથી કાયશુસિ છે કાયાને પ્રસંગે ગોપવવી તે સામાન્યતઃ કાયશુસિ છે કાયશુસિમા સર્વ આસનોના રહસ્યનો અતર્ભાવ થાય છે કાયશુસિથી આત્માની શક્તિયો જાગૃત થાય છે અને મનની ચિરતા વધે છે અને આત્માની શક્તિયો મેળવવા ઘણી સહાય પ્રાપ્ત થાય છે કાયશુસિથી પદ્માસનાદિ વડે ચિર ચતા અનેક રોગો પ્રગટતા નથી અને મનનું આરોગ્ય વૃદ્ધિ પામે છે-કાયવીર્યના સંપાત કરતા વચનના અધર્મ્ય વિનિપાતથી અનેક ધર્મ્યશક્તિયોનો હ્રાસ થાય છે સત્યપથ્ય અને તથ્ય તથા સ્વપરોપગ્રહાર્યે વચન જોતવું અન્યથા વચનશુસિ ધારવી વચનશુસિથી વચનસિદ્ધિ થાય છે અને જ્યેષ્ઠી શક્તિયો પાત્રી સંપ્રાપ્ત થાય છે પરા, પરચત્રી, મધ્યમા અને વૈષ્ણવી લાપાનો

વ્યાપાર બંધ થતા સુત્રી મનુષ્યોના મનનું જ્ઞાન થાય છે અને
 સાતનો અનંતગુણ પ્રકાશ વધે છે. પણ પદ્યની અને મધ્યમા
 ભાષાનું સ્વરૂપ શુદ્ધમંત્રાગ વીનગન પ્રવચન દિષ્ટિએ રૂઝડમ
 અવગ્રાહ્ય છે. કાયા વચન અને મનને વ્યાપાર બંધ થાય
 નિર્વિકલ્પ સમાધિ મુખ્ય પ્રગટે છે. અર્ધેન્દ્રિયદ્વાગ કાયાને
 વિકાર ન જામતું થાય તથા ઈન્દ્રિયસંસાર બંધાઈ વ્યાપાર
 પ્રવૃત્તિ ન થાય ત્યારે કાયગુણની સિદ્ધિ થાય છે. અનંત રાગર્થ
 રૂપવતી દેહીએના અર્ધધી પણ કાયામા વિકાર ન થાય ત્યારે
 કાયગુણની સિદ્ધિ છે. કાયસ્પર્શના જ્ઞાનદરમ્મ ન હોય ત્યારે
 કાયગુણની સિદ્ધિ છે. સર્વ પ્રકારના શુભઅર્ધમા રમ્મ ન વેદાય
 અને આત્મામા રમ્મ વેદાય ત્યારે દેહગુણિ સહેજે વર્તે છે અને દેહ
 પ્રવૃત્તિ પણ આહાર વિહારાદિ ધર્મ્ય ફાળેમા સહેજે પ્રવર્તે છે
 અને પશ્ચાત્તે સાધનરૂપ ગમે તે સ કાર્યેમા વપરાય છે. રમે
 દ્વિયદ્વાગ આહાર નહીં મદના હ્યા રમેન્દ્રિયગુણિ તથા વ્યાપાર
 વળતે રમેન્દ્રિય સમિતિ છે. આજવટે અનેક રૂપો દેખવામા આવે
 હતા તેમા નિર્મોહભાવ રહે ત્યાં થયું સમિતિ છે. અને થયુંને
 વ્યાપાર સ્વપરોપકાર્ય ઉપયોગ પૂર્વક થાય ત્યારે થયું સમિતિ
 છે. એ પ્રમાણે ધાત્વેન્દ્રિય અને કર્ત્વેન્દ્રિયના વ્યાપારમા સમજવું
 કાયા અને કાયામા રહેલી હિન્દિયોની સમિતિગુણિ ત્યાં પ્રગટે
 છે, ત્યારે કાયયોગનું ચારિત્ર્ય પ્રગટ થએલું જાણવું કાયયોગ
 ચારિત્રી વિષયમા અન્ય લોકોપર ખરેખરે ઉપકાર કરી શકે છે.
 કાયયોગનું સ્વનત્ર સામ્યજ્ય એવા પ્રકારનું પારણ કરવું તે
 હકયોગી કરતા જ્ઞાનયોગીને અનંતગુણવિશેષ પ્રાપ્ત્ય છે. કાય
 દ્વારા ઉર્ધ્વરેતા થયું તે પણ કાયગુણિ છે અને કાયવીર્યનો
 સમ્યગ્ વ્યાપાર કરે તે કાયમિતિ છે. કાયમિતિથી કાયિકરીય
 થયું છે અને કાયિકગુણિથી દેહવીર્યની વૃદ્ધિ થાય છે. દેહવીર્યથી
 આત્મવીર્ય પ્રગટાવી શકાય છે. આત્મજ્ઞાનીએ આત્માની જ્ઞાનાદિ
 સંજ્ઞાઓ પ્રગટાવવામા કાયિકવીર્યનો સદુપયોગ કરી શકે છે અને
 વચનનો પણ સદુપયોગ કરી શકે છે. કાયવીર્ય કરના મનોવીર્ય

અત્યંત સૂક્ષ્મ છે મન મમિતિ કરતા મનોગુપ્તિ છે તે આત્મસુખ
 પ્રગટાવવામા અનંતગુણ જળવાન છે એમ જાણુ. સાધકને ઉત્સર્ગ
 ચારિત્ર ત્રણ ગુપ્તિ છે અને અપવાદચારિત્ર સમિતિ છે પૂર્ણદશામા
 મનવાણી કાયાના વ્યાપારથી વિશ્વલોકોડોનુ કટ્યાણ કડી શકાય છે
 સાધકદશામા મમિનિનો ખપ જેટલો વ્યાપાર કરવો અતુર્ય ગુણ-
 સ્થાનકથી બાદમા ગુણુચ્ચાનક પર્યંતની દશા તે સાધકદશા છે,
 તેમા ત્રણગુપ્તિ તે ઉત્સર્ગ સાધન છે અને પાંચ સમિતિ તે
 અપવાદ સાધન છે મન વાણી કાયા દ્વારા આત્મા તેજ પરમા
 ત્મા જને છે માટે મન વાણી કાયાની અનંતગુણી મહત્તા તથા
 અવપરાર્થ ઉપયોગિતા છે કાયગુપ્તિ અને વચનગુપ્તિ પર્યંત કથ
 ચિત્ હઠયોગ પ્રવર્તે છે અને મનોગુપ્તિથી રાજયોગની સિદ્ધિ
 થાય છે મનમા અશુભ રાગદ્વેષના વિચારો પ્રગટવા ન દેવા તે
 અશુભ મનોયોગગુપ્તિ છે તથા મનમા શુભ રાગદ્વેષના વિચારો
 ન પ્રગટવા દેવા તે શુભ મનોયોગગુપ્તિ છે મનમા ધર્મવ્યાનના
 વિચારો કરવા ધર્મવિચારો કરવા ને મનનો ધર્મ વ્યાપાર છે
 મનમા આત્મસ્વરૂપ વિચારવુ જ્ઞાનાભ્યાસ કરવો તે ધર્મ્ય મનો-
 યોગ સમિતિ છે આર્તધ્યાન અને રૌદ્રધ્યાનના સ્વરૂપ વિકટપથી
 સુકૃત થવુ તે સાપેક્ષ નયે મનોગુપ્તિ છે ધર્મવ્યાન અને શુક્લ
 ધ્યાન ધ્યાવુ તે મનોગુપ્તિ છે કારણ કે તેથી મન બાહ્ય વિષયોમા
 રાગદ્વેષ પન્થિભે પન્થિમતું નથી મનનો બાહ્ય વિષય ચિંતનરૂપ
 વ્યાપાર જ થ કરવાથી મનોગુપ્તિની સિદ્ધિ થાય છે સ્થૂલ મનને
 આત્મજગથી ગોપવવુ તે સ્થૂલ મનોગુપ્તિ છે અને સૂક્ષ્મ મન-
 રૂપ વિકટપને જ થ કરવા તે સૂક્ષ્મ મનોગુપ્તિ છે જ્ઞાનયોગીને
 મનોગુપ્તિની સિદ્ધિ થાય છે મનોગુપ્તિથી આત્માનંદનો પ્રકાશ
 થાય છે જ્યાં સુધી બાહ્ય વિષયોમા મન શુભાશુભપણુ ચિંતવે
 છે ત્યાં સુધી મનોગુપ્તિ નથી હઠયોગીને જ્ઞાનયોગની પ્રાપ્તિ વિના
 મનોગુપ્તિ નથી આત્મજ્ઞાનોપયોગી મનના શુભાશુભ વિચારોને
 ગોપવી શકે છે જ્ઞાનથી મનોગુપ્તિ થાય છે માટે જ્ઞાનયોગની
 આગળ હઠયોગની કિંમત કોડી જેટલી છે તે અપેક્ષાએ જાણુ

મનમા શુભપુણ્યકર્મના પ્રારંભ વિધાકર્મો અનુભવ થતાં હર્ષ ન કરવો, ગર્વ ન કરવો દીર્ઘિતિ માન થતાં હર્ષગર્વ ન કરવો અને દુઃખવેદની ભોગવના અને દુઃખના સયોગોમા દીનતા ન કરવી. શોક ન કરવો, અને શાતાવિધાકર્મો અને અશાતાવિધાકર્મો આત્માનું કંઈ પણ નથી એવી રીતે આત્મોપયોગથી વર્તતા મનોશુભિની નિદ્ધિ થાય છે ઈન્દ્ર અને ચક્રવર્તિના પદની ઈચ્છા ન કરવી બાહ્ય વિશ્વમા શુભાશુભભાવે મુજાવાનું ન થાય ત્યારે મનોશુભિની નિદ્ધિ છે મનોશુભિ અને મન સમિતિ એ બેથી જો પાત્ર જાય છે તે સિદ્ધ છે મનમા મોહ આસક્તિ બંધ શોક કામ લોકદેહ નામ વાસના ન વેદાય અને મોહનો મનમા પ્રવેશ ન થાય ત્યારે મનોશુભિ જાણુવી આ મામા નિશ્ચયજ્ઞાન થાય છે ત્યારે આત્મનાનીપણું પ્રાપ્ત થાય છે કંગેટા મનુષ્યોમા થોડા મનુષ્યો આવા મોક્ષમાર્ગમા વિચરવા અધિકારી અને છે માટે આવા યોગમાર્ગ દ્વારા મુક્ત થવા પુરુષાર્થ કર. બાહ્ય જીવનપ્રવૃત્તિમા અને આત્મ જીવન પ્રવૃત્તિમા નિર્વેપપણે વર્તવા પુરુષાર્થ સેવ રાજકથા ભજનકથા દેશકથા અને સ્ત્રીકથામા રાગ દ્વેષ પરિણામે પરિણમતા મનને વાર ! યોગ સાધનમા શૂદ્ધસ્થ ણ્યા, દંશથી ઉપયોગી છે અને ત્યાગી દશા સર્વથી ઉપયોગી છે ત્યાગયોગથી આત્મલ્લસન અને આત્માની પ્રભુતા પ્રાપ્ત થાય છે જડ પદાર્થની મમતાનો ત્યાગ પરિણામ, જડ પદાર્થોમા મૂર્છા નો અભાવ તે જ નિ પરિણામ દશા છે જડ પદાર્થોમા ત્યાગ સુધી મુખર્તી બુદ્ધિ છે ત્યા સુધી આત્માનો આનંદરમ વેદાતો નથી. આત્મલ્લો આનંદરસ અનુભવાયા પછી બાહ્યવિષયોમા મુખ બુદ્ધિ રહેતી નથી શાતા કર્મ પ્રારંભનો લોભ છતાં આત્માના મુખની પ્રતીતિ રહે છે અને વિષયલોભમા મુખબુદ્ધિ રહેતી નથી

દુનિયાના સર્વ પદાર્થોમા જ્ઞાની નિરાસક્ત રહે છે અને મનમા બાહ્ય કર્મની કર્તૃત્વબુદ્ધિ વિના બાહ્ય કર્મને કરે છે મન વાણી કાયાના વ્યાપારમા તે આકાશની પેઠે નિર્વેપ જ્ઞાનો

પયોગથી આશીર્વાવ રહિત પ્રવર્તે છે આવી દશા પ્રાપ્ત કયોથી
 શુદ્ધાત્મજીવનથી જીવાય છે અને સર્વ વિશ્વમા સર્વમા છતાં સર્વ
 નડ જગત્થી ન્યારાપણું અનુભવાય છે અને આત્મસત્તાએ સર્વા-
 રમાઓમા એકાત્મભાવ અનુભવાય છે જ્ઞાનીની દૃષ્ટિમા સર્વવિશ્વ
 છે તે બાજીગરની બાજી જેવું લાગે છે તેથી તેને તેમા રસ
 પડતો નથી છતાં કર્મના ઔદાયિકભાવથી તે વિશ્વ સાથે બાહિ-
 રથી સંબંધ ધારે છે પણ અંતરથી નિઃસંગ વર્તે છે જ્ઞાન
 પ્રમાણે ધ્યાન હોય છે દિવનમા બે ઘડી સુધી સમતાભાવ, એક
 વાર પ્રગટે તો આત્મજ્ઞાનનાં દનો અનુભવ થયા વિના રહેતો
 નથી પ્રથમ દશામા મનુષ્યોના મનમંથી દૂર રહેવું જોઈએ
 અને નામરૂપનો અશમાત્ર પણ મોહ ન પ્રગટે એવો આત્મો-
 પ્રયોગ ધારવો જોઈએ પ્રભુ વીતરાગ શ્રીમહાવીર દેવના સૂક્તોનું
 મનન સ્મરણ નિદિધ્યાસન કર અને આત્મામા આત્મસ્વભાવે
 અશે અશે પરિણમવા આત્મોપયોગી થા અને મૃદુસ્થદશાનો
 ત્યાગ કરી ત્યાગદશા સ્વીકારવા અત્યંત વૈરાગ્ય પરિણામે પ્રવર્ત
 એક ક્ષણમાત્ર પણ પ્રમાદ ન કર લોકવાસનાણુદ્ધિને પરિહર
 હંકયોગ કરતા આત્માના સ્વાભાવિક જ્ઞાનદયોગમા પરિણમવા
 મહાયોગેશ્વર મહાવીર પ્રભુનું ધ્યાન ધર યોગમ બધી વિશેષ
 ખુલાસો રૂપરૂમા થશે પત્રથી શું લખાય ? ધર્મસાધન કરશે
 ધર્મકાર્ય લખશે इत्येव ॐ अहं शांति इ

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુદ્રિત મુરત

મ. ૧૯૫૬ લાદપદ મુદ્રિત

શ્રી વિજાપુર તત્ર શ્રદ્ધાપત દયાવત દેવગુરુભક્તિકારક સુ
 શ્રાવક દોશી નથુભાઈ મહારામ તથા શા રીખવદામ અમુલેખ,
 શા કાલીદાસ મહારામ યોગ્ય ધર્મલાલ

વિ તમારો સાવતરિક સમાપના પત્ર પહેચ્યો વાળી તે
 પ્રમાણે સત્સત્તરિક સમાપના ગાયથો જ્યાસુધી કેઈનાપર શત્રુ
 ભાવ વર્તે છે અને જ્યાસુધી બૂવો અપરાધો મારે આખમાથી
 અશુ પડેતા નથી અને અપરાધીઓને જ્યાસુધી ભૂતી જવામા
 આવતા નથી અને જ્યાસુધી દ્વેષ વૈરનો અશ પલ્લુ હૃદયમા છે
 ત્યાસુધી સત્ય સમાપના નથી સત્ય સમાપના ડર્યા બાદ અન્ય
 વરીઓપર વૈર રહેતુ નથી. અપરાધીઓપર શુદ્ધ પ્રેમ વર્તે છે
 તથા અપરાધી શત્રુઓને ઉપકારો કરીને સત્કારવામા આવે છે
 અનુપયોગે જે જે અન્યોપર અપરાધો કર્યા હોય તેનો પૂર્ણ
 પશ્ચાત્તાપ થયો જોઈએ શુદ્ધ પ્રેમામૃતથી ભરેલી આખો થવી
 જોઈએ નયનમા અને વચનમા સમાપનાની આખી પ્રગટવી જો
 ઈએ પોતાનું જૂરામા ખરૂં કરનારપર અશમાત્ર દ્રોહ ન રહેવો
 જોઈએ અને વતનમા સમાસ્વરૂપ દેખાવુ જોઈએ. પોતાનાથી
 કોઈનો અપરાધ થયો હોય-કોઈનું શુરૂ કર્યું હોય-કોઈનાપર આજ
 મૂક્યું હોય તો તેને આત્મસાક્ષીએ ખમાવવો જોઈએ અને તો
 રૂબરૂમા મળી અત્યંત નમના ધારીને તેને ખમાવવો કે જેથી
 અન્યને વૈરકલેશકપાયનો ઉપશમ થાય સ સારસ્વાયે અને ધર્મયે
 કોઈનો અપરાધ કર્યો હોય તેનો હૃદયમા અન્યત પશ્ચાત્તાપ થયો
 જોઈએ અને તે વર્નમા મૂકવો જોઈએ પશ્ચાત્તાપ આલોચાથી
 આત્મશુદ્ધિ થાય છે પોતાના દોષોને કળુલવા જોઈએ અને દોષોની
 નિહાગહી થવી જોઈએ અન્ય જીવોની હિંસા કરીને રાશ્વરુ
 માયતુ ન જોઈએ. ધર્મયે પલ્લુ અન્યાય જીવમ દલાદિ દોષો ન
 મેનવા જોઈએ અન્ય ધર્મીઓ સાથે દ્વેષભાન ન વર્તવો જોઈએ
 પોતાની નિહા ઠરનારાઓ ઉપર પલ્લુ શુદ્ધ પ્રેમ રહેવો જોઈએ
 અને દ્વેષ ન પ્રગટવો જોઈએ પોતાનાથી વિત્રમતધર્મવાળાઓ
 કોપિ પોતાને સનાવે, ગાળો દે તોપલ્લુ તેઓને પ્રેમથી ચાહવા
 અને તેઓના જૂરામા ભાગ ન લેવો એવી રીતે વર્નના આત્માની
 શુદ્ધિ થાય છે અને પોતાની બૂવો ટળે છે વૈરીઓ ઉપર સમા
 ખની દા-લુકે દ્વેષ દ્વેષથી દગતો નથી પણ સમાથી દ્વેષ ટળે

નિર્વેપ રહે છે સત્કર્મથી હૃદયની શુદ્ધિ થાય છે પણ સત્કર્મથી માસારિક કૃણની ઈચ્છા ન રાખવી જોઈએ એવા કર્મયોગમા પ્રવર્તતા મત્સ જ્ઞાનયોગની પ્રાપ્તિ થાય છે કાર્યો થતા આત્મા અકર્મરૂપ વેદાય એટલે આત્માની શુદ્ધિ ઉત્તમેત્તર વધતી જાય છે સકુચિત કષાયમય વિચારોને પ્રગટતા જ વારવા જોઈએ અને કોઈનો દ્રોહ થવાનો પ્રમગ આવે તો પોતાના પ્રાણ છે હવા જોઈએ આ મશુદ્ધિ માટે મર્વ માધનો છે જે કાલે જે સ્વાધિકારે ચોગ્ય લાગે તે સાધનથી પ્રવર્તે અન્ય સાધનોને બંદ લવા એ તો સ્વાભાવિક છે સાધનોમા ગ્રહણત્યાગભાવ જાણવો આત્મશુદ્ધિ અનુભવાય એવી રીતે પ્રવર્તે. સામાયિક, પ્રતિ ક્રમણ, પૂજા, મત, તપ આદિ સાધનોથી આત્માની શુદ્ધતા કરશે સજારે તેને ધર્મલાભ ધર્મસાધન કરશે.

इत्येव ॐ अहं शान्ति इ

૪ શુદ્ધિસાગર

મુ૦ મુબ , વા ૧૩૫૭ ઉપાશ્રય

મં. ૧૬૭૦ ફાગુન સુદિ ૧૦

મુકામ માણુમા તા સુશ્રાવક શા બાલાભાઈ અનુપચ દ તથા હલમુખભાઈ સ્વરૂપચ દ તથા મૂલચ દ ત્રિલોચન ચોગ્ય ધર્મલાભ.

વિ૦ તમારો પત્ર પહોંચ્યો. આત્મહિતાર્થે પત્ર લખવા પ્રેરણા કરે છે, પણ પ્રત્યક્ષ મળી સદ્ગુપદેશ ગ્રહણ કરવો એજ સત્કર્તવ્ય છે હૃદયમા આ મા તે જ પરમાત્મા પરમેશ્વર છે એમ નિશ્ચય કરી તેની સાક્ષીએ મન વાણી કાયાની પ્રવૃત્તિ કરે. આત્મા તે જ પરમાત્મા છે પણ મોહાદિ આવરણોથી આત્મા તિરોબાવે પરમાત્મા છે તેને આવિભવિ કરવાને મન વાણી કાયાની જે જે હઈ પ્રવૃત્તિ ડરવી તે પરમાત્માની સેવા બક્ષિ ઉપામના કર્મ છે આત્મા તે જ પરમા મા છે તેવી

હૃદયમા જે ધારણા તે જ સત્સ્થાપના છે કોટિકોટિ ધર્મશાસ્ત્રો
 નો અભ્યાસ કરીને પણ આત્માની પૂર્ણ શુદ્ધતા ઉપ પરમાત્મતા
 પ્રગટ કરવાની છે આત્માના વિકાસાર્થે મન વાણી ડાયા ઇન્દ્રિ-
 યોની પ્રાપ્તિ થઈ છે મન વાણી કાયા અને ઇન્દ્રિયો દ્વારા અનેક
 શુભ શિશુલુ મેળવવું અને મનને મુદ્દગુણોમા પરિણમાવવું તથા
 દુર્ગુણોથી પાણુ હઠાવવું એવી જ પ્રવૃત્તિ જો થાય છે તો પછી જો
 શાસ્ત્રો વાંચો વા ન વાંચો ત્હોયે ભલે આત્માની જિજ્ઞાસા પ્રમાણે
 શુભ પ્રમ ગોપાત્ત જે સભળાવે તે જ શ્રુતિજ્ઞાન છે વાચવા કરતા
 શ્રાવણથી શ્રુતજ્ઞાનની આત્મા પર સારી અસર થાય છે
 શાસ્ત્રોમાથી આત્માની શક્તિઓ ખીલે એવું ગ્રહણ કરવું
 શાસ્ત્રોમાથી પોતાના યોગ્ય ગ્રહણ કરવું પણ શાસ્ત્રમોહથી
 દૂર રહેવું ત્રણ ભુવનનો નાથ આત્મા તે જ પરમાત્મા
 છે એવો નિશ્ચયાનુભવ થયા પછી આસ્તિકતાનું સદ્વર્તન થાય છે
 ખાતા પીતા આદિ અનેક કાર્ય કરતા આત્મા તે જ હૃદયમા
 પદ્મેશ્વર છે એવો ઉપયોગ રાખીને વર્તવું એમ વારવાર સ્થિ
 રોપયોગ ધારણ કરવાથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે અને અન્યા
 ત્માઓ પર આત્મશુદ્ધિ વર્ત્યા કરે છે માટે એવા ઉપયોગમા
 જેમ વિશેષ રહેવાય તેમ રહેશે કે જેથી પૂર્ણભાવે પરમાત્મ
 દશા પ્રગટાવવાનો પ્રમગ પ્રાપ્ત થાય આત્માની શુદ્ધતા માટે
 અસંખ્ય યોગો છે, જેને જેમ રૂચે તેમ પ્રવર્તે, પણ આત્મોપયોગે
 સાધ્યને ન ભૂલે એટલે બસ મોટી મોટી ધર્મની વાતો કર્યા
 કરતા યોગુ પણ જ્ઞાન છે તેને આચારમા મૂકે એટલે આગળની
 દશાનો ખ્યાલ આવશે મન ઉપર કાણુ જેથી મૂકાય તે જ્ઞાન છે
 જે જ્ઞાનથી મન વશ ન થાય તે વસ્તુત સત્ય જ્ઞાન નથી ઇન્દ્રિ
 યોમા રસવૃત્તિ જ્યા સુધી છે ત્યા સુધી ઇન્દ્રિયોનું શુભામપણ
 છે શુભામેને શુદ્ધાત્માની પ્રાપ્તિ થઈ શકે નહિ દેહ મન અને
 ઇન્દ્રિયોના પૂનરીઓ વસ્તુત આત્મપ્રભુના પૂનરી નથી જ્યા
 સુધી મન સુધી ધર્મશાસ્ત્રો જાય છે પણ આત્મા સુધી જતા
 નથી ત્યા સુધી નિરાસક્રિયપણુ ટળતું નથી, આત્મા પોતાના

અવરૂપે પરિણમે તે જ નાન અને ચારિ । છે અતરૂદ્ધિ વર્તતા
બાહ્યમા કર્મોદય પ્રેરણાએ વર્નાય અને આત્મા જ સુખ્યપણે
ઉપયોગમા લાસે તે જ ધર્મ જપ તપ ધ્યાન છે

આત્મા તરફ શ્રુતજ્ઞાનોપયોગ વર્તે અને બાહ્યવ્યવહાર થાય
તે જ આત્માની મુખ્યતા છે આત્માને ભૂવતા મર્વ વિશ્વ ભૂલાય છે
આત્માને પૂજતા સર્વ વિશ્વની પૂજા થાય છે આત્મનાન વિના
બાહ્યવિદ્યાઓથી દુનિયામા જે મહત્તા મળે તે મનની મહત્તા છે
પણ આત્માની મહત્તા નવી આત્મજ્ઞાન વિનાના લાપણો અને
પ્રવૃત્તિઓ તે મનબાહ્યગરની બાહ્ય સમાન છે મનમા મોહ
વર્તે અને બીજાને આત્મજ્ઞાનના શાસ્ત્રો સંભળાવવામા આવે તે
નાદીયાના પાત્ર સમાન છે જેટલું વર્નમા મૂકાય તેટલું ઉપ
દેશ વિના મોનપણથી અન્યોને અમર કરી શકે છે ચારિત્રી
બોધ્યા વિના ચારિત્ર વિનાના વક્તાઓ કરતા અનતશુણી અસર
અન્યોપર કરી શકે છે ચારિત્રીની દુનિયાપર જેટલી અસર થાય
છે તેટલી અન્યોનો મતી નથી ગુરુઓ મોનપણે વર્તે છે અને
શિષ્યોના સસથો ટંગી બાય છે માટે સદ્વર્ણનપર ખાસ લક્ષ્ય
રાખેલ દેવગુરુધર્મની સેવાભક્તિથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે
સેવાભક્તિય હૃદયશુદ્ધિ થતા આત્મજ્ઞાન પ્રગટે છે વ્યવહારનયથી
વ્યવહાર પ્રમાણે વર્તે અને નિશ્ચયદૃષ્ટિને હૃદયમા ધારણ કરી
વ્યવહારનયને ઈલાખતા ચતુર્વિધનયનો ઉચ્છેદ થાય છે માટે
ગમે તેવા પ્રસંગે વ્યવહારનય કથિત નિમિત્ત ધર્મમાધનોને
ઉચ્છેદ થાય એવું બોવશે નહિ એકાત નિશ્ચય દૃષ્ટિવાળાઓને
વ્યવહારનો ઉપદેશ આપુ છું અને એકાતવ્યવહારીઓને
નિશ્ચયનયનો ઉપદેશ આપી જાને નાના ઉપયોગી બનાવુ છું
જ્ઞાન એ નિશ્ચય છે અને ક્રિયા એ વ્યવહાર છે “લોક મળે ત્યા
લોકાચાર અને સત મળે ત્યા આત્માકાર”ની ઉદ્ધિ ધ્યાનમા
રાખીને પ્રવર્ણશે સાધુઓના વિચારાચારના મતભેદ દેખીને
સાધુઓની નિદા ન કરવી જૈનજાસન સાગર જેવું છે એમા

સર્વનેજેમ રસ પડે તેમ વર્તે છે એકેક દૃષ્ટિની સુખદમાન્યતાએ
 મિથ્યાત્વ છે અને 'સર્વદૃષ્ટિયોની નાપેક્ષતાએ સમકિત છે
 કરોડો ચક્રવર્તિયોનું એકદુ સુખ કરવામા આવે અને તેટલું
 સુખ એક તરફ હોય અને બીજી તરફ આત્માનંદકારક સદ્ગુ-
 રનો સમાગમ મળતો હોય તો બાહ્યસુખને લીટ સમાન માની
 આત્મસુખદાયક ગુરૂ તરફ જ વળે છે તે આત્મહિતાર્થી છે
 આત્મજ્ઞાની સ્વનું કદયાણુ કરે છે અને પરનું કદયાણુ પણ કરી
 શકે છે આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ વિના અને આત્માનંદ મળ્યા વિના
 દુનિયાના લોકો બાહ્યથી ગમે તે રીતે સ્વતંત્ર થાય, કલાવત
 થાય તોપણ તે પરતંત્ર મોહી રહેવાના જડના મોહથી કદિ
 સત્યસુખ કોઈને મળ્યું નથી અને મળનાર નથી આત્માની શુદ્ધિ
 કર્યા વિના દુનિયાના લોકો ગમે તેવા વિજ્ઞાનીઓ અને, શોખ
 કરે તોપણ રોજગુણ અને તમોગુણના આધીન બનેલા તેઓ
 આત્મશાંતિ પામી શકવાના નથી દુનિયાના રાજ્યમા મોહ છે
 આત્માના રાજ્યમા પ્રભુતા છે આગળપાછળની ચિંતા ન કરે
 આત્મજ્ઞાન મળ્યા વિના કોઈનું શ્રેય થયું નથી અને થનાર નથી
 માટે પાછળની ચિંતા ન કરે જેનું જે થવાનું હશે તે થશે
 તમે તમારૂં કરો અન્યોની ચિંતા ન કરો તમારી વાત તેઓને
 રૂચે તો શ્રદ્ધા કરે ન કરે તો તમારે શું ? સહેજે થાય તેમા
 મજા છે અન્યોનું બલુ કરવું તે પોતાના હાથમા નથી આત્મા
 અન્યાત્માઓ માટે નિમિત્ત કારણ છે નિષ્કામભાવે તથા મમ-
 પરિણામે અન્યોના હિતાર્થે સહેજે થાય તે કરવું એજ શ્રેયસ્કર
 છે અન્યોના હિતાર્થે વસ્તુતઃ આત્મજ્ઞાનબોધ છે અને તે પણ
 તેઓને જિજ્ઞાસા પ્રગટે છે તોજ શ્રદ્ધા પ્રેમયોગે તેઓને પરિ-
 ભ્રમી શકે છે એમ બલુશો અને આત્મસ્વરૂપનો ઉપયોગ રહે
 એવું આલબન લેશો તથા અતકાળે પણ આત્મોપયોગ રહે ત
 માટે હૃદયમા આત્મા તેજ સાક્ષાત્ પરમાત્મા સત્તાએ છે એવું
 સ્મરણ કરશો દેવ ગુરૂધર્મનું વ્યવહારથી સદા આલબન શ્રદ્ધા
 શુદ્ધોપયોગમા રમણતા રહે એ જ સર્વસાધન પ્રવૃત્તિનું સાર

સમજશે. સાસારિક બાબતોમા રસ ન પડે તે માટે આત્માના
આનંદરસને પ્રગટાવવા પુરુષાર્થ કરશે. વારંવાર મનુષ્યજન્મ
મળવો દુર્લભ છે સફળરૂપર જેટલી શ્રદ્ધાપ્રીતિ તેટલી આત્મ-
શક્તિની પ્રગટતા થાય છે સફળરૂપના આવબનથી જ મુક્તિ છે
ત્યાગી સાધુઓની સેવા વાંચિતમા ગમે તેટલા ધ્યાનથી આગળ
વધાય તોપણ લેશમાત્ર ખામી ન રાખશે અને શ્રદ્ધાપ્રીતિથી
સેવા કર્યા કરશે. આધ્યાત્મિક જ્ઞાનના પુસ્તકો વાંચ્યા કરશે.
એક કલાક વાંચ્યા બાદ અઢાર કલાક તેનું મનન કરશે. ધર્મ-
સાધન કરશે. इत्येष ऽर्हं ज्ञाति ३

મુ. પેઠાપુર, મ. ૧૬૭૭.

વિજાપુર તત્ર સુશ્રાવક શા સુરચ દલાર્ધ સ્વરૂપથ દ યોગ
ધર્મલાભ વિશેષ તમારો. ૫૨ પહોંચ્યો, વાચી ખીના બાણી હવે
તમારૂં શરીર રહે એવો તમને ભરૂંસો લાગતો નથી તેમ લખ્યું
તે બલ્યું મારૂં પણ તેમ માનવું છે, માટે હવે વિશેષતઃ આત્મા
પયોગી થશે તમારા રચેલા અને છપાવેલા શ્રેયો માળ્યા છે તે
બાણશે. મુનિ દેવેન્દ્રસાગરજી તમારા વચમા ઉત્તમ રત્ન પ્રકટ્યા
છે તેની આત્મરમણતામા શ્રિય અને અભ્યાસ વિશેષ છે ન્યાય
ગાત્રનો અભ્યાસ કરે છે મિદ્ધાતોમા પણ લક્ષ્ય રાખી મનન
અમણ કરે છે હવે તેનામા જ્યવહાર અને નિશ્ચયનય એમ બે
નરનો અનુભવ આવ્યો છે તેથી તે આત્મશુદ્ધિ પયાયમા આગળ
વધશે તેના સળધે હવે તમે આનંદમા રહેશો. તમારા લાર્ધ
પિતામ્જરના પુત્રે (દેવેન્દ્રસાગર) નામ ધારણ કરી ત્યાગ-
વરધાને હીપાવી છે, પ્રદાયર્થદિશામા ચિર ધીર છે એમ અમને
નિશ્ચય છે તમારા લાર્ધ દલસુખલાઈ હકથોગાભ્યાસમા આગળ
વધ્યા હતા અને અધ્યાત્મ જ્ઞાનમા પાઠગથી સ્થિર થયા હતા
જા. તમે લખો છો કે મરણ વખતે તેમનો ઉપયોગ બરાબર

રહ્યો નહિ તે બાળતમા કેવલજ્ઞાની વિના કોઈ સત્ય કહી
 શકે નહિ બાહ્યરોગથી વેદના લોગવવા છતાં અતરમા
 પ્રભુસ્મરણ આત્મસ્મરણ વર્તેલું હોય તો તે બીજાથી કેમ બાણી
 શકાય ? આત્મજ્ઞાનીને દુઃખ પડતા તેની વાણી અને કાયાની
 ક્રિયાચેષ્ટાથી આત્માના પરિણામની માલુમ પડે નહિ પ્રભુ મહા-
 વીર દેવના કાનમાંથી ખીલા કાઢતા તેમણે એવી જૂમ પાડી કે
 તેથી પર્વતશિલાઓ ફાટી અર્ધ પ્રભુની લેગ્યા તે વખતે ગૌર-
 ધ્યાનવાળી અને આર્તધ્યાનવાળી થઈ નહોતી દુઃખ પડતા જૂમ
 પડે હાય હો બોલાઈ જવાય, અરે વગેરે શબ્દોઆજ માત્રથી શું
 પરિણામ વર્તે છે તે અન્યથી બાણી શકાય નહિ પ્રભુ મહાવીર સ્વામીને
 કાનમાંથી ખીલા કાઢતી વખતે જૂમ મારતા છતાં ધર્મધ્યાન હતું
 તેમ આત્મજ્ઞાનના અભ્યાસીને તેવા વખતે અતરમા આત્માના
 ઉપયોગના પરિણામની વિશેષ કાળજી હોય તે બનવા યોગ્ય છે,
 માટે અન્યના પરિણામ સંબંધી કટપના કરવાનો અન્યને અન
 ધિકારી દશાએ અધિકાર નથી અનુમાનો બાધવા તે પણ ઠેક
 લીક વખત જૂઠા પડે છે પરભવની અતસુહૃત પહેલા લેશ્યા
 પ્રગટે એમ શાસ્ત્રોમા લેખ છે પરંતુ માનસિક ઈચ્છાઓ કષાયો
 જે વાણીદ્વારા શબ્દોથી વ્યક્ત થાય અને તેટલામા અતસુહૃત
 ઘણા થઈ જાય તેથી ખરૂં અનુમાન નીકળી શકે નહિ દલસુખ
 ભાઈને ખરાબ વિચારે થયા નહોતા દુઃખથી જૂમ પડે તે તો
 તેવા અભ્યાસનું પરિણામ છે તેથી અશુભ લેશ્યાનું અનુમાન ન
 થાય તથા અસમાધિમરણ પણ ન ઠહી શકાય કાને સાભળ
 વાનું બંધ થાય અને મરતી વખતે આજે દેખવાનું બંધ થાય
 બોલવાનું બંધ થાય, અમી ટાપતી હોય, ઘમેરો ચાલતો હોય
 તોપણ આત્માથી જ્ઞાનીને મોટા ભાગે તેવા કટાકટીના પ્રસંગમા
 ધર્મધ્યાન પ્રવર્તે છે અને અજ્ઞાનીને અશુભ ધ્યાન પરિણામ વર્તે
 છે પાચે ઇન્દ્રિયોની ક્રિયા બંધ થાય તોપણ તે વખતે મન
 અને આત્મા જન્મેતો હોય છે તેથી જ્ઞાની ધ્યાની લક્ષ્મ આત્મામા
 પ્રભુમા મન રાખવાનું બળ વાપરે છે અને આયુષ્ય નાગની

દિવા મુખ દેવ છે માટે જ્ઞાની મહાયુદ્ધના પ્રસંગે વિશેષ
 ઉપયોગી થાય નેમ જનના યોગ્ય છે કેમને મરતી વળતે રોગ
 વેદના ઘણી હોય અને કેમને અન્ય પણ હોય કાય રોગીને
 મરતી વળતે ઘણી વેદના વેદની દેવ એવું જણાતું નથી તેથી
 શુ ? આત્મોપયોગીને મરણ વળતે અત્યંત વેદના અગર અન્ય
 વેદના હોય તેથી તેના આત્માના ઉપયોગમા તો વિશેષ શુદ્ધ
 અધ્યવસાયો વર્તે એવો સંભવ છે જ જ્ઞાની ખરી વળતે આત્મા
 પયોગ શુદ્ધ નહિ અને મરણ વળતે તો તેને સામાનિક પદાર્થોમા
 મોહ રહે નહિ એમ વિશેષતઃ અનુમાને માનવાયોગ્ય સત્ય છે
 જરનિદ્રામા જેમ પાંચે ઇન્દ્રિયોના વ્યાપાર બધે જેવો જણાય છે
 તેમ મૃત્યુ નશ્વરના કાળમા પણ તેવું કાય છે, છતાં જરનિદ્રામા
 જેમ સ્વપ્ન પડે છે તેમ મૃત્યુ વળતે જ્ઞાનીને આત્માની સાથે
 રહેલા મનમા સ્વપ્ન જેવું કંઈક વેળાય છે છતાં ઉપયોગ તો
 આત્માનો વર્તે છે એમ પ્રાપ્ત મળે છે જરનિદ્રામા જેવી મૃત્યુ
 પામનારની બાહ્યદેશા દેખાય તોપણ તે આત્માના ઉપયોગના
 સાધ્ય લક્ષણો છે આત્મજ્ઞાનીને મૃત્યુકાળે પ્રાપ્ત જડ પદાર્થ
 પર મોહ વર્તે તો નથી તે તો મૃત્યુને મહોત્સવ તરીકે માની રણમા
 જતા વીર યોદ્ધા જેવો નિર્ભય જને છે, તેને મૃત્યુ એ તો કંઈ
 વસ્તુ જ સમઘટી નથી તે પોતાના આત્માને નિત્ય રૂપે છે
 શરીરને વસ્ત્ર સમાન માને છે તેને મૃત્યુકાલે ઇન્દ્રિયોદ્ધારા ઉપ
 યોગ ન રહે અને આત્મામા આત્માનો ઉપયોગ વર્તે તે સ્વાભા
 વિક છે જળમા મરણ, વૃક્ષથી પતન વા બીજા અકસ્માતથી
 મૃત્યુનો પ્રમળ આવતા તે કાચબાના અંગની પેઠે મનને
 પોતાના સ્વરૂપ તરફ લેઈ જાય છે તેથી તે અકસ્માત્તરિ મરણમા
 પણ આત્માના ઉપયોગની અપેક્ષાએ સમાધિ મરણ પામે છે
 હવે તમે ઉપયોગમા રહેશો તમને ખરો મહોત્સવ પ્રાપ્ત થવાનો
 છે પ્રભુમા મન જોડશો બાહ્યની કોઈ વસ્તુમા મમત્વ રાખતા
 નહિ અધ્યાત્મજ્ઞાન યાત્રોના અજરાસી છો, અધ્યાત્મજ્ઞાન રૂચિ
 પાળો છો તો આત્મામા-પ્રભુમા તમે મનને જોડી દેશો. કયા

ચોનો મનમા પ્રવેશ થવા દેતા નહિ મરેલા મડદાની પેઠે
બાહ્યમા અનુપયોગી અલક્ષ્ય ચિત્તવાળા રહેશે. તમારા ભાઈ
મૂલચંદભાઈ, પિતાજીરદામ જે ગયા. તમાગ મિત્ર દલસુખભાઈ
ગયા, બાલાભાઈ અનુપચંદ ગયા માનવશરીર વસ્ત્રની પેઠે ત્યા
ગયાનું જ પ્રભુના ધ્યાનમા મગ્ન રહેશે. પોતાના આત્માનું જ્ઞાન
હવે ખપમા આવવાનું છે ધર્મસાધન કરશે વિભવપુર બનશે
તો અવાશે ઐ અહં જ્ઞાતિ રૂ

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુ૦ વિજયપુર

સાણુદ તત્ર મુશ્કાવક ચા. આત્માસમ જેમચંદ વગેરે
ચોગ્ય ધર્મલાલ વિશેષ તમારો પત્ર પહોંચ્યો તમે વારવાર
ઉપદેશ માટે લખો છો પણ હું શું લખુ ? ઉપદેશ પ્રમાણે
વર્તન થાય તો જ ઉપદેશ દેવા લખવાનું મન થાય. વ્યાવહારિક
વર્તન શુદ્ધ થાય થાય તો જ અધ્યાત્મ વર્તનની લાયકાત પ્રગટે.
બાલલગ્નની પ્રભામા કાયિક માનસિક અને આત્મિક શક્તિયો
પ્રગટતી નથી બાલલગ્નપુરુષ અને સ્ત્રીઓ દેશ, કોમ, સંઘ,
સમાજનું શ્રેય કરવા સમર્થ થતા નથી તેઓ બીકલુ નિર્બલ
અને પુરુષાર્થહીન હોય છે, તેઓ અન્ય પ્રભુઓના પાદ તળે
કચરાઈને પોતાની સ્થિતિને શુભામો બનાવે છે એવી પ્રભુ ખરે-
ખર જૈન ધર્મને લાયક રહેતી નથી બાલલગ્નની પ્રજામા રાજ્ય
કરવાની શક્તિ રહેતી નથી પચ્ચીશ વર્ષનો કુમાર અને વીશ
વર્ષની કુમારિકા એ બન્ને શુભકર્માનુસારે પ્રકૃતિમાયે લગ્નના
અધિકારી છે રાજ્ય વ્યાપાર આદિનું બાહ્ય સ્વરાજ્યરક્ષણ કરવા
માટે બાલલગ્નની પ્રભામા શક્તિ રહેતી નથી. પચ્ચીશ વર્ષમા પુત્રને
રાજકીય વ્યાપારી ક્ષાત્રાદિ વિષયક સર્વ પ્રશ્નની કેળવણી પહેલા
શુર માર્ગત ધાર્મિક કેળવણી આપવી જોઈએ. વીશ પચ્ચીશ
વર્ષમા દૈશિક, સામાજિક, આર્થિક આદિ સર્વ બાબતોમા પુર

અને પુત્રીઓ સ્વતંત્ર મન બાધી તે પ્રમાણે વર્તે એવા સમર્થ થવા જોઈએ પરંતુ સ્વેચ્છાએ માળાપની અનુસારપૂર્વક ગૃહસ્થાશ્રમમાં દપતી તરીકે જીવન ગાળવાનો અધિકાર છે એવું દપતી જીવન અને એવું વ્યાવહારિક ધાર્મિક શિક્ષણ નથી એવી કોમ-જાતિ-સમાજમાંથી લાગીએ પણ સાચા શૂરવીર જ્ઞાની યોગી પ્રગટી શકતા નથી કોટી, ક્ષયરોગી વગેરે રાજરોજાદિ વાળા બાળકો અને બાલિકાઓના લગ્ન થવા એ જ સ્વરાજ્ય, દેશ, ધર્મ, કુટુંબની ચડતીનું મહાકારણ છે અગતીયા, કુક્કર, કૂતરા જેવી પ્રજા ઉત્પન્ન કરનારાઓને લગ્નનો અધિકાર નથી તેવાઓ તે પ્રજાથી રહીને વિશ્વલોકોની સેવા કરવી જોઈએ ધર્મથી જાદુ નાસ્તિક અને આસ્તિકનું પરસ્પર લગ્ન ન થઈ શકે બાલકો અને બાલિકાઓને વૈદ્યકીય શિક્ષણ મળવું જોઈએ ત્યાર બાદ તેઓને ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશ કરાવવો જોઈએ પુષ્કવય વિના પુત્રાદિકના લગ્ન કરાવનાર પિતા તે પિતાના ધર્મથી અને માતા, માતાના ધર્મથી જાદુ થાય છે વીર્યહીન મનુષ્ય ગૃહસ્થાશ્રમનો અધિકારી નથી પવિત્ર, તૂર, બકલ, જાની, કર્મચોગી વિશેષતઃ અતિથિઓ માટે સ્વાર્થેષ કરનાર તથા સ્વાશ્રયીએ ગૃહસ્થાશ્રમ માડવો જોઈએ મૈથુનની કામનાથી પશુની પેઠે મોહથી ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશનાર ધર્મ, દેશ રાજ્ય, સમાજ કુટુંબ અને મધનો ઘાતક હિમક મોહી છે, તેવાઓને ગૃહસ્થાશ્રમમાં ઉત્તેજન આપવામાં ધર્મનો ઘાત થાય છે ચોરી વગેરે દુષ્ટ કર્મોથી આજીવિકા ચલાવનારાઓના લગ્ન ન થવા જોઈએ, કારણ કે તેથી તેની પાછળની સતતિ ધર્મઘાતક બને છે દારૂ વગેરેના વ્યસનીઓની સાથે બાલિકાઓને પરજીવવાથી ધર્મ, સદ્ય, રાજ્યનો નાશ થાય છે વીશ વર્ષ સુધી પૂર્ણરીયા બદાયર્યની રક્ષા જેણે કરેલી છે એવી કુમારિકા અને પચીસ વર્ષ સુધી ઉર્ધ્વદંત રહેલ કુમાર એ બેના લગ્નથી પ્રગટેલી પ્રજા તે પ્રજા છે બાકી અયોગ્ય રીતે લગ્ન કરી અયોગ્ય પ્રજા ઉત્પન્ન કરવાનો મોહ છોડી દેવો જોઈએ અને અયોગ્ય એવા લગ્નસબંધી જ્ઞાતિ

સમાજના બંધનોનો—ફાટીઓનો પણ નાશ કરી દેવામા જરૂરી પ્રતિષ્ઠા માન વગેરેનો લોગ આપવો જોઈએ જાલલમની પ્રબળે શું લખવું ? તે શું ? કરી શકે, તે લખ્યા પ્રમાણે વર્તવાને શક્તિમાન છે ? લક્ષ્મીમતોની પ્રબળ પ્રાય નિર્વીર્ય અજ્ઞાન લોગવિલાસી અને સ્વાર્થી બને છે તેવી રાજા અને ઠાકોરોની પ્રબળ અજ્ઞાન અતિલોગી કામી મોહી હિંમત જરૂરી અને કાચા કાનની તથા શૂન્ય હૃદયની પ્રાય પ્રગટે છે વ્યભિચારી લક્ષ્મી ફટિયોને મૂળમાથી ઉખેડી નાખવી જોઈએ કૃત્રિમ પ્રેમીના લક્ષ તે લક્ષ નથી પણ વ્યભિચાર છે દુક્ત પ્રબળની ઉત્પત્તિ માટે પુરૂષ અને સ્ત્રીએ વર્ષમા એક વાર એક બીજાના શારીરિક સમાગમમા આવવું જોઈએ એકશબ્દ—પયારીમા સૂવું પણ ન જોઈએ એમ સમજ્યા છતાં પણ જેઓ વર્તવા શક્તિમાન નથી તેઓની સતતિ દેશ, સ્વધર્મ, સમાજ ભૂમિ, લક્ષ્મી વગેરેનું રક્ષણ કરવા અને આત્મ લોગ આપવા શી રીતે શક્તિમાન થાય ? પ્રજોત્પત્તિમાટે જ્ઞાન અને સિંહો, કાયમ બંધને વર્ષમા એક વાર સેવે છે એવા કૂતરા વગેરેથી હલકા મનુષ્યોની પ્રબળથી કંઈ ચારી જાબતની આશા ગંખી શકાય ? જેઓ ખાવા માટે જીવે છે પણ સ્વધર્મનું પાલન કરવા જીવતા નથી તેઓના મન પર ધર્મોપદેશની સ્થાયી અસર રહી શકતી નથી વ્યાપારીઓ પ્રાય સ્વાર્થી વિષયગૃહ બીરૂ કાયર બને છે તેનું ઠારણ જાલલમ પશુચરમાથી તેઓ પ્રગટેલા છે એમ જાણ આહાર, ભય, મૈથુન અને પરિશ્રમ સજાથી પશુની પેઠે જીવવું તે કંઈ મનુષ્યજીવન નથી પુરૂષાર્થ કરો અને સમાજસઘની સેવાભક્તિમા દેવગુરુ ધર્મની ભક્તિ માની ઉત્તમિના પાટા પરથી ખસી ગયેલી પ્રબળે મૂળ સ્વોત્પત્તિ પાટા પર ચઢાવો એ જ જૈન ધર્મ છે પોતાની ભૂલોનો પશ્ચાત્તાપ કરો પણ પાછાની સતતિને અવનતિ ગુલામીના ખાડામા ધકેલી ન દો પશુ જેવી પ્રબળથી કંઈ ખુશી થવા જેવું નથી જૈન મમાજની પકતી દશાને ટાળવામા ગૃહસ્થે ગૃહસ્થીધર્મ પ્રમાણે વર્તવું ગૃહસ્થસમાજમાથી લ્યાગીઓ થાય છે ગૃહસ્થોની

ઉત્તરિ પ્રમાણે ત્યાગીઓની ઉત્તરિ છે તેવુ પાણી હવામા હશે તેવુ હવાડામા આવશે ગૃહસ્થે સુધર્મા એટલે ત્યાગીઓ સુધરેલા પ્રગટવાના, માટે ત્યાગીઓની ચર્ચા છડીને ગૃહસ્થસંઘની ઉત્તરિ થાય તેમ કરે. ગૃહસ્થસંઘ સુધર્મો એટલે માધુસંઘ સારો પ્રગટવાનો જ બાલકમની પ્રબ્ધમાથી ત્યાગી ચમ્પેલાઓ ગૃહસ્થાશ્રમીઓ કરતા ઘણા પ્રમાણમા ત્યાગશુભોવડે અલકૃત ન થઈ શકે, માટે પ્રથમ પ્રજ્ઞાચર્યાશ્રમ અને ગૃહસ્થાશ્રમ બેને અસલ રૂપમા મૂકવા પુરુષાર્થ કરવાની જરૂર છે આજથી આરંભાયેલ પુરુષાર્થ જો સખળ હશે તો પાંચ સાત પેઢી પછી અસલ રૂપમા ગૃહસ્થોને લાવશે શરીરખળ પ્રમાણમા મનોખળ છે અને મનોખળ પ્રમાણમા આત્મજ્ઞાનાદિ શક્તિયો પ્રગટે છે વજ્રરૂપભનારાય સંઘવણવાળો શુકલધ્યાનથી કેવળજ્ઞાન પ્રગટાવી શકે છે, તેવુ કારણ પણુ જો જ છે માટે પ્રથમ કાયખળ વચન બળથી સુકા થાઓ એટલે આત્મધ્યાનને યથાશક્તિ ખામી અસારમા નિસજ નિર્લેપ સ્વાર્પણલાવવાળા બની શક્યો કારણુ થોગે કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે પ્રથમ ગૃહસ્થાશ્રમની શુદ્ધિ કરે. ધર્મર્થે મરે. મરવામા જીવવુ જાણે અને જીવવામા મરવુ જાણે અને જન્મેની પેઢી પાર આત્મસ્વરૂપને જાણે. બળવાન બનો સમા, બળીરતા મતસહિષ્ણતા રાખી આગળ વધે. શરીરનુ આરોગ્ય રક્ષે જો જ પ્રથમ બ્યાવહારિક જૈન ધર્મ છે આપ મર્યા વિના સુદ્ધિ નથી માટે સ્વાશ્રયી બનો પશુજીવને જીવવુ જો મિથ્યાત્વધર્મ છે અને આત્મજીવને જીવવુ જો જ જૈન ધર્મ છે જો જ ધર્મસાધન કર્યો.

માધ સુતિ ૧, વિ. ૧૮૭૦

મુ સાનદ તત્ત્વ સુશ્રાવક શા આત્મારામ ખેમચદ યોગ્ય
ધર્મલાભ. સર્વ બાહ્ય કર્ત્તવ્યો સ્વાધિકારે કર્યા છતાં પણ તેમા
આમંત્રિત વિના આત્મોપયોગ રાખ હૃદયને રાગનો અને દ્વેષાદિક
કષાયોનો આઘાત ન થવો જોઈએ એવી દશામા આવવા માટે
શુદ્ધસંગતિ અને પુરુષાર્થ એ બેનું વિશેષત મેન કર લોકમા
રક્ષા છતાં લોકસન્નારહિત વતીય એવો ઉપયોગ રાખવારૂપ
પ્રબવ પુરુષાર્થ સ્ફોરવ સામારિત સબધો, શુભાશુભ કર્મના
ઉદયથી છે તેમા શુભ બુદ્ધિ રાખ્યા વિના પ્રવર્તાર એવું ખામ
લક્ષ્ય રાખ સર્વ ઔદયિક પ્રવૃત્તિમા આત્માનું વસ્તુત કર્તા
પણું નથી એવો અકર્તૃત્વ અક્રિય ઉપયોગ રાખ સેવા અને ભક્તિ
તે આત્મશુદ્ધિમા સાધનરૂપ છે પણ માધ્યરૂપ નથી ચલ્લનો ઉપયોગ
કરવો અને કાર્ય થના પાણુ ફે ક્રી દેલુ, તેમ સર્વ સાધનોમા એવી
સાપેક્ષબુદ્ધિથી પ્રવર્ત દરરોજ આત્માના ઉપયોગમા કેટલુ રહે-
વાય છે અને કેમ નથી રહેવાતું તેની સાધક બાધક દશાનું પર્યા-
લોચનરૂપ પ્રતિક્રમણ કર શુરમા રાગને મૂકીને રાગને શુદ્ધ કર
દુર્જ્યોપર દ્વેષ કરીને દ્વેષને શુદ્ધ કર જોમ ગગ અને દ્વેષને
આત્માની વિશુદ્ધિ અર્થે ઉપયોગમા લેતો જા શુર પ્રભુમા મન
રાખીને મન શુદ્ધિ સાધ્ય કાગળના રમકડાની સાથે જાનીએનો
જેવો મળધ રહે તેનો બાહ્ય પદાર્થો સાથે સબધ રાખ અને
આત્મોત્તતિ હેતે સર્વ વિશ્વની ઉપયોગિતા સાપેક્ષે વિચાર અને
આત્મધર્મ પ્રગટાવ

આ વિશ્વમા જેની જેટલી ગતિ હોય છે તે પ્રમાણે તે
પુરુષાર્થ કરી શકે છે આત્માનો એક વાર અનુભવ આવ્યા પછી
કદિ ઉદામીનતા રહેતી નથી આત્માનો જ્ઞાનદ અને આત્માનો
ઉપયોગ તે જ આત્માનો અનુભવ છે આત્માની પ્રાપ્તિ તે આત્મા
વડે આત્મા જ કરી આ માનો જ્ઞાનદ પ્રગટ્યા પછી,

માસારિક પદાર્થોને લોગવતા છતાં તેમાં સુખની બુદ્ધિ રહેતી નથી ઔદયિક શુભાશુભ કર્મ પ્રયોગે શરીરાદિક પ્રવૃત્તિ છતાં આત્માનો જ્ઞાનદ આત્મા સ્વયં વેદી શકે છે તેથી ઔદાયિક શુભાશુભ કર્મપ્રયોગમાં બ્રહ્મ ત્યાગ બુદ્ધિ રહેતી નથી પરંતુ મુખ્યતાએ સમભાવબુદ્ધિ અને તેની સાથે આત્માનંદનો ઉદ્ઘાસ વળે છે એવી દશામાં વર્તતા ઘરમાં અને વનમાં આત્મ ચારિત્ર માં સર્વથા અલેદ છે એવી આત્મદશાનો અનુભવ કર્યા વિનાનું જીવન તે દેહજીવન છે પણ આત્મજીવન નથી એવી દશાનો અનુભવ કંઈક મેં વેદ્યો છે તેથી હવે સર્વ પ્રકારના બાહ્ય કંઠાશક-ભાવ વિના લોકસંબંધ દૃષ્ટિએ મન વાણી કાયાની પ્રવૃત્તિ થાય છે અને તેનો માક્ષી આત્મા જાણે છે એવા આત્મશુદ્ધિ ભાવમાં મહા રહેવાય અને અખંડ ઉપયોગ વળે એવી દૃષ્ટિના પુરુષાર્થનો ખપ કરે છું તું પણ એવી આત્મદશાને વેદવા આત્મજ્ઞાનનો ખપ ૮૨ આત્માને મક્કવા માટે ગૃહાવાસની કસોટીથી કમાઈને આગળ વધે પણ મ સારમાં શુભાશુભ ભાવ ન રહે એનો આત્મોપયોગ પ્રાપ્ત કરવા જે જે સાધન મુજે તે સેવ અને આગળ વધે

इत्येष ॐ सर्वं शान्ति ३

દેખો બુદ્ધિસાગર

શુભ વિજયપુર

સાનંદ

મ ૧૮૭૫

મુશ્રાવક ભાર્ગવ આત્મારામ જેમચંદ યોગ્ય ધર્મલાભ વિશેષ પ્રભુ મહા પ્રીતિદેવના વચનો શ્રવણ કરીને તથા વાચીને સત્યસાર બ્રહ્મ કરવા લક્ષ્ય દેવુ ગમે તે જોત ગમે તે ધર્મક્રિયા કરે સ્વાધિકાર ભેદે જિન જિન ક્રિયા વિધિ હોય તોપણ તેથી મન વાણી કાયાની શુદ્ધિ થતી હોય તો તેથી તેની પ્રગતિ છે આયો વજ્રેને દોષનાની તથા વ્યોષ્ણુ વ્યોષવાની જિન જિન

તમયોગે તેઓની સેવાભક્તિ કરવી શુરની સેવાભક્તિથી જ
 જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે કેાઈ સાધુ વિનયમા મુખ્ય હોય, કેાઈ
 જ્ઞાનમા મુખ્ય હોય, કેાઈ વૈયાકૃત્યમા મુખ્ય, કેાઈ તપસ્વી હોય
 કેાઈ જ્ઞાની હોય, કેાઈ ધ્યાની હોય, કેાઈ શાસન પ્રભાવક હોય,
 કેાઈ રૂઝ આ માના જ સાધક હોય તેમા વિવિધતા જોવી પણ
 જોતા દેખી મુઝાવુ નહિ તેમજ આત્મશુદ્ધિ કરવારૂપ સાધ્યની
 અપેક્ષાએ સાધનભેદે પણ એકતા જોવી

અસખ્ય સાધનો છે અને સાધ્ય મોક્ષરૂપ એક છે બાહ્યા
 ન્તર ભિન્ન ભિન્ન સાધનો પૈકી જેને જે રૂએ તે અંગીકાર કરે
 અને અન્ય સાધનોનો સ્વીકાર ન કરે પણ તેનું ખડન ન કરે
 પરંતુ સાધ્યમા સાપેક્ષાએ કેાઈને કેાઈ અને કેાઈને કેાઈ સાધન
 ઉપયોગી માની ભિન્ન ભિન્ન માધકોના સાધનોની ભિન્નતાએ
 કયાયશુદ્ધિ ન ધારે એટલે સાધક અનેકાતમાર્ગી સ્વાદ્રાદી છે
 તથા સાધક ત્યાગી હોય અગર ગૃહસ્થ હોય તો પણ તે પ્રભુ
 મહાવીર દેવની આજ્ઞાનો આરાધક છે, માટે ત્યાગી અને ગૃહસ્થો
 સધ, સમાજ, દેશ, અને ધર્મની અનેક અપેક્ષા યુક્ત દ્રવ્ય ક્ષેત્રકાવ
 ભાવના અનુસાર સાધનોમા ભિન્ન માર્ગી હોવા છતાં આત્માની
 શુદ્ધતા, જનતાનું કલ્યાણ, આદિમા સાપેક્ષ દૃષ્ટિથી વર્તે છે તો તેઓ
 સમભાવમા આગળ વધી વીતરાગભાવને ઉપશમભાવે, ક્ષયોપશમ
 ભાવે અને ક્ષાયિકભાવે પ્રાપ્ત કરી શકે છે જૈન ધર્મનો એક
 અંશ કેાઈ સાધે અને કેાઈ સંપૂર્ણ સાધે ત્હોયે તે સર્વ સાધ
 કેાની કેાટિવાળા અન્તરાત્મા જૈનો છે માટે સાધન સાપેક્ષદૃષ્ટિથી
 અન્ય સાધકોના સંબંધી કર્તવ્યનો નિચાર કરવો અને અશુભના
 પરિહારમા તથા શુભના આદરમા સંપ્રવિચારચારથી પ્રવર્તવું
 ઉત્તમર્ગ માર્ગમા એક તે ધર્મ નથી તેમ અપવાદ માર્ગમા
 એકાંતે ધર્મ નથી એની આપેક્ષ દૃષ્ટિના ધારકો જૈનધર્મના
 પ્રવતકો છે અને તેઓના ઉપદેશમા અને પ્રભુ મહાવીર દેવના
 ઉપદેશમા એક સરખું સાપેક્ષ દૃષ્ટિવાળું સત્ય છે જ્ઞાની શુરની

તમયોગે તેઓની સેવાભક્તિ કરવી શુકની સેવાભક્તિથી જ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે કોઈ માધુ વિનયમા મુખ્ય હોય, કોઈ જ્ઞાનમા મુખ્ય હોય, કોઈ વૈયાવૃત્યમા મુખ્ય, કોઈ તપસ્વી હોય, કોઈ જ્ઞાની હોય, કોઈ ધ્યાની હોય, કોઈ શાસન પ્રભાવક હોય, કોઈ કૃત્ત આત્માના જ માધક હોય તેમા વિવિધતા ભેદી પણ ભેદતા દેખી મુઝાવુ નહિ તેમજ આત્મશુદ્ધિ કરવારૂપ સાધ્યની અપેક્ષાએ સાધનભેદે પણ એકતા ભેદી

અસખ્ય સાધનો છે અને સા ય મોક્ષરૂપ એક છે બાહ્યાન્તર ભિન્ન ભિન્ન સાધનો પૈકી જેને જે રૂએ તે અગીકાર કરે અને અન્ય સાધનોનો સ્વીકાર ન કરે પણ તેનું ખડન ન કરે પરંતુ સાધનમા સાપેક્ષાએ ઠોડને કોઈ અને ઠોડને કોઈ સાધન ઉપયોગી માની ભિન્ન ભિન્ન સાધકોના સાધનોની ભિન્નતાએ ક્ષાયશુદ્ધિ ન ધારે એટલે સાધક અનેકાતમાર્ગી સ્થાનાદી છે તથા સાધક ત્યાગી હોય અમર શૂદ્ધરૂપ હોય તો પણ તે પ્રભુ મહાવીર દેવની આજ્ઞાનો આરાધક છે, માટે ત્યાગી અને શૂદ્ધરૂપો સધ, સમાજ, દેશ, અને ધર્મની અનેક અપેક્ષા યુક્ત દ્રવ્ય હોયકાલ ભાવના અનુસારે સાધનોમા ભિન્ન માર્ગી હોવા છતાં આત્માની શુદ્ધતા, જનતાનું કે રાજ્ય, આદિમા સાપેક્ષ દૃષ્ટિથી વર્તે છે તો તેઓ સમભાવમા આગળ વધી વીતગગલાવને ઉપશમલાવે, ક્ષયોપશમ ભાવે અને ક્ષાયિકતાને પ્રાપ્ત કરી શકે છે જૈન ધર્મનો એક અંશ કોઈ સાધે અને કોઈ સંપૂર્ણ સાધે તહોયે તે સર્વે સાધકોની કોટિવાજા અન્તરાત્મા જોનો છે માટે સાધન સાપેક્ષદૃષ્ટિથી અન્ય સાધકોના સંબંધી કર્તવ્યનો વિચાર કરવો અને અશુભતા પરિહારમા તથા શુભતા આદરમા સંપેક્ષવિચારાચારથી પ્રવર્તવું ઉત્તમગ માર્ગમા એકાંતે ધર્મ નથી તેમ અપવાદ માર્ગમા એકાંતે ધર્મ નથી એવી સાપેક્ષ દૃષ્ટિના ધારકો જૈનધર્મના પ્રવર્તકો છે અને તેઓના ઉપદેશમા અને પ્રભુ મહાવીર દેવના ઉપદેશમા એક સરખું સાપેક્ષ દૃષ્ટિવાળું મત્ય છે જ્ઞાની શુદ્ધની

તમચોગે તેઓની ચેવાલકિત કરવી શુદ્ધી સેવાલગિતથી જ
જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે કોઈ સાધુ વિનયમાં મુખ્ય હોય, કોઈ
નામમાં મુખ્ય હોય, કોઈ વૈવારૂપમાં મુખ્ય, કોઈ તપસ્વી હોય
કોઈ જ્ઞાની હોય, કોઈ ધ્યાની હોય, કોઈ શાસન પ્રભાવક હોય,
કોઈ કુટુંબ આત્માના જ સાધક હોય તેમાં વિવિધતા ભેદી પણ
એ તા દેખી મુઝાવુ નહિ તેમજ આત્મશુદ્ધિ કરવારૂપ માધ્યમની
અપેક્ષાએ માધનભેદે પણ એકતા ભેદી

અસખ્ય સાધનો છે અને સાધ્ય મોક્ષરૂપ એક છે બાહ્ય
નિતર વિષય વિષય સાધનો પૈકી જેને જે રૂપે તે અગીકાર કરે
અને અન્ય સાધનોનો સ્વીકાર ન કરે પણ તેનું ખડક ન કરે
પરંતુ સાધ્યમાં સાપેક્ષાએ કોઈને કોઈ અને કોઈને કોઈ સાધન
ઉપયોગી માની ભિન્ન ભિન્ન સાધકોના માધનોની ભિન્નતાએ
ક્યાપણુદ્ધિ ન ધારે એટલે સાધક અનેકાવમાર્ગી સ્વાદ્વાદી છે
તથા સાધક ત્યાગી હોય અથવા નૃહૃત્ય હોય તે પણ તે પ્રભુ
મહાત્મા દેવની આજ્ઞાનો આરાધક છે, માટે ત્યાગી અને શુદ્ધસ્થ
સાધક, સમાજ, દેશ, અને ધર્મની અનેક અપેક્ષા મુક્ત દ્રવ્ય સેવકાવ
ભાવના અનુસારે માધનોમાં ભિન્ન માર્ગી હોવા છતાં આત્માની
શુદ્ધતા, જનતાનું કારણ આદિમાં સાપેક્ષ દૃષ્ટિથી જોઈ છે તેઓ
સમભાવમાં આગળ વધી વીતરાગભાવને ઉપશમભાવે, ક્ષયોપશમ
ભાવે અને ક્ષાયિકમારે પ્રાપ્ત કરી શકે છે જૈન ધર્મનો એક
અથવા કોઈ સાધક અને કોઈ સંપૂર્ણ સાધક તોયે તે સર્વ સાધકોની
કોટિવાળા અન્તરાત્મા ભેદો છે માટે સાધન સાપેક્ષદૃષ્ટિથી
અન્ય સાધકોના સજોઈ કર્તવ્યનો વિચાર કરવો અને અશુભના
પરિહારમાં તથા શુભના આદરમાં ન પેદાવિચારાચારથી પ્રવર્તવું
હિતમર્ગ માર્ગમાં એક તે ધર્મ નથી તેમ અપનાદ માર્ગમાં
એકાતે ધર્મ નથી એવી આપેક્ષ દૃષ્ટિના ધારકો જૈનધર્મના
પ્રવર્તકો છે અને તેઓના ઉપદેશમાં અને પ્રભુ મહાત્મા દેવના
ઉપદેશમાં એક સરખું આપેક્ષ દૃષ્ટિવાનું સત્ય છે જ્ઞાની શુદ્ધી

તમચોગે તેઓની સેવાભક્તિ કરવી શુદ્ધી સેવાભક્તિથી જ
જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે કોઈ માધુ વિનયમાં મુખ્ય હોય, કોઈ
જ્ઞાનમાં મુખ્ય હોય, કોઈ વૈયાકૃત્યમાં મુખ્ય, કોઈ વપસ્તી હોય
કોઈ જ્ઞાની હોય, કોઈ ધ્યાની હોય, કોઈ સાક્ષન પ્રભાવક હોય,
કોઈ રૂઝ આત્માના જ સાધક હોય તેમાં વિવિધતા ભેવી પણ
ભેદતા દેખી મુઝાવુ નહિ તેમજ આત્મશુદ્ધિ કરવારૂપ સાધ્યની
અપેક્ષાએ સાધનભેદે પણ એકતા ભેવી

અસંખ્ય સાધનો છે અને સાધ્ય મોક્ષરૂપ એક છે બાહ્ય
ન્ટર વિવિધ વિવિધ માધનો પેકી જેને જે રૂએ તે અંગીકાર કરે
અને અન્ય સાધનોનો સ્વીકાર ન કરે પણ તેનું ખડન ન કરે
પરંતુ આધ્યમાં સાપેક્ષાએ કોઈને કોઈ અને કોઈને કોઈ સાધન
ઉપયોગી માની ભિન્ન ભિન્ન માધકોના માધનોની ભિન્નતાએ
ક્યારણુદ્ધિ ન ધારે એટલે સાધક અનેકાતમાર્ગી સ્વાદ્રાહી છે
તથા સાધક ત્યાગી હોય અગર શૂદ્ધસ્થ હોય તો પણ તે પ્રભુ
મહાવીર દેવની આનાનો આરાધક છે, માટે ત્યાગી અને શૂદ્ધસ્થો
સધ, સમાજ, દેશ, અને ધર્મની અનેક અપેક્ષા યુક્ત દ્રવ્ય ક્ષેત્રકાલ
ભાવના અનુસારે સાધનોમાં ભિન્ન માર્ગી હોવા છતાં આત્માની
શુદ્ધતા, જનતાનું કલ્યાણ, આદિમાં સાપેક્ષ દૃષ્ટિથી વગર છે તો તેઓ
સમભાવમાં આગળ વધી વીતરાગભાવને ઉપશમભાવે, ક્ષયોપશમ
ભાવે અને ક્ષાયિકભાવે પ્રાપ્ત કરી શકે છે જૈન ધર્મનો એક
અથ કોઈ સાધે અને કોઈ સંપૂર્ણ સાધે તોયે તે મર્વે સાધ
કોની કોટિવાળા અન્તરાત્મા જૈનો છે માટે સાધન સાપેક્ષદૃષ્ટિથી
અન્ય સાધકોના સળધી કર્તવ્યનો નિયાર કરવો અને અશુભના
પરિહારમાં તથા શુભના આદરમાં સંપેક્ષવિચારાચારથી પ્રવર્તવું
ઉત્સર્ગ માગમાં એકાતે ધર્મ નથી તેમ અપવાદ માર્ગમાં
એકાતે ધર્મ નથી એવી આપેક્ષ દૃષ્ટિના ધારકો જૈનધર્મના
પ્રવચકો છે અને તેઓના ઉપદેશમાં અને પ્રચુ મહાવીર દેવના
ઉપદેશમાં એક સરખું સાપેક્ષ દૃષ્ટિવાળું સત્ય છે જ્ઞાની શુદ્ધી

તેઓ ભિન્ન ભિન્ન છે એમ આત્મ પરિણામની અપેક્ષાએ બાણુ
આમંત્રિત વિના બંધ નથી પોતાને આસક્તિ છે કે નહીં તે
પોતે કેવલીની પેઠે બાણી શકીએ અને અન્યોને આસક્તિ છે
કે નહિ તે અન્યો બાણી શકે પોતાના મનમા શુભાશુભ આ
સક્તિ ને કાવે નથી તે કાવે આત્મા તેતે પરિણામની અપેક્ષાએ
મુક્ત છે અને સર્વથા મર્વદા આસક્તિ રહિત થતા સર્વથા
સમદા પરિપૂર્ણ પરમાત્મ શુદ્ધ મુક્ત દશા છે અને એવી
દશાવાળા જીવનમુક્ત કેવલી પરમાત્માઓ વિશ્વ લોકોનું જેટલું
કે થાય કરવા સમર્થ બને છે તેટલા અન્યજીવો બની શકતા નથી
અતરમા વૈરાગ્ય ત્યાગ લાવ વધે છે કે નહીં તેની પર્યાયોચના
કર અને નિરાસક્તિએ મર્વબ્યવહારિક આવશ્યક કર્મોય કાર્યો
કર હુર્ણોને ટાળવા તરફ પૂર્ણ લક્ષ્ય રાખ અને શુભોને પ્રગ
ટાવવા માટે પ્રબલ પ્રયત્ન સ્વેચ્છા સર્વ જીવોપ્રતિ આત્મભાવથી
જેટલું વર્તાય તેટલું વત અને જે જે ઘરજોવી ન વર્તાય તેનો
વિચાર કરીને વિગ્નોને જીવ દેવશુર ધર્મની આરાધનામા રૂચિ
ભાવથી પ્રવૃત્તિ કર્યાકર ધાર્મિકાદિ પુસ્તકોને સાપેક્ષ દૃષ્ટિથી સાધ્યની
સિદ્ધિ માટે સાધનબુદ્ધિથી વાચ અને શ્રવણ કર ખડન મડન
દૃષ્ટિનો સ્વ પરહિતાયે લાભાલાભનો વિચાર કરી પ્રવર્ત ખડન
દૃષ્ટિ કરતા સર્વ જીવોના હિતાર્થ મડન દૃષ્ટિ અનત સુખી ઉપ-
યોગી છે મ્હને સર્વ જાણતોમા સાપેક્ષબુદ્ધિ વર્તે છે તેથી હવે
કોઈ પથમત દર્શન ગ્રંથ સ પ્રકાશપર દેવભાવ નગટતો નથી,
પરંતુ તેમજ જે વસ્તુ જેવા સ્વભાને છે તેમ બાણુવાળી સમજા
વની વૃદ્ધિ થાય છે જેન ધર્મમા પૂર્વાચાર્યોના સમરમા ને મતભેદ
થતા છે તે દેશકાલની પરિસ્થિતિ આદિથી બાણુતા આત્માનો
નુદ્ધોપયોગ ધારણ કરવામા મ્હને કોઈ સાધન તે બાધકરૂપે
પરિણમતું નથી એવી સુરૂપા કે એમ પૂર્ણ નિશ્ચય છે બન
હારથી સ્વગ્રંથના આચારોને આત્મોપયોગે વર્તતા માધુ છુ
તેમા સ્વ અને પરને કથચિત્ ઉપયોગી સાધનતાનો શુભ વ્ય-
વહાર છે અન્ય ગ્રંથમતાવલખીઓ અને અન્યધર્મોમા પર

વિષમભાવ-કપાયભાવ થતો નથી તેઓ પણ આત્મ ગુદોપયોગે વર્તી અને સમભાવે વર્તી સ્વમતજગ્ગાદિક્રિયા વ્યવહાર સેવતા મુક્ત થયા અને થશે એમ મારો પૂર્ણ વિશ્વાસ છે અને તેવી પ્રભુ મહાવીરદેવની આજ્ઞા છે, અન્ય લૌકિક દેવોએ અને અન્યગુરુઓએ એક બે વા ત્રણ આદિયોગથી મુક્તિ કહી છે અને પ્રભુ મહાવીરદેવે તો અસખ્ય યોગોએ મુક્તિ જણાવી છે માટે સર્વ કરતા પ્રભુ મહાવીરદેવ સર્વજ્ઞ હતા એમ પૂર્ણ શ્રદ્ધાથી માનુ છું એમ જાણી સેવા ભક્તિ જ્ઞાન ક્રિયાથી આત્મશુદ્ધિ કર

इत्येव ॐ अहं शान्ति ३

મુ. મિત્રપુર, મે ૧૯૭૭

લેખક બુદ્ધિસાગર

શ્રી સાણુદ તત્ત્વ મુનિ દેવેન્દ્રસાગર યોગ્ય સુખશાતા વિ તમારો ખત પહોંચ્યો વાળી સમાચાર જાણ્યા ગુરૂની સર્વ બાબતોની સર્વ અપેક્ષાઓને જે જાણે છે તે ગુરુભક્ત બની સુ વર્ણની પેઠે મહત્તાને પામે છે ગુરુકુલવાસમાં રહેવું અને અત્યંત વિનય ક્ષમાશુભ્રથી મુક્ત થવું ગુરૂના આશયો મમજવા અને પ્રતિકુલને અનુકુલરૂપે પરિણુમાવવાની શક્તિ મેળવવી ગુરૂ સેવા ભક્તિથી શાસ્ત્રબોધ દ્વારા આત્મજ્ઞાન પ્રગટ થાય છે શ્રુતજ્ઞાનના અશોવડે આત્મજ્ઞાન પ્રગટાવવા માટે ગુરુકુલવાસની ઘણી જરૂર છે માનમા અને અપમાનમા સમભાવ રાખવો અને ગુરૂથી પોતાનું હૃદય રૂપ ન રાખવું ગુરૂમા આત્માને જોવો ગુરૂમા સર્વ સત્ય જોવું અનેક દુ ખો પડતા ચચળ ન બનવું મનમા વિકલ્પ સકલ્પો પ્રગટવા ન દેવા મનની પ્રસન્નતા ધાગવી અને પુરૂષાર્થથી ડઠાપિ પાછા ન પડવું એવા લક્ષણોથી ગુરૂના હૃદયદારમા પ્રવેશવાની યોગ્યતા આવે છે અને સર્વસ્વાર્પણરૂપ બલિદાનથી ગુરૂથી ઐક્ય અનુભવવાની યોગ્યતા આવે છે ગુરૂ હૃદયને પોતાના

હૃદયરૂપ જે કરે છે તે ગુરૂથી જુદો પડતો નથી પોતાની યદ્દા
 પ્રીતિ જો ગુરૂપર પૂર્ણ છે તો ગુરૂની કૃપા પોતાના પર છે એમ
 નિશ્ચયથી જાણવું ગુરૂની આજ્ઞાનુસારે વર્તવામા ધર્મ-સેવાભક્તિ
 યોગ છે એવો નિશ્ચય કરનાર અને તે પ્રમાણે પ્રવર્તનાર સુપાત્ર
 શિષ્ય છે પોતાના માટે ગુરૂ જે કંઈ કરે છે તે પોતાના આત્માની
 ઉન્નતિ માટે છે એવો નિશ્ચય જેને છે તે ગુરૂનો સત્ય શિષ્ય
 બને છે પોતાના નામનો કીર્તિનો મોકુ જે જૂનીને જે ક્ષત ગુરૂ
 માટે જીવે છે તે ગુરૂનો ભક્તશિષ્ય બને છે સ્વાર્થકામના વિના
 નિષ્કામ બુદ્ધિથી ગુરૂની નેત્રાભક્તિમા જે શિષ્ય અર્પણ જાય છે
 અને હુનિયાના લોકપલાહે જે તણાતો નથી તે ગુરૂરૂપ બને
 છે, તેના આત્માના ઉપરના કર્માવરણો ટળી જાય છે અને તે
 અવશ્ય સુક્ષ્મપદ પામે છે ગુરૂપર યદ્દાપ્રીતિ વિના શિષ્યપદ
 ઝગટતું નથી તે માટે વ્યક્તિલેહ મોહને ટાળવો પડે છે, પોતાની
 માનપ્રતિષ્ઠા કીર્તિ આદિને જેઓ લાત મારીને ગુરૂ પ્રેમભક્તિના
 રસિયા બને છે અને હુનિયાને જીવે છે તેઓને ગુરૂના બાધની
 અસર થાય છે પાર્શ્વમણિ છે તેના સર્ગમા લોહ આવે છે
 તો તેનું સુવર્ણ બને છે પણ તેના સબધમા મૃત્તિકા આવે છે
 તો તેનું સુવર્ણ બનતું નથી વેપાર્યાર માત્રથી શિષ્યની યોગ્યતા
 આવતી નથી પણ શિષ્યના ગુણોને પ્રાપ્ત કરવાથી શિષ્યની યોગ્યતા
 પ્રગટે છે યોગ્ય શિષ્યને ગુરૂની કૃપા હજુમા પ્રાપ્ત થાય છે, તે
 ગુરૂની જાગજ સ્વયમેવસ્વ હૃદય પ્રકાશે છે ગુરૂઆજ્ઞા પ્રમાણે
 વર્તવા તે જાય, લજ્જા, ખેદ, દ્રેષને ધારણ કરતો નથી ગુરૂની સેવા
 કરવામા કંઈ કે ટાળતો નથી ગુરૂ કદાપિ ઠપકો કે અપમાન કરે
 તો તેથી મનમા ખેદ પામતો નથી હવટો આનંદી બને છે અને
 આત્માની સુદ્ધિ કરવા તરવારની ધારપર નાચવા જેવી ગુરૂની
 ભક્તિ કરે છે તે ગુરૂની શિષ્યામણો પ્રમાણે વર્તવામા પ્રબલ પુરુષાર્થ
 કરે છે અને જે જીવે કરે છે તે ગુરૂને જણાવી તેનું પ્રતિક્રમણ કરી
 ઝળવે બને છે તે ગુરૂથી તે કંઈપણ ગુપ્ત રાખતો નથી તે હુનિયામા
 ગુરૂની પેઠે મનાવા પૂજવાની વૃત્તિ અને પ્રવૃત્તિથી દૂર રહે છે

તે ગુરૂની રૂચિ અનુસારે હેય આદેયમાં પ્રવર્તે છે અને અપ્રમત્તપણે આત્માની શુદ્ધિ કરવામા અત્યંત ઉત્સાહી બને છે ગુરૂના આશયોને સમજવા તે પ્રયત્ન કરે છે અને ગુરૂને ક્રોધ થાય વા અરૂચિ થાય એવી મનવાણી કાયાની પ્રવૃત્તિને ત્યાગે છે ગુરૂની પરત્રતામા તે આત્માની પૂર્ણ સ્વતંત્રતા પ્રગટાવવાનો નિશ્ચય અનુભવે છે, તે ગુરૂમા પ્રભુતાને દેખે છે અને હૃષીકેશથી ગુરૂની છાયારૂપ બનીને વર્તે છે વિષયોમા તે સુખ વા દુઃખ શુદ્ધિને ધારણ કરતો નથી ગુરૂને વિનય વિવેકપૂર્વક ધર્મપ્રશ્નો પુછે છે અને આત્મજ્ઞાન મેળવે છે સસારમા તેને સુખની શુદ્ધિ રહેતી નથી, એવા ગુરૂલક્ષ્મી શિષ્યો સુવર્ણની પેઠે ટીપાઈને અલકારૂપ બની સર્વ લોકોના હિતકારક બને છે એમ જાણ આત્માની શુદ્ધિ કરનારા સાધનોને અવલગ્ન અને બાધક ભાવને મનમા પ્રગટતો વાર. સર્વ વિશ્વનો ઉપયોગ એક આત્મશુદ્ધિના ઉપયોગમા મમાઈ જાય છે જે કંઈ દેખાય છે અને જે કંઈ કર્મ ભોગવાય છે તે જ્ઞાનીને આત્મશુદ્ધિમા અનુકૂલરૂપે પરિણમે છે એવો આત્મશુદ્ધિના અનુકૂલ પરિણામ જ્યાં સુધી પ્રગટયો નથી ત્યાં સુધી આત્મામા સર્વનય સાપેક્ષ સમ્યક્ જ્ઞાન પ્રગટયું નથી એમ જાણી એવું સમ્યક્ જ્ઞાન પ્રગટાવવા માટે ગુરૂનું અવલગ્નન કરે દુનિયાને રીઝવવા કરતા આત્માને રીઝવવો તે અનંતગુણ ઉત્તમ કાર્ય છે આત્મામા પ્રિયતા છે તદ્દર્થ સર્વ વિશ્વની પ્રિયતા છે મત્પ્રિય આત્મા છે તેને પ્રગટ કરવો અને કર્માવરણોને દૂર કરી દેવા તેજ સત્ય સાધ્ય અને ધ્યેય છે તેનો ઉપયોગ રાખ અને લણવું ગણવું ઈત્યાદિ સર્વે તેના માટે કર મનને સાધ્ય એવું કે જેથી સ્વપ્ન દશામા પણ આત્મા જૂલાય નહીં સ્વપ્નમા ડાઈ વખત મોહવિગર ન પ્રગટે તેવો આત્મા મુક્તિની ઠેઠ નજીક આવ્યો છે એમ જાણ કામાદિ વાસનાઓનો સ્વપ્નમા પણ પ્રકટભાવ ન થાય ત્યારે આત્મા સ્વાત્મરૂપે પરિણમ્યો છે એમ જાણ અને એવી દશા પ્રાપ્ત કર્યા વિના લવ્યોને બાધ ઉપદેશ આપવા તાલાવેલી ડરવી તે નાટકીયાના જેવી પ્રવૃત્તિ છે શાસ્ત્રોને વાચી સંભળાવવા અને

પોતાના આત્માને ન અનુભવવો તે તો એક ભતનો ઉપદેશકનો
 ઘણો ગણાય, તેથી આત્માની વિશુદ્ધિમાં અથ માત્ર આગળ ગમન
 કરી શકાતું નથી ગુરૂની સેવા ભક્તિ કરી આશીર્વાદ પૂર્વક જે
 જ્ઞાન મેળવવું હોય છે તે દશાથી કદાચિ ખતિત થવાતું નથી
 ગુરૂની સેવાભક્તિમાં નામરૂપનો મોહ ટાળી અર્પણ જવું એ
 શુભતા વૈકુંઠની પ્રાપ્તિ કરવા બરોબર છે, તેથી મનરૂપ મર્કટની
 શ્વચ્છતાનો નાશ થાય છે જ્ઞાનીઓ કહે છે કે કમ ખાતું અને
 ગમ ખાવી એ કહેવતના સારથી પચે તેટલું જ્ઞાન ગ્રહણ કરવું
 અને અન્યોને પચે તેટલું જ્ઞાન આપવું મનમાં અને વનમાં અપ
 યાથી અણર્થ ઉત્પન્ન ન થાય કે શ્રુતજ્ઞાનનો અપયોગ, મહાદેવોને
 ઉત્પન્ન કરે છે અને આત્માની શુદ્ધતામાં વિઘ્ન કરે છે અનુભવ
 નાનવિના મહાદેવો દોષો ટળતા નથી અને તેથી હૃદયની શુદ્ધિ થતી
 નથી માટે શ્રુતજ્ઞાનનું અણર્થ ન થાય તે માટે ખાસ ઉપયોગ
 રાખવો ક્રિયાનું અણર્થ નિહા છે એમ સર્વ અણર્થની બચતું
 તે ઉપયોગનું ફલ છે પાસે આવનારા મનુષ્યોથી બહુ ચેતીને
 ચાલવું અજ્ઞાની ભકતોથી ચેતીને ચાલવું નિહા અને સ્તુતિ કર-
 નારાઓ તરફથી ચેતતા રહેવું કોઈનું ભતું ન થાય તો ભક્તે પણ
 કોઈનું મનથકી પણ સ્વનિદાદિ પ્રસંગમાં બુદ્ધિ ન ધ્રુવવું
 બાણનો મારનાર ધનુર્ધર જેમ નિશાન પર બાણ મારે છે તેમ
 જે જે મનમાં કપાયો પ્રગટે તેનાપર શુદ્ધોપયોગનું બાણ મારવું
 તેમજ જિજ્ઞાસુઓને જે જે માટે અસર કરવી ઘટે તેવું ઉપદેશ
 કેપ બાણ મારવું, નહીં તો વચન શ્રુતિને ધારણ કરવી કરેડ દરજ્જે
 ઉત્તમ છે જેને જે કચે અને જોઈએ તેનો ઉપદેશ કરવો શ્રોતા-
 ઓની યોગ્યતા પ્રમાણે ઉપદેશ દેવો સ્વપર શાસ્ત્રજ્ઞતા અને ઉપદેશ
 વેવાનો પરિપૂર્ણ અનુભવ મેળવ્યા વિના ઉપદેશ દેવા બહાર પડવું
 તે ઝડપી દગને તોડી ખાવા બરોબર છે ગુરૂનો અનુભવ લેવો અને
 નતપ્રતિષ્ઠા કરવી તે અમૃત ક્રિયા છે જે શુણનો પોતાનામાં પ્રાદ
 ભાવ નથી તે શુણનો ત્રોતાઓને ઉપદેશ દેવો તે સ્વહાન્ય કરાવવા
 બરોબર છે શ્રોતાઓ રજન પામે તેથી શુ ? શ્રોતાઓ તે પ્રમાણે

વર્તેલારે ઉપદેશની સફલતા છે આત્મા જે શુપુરે પરિણમે છે અને જે શુભ માટે આત્મલોભ આપે છે તેની અન્ય લોભોપર અસર થાય છે પોતાના આત્મામાં પ્રગટ થતા શુભાશુભ પરિણામનો ઉપશમ કરવો અને ઇન્દ્રિયોને પોતાની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તાવવી તથા આહારાદિ પ્રવૃત્તિને આહાર સજ્ઞા ટાળીને કરવી તેજ આત્મજ્ઞાનીઓનું કર્તવ્ય છે હિતવચન જેને પ્રિય અમૃત સમાન લાગે છે તે સત્પાત્ર શિષ્ય છે તે પોતાની ભૂલ દેખી શકે છે અને સફળ શુભ માટે પુરુષાર્થ કરે છે અનેક શુભાશુભ પ્રસંગોમાં અચલ ધીર હૃદય અમલાવ રાખીને વર્તવાની જેનામાં શક્તિ પ્રગટી છે તથા સૌથી ભૂરી એકાતને જે સૌથી શૂરી એકાત કરવા સમર્થ છે તેણે એકલવિહારી થવું અને ધ્યાનમાં વિશેષ જીવન ગાળવું એકલ વિહારમાં શુભાશુભ અનેક પરિપક્વ ઉપસર્ગ સહન કરવા પડે છે અને અત્યંત ઉપયોગી થે જાગ્રદ દશાએ વર્તવું પડે છે, એવી દશાનો જ અનુભવ કરવા ઈચ્છતો હોય તેણે શુરની સલાહ લેવી અન્યથા પશ્ચાત્તાપ પાત્ર થવું પડે છે શુરની સલાહ એજ અમૃત છે અને સ્વચ્છ દત્તા એજ વિષ છે મનના સકલ વિકલ્પ તરંગોને ઉપજતા વારવા અને આત્માનું એકાતમાં ધ્યાન ધરી દેહાધ્યાસથી મુક્ત થઈ મુક્તિ દશા અનુભવવા પુરુષાર્થ કર રહેણી વિનાની કહેણીની કંઈ કિંમત નથી શુરકુલવાસીઓને જે જ્ઞાનાનુભવ પ્રાપ્ત થાય છે તેનો ગદ્ય પદ્ય શુરકુલવાસથી ભ્રમ થએલાઓ જાણી શકતા નથી એકલા વિચારવામાં ગીતાર્થ વિના અન્ય સાધુઓ પ્રાય પતિત થાય છે શુરકુલવાસમાં રહેવાથી ચારિત્રની પ્રતિદિન શુદ્ધિ થતી જાય છે અને મોહનો નાશ કરવાની આત્મશક્તિ વધતી જાય છે શુરના ચરણ સેવવામાં મનને વશ કરવું પડે છે શુરઓ વારવાર ભૂલો સુધારવા કહે છે, ઠપકો આપે છે, સ્વચ્છ દત્તાને વારે છે, દોષો થતા અટકાવે છે, પોતાનું માન શુર પાસે જળવાતું નથી એવું કેટલીક વખત ગ્રિધ્યને લાગે છે તેથી તે અકળાય છે અને અનેક ખડાના કાઠી શુરથી શિષ્ય બૂદો પડે છે અને પ્રમ ગે પોતાના દોષને ઢાકી શુરના વાકને અન્યો આગળ

શ્રી સાચુદ ત્ર વૈરાગ્યાદિગુણાનુકૂલ મુનિ દેવેન્દ્રમાનર
આદિ યોગ અનુવન્દન સુખશાતા

વિશેષ તમારો પણ પહેલો વાલી સમાચાર જાણ્યા
પાતાના વિચારોથી અન્યસાધુઓના ધાર્મિક વિચારો જુદા હોય
તેથી કવેશ દેવ મકરપવિકત્ત થાય એવી ઉદીરણ કરી ચર્ચા ન
કરીએ અન્ય સધાડાના સાધુઓ, કવેશ મોહ ધાય એવી ચર્ચાની
ઉદીરણ કરે તો તે કાલે નાન રહેવું આવકોના અડાબ્યા ન ચડીએ
અને કલેશાદિ દોષો થાય એવા પુરુષાધને ન કરીએ ગરાભેદ
ભિન્ન મતવ્યભેદે માન રહી પોતાનું ધર્મ કર્મ સરજાવે
કરવું અપાસે બેઠી અન્યો જુદી ક્રિયા કરે તેથી અસહિષ્ણુ ન
બનવું સોવાર વિચાર કરીને ઉપયોગ પૂર્વક બોલવું ગરજમોહને
સકપ ન કરવો, પરંતુ ગરજાચાર પ્રમાણે સમજાવે યથાશક્તિ
વર્તવું આનકોને ગરજનામોહિ પરસ્પર ભેદભાવ થાય એવો ઉપ
દેશ ન દેવો, ગમે તે ગરજમા થએલા આત્માથી મુનિસૂરિયોની
પ્રસશા કરવી પરસ્પર મતભેદની બાબતોમા મૌનપણે પ્રવર્તવું
વર્તમાનમા પણ પ્રવર્તતા મુનિયોમા જે જે શુભો દાય તે તે
શુભોની અપેક્ષાએ તેઓની પ્રસશા કરવી. ગમે તે ગરજના સાધુની
માદગીમા અભેદભાવે સેવા કરવી. અન્યગરજીય આવકોને સ્વગરજીય
મદ્દાવાળા બનાવવાના કરતા તેઓને વગરજમા રહી મધ્યસ્થ
નમણાવી શુભાનુરાગી વ્યાપક સેવાભક્તિવાળા બને એવો ઉપદેશ
દેવો સર્વગરજમા સર્વદર્શનમા સમભાવથી મુક્તિ થાય છે એવું
સાપેક્ષ દૃષ્ટિએ જણાવવું કોઈપણ નાસ્તિક તથા અન્યધર્મી વગે
રેને અબળ્ય દુર્ભવ્ય ન કહેવો. સર્વગરજના સાધુઓને વિનયથી
નમન કરવું અને સુખશાતા પુરજવી પોતાની નિદા કરનાર પોતાને
માગે દેનાર આવક બગર અન્યધર્મી દાય તોપણ તેને આત્માની

પેઠે પ્રેમથી મળવું અને તેઓનું યથાશક્તિ શ્રેય કરવું દિગ-
બરસ્થાનડવાની જેનો સાથે મળતી બાળતોમા ઐક્યથી વર્તવું
અને મતભેદવાળી બાળતોમને મૌન ધરવું

અન્યધર્મીઓ સાથે સમાનધર્મવાળી બાળતોમા સહચારથી
વર્તવું અને ભિન્નમતવાચારમા સાપેક્ષાએ મૌનધરી મૈત્રીધારી વર્તવું
કોઈપણ ધર્મવાળાની સાથે ધર્મચર્યાનો પ્રસંગ આવતા પરસ્પર
શુભશ્રદ્ધ થાય તથા હિત થાય એવી બાળતની વાત કરવી અ-
ન્યથા મૌન રહેવું નકામો કલેશ થાય એવી ચર્યા ન કરવી
કોઈપણ ગરબના સાધુ શ્રાવકમા જેને શુભો હોય તેનો ગમેતેવો
મતભેદ છતાં મુક્તાડે પ્રસંગ કરવી. પોતાના સઘાડામા પર-પર
માધુઓમા ભેદ કલેશ થાય એવી સ્વમમા પણ પ્રવૃત્તિ ન કરવી
કોઈપણ વખતે કોઈ અસદ્ધ પ્રસંગે ગમે તે સાધુનો વા શ્રાવકને
મર્મ હુણાય વા તેની બહેરમા હેલના થાય એવી સત્ય બાળત
પણ પ્રાણજતા બહેરમા ન મૂકવી જૈનધર્મની આરાધના કરી
પણ અન્યધર્મોમા જે જે સત્ય બાળતો કથી હોય તેની નિન્દા
ન કરવી તેમજ સત્યને સત્ય તરીકે પ્રકાશવું વેપ અને ક્રિયા
કરતા આત્માનાં શુભોથી જૈનધર્મની મહત્તા છે એમ ખાસ લક્ષ્ય
ગળવું કોઈની સાથે વિદ્વાનું અભિમાન ધારી ન બોલીએ જેમ
જેમ અનુભવ વધે છે તેમતેમ પહેલા જે જે વિચારો બાધી લીધા
હોય છે તેમા અપૂર્ણતા માલુમ પડે છે એ અનુભવ છે માટે
એકાત્મપ્રપણા વા મત બાધતા સત્યનો ધાન ન થાય તેવો ઉપ-
યોગ રાખવો હું કર્તા છું, મારાથી અમુક થાય છે એવો મોહ
રાખ્યા વિના જે જે કંઈક પારમાર્થિક કાર્ય થાય તે કરવું અને
તેમા અન્યો, વિદ્વો ઉપસ્થિત કરે તો તે પુરુષાર્થથી અને શુદ્ધ
પ્રેમથી ટાળવા પ્રયત્ન કરવો પણ વિદ્વન્નરકો ઉપર અમમા પણ
ક્રોધ ઇર્ષ્યા થાય એવો ભાવ, મનમા ન ધાગવા ખાન્ય ક્ષત્રીશત્રી
ઉપયોગ રાખવો ક્ષણ પગી શુ થવાનું છે તે કેવલજ્ઞાની જ્ઞાતી
શકે માટે દલાદિકવૃત્તિથી કોઈનું ભવિષ્ય કહેવાનો ડાળ ન ધગ્યો

માપેદાદદિથી અસત્ય અને સત્ય કહેવું પણ એકાતે કોઈપણ સત્ય
 પ્રમત્યનો કદાચરહ ન કરવો. કોધથી, અહ કારથી, કપટથી અને
 લોભથી સત્ય હાથમા આવતું નથી માટે જેમ અને તેમ વીતરાગ
 ભાવમા આગળ વધો. આયુષ્યનો ભરસો નથી માટે આત્મોપ-
 યોગ તાપી ક્ષણમાત્ર પણ પ્રમાદ ન કર જેમ અને તેમ આત્મ-
 નાન અને વીતરાગભાવમા પકવ થયા વિના અટપ બોલો અને
 મનુષ્યસ ગી દૂર રહો અને વિકથાથી તો બિલકુલ દૂર રહો.
 નીતશાસ્ત્રોના પરિપૂર્ણ ગીતાર્થ જનીને અન્યધર્મના વા બીજા કોઈ
 પુરુષકોને પુરુષી સમ્મતિપૂર્વક વાવો. યુક્ત બુદ્ધિવાદની ખણુજને છોડી
 દો. આત્મશુદ્ધિમા સ્થિર રહો એકક્ષણ પછી ધરીર છોડે તો પછીથી
 ધર્મ કયો નહીં એવો પ્રસ્તાવો ન થાય એવી રીતે વર્તમાનમા
 વર્તો. આયુર્ધાતનો પ્રમગ આ સાલમા જનશે એવી શકા છે માટે
 આત્માની શુદ્ધતાનું વ્યાન ધરો. પૂર્ણ વૈરાગ્યભાવનાથી વર્તે
 જેથી મોહની આસક્તિનો લેશ પણ ન રહે આત્માની સાક્ષીએ
 ધર્મ છે, અન્ય લોકોને પોતાની મહત્તા વધે એવો એક અક્ષર
 પણ ઉચ્ચારવો નહિ. પ્રતિબદ્ધતાની દૃષ્ટિએ કોઈને ઉપદેશાદિ
 પ્રવૃત્તિનું દાન કરવું એ વીતરાગભાવમા મહાવિઘ્ન છે. સત્યને
 આચરવામા તથા કથવામા સદા નિર્ભય થે પ્રવર્તવું. સત્યને કથતા
 અપકીર્તિ થાય તોપણ કોઈની પરવા ન કરવી. ગીતાર્થ થયા વિના
 વ્યાખ્યાન કરવામા વણી હાનિ છે અને અટપ લાભ છે. ગીતા
 ધર્મની અપેક્ષાએને સામાન્ય ત્રાધુઓ ન જાણી શકે સાધકાવસ્થામા
 અત્યંત ઉપયોગ ધારવો. સર્વ જીવોની સાથે આત્મભાવના ઉપ-
 યોગીથી વર્તો. આત્માનો અનુભવ કરવા વીતરાગભાવી આત્મજ્ઞાનનું
 ચિંતવન કરો. આત્માની પૂર્ણશુદ્ધતા એજ પરમાત્મ પદ છે.
 મનમા સ્વને પણ મોહિની પરિણતિ પ્રગટી હોય તો પોતાના
 મરણ જેટલો પશ્ચાત્તાપ કરી આત્મશુદ્ધિમા ઉપયોગી જનો.
 અધ્યાત્મનાનનો ઉપયોગ ધારી નિર્ભયસ્વત ત્રિનિ સગભાવે પ્રવર્તવું
 અને જે જે ભૂલો થતી હોય તેને નિ દોગહોં ચક્રવર્તી અને ઈન્દ્રની
 પદવીઓ જેવી અસખ્ય પદવીઓ મળે તોપણ તે આત્માના જે

ઘડીના શુદ્ધોપયોગની આગળ નાકના મેલ સમાન છે એમ નિશ્ચય થતા જ આત્માના આનંદનો અનુભવ કરી શકશે.

સ્પર્શેન્દ્રિયનો સ્પર્શ મોહ ન થાય અને રૂપને દેખીને મોહ ન થાય એટલે જાતુલ કે આત્માનંદનો રસ પ્રગટ્યો છે એવી દશા ન અનુભવાય ત્યાં સુધી મોહના કારણોથી ચેતીને ચાલે. સ્વનામ રૂપની કીર્તિ શ્રવણ કરવામાં અને અપકીર્તિ શ્રવણ કરવામાં શુભ અશુભભાવ ઉત્પન્ન થાય ત્યાંસુધી હુનિયામાં કાઈનું ભલું કરવા જતાં વાં મનુષ્યોના મર્ગથી પતિત થવાનો પ્રસંગ ઉપજે છે એમ જાણી સર્વ વિશ્વમાં નિઃસંગદશાનો અનુભવ થાય એવી દશા પ્રાપ્ત કરનાર આત્મોપયોગ રાખ સત દશા પ્રાપ્ત થતા આત્મા પોતે પ્રભુ છે એમ નિશ્ચય થાય છે એવા અનુભવની ઝાંખી થાય છે, થઈ છે એમ સ્વયમેવ અનુભવ થશે શુદ્ધ અધ્યાત્મશાસ્ત્રોથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે અને સત્પ્રવૃત્તિ મનવાણી કાયાની શુદ્ધિ થાય છે દેહ મોહવિના દેહથી સત્પ્રવૃત્તિથી કરવી મનોમોહ વિના મનથી વિચાર કર એકેક કપાયપરિણામે અનંત ભવ ભ્રમણ કર્યા છે સર્વ કપાયરૂપ મોહ એજ શયતાન છે અને આત્મા તેજ અદ્વિત, ખુદા, રામ, ગહેમાન છે એમ અપેક્ષાએ જાણ વ્યાખ્યાન વાચવું પણ વ્યાખ્યાન કરતા મનમાં મોહ શયતાન છાનોમાનો ન પેસી જાય એવું આત્મનિરીક્ષણ કરી અન્યકાર્ય કર આકાળમાં વીતરાગભાવે પૂર્ણ ધર્મ પ્રગટતો નથી શુદ્ધ જ્ઞાન પ્રગટ થયાથી વીતરાગદશાનો અનુભવ આવે છે પણ તે દશા

ઝીવાર ટકે તો કેવલજ્ઞાન થાય કેવલજ્ઞાન પ્રગટ થાય એવી ભાવનાથી આત્મોપયોગતા રાખ પછી શી દશા થાય છે તેનો વિચાર ન કર પણ ઉપયોગમાં વર્ત્યો કર રોગ વખતે આત્માનો ઉપયોગ વિશેષ દોરવ વ્યવહાર દૃષ્ટિથી ધાર્મિક ક્રિયા કર ધધાની દૃષ્ટિએ વ્યાખ્યાન ન વાચ પણ હિત થાય તો વાચ ગૃહસ્થ લોકોના પ્રતિબદ્ધતા ન અવાચ તે માટે લ્યાગાવસ્થાના આચાર વિચાર રૂપ આત્મસ્વાતંત્ર્ય માત્રાજય પામવા વિચાર વારંવાર

ચારિત્રની પ્રાપ્તિ થવી મહાદુર્લભ છે બેઘરીના ચારિત્રથી ઉત્કૃષ્ટ ભાવે મુક્તિ થાય છે ત્યાગયોગથી મુક્તિ છે ચારિત્રની બેઘરીની આગળ આખી દુનિયાનું રાજ્ય કંઈ હિસાબમા નથી. ચારિત્રની શુદ્ધિ માટે ક્ષણેકે આત્મોપયોગ રાખવો. આત્મા આત્મરૂપે પોતાને પરિણમેલ દેખે અને જડને જડરૂપે પરિણમતું દેખવામા આવે એટલે આત્મા તે પરમાત્માનું સ્વરૂપ અનુભવે છે એમ જાણુ. ચારિત્રની આરાધનામા નર્વનયોની આરાધના છે એમ જાણુ. સર્વ હૃદિરૂપ નયોનો સાર ચારિત્ર છે નિશ્ચય ચારિત્ર કાર્ય છે વ્યવહાર ચારિત્રકારણ છે નિશ્ચય ચારિત્ર છે તે આત્માના પરિણામ રૂપ છે અને વ્યવહાર ચારિત્ર છે તે મનવાણીકાયાની ધર્મ પ્રવૃત્તિ આચરણરૂપ છે વ્યવહારનયનો લોપ કરવાથી જૈનશાસનનો લોપ થાય છે, પોતે પોતાની દશા પ્રમાણે આત્માના શુદ્ધ પરિણામ વધે તેમ વર્તવું પણ અન્યજનોને તેની દશાના યોગ્ય વ્યવહારમા શકાશીલ ન કરવા વારવાર મનુષ્યજન્મની પ્રાપ્તિ થવી મહાદુર્લભ ॥ મનુષ્યભવમા ચારિત્રની પ્રાપ્તિ થવી મહાદુર્લભ છે માટે હવે આત્માના શુદ્ધસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરવામા બાકી ન રાખ શરીરનો જન્મ છે અને તેનો નાશ છે તેની મમતા રાખીને જ્ઞાન્ત થવાથી આત્મકલ્યાણ નથી. વૈરાગ્યરગથી રગાઈને આત્મશુદ્ધિ નાધન સાધ્ય પાસે રહેલા સાધુ સાથે અલેદ આત્મભાવે વર્તી મર્વ શ્રાવકાને લાભ. इत्येव अग्रह शाक्तिः३

લેખક બુદ્ધિસા ૧૨

મુ૦ વિજયપુર

શ્રી મેહસાણા તત્ર વૈરાગ્યાદિ શુભાનુકૂલ ગુણિ જીવસાગર યોગ્ય સુખશાતા વિશેષ. તમારો પત્ર પડ્યોયો મેહસાણાના શ્રાવકોને તમારા ચોમાસાથી લાભ થયો છે તે જાણું આત્માના શુદ્ધ ગુણો પ્રાપ્ત કરવા માટે પ્રથમ ખાત્ર ઉપયોગ રાખવો શ્રાવકો વ્યાખ્યાન શ્રવણથી પુરી થાય એટલાથી કંઈ વળે નહીં, તેઓનો

આત્મા જાગૃત્ થવો જોઈએ તેમજ સ્વાત્મા, જાગૃત્ દશામાં રહેવો જોઈએ ઉઘેલો અન્યને જગાડી શકે નહીં જાગેલો જીજ્ઞાસુ જગાડી શકે છે આત્મજ્ઞાનની પરિણતિ પ્રગટયાથી જાગૃત્દશા છે દેહ ઈન્દ્રિયો અને મનની જાગૃતિ સુધી તો નિદ્રા અને સ્વપ્ન દશા છે, તેનાથી આગળ આત્મજ્ઞાનભાવે પરિણમવાનું થાય છે ત્યારે સત્ય જાગૃત્દશા પ્રકટે છે શ્રાવકો લોકાચારપર્યંત નિદ્રિત છે અને લોકો તરજાન પામે ત્યારે જાગૃત્ થાય છે સ્વપ્નની જાગૃતિ જેવી જાગૃતિથી કુલાચારે જેઓ લોકાદિવાસના યુક્ત બને છે તેઓ વસ્તુતઃ જાગૃત્ નથી જ્ઞાનીઓ બહિર્ભાવે ઉઘે છે અને આત્મભાવે જાગે છે શરીરમાં આત્મદેવની જાગૃતિ થાય છે ત્યારે દ્વિજભાવ પ્રાક્ષણ દશા પ્રગટ થાય છે અને મોહાદિ શત્રુઓને હણના ક્ષાત્ર દશા પ્રગટ થાય છે અને આત્માના શુદ્ધગુણોના વ્યાપારથી વૈશ્ય દશા પ્રગટે છે આત્મજ્ઞાનીઓના સેવક બનતાથી—શિષ્ય ભક્ત બનવાથી શુદ્ધદશા પ્રગટે છે એમ આધ્યાત્મિક નિશ્ચયભાવથી જાણ, શારીરિક આરોગ્ય સચવાય એવી રીતે આહારવિહાર કરવાનો યોગ્ય દૃઢ નિશ્ચય રાખ, નકામા વિચારો ઠરવાથી દેહવીર્યનો નાશ થાય છે અને તેથી મગજ નળણ થાય છે મનવાણી કાયાને અતિશય પરિશ્રમ ન આપ મનવાણી કાયાને નિરામિતપણે વાપર !!! ત્હારું શરીર નરમ રહે છે તે જાણવામાં છે કર્મ કર્મ ઉદયમાં આવે છે અને તે ભોગવવા પડે છે મનમાં મોહ રહે એજ મૃત્યુ મહાકાલ છે ક્યારે પણ મગજના કટિપત વિચાર સાથે ચોટી જઈ અશક્ત ન બનવું મગજને નકામા વિચાર કરતું બધું પાડવું હોય તો પાડી શકાય એટલી આત્મશક્તિ ખીલે એટલે સમજવું કે આત્મા ચતિદશાને લાયક બન્યો છે જ્યારેત્યારે યોગ્યરૂપમાં મનવાણી કાયા પ્રવર્તે અને અન્ય વ્યાપારથી નિવર્તે એવી યોગદશા પ્રાપ્ત કરો ઉત્તરાધ્યયન વગેરે આગમો વાચો છો તેથી આનંદ થાય છે મનવાણી કાયાથી જે કરો તે નિષ્કપટભાવે કરો મનમાં સત્યને આશ્રય આપો જેને જેટલી યોગ્યતા પ્રગટી હોય તેને તેટલો ઉપદેશ દેવો મનને શાંત અને નિષ્ક્રિય બનાવવા તરફ લક્ષ્ય રાખ અનંત આત્માનો અંત

યી એવા ઉપયોગે નિર્ભય થા અને યોગ્ય બખતને પોતાનો
 અપ પરિચય આપ મેહડના તાળે રહેવાઓના અભિપ્રાયોથી
 બંધ નહિ જેન ધર્મનો પ્રચાર કરવા હારી ઉચ્ચાઈ સક્ષિત વધતી
 હાય છે તેથી પ્રમોદ પામુ છું શ્રાવકોને તેઓની કૃતિનાનુમારે
 મુશ્ય કરવાના નાટકનો પાત્ર ન બનીશ તેઓને સત્ય જણાવ અને
 તેઓને ધર્મ માર્ગમા ઉત્સાહિત કર'!! બહિમુખી શુરોદ્ધી
 બદપટ્ટી ના દ જેવા વેપધારકોના મમાગમમા ન આવ હારી અપ
 સ્વદશામા તેથી હાનિ થવાનો સભવ છે માટે મારો આગ્રય
 જાણી તે પ્રમાણે વર્ત'!! શુર કહે તેમ કરવુ પણ શુર કહે તેમ
 ન કરવુ શુરની આજ્ઞા પ્રમાણે વતવુ અને શુરદ્વયમા ઉડા
 ઉતરવા માટે શુર પાસે રહેવું અને વિનયભક્તિથી વર્તવુ જોઈએ
 જે ખરેખરા શિષ્ય બને છે તેજ અકુર બને છે શુર કુલપાસમા
 રહેવાથી જે શુભ પ્રાપ્ત છે તે શુરથી દૂર જોવા પ્રાપ્તતા નથી
 ગીતાર્થ દશા થના શુર આજ્ઞાથી જુદો વિહાર ઘટે છે શુરને જે
 પ્રાપ્તતા નથી તે શતમા વિનિપાતને પામે છે વ્યાખ્યાનથી શ્રોતાઓ
 મુશ્ય થાય અને બાપજી બાપજી ધન્ય ધન્ય ધન્ય કહે તેથી
 આત્માવદ પ્રગટી શકતો નથી જે માટે ચારિત્ર મહત્ત્વ છે તેના
 ખાસ ઉપયોગ રાખવો શ્રાવકોના વખાણથી મોહઉપવિત્ર ન થકે
 એવો ઉપયોગ રાખવો બિન બિન માધુઓના બિન્ન બિન્ન મત
 સંબંધવામા આવે તેથી મ જ્ઞાન્ત ન બનવુ અને સ્વગરજાચારે વર્તી
 અન્યો સાથે ઉદાર દૃષ્ટિથી વર્તવુ, અને અન્યોના ખડનમા ન પડવુ
 સ્વચ્છ દતાથી બહિરાત્મભાવ પ્રગટે છે અને અન્તરાત્મભાવે વર્તતા
 મોહથી વિમુખ થવાય છે આખી દુનિયાના માન સન્માન કરતા
 શુરની આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલવામા શિષ્યધર્મની મહત્તા છે એમ જાણી
 દુનિયાના લોકોના સન્માનની વૃત્તિનો ઉપશ્રમ કરતા રહેવુ ગીતાર્થ
 શુરની આજ્ઞામા સર્વ તીર્થકરોની આજ્ઞા સમાય છે શુરની આજ્ઞા
 લેઈ અન્ય સાધુઓનો સમાગમ કરવો કે જેથી બાધક સાધક
 ભાવમા ઉપયોગ રહે શુરની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવામા જેઓ
 પરત્રતા માને છે તેઓ કદાપિ મુક્ત શુદ્ધ સ્વતંત્ર થતા નથી.

એવા નિશ્ચયથી વર્તતા આરાધકપદ છે. પળી, ઇડાને સેવી
 પળી બનાવે છે તેમ ગુરૂપણુ શિષ્યને એવી ગુરૂ પરમાત્મ રૂપ
 બનાવે છે. શુદ્ધાત્મદશા પ્રગટાવવા માટે પ્રથમ પરત્ર બનવામાજ
 ધર્મ છે. આત્માની શુદ્ધિ કરવા ગુરૂને આત્માર્પણ કરવું. જેમણે
 ગુરૂને મન અર્પણ કરી ગુરૂમા તન્મય બની વિચરવું. શુભાશુભ
 કર્મના બાહ્ય સુખદુઃખ વિપાકો ભોગવના આત્મોપયોગ ધારણ
 કર ક્રિયાનું રહસ્ય જાણુ ત્હને જે ગેગ શરીરે પ્રગટયો છે તેથી
 પણ અધ્યાત્મદૃષ્ટિએ તો આત્માની વિગુદ્ધિ થાય છે, કાગળ કે
 જ્ઞાન વૈરાગ્યમય આત્માને રોગો અને લોગો બન્ને નિર્જરા અને
 આત્મોપયોગ હિતાર્થે પરિણામે છે. મ્હને તો મ્હારા આત્માની
 બાબતમા બાહ્ય શુભાશુભ સંયોગો પણ આત્મહિતાર્થે પરિણમતા
 લાગે છે. ત્યાગી થતા છતા પણ શુભાશુભ કર્મના વિપાકો તો
 ભોગવવા પડે છે, અજ્ઞાનીઓ તેમા મોહથી મુઝાય છે અને
 જ્ઞાનીઓ તેમા મોહથી મુઝાતા નથી એટલું જ જ્ઞાનીના અને
 અજ્ઞાનીના આત્મપરિણામમા વિશેષપણ છે અને બાહ્ય સુખ દુઃખ
 ચેષ્ટાઓમા અને તેના હેતુઓમા તો કથયિત્ સમાનત્વ છે બોલનાનું
 અત્પ અને કારણ પ્રસંગે રાખજે! અન્યથા મૌન રહેજે. પાંચ
 ઇન્દ્રિયોનો અને મનનો ધર્માર્થ નિયમિત ઉપયોગ કરજે. ત્હારૂ
 શરીર ઘસાઈ ગયું છે અને આયુષ્યનો ભરસો નથી. માટે જેમ
 બને તેમ શુદ્ધાત્મમહાવીર પ્રભુનું સ્મરણ કર્યા કરજે. મરણનો
 અશ માન પણ ભન રાખ્યા વિના શ્રુત્યુ સમરાગણમા વીરની
 પેઠે વર્ત મનને ઘણા વિચારોમા ન ગેકજે કે જેથી મગજની શાંતિ
 રહે. જેમ બને તેમ મનુષ્યોના પરિચયમા થોડું અવાય એમ વર્તજે
 કોઈની પણ બહેરમ વા ખાનગીમા નિન્દા ન થાય એમ વર્તજે
 પચમાસ્કમા જગમા બાહ્યપ્રવૃત્તિની હાલ જે ધાધળ છે તેથી
 વિનય લવિધ્યમા વધી જશે. માટે મનમાથી મોહને હઠાવીને
 આત્માની શાંતિ ખીલે એવી રીતે વર્તજે. પત્રથી વર્તમાન
 વૃત્તાતને જણાવતો રહે છે તથા પોતાનાથી થતા પ્રમાદને
 જણાવે છે તેથી તુ આત્મહિતને સાધી શકીશ સ્ખલનાને

વારવી અને આત્મપયોગમા વર્તવું એ જ સાધુતા છે. વિશ્વમા આત્મજ્ઞાનથી અને સમભાવથી દરેક મનુષ્ય સત્ય શાંતિ સુખ મેળવના સક્તિમાન થાય છે. આત્માની દૃષ્ટિએ મૃત્યુ નથી, મોહદૃષ્ટિથી મૃત્યુ છે. આત્મોપયોગે આધ્યાત્મિક જીવન છે અને પરીરને જીવાડવું તે ફક્ત શરીરજીવન છે. આત્મજીવને જીવવું એજ લક્ષ્યમા રાખીને પ્રવર્તવું અનાનીઓમા શુદ્ધ પ્રેમ હોતો નથી જ્ઞાની ભક્ત ગુરુ પ્રેમથી પ્રભુમય જીવનને પ્રાપ્ત કરી શકે છે. આત્માની શુદ્ધિ જેમજેમ વિશેષ થતી જાય છે તેમતેમ આત્મા નદરસ વેદાતો જાય છે અને સમભાવ સત્યનો પ્રકાશ થયો જાય છે. આત્માની શાંતિનો અનુભવ આવ્યા પછી બાહ્યપ્રવૃત્તિમા રસ વેદાતો નથી અને ધર્મવૃત્તિ પણ ફરજ-જીવજંતુ દૃષ્ટિ અપેક્ષાએ થાય છે. આત્માનંદના રસોદધિથી સુખપર આનંદની છટા વિલસે અને હુ ખોમા પણ આત્મોપયોગ વર્તે એજ નર્વ શ્રુતચારિત્ર નયનોસાર અને જીવતું જીવન છે, તે પ્રાપ્ત કરીને જીવવાનો ખપ કરજો પણ લખતો રહેજો. ધર્મસાધન કરજો. ધર્મકાર્ય લખજો. કલ્પેન ઝંઝઝ મહાગીર શાંતિ ૩.

લખક બુદ્ધિસાગર

મુ. પેવાપુર,

શ્રી. પાટણ

તન વૈરાગ્યાદિ શુભાલંકૃત મુનિ જીવસાગર યોગ્ય સુખ સાતા વિ તમારો પણ પહોંચ્યો. ગરબેની સમાચારી વગેરે સખધી તમોએ ખુસાસા ૨ ગાળ્યા તે નીચે પ્રમાણે જાણજો. આપણે વ્યવહારથી તપાગર સાગર શાખાના સાધુઓ ગણાઈએ અતર નિષ્કામ તપ મયમ વગેરે સફળજીનો સમૂહ એજ નિશ્ચયદૃષ્ટિથી અધ્યાત્મ ગરબ છે. વ્યવહારથી વ્યવહાર પ્રમાણે વર્તીએ અને નિશ્ચયમા નિશ્ચય પ્રમાણે વર્તીએ ચારાથી ગરબના સાધુ વગેરેમા વ્યવહાર સમક્ષિતની માન્યતામા કઈક ક્રિયા જાળવતોમા લેદ પડે.

તથા વ્યવહાર સમાચારીમા લેદ પડે નેથી નિશ્ચય સમજિત અને નિશ્ચય અધ્યાત્મ ચાત્રિમા લેદ પડતો નથી, તેવી સમભાવ પ્રાપ્ત થતા અને સાપેક્ષ ચારિત્રદષ્ટિ છતા ચોરાશી ગચ્છોમા આગવક ત્વ અને મુક્તિત્વ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે તપાગચ્છથી લિન્ન સમાચારી વાળા ખરતરાઈક ગચ્છોના સાધુઓ સાથે સમાચારીલેદે કલેશ વિરોધ દ્રોહ લેદબુદ્ધિ ન ધારણ કરવી, તથા તેઓની સાથે આત્મ ભાવે વર્તવું મતવ્યલેદની ચર્ચા ન કરવી છાપાઓમા તેની તકરારો ન ઉઠાવવી અમુક સાચી માન્યતાવાળા અને અમુક જૂઠી માન્યતાવાળા એવું વિચારવું પણ નહિ તપાગચ્છની વ્યવહાર સમાચારી પ્રમાણે વર્તવું અને તે દ્વારા આત્મશુદ્ધિ કરવી ખરતરાઈ ગચ્છીય સાધુઓની પણ સ્વમાન્યતાની પ્રવૃત્તિ દાગ મતની શુદ્ધિ થતા આત્મોન્નતિ મુક્તિ થાય છે લિન્ન ક્રિયાઓ છતા આત્મશુદ્ધિનું લક્ષ્ય તો એકજ છે જે જે ગચ્છના પૂર્વાચાર્યોએ ઉત્તમ મન્યો લખ્યા હોય તેની અનુમોદના કરવી અને આગમોમા જ્યા મતલેદ જેવું દેખાય ત્યા કેવલજ્ઞાની ઉપર લલ્લા મણુ કરી મધ્યમ્ય રહેવું હુદીયા અને દિગખરીઓ સાથે પણ જે જે સમાન બાળતો હોય તેમા એક્ય ધારવું અને લિન્ન માન્યતાઓ 'જ્યા પડે ત્યા કલેશ લેદની ઉદીરણા ન કરવી તેઓની સાથે જેમ મૈત્રીભાવ વને તેમ વર્તવું તથા એવો ઉપદેશ દેવો ગમે તે ગચ્છવાળા સૂરિ સાધુ વગેરેના સમાગમમા આવતા મૈત્રીભાવથી વર્તવું તથા પરસ્પર મધ્યસ્થભાવ વધે તેમ વર્તવું નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ તથા નિશ્ચય ચારિત્ર દશામા આવતા શ્વેતાખર અને દિગખર આદિ ગમે તેમા વ્યવહારથી વર્તવા છતા મુક્તિ થાય છે તેમજ વ્યવહાર ચારિત્ર તથા શાસ્ત્ર માન્યતાના લેદો છતા અતરૂમા શુદ્ધોપયોગ હોય છે તો મુક્તિ થયા વિના રહેતી નથી બાહિરની ક્રિયાદિ માન્યતાના વિચારોમા તો ભૂત વર્તમાન અને ભવિષ્યમા લેદ રહેવાના જ તેથી આત્મશુદ્ધિમા આત્મોપયોગીને વ્યવહારથી વર્તતા ખામી આવતી નથી એમ નિશ્ચયત બલજુ લિન્નગચ્છીય દ્રાવડોને આપણા ગચ્છમા લાવનાના પ્રયત્ન કરતા

તેઓ વ્યવહારથી તેમના વ્યાનહારિક ગચ્છમા રહી આત્મજ્ઞાનથી આત્મશુદ્ધિ કરે અને સર્વગચ્છીય સાધુઓની સેવાભક્તિમા ઉપ યોગી બને એવો ઉપદેશ દેવો કે જેથી અન્યગચ્છીય શ્રાવકોનું ભણુ થાય પર્યુપણાદિ પર્વલેદ માટે લખ્યું તે બધુ તપા ગચ્છ અને ખરતર ગચ્છાદિકમા પર્યુપણુ પર્વ માટે હાલમા જે તકરારો ચાલે છે તે મારા બહુવામા હ તપાગચ્છવાળા તપા ગચ્છની માન્યતા પ્રમાણે પર્યુપણુ કરે અને ખરતરાદિ ગચ્છવાળા તેમની માન્યતા પ્રમાણે કરે પણ બન્ને આત્મશુદ્ધિ થાય એવી મધ્યશુદ્ધિથી વર્તે તો ભિન્ન દિવસ પર્વ છતા નિશ્ચયથી આત્મ શુદ્ધિમા હરકત આવતી નથી ગમે તે દિવસે પર્વ કરી આત્મ શુદ્ધિ કરવી એજ સર્વ પર્વનો ઉદ્દેશ છે ચોથના દિવસે પણ ધર્મક્રિયાથી આત્મશુદ્ધિ થાય છે અને પચ્ચમીના દિવસે પણ ધર્મક્રિયા કરતા આત્મોપયોગે વર્તતા આત્મશુદ્ધિ થાયછે વર્ષના ત્રણસેને સાઠ રાત્રીદિવસમા ગમે તે રાત્રીદિવસમા ધર્મધ્યાનથી અને શુકલધ્યાનથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે, માટે તિથિ પર્વ દિવસ ક્રિયાદિ લેદ છતા આત્મોપયોગરૂપ સાધ્ય તરફ લક્ષ રાખી અલેદ બાવે વર્તવું અને પરસ્પર કલેશની હદીરણા કરવા મન વાણી ઠાયાનો વ્યાપાર ન કરવો બાદ્ય લેદોની મત માન્યતાઓ તો રૂપાતરે ભવિષ્યમા પણ ગમે તે રીતે પ્રગટ થશે અને તેમા બાલજીવોને લેવી કલેશ થવાના પણ જેઓ અધ્યાત્મજ્ઞાન પામશે તેઓને મધ્યસ્થભાવ અને આત્મભાવ વર્તશે અને તેઓ ગચ્છાદિક વ્યવહાર સમાચારીને પણ નિમિત્તહેતુ બાણી આત્મહિતાથે તથા ધહિતાથ નિર્લેપભાવે સેવશે અન્યદર્શનીઓ સાથે પણ ચાર ભાવનાથી વર્તવું, તેઓમા કેઈ કેઈ નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ ચારિત્રને સ્પર્શી કેવલજ્ઞાન પામ્યા અને પામશે અન્ય ધર્મીઓ સાથે શુદ્ધ પ્રેમથી વર્તવું પણ લક્ષ્ય ચૂકવું નહિ, તથા જૈનધર્મથી બ્રહ્મ ન થાવ એવાઓએ અન્ય ધર્મીયાર્યોના પ્રસંગમા આવવું જૈન શાસ્ત્રોના પૂર્ણ અભ્યાસી ગીતાર્ય સાધુને સર્વ બાબતમા સ્વતંત્ર તાની યોગ્યતા ઘટે છે મનની શુદ્ધિ કરવા માટે ક્રિયા દોષ છે

જેમા રસ પડે છે એવુ ધર્માનુષ્ઠાન વિશેષત ઉપયોગી બને છે
 ભિન્ન ભિન્ન રૂચિવાળા જીવો હોય છે તેથી તેઓની રૂચિભેદ
 તેઓની શુદ્ધિ માટે ભિન્ન ભિન્ન યોગધર્માનુષ્ઠાનો હોય છે જેને
 જે વિશેષ રૂચે તેને તે કરવુ જોઈએ તેમા જે ચતાણુની કઈ
 જરૂર નથી ધર્મના સર્વ અંગોની ઉપયોગિતા ભિન્ન ભિન્ન
 જીવોના ભિન્ન ભિન્ન રૂચિભેદ અધિકારે અનુભવવી અસંપ્રય
 યોગથી આત્મશુદ્ધિ કરવી એજ લક્ષ્ય સર્વ માટે છે

ઉપદેશમા અને લેખમા સર્વગમ્યીય જૈનોનું ઐક્ય વધે એવુ
 ખાસ લક્ષ્ય રાખવુ આત્મજ્ઞાનથી સર્વ જીવો સાથે એકાત્મભાવ
 વધે છે અને મન વાણી કાયાની શુદ્ધિ સાથે ખરેખરી આત્મશુદ્ધિ
 થાયછે એકાત્મભાવથી શુદ્ધ અહિંસાભાવ વધે છે પ્રભુ મહાવીરજી
 ઉપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા ધારવી જૈન સાધુઓનો નાશ થાય એવો ઉત્ક
 ણચાર ન પ્રરૂપવો દ્રવ્યક્ષેત્ર કાલાનુસારે સાધુઓ આચાર પાળી
 શકે અને આત્મશુદ્ધિ કરે એવી પ્રભુ મહાવીરની આજ્ઞા છે અને
 આપણે આત્મા તે પણ તેમ પ્રકાશે છે તત્ત્વો ફરે નહિ પણ
 દેશકાળાનુસારે સાધુઓના આચરણમા ફેરફાર થાય છે એવુ
 સર્વદર્શનીય સાધુઓની પ્રવૃત્તિથી પણ દેખાય છે આગમમા
 ક્યેલા સાધુઓના બાહ્ય વસ્ત્રાદિક આચારોમા અને હાલના આચારો
 મા ભેદ પડવાનો, તેથી દ્રવ્યક્ષેત્ર કાલભાવથી જે માધુપણુ પળાય
 છે તેમા આરાધકપણુ છે એમ જે જાણે છે અને વર્તે છે તે
 આરાધક છે અને તે શુદ્ધલક્ષ્મ તથા સઘલક્ષ્મ છે પરસ્પર
 ગમ્મળના વિચારાચારભેદની ઉદાસીન બનેલા શ્રાવકોને ગરુડોની
 સાપેક્ષદૃષ્ટિએ ઉપયોગિતા બતાવવી અને આત્માની શુદ્ધિ થાય
 તેવો ઉપદેશ દેવો

વ્યવહારથી કચન કામિનીના લાગી અને વ્યવહારથી જૈન
 ધર્મી એવા સાધુઓ જ્યાં સુધી આત્મશુદ્ધિ કરતા કરાવતા
 વર્તે ત્યાં સુધી જૈનસઘ જીવતો રહેશે સાધુઓ પર અરૂચિ
 ખેદભાવ તે જ જૈનસઘની પડતીનું કારણ છે જૈન ચતુર્વિધ

જ્ઞાનનો ઘોષ આપ્યો છે અને તહે જ્ઞેનાગમોનો અભ્યાસ કર્યો
 છે તેનો સદુપયોગ કરજો પડિતમરણે અને વીરમરણે જ્ઞાનીઓ,
 મરે છે બાહ્યશરીર ત્યાગરૂપ મરણે ત્યાગીઓ મરે છે અને તેઓ
 આઝાયવત્ નિર્વેપ વર્તે ॥ ત્હારી દેવચુરમા થદા બાજિ છે તેથી
 ત્હારૂ આત્મિક શ્રેય પ્રગટશે એવો નિશ્ચય છે હું ત્હને ખમાવુ
 છું જ્ઞાનોપયોગ સત્તાએ બન્ને સાચી છીએ.

આત્મા તેજ પરમાત્મા છે અને તે શરીરમા વર્તમાનમા
 બિરાજમાન છે અને આત્મા તેજ હું છું એવો નિશ્ચય જ્ઞેન થયો
 છે તે કાલનો પણ કાલ છે એવો આત્મા પોતેજ છું એમ નિશ્ચય
 ઉપયોગ રાખજો એટલે શરીરમાથી છુટવી વેળાએ આત્મા પોતાના
 સ્વરૂપથી નિર્ભય રહેશે આત્માના શરણે ગએલ મનની પણ
 સ્વતંત્રતા નિર્ભયતા પ્રગટે છે આત્મા શુદ્ધ નિશ્ચયદ્રવ્યાર્થિક નયે
 અભય નિર્વેપ અકર્તા અકર્મો છે એવી દશાના ઉપયોગમા સ્થિર થજો
 આત્મા પોતે પોતાને જોળજો છે એટલે તે તેની આનંદલાક્ષીથી
 ઝગમગે છે તું આત્મા છે જડ નથી મનના સબધે સુખદુઃખ
 વેદાય પણ તેથી પૂર્ણાનંદમય આત્મા ન્યારો છે એવા ઉપયો-
 ગમા સ્થિર થજો આત્મા સર્વને બાણે છે પણ આત્માને બાણવા
 કોઈ સમર્થ થતું નથી, તેથી આત્માની વિશ્વવાદીમા આત્મા અનંત
 જ્ઞાનાનંદ શક્તિમય છે એવો હું છું અને તેવો તું છે એવો
 પૂર્ણ નિશ્ચય ધારણ કર આત્માના ઉપયોગમા રહીને શરીરમાથી
 પ્રાણ છૂટે આયુષ્ય ટળે તે દેખ્યા કર આત્માના શુદ્ધોપયોગમા
 સમતા કદાપિ મરણ વળતે વ્યક્ત ઉપયોગ ન રહે તોપણ શુદ્ધો
 પયોગ સસ્કારબળથી અન્ય જ મમા તુર્ન દેવચુર ધમની પ્રાપ્તિ
 થવાની અને શુદ્ધોપયોગની પ્રાપ્તિ થવાની, તે તથા આત્મા પર
 માત્રરૂપે પ્રગટવાનો અને સર્વ કર્મનો ક્ષય થવાનો તેમા અશ-
 માન થકા ન રાખ આત્મામા પૂર્ણ શ્રદ્ધા રાખ કે જોથી તું
 વિદ્યુત્વેગે આત્મશુદ્ધિ કરી ચક્રીશ, પાની મૃત્યુકાલે અત્યંત આત્મે
 પયોગી બને છે દુનિયાના અસલોકો તેના સમાધિમરણને બાણવા

સમર્થ થતા નથી અરુચોકો બાહ્યચેષ્ટાથી સુમરણની વા કુમરણની કટપના ડરે છે પરંતુ તેઓ આત્માના પરિણામને જાણવા સમર્થ થતા નથી હવે પાટણમા પર્યુષણ પર્વમા ધમાલ થયો ત્યારે વ્યાખ્યાનનો પન્નિમ કરવો નહિ અન્ય રાધુ પાસે વ્યાખ્યાન વચાવતે હવે તુ ચેતીને આત્મોપદેશો વર્તતે જન્મેલાઓને જરૂર શરીર છડવું પડે છે જે પોતાનું નથી તે ક્યાવી પોતાનું થવાનું વસ્ત્રની પેઠે શરીર ત્યાગતા શા માટે મુઝાવું જોઈએ આગળ ગમન કરો અધકારમાંથી પ્રકાશમા જાઓ આ શરીર સૃષ્ટિમાંથી બીજી શરીરસૃષ્ટિ રચી તે દ્વારા ઉત્પત્તિક્રમમા આગળ વધી વ્યક્ત પદમા મા ણનો સાવત્સરિક ક્ષમાપના પહેલાથી કરી લેતે મે પશુ કરી છે હવે તમે પત્ર લખવાની નિયતિમા રહી શક્યો નહિ આ માનુ અમરણ કર્યો ગુડલાવે મે તમને ધર્મ માર્ગમા નેહ્યા છે અને શિક્ષાઓ આપી છે તેથી તમારૂં મન દુભાયુ હોય તો ક્ષમાવુ છુ હવે તમે આગળની આત્મશુદ્ધિ શાગામા ગમન કર્મો મળ ધે લેશુ વવાય છે સર્વને આત્મભારે અમરણો હવે હું શુ લખુ આત્મસ્વભારે સદા તમારૂં અમારૂં એકતાએ મિલન છે આત્મા આત્માને ઝોળાળે એ જ આત્મસંજ ધ છે એજ ધર્મસાધન કર્યો તિલકસાગરને સુખશાતા. હત્યેવ ઝં જહં મહાબોર શાંતિ રૂ

શ્રાવણ વદિ ૧૧

લેખક સુદિસાગર

મુદ્ર પાદરા

ચૈત્ર અદિ ૫ રૂ. ૧૯૭૫

જૂનાગઢ ગિરનાર તત્ર મુત્રાવક શા પાનાવદ જયચદ યોગ્ય ધર્મલાલ વિશેષ તમારો પત્ર આવ્યો. વાંચી સમાચાર જાણ્યા વિ તમે ગિરનાર પર્વતપર ધ્યાન ધરો ડો તે જાણ્યુ વડોદરામા તમે મળ્યા તથા પાદરામા ક્ષણુ માસમા સાથે રહ્યા તેથી તમારી દશામા વિકળતા છે એમ જણાયુ મે લેને ના કહ્યુ

કે હજી હારી સાસજ્ઞાનમા કચ્ચાશ છે હારા મનમાવી કુટુંબની વાસના છટી નથી અને તેથી તું પીડિત છે પ્રાણુયામ નાથે કે પણ હને શુરંગમ મળી નથી આત્મજ્ઞાનનો અનુભવ જોઈએ તેવો આવ્યો નથી તેથી મારી તો હિતશિક્ષા એ છે કે તું શુના સમાગમમા રહે અને આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર હજી હને સિદ્ધિયો મેળવવાનો પ્રેમ છે, હજી હને વેરના સસ્કારો નડ છે, હજી હને જામવાસના ટગી નથી આત્મજ્ઞાન વિના ઘર અને વન એક સરખું છે આત્મજ્ઞાનનો અનુભવ થતા ઘરમા અને વનમા એક સરખું આ મહિત છે હજી હને લક્ષ્મીની વાસના છે માટે પ્રથમ તો તું વાસના દૂર કર એકેક ઇન્દ્રિયના વિષય મોઢે મનની વખત જન્મમરણ થતા માટે મનમાથી મોઢ કાઢી નાખ અને આત્માનો અનુભવ મેળવ અધુરા હઠયોગીઓના સમાગમથી ગાળત વગેરે વ્યસનોનો દાસ બનીશ પોતાનું શરીર છે તે ગિરનાર પર્વત છે અને હૃદય છે તે શુદ્ધ છે મસ્તક છે તે માતમી ટુક છે અને લ્યા શુદ્ધોપયોગ તેજ મહાયોગી છે ત્રિપુત્રી છે તે પાચમી ટુક છે લ્યા ચઢવાનો માર્ગ કઠિન છે પાચમી ટુકથી બ્રહ્મરૂપમા જવાનો સ્થિરતારૂપ સાતમી ટુકનો માર્ગ નીડળે છે ઉપયોગરૂપ સુપુષ્પા નાડીમા સચરવાથી સાતમી અપ્રમત્ત દશા ભૂમિકારૂપ સાતમી ટુકે પહોચાય છે જડ પહાડોમા પ્રભુ વસતા નથી પણ શરીર ગિરનારમા માક્ષાત્ આત્મપ્રભુ વસે છે પહાડોમા ચિત્તની એકામતા કરવા માટે જ્ઞાની મહાત્માઓનો વાસ સારો છે નાની મહાત્માઓનાં ધ્યાન ધરવા માટે પર્વતાદિ એકાત્મસ્થળો ઘણા ઉપયોગી છે હજી હને તેવી દશા થઈ નથી પાચ ઇન્દ્રિયોના વિષયોમાથી હોરૂ મન ખરેખરૂ આત્મા તરફ ગયું નથી આત્મામા મન રમતા મર્વ તીર્થો આત્મામા છે એવો નિશ્ચય થાય છે અને આત્માના અનંત આનંદનો સાક્ષાત્કાર થાય છે મનમા બાહ્યરાગ છે લ્યા સુધી આત્માનો સાક્ષાત્કાર નથી જ્યારે જ્ઞાન ગર્ભિત વૈરાગ્યથી આગળ આત્મા આપોઆપ પોતાનો સાક્ષાત્કાર કરે છે ત્યારે આત્માનંદ પ્રગટે છે પશ્ચાત્ તપ જપ

વૈરાગ્ય આદિ સાધનોની જરૂર રહેતી નથી અને તે માધનો
 થાય છે તો પશ્ચાત્ તે મધ્યવ્યવહાર દૃષ્ટિએ અન્યોના ઉપકારગર્થ
 થાય છે હજી ત્હને એક વાર આત્માનંદરસની ખુમારી પ્રગટી
 નથી આત્માનંદની ખુમારી પ્રગટતા પશ્ચાત્ સ્પર્શેન્દ્રિય આદિ
 ઇન્દ્રિયોદ્ધારા રસ લેવાની ઇચ્છા જોવાની નથી અને કદાપિ પ્રાર
 બ્ધ કર્મોથી લોભમા પ્રવૃત્તિ થાય છે તો તેમા રસશુદ્ધિ હોતી
 નથી તેમા ક્ષત્ર વેળી પેઠે પ્રવૃત્તિ થાય છે પ્રથમ વૈરાગ્યદશામા
 વિપયો વિપ સમાન લાગે છે પશ્ચાત્ જ્ઞાનદશા પ્રગટતા વિપયોમા
 નિપપણની વૃત્તિ વા અમૃતપણની વૃત્તિ રહેતી નથી પશ્ચાત્ જે
 કંઈ બાહ્ય પ્રવૃત્તિ થાય છે તે ઔદયિકમા નિર્લપપણે થાય છે
 તેથી આત્મા નિર્લપ રહે છે વિપયોમા ઇન્દ્રિયોની પ્રવૃત્તિ સમભાવે
 થાય અને આત્માપયોગથી આત્મરસ પ્રગટતો રહે જોવી દશ વાળા
 આત્માને શુરના આવબનની જરૂર રહેતી નથી અપ.વ આ મા
 ને શુરનો સંગ ત્યજે છે તો તેની સ્વચ્છ હતાથી તેને મોહ થેરી
 લે છે ત્હારા મનની વિકલતા થવાનો પ્રસંગ ત્હે સ્વચ્છ હતાએ
 ઉભો કર્યો છે તેથી ત્હને ધરમા વા વનમા ચેન નહિ પડના ગાડા
 જેવી દશા પ્રગટતા આત્મશુદ્ધિના ઉપયોગથી બ્રહ્મ થવાનો પ્રસંગ
 મળવે એવું અનુમાન થાય છે માટે ચેતતો રહેજે ત્હને એવું
 લાગે તો મળી જશે કે જેથી વિકલતા ટળે ત્હને મારાપર શ્રદ્ધા
 પ્રેમ છે પણ તે પરિપૂર્ણ નથી તેથી માગી આજ્ઞા પ્રમાણે વર્ત
 વામા ખામી રાખે છે અને સ્વચ્છ હી બની સ્વાત્માનુભવ થયા
 વિના સ્વચ્છાએ વર્તવાથી લાભ નથી પરંતુ ઉવટી ઘણી હાનિ
 છે હજી તુ ચેતેતો ચેતવાનો અવસર છે સવત ૧૯૬૪ ની સાલમા
 પાદ્રામા વક્રીલ મોહનલાલ હિમચ દના દેખતા દીક્ષાની ના પાડી છે
 દેવેન્દ્રસાગરે ત્હને દીક્ષા આપવાનો પ્રસંગ મ ૧-૭૩ મા ઉભો
 કર્યો હતો પણ મારા વિચાર વિરુદ્ધ હતો ત્હારા મનમાથી મોહને
 દૂર કર વાસનાઓને સાથે લઈ વનમા ડુંગરમા જવા ની નુ ? જો
 હવે તુ નહિ ચેતેતો બાજી હાથમાથી જશે કોઈ પણ જ્ઞાની
 શુરપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા પૂર્ણ પ્રેમ મૂકીને કોઈ બ્રહ્મ અન્ય મહા

ભાઓના સમાગમમાં શુરની આજ્ઞાથી આવે છે તે તેના આત્મા
પાત્ર બને છે અન્યથા કોઈના પર શ્રદ્ધા પ્રેમના અભાવે આત્મા
પાકતો નથી પણ ઇડું, જેમ માતાના મેવનવિના બગડે છે તેમ
મન બગડી જાય છે માટે મારી આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તે ત્હારી
માતા વગેરે પર શુદ્ધપ્રેમ ધારણ કર અને પાછળનું સર્વ ભૂતીલ
મ્હને આત્માનો સાક્ષાત્ કઈક અનુભવ થયો છે તેમાં ખાસ મારા
શુરઓની કૃપાનું કારણ છે અને શુરની આજ્ઞા પ્રમાણે ગરબાચારનો
નિયમ હાર જેમ બને છે તેમ નિર્જેપભાવથી સચવાય છે અને સહેજે
ઉપદેશાદિક પ્રવૃત્તિ થયા કરે છે શુદ્ધમાધ્યાન ધરી એમનું શુદ્ધો
પયોગી જીવન ગાળનાની મારી તીવ્રરૂઢ પ્રથમ જીતી તે શુરકૃપાથી
હવે તો હૃદય શુદ્ધમા આત્મોપયોગ જીવન ગળાય છે તેથી તે
ઈચ્છાની હવે જરૂર નથી મ્હને ઉપાશ્રયમાં અને પર્વતમાં
હવે તો આત્મોપયોગે એક સરખું ભાસે છે શુરએ જે પ્રમાણે
આજ્ઞા કરે છે તે પ્રમાણે હું વર્તું છું આત્મોપયોગે વર્તવાથી
સમભાવ અને આત્માનંદનો સ્વોપસમભાવે નિશ્ચય થયો છે શુરની
કૃપા મેળવવી અને શુરની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું એમાજ ત્હાર
હિત છે શ્રાવકના ધર્મ પ્રમાણે વર્તવાથી ત્હાર આત્મહિત છે,
ક્યા બાહિરમાં ભટકે છે ? બાહ્ય સ કટ વિપત્તિયોથી કટાળવું નહિ
પણ તેમાંથી સાર જે થયો સારીને બાહ્ય સર્વ સંયોગોમાંથી
આત્મશુદ્ધિ પ્રગટે એવો સાર મળે છે કેમકે તેની સવળી દૃષ્ટિ
ધર્મ હોય છે શાસ્ત્રોત્તું તું વાચન કરે છે તેના કરતાં શુર પાસે
આત્મબોધ શ્રવણ કરવારૂપ સુતજ્ઞાન પ્રાપ્તકર ॥ પશ્ચાત્ત આ મહિતમાં
વૃદ્ધિ કરે જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રની આરાધના કર ગૃહસ્થદયામાં
ગૃહસ્થ શ્રાવક ધર્મ પ્રમાણે વર્તે ધર્મ સાધન કરવો ધર્મસાધન
કરશે ધર્મકાર્ય લખશે

इत्थं च न ह शान्ति ३

લેખક બુદ્ધિમાનર

સુ૦ વિગ્નપુ૦

શ્રી મેહસાણા. તત્ર વૈરાગ્યાદિ શુભાલ કૃત મુનિ જીતસા
ગરજી યોગ્ય અનુવન્દન મુખચાતા.

વિશેષ તમારો પત્ર મળ્યો વાળી સમાચાર જાણ્યા વિશેષ
જૈનચાલોના અભ્યાસમા લયલીન રહેવું જૈનચાત્રોના અભ્યાસથી
શ્રુતજ્ઞાન અને ચારિત્રની પ્રાપ્તિ થાય છે પ્રથમ દયા, સત્ય, અન્તેય
બ્રહ્મચર્ય અને અપરિવ્રજભાવની સિદ્ધિ કરવાથી શ્રુતજ્ઞાનનું રહસ્ય
પ્રાપ્ત કરી શકાય છે મનવાત્પી કાયાથી શરીરધારક જીવોની
હિંસા કરવી નહિ, કરાવવી નહિ અને કરતાને અનુમોદવો નહિ
એ દ્રવ્યદયા છે અને મિથ્યાત્વ મોહથી આત્માને બચાવવો એ
જાણદયા છે દ્રવ્ય સત્ય અને જાણ મત્યથી વર્તવું એ પ્રમાણે
પાત્રયમમા દ્રવ્યભાવથી વર્તવું એજ આત્માની પૂર્ણોત્થતિ કરવા
માટે પ્રથમ સાધન છે સાધનથી સાધનની સિદ્ધિ થાય છે શ્રુતજ્ઞા
નનો પરિપૂર્ણ અનુભવ કરવા માટે યમનિયમરૂપ ચારિત્રની પ્રાપ્ત
જરૂર છે યમનિયમથી આગળ વધવું જોઈએ શ્રુત અને ચારિ
ત્રથી આત્માનો પૂણાનંદરસ પ્રગટ કરવાની જરૂર છે વિશ્વમા સર્વ
કોઈ આનંદરસને માટે પોતાને સુઝે તે કાર્ય કરે છે, પણ તેમા
આનંદસ પડતો નથીતો તે કાર્યનો મનુષ્ય ત્યાગ કરે છે આત્માનો
અનંત આનંદરસ પ્રગટાવવા માટે શુન અને ચારિત્ર બે વ્યવહાર
સાધન છે શ્રુતજ્ઞાનથી ગીતાર્થ થવું એને વ્યવહાર સાધન છે
શ્રુતજ્ઞાનથી ગીતાર્થ થવું અને વ્યવહાર ચારિત્રથી નિશ્ચય શુદ્ધાત્મ
ચારિત્રમા જવું ગરજ પ્રતિલેખનાદિવ્યવહાર તે શુદ્ધાત્મમુક્તિ
સાધન છે ગરજનો મોહત્યાગવો પરંતુ ગરજનું આલબન છે તે
ન ત્યાગવું સાધુઓના આચાર પ્રતિપાદક આગમોને સાધુઓએ
જાણવા જોઈએ અને સાપેક્ષદષ્ટિએ આત્મશુદ્ધિ અર્થે સાધુ મતાચા
રોને પાળવા જોઈએ દ્રવ્ય તે જાણનિમિત્તે થવું જોઈએ અને
યમાદિ ઔપચારિક ચારિત્રથી આત્માના શુદ્ધ આનંદરસને

પ્રાપ્ત કરવા માટે ખાસ પુરુષાર્થ સ્ફોરવવું તેજ સત્યયોગ ૩
 આત્માનો પૂર્ણ જ્ઞાનદરસ પ્રગટ કરવો તેજ ધર્મ અને તેજ
 યોગ અને તેજ સર્વ પ્રકારની મોહાદિક્ષાઓની શુભામગીરીમયી
 મૂલવાનો ઉપાય છે મોહથી મુક્ત થવું એજ સ્વતંત્ર આત્મ
 સામ્રાજ્ય છે અને એવા આત્મસામ્રાજ્યના પૂર્ણાનન્દને પામવાના
 સાધનોનો સમુદાય તેનેજ પ્રભુ મહાવીરે જૈનધર્મ તરીકે પ્રસ્પેષ
 છે પ્રભુ મહાવીરદેવે સર્વાત્માઓને પૂર્ણમહાવીરદેવ થવા માટે
 જૈન ધર્મની પ્રસ્પષ્ટા કરી છે જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રાદિ અસંખ્ય
 યોગરૂપ જૈનધર્મ છે આત્માનો મોગ કરવા માટે જૈનધર્મ તે
 સાધન છે અને એ પ્રમાણે વર્તવાથી આત્માની પૂર્ણશુદ્ધિ થાય
 છે ભક્તિ, જ્ઞાન, કમયોગ, ઉપાસના, વૈરાગ્ય, ત્યાગ, સેવા, વગેરે
 અસંખ્ય યોગો છે જેને જેમા રસ પડે તેણે તે યોગથી આત્માનો
 પૂર્ણાનન્દ પ્રકટ કરવા પ્રબળ પુરુષાર્થ કરવો શુરને સ્વાર્થથી ડગીને
 નિષ્કામભાવે આગળ વધવું દેવગુરુધર્મની આરાધના તેજ મોક્ષ-
 માર્ગ છે મોક્ષમાર્ગમા અપ્રમત્તપણે વિચરવું દોષોને ટાળવા
 નીજ પુરુષાર્થ કરવો પણ દોષીઓપર શુદ્ધ પ્રેમ ધારણ કરવો
 એજ આત્માનંદરમ્ય વેદવાની યુષ્ઠિ છે એકવાર કર્મમા અલિપ્ત
 રહેવા માટે કર્મયોગનું સાધન વાચન મનન કરી જવું અને નિર્લે-
 પપણે વર્તવા અત્યંત પુરુષાર્થ કરવો રસમયભાવથી દરેક ધર્મ
 કાર્યમા પ્રવર્તવું આત્માનું સમ્યગ્ જ્ઞાન થવાથી અનેક પ્રકારના
 હકકલમહો ટે છે અને આત્માની જ્ઞાનદરમતા અનુભવાય છે
 કર્મચન્દ્ર કર્મપ્રકૃતિ આદિ ત્રિવિધી કર્મનું સ્વરૂપ જાણવું અને
 આગમસારાદિ ત્રિવિધી આત્મા અને નરનું સ્વરૂપ જાણવું અને
 સર્વ દર્શનોને નયોની અપેક્ષાએ જૈનદર્શનમા ઘટાવતા શીખવું
 અને સવિકલ્પક સાપેક્ષ જ્ઞાનરૂપ શ્રુતનો એવી રીતે અનુભવ કરીને
 નિર્વિકલ્પક આત્મજ્ઞાનનો અનુભવ સાક્ષાત્કાર કરવા અને વ્યવ-
 હારથી જૈનધર્મમા સ્થિર થવું તથા વ્યવહાર ધર્મનયની પુદ્ગલ વી
 કે જેથી બાવજીવેને ક્રમે ક્રમે અદ્વતા પ્રાપ્તિ ન થાય તથા તેઓ
 પૂર્ણશુદ્ધિથી વ્યવહાર ધર્મ પાળે અને નિશ્ચય ધર્મ પાળી શકે

આત્માનુ શુદ્ધ સ્વરૂપ જાણવું અને તે પ્રાપ્ત કરવા ઉપાધિકારક સ યોગેશ્વરો મુક્ત થવું સર્વ પ્રકારની મોહાદિ વાસનાઓથી મુક્ત થવું એવી પ્રભુ મહાવીરદેવે લાગીઓ માટે પ્રરૂપણા કરી છે પ્રથમ જૈનશાસ્ત્રો અને સદ્ગુરુનું પરિપૂર્ણ અવલબન કરવું અને આત્મશુદ્ધિની જીવિએ ધર્મકાર્યો કરવા જ્યાં સુધી શરીર છે ત્યાં સુધી નિત્ય નૈમિત્તિક આદિ કર્મ છે અને તે નિર્મોહભાવે કરવા એમા નિર્મોહભાવ વર્તે છે કે કેમ નથી વર્તતો તેનું શુ કારણ વગેરે જાણી અને મનમા પ્રગટતા દોષોને દાળ એમ આત્માની વૃદ્ધિ કરો !

લેખક જીવિસાગર.

મુઠ પેવાપુર

૫ ૧૯૭૩ એ. સુદિ ૧૫

શ્રી વિજાપુર તર આવક શા સુરચંદ સ્વરૂપચંદ યોગ્ય
ધર્મલાભ

વિ તમારો પત્ર પહોંચ્યો વાળી સમાચાર જાણ્યા તમારૂં ચિત્ત અધ્યાત્મજ્ઞાનમા રમે છે તે સારું છે પરંતુ અધ્યાત્મજ્ઞાનના ઉપયોગથી દેવપૂજા, શુદ્ધભક્તિ, પ્રતિજ્ઞા, સામાયિક, સ્વભક્તિ વગેરે ધર્માનુષ્ઠાનો કરવાની જરૂર છે. આત્માનો ઉપયોગ રાખીને આવકના ધાર્મિક કર્મો કરવા જોઈએ નિશ્ચય દૃષ્ટિવાળાને હું વ્યવહાર ધર્મનો ઉપદેશ હઉ છું-જ્ઞાનીને શુદ્ધતાનો ભય છે અને ક્રિયાવાદીને જડતાનો ભય છે વ્યવહાર ધર્મની પ્રાપ્તિ વિના નિશ્ચય ધર્મની પ્રાપ્તિ થતી નથી સર્વજ્ઞ મહાવીર પ્રભુએ પણ વ્યવહાર ધર્મને કેવલજ્ઞાન છતાં પણ લોકોના હિત માટે આચર્યો હતો વ્યવહાર ધર્મનું ઉત્થાપન કરવાથી જૈનધર્મનો ઉચ્છેદ થાય છે પચમારકમા છેવટ સુધી ક્ષેત્રકાલાનુસારે સાધુઓ સાધ્વીઓ ત્રાવકો અને શ્રાવિકાઓ વર્તશે ક્ષેત્રકાલાનુસાર સાધુઓ હોય છે પચમારકમા પ્રસસ્ય રાગદ્વેષવાળા સયમધારક સાધુઓ

અને સાધ્વીઓ વર્તે છે એવું પ્રભુ મહાવીરદેવે પ્રકાર્યું છે
 અધ્યાત્મજ્ઞાનથી સાધુઓપર રૂચિ પ્રગટે છે અને સાધુઓનાપર
 ભક્તિભાવ જાનત્ થાન છે એવી દશા જ્યાં નથી ત્યાં વાચિક
 અધ્યાત્મજ્ઞાન છે એમ બાણુચો શ્રાવક દરદોષ ભાવથી દેરાચ
 રમા બંધ છે અને પ્રભુ પ્રતિમાના દર્શન કરીને તથા સાધુને
 વાદી મુખશાળા પુત્રીને ખાન છે મહાહાસ્યે તે પ્રભુ પ્રતિમાને
 પૂજે છે અને શુ ને લોજનાદિકને વડોરાની છતી યજ્ઞિએ ખાન
 છે સાધુના વસોપકરણ ઉપધિઆદિ દેખીને અથ્થદાણુ ન જનવુ
 આત્મોપયોગી મૂર્ખાના અભારે શરીરરક્ષાદિ કા જે વજ્રપાત્રાદિ
 સામગ્રી દેશકલાનુસારે રાજે છે તેથી શુદ્ધાત્મ રાજનારૂપ ચારિ
 ત્રને કોઈ બાળની હરકત આત્મી નથી પ્રભુ મહાવીરદેવનાકાલે
 સાધુઓ બાહ્યાચારવજ્ર પાનાદિથી જૂદા નિયતિવાળા હોય અને
 હાલ જૂદા સ્થિતિવાળા હોય પણ આત્મોપયોગ રમણનારૂપ લક્ષ્ય
 હોય તો પત્રી કંઈ ફેરફાર નથી દેશકલાનુસારે ઉપધિ આચાર
 વગેરેમા તો ફેરફાર થયા કરે છે એમ અમ ખ્ય તીર્થંદરોનો ઉપ
 દેશ છે, પરંતુ તત્ત્વજ્ઞાન તો એક સરખું રહે છે એમ સર્વ તીર્થંક
 રોની આજ્ઞા છે માટે મેત્રકાનાનુસારે સાધુઓના આચારો દેના
 છે અને તેથી સાધુઓ વિધમાન વર્ત્યા કરે છે અને તેઓ યથાશક્તિ
 બ્યવહાર ચમનિયમાદિ ચારિત્રવુ પાલણુ કર્યા કરે છે અને આત્માનું
 જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા રૂચિધારી પ્રયત્ન કરે છે અને કેટલાક ગીતાચો
 આત્મજ્ઞાનને પામે છે સર્વ વર્તમાનકાલમા ચતુર્વિધમધ વર્તે છે
 એમ માની તે પ્રમાણે વર્તે છે અને ચતુર્વિધમધની સેવાભક્તિ
 કરે છે તે સમજીતી છે અને જે નાસ્તિક છે તે મિથ્યાત્મી છે
 સમજીતીની સગવી ધર્મશુદ્ધિ પ્રગટે છે અને નાસ્તિકની સગ
 તિથી સમજીતશુદ્ધિ ટળે છે અને મિથ્યાશુદ્ધિ પ્રગટે છે તેથી
 સાધુઓ ઉપર અરૂચિદેષ નિદાભાવ પ્રગટે છે અધ્યાત્મજ્ઞાની જે
 ખરેખર છે તે તમારી પેઠે સાધુઓની સેવાભક્તિ કરે છે મના
 દિકની આરાધના કરે છે અને ત્યાગીએ ના એક અણસે ૧૬ તરીકે
 પોતને માને છે, ત્યાગી ઉપકારી શુરને આવના દેખી ઉભો થઈ

આદરસત્કાર કરે છે વાદે છે પૂજે છે ગુરુ આવતા શ્રાવક, ભાવથી ઉભો થાય છે, ગુરુ બેઠા પછી બેસે છે ગુરુ ઉભા થતા પોતે ઉભો થાય છે ગુરુની પાછળ ચાલે છે ગુરુને વહોગવીને ખાધ છે સમકિતદાયક ત્યાગી ગુરુને સર્વ સ્વાર્પણ કરી વર્તે છે ગુરુના આશયોને સમજે છે, અને કોઈ ધાર્મિક વિચારાચારમા ગુરુની અનુમતિ બ્રહ્મ કરે છે ગુરુનો ત્યાગ કરતો નથી પોતાના ગુરુની નિંદાડેલના સહન કરતો નથી કોઈકાલે ગુરુની નિંદા કરનારનો સગ કરતો નથી ગુરુથી કોઈ વિચાર છાનો રાખતો નથી, તેમજ કોઈ પ્રવૃત્તિને ગોપવતો નથી એવા શ્રાવકનું તેના ગુરુ કંઠાણુ ઢરવા સમયે થાય છે તેનો શ્રાવક સમકિતી છે અને તે દેશનિ રતિને પામે છે અને તે સર્વ વિરતિ ચારિત્રને પામે છે નિવૃત્તિ પામ્યા વિના આત્માની પરમાત્મતા અનુભવાતી નથી આત્મજ્ઞા નથી સર્વથા વિરતિપણુ પમાય છે જેને આત્માપર રગ લાગ્યો છે તેને બાહ્ય લક્ષ્મી અને ધનિકોની બિંદુલ સ્પૃહા રહેતી નથી આત્મા કંઈ લક્ષ્મી અગર સત્તાથી અગર ઈન્દ્ર જેવી સત્તાથી પ્રાપ્ત થતો નથી ચિદાનંદ સ્વરૂપ આત્માને માટે ગુરુની આજ્ઞાનુસાર વર્તવું જ જોઈએ હુનિયાનું બાહ્ય રાજ્ય પણ આત્માના રાજ્ય પાસે નાકના લીટ સમાન છે એમ જેને નિશ્ચય થાય છે તેજ આત્માનુભવ કરી શકે છે, બાકી બાહ્યલક્ષ્મી આદિની પ્રાપ્તિની ધમાલમા રાત્રી દિવસ ગુ થાઈ રહેનારને આત્માની શાંતિનો અનુભવ આવી શકતો નથી પરમાનંદ પ્રાપ્ત કરવા માટે મનુષ્ય જન્મ છે પરમાનંદ પ્રાપ્ત થયા પછી કંઈ કર્તવ્ય બાકી રહેતું નથી સર્વ વિશ્વનું ઉપરીપણું મળે તો પણ આત્માનંદી તેમા રસ લેઈ શકે નહિ આત્મામા અનંત આનંદરસ છે તેનો અશ પણ આત્મા વિના અન્ય વસ્તુઓના લોગથી મળી શકતો નથી, માટે પકવ અધ્યાત્મજ્ઞાની બાહ્ય વસ્તુઓના લોગમા સુખશુદ્ધિ ધારણ કરતો નથી હવે તમારૂં શરીર જીર્ણવસ્ત્રની પેઠે જીર્ણ થયું છે તમને સાધુઓપર સેવા લક્ષિતભાવ છે પ્રભુની મૂર્તિદ્વારા દ્રવ્યથી અને ભાવથી સેવા કરો છો તપ તપો છો જ્ઞાની સાધુ

એની સજાતિમા આત્મરસ વેદો છે. જૈનધર્મ પર પૂર્ણ શ્રદ્ધા
 છે તેથી તમે પરભવમા જૈનધર્મ અને દેવગુરુને પામશો અને
 આત્મશુદ્ધિમા આગળ વધશો. મારા બોધથી તમને જ્ઞાન ક્રિયા પર
 સમ્યક્ શ્રદ્ધા પ્રગટી છે તેવું તમે જણાવ્યું છે એજ નાદાદ
 જ્ઞાનીનું લક્ષણ છે. મુનિ દેવેન્દ્રસાગર જૈનાગમોનો અભ્યાસી થયો
 છે હવે તે ધ્યાનદ્વારા આત્મજ્ઞાનમા વિશેષ રસ અનુભવે છે
 તમારા ગૃહસ્થ જીવમા તે દીપક સમાન થયો છે તે પ્રદ્યુત્યર્થનો
 અત્યંત માધક બન્યો છે હક યોગનો અભ્યાસ કરીને મારી આજ્ઞા
 પ્રમાણે રાજયોગનો અનુભવ કરે છે સર્વ પ્રકારની કામનાને
 ખડાવવા માટે આત્મજ્ઞાનનો ઉપયોગ કરે છે તેથી તમારે પ્રમોદ
 ભાવ ધારવો જોઈએ તમે જો ચારિત્ર ગ્રંથ હોતો આત્માની
 વિશુદ્ધતામા અહ્યાત્મજ્ઞાની હોવાથી ઘણા આગળ વધ્યા હોત
 ને બનવાનું હોય છે તે બને છે ચારિત્ર લેવાની તમારી ઇચ્છા
 અન્ય જન્મમા પાર પડે આત્માના ઉપયોગથી આત્માનું સ્મરણ
 કર્યો પચપરમેષ્ઠીરૂપ આત્માને માટે પચપરમેષ્ઠી નમસ્કારથી
 તથા તેના સ્મરણથી આત્માના સ્વરૂપને બાંધતું રાખશો એકવાર
 પાપ આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ જો સ્મરણ છે તોતે અલેખે જતું
 નથી તો વારંવાર આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપનો ઉપયોગ રાખવાથી
 આત્માની શુદ્ધતારૂપ પરમાત્મતા પ્રગટયા વિના રહે નહીં એમ
 નિશ્ચયથી જાણ્યો. શ્રીમદ્ જ્ઞાનદધનજી, ચિદાનંદજી અને
 ઉપાધ્યાયના પદોનું વારંવાર મનન નિહિધ્યાસન કરશો સતસા
 ધુઓના મમાગમમા રહેશો. આત્માના જ્ઞાનદમા મસ્ત રહી શરીર
 છોડવું અને આત્મામા લક્ષ્ય રાખવું, આત્મજ્ઞાનના ઉપયોગમા સર્વ
 ધર્મો સમાર્પ બાંધ છે વૃદ્ધાવસ્થા અને છેવટની પીડાનું દુઃખ
 સહન કરતા આત્માના યોગી થઈ પ્રાણ ત્યાગવા દેવગુરુ ધર્મની
 વ્યવહાર અને નિશ્ચયત આરાધના કરશો. इत्येष ऽर्ह महा-
 यार शान्ति २

સ ૧૯૭૦ પોથી સુદિ ૧

અમદાવાદ તર સુધાવક શિષ્ય લાઈ દલસુખ મગન યોગ
 ધર્મ લાભ વિ તહારા પત્રથી સ્વાત્મવૃત્તાત બાણ્યું, હાલ તહારો
 ધર્મ પ્રદાયર્થનું પાલન કરવું તેજ છે પ્રદાયર્થ-કાયિક વીર્યનું
 રક્ષણ કરવું યુવાવસ્થામા કામના વિચારને આવતોજ અટકાવવો
 અને પ્રદાયર્થની ઉત્તમતાના વિચારમા લયલીન રહેવું ઉર્વરતાઓ
 વિશ્વનું ક'યાપુ કરવા સમર્થ બને છે ઉર્વરતા પ્રદાયારીઓ
 યોગની સર્વ ભૂમિકાઓને સ્પર્શ છે, માટે પ્રદાયર્થને દેવસમાન
 ગણી તેનું પાલન કર કે જેથી સર્વ યોગનો અધિકારી બનીશ
 યુવાવસ્થા ગદ્ગપચ્ચીશી છે તેને જાગવ! પ્રદાયર્થથી આભવ અને
 પરભવમા તું આત્મોત્તતિમા આગળ વધીશ પ્રદાયર્થાવસ્થા જતા
 સર્વ ગયું જાણજો ચારિત્ર યોગ સાધવાનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત થશે તો
 હાલની પ્રદાયર્થાવ-યાથી અત્યંત લાભ થશે ચામડી અને રૂપનો
 મોહતેજ મરણ છે એવા મરણે અનતીવાર મરણ થયું માટે
 લગ્નનો વિચાર પણ માડી વાળજે કામની વાસના એજ સર્વ
 રોગ અને દુખનું તથા અશક્તિનું મૂળ છે માટે હવે તું પ્રદાયર્થથી
 આત્મજ્ઞાન માટે જીવ દેવચરની લક્ષિતથી પ્રદાયર્થની રક્ષા
 છે પ્રભુ પૂજન, સામાયિક, પૌષધ, પ્રતિક્રમણ વગેરે ધર્મ ક્રિયાઓ
 કરવામા અપ્રમત્ત રહેજે સુસંગતિ કરજે સસારની માયાજાળને
 પ્રાપ્તિ સમાન ગણજે આત્મામા જ આનંદ છે અને જડમા લેશ
 પણ આનંદ નથી એવા દૃઢ નિશ્ચયથી ધર્મસાધન કરજે ધાર્મિક
 પુસ્તકો વાચજે એજ

શ્રી સાલુદ ત્રણ સુધાવક શા આત્મારામ જેમચદ યોગ
ધર્મલાભ વિ તમારો પત્ર પહોંચ્યો હાલમા ચાલતી અસહકાર
ની અને સ્વરાજની ચળવળ વિશે મારા વિચારો મગાવ્યા તે
નીચે મુજબ છે પૂર્ણ શુદ્ધાત્મપદ પાળવું અષ્ટ કર્મથી આત્માને
મુક્ત કરવો આત્માને અનંત જ્ઞાનનિભય કરવો તે શુદ્ધ નિશ્ચય
નયથી પૂર્ણ સ્વતંત્ર મુક્ત પૂર્ણનિભય સ્વરાજ્ય છે તેને પ્રાપ્ત કરવા
માટે ત્રાવક ધર્મ અને સાધુ ધર્મની આરાધનામા મોહ વૃત્તિયોથી
દૂર રહેવું દુર્ગુણોથી અને વ્યભનોથી દૂર રહેવું તે અસહકાર છે
મને ધર્મ ધ્યાન ક્રિયા કરવી, દેવશુદ્ધિની નેવાભક્તિ કરવી, યમનિ
યમાદિની આરાધના કરવી. શુદ્ધ પ્રેમે શુદ્ધોપયોગ પામવો, ધ્યાન
ધરવું, ધર્માનુષ્ઠાનો કરવા આત્માનુયાયી મન ઠરવું તે સહકાર
છે દેવશુદ્ધિની નેવાભક્તિ ધ્યાનથી સર્વ વિશ્વજીવોની સાથે અહિં
સાતાવ પ્રગટે છે મોહરાજની ઇચ્છાઓના કાયદાઓનો આત્મપ્રે
મથી ભગ કરવો તે સચિનય કાયદાભગ છે આત્માનુ ચિદાનંદ
મય રાજ્ય તેજ સ્વરાજ્ય છે, બાકી પુણ્યવના રાજ્ય તે મોહના
રાજ્ય ટોવાથી પરરાજ્ય છે આત્માના શુદ્ધ રાજ્યમા આવવા માટે
સર્વ વિશ્વ લોકો અહિંસા, સત્ય, અસત્ય, નિર્મળત્વ, ત્યાગ, સ્વ તોષ
ભાવે વિચરે તો જ ધર્મમા સર્વ વિશ્વમા સાચી શાંતિ પ્રસરાય
પૃથ્વીને મારી ત્હારી માની મોહમય સહકાર કરવા અસહકાર કરવો
તે માયાના રાજ્યવાદીઓને ઘટે છે પણ શુદ્ધાત્મ રાજ્યવાદીઓને
તો સર્વ વિશ્વના લોકો એક નિબાતમ સરખા લાગે છે મુને
સર્વ વિશ્વ લોકો સાથે સવ જીવો સાથે એકાત્મભાવ વર્તે છે
અને તેજ આત્મપ્રભુનું રાજ્ય છે, બાકી બાહ્ય રાજ્યમા મોહનું
સામ્રાજ્ય વત છે અને વર્તવાનું એવું પ્રકૃતિથી થયા કરે અને યશે
આત્માની શુદ્ધિના સહકારમા અને અસહકારમા વિશ્વલોકોને લાવવા
અને બાહ્ય દેશ કોમ ભતિ શરીર વસ્તુલેહ મોહને ભૂલી જવો
તેજ આર્થ મહાત્માઓનું કાર્ય છે ત્યાગીઓને ત્યાગ દશામા

સ્વરાત્મ્ય છે, એમને બાહ્ય મોહરાત્મ્યની જરૂર નથી. અહિંસા અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય, નિર્મોહભાવ, ધ્યાન સમાધિમા સત્ય આત્મ સ્વરાત્મ્ય છે તેમા રમવું તે સર્વ વિશ્વની ત્યાગી સત્ય શહેનશાહી છે કાળા ગોરા પીળાના લેદમા મરી જવાવી સ્વરાત્મ્ય નથી સ્વરાત્મ્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સ્વતંત્રતા, જ્ઞાન અને આનંદ પ્રાપ્ત કરવો તેજ છે ફ્રાન્સ અમેરિકા સ્વતંત્ર રાત્ર્યો છે પણ ત્યાના લોકો વિષયભોગથી શરીર મનના દાસ બનેલા છે હજી તે આશા મોહ વિષયો ભોગ બુદ્ધિથી પરત્ર અને દુ ખી છે તેમને આત્મજ્ઞાન વિના શાંતિ નથી તેઓ વિષય કાયદાના શુભામ છે મોહરૂપ શયતાનના દાસ છે જડમા સુખ શોધતા છતા તેઓ જડ પદાર્થોથી સુખ પામતાં નથી. તેઓ આત્મજ્ઞાન વિના અજ્ઞાની છે આત્મ સ્વરાત્મ્ય તેઓ સમજી શક્યા નથી. ફ્રાન્સના લોકો ધન સત્તા વિદ્યા રાત્ર્યથી કંઈ સત્યસુખ પામ્યા નથી પ્રભુના રાત્ર્યમા પ્રવેશ કર્યા વિના વિષયાશા, મોહ, કામવાસના, ભોગ બુદ્ધિ અને ક્રોધાદિક દોષોની જેલોમાથી લોકો મુક્ત થવાના નથી આ ભવમા આત્માના આનંદને પામવો તેજ સ્વરાત્મ્ય છે બ્રાહ્મ વિષયોનો આનંદ તે ક્ષણિક આનંદ છે વ્યસનોનો આનંદ ક્ષણિક છે, તેવા ક્ષણિક આનંદવાળા અને દુ ખવાળા રાત્ર્યમા મોહ ધારણ કરવો તે શયતાનીયતપલું છે એમ મારી પૂર્ણચંદ્રા છે પ્રભુ મહાવીર દેવે અનંત આનંદમય આત્મશુદ્ધતારૂપ સ્વરાત્મ્ય દર્શાવ્યું છે તેવું રાત્ર્ય પામવું તે માટે સફળરૂના ચરણે રહીને વર્તવું જોઈએ. એવા સ્વરાત્મ્યની લડત માટે કોઈની હિંસા કરવી પડતી નથી અને એવું સ્વરાત્મ્ય પામવા માટે સર્વ વિશ્વ લોકો, અધિકારી છે અને એવું સ્વરાત્મ્ય લેવા માટે બાહિરમા લટકવાની જરૂર નથી એવું વિશ્વવ્યાપક સ્વરાત્મ્ય છે તેમા રાગ દ્વેષ હિંસા દુ ખ નથી કરોડો વર્ષથી તીર્થંકરો એવા સ્વરાત્મ્યની પ્રાપ્તિનો ઉપદેશ આપે છે, તે જૈનશાસ્ત્રોથી જણાય છે જૈનશાસ્ત્રો અને જૈનધર્મ તથા શુદ્ધેવમા પૂર્ણચંદ્રા પ્રેમથી પ્રવર્તવું તેજ સ્વરાત્મ્યકર્મ છે. એનાથી જાણ થતા આત્મરાત્ર્યની પ્રાપ્તિ થતી નથી. સમ્યક્ત્વ

અને ચારિત્રધારી જૈનાગમોના પૂર્ણશ્રદ્ધાળુ ગીતાર્થ સદ્ગુરૂની
 આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તતા શ્રાવકોને અને સાધુઓને સ્વરાજ્યની
 પ્રાપ્તિ થાય છે એવું સ્વરાજ્ય ખરેખર આત્મામાં છે અને
 તે પ્રભુનું રાજ્ય છે એવા રાજ્યને મહે અમુક હદનું પ્રાપ્ત કર્યું
 છે અને પૂર્ણ સ્વાત્મરાજ્ય પ્રાપ્ત કરવાને પુરૂષાર્થ પ્રવર્તે છે
 જૈનધર્મને દેશચક્રી આચરવો તે દેશથી સ્વરાજ્ય છે અને
 ચારિત્ર અગીકાર કરવું તે સર્વ વિરતિ સ્વરાજ્ય છે એવા
 સમ્યક્ દૃષ્ટિગુણ સ્થાનકથી અયોગી ચૈદ્રમા ગુણ સ્થાનકનું અને
 અને પશ્ચાત્ સિદ્ધાવસ્થાનું સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે કમરકસી
 પુરૂષાર્થ કરવો જોઈએ દારૂ માસનો ત્યાગ કરવો એતો આત્મ-
 રાજ્યમાં પ્રવેશ કરવાને સર્વ લોકોને ઉપયોગી છે અને સાધન
 જૂત છે માત્ર દયાથી સ્વરાજ્ય મળતું નથી તેમજ ક્ષત દ્રવ્ય
 સત્યથી આત્મ રાજ્ય મળતું નથી આત્મરાજ્યની પ્રાપ્તિ માટે
 ભાવ સત્ય તથા સમ્યક્ત્વ અને ચારિત્ર તેજ સત્ય ઉપાયો છે
 અન્ય દેશીય મનુષ્યોથી અસહકાર કરવો તે દેવજન્ય અસહકાર
 છે સર્વ વિશ્વ જાતીય મનુષ્યોમાં રહેલા મિત્રાત્વ મોહ દુર્ગુણ
 કષાયોનો સંગ ન કરવો અને સર્વાત્માઓ કે જે મનુષ્યો વગેરેમાં
 રહેલા છે તેઓને આત્મપેટે પ્રેમી માનવા તે અસહકાર અને
 સત્ય સહકાર છે એમ સર્વ વિશ્વ લોકો અધ્યાત્મ જ્ઞાનથી સમ
 જશે ત્યારે સર્વ વિશ્વની સ્વરાજ્ય એકતા શાંતિ સુખતા પ્રવર્તશે
 જૈન ધર્મરૂપ સ્વરાજ્યની પ્રાપ્તિ માટે જૈનોએ જૈનધર્મચારો
 પાળવા એમ સર્વ ધર્મવાળા મનુષ્યો અધ્યાત્મ જ્ઞાનથી કષાયોને
 દાગી આત્મામાં મન ધારશે ત્યારે સત્યાનંદને પામશે જેનશા
 સોમા બાહિર અને આધ્યાત્મિક સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરવાના ઉપાયો
 દર્શાવ્યા છે અને તેને પ્રાપ્ત કરવા માટે સાધુઓ સાધ્વીઓ
 શ્રાવકો અને શ્રાવિકાઓ યથાશક્તિ પ્રયત્ન છે અહિંમાંથી અધ્યાત્મ
 સ્વરાજ્યમાં પ્રવેશ યથા વિના બાહ્ય રાજ્યોમાં નીતિ થતિ સ્થિર
 રહેતી નથી હિંદીઓ અન્ય દેશો કરતા અધ્યાત્મ રાજ્યમાં આગળ
 વધ્યા છે તેઓ જો અમેરિકા વગેરેના બાહ્ય સ્વાતંત્ર્ય રાજ્યના

ધ્યેય તરફ સ્વધ્યેય વળશે અને આત્મા રાજ્યથી વિમુખ થશે
 તો તેઓ આર્ય જૈનપણને શુભાવી હુ ખી થશે સપ્રતિકાલમા
 ધ્વાન સમાધિ કરનારા જે ત્યાગી મુનિવરો આત્માના આનંદને
 લોગવે છે તેઓ આત્મ રાજ્યના અનુભવીઓ છે તેઓની સગ-
 તિથી સ્વરાજ્ય અર્થાત્ અનંત આનંદનો લાભ પ્રાપ્ત થશે
 અખડ આનંદમા મસ્ત રહેવું તેજ સત્ય આત્મ સ્વરાજ્ય છે
 આત્માના આનંદની પ્રાપ્તિ કર્યા વિના સ્વરાજ્યના ભાવણો વાર્તાઓ
 કર્યાથી કંઈ વળતું નથી માટે અધ્યાત્મ સ્વરાજ્ય તરફ વળ
 ભય ખેદ દ્રવ્ય વિના ધર્માનુષ્ઠાન કર મૃત્યુભયથી હરીને સત્યથી
 વિમુખ થવું તેજ પર રાજ્યની શુભામી છે અજ્ઞાન મોહ અને
 કામ વાસના વૃત્તિઓને ઉઠેડે કરતા આત્મામા પરમેશ્વરપણું
 અનુભવાય છે બાહિરથી સ્વતંત્ર રાજ્ય માનનારાઓ પણ અજ્ઞાન
 મોહ કામાદિ શયતાનના દાસો છે પરપુરુષ સગથી મુખ થાય
 છે એવું અજ્ઞાન ધરાવનારા લોકો પરતર હુ ખી શુભામ દે
 માટે આત્મા તરફ વળ આત્માનું રાજ્ય પ્રાપ્ત કરવા શ્રાવક
 ધર્મનું આરાધન કર ગૃહસ્થ દશામા નિર્લેપપણ પ્રાપ્ત કરવા
 પુરુષાર્થ કર સાત્ત્વિક આહાર જલપાન વસ્ત્રથી કાયા અને મનની
 શુદ્ધિ કર બાહ્ય રાજ્યના મોહ કેટલાક કુલાચારી જૈનો અને
 ત્યાગીઓ જૈનધર્મથી બ્રહ્મ થાય એવો વખત આવી લાગશે તેમા
 જૈનશાસ્ત્રોને નહિ બાણવા અને ગીતાર્થ ગ્રંથની સગતિનો અભાવ
 અને બાહ્યમોહ કારણીભૂત થશે આત્મ રાજ્યની પ્રાપ્તિ માટે
 બાહ્ય રાજ્ય અમકિતીને ઉપયોગી છે બાહ્ય રાજ્યથી અધ્યાત્મ
 રાજ્યમા જવું જેઇએ અધ્યાત્મજ્ઞાની યોગીઓ આત્માના અનંત
 આનંદમા સ્વરાજ્ય અનુભવે છે સર્વથી મહારાજ્ય પરિપૂર્ણ
 શુદ્ધ સ્વતંત્ર મુક્ત સિદ્ધોને છે તેથી ઉતરતું ચૈદમા તેરમા શુભ
 -ધાનક વર્તિ કેવલ જ્ઞાનીઓને શુદ્ધાત્માનંદ પૂર્ણ જ્ઞાનમય સ્વ
 રાજ્ય છે તેથી ઉતરતું બારમા શુભસ્થાનકમા તેથી ઉતરતું
 અનુક્રમે એકાદશમામા, દશમામા, નવમામા, આઠમામા, સાત
 મામા, છઠ્ઠામા, પાંચમામા, ચોથામા અને તેથી ઉતરતું દ્વિત બાહ્ય

રાજ્ય પ્રથમ શુભસ્થાનકમાં છે સાતમી શુભ-સ્થાનકમાં અગ્રમત
 યોગીઓ ધ્યાન સમાધિદ્વારા નિર્વિકલ્પ આત્માનંદ આનંદ છે
 આત્મધ્યાન સમાધિમય અગ્રમત સાતમી ભૂમિકામાં યોગીઓ
 કેવલ આત્મજ્ઞાનના આનંદમાં મસ્ત રહે છે, તેઓ શરીરદ્વારા બાહ્ય
 વિષયોના લોગથી આનંદ અનુભવાતો નથી. છઠ્ઠા પ્રમત્તશુભ
 સ્થાનકમાં પ્રમત્ત યુનિયો આત્માનંદનો અનુભવ કરે છે અને
 બાહ્યમાં પ્રમાદયોગથી પ્રશસ્યધર્મ કાર્યોર્થે પ્રવર્તે છે દેહત
 પ્રમત્તશુભ સ્થાનકમાં કેવલ આત્માનંદ લોગનું સ્વરાજ્ય નથી
 તેમાં અશે અશે પુરુષલોગ ચાતા અને અચાતાવેદનીયનું
 રાજ્ય પણ હોય છે, પણ તે લોગાવની કર્મથી હોય છે પાત્રમાં
 દેશવિરતિ શુભસ્થાનમાં દેશથી આત્માનંદ વર્તે છે અને
 પુરુષલ લોગાનંદ પણ વર્તે છે, એવું મિશ્રિત આનંદરૂપ સ્વરાજ્ય
 પાત્રમાં શુભસ્થાનકભૂમિકામાં વર્તે છે ગૃહસ્થો મિશ્રાનંદરૂપ
 સ્વરાજ્ય સુધી આવે છે છઠ્ઠી ભૂમિકારૂપ છઠ્ઠાશુભ સ્થાનકમાં
 ત્યાગીઓ આવે છે ચોથી સમ્યગ્ દષ્ટિશુભસ્થાનક ભૂમિકામાં
 આત્માનંદનો અનુભવ આવે છે, તેથી જડ લોગઆનંદપર શ્રદ્ધા
 રહેતી નથી, દેહત પ્રારબ્ધ કર્મયોગે જડ વસ્તુઓના લોગની
 પ્રત્યક્ષ યાત્રા છે પણ તેથી સમ્યગ્જ્ઞાની જડવસ્તુઓના લોગરૂપ
 બાહ્ય રાજ્યમાં લેપાતો નથી. સમ્યગ્જ્ઞાની જે યાત્રા છે તે સ્વરા
 જ્યની પ્રાપ્તિ માટે પુરુષાર્થ પ્રારભે છે સમ્યગ્દષ્ટિ જ્ઞાની, દેહમન
 અને ઇન્દ્રિયોમાં સ્વરાજ્યનો નિશ્ચય ત્યજે છે અને આત્માના
 પૂર્ણ શુદ્ધતાનાનંદમાં સ્વરાજ્યનો નિશ્ચય કરે છે ચોથા શુભ
 સ્થાનકમાં અને પાત્રમાં શુભસ્થાનકમાં વર્તનારા ગૃહસ્થો હોય છે
 અને તેઓ બાહ્ય રાજ્યમાં મોહ પ્રગટતા તેને ઉપશમાવે છે અને
 આત્મજ્ઞાનના સંજ્ઞાનો ઉપયોગ રાજીને બાહ્યરાજ્ય કરે ૩ પણ
 તે અત્યંત નિર્લેપ રહે છે પ્રથમ મિશ્રાત્વ શુભસ્થાનક ભૂમિકામાં
 મનુષ્યો દેહને ઇન્દ્રિયોને આત્મા માને છે અને જડ વસ્તુઓમાં
 સ્વરાજ્ય માને છે મિશ્રાપુદ્ધિથી જડવાદીઓ દેહલોગમાં અને
 દેહરાગમાં સુખની બુદ્ધિ ધારણ કરે છે જડરાગીઓ જડવસ્તુમાં

મત્તાદેહના લોગ વિના અન્ય આત્મસુખનો નિશ્ચય કરી શકતા નથી આત્મસુખનું અધ્યાત્મ સ્વરાજ્યને તેઓ કલ્પિત માને છે, તેઓ પૃથ્વી લક્ષ્મી સત્તા વિદ્યા વગેરે માટે પરમ્પર યુદ્ધ કરે છે દેહમા રહેલ આત્માનું સ્વરૂપ જાણવામા ન આવે ત્યાં સુધી આત્મજ્ઞાન કહેવાય નહિ આત્મજ્ઞાન વિના સત્ય આત્મ સ્વરાજ્ય ઓળખાય નહિ જ્ઞાનીગીતાર્થ યોગીના સમાગમથી આત્મજ્ઞાન પ્રગટે છે જૈનશાસ્ત્રો આદિ ધર્મશાસ્ત્રોના અભ્યાસથી આત્મ રાજ્યની દિશા સુજે છે આત્મ રાજ્યથી દેહરાજ્ય અને જાદ્યરાજ્ય શાસન ભિન્ન છે મિથ્યાત્વ શુભ-ધ્યાનક ભૂમિમા અજ્ઞાન રાગદ્વેષ કામ અને બહિરાત્મબુદ્ધિનું પ્રબળ જોર હોય છે તેથી અજ્ઞાનીઓ દુનિયા માત્રનું રાજ્ય પામે તો પણ શાંતિ પામવા સમર્થ થતા નથી, માટે શુદ્ધાત્માનંદ પ્રાપ્તિરૂપ સ્વરાજ્ય પામવા માટે પ્રભુની પેઠે શુદ્ધમા થઈ પ્રેમ રાખીને સર્વ દોષોથી શુદ્ધ થવા શુદ્ધની આજ્ઞાનુસાર વર્તવું જોઈએ આત્માનંદ માટે શુદ્ધ થયેલું જવું અને પ્રથમ મનવાણી કાયાની શુદ્ધિ કરવી એ સ્વરાજ્યના સાધનો છે એથી શુભસ્થાનક ભૂમિકાથી ઉત્તરોત્તર આત્માની શક્તિયો ખીલવા માટે છે આત્માનીજ્ઞાનાદિ શક્તિયોને ખીલવવી તેજ આત્મ-સ્વરાજ્ય એથા શુભસ્થાનકથી ગૃહસ્થ દશામા ખીલે છે અને તેથી તેવા રાજ્યથી બાહ્ય સ્વરાજ્યની ઉત્તરોત્તર ઘણી શુદ્ધિ છે લોકો તર ભાર્વ સ્વરાજ્ય તે આત્માનું સ્વરાજ્ય, ઉપશમ ક્ષયોપશમ અને ક્ષાયિક ભાવે જાણવું આત્મા અને કર્મનો ભેદ જાણવો તે યોગની પહેલી ભૂમિકા છે આત્માના જ્ઞાનવટે જોશુષ્ય તમોશુષ્ય વત્તિ અને કર્મનો ત્યાગ કરવો તે યોગની બીજી ભૂમિકા છે સર્વ સામાજિક વસ્તુઓની મૂર્છા ત્યાગીને આત્મારૂપ પરમાત્માને આત્મભાવે દેખવો અને બાહ્યકર્મમા નિર્લપ રહેવું તે યોગની એથી ભૂમિકા છે અંતરાત્મ જની શુદ્ધોપયોગે બાહ્ય વ્યવહારથી વર્તવું તે પાંચમી ભૂમિકા છે જોશુષ્ય તમોશુષ્ય અને સત્ત્વશુભવાળી બુદ્ધિ ઈર્મથીભિન્ન મોહાતીતપણે શુદ્ધાત્મ પરમાત્મ સ્વરૂપમા લયલીન થવું, તે યોગની છઠી ભૂમિકા છે અને આત્મા તેજ પરમાત્મ

-વરૂં કેવળ જ્ઞાનદશી પ્રગટે તે યોગની માતમી ભૂમિકા છે
 આઠમી ક્રમાંવીત પરમાત્મ દશા છે સાતે ભૂમિકાઓની પ્રાપ્તિથી
 પરિપૂર્ણ નિત્ય અનંત શુદ્ધ બ્રહ્મસ્વરાજ્યનો આત્મા લોકતા બને
 તે ચોથા ગુણસ્થાનકથી તેરમા ગુણસ્થાનક સુધીમા સાતે ભૂમિકા
 ઓનો અતર્લાવ થાય છે રાજ્ય પ્રજા સર્વમનુષ્યો જો આત્માના
 મત્યપૂર્ણાન ॥ સ્વરાજ્યમા લક્ષ્ય રાખીને બ્રહ્મસ્વરાજ્યમા વર્તે તો
 અત્યંત નિર્ણય દશા પામવા લાયક બની શકે એમ નિશ્ચય છે
 આત્માના આનંદને પામવા તેજ માટે મનુષ્ય જન્મ છે મનુષ્ય
 જન્મ પામીને દેવગુરૂધર્મની આરાધના કરવી તે આત્મસ્વરાજ્યના
 પૂર્ણાનંદ માટે છે આત્માનો આનંદ પ્રગટ થાય તોજ બ્રહ્મ
 લોકની નિવૃત્તિ થાય બ્રહ્માનંદ ક્ષણિક અને હું ખરૂં છે માટે
 આત્માનંદ પામવો એજ પરમકર્તવ્ય છે મહારો ધર્મ અને મારૂ
 સ્વરાજ્ય તે પરમેશ્વરના ધર્મ સ્વરાજ્યરૂપ છે પરમેશ્વરની જાતિ
 છે તેજ મારી જાતિ છે એમ મહને નિશ્ચય થાયી સર્વ ખડના મનુષ્યો
 મારા આત્મરૂપ લાગે છે તેથી તેઓ સાથે આત્મભાવે વર્તવામા આવે
 છે ત્યાગીમુનિયો આત્મસ્વરાજ્યમા મમ્ત યે મહાલે છે તેઓનો
 પરમેશ્વરની સાથે સહકાર છે અને મોહની સાથે અસહકાર છે
 એવા ત્યાગીમુનિયો ખરેખર આત્મસ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરે છે અને
 ટુનિયાના લોકોને આત્મરાજ્ય દર્શાવીને તેઓના બ્રહ્મસ્વરાજ્ય
 મળધથી પ્રકટેલા દોષોને દૂર કરે છે તેથી આત્મસ્વરાજ્ય દર્શાવ
 નાર ત્યાગી મરેત મુનિયો મમાન જગતમા સર્વ ગૃહસ્થ સ્થ
 પણ બાવ ઉપકાર કરવા શક્તિમાન થતો નથી દેહ દ્વારા જે
 મુખ લોગવણુ તે દેહ સ્વરાજ્ય છે મન અને ઇન્દ્રિયોનું આરોગ્ય
 તે મનોરાજ્ય છે દેશ ખડ વિશ્વલોકોના પર રાજ્ય કરણુ તે
 રાખડ વિશ્વરૂપ બ્રહ્મસ્વરાજ્ય છે દેહાદિક બ્રહ્મરાજ્યો ક્ષણિક
 છે વસ્તુતઃ તે સ્વરાજ્ય નથી આત્માનું રાજ્ય નિત્ય અખડ છે,
 બાકીના ક્ષણિક છે એક ખડના લોકો અન્ય ખડના લોકોપર
 રાજ્ય કરે તે પણ સયસ્વરાજ્ય નથી બ્રહ્મસ્વરાજ્ય માનનારા
 એમા ન્યાયનીતિ મત્ય અહિં સા શુદ્ધમેમ નેવાશક્તિ તપત્રત

મેત્રીઆદિ ભાવના સપઆદિ ગુણો હોય છે અને દુર્ગુણોની માટે
 અસહકાર હોય છે તો તેથી બાહ્યરાજ્યમા શાંતિ સુખ અમુક
 કાલ સુધી વર્તે છે આત્મરાજ્ય અર્થાત્ પરમાત્મા રાજ્ય પામવાનું
 જેઓના લક્ષ્યમા છે તેઓ ગૃહાવાસમા બાહ્યરાજ્યમા પણ ન્યાય
 નીતિ, સત્ય, દયા, પ્રમાણિકતા, સદ્વર્તન ધાર્મિક શક્તિમાન બને
 છે તેથી પરસ્પર થતા હિંસાચુદ્ધ ટળે છે હિંદના લોકો આત્માનું
 સ્વરાજ્ય લક્ષ્યમા રાખીને તેની પ્રાપ્તિ માટે બાહ્યરાજ્ય સ્વતંત્રતા
 પ્રાપ્ત કરશે તો તેઓ ધર્મથી આર્થ તરીકે રહી શકશે અન્યથા
 આત્મસ્વરાજ્ય ભૂલીને આસુરી રાજ્યમા તથાઈ જશે ત્યાગીઓનું
 ઉપયોગી મહત્ત્વ ભૂલી જઈ સ્વરાજ્યની લાલસાએ દેહ, ઈન્દ્રિય,
 મનના એકાતિક જડવાદી પૂજારીઓ બની જશે અને પૌર્વાત્ય
 સ્કાર પર પાશ્ચાત્ય સ્કારોનો ગેલેટ ચઢાવી દેશે અને પોતાનું
 ખરૂં આધ્યાત્મિક જ્ઞાનસ્વરાજ્ય અને તેના આચારોને અને વિચારો
 ને ખોઈ બેસશે ત્યાગીમુનિઓ શુદ્ધોપરથી શ્રદ્ધા પ્રેમ ઉઠ
 વાની સાથે આધ્યાત્મિક રાજ્ય કે જે હાલ જે કંઈ વર્તે છે તેને
 ખોઈ બેસશે અમેરિકા વગેરે દેશો સ્વતંત્ર રાજ્ય પામ્યા છે
 પણ તેઓ આત્માના સુખને પામ્યા નથી, તેઓ બાહ્યસુખ માટે
 અનેક સુધારાની ધમપછાડો માર્યા કરે છે પણ તેથી સુખી થયા
 નથી આત્મજ્ઞાનીઓમા સ્વરાજ્ય અથ માત્ર દૂર નથી આત્મજ્ઞા
 નીઓ સ્વરાજ્યને પામેલા છે, તેઓને બાહ્યરાજ્યની પરતંત્રતામા
 પણ સત્ય આત્માનું રાજ્ય પ્રવર્તે છે જૈનશાસ્ત્રજ્ઞોએ અનાદિકા
 લવી આત્મરાજ્ય અને બાહ્યરાજ્ય અને તેની પ્રાપ્તિના હેતુઓ
 જણાવ્યા છે આત્મરાજ્ય પામ્યા વિના કોઈ પૂર્ણાનંદ પામ્યું નથી
 અને પામનાર નથી આત્મરાજ્યની પ્રાપ્તિમા દુનિયાના લોકોની
 જે રૂચિ પ્રગટે તો દુનિયામાથી વર્ષ ધર્મ દેશ રાજ્યલેદ મોડુ નર
 યાય અને સર્વ ખડના લોકો સુખથી સંપીને અધ્યા મગ્ન બન
 જાણી શકે બાહ્યરાજ્યનું ધ્યેય તે આત્મરાજ્યના ધ્યેયવિના આસુરી
 બને છે સ્વશુભવાળી પ્રવૃત્તિનું બાહ્યદુનિયામા રાજ્ય છે તેવી
 દુનિયામા એક શુભવાળું નાજ્ય થયું નથી અને કદાપિ થનાર

નથી રજોગુણ તમોગુણ અને મત્વગુણ પ્રકૃતિ અર્થાત્ મોહ પ્રકૃ
 તિની પેરીપારતુ રાજ્ય તે શુદ્ધ બ્રહ્મરૂપ શુદ્ધાત્મ સ્વરાત્મ છે
 એવા સ્વરાજ્યને સર્વ વિશ્વના લોકો પ્રાપ્ત કરે અને કૃતરા જેમ
 હાડગા સુગીને મુખની બ્રતિ ધારણ કરે છે એવી વ્રાતિથી લોકો
 બાહ્યપૃથ્વીના નારાહારાપણના લેખી દૂર થાઓ આત્મરાજ્યમાં
 સર્વ વિશ્વલોકોનું એકત્ર છે અને એવું પ્રભુ મહાવીરહેવે સત્ય
 નરાજ્ય નજીવું છે તેમાં અમારૂં હારૂં અને વિધવોડોનું લક્ષ્ય
 રહ્યો સૂતના પ્રકાશ કરતા અનંતગુણ જ્ઞાનપ્રકાશ અને અનંત
 જ્ઞાનદાતા સ્વરાજ્ય ખરેખર ગરીરમાં રહેલા આત્મામાં છે તેની
 પ્રાપ્તિ માટે આત્મજ્ઞાનીઓનું શગળું કરવું જોઈએ ત્યાગીસાધુઓ
 તેવા સત્યમ્વનન માટે ઉઠ્યા છે, વિશ્વલોકો તે માટે ઉઠ્યા અને
 બાહ્યસ્વરાજ્યમાં થના દોષાને દૂર કરે, એવો વિશ્વને નારો સંદેશ
 છે આત્મારામ તું પણ આત્મામાં રમી મલ્ય આત્મારામ બનવા
 પ્રયાત્ન કરજે અને પુદ્ગલવારામ બનીશ નહિ બાહ્યજડ દુનિયામાં
 અનંત શોધો થાય તોપણ સત્ય સુખ નથી એમ સમજી નૈનધ
 મની આરાવના કરજે પ્રકૃતિમાંથી અહત્વાધ્યાસ દૂર કરી આત્મા
 રામ બનજે એવો સર્વ તીર્થકરોનો અને મારો ઉપદેશ છે, તે
 પ્રમાણે વર્તજે

इत्येव न जह महारीर शक्ति ३

નેખ- જુદિસા ૧

મુ ૦ સ ખેતર

રામજી સુદિ ૧૫ ત. ૧૬૭૫

અમલાવાદ મધ્યે વૈરાગ્યાદિ ગુણાવકૃત મુનિરાજ સમતા
 પાત્ર શ્રી ૨૦ લાનરજી મહારાજ યોગ્ય અનુવન્દન મુખશાતા
 તમારી પ્રકૃતિ વિશેષ નરમ થઈ તે લખ્યું છે હવે આત્માના સ્વ
 સાધના વિશેષ રહેશે પચમારકમાં આત્માનો ઉપયોગ રાખશે
 વૈરાગ્યથી આત્માને સાવશે આર શરણમાં ચિત્ત રાખશે. આપજી

ગુરુમહારાજની અંતિમદયાનો અનુભવ તમને થયો હતો તેનો ઉપયોગ રાખ્યો તમારૂં બાધ્યાવસ્થાથી ધર્મી નિર્મલજીવન છે, તેથી તમારા આત્માની મદ્ગતિ થશે ધર્મી આત્મા મદ્ગતિમા જાય છે મુનિ શુલાભસાગરજીએ ૨ ૧૯૬૧ માં વૈશ્યાખમા માણુસાગામમા દેહનો ત્યાગ કર્યો હતો ત્યારબાદ તમોએ દીક્ષા અગીકાર કરી ચારિત્ર પાળી સારી રીતે આત્માની આરાધના કરી છે ગુરુની પાને રહી તમે આત્મકત્યાણુ કર્યું છે દેહની મમતા ન રાખવી. આત્મા નો ત્રણકાલમા અમર છે તમે તો જીવતા જ છો તમારૂં શરીર છૂટશે તેથી અંજાઈ ન જવું ખરી વખતની કસોટીમા આત્માની શ્રદ્ધામા દૃઢ રહેવું સર્વજીવોને ખમાવી લેશો વ્રતા ઢિકની આલોચના કરશે તમારા આત્માની અત્યંત મરલતા હતી તેથી તમારી મદ્ગતિ થવાની અને ત્યાથી પરમાત્મપદ પામવામા આગળને આગળ વધવાનાજ મુનિ ઋદ્ધિસાગરજી તમને નિર્યાપના કરાવશે તમારી સાથે સર્વથા ક્ષમાપના કરૂં છું પ્રભુ મહા વીરદેવનું શરણુ ધાર્યો તમારૂં સ્મરણુ બૂલાયે નહિ ધર્મમા ચિત્ત રાખ્યો

इत्येवं ॐ अहं शान्ति २

૧ ૧૯૭૮ માગસ ૨૬ ૦૧૧

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુઠ અમદાવાદ

વિજાપુર તત્ર સુધાવક શા મોહનલાલ જોશીગભાઈ આદિ યોગ્ય ધર્મલાલ વિ અત્ર હાલ તો સ્વરાજ્યાર્યે અહીં મહાસમિતિની ધમાલ ચાલી રહી છે પરમેશ્વરની ભક્તિ, ધ્યાન અને આત્મજ્ઞાન વિના વિશ્વજ ડોના રાજ્યો સત્યશાંતિ સુખ પામી શકવાના નથી અમેરિકા, જર્મની, રૂશિયા, ફ્રાન્સ વગેરે રાજ્યો બાહ્યરાજ્ય સ્વાતંત્ર્યથી ખરી શાંતિ પામ્યા નથી અને પામનાર નથી સ્વતંત્ર દેશો પણ ભયથી શસ્ત્રમદ્દ રહે છે આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ અને

પ્રભુભક્તિથી આત્મામાં સ્વરાજ્ય -વાનના સમગ્રય છે ત્યાં
 અન્ય નબળોને શુભામ બનાવવાની ઇચ્છા થતી નથી અને અન્ય
 દેશોની પ્રજાને અન્યાયથી હુખી કરવી પીડવી એ પાપ સમજાય
 છે, જ્યાં પુણ્ય, પાપ, ઇશ્વર, આત્માનું જ્ઞાન ન હોય ત્યાં પ્રજા બા
 હથી સ્વતંત્ર છતાં વરના જેવી છે અન્યોના મક્કા સુખીને છવવું
 એ હિંસામય પરુ જેવી બાહ્યસ્વતંત્રતા છે એવી હિંસક સ્વતંત્રતા
 કરતાં ન્યાયવાગીપરતંત્રતા સારી જ્યાં પ્રભુનો નિશ્વાસ નથી ધર્મા-
 ચરણ નથી ત્યાં સદા સ્વતંત્ર રાજ્યના નામે અશાંતિ વર્તે છે.
 યુરોપમાંથી પ્રભુ મરી ગયા એવી તેની દશા થઈ છે એવી અમે-
 રિકા અને જાપાનની દશા થાય એવો મજા રહે છે ભારતેશમ ધી
 પ્રભુ, ધર્મ, મત, અને અજ્ઞાનજ્ઞાન ટળે અને તેના સ્થાને જૌતિક
 નાશ્રાજ્ય પ્રગટે જડનાદ પ્રગટે તો આર્યાવત પોતાની કાયને
 પલટી નાખે પણ તેવું ન બને એવો ઇશ્વરી આદેશ છે ભારત
 દેશ આર્ય છે તે પોતાની મહત્તા ન ભૂલે તો તે આધ્યાત્મિક
 સ્વરાજ્યને રક્ષી શકશે.

આમુરીશક્તિના બળે સ્થપાયલા સ્વતંત્ર મ્વગાયો અતે
 પાયામાંથી હળી પડે છે, યુરોપ અને અમેરિકાએ એ રહસ્ય ન
 ભૂલવું જોઈએ અધ્યાત્મજ્ઞાનથી સર્વ વિશ્વરાજ્યોની એકતા કાયમ
 રહે છે, કારણ કે તેથી સર્વવિશ્વમાં સુગીશક્તિયોનો વાસ થાય
 છે ભારતે સુગીશક્તિયોનો સગ કદાપિ વ મૂક્યો ને જો હુર્જિપે
 જ્યાં ખદખદે છે અને જ્યાં ધરમાં વધુનરને પણ એક ણીમપ
 વિશ્વાસ નથી ત્યાં સ્વતંત્રતા નથી પણ પરતંત્રતા છે નીતિથી
 છવવું અને અનીતિ કદાપિ ન ધરવી એવી જા આચરણ છે,
 ત્યાં સ્વતંત્રતા અને સુખ છે યુરોપમાં અને અમેરિકામાં શું ? મત્ય
 મુખ પ્રગોલુ છે ? શુ ત્યાં રાજ્યો, પ્રમુખો, કરોડાધિપતિયો, મત્ય
 મુખને પાંગા છે ? આત્મજ્ઞાન અને સતોષ વિના કોઈ દેશને
 મનુષ્ય ખરેખરો મુખી અને સ્વતંત્ર નથી આત્મજ્ઞાનથી આત્મા
 નદ પ્રાપ્ત છે હિંદે સ્વતંત્ર સ્વરાજ્ય માટે અમેરિકાના સ્વતંત્ર
 રાજ્યનો આદર્શ હૃદય આજ ખજે કરીને પોતાનું આધ્યાત્મિક જ્ઞાન,

સત્યધર્મોચરણ દેવશુર મતની ભક્તિ. આદિને ન બૂલવા જોઈએ
 પારતદેશ અ તે બાહ્યરાજ્યને અમુક અમુક અ શે પામી છેવટે બાહ્યથી
 અ પૂર્ણ સ્વત્ર રાજ્યવાળું સશે પણ તેને બાહ્યથી પૂર્ણ સ્વત્ર
 રાજ્ય પ્રાપ્ત થતા તે અન્ય સ્વત્ર દેશોની પેઠે આસુરી ભાવનાવાળું
 અને તે તો મહાભારતના યુદ્ધ પટ્ટીની દશા જેવી તેની દશા થશે
 ઘર ઘર, કુટુંબ કુટુંબ, આત્મજ્ઞાન-નીતિ, શુદ્ધ પ્રેમ-ભક્તિ, મેવા,
 મ તોષ, ઐક્ય, વેરાગ્ય, ત્યાગ, સ્વાધીનતા, દેવશુર ધર્મની સાધ
 નાવાળા થશે ત્યારે સર્વ વિશ્વના મામાજ્યો સ્વર્ગસમાન શોભશે
 સ્વાર્થથી અન્યાય, જુગ્મ, હિંસા થાય છે પ્રભુ જ્યાં જીવતા જગતા
 હૃદયમા અનુભવાતા નથી, ત્યાં બાહ્યસ્વરાજ્ય છતાં નરક છે એવો
 મારો અનુભવ છે, એક દેશની પ્રજા અન્ય દેશની પ્રજાને પીડે
 હુ ખી કરે એ શો ઇશ્વરી ન્યાય છે ? જળથી અન્યો કે જે
 અવક્ત છે તેઓને તાળે રાખવાથી શુ ઇશ્વરની ભક્તિ થાય છે ?
 સર્વ દેશના મનુષ્યો, પશુઓ, પખીઓ, એઓ સર્વે મહારા આત્મ
 સમાન છે, તેઓનો નાશ કરવાનો મારો હક્ક નથી એવા વિચારોમા
 અને આચારોમા જે દેશ ખડ આવ્યો નથી તે વસ્તુતઃ અજ્ઞાની
 પશુરાજ્યવાળો ખડ છે એમ મર્વ ખડના લોકો સમજશે અને
 તે પ્રમાણે વર્તશે ત્યારે સર્વ વિશ્વમા દિવ્યસ્વર્ગીય રાજ્ય પ્રવ
 ર્તશે ધર્મશાઓમા કથેલી પ્રભુની આજ્ઞા પ્રમાણે લોડો ચાલશે
 ત્યારે હૃદયમા સ્વરાજ્ય સ્વત્રતારૂપ પ્રભુનો અનુભવ થશે દેવ
 શુરની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું એમા પસ્ત્રતતા છતાં ખરી સ્વત્ર
 ત્તાનો ઉદન છે હૃદયથી પ્રભુનું રાજ્ય જરાપણૂ હર નથી તેને
 હૃદયમા ઉડા ઉતરી શોધવું જોઈએ આત્મામા સત્ય સ્વત્રતા
 છે અને માયામા ખરી પત્રત્રતા છે મનુષ્યો છાયાની પાછળ
 ચાકી જાય છે આત્મા તરફ વળતા મનુષ્યો માયારૂપ છાયાને પોતાની
 પાછળ દામની પેઠે આવતી અનુભવશે સર્વ દેશમા રહેલા ભક્ત
 આત્મજ્ઞાની તો એવા આત્મ પ્રભુ રાજ્યમા વર્તે છે શુદ્ધાત્મા સદા
 સ્વત્ર છે પુદ્ગલ માયાના ભીખારીઓ રાજ્ય ચક્રવર્તી હોવા છતાં
 શોક હુ ખ લાયથી પત્રત્ર છે એમ જાણ અને બાહ્યરાજ્યમા સુરી

યુષ્માવિના છુનું નરક છે એમ બધુ જડ વસ્તુઓને લક્ષ્મી
 નાની તે માટે દુનિયાના લોકો રાત્ર દેખ કરી વાર વાર જન્મ મ
 રણ કર્યા કરે છે આત્મથી શરીરોદિ જડ વસ્તુઓને ભિન્ન દેખવી
 જડવસ્તુઓના અપ જેટલો પ્રસન્ન પડે ઉપયોગ કરવો જડવ
 સ્તુઓના સકલ વિક પ રહિત મનને કરી આત્માના યુષ્મા
 મનને રમણતા કરાવવી આત્મપ્રભુમા મનને લાલીન કરવું એથી
 પ્રભુનો સાક્ષાત્કાર થાય છે એકવાર આત્મસાક્ષાત્કારનો નિત્યાનંદ
 અનુભવ્યા પછી જડવસ્તુઓ અને ઈન્દ્રિયલોગનો આનંદ વિરમે
 છે પશ્ચાત્ સાદુ અને બાહ્યનું જેમ અને તેમ નિરૂપાધિમય જીવન
 જાળવાથી સયસ્વરાજ્ય સ્વતંત્રતા અનુભવાય છે, આત્મા બહિરાત્મા
 મટી આત્મામા સુખનો અનુભવ કરી અતગતમા થાય છે બહિ
 રાત્મ દશામાથી અન્તરાત્મદશામા જવા માટે અહિં સા, સયમ, તપ,
 અને વૈરાગ્યભ્યાસની સાધના થાય છે આત્માને જ્યારે આનંદસ્વાદ
 રૂપ આત્મપ્રાપ્તિ થાય છે ત્યારે વૈરાગ્ય રહેતો નથી જ્યાંસુધી
 વિરહીકામિની પોતાના પતિને ન પામે ત્યાંસુધી તે ઉદાસીન રહે
 છે તેમ આત્મા પોતાના સુખને ન પામે અને જડવસ્તુઓના
 સુખને ત્યજે છે તે દશામા વૈરાગ્ય ઉદાસીન દશા રહે છે આત્માનો
 આનંદરમ આસ્વાદ્યા પછી અતરમા અને બાહિરમા પ્રમદતા રહે
 છે પ્રભુમય જીવન તે આત્માના આનંદરત્નથી તરબોળ થઈ જવું
 તેજ છે અને એવું જીવન પામ્યા પછી જ્ઞાના બાગકો
 જેમ પગપર નિર્દોષભાવે એલે છે તેમ આત્મજ્ઞાનીઓ નિર્દોષ
 ભાવને પામે છે અત્યંત લઘુમાણકની પેઠે સ્પર્શોન્દ્રિય સ્પર્શ
 લોગનો અલોગ અને રૂપના મોહનો અભાવ અનુભવાય એટલે સમ
 જવું કે પ્રભુના આત્મરાજ્યમા પ્રવેશ થયો છે અને મોહરાજ્યની
 સત્તા ઉતરી છે આવી દશા પામ્યા વિના જીવવું તે વસ્તુ
 મરણ છે અને બાહ્યસુખ તે સન્મની ક્ષણિક દશા જેવું કપિત
 સુખ છે આત્માનો આનંદ પામ્યા વિના કોઈ બાહ્યરમની આ
 સંક્રિષ્ટી રહિત ન બને, આસક્તિ એજ પરતંત્રતા છે
 એમ નિશ્ચય થયા વિના આત્માનો સ્વતંત્રતા માટે

સત્પુરુષાર્થ થતો નથી આત્માનો આનંદરમ અનુભવ્યા
 વિના આખી દુનિયાનું રાજ્યવૈભવ અને ઝવર્ગની અસરોઓ
 મળે તોપણ હું ખનો નાથ થવાનો નથી એવું જ્યારે સર્વે
 ખડના લોકો અનુભવે ત્યારે પગ્માત્મામા મન ધારે અને બાહ્ય
 વૈભવો માટે હિંસાદિ પાપો કરતા અટકે આત્મામા અનંત સુખ
 છે પણ શુરૂગમ અને ધ્યાનવિના લોકો તે તરફ દૃષ્ટિ ન ફેંકતા
 જડવસ્તુઓના મોહથી અમૂલ્ય માનવજીવનને એળે કાઢે છે
 જ્ઞાનીમહાત્મા પર્વતની શુક્રામા અગર નદીકાંઠાપર એક તૂણની
 ઝુપડીમા બેસી પ્રભુમા મનવાળી જે સુખ અનુભવે છે તે સુખને
 ઇન્દ્રો અને અકલ્પતિયો પણ પામવા શક્તિમાન થતા નથી એવો
 નિશ્ચય અને એવી પ્રવૃત્તિ વિના માયાનો સાગર તરી શકો તો
 નથી ત્યાગી સતજ્ઞાનીઓના હૃદયમા પરમેશ્વરના આનંદરસની
 શહેનશાહી છે અને જેઓના હૃદયમા મોહરૂપ શયતાન છે તેઓને
 નરકની શહેનશાહી અનુભવાય છે બાહ્યદેશમા રાજ્યો માટે મનુ
 બ્યો જેટલું મરી મથે છે તેટલું જો આત્માનું રાજ્ય પામવા માટે
 મરી મથે તો અનંત આનંદરસનો જીવતા છતાં વેદી શકે અને
 પ્રારબ્ધ શુભાશુભ કર્મ લોગવવામા સમભાવ ધારી શકે આત્માનું
 સ્વરાજ્ય જેઓ અનુભવે છે તેઓને જડરાજ્યની સ્પૃહા હોતી
 નથી જડજગતનું રાજ્ય સદા એકસરખું ગ્રહેતું નથી આત્મામા
 સુખ અનુભવે તે જ્ઞાની છે અને જડમા સુખ માને છે તે અ
 જ્ઞાની છે આત્મામા સુખ વેદે છે તે ચત્રત્ર છે અને જડમા
 સુખ વેદે છે તે અજ્ઞાની છે તે જડના પરત્ર ગુલામ છે ચામ
 ડીમા અને ચામડીના રૂપમા મોહવિકાર સુખબુદ્ધિ ન થાય
 ત્યારે આત્મા પ્રભુ થયો છે એમ બાણુ લાખો શાસ્ત્રોનો
 અભ્યાસ, તપ, વ્રત કરતા છતાં ચામડી રૂપમા સુખ બુદ્ધિની
 પ્રાપ્તિ જેને રહે છે તે આત્માનું પ્રભુરાજ્ય પામી શક્યો નથી એમ
 જે બાણુ છે તે મનુષ્યભવમા આત્માનો આનંદરસ લોગવવા
 માટે આત્મજ્ઞાનને પામે છે સદ્ગુરુથી સેવાઈને તે આત્માની
 આનંદ સ્વતંત્રતાને અનુભવે છે એવું જીવન પામવા આત્મોપયોગે
 વર્નો હત્યેય ઝંઝૂં મહાગીર શાંતિ રૂ

મુ સા ૧૬ મુશ્તાક શા આત્મારામ

જેઠ મુદિ ૧.

મેમન - યોગ્યધર્મ વાલ

વિ જેઠ હલપતભાઈ ભગુલાઈના વડામાં ૨ ૧૯૨૨ ની
 તાલમા રહેવાનું થયું હતું સ ૧૯૬૫ માં એક માસ ૬-૫ કર્યો
 હતો હાલ અહીં પચ્ચીસ દિવસ થયા પૂર્વે આ મુકામમા મહા
 ભારાની મુદગવજી મહારાજ રહ્યા હતા અમદાવાદના જૈનોમા
 જૈન ધર્મની શ્રદ્ધા પ્રીતિ કઈ કઈ ધટવા લાગી છે ધનિક
 જૈનોમા ધર્મીયા ટળવા લાગ્યા છે જૈનધર્મનું તત્વજ્ઞાન શીખ
 વાપર લોકોની પ્રીતિ નૂન થતી જાય છે વીસ વર્ષ પૂર્વે જૈનો
 જેટલા વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરવા જતા હતા તથા પ્રતિક્રમણાદિ
 કરતા હતા તેનો પા ભાગ દરેક ઉપાધયે હવે જતો માનુષ પડે
 ડે, પ્રવૃત્તિમા ધર્મ જીવન જાય ડે દરેક સધાડાના સાધુઓનું
 પગપર હૃદયભાવપૂર્વક મિલન નથી તેમ જ નિંદા ઇર્ષ્યા અને
 સ્વચ્છ હતાં દોષો વૃદ્ધિ પામતા દેખાય છે જૈનોમા તેમ જ
 અન્યોમા હાલ તો સંક્રાન્તિયુગ પ્રવર્તે છે સ્વરાજ્યપ્રતિ લોકોની
 વિશેષ રૂચિ પ્રવૃત્તિ વધતી જાય છે જૈનસ્વચ્છ સધાડાઓમા
 ઐક્ય વધે તેણે હાલતો જણાતુ નથી તેથી જૈનોનો પ્રવાહ સુધા
 રાની બાળુએ ઘસડાઈ નવીનરૂપ ગ્રહે એમ જાને તો જાને જૈન
 નાધુઓમા કેટલાક વિવેકાનંદ, રામતીર્થ અને દયાનંદ સ્વામિના
 જેવા નરીન વિચાર તરફ જૈનોને વાળવા લાગે તેવો સંભવ રહે
 છે હાન જૈનોમા ઐક્ય નથી તેથી સ્વચ્છ દીઓ ક્રાવે તેમ વર્તશે
 આત્માપર લક્ષ્ય નહિ રહેવાથી બાહ્યાચાર વિચારોના મતભેદે
 મ્લેશ અહતા કોષાદિક દોષો પ્રગટે છે અને તેથી ધર્મ કરતા
 અધર્મનું આચરણ થાય છે આત્મજ્ઞાનીઓને આજ્ઞવના હેતુઓ
 ડે તે સવરરૂપે પરિણમે છે અને અજ્ઞાનીઓને સવરના હેતુઓ
 તે આસવરૂપે પરિણમે છે આત્મજ્ઞાન અને શુદ્ધભક્તિથી અતરૂમા
 અને બાહ્યમા શુદ્ધતા રહે છે આત્માના જ્ઞાનથી શાંતિ છે અને

આત્માના અજ્ઞાનથી અશાંતિ છે બાહ્યધર્મ મોહથી મનની ચ ચ
જતા વધે છે સતોની સગતિથી આત્મા જાગૃત થાય છે અમ
દાવાદમા પ્રવૃત્તિની ધમાલ ઘણી છે નિવૃત્તિનું નામ નહિ
દ્રામ્વેના ઘોડાના જેવી ગેઠિયાઓની નિયતિ છે કેટલાક ઇન્દ્રિ
યોના ધર્મ સુધી અને કેટલાક મનના ધર્મ મુખી અને ધર્મપણ
મન સુધી ધારીને જીવે છે આત્મા સુધી પહોંચનારા અને
આત્માના ધર્મથી જીવનારા તો હજારો બહુતા હોય તેમાંથી પાંચ
દશ નીકળી આવે મન દેહ અને ઇન્દ્રિયોના મેળામાં આખી
દુનિયાના લોકો ઉભરાઈ જાય છે અને આત્માના ચિદાનંદરૂપ
પ્રભુ મેળામાં તો હજારોમાં ફગ પડે જવાની ધારણાવાળા નીકળી
આવે તો તેમાંથી આત્માની સાથે ભેટનારા તો લાખોમાં એક
જો નીકળી આવે આત્માને આત્મરૂપે ઓળખીને સર્વ વિશ્વમાં
આત્મ મેળે સર્વ લોકોની સાથે મળવામાં પ્રભુ મિલન છે એવો
મારો દૃઢ નિશ્ચય છે અને એવા પ્રભુ મિલનના આનંદની આખી
પ્રગટી છે કેટલાક ક્રિયા સમાચારી ભેદે આત્મમેળથી અન્યોને
મળી શકતા નથી આત્માઓના આત્મભાવે મિલનમાં પરમાનંદ
રમ છે સતને સતદેખે ત્યાં આત્માનંદરમને ઓછ પ્રગટે છે
આત્માને આત્મા જ ઓળખી શકે અને મળી શકે મન ઇન્દ્રિય
દેહનો મેળ તે મેળ નથી અને તેમાં સુખ નથી છતાં અજ્ઞા
નથી વિશ્વલોકો દેહાદિ મેળમાં સુખની ખુદ્દિમાને છે પણ ઉવદુ
દ ખ પામે છે

માગી પાસે ઘણા જૈનો અને જૈનોતરો આવે છે પણ માગી
દિલે તેમાંનો આનંદની ટેરવા જેટલો ભાગ રોકડ ધર્મને લેઈ
જતો હશે બાકી ઘણા બાકી જાય છે ચાર પ્રકારની વિકલ્પમાં
મ્હને રસ પડે નહીં આત્મજ્ઞાનમાં રૂચિ પ્રગળ્યા વિના માગી
પાસે આવનારાઓ શું પામી શકે ? ધર્મની રૂચિથી કંઈ પુછે તે
પામી શકે વાતોના તડાકા મારનારાઓ માગી પાસે આવી શું
લેઈ જાય સતસમાગમની ઈચ્છાવાળો જે હોય અને જે વિનયી
વિવેકી હોય, શ્રદ્ધાપ્રેમથી ભરેલ હોય, શુરની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્ત-

નાર હોય, શુરને પુઝી આત્મતત્ત્વનું સ્વરૂપ જાણવા ઇચ્છાવાળો
 હોય, શુરપર અત્યંત રુચિ પ્રાપ્તિ હોય એવો લબ્યાત્મા મારી
 પાસેથી આત્મતત્ત્વ પામી શકે ત્યાગી સત પાસે ગમન કરી
 વિનય કરીને આત્મજ્ઞાન પામવા માટે પૃચ્છા કરવી જોઈએ
 ત્યાગી શુર પાસે જે દોય તેનો અનુભવ કરવા માટે શુર પાસે
 જવું એવું જનારે પાસે આવનારા સમજ્યો ત્યારે તેઓ નકામી
 માથાકૂટ નહીં કરે અને ધર્મનું રોકડનાણું કે જે આત્મજ્ઞાન,
 આત્માનો આનંદ છે તેનો અનુભવ કરી શક્યો આત્મારામ ! !
 મારી પાસે શ્રદ્ધાપ્રેમવાળા ભક્તો આવીને ઘણું લેઈ જાય ॥
 આનંદરસમા આવવા માટે શુરમા પૂર્ણ વિશ્વાસ પ્રેમ
 મૂકી નહાના જે વર્ષના બાગકે જેવા સરવ જનવું જોઈએ, તેવા
 વર્તનમા જેટલી ન્યૂનતા તેટલી આત્માનંદ ભોગવવામા યૂનતા
 જાણવી ધન મત્તા વિદ્યા અને સર્વ પ્રકારની હિંચિત ભોગની
 સામગ્રીથી સ્વપ્ન જેવું ક્ષણિક સુખ મળે છે પણ તેમા હ ખ તે
 આગળ પાછળ અનંત ॥ એમ જે જાણે છે તે આત્માના આનંદ
 માટે શુરને સેવે છે શરીરથી છુવતા આત્માનંદ પમાડે તે આત્મિક
 શુર છે અને તે પરમેષ્ઠી છે આત્માના અનંત આનંદરસવેદનમા
 જ પ્રકટ પરમાત્મત્વ છે સર્વ કોઈ આનંદાર્ય અનેક પ્રકારના
 પુરુષાર્થ કરે છે આનંદ આનંદમા અનંતશુભો દેર છે સર્વ
 પ્રકારના પૌદ્ગલિક રસ કરતા આત્માનો અનંતશુભ નિત્ય આનંદ
 છે તે આનંદરસ પામ્યા પછી કોઈપણ પૌદ્ગલિક રસમા પ્રેમ
 હોતો નથી એવું ઝહેજે બને છે અજ્ઞાનતાથી માની લીધે કંઈ
 વગતું નથી સર્વ ખડના મનુષ્યો પશુઓ પખીઓ અને દેવો
 દેવીઓ આનંદ માટે મનવાણી કાનાની ઇચ્છાનુસાર પ્રવૃત્તિ કરી
 માયિક સુખથી ઠગાય છે સદૃશરૂ ભક્તને આત્માનંદનો અનુભવ-
 નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ-આત્માનું શુદ્ધ ચરિત્ર પ્રગટયું ત્યારે ગણાય કે
 જ્યારે આત્મા પોતાના આનંદરસનો અનુભવ કરતો હોય આવો
 પ્રભુરસ, આત્મરસ પ્રગટયો નથી ત્યાસુધી કોઈએ સત્યસ્વત ત્ર નિ
 શ્ચ નિર્દ્ર પ્રભુ રાજ્ય પામ્યું નથી અને એવા રાજ્ય પામ્યા

વિના જીવવું તે વસ્તુ જીવન નથી એમ જ્યારે લોકો જાણ્યે
 ત્યારે તેઓ ધર્મી બનશે અને અન્યજીવોની હિંસા આદિ દોષો
 કરતા બટકશે અને ત્યારે મત્સ્ય સ્વરાજ્ય અનુભવમાં આવશે.
 પ્રભુમાં મનનું ધારણ કરતા પ્રભુરાજ્યમાં પ્રવેશ થાય છે અને મોહમાં
 મન રાખતા શયતાન રાજ્યમાં પ્રવેશ થાય છે શયતાનના રાજ્યમાં
 સદા હુ ખ છે અને શુદ્ધાત્મ સમજુતારૂપ રાજ્યમાં સદા સુખ છે
 આત્મસુખનો અનુભવ થયા વિના સ્વાર્થ, મારામારી, હિંસા, અ
 નીતિ, બુદ્ધિ વગેરે દોષોનો કોઈ નાશ કરી શક્યુ નથી અને કરી
 શકનાર નથી લોગમાં રોગ છે અને અનાલોગમાં આરોગ્ય છે
 લોગની આશાતૃષ્ણાના જેઓ દાસ બનેલા છે તેઓનો આત્મરા
 જ્યમાં પ્રવેશ થતો નથી શુદ્ધાત્માના અનેક તીર્થંકર આદિ અનેક
 ભાષામાં નામો છે દેહમાં રહેલ આત્માની ભગૃતિ વારંવાર ગુરૂ
 સંગતિ કર્યા વિના થવાની નથી અનેક ભાષામાં પ્રભુના જેટલા
 નામો છે તે આત્માના અપેક્ષાએ છે એમ જાણી આત્મારૂપ પ્રભુને
 જાપથી ધ્યાનથી પ્રગટાવવા જોઈએ અન્નમુનિથી કર્પૂરવિજયજી
 મળ્યા હતા તેમને આત્મજ્ઞાનના રહસ્યોની વાત કરતા તેમને
 મત્સ્ય તરસ પડ્યો હતો અને મારા સમાગમમાં રહી આત્માનંદની
 મસ્તી અનુભવવા ઇચ્છતા હતા અમદાવાદમાં અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રે-
 મીઓ પરિચયથી બે ત્રણ જણાયા છે બાકી બંધાર
 ધર્મ રૂચિવાળા છે આત્મજ્ઞાનથી આત્માના રસિક યજુ
 તે કઈ ખાલકનો ખેલ નથી જૈનધર્મની વ્યવહારરૂચિ
 સુધી આવેલાઓને ધન્ય છે કારણ કે વ્યવહાર તેજ
 નિશ્ચયનું કારણ છે શુદ્ધ નિશ્ચયોપયોગે વર્તવું અને બાહિરથી
 આવશ્યક વ્યવહાર ધર્મકાર્ય કરવા કે જેથી નિર્લેપ રહી સકાય
 એવી રીતે વ્યવહાર ધર્મને સેવુ છું અને શુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિકનયક
 થિત શુદ્ધ મૂળ આત્મસ્વરૂપનો ઉપયોગની ધારામાં વહુ છું કે
 જેથી વ્યક્તિપર્યાય ભાવે શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપ જ્ઞાનપર્યાયનું અમુકાશે
 વેદન અનુભવાય છે જેટલું અનુભવાય તેટલું કથવામાં અસત્યતા
 તથા મહત્તા નથી તેમજ તેથી અન્યલોકો આત્માના સ્વરૂપની

પ્રાપ્તિ માટે રૂચિવાળા વાચક પચ્ચીશ નર્વ આત્માનું જ્ઞાન ધ્યાન
 કરવાની પ્રવૃત્તિ રૂચિમા પસાર થયા છે આત્મામા તેની સંચોટ
 લાવના પ્રગટી ગઈ છે જ્ઞેનઅધ્યાત્મ શાસ્ત્રો અને યોગશાસ્ત્રોના
 અભ્યાસથી આ માની રૂચિ ગુરુ કૃપાએ પ્રગટી છે હવે તેનો રસ
 આવે છે હુનિયા વેળા આ વાતને ન માને તેથી મ્હને કંઈ ખોટું
 લાગતું નથી, ત્હને મદદ એસે તો દેવગુરુ ધર્મની આરાધનાપૂર્વક
 આત્મશુદ્ધિ કરવા લક્ષ્ય આપ પોતાના અનુભવ વિના અન્યના
 અનુભવથી પોતાને આનંદ રસવેદાય નહિ માટે જને અનુભવ
 કરે આત્માનો રસ કંઈક અશે વેદાય છે અને તે પૌંદ્રગલિક
 રસથી ભિન્ન છે એવો નિશ્ચય કરવામા બ્રાતિ રહી નથી અને તેથી
 જ્ઞેનશાસ્ત્રોમા કહેલ આત્માનંદ પ્રતીત થયો છે હવે તો જ્યમુધી
 આયુધ્ય હોય ત્યામુધી આત્માનંદના ઉપયોગે રહેવાય તેમ રહેવું
 હવે હું ભારત મહાસભા વિષયે પ્રગટેલ વિચારો અને ભારતનું
 ભાવિ કર્તવ્ય દર્શાવું છે ભાગ્તીઓએ શુદ્ધ પ્રેમ, શુદ્ધ જ્ઞાન અને
 નિર્મોહકર્મથી પોતાના દેશને તો શુ પશુ સર્વ વિશ્વને આર્થ
 રૂપ થવું એજ તેમની સ્વાત્રતા અને મહત્તાનું સત્ય જીવન છે
 ભારતે અધમમાર્ગથી પ્રતિક્રમણ કરવું અને ધર્મમાર્ગમા સત્ય
 રતું ભારતે સત્ય શુદ્ધ જીવનથી સ્વરાજ્ય સ્વાત્મામા પ્રગટ કરવું
 જોઈએ સર્વ વિશ્વવર્તિ લોકોની સાથે શુદ્ધ પ્રેમ, જ્ઞાન અને પર
 સ્પર સહાયનારૂપ એવાથી ભારતે સ્વદેશનો આપકધર્મ પ્રગટાવવો
 જોઈએ ભારતે સાધુસતગુરુની ભક્તિ કરી ભારતના ઘરેઘર
 મનુષ્યો નવ્ય આત્મ પૂજારીઓ થતા જોઈએ હું ખી ગરીબો માટે
 તન મન ધનથી અર્પાઈ જવાની દૃતિને સાક્ષાત્કાં કરવો જોઈએ
 સર્વ જાતના બિનભિન્ન ધર્મીઓના મતમતાન્તરોના સહિષ્ણુતા
 અને વિનિયતાની સામે આત્મસત્ત્વે એકતા અનુભવની જોઈએ
 ધર્મલેખ કવેશ રૈર ન થવા જોઈએ ભારતના ઘરોઘરમા જ્ઞાની
 પુરો અને ભક્તિમતી નારીઓના મધુર ધર્મગીતો પ્રગટવા
 જોઈએ માત્વિક વિચારચારથી આયબ્રમિનું સન પ્રકારનું વાગ
 વણપૂર્ણ શુદ્ધ જનનું જોઈએ હે ભારત ! ! ! અકુના અને મમનાના

બધનથી મુક્ત થઈ એવત્ર આત્માનદે વિચર અને સર્વ વિશ્વના
લોકોને અધ્યાત્મજ્ઞાનના પ્રકાશથી પ્રકાશિત કર હે ભારત ।। પૂર્વ
અને પશ્ચિમ વર્તિ સર્વ મનુષ્યોને એક સરખા ગણ ।। હારી એવત્ર-
તતા થતા અતરથી અને બાહિરથી સર્વ વિશ્વની શુદ્ધ એવત્ર તતા
થવામા અર્પાઈ જશે ભારતનુ ભાવિ કર્તવ્ય એ છે કે તેને
આધ્યાત્મિકભાવે સર્વ ખડોની સાથે એકાત્મ મિત્રભાવે જોડાઈ
રહેવુ અને અપકારપર ઉપકાર કરવો સર્વ વિશ્વખડવર્તિ મનુષ્યો
એક સરખા છે અને એક સખી રીતે તેઓને રહાવા અને શુદ્ધ પ્રેમથી
સહેવુ એજ મત્ય ભાવિ કર્તવ્ય છે મર્વ પ્રકાગ્ની લેહલાવવાળી
વૃત્તિઓને પરિહરીને સર્વ ખડોને આવશ્યક ધર્મસહાય આપવી
ઝર્મપ્રકૃતિના રાજ્યમાથી શુદ્ધાત્મા રાજ્યમા વસવુ એજ સર્વ
વિશ્વલોકોનુ મુખ્ય કર્તવ્ય છે અને એજ દષ્ટિએ સર્વ વિશ્વમા
પ્રજ્ઞપ્રભુની પૂજા છે ભારતે સર્વ પ્રકારના શુદ્ધાદર્શથી ઘેરઘેર
પ્રભુમય જીવન પ્રકટાવવુ અને સર્વ વિશ્વમા શુદ્ધાત્મ પ્રભુ જીવ-
નનો રમ વહેવરાવવો એજ ભારતનુ ભાવિ સ્વરાજ્ય કર્તવ્ય છે
અને વર્તમાનમા તેવા જ્ઞાન પ્રકાશથી સર્વ વિશ્વની એકતાના
દ્યોયે પ્રવર્તવુ હવે આત્મજ્ઞાનપર વિશ્વને મૂકે એવા પ્રભુ મહા-
વીરદેવની ભક્તિથી જ્ઞાનીઓ પ્રગટે એટલુ હજી વિરમુ છુ
ધર્મ સાધના સાધશે

इत्येव ॐ अहं महावीर शक्ति ३

જૈનધર્મ વ્યવસ્થા

જૈન ધર્મનો સાર અત્યંત સમ્પ્રદાયા કથનો તે બે હાથે કરી
માગરનું નાન કાઢવા બેસેબર છે જિનોએ બાળ્ય લોકોના ઉદ્ધા
રાય કથિત ધર્મને જૈનધર્મ બાણવો જૈનાગમ શાસ્ત્રોથી જૈનધ
ર્મનું સ્વરૂપ અવગોચાય છે

જૈનધર્મનો સાર એ છે કે આત્માને શુદ્ધ કરી પરમાત્મ-
સ્વરૂપ કરવો. અનાદિ કાલથી આત્માની સાથે કર્મપ્રકૃતિનો
સંયોગ છે કર્મના સંયોગનો વિયોગ તે જ મોક્ષ છે પરિપૂર્ણ
શુદ્ધાત્મા તે જ પરમાત્મા છે શુદ્ધાત્મા તે જ અરિહત-જિનેશ્વર
આદિ નામોથી અગોચાય છે રંગેશુલ્ક તમોશુલ્ક અને સત્ત્વશુલ્ક
પ્રકૃતિનો મોહકર્મમાં અતર્ભાવ થાય છે પરમાત્મા હોવો અને
જૈનધર્મનો અનુભવ કરાવનાર સદ્ગુરુ છે સર્વ વીતરાગ પરપર
પ્રવક્તિત ધર્મશાસ્ત્રો, આત્મજ્ઞાનીયોના ઉદ્ધારે તે શ્રુતધર્મ છે
સદ્ગુરુદ્વારા શ્રુતધર્મથી આત્માનું સ્વરૂપ સમજાવે છે શ્રુતધર્મના
આલબનથી સમ્યગ્જ્ઞાન અને સમ્યક્ચારિત્ર પ્રગટાવવું ગુરુદ્વારા
શ્રુતધર્મથી સમ્યગ્જ્ઞાન થાય છે સર્વ ધર્મથી દર્શાયોનો જૈન
ધર્મમા સમાવેશ થાય છે મહાવીર પ્રભુએ જ્ઞાન્યું છે કે
પ્રકૃતિના ધર્મરોપથી આત્મામા કર્મત્વવાનો અતર્ભાવ થાય છે
અને તે કર્મત્વબુદ્ધિ સહિત હોય છે પ્રકૃતિથી વિન્ન આત્મ-
દર્શિએ આત્મા બાહ્યવિશ્વનો અકર્ણ અલોચના છે રાગ દ્વેષ
રહિત આત્મા થાય ત્યારે તે કેવલાદિત શુદ્ધ બ્રહ્મરૂપ છે આત્મા
પાતાના શુદ્ધ સ્વરૂપે સત્તાએ અદ્વૈત છે પણ પુણ્યકર્મ સહિત
બધા સુધી છે ત્યાં સુધી કર્મની વિશિષ્ટતાની અપેક્ષાએ વિશિષ્ટાદિત
છે આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપે સર્વ આત્માઓ સત્તાએ સિદ્ધ છે
તેની સાથે સમદેષ દત્તા આત્માને શુદ્ધ અદ્વૈતભાવવો અને સર્વ
આત્માને શુદ્ધાદિતભાવે બોલા તેવા આપેક્ષિક શુદ્ધાદિતવાદનો જૈન
ધર્મ દર્શિમા અતર્ભાવ થાય છે

સત્તાએ આત્મા કથયિત્ અદ્વૈત છે અને આત્માના પર્યાયો
 કથયિત્ રાગદ્વેષની પરિપુતિવાળા હોવાથી દ્વૈત છે એમ સર્વ
 વિશ્વમા સંસારી જીવોમા જોવું તે કથયિત્ દ્વૈતાદ્વૈતવાદ છે તે
 દૃષ્ટિનો સ્યાદાદ દૃષ્ટિએ જૈનધર્મ દૃષ્ટિમા અતર્ભાવ થાય છે
 આત્મા, સાત્વિકવૃત્તિએ વિષ્ણુ છે અને રજોગુણવૃત્તિ મહિત
 પ્રજ્ઞા છે અને તમોગુણવૃત્તિ સહિત રૂદ્ર છે ત્રણ વૃત્તિના ભેદે
 આત્માને પ્રજ્ઞાદિનામોપાધિવાળો કહેવો તે એક રીતે કર્મસ
 હિત આત્માનું વર્ણન હોવાથી તથા રચકપૂરક કુલક ને અનુક્રમે
 ૩ મહાદેવ-પ્રજ્ઞાવિપ્લુ નામ આપવા તે જૈનધર્મ દૃષ્ટિએ તેનો પ્રકૃતિ
 પ્રાણમા અતર્ભાવ થાય છે પ્રકૃતિ અને પ્રાણનો પુદ્ગલ દ્રવ્યમા
 સમાવેશ થાય છે તેથી તે જૈનદર્શનમા અતર્ભાવ પામે છે
 સાખ્યે કથેલી પુરૂષ અને પ્રકૃતિનો આત્મા અને પુદ્ગલ દ્રવ્યમા
 સમાવેશ થાય છે જ્ઞાનરૂપ વિષ્ણુ-ચારિત્રરૂપ મહાદેવ અને સમ્ય-
 જ્ઞત્વ દર્શનરૂપ પ્રજ્ઞાનો શુદ્ધાત્મામા અતર્ભાવ થવાથી જૈનધર્મ
 દર્શનમા તેનો અતર્ભાવ થાય છે સાખ્ય અને વૈશેષિક દર્શનનો
 નયોની અપેક્ષાએ જૈનધર્મ દર્શનમા અતર્ભાવ થાય છે
 આત્મા તે અલા છે અને મોહ ને શયતાન છે અને કર્મ છે
 તે કિન્નર છે શુદ્ધ મન તે પયગળર છે શુદ્ધ હૃદયમા આત્માનો
 પયગામ ઉતરે છે આત્મારૂપ અલ્લાહના મહાવિચારો તે વહીયો
 છે અને તે વહીયોનું ઝીલનાર શુદ્ધ મન તે પયગળર છે
 હૃદયરૂપ મક્કા છે તેમા મોહજુદિ વૃત્તિયો એજ પશુઓ છે તેની
 કુર્બાની કરવાની છે આત્મારૂપ અલ્લામા લયલીન થનારને પુનર્જન્મ
 નથી એમ આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ મહોમ્દેન ધર્મનો જૈનધર્મમા
 અતર્ભાવ અનાદિકાળથી છે આત્મા તે પ્રભુ છે અને ભક્તિવાળુ
 મન તે ઇશ્વરનો પુત્ર ઇશુ છે તે ધ્યાનરૂપ ક્ષમીએ ચઢે છે અને
 મરી જાય છે પશ્ચાત્ પ્રભુ જીવને પ્રભુમય બની પુન શુદ્ધા મ
 સગીથે જીવન્મુક્ત દશા સુધી રહે છે એમ જાણતા ખ્રિસ્તિ દર્શ-
 નનો નયોની અપેક્ષાએ જૈન દર્શનમા સમાવેશ થાય છે ૪૭ અને
 પ્રજ્ઞાની જહાર ધર્મ નથી નિમિત્ત કારણની અપેક્ષાએ

૪૩મા ધર્મનો ઉપચાર થાય અને ઉપાદાનની અપેક્ષાએ આત્મામા
 આત્માનો ધર્મ છે એમ જન્મે પ્રકારના ધર્મથી અધિકારી અશે
 અશે સર્વધર્મો અને તેની દૃષ્ટિએનો જૈનધર્મમા અતર્ભાવ થાય
 છે એમ જે જાણે છે તે સમ્યક્દૃષ્ટિ જૈન છે અને જડને પણ
 આત્મધર્મ પ્રગટાવનામા અનેક નિમિત્ત સાધન તરીકે જે વાપરે
 છે તે ચારિત્ર ધારક જૈન છે સર્વ વિશ્વનો આત્માનું પ્રગટાવના
 માટે જે ઉપયોગદૃષ્ટિએ ઉપયોગ ધારે છે તે જૈન છે અને તેની
 કૃતિયો અને કૃતિયો જૈનધર્મ છે ગગદ્વેષને જીતવામા બાહ્યનિ
 મિત્ત કારણરૂપ જે ધર્મ છે તે નિમિત્તકારણરૂપ જૈનધર્મ છે અને
 આત્માના શુદ્ધસ્વાભાવિક શુભોનો આવિર્ભાવ કરવા ક્ષમાદિ વ્રતાદિ
 માનસિક વિચારણાઓ-પ્રશમ્ય જ્ઞાના તે આત્મ ઉપાદાન શુદ્ધિ
 હેતુભૂત સાત્વિક જૈનધર્મ છે અને આત્માના જ્ઞાન અને જ્ઞાન
 શુભોનો પ્રકટભાવ તે જિનધર્મ યાને વીતરાગ પ્રભુધર્મ છે આ માને
 શુદ્ધ કરવા જે જે વિચારાચારો મેવવા તે જૈનધર્મ છે દેવશુદ્ધ
 ધર્મની શ્રદ્ધા ધારણ કરવી તે જૈનધર્મનો દર્શનરૂપ પાયો છે
 જનવર્મમા સર્વધર્મનો અતર્ભાવ થાય છે પર્યાયાર્થિકદૃષ્ટિની મુખ્ય
 તાવાગા શુદ્ધ દર્શનનો નયોની અપેક્ષાએ જૈનધર્મમા અતર્ભાવ
 થાય છે આગ્રાશથી અનવશુષ્ણ વ્યાપક જૈનધર્મ અને જિનધર્મ
 છે આત્માના સદૃશ્યોનો આવિર્ભાવ કરવો અને સર્વ પ્રકારના
 દુશ્ચલોનો સંહાર કરવો એજ જૈનધર્મનો સાર છે જડમા
 મુખ્ય નથી પણ આત્મામા મુખ્ય છે એવી દૃષ્ટિ પ્રગટતા બહિરાત્મા
 તેજ અંતરાત્મા થાય છે અંતરાત્મા મોહની સાથે શુદ્ધ કરી,
 અજ્ઞાન મોહનો નાશ કરે છે ત્યારે તે પરમાત્મા અર્હનસિદ્ધ
 થાય છે આત્મા તેજ પરમાત્મા છે આત્મા જ્યારે કર્મનો
 નાશ કરે છે ત્યારે તે શુદ્ધાત્મા પરમાત્મા બાણવો વિશ્વમા લિપ્ત
 લિપ્ત રેશમા અનેક જાતના મનુષ્યો હોય છે તેઓના આત્માઓને
 જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રમય જણાવવા અને તેઓને શુદ્ધ પ્રેમી જ્ઞાની
 બનાવ, આશાતૃપ્તિથી મુખ્ત બનાવવા જે જે ઉપાયો કરવા કરા
 વવા અને તેઓને સર્વ પ્રકારના દુઃખથી મુક્ત કરવા પુરુષાર્થ

કરવો તે જૈનધર્મ છે જ્ઞાન, ભક્તિ, સેવા, ક્રિયા, ઉપાસના, નીતિ દયા, સત્ય, અન્તેય, બ્રહ્મચર્યઆદિ અનેક ધર્મ યોગો તે જૈનધર્મ છે જ્યાં આત્મા છે ત્યાં અવશ્ય અત્પ અધિકારે સ્વવિચાર અને સદાચારૂપ જૈનધર્મ ખીલવવા માટેલો હોય છે રજેશુભી તમે શુભી અને સાત્વિકશુભી પ્રકૃતિ લેદે જૈનધર્મનો તરતમ યોગે બાહ્યો પાધિએ સાપેક્ષ દૃષ્ટિએ લેદે છે મોહાદિ સર્વ પ્રકૃતિયોને હણવા માટે ચારે આશ્રમોની પ્રકૃતિ સ બધે ગૃહસ્થાવાસ તથા ત્યાગા વામની જરૂર છે આત્માને આત્મસ્વરૂપે અનુભવતા જિન વીતરાગ મહર્ષિદશા પ્રગટે છે પશ્ચાત્ આત્મા ત્રણ પ્રકૃતિરૂપ વિશ્વાતીત થાય છે જૈનધર્મનો સાર એ છે કે ગૃહસ્થદશામા સમ્યક્ત્વપૂર્વક બાર વ્રત અગીકાર કરવા અને બને તો તેથી અનતશુભ ઉત્તમ ત્યાગીના પચ મહાવ્રત અગીકાર કરવા શ્રાવકના બાર વ્રત ન અગીકાર કરી શકાય તો એકાદિક વ્રતોને સ્વીકારવા દેશવિરતિપણુ ડર્મે-દયથી ન પ્રાપ્ત કરી શકાય તો સમ્યક્ત્વનો સ્વીકાર કરવો અને દેવશુર સાધુસાધ્વી શ્રાવક શ્રાવિકાની સેવાભક્તિ કરવી અને જિને શ્વર પ્રતિમાદિની પૂજન કરવી-જૈનધર્મથી વિશ્વમા સર્વત્ર ધર્મ રાજ્ય પ્રવર્તે છે જૈનધર્મની આરાધનામા બાહ્યાતર રાન્યની પ્રાપ્તિ છે જૈનધર્મની આરાધનાથી સર્વ વિશ્વમા સુખશાંતિ પ્રવર્તે છે, અને હુ બે પરત્રતાનો નાશ થાય છે, દેવશુર ધર્મની આરાધના તેજ જૈન ધર્મનો માર છે અમખ્ય યોગની આરાધના તે જૈનધર્મ છે નયોની અપેક્ષાએ જૈનધર્મનું રહસ્ય જે બાહ્ય છે અને હૃદયમા શ્રદ્ધા રાખે છે તે જૈનધર્મી છે શરીરમા રહેલો આત્મા તેજ પરમાત્મા બને છે અને પ્રતિ શરીર લિન્ન અનત આત્માઓ કે કાલ, સ્વભાવ, નિયતિ, કર્મ અને ઉદમ એ પાચ દારણે સર્વ પ્રકારના કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે જીવ, અજીવ, પુણ્ય, પાપ, આસવ, મવર નિર્જરા, બધ, અને મોક્ષ એ નવતત્ત્વ નો આત્મા અને જડ એ બે તત્ત્વમા મમાવેશ વાય છે મદ્યશુર મગતા બહિરાત્મા તે અન્તરાત્મપાને પામે છે ચતુર્દશ ગુણસ્થાનક ઉદ્ભવે આત્મ તેજ પન્માત્મ સિદ્ધ બને છે

પ્રદક્ષ્યર્થ કાયમ રહેવું જોઈએ, અન્યથા શાસ્ત્રાત્તા તોડવાથી બ્યભિ
 ચાર છે અને તેથી શ્રદ્ધાધર્મ સમાજનો નાશ થાય છે પણ વર્ષે એક
 વાર એમ સત્તાનોત્પત્તિ અર્થ પરસ્પરની ધર્મ્ય મરજીએ દોષસ યોગ
 તે અબ્યભિચાર છે, બાકી બ્યભિચાર છે સ્વપ્નમા સયોગ તે
 પણ પ્રદક્ષ્યર્થની હાનિ ભગ અપેક્ષાએ છે પરસ્પેયો, મટેનત, મન
 વગેરે ઠારા શરીરમાથી વીર્ય ન જવું જોઈએ આગમની
 કુમાર અને કુમારિકાએ નૈદિક પ્રદક્ષ્યર્થ પ્રત પાલન કરવું એ
 પરમયોગ સાધવાનું હેતુભૂત છે પૃથ્વીપર એક વીર્યનું બિંદુ
 પણ ન પડે, શરીરમાથી ઉપન્ય દ્વારા વીર્યનો અથ પાત ન થાય
 ત્યારે ઉર્ધ્વ રેતા પ્રદક્ષ્યારી ગણાય આવી સ્થિતિમાથી જેટલો
 હુનિયાના લોકોનો અથ પાત થાય છે તેટલી વિશ્વની પડતી છે
 દ્રવ્ય પ્રદક્ષ્યર્થની એ પ્રમાણે સામાન્યતઃ વ્યાખ્યા કહી પ્રદક્ષ્યર્થાશ્રમ,
 શુરુકુલાશ્રમ, સાત્વિક આહાર વિહાર અને વિચારથી દ્રવ્ય પ્રદક્ષ્ય
 ચર્ચની રક્ષા થાય છે પાંચે ઇન્દ્રિયોના ત્રેવીશ વિષયોમા રાગદ્વેષની
 પરિણતિ, વિષયોમા મનનુ લપટાવવાપણું તે પચેન્દ્રિય વિષ
 લપટતા છે ખાચ ઇન્દ્રિયોને રાગથી વિષયમા લપટ આસક્તિ
 ન થવા દેવી મનને ચામડીરૂપ રંગ ધન વગેરેમા જતુ વારવું
 તે ભાવથી પ્રદક્ષ્યથ છે દ્રવ્યથી પ્રદક્ષ્યર્થ પાળી શકાય તેથી
 શરીર આરોગ્ય દીર્ઘ આયુષ્ય વગેરે કાયિક માનસિક શક્તિયો ખીલે
 છે અને ભાવ પ્રદક્ષ્યર્થથી મોહનો રોધ થતા આત્માની ઉપ
 શમભાવાદિ શક્તિયો ખીલે છે દ્રવ્ય પ્રદક્ષ્યર્થ કરતા ભાવ પ્રદક્ષ્યર્થ
 અનતશુણ્ય ઉત્તમ છે ભાવ પ્રદક્ષ્યર્થમા સ્ત્રી પુરુષ લોગની વાછા
 ઇન્દ્રિય પરિણતિ રહેતી નથી ચામડીરૂપ રંગનો મોહ રહેતો નથી
 જડનો મોહ રહેતો નથી જડલોની આસક્તિ તે ભાવ પ્રદક્ષ્ય
 ચર્ચની અપેક્ષાએ બ્યભિચાર છે જડની પરિણતિએ આત્માનુ
 પરિણમન તે બ્યભિચાર છે, દ્રવ્ય અને ભાવ પ્રદક્ષ્યર્થમા અતિક્રમ
 વ્યતિક્રમ અતિચાર અને અનાચાર રહિત થવું તે દ્રવ્ય અને
 ભાવ પ્રદક્ષ્યર્થની સિદ્ધિ છે મનમા સ્ત્રીની આસક્તિ થવી સ્ત્રૂળ

દોષ થવો તે પણ ભાવ પ્રદાયનો ભાગ છે દેહમાથી વીર્યને
 બહાર નીકળવા ન દેવું તે શારીરિક પ્રદાય છે આત્મા તેજ
 પ્રદાય છે આત્મા તેજ જ્ઞાન આનંદરૂપ છે જ્ઞાન અને આનંદરૂપે
 પરિણમવું તે આત્મિક પ્રદાય છે જ્ઞાન અને શુદ્ધાનંદના પરિ-
 ણામમા ન પરિણમવું તે દુઃખ છે દુઃખ તે વ્યભિચાર છે, કાર-
 ણકે તે આત્માનંદનો વિરોધી છે કેવલ જ્ઞાન અને પૂર્ણાનંદમય
 એ મન્ત મહાયોગી થવું તે પૂર્ણ આત્મિક પ્રદાય છે અને
 તે શુદ્ધાત્મા પૂર્ણ પ્રદાયારી છે એવા આત્મિક પરમાત્મ સ્વરૂપ
 ગમણીરૂપ મહા પ્રદાયર્યયોગને લાખોમાથી કોઈક પામે છે
 કોઈકો આનંદને માટે વ્યભિચારદિસેવે છે પણ જ્યારે તેઓને
 માત્ર જ્ઞાન મળે છે અને મોહ ટળે છે ત્યારે ત્રણ પ્રકારના
 વ્યભિચારથી મુક્ત થાય છે અહંતા અને મમતારૂપ માયાની
 ભુદ્ધિથી વર્તવું તે આત્મિક પ્રદાયર્યની અપેક્ષાએ વ્યભિચાર ॥
 સમ્યગ્ દષ્ટિ આત્મા, ભાવપ્રદાયર્યને પામે છે અને તેથી આત્મિક
 મુક્તિની પ્રાપ્તિ થાય છે દ્રવ્ય પ્રદાયર્ય તે સમક્તિને ભાવમુક્તિ
 માટે હેતુભૂત થાય પણ મિથ્યાદષ્ટિયોને હેતુભૂત થતું નથી એ
 પ્રમાણે દ્રવ્યભાવથી પ્રદાયર્ય અને વ્યભિચારનું સ્વરૂપ જાણી
 પ્રત્યક્ષ અને ભાવથી જોઈવું અને તેટલું પ્રદાયર્ય આપવા દરરોજ
 પુરૂષાર્થ કરવો અને પ્રમાદોને પરિહરવા કોઈ સ્ત્રીથી દૂર રહે
 અને બીજી રીતે અયોગ્ય કાયા મનવાણી વ્યાપારથી શરીર વીર્યનો
 ઝરો ખાલી કરે તેથી પ્રદાયારી ગણાય નહીં માટે એવું સ્વરૂપ
 સમજીને પ્રદાયારી તરીકે ગણાતા ત્યાગીઓએ દ્રવ્ય અને ભાવથી
 પ્રદાયર્યનો ખ્યાલ કરી દલમાન લજ્જા લઘુતા સરલતા ધારી સત્યથી
 વર્તવું સર્વ વિશ્વમા દ્રવ્યભાવ પ્રદાયર્યની મુક્તિના દરવાજા
 ઉઘાડા છે તેમા બન્યો પ્રવેશો સકલ વિશ્વનો ઉદ્ધાર હેતુભૂત દ્રવ્ય
 અને ભાવ પ્રદાયર્ય છે પ્રદાયરૂપ શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપમા ચરવા માટે
 કાયિક વીર્ય અને માનસિક વીર્યનું રક્ષણ કરવા માટે આશા, તૃષ્ણા
 વામના, કીર્તિ, અપકીર્તિ, પ્રતિષ્ઠા, ઇચ્છાઆદિ સર્વ પરપરિણતિરૂપ
 પરસ્ત્રી છે તેની સંયતિથી ભાવપ્રદાયર્યની પ્રાપ્તિ નથી પરંપરિ-

છુતિરૂપ સ્ત્રીનો સગ કરનાર બાહ્યથી પ્રદક્ષિણારી છતાં બાવથી
 વ્યભિચારી છે ક્રોધ માનમાયા લોભ કામાદિપર પરિણતિ ૩ તેની
 સગતથી વ્યભિચાર છે દ્રવ્ય વ્યભિચારના લ્યાગથી શરીરની શુદ્ધિ
 થાય છે અને ભાવ વ્યભિચારના લ્યાગથી મનની અને આત્માની
 શુદ્ધિ થાય છે દ્રવ્યથી અને ભાવથી પ્રદક્ષિણાર્ય પાળવા માટે યથાશક્તિ
 પુરૂષાર્થ કરવો પુરૂષોએ અને સ્ત્રીઓએ ગૃહસ્થાવાસમા એક શય્યાએ
 દરરોજ સૂઈ રહેવું તે પણ એક દૃષ્ટિએ વ્યભિચાર છે બાલલગ્ન
 પણ કાયિક માનસિક વ્યભિચાર છે વૃદ્ધ લગ્ન પણ કાયિક અને
 માનસિક વ્યભિચાર છે પરસ્પર એકબીજાની મરણ વિરૂદ્ધ અને
 ધર્મમાર્ગથી બ્રૂષ્ટ થઈ વર્તવું તે પણ વ્યભિચાર છે આત્માના
 તાબે મનવાણી કાયા ન રહે અને અધર્મ્ય રીતે વિધયોમા મન
 વાણી કાયાની પ્રવૃત્તિ થાય તે પણ વ્યભિચાર છે જડ વિધયોમા
 હૃદયહારની ઈચ્છા અને મનવાણી કાયાનો હૃદયસક્ષિતથી અતિ
 વ્યાપાર તે વ્યભિચાર છે અધર્મ્ય કષાયથી મનવાણી કાયાથી થતી
 પ્રવૃત્તિ તે વ્યભિચાર છે આત્માનો આત્માના જ્ઞાનાનન્દસ્વરૂપે
 રમવાનો સ્વભાવ છે અને પરપરિણતિમા રમવું તે આત્માનો
 ધર્મ નથી છતાં પરપરિણતિમા રમવું તે વ્યભિચાર અધર્મ છે,
 તેથી ચતુર્ગતિમા વારંવાર જન્મ મરણ કરવા પડે છે શુદ્ધ નિશ્ચય
 નયની દૃષ્ટિએ શુભાશુભ પરિણતિ, શુભાશુભ પ્રકૃતિના લોભની
 ઈચ્છા તે પરસી છે તેની સાથે રમવું તે વ્યભિચાર છે, અને
 આત્માની શુદ્ધ ચેતના પરિણતિની સાથે રમવું તે સ્વધર્મ છે એમ
 અધ્યાત્મજ્ઞાનદૃષ્ટિએ અવજોધવું એવું બાણીને પૂર્ણાનંદ રમ
 છુતારૂપ આત્મ પ્રદક્ષિણાર્યની પ્રાપ્તિ માટે જે જે નિમિત્ત પ્રદક્ષિણાર્ય
 હોય તેનું અવલગ્ન કરવું દ્રવ્ય પ્રદક્ષિણાર્ય ધર્મને ગૃહસ્થાવાસમા
 અને ત્યાં વસ્ત્યામા સાધવા પ્રયત્ન કરવો અને ભાવપ્રદક્ષિણાર્યની અથે
 અથેપ્રાપ્તિ માટે પુરૂષાર્થ કરવો ભાવપ્રદક્ષિણાર્ય અને દ્રવ્ય પ્રદક્ષિણાર્યનું
 પાલન કરવું તે જ્ઞાના બાલકનો જેવ નથી આકાશમા ચડી
 શકાય, ઉડી શકાય, પાતાળમા ખેસી શકાય, અષ્ટસિદ્ધિ મેળવી
 શકાય, ઈન્દ્રની પદવી મેળવી શકાય પણ દ્રવ્ય અને ભાવ

બ્રહ્મચર્યની પ્રાપ્તિ કરવી મહાદુર્લભ છે દ્રવ્ય બ્રહ્મચર્ય અને ભાવ
 બ્રહ્મચર્ય પાલનમાં સ્વરાજ્ય સ્વતંત્રતા, મહત્તા, પ્રભુતા, પરમાત્મતા
 કે નવ વાડથી દ્રવ્ય બ્રહ્મચર્યરૂપ કટપટરૂપે ઉત્પન્ન થાયેલા મનનાણી
 કાયામાં જડવાદ પ્રસરેલો જેને હોય છે તે આત્માનું સુખ મેળવી
 શકતો નથી આત્માનો પૂર્ણાનંદ પ્રાપ્ત કરવા માટે દ્રવ્યભાવ
 બ્રહ્મચર્યરૂપ ત્યાગ વૈગર્ય અને પ્રભુરાગ બંને સાધન છે આત્મ
 જ્ઞાનથી દ્રવ્યભાવ બ્રહ્મચર્યની મહત્તા અનુભવાય કે હુંકર્યોગ અને
 રાજ્યોગ એ બેનો દ્રવ્ય અને ભાવ બ્રહ્મચર્યમાં અતર્કાવ થાય
 છે સર્વ મનો નદીઓ સમાન છે અને બ્રહ્મચર્ય સાગર સમાન
 નહાતું છે આત્માનું માટે દ્રવ્ય બ્રહ્મચર્ય તથા ભાવબ્રહ્મચર્ય
 તપસ્યમ અહિંસા સત્ય યોગરૂપ છે ગૃહસ્થોમાં અને ત્યાગી
 ઓમાં જે જે અશે દ્રવ્યભાવથી બ્રહ્મચર્યમતનું પાલન દેખીએ
 તે તે અશે તેઓની પૂજ્યતા સ્વીકારીએ વેદીએ, પૂજાએ સમ
 કિર્તીને દ્રવ્ય બ્રહ્મચર્ય છે તે આત્માના ભાવશુદ્ધિની પ્રાપ્તિ હેતુભૂત
 થાય છે મહાચારીએ બ્રહ્મચર્યની પ્રતિજ્ઞા માત્રથી ન રીજવું પણ
 કૃતિથી રીજવું, પણ યભિચારીપર ખીજવું નહીં અશે અશે
 યભિચાર અને બ્રહ્મચર્ય એમ બંને સાથે દોષ અને શુભ
 પ્રથમ અતગત્મસાધકારમ્થામાં હોય છે દ્વિતીયા શુભસ્થાનક પછી
 ગુણાત્મભાવની અપેક્ષાએ યભિચાર નથી મોહ નથી મોહથી
 યભિચારીપણું છે આ ઠાવમાં સરાગધર્મ સ્વયમ ચારિત્ર યોગ
 ભક્તિ સેવા જ્ઞાન વગેરે છે તેથી દોષ લાગે તેનું પ્રતિક્રમણ કરવું
 અને દેહુમન આત્માનું શુદ્ધિ કરવો આ કાલમાં ઉપશમ અને
 હયોપશમભાવે બ્રહ્મચર્ય છે તેથી દોષ લાગે તેથી પ્રતિક્રમણ
 કરવો કરી દ્રવ્યભાવ બ્રહ્મચર્યમાં સ્થિર રહેવું દોષીની નિંદા
 ન કરવી ન્યવહારથી પ્રભુ મહાવીર દેવે બ્રહ્મચર્યની મનાઈ દર્શાવી
 કે તેમાં સ્થિર થવું અને દબાયાગી સત્ય સરલતાથી વર્તવું
 કે જેથી આત્માની શુદ્ધિ થતા આત્માનું પ્રગટ થાય ભાવબ્રહ્મ
 ચર્ય વિના કોઈની મુક્તિ થઈ નથી અને થશે નહીં ચામડીને
 નાં મોહ અને ચામડી ઉપર મનો મોહ જીત્યો ત્યારે ગણાય

કે જ્યારે આત્મા જે વર્ષના ખાલકની પેઠે નિષ્કામ ચેષ્ટા વૃત્તિવાળો
 બની જાય અને ઉપસ્થદ્વારા આખદ્વારા અને મનદ્વારા વિકારવૃત્તિ
 ચેષ્ટાનો જિ કુલ અભ વ થઈ જાય, એવી દશા ન થાય ત્યાં મુધી
 સદ્ગુરૂથી તથા નિમિત્તથી દૂર ન રહેવું ગૃહાવાસમા પ્રવેશ કરેલા
 એએ પરસ્ત્રીનો સર્વથા ત્યાગ અને કન્યાનિકય, વરવિકય-ખાલલગત,
 વૃદ્ધલગત-રોગીવચ્ચ રાક્ષસી વિચાર વગેરે દોષોનો ત્યાગ કરીદ પત્ની
 જીવન શુદ્ધાત્માની પ્રાપ્તિ માટે જાણી વહન કરવું તરવારની ધારપર
 ખેલ ખેલવાના જેવો ગૃહસ્થાનામ છે આત્મજ્ઞાન, ભક્તિ, નેવા
 અને નિર્લેપકર્મથી ગૃહાવાસમા ઉપર પ્રમાણે સત્તાનોત્પત્તિ
 વિનાના બાકીના કાનમા અશ્રીત્યાગ અને અત્યુચી પરપરિણતિનો
 ત્યાગ કરવા લાજે લાજે આત્મોપયોગી રહેવું. કોઈની ટીકા ન
 કરવી પણ આદર્શરૂપ બનના પોને બાહ્યતર શુદ્ધિ ધારવી પ્રજ્ઞ
 ચર્ચ સમધી પૂર્વે પણ એકવાર લખવામા આવ્યું છે, રૂબરૂમા
 ઘણી વખત ઉપદેશ દીધો છે, હવે તો વર્તવાનું બાકી છે આત્મ
 જ્ઞાનથી જે આત્મામા જ્ઞાનદની શ્રદ્ધા ધારણ કરે છે તે પ્રજ્ઞચર્ચની
 ઉપયોગિતા સમજે છે આત્માના શુદ્ધાદેશથી વર્તવું દ્રવ્ય પ્રજ્ઞ
 ચર્ચથી આત્માના શુભો પ્રગટ થાય છે અને તેથી જ્ઞાન ધ્યાન
 સમાધિમા પ્રભુ સરખી સહાય મળે છે કામના વિચારોને મનમા
 ન પેમવા દેવા પ્રજ્ઞચર્ચનું પાલન થાન એવો આહાર વિહાર
 નથા વિચાર તથા સત્સંગતિ કરવી વીર્યહીનવી આત્મા પ્રાપ્ત
 થઈ શકતો નથી એકવાર આત્મરસ મળ્યા પછી બાહ્યરમમા
 રસબુદ્ધિ રહેતી નથી સર્વ નિષ્ઠના લોકોનું સત્યરાષ્ટ્ર પ્રજ્ઞચર્ચ
 છે તેને સર્વ લોકો પ્રાપ્ત કરો એવી મારી આતર સ્ફૂરણ છે
 એ જ ધર્મલાભ તથા બાઈ દલસુખ તથા મણિલાલ તથા લોગીલાલ
 તથા શા રાયચ દલાઈ રવચ દ વગેરેને ધર્મલાભ.

इत्येष उ अह महावीर शांति इ

સેખક શુદ્ધિમાગર

મુ૦ રાધેન

મુકામ વિનપુર ત્રણ મુશ્વક શા મોહનલાલ
 નેશીગભાઈ શા વાડીલાલ દલસુખ શા પોપટલાલ કચરા-
 ભાઈ શા લીખાભાઈ કાલીદાસ શા લોગીલાલ અમથા
 શા અદુલાલ ગોકલભાઈ ચોગર ધર્મલાલ વિશેષ-પત્રથી
 સમાચાર જણ્યા અહીંથી પ્રાય લોન્ડન-શા રામચંદ્રભાઈ રીખવ
 દાસના ઉચ્ચમણાપર ભાઈ, બબલ ઘડેલાભાઈ તથા છનાલાલની
 વિનતિથી મહા મુદ્દિ પાચમનર આવવા વિચાર છે ઉદ્યાપનનું
 મૂલરહસ્ય લોકોના સમજવામા આવે તો નૈનો જ્ઞાનનો પ્રકાશ
 થાય એવા માર્ગો વિશેષતઃ શ્રદ્ધા કરી શકે હાલમા સાધુઓપ
 રથી લોકોની રૂચિહઠતી જાત છે તેનું કારણ અગીતાર્થ માધુ
 એનો વિહાર અને અગીતાર્થનો ઉપદેશ તથા તેઓના દ્રવ્યજ્ઞેન
 ઝાલભાવ જ્ઞાનનું અજ્ઞત્ય છે ગીતાર્થ ગુરૂ સૂરિના ઉપદેશમા
 વિશ્વાસ લાવવો સામાન્ય ક્રિયા માત્રના જલજ્ઞકર અજ્ઞાસાધુઓનો
 ઉપદેશ શ્રવણ ન કરવો અને તેઓના વિહાર આદિની પ્રમ થા
 પુષ્ટિ ન કરવી ચાર પ્રકારના અનુયોગી સ્વપર અધ્યાત્મજ્ઞાનાદિ
 શાસ્ત્રોના અનુભવી ધર્માચાર્યની મલાહ પ્રમાણે મર્વ ધર્મ કર્મની
 પ્રવૃત્તિ કરવી, પરંતુ ગાડગ્યા પ્રવાહે ન પ્રવર્તવું પ્રભુની પ્રતિ
 માની શુભોની પ્રાપ્તિ માટે પૂજા કરવાની શ્રદ્ધાથી પૂજા પ્રવૃત્તિ
 દરેકજ કરવી ગીતાર્થ સદ્ગુરૂને પૃચ્છા કરી શકાઓનું મમાધાન
 કરવું એકલવિહારી સાધુની સંગતિ ન કરવી અને મંગતિ કરની
 હોય તો ધર્માચાર્યગીતાર્થ ગુરૂની આજ્ઞા મેઈ કરવી સેકડો
 અન્ય પુસ્તકોપર વિશ્વાસ ન મૂકના ગીતાર્થ ગુરૂના બોધપર
 વિશ્વાસ મૂકવો અનાદિકાલથી જૈનધર્મ ૩ અને અનતકાલ ર્થત
 જૈનધર્મ રહેશે દેવગુરૂ જૈનધર્મની શ્રદ્ધા ઉઠે એવા મનુષ્યોની
 નગતિ ન કરની નાસ્તિકોના ઉપદેશમા વિશ્વાસ ન મૂકવો
 ન, ગુરૂનાપર પૂર્ણ વિશ્વાસ મૂકવો એવા વિશ્વાસને ડોઈ અધ

વિશ્વાસ યા દૃષ્ટિવા ૧ જો તે તો તેથી તેનું કહ્યું માન્ય ન કરવું જૈન
 શાસ્ત્રોને શુદ્ધગમથી સમજવા કે જેથી અવળું પરિણમન ન થાય
 જૈનધર્મ શાસ્ત્રો આવણીની પેઠે ચળાશે હાલ સકાન્તિયુગ ચાલે
 કે તેથી અનેક શુભાશુભ પરિવર્તનો થશે તેથી ગીતાર્થ મહાશુદ્ધના
 પૂર્ણ વિશ્વાસ વિના જમે ત્ય ધર્મશ્રવણ કરવાથી ભક્તિનૃતત્ત્વ
 અને હિતાચરણતત્ત્વ ઘટી જશે શુદ્ધની સ્થાપના સ્થાપીને તેની
 આગળ સામાયિક કરવું કોઈના ભરમાવ્યાથી ભરમાઈ ન જવું
 અને શુદ્ધને હૃદયનું સર્વ નિવેદન કરી મનવાણી કાયાથી શુદ્ધ
 શ્રદ્ધાચરણ ધાણું કરવું શ્રદ્ધા અને પ્રેમ વિના આત્માનો અશ
 માત્ર પણ વિકાસ થવાનો નથી હાલમા ધમના નામે અનેક
 સુધારા થવાના ત્રસગો જૈનો ઉભા કરશે પણ સત્યનો અનુભવ
 કર્યા વિના પ્રાચીન છંદુ નહિ અસલ કાયમ રાખીને વિકારી
 રૂપનો ત્યાગ કરવો એ સત્ય સુધારો છે આત્માની શુદ્ધિ કરવા
 માટે હાલમા ગીતાર્થશુદ્ધ સમાન કોઈ બાલજન નથી ઘડીઘડીમા
 ગુરુ જા લનારા અને જ્યા ત્યા શુદ્ધની શુદ્ધિ ધારણ કરનારા વસ્તુતઃ
 શુદ્ધને જાણતા નથી સમ્યક્ દૃષ્ટિદાયક શુદ્ધ જમે તેવા સંયોગોમા
 ભયોભન એક સરખા એક શુદ્ધ તરીકે કાયમ રહે છે ગીતાર્થ
 શુદ્ધની આના વિચારોપર અનાન દશામા જે શ્રદ્ધા તેજ શ્રદ્ધા છે
 અને કદાપિ જે પ્રેમ ન ટળે તે શુદ્ધ પ્રેમ છે શુદ્ધના આશયો ન
 નમળાન તત્કાલે શ્રદ્ધા રાખવી તે શ્રદ્ધા છે ભક્ત લોકોના લોજન
 પાણીથી શુદ્ધની ધર્મશક્તિ વધે છે નાસ્તિકો વગેરેનું ભક્તિ વિનાનું
 ભોજન શુદ્ધો કરતા વધી નાસ્તિકો ધર્મથી ચલાયમાન શુદ્ધિ
 ધાય એવા ઉપદેશો પુનઃકો રહે તેનું અવલજન ન કરવું પ્રમા
 ણિકપણે વર્તવું શુદ્ધ જ્યા રહેલ હોય યા વિચરતા હોય ત્યા
 વાગવાર જવું પ્રાણ અથ તો પણ શુદ્ધની નિદા સુણવી નહિ
 અને કદાપિ દેવતાઓ શુદ્ધની શ્રદ્ધાથી બ્રહ્મ કરવા શુદ્ધનું રૂપ ધારણ
 અનેક ખરાબ જેટાઓ દેખાડે તો પણ શુદ્ધની શ્રદ્ધા ભક્તિથી
 અશ માત્ર ચલાયમાન ન થવું શુદ્ધના મહાવિચારોમા પૂર્ણશ્રદ્ધા
 રાખવી શુદ્ધની આદ્યિક જેટામા વિપરિત શુદ્ધિ શકા થાય તો

વિનય પ્રેમથી ગુરૂને મન નિવેદવું અને ગુરૂ માટે સર્વથા અર્પણ
તવુ એજ ધર્મની પૂર્ણ પ્રકટતા કરવાનું પુષ્ટાલબન છે
નત્યેવ ઐ અહં મહાવીર શાન્તિ રૂ

પોપવદિ ૧

લેખક બુદ્ધિમાગર

મુદ્રા રાવેળ

શ્રી અમદાવાદ તત્ર શ્રદ્ધાવત દયાવત દેવગુરૂ ભક્તિકારક
મુત્રાવક ગેઠ કેશવલાલ લલ્લુભાઈ રાયજી તથા શેઠ અમૃતલાલ
લલ્લુભાઈ આદિ યોગ્ય ધર્મલાલ વિ અમદાવાદથી વિહાર કરીને
પોર, ઉવારસદ થઈને આજ આ તરફ આવવાનું થયું છે ધર્મ
સાધન કરશે. આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ સમજીને તેમા આત્મોપયોગ
ધાન્ય કરવો. આત્મજ્ઞાન વિના મુક્તિ નથી દેવગુરૂ ધર્મની
સેવા ભક્તિથી હૃદયની શુદ્ધિ થાય છે દેવગુરૂ ધર્મમા જે પ્રેમ
પ્રગટે છે તે પ્રશસ્ત્ય પ્રેમ છે દેવગુરૂ ધર્મની શ્રદ્ધા અને પ્રેમથી
યોગની ભૂમિગ દૃઢ થાય છે આસક્તિનો નાશ કરનાર યોગ
ઠે સર્વ પ્રકારની આમંત્રિથી મુક્ત થઈ કર્તવ્ય કાર્ય કરવા તે
યોગ ઠે આત્મસાક્ષીભાવે બાહિરનું સર્વ દેખવું અને ધર્મકર્મ
કરવું તે નિ સગ કર્મયોગ છે હું કર્તા છું, હું લોકતા છું, સર્વ
મારું છે અને હું જ છું એવી અહં મમત્વ બુદ્ધિ વિના કર્મમા
અકર્મત્વ છે હું સદ્ગુપ્તી છું અને બીજા દોષી છે, હું કરી શકું
છું અન્યો નથી કરી શકતા, એવી મનની અકટપ વિકટપદશા છે ત્યા
મુખી નિર્વિકંદપ આત્મસ્વરૂપનો આનંદ પ્રગટતો નથી એમ જાણી
જેઓ આત્મામા મનનો લય કરે છે તે જીવન્મુક્ત મહા પુરુષો છે
જાન અને આનંદ તેજ શુદ્ધાત્મા છે આત્માની જે જે અશે શુદ્ધિ
તે તે અશે આત્મધર્મ ઠે સર્વ વર્ણજ ધવસ સ્પર્શમય પુદ્ગલ
દ્વારા આનંદ લોગવવાની બુદ્ધિ તે જ્ઞાતિ છે પુદ્ગલ જડવસ્તુની
કટપાતી લક્ષ્મી આદિની માયામા ઉચ્ચત્વ કટપવુ તે જ્ઞાતિ છે

જડલક્ષ્મી આદિના સ યોગે આત્મા મોટો નથી તેમ તદભાવે
 આત્માલયુ પણ નથી પુણ્યકર્મ અને પાપકર્મના ઉદયમા આત્માનું
 શુભત્વ અને અશુભત્વ કે પણ એ જ્ઞાતિ છે એમ બાણી બાદ્ય
 સુખ દુઃખમા જે આત્મમોહ ધારતો નથી તે આત્મજ્ઞાની છે
 આત્માનું નામરૂપ નથી નામરૂપના મોહરહિત આત્મોપયોગે
 અતરમા વર્તણુ અને બાહ્યમા નામરૂપના મોહરહિત વર્તણુ
 મોહસહિત દયા તે બહિરાત્મદયા છે નહિ જેમ બાહ્યથી
 અનેક વેપરૂપ નામ ચેષ્ટા ધારણ કરી નાટક કરે છે પણ વસ્તુત
 તે સર્વ પ્રકારના નામરૂપથી પોતાને ભિન્ન માને ॥ અને બાહ્યરૂપ
 નામમા મોહ પામતો નથી તેમ જે કર્મના શુભાશુભ ભાવ પ્રયો
 ગથી શુભાશુભ દશાના નાટક ખેલો કરે છે (કર્મથી કર્યા વિના
 કાર્યનો છૂટકો થતો નથી) પણ જે તેમા પોતાના આત્માને
 નિ સંગ બાણી પ્રવર્તે છે તે માયાસાગરને તરી પેત્રીપાર બપ
 છે શુભાશુભ પ્રારબ્ધ કર્મોના લોગમા જે નિર્નય વર્તે છે તે
 આ મજ્ઞાની છે બાદ્ય શુભાશુભ તે વસ્તુત આત્મદૃષ્ટિએ કનિપિત
 છે તેમા શુભાશુભ ભુદ્ધિ ન પ્રગટે એટલે આત્મા પોતાના સ્વરૂ
 પનો અનુભવી થયો એમ બાણુ બાહ્યમાન અપમાન કીર્તિનિદા
 વગેરે શુભાશુભ દ્વંદ્વની પેલીપાર આત્મસ્વરૂપનું વેદન છે આ
 પ્રત્યક્ષ દેખાતી દુનિયા પ્રતિ સમભાવ પ્રગટે એટલે આત્માના
 જીવન્મુક્તદશા થાય છે મનવાણી કાયાની ક્રિયામા અહુ મમત્વ
 ભુદ્ધિ પ્રગટતી વારવી એટલે આત્મામા મુન્તિનો સાક્ષાત્ અનુભવ
 થાય છે પોતાના કે પાચેલા નામરૂપમા આત્મા નથી ન મરૂપમા
 વસ્તુત આત્મા નથી એમ પૂર્ણ નિશ્ચય કરીને દુનિયાની સ રા,
 વિધવસ રા, વાસનાઆદિ સ રાઓથી મરી જવુ તે દેહથી જીવના
 જીવન્મુક્તિ છે અને એ આત્મજ્ઞાની મરજીવાનીદશા છે તથા
 એ રાગયોગીની દશા છે આત્માનો સાચાત્ અનુભવ સ્વય આત્મા
 કરે છે ત્યારે અતુર્ક રાજલોકમા ન માય એટલો બધો પૂર્ણનિદ
 પ્રગટે છે આત્માસ્વય આત્માને પામે છે ત્યારે સ્વય પરમાત્મા
 બને છે એવી અનુભવદશા પડેલા રૈગગ અને હિરાસીનતા

રહે છે વૈરાગી આત્માને પામવા પુરુષાર્થ કરનાર છે પણ વ્રત
 વૈરાગ્યદશામા તે આત્માનંદ અનુભવી શકતો નથી તેથી તે શોકી
 વિયોગી જેવી જડલોગી અને આત્મજ્ઞાનયોગીની વચ્ચેમાની દશા
 અનુભવે છે પુરુષવાનદના હેતુઓ ત્યાગવાની ત્યાગદશા તથા
 વિપયોપર વૈરાગ્યદશાથી સાધક આત્માનંદ પામવા પ્રયત્ન કરે
 છે અને જ્યાં સુધી તે આત્માનંદ પામ્યો નથી ત્યાં સુધીની
 વચલી દશા તે ત્યાગવ્રત વૈરાગ્યદશા છે ત્યાગ વૈરાગ્ય વ્રતદશા તે
 ભરહરિયાના મધ્યવર્તી નાવની દશા જેવી દશા છે ત્યાંથી શ્રદ્ધા
 પ્રીતિથી ઋષ્ટ થતા પુન પુરુષલાનંદ તરફ પણ પાછું પડાય છે એક
 વાર આત્માનંદનો સ્વાદ મળતા પશ્ચાત્ બાહ્ય સર્વ રસની બ્રાતિ ટળે
 છે અને પત્ની જેમ પતિવિયોગથી દુખળી થએલી જ્યારે પતિને
 પામે છે ત્યારે આનંદથી ભસ્ત બને છે તેમ આત્મા પણ સર્વ
 દુઃખમય શોકની પેલીપાર બાંધ છે પત્ની જેમ પતિના વિયોગમા
 પતિપર પત્ર લખે છે, પતિનું ધ્યાન ધરે છે, વ્રત કરે છે, મોજ
 શોખની વસ્તુઓનો ત્યાગ કરે છે, ઉદ્ધાત્મીન વૈરાગિણી ત્યાગિની થાય
 છે, પતિના વિયોગે રૂવે છે પણ જ્યારે તેના પતિ તેના ઘેર
 પધારે છે એટલે પૂર્વની ધ્યાન વૈરાગ્ય આદિવિયોગ દશાનો અનુ
 ભવ કરતી નથી પતિ મળ્યા પછી પતિનું શુ ધ્યાન? અને વ્રત
 ત્યાગ સ્થા? તેમ આત્મા જ્યારે પોતાના શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપને પામે
 છે, ચેતના જ્યારે આત્મપતિને સુદ્ધાદૈતલાવે મળે છે અને કેવલ
 અદ્વૈતપણું અનુભવે છે ત્યારે આત્મા તેજ પરમાત્મલાવે વ્યક્ત
 થાય છે તેથી ત્યાં તપઃપ વૈરાગ્ય ત્યાગવ્રત વગેરે કંઈ રહેતું
 નથી પોતાના આત્માનો જ્યાં પોતાને સાક્ષાત્કાર અનુભવાય છે
 તેજ પ્રભુની પ્રાપ્તિ છે એવી પરમેશ્વરની પ્રાપ્તિ થતા અપર પાર
 આનંદ માગરની દહેરો ઉછળે છે પછીથી શરીર છતા બાહિરથી
 ત્યાગીનો વેપ છતા પશ્ચાત્ વચલી દશા અને તેની ક્રિયા રહેતી
 નથી અને વચલી દશાનું મન પણ રહેતું નથી એવી આત્મદ
 શાની આખી કંઈ કંઈ વેદાય છે પણ તેની બીજાને તે દશા
 યથા વિના આખી કરાવી શકાય નહિ વાણીથી કહેતા અન્યને

તે દશા ન થાય ત્યા સુધી અનુભવ ન આવે દુનિયાના હોકો ગમે તેમ માને અને લોકવાસનાથી ગમે તેમ જોવે પણ આત્માનંદ દશા ક્ષયોપશમની હોય છે તેવી દશા વાર વાર આવે છે અને જાય છે છતાં તે દશાનો આનંદરસ તેજ આત્મા છે એમ પરિપૂર્ણ નિશ્ચય થયો છે તેથી પૂર્ણાનંદમા લક્ષ્ય રહે છે એવી આત્માની ક્ષાયોપશમીય આનંદદશાની વાર વાર મસ્તી આવવાથી માધનોમા સાધ્યબુદ્ધિ રહેતી નથી તેમજ દુનિયામા મનાવા પૂજાવાનો અને અષ્ટ મિદ્ધિયોની પ્રાપ્તિનો બિંદુકલ મોહ થતો નથી દેવલોક પ્રાપ્તિનો શ્રગ પણ પ્રગટતો નથી આત્માની પરિપૂર્ણ શુદ્ધિ એજ મોક્ષ છે તેની પ્રાપ્તિમા સર્વ પ્રકારની કામના રહિતપણે થઈ જવું આત્માના ક્ષાયોપશમક આનંદ ઝરણાના પ્રવાહક શ્રી આનંદજી નજી, ચિદાનંદજી અને ઉપાધ્યાયજી છે તેમના હૃદયમા પૂર્ણાનંદની ઝાંખી થઈ હતી તેઓની નિષ્કામ કરણી તથા અવધૂત મસ્તદશા હતી આત્માના આનંદ માટે મગ્નતાની ધૂન જાગ્યા પછી સાસારિક વ્યવહાર કરણીઓ ફર્ક તરીકે થાય છે અને તે દશાની કરણીને નિષ્કામ કરણી કથવામા આવે છે આત્માની સુખ્ય કામના પ્રથમ મોક્ષની જાગે છે તેવી પૂર્ણાનંદની કામના પશ્ચાત્ જકવન્તુઓમા રહેતી નથી પછીથી બાહ્ય બાવહારિક કાંચો તે કર્મ પ્રેરણાદિથી થાય છે, અને બાહ્યકર્મમા પૂર્ણાનંદની કામના નહિ હોવાથી નિષ્કામકર્મ ગણાય છે છતાં બાહ્ય આજીવિકાદિ સાધનોની ઉપયોગિતાની દૃષ્ટિએ તે થાય છે અધ્યાત્મ જ્ઞાનની પકવદશા થતા તેનેભવમા અને સુજિતમા સમભાવ પ્રગટે છે આત્માથી મુક્તિ લિન્ન નથી આત્માની શુદ્ધિમાટે જ્ઞાનોને બાહ્યાતર વસ્તુઓ હોય છે જ્ઞાનીને સવરના હેતુઓ પણ આત્મરૂપે પરિણામે છે બાહ્યથી જ્ઞાની અને જ્ઞાનીમા ફેર નથી પણ જન્મેના પરિણામમા અનન્યસુખ ફેર છે સર્વ પ્રમારના દુષ્ટોથી મુક્ત કરનાર આત્મજ્ઞાન છે અને સત્યાર છે શુદ્ધ ન્યાયાસમા જગત ત્યાગાવાસમા આત્માની શુદ્ધિ રવાપડ જેને બાહ્ય લક્ષ્ય દોર છે તેને ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય છે મન અને

ઇન્દ્રિયોમા આત્માધ્યાસ ત્યજવો અને જેટલું જાને તેટલું આત્માનું ધ્યાન ધરવું દેહ કરતા ઇન્દ્રિયોની અને ઇન્દ્રિયો કરતા મનબુદ્ધિની શક્તિ ઘણી છે અને તે કરતા આત્માની અનતગુણ શક્તિ છે તે પ્રગટતા જન્મ મરણની પરપરાનું કારણ કર્મરૂપ ખીજ ટગી જાય છે આત્માનું સ્વરૂપ જ્ઞાનમાં પ્રકાશિત થાય છે તેનો મનમાં બુદ્ધિમાં અપેક્ષાએ કંઈક પ્રકાશ પડે છે અને દેહમાં રહ્યો છતોઆત્મા, દેહથી ન્યારો છે તેને પ્રકાશ કરવા દેહશક્તિમાં થતું નથી, આત્માનો જ્ઞાનથી પ્રકાશ થાય છે રમેશુણી તમેશુણી બુદ્ધિનો ત્યાગ કરી સાત્વિકબુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવી આત્મામાં રમતી બુદ્ધિ તે શુદ્ધ બુદ્ધિ છે રાગદ્વેષ વિનાનું આત્મજ્ઞાન તે શુદ્ધજ્ઞાન છે રાગદ્વેષ વિનાનો યોગ તે શુદ્ધયોગ અને તેમાં જ શુદ્ધભક્તિ છે એવી દશા આવવા માટે અનુક્રમે ધર્મયોગના પગથીયાપર ચઢવું જોઈએ ગૃહસ્થદશા છતાં નિરાસકિતથી વર્તવા પુરૂષાર્થ કરવો જોઈએ સસાર વ્યવહારમાં નિસંગતા અને પ્રમાણિકતાનું જીવન ગાળવું જોઈએ મહુશરૂ અને સતસમાગમમાં આવી આત્મજાગૃતિમાં વારવાર જોવું જોઈએ મનનાશી ડાયા બાહ્ય આચાર અને વિચારની શુદ્ધિપૂર્વક આત્મબુદ્ધિમાં પ્રતિદિન કંઈને કંઈ આગળ વધવું જોઈએ અને તેનો અનુભવ પોતાને આપવો જોઈએ એવો વીતરાગ પ્રભુ મહાવીરદેવનો સદુપદેશ છે મનની સકટપ વિકટપદશાને ટાળવા માટે જે મનવાણી કાયાની પ્રવૃત્તિ તે જૈનપાત્ર છે અને આત્માની શુદ્ધ ચિદાનંદ દશાની પ્રાપ્તિ કરવી તે જિનવીતરાગપાત્ર છે સર્વ પ્રકારની સકટપ વિકટપરૂપ મોહદશાથી આત્મા તરફ આવવું અને મોહદશાને ત્યાગવી તે જૈનદશા છે અનેક સાધનો વાળી જૈનદશા અને એક આત્માની નિર્વિકટપદશાનો જ્ઞાનદ પ્રાપ્ત કરવા માટે જેને જે ઘટે અને જે રૂએ તે સાધનથી સાધ્યની મિદ્ધિ કરવા પ્રગલ પુરૂષાર્થ કરવો અને અન્યોની નિંદા વગેરેમાં ન પડવું, નિંદા કરવી, દોષ દેખવા અને દોષીઓને દેખવા, એ સર્વ મોહવૃત્તિ - જીવિકાદિ કરણો જે ખાસ સસાર

વ્યવહારમા ઉપયોગી છે તે વિના બાકીની માથાફૂટમા ન પડવું એ ધર્મીનું કર્તવ્ય છે બીજાની પચાન કરતા આત્માનો ઉપયોગ બૂવાય તે મોહ છે એવા મોહને મનમા પેસવા ન દેવો મિથ્યા મોહાદિને જીતીને જીવતા આત્મારૂપ તીર્થનો પ્રકાશ કરવો પ્રભુની પૂજા કરતા રહેશે। ધાર્મિક પુત્રોને વાચશે। ચમનલાલ, રતિલાલ, ત્રિકમ તથા નરેન્દ્રભ, મનુ વગેરેને ધર્મલાલ કહેશે। નિશ્ચય દષ્ટિરૂપ શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપનો અતરૂમા ઉપયોગ રાખી ને કર્મયોગ રૂપ વ્યવહારથી વાગ્યો। દરેક જોધ વચનોનો અનુભવ કરવા લક્ષ્ય હેતુ અને જે અનુભવમા ન આવે તે માટે ભવિષ્ય પર વિશ્વાસ મૂકી આધ્યાત્મિક પુત્રો વાચશે। દેવશુદ્ધ દર્શન ભક્તિ સેવામા ઉપયોગી રહેશે।

इत्येष ॐ अहंमहावीर शक्ति ३

૧૯૭૮ પોતવદિ ૩

સેષક જીવિસાગર

મુઠ લીંબોદરા

અમદાવાદ ત્રણ સુગ્રાવક ચેઠ જગાભાઈ દલપતભાઈ તથા ચેઠ મલ્હિભાઈ દલપતભાઈ યોગ્ય ધર્મ લાભ, વિશેષ અમદાવાદથી તેરસે વિહાર કરી બીજાની સાજરે લીંબોદરે આવવાનું થયું છે હવે માણસે યર્ષ લોદરે રીખવદાસ રામચંદ અને ઘેહલાભાઈ રામચંદના ઉદ્ધાપનોત્સવપર જવાશે

વિશેષ—ઘણી વ્યાપારની ઉપાધિમાથી લક્ષ્ય જોણું કરશે। ધનાસકિતથી શાંતિ આનંદ મળવાનો નથી જે જે અશે નિરૂપાધિપત્તુ તે તે અશે ધર્મ છે નદરાબાની સુવર્ણની ટેકરીઓ કોઈના ખપમા આવી નહિ ગરીબ અને લક્ષાધિપતિને સતોપથી

સુખ છે સતોષ વિના યુરોપ અમેરિકા શુ સુખ લોગવે છે ?
 ઈન્દ્રિય અને દેહથી સુખ લોગવવું એ તો બ્રાતિ છે આત્મામા
 સ્થિરતા વિના શાંતિ નથી શરીર અને ઈન્દ્રિયોને ધમવી નાખે
 તો પણ સત્ય સુખ મળવાનું નથી અગ્નિમા લાડકા અને ઘી
 જેમ જેમ વધુ હોમવામા આવશે તેમ તેમ વિશેષ પ્રકારે અ
 ગ્નિની જ્વાલાઓ પ્રગટવાની મન અને ઈન્દ્રિયોથી ભોગ ભોગ
 વતા ઈન્દ્ર ચક્રવર્તીયોને પણ સાચી શાંતિ થઈ નથી આશા
 તૃષ્ણાના પૂરમા તણાતા અશ માત્ર સત્ય સુખ મળવાનું નથી
 સ્વયંભુરમણ સમુદ્રને કોઈ તરી શકે પણ લોભ સાગરનો કોઈ
 પાર પામી શકના નથી મન મરતા મુક્તિ છે દુનિયામા મનની
 હારાહાર જીતાજીત છે, અદ્વૈતજાળ જીવવું અને લાખો વર્ષ ચાલે
 એટલી ઉપાધિ કરવી એ તે શુ કર્તવ્ય છે ? ઝેના માટે કેટલી
 માથાકૂટ ? અનંત શક્તિ લક્ષ્મીનો ગ્રામી દેહમા રહેલો આત્મા
 છે આત્માને પ્રાપ્ત કરતા અનંત શક્તિ સુખ છે માટે તેમા લક્ષ્ય
 દેવું જોઈએ તૃષ્ણા સાગરને સૂઝવી નાખો સતોષરૂપ અગસ્તિ
 ક્ષણમા તૃષ્ણા માગરને પી જાય છે મર્વ પ્રકારની ઉપાધિ એ
 મનની ડંપના છે જ્યાં મનની ડંપનાઓ ઉઠતી નથી ત્યાં અનંત
 સુખનો પ્રાદુર્ભાવ છે આત્મજ્ઞાનીને આત્મામા ધ્યાન સમાધિથી
 જે સુખ થાય છે તેનો અનંતનો ભોગ પણ મરતા લક્ષ્મી સ્ત્રી
 પરિવારથી મળતો નથી માટે જાતજાત થાઓ ચેતુ પોતાના
 હાથમા છે સતની ફરજ સત બનવા કહે છે બાજી હાથમાથી
 જતી રહેશે ત્યારે પશ્ચાત્તાપ અને દુઃખ રહેશે માટે ચેતો
 બાહ્યમા સુખ માટે જે કરવાનું થાય છે તે અજ્ઞાની મોહીને દુઃખ
 માટે થાય છે આત્માની શુદ્ધતામા મુક્તિ છે આત્માની મુક્તિ
 પ્રાપ્ત કરવા માટે મનુષ્યલવ છે તેને એણે ન ગુમાવો શુદ્ધ
 ત્માને સાક્ષાત્કાર કરો અને અન્ય દોકોની ઉપકારતામા જીવન
 ગણે દુર્લભમા ડોઈ એક પ્રભુનો ભક્ત બને છે મનુષ્ય જન્મની
 એક ક્ષણ પણ નગમી ન ગણવી જોઈએ જેઓ નાસ્તિકે)

તેઓ તો જીવતા મરેલા છે તેઓ મોહ અજ્ઞાનતારૂપ શયતાનના
 તાબામાં રહેલા છે સફવિચારેને આચારમાં મૂકવા એ જીવતો
 રોકડો ધર્મ છે આત્માના જ્ઞાનદમ્ય શ્રદ્ધાપ્રીતિ યથી એજ રોકડ
 નાણું છે અને આત્માના જ્ઞાનનન્દ જીવનથી જીવવું એજ પ્રભુ
 પરમાત્મ જીવન છે મોહની નિદ્રાથી સૂતેલાઓને વાર વાર જાણ
 કરવામાં આવે તો પણ તે પાછા મૂઠું જાય છે આયુષ્ય ટળતા
 પછીથી કંઈ થઈ શકનાર નથી હરશેજ સ્વામાયિક, પૂજા, શુદ્ધ
 ભક્તિ, સાધુ સમાગમથી આત્માને જાગૃત કરે. દેખતા છતાં
 આધળા થવું એ કેમ પાવરી શકે તેમ જાણતા છતાં વિરપાન કરવું
 કેમ સારૂ લાગે ઉપાધિ જેટલી વધારશે તેટલી વધશે લક્ષ્મીથી
 મળેલું માન કેટલા દિવસનું, લક્ષ્મીથી આત્માની પ્રભુતા પ્રગટ
 ન કરી શકાય લક્ષ્મી જડ છે તેની આત્મા આગળ ધૂલ જેટલી
 પણ મહત્તા નથી માટે મોહને દૂર કરે અને ધર્મમાં પ્રવૃત્ત
 થાઓ આત્મજ્ઞાનથી જાગૃત થયા પછી આત્માનન્દ તરફ લક્ષ્ય
 થવાનું આત્મામાં મ રાખે. આત્મામાં મન ધારણ કરતા પશ્ચાત્ત
 જે સફળ શુભ છે તે પણ પ્રગટવાના અને આપચારિક અસત્ય
 જૂઠા સાત્વિક શુભો પણ પ્રગટવાના શ્રીકૃષ્ણનાથ, શાંતિનાથ અને
 જરનાથ પ્રભુએ નાકના લીંટી સમાન પૌદ્ગલિક ભોગોને જાણી
 તેઓથી મુક્ત લાગી થયા હતા અને કેવલજ્ઞાન પ્રગટ કરીને
 વિશ્વોદ્ધાર કર્યો હતો હજી દૃષ્ટાતે દુર્લભ મનુષ્ય જન્મ છે મન,
 વાણી કાયાથી ધર્મના કૃત્યો કરે, ધર્મની આરાધના કરે. પ્રભુ
 મહાવીર દેવના વચનામૃતોને સફળરૂઢારા શ્રવણ કરે. બહારની
 શ્રીતિ મોટાઈ તે સ્વપ્નની જામણ છે આત્માની અને મન વાત્સી
 કાયાની શુદ્ધિ તે સત્ય મુધારા છે, બાકી બાહિરના મુધારા તે
 જ્ઞાન છે દેવશુદ્ધ ધર્મની આરાધના તે આરાધના છે બાકી બીજી
 વિરાધના છે દેહ ઈન્દ્રિયના મિથ્યા ભોગમાં મુગાઈને જીવવું તે
 પણ જીવન છે એવું જીવન તો અનલીવાર ભોગવ્યું માટે આત્મ
 જીવને જીવવા માટે ઉઠે! જાગૃત થાઓ! કેમ પ્રમાદ કરો છો?
 મોતાના દૃઢ્યમાં આત્માનો નિશ્ચય કરે શશયથી આત્માનો

નાથ થાય છે આત્માની શુદ્ધતા તેજ સત્ય ધર્મ છે ગાડરીયા પ્રવાહિ ચાલવું તેતો પરુની ચાલ છે દુનિયાના માર્ગે તો અજ્ઞા ચાલે છે જ્ઞાનીઓ તો પ્રભુના માર્ગે ચાલે છે દુનિયાને રીઝવી ન રીઝવાય આત્માની રીઝમા દુનિયાની ખીજને અમૃત જેવી ગણે. પ્રમાદોને પ્રગટતાવારી ખાસ જૈન ધર્મની આરાધના કરશે. શેઠાણી ગજાળેનને ધર્મ લાલ તમારી માતાજીના જેવી પ્રભુ ભક્તિ શુદ્ધકૃત તમને પ્રાપ્ત થાઓ ધારે તો હજી તમે ધર્મ કરી શકો ઉત્સાહ ખત પુરુષાર્થથી ધર્મમા પ્રવર્તો

इत्येव ॐ अहमहावीर शक्ति ३

સેખર બુદ્ધિસાગર

સુ૦ વિગ્નપુર

મં ૧૬૭૩

અમદાવાદ તત્ર વૈરાગ્યાદિ ગુણાલકૃત મુનિ દેવેન્દ્રસાગર યોગ્ય અનુવન્દન સુખશાતા વિ તમોએ આગમ શાસ્ત્રો સખધી કેટલીક શકાઓ પુચ્છી તેનો ખુલાસો નીચે પ્રમાણે છે વિ આચારાણ સૂત્રમાં સુખ્યતયા જિન કટપીના પાઠો છે અને સ્થ વિર કટપીના પછુ છે આટલા વચ્ચે રાખવા અને આટલા ન રાખવા, અમુક આચાર પાળવા તે આપચારિક વ્યવહાર ધર્મની વાત છે તેમા એકાત કદાચહ ન કરવો કોઈ નજન રહે અને સ્થ વિર વગેરે ઉપકરણો દેશકાલાનુસારે આત્મોપયોગમા રહેવા માટે વાપરે તેમા સાધ્યોપયોગની અપેક્ષાએ કંઈ દોષ નથી આત્માના ઉપયોગમા રહેવું એવો શુદ્ધ નિશ્ચયનય હૃદયમા

ધારણ કરવો વેષ વસ્ત્ર વગેરે ઔપચારિક ચારિત્ર છે તેમા દેશ
કાવાનુસારે સુધારો વધારો પરિવર્તન થઈ શકે બ્યવહાર કિના
ચારિત્ર હાલ અપવાદ માર્ગથી વિશેષ પ્રવર્તે છે બ્યવહાર ચા
રિત્રની ઉત્કૃષ્ટ ઉત્સર્ગતા બનાવવાના પાઠો આગળ કરવા તેથી
સાધુ સાધ્વીના માર્ગનો નાશરૂપ લીધોગયે છે. સાધુ સાધ્વીરૂપ
ત્યાગી ધર્મશુર વિના જનધર્મ ન વહે એમ જાણવું છેદ સૂત્રો
વગેરે શાસ્ત્રોમા ત્યાગીઓને અપવાદ ક્રિયા ચારિત્રમા જે જે
દોષો પ્રકટે તેના પ્રાયશ્ચિત્તો દર્શાવ્યા છે આત્માના શુદ્ધ ધમમા
રમણતા કરવામા બાહ્યવેષ કિના ચારિત્ર નિમિત્ત કારણરૂપ છે તેથી
અધ્યાત્મ જ્ઞાનોપયોગી સાધુઓને બાહ્ય વેષ કિનારૂપ ચારિત્રમા
એકાતે રાચવું થતું નથી આગમોમા જાન વચન અને રોચક
બંને પ્રકારના વચનો છે તથા જાનકારક તથા રૂચિકારક બંને
જાતની કલ્પિત તથા અકલ્પિત કથાઓ છે તેનો મૂળ ઉદ્દેશ મોક્ષની
તરફ ગમન કરવું અને પાપ માર્ગોથી દૂર રહેવું, એજ છે આ
ત્માનું શુદ્ધસ્વરૂપ કેવલજ્ઞાનમય અને પૂર્ણાનંદમય છે એવી
શ્રદ્ધાપ્રીતિ જેઓને ન થઈ હોય તેઓને સ્વર્ગાર્થ મુખોની પ્રાપ્તિ
માટે મતાદિના ફોજો અપેક્ષાએ દર્શાવ્યા છે અને જ્યારે
આત્માનંદનો પૂર્ણનિર્જન થાય છે ત્યારે તેઓને મતાદિક મો
ક્ષાર્થે પરિણમે છે

મનધર્માનુષ્ઠાનોમા દોઝ વગેરે લાગે તો તેથી મક્કા જા
બતાવ્યો છે તેનું કારણ એ છે કે ધર્મી લોકો મન કિના ધર્મી
નુષ્ઠાનોમા દોઝ ન થાય તેવી રીતે પ્રવર્તે કેટલેક ન્યાને અતિ
ભય થાવ્યો છે અને કેટલેક સ્થાને ધમનું અત્યંત દુઃખ દર્શા
વ્યું છે તે વસ્તુનું અમલ નથી કારણ કે અત્યંત શુભ પરિણા
મથી ક્ષણમા દેવલોકની પ્રાપ્તિ થાય છે અને અત્યંત અનુભ
વપરિણામથી ક્ષણમા નરકની પ્રાપ્તિ થાય છે રૂચિ વચનો તે દેવ
શુર ધર્મમા પ્રવૃત્તિ માટે છે અને જાન વચનો તે પાપ નિવૃત્તિ
માટે છે, અને અંબ રોચક તથા જાન વચના મર્ત વિધમા

પ્રવર્તતા ધર્મોના સામ્રોમા અત્પાધિ શતરતમયોગે સત્ય હોય છે
 દેરાસરમા ડાઈ પાડે તો તે કસ્તુરી દુધથી દેરાસર ધોવરાને ત્યારે
 તે શુદ્ધ થાય એમ જહેવામા આવ્યું છે, તેમા દોષની નિવૃત્તિનો
 મુખ્ય ઉદ્દેશ છે કેટલાક અજ્ઞ જડ લોકોને અત્યન્ત ભય બતા
 વવામા આવે છે, ત્યારે તે દોષ આચારનાથી પાછા હોઈ છે એવો
 વ્યવહાર ધર્મનો વિવેક છે આધ્યાત્મિક જૈન સામ્રોમા અશુભ
 અને શુભ પરિણામ તથા વ્યવહારથી ભિન્ન શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપ
 દર્શાવ્યું છે અને શુદ્ધ પરિણામમા મુક્તિ દર્શાવી છે તમા આપ-
 ચારિક વ્યવહાર ધર્મને દર્શાવ્યો નહીં આપચારિક વ્યવહાર ધર્મ
 સામ્રોમા ઉપમા વચનો છે અને ત્યાં કરિયોને અત્પ વસ્તુને
 મહાવસ્તુ તરીકે વર્ણવવાની છૂટ છે સૂચકાગ સૂત્રમા સ્વેન પુઠ
 રીક કમલ અને સરોવરની વાત છે તે કલ્પિત કથાનક છે અને
 તે જોધ આપવા માટે કલ્પિત દ્રષ્ટાંત તરીકે વાપર્યું છે એમ
 કલ્પિત કથાઓ દ્રષ્ટાંતોથી જોધ આપવાની પૃથા સર્વ ધર્મના
 આચાર્યોએ ધર્મ સામ્રોમા શ્રદ્ધા છે બાલ છોડેને તેથી જોધ
 થાય છે પચાત્ર અને શુક બહોતેરીથી તથા એવા બીજા અનેક
 પુસ્તકોથી લોકોને જોધ મળે છે કલ્પિત અને અકલ્પિત કથા
 એમા નવ રસના વર્ણનો આવે છે ન્હાની વાતને મોટી કરવામા
 આવે છે, પણ તે બધામાથી સત્ત્વ સાર ખેંચવાનો હોય છે એમ
 શુદ્ધમથી શિષ્યો મમજે છે તેથી તેઓ નાસ્તિક બનતા નથી એક
 દોષથી લાખો ખરાબ અવતાર વર્ણવેલા હોય છે ત્યાં ભય અને
 દોષ પરિણામરૂપ સત્ત્વ એ બન્ને સાથે હોય છે તેમજ આધ્યા-
 ત્મિક દૃષ્ટિએ અનેક શુભાશુભ વિચારો તે પણ મારી વિચાર
 જન્ય પરિભાષાએ ભવો છે તેમજ સ્વપ્નમા દેખાતા વિચારો તે
 શુભાશુભ જન્મો ભવો છે ત્યાં પણ મુખ્ય દુ ખ વેદાય છે સૂક્ષ્મ
 વિચારો તેજ સ્થૂલ ભવો તરીકે થાય છે એ રીતે અવલોકના રાત
 તેજ સસાર છે અને મનની શુભાશુભ પરિણતિ તે સૂક્ષ્મ ભવો
 અને તે સ્થૂલમા લોગવાય તે સ્થૂલભવો એમ અનેક પ્રકારના
 ભવોનું મુખ્ય દુ ખ ફલ સામ્રોમા છે

નવ તત્ત્વનું જ્ઞાન, ૫૩ દ્રવ્યનું વર્ણન, સ્વર્ગ નરક, મનુષ્ય
 લોકનું વર્ણન એ તત્ત્વ વસ્તુ વર્ણન છે ચક્રવર્તી ચોસડ હબાર
 રૂપ કરે છે એ વાત અમલ નથી યોગવિદ્યા શક્તિખજે તે
 બની શકે છે કૃષ્ણે અર્જુનને વિશ્વરૂપ બતાવ્યું હતું તે યોગ
 વિદ્યા શક્તિએ સિદ્ધ કરે છે મેસ્મેરિઝમ અને હીપનોટિઝમ
 વિદ્યાના અજ્ઞાસી યોગીઓના ચમત્કારો અને તેઓના અનુભ
 વોથી તેવી બાબતો ગમ્ય પુરાણ જેવી લાગતી નથી દર્શાવ્યું બદ
 રાજાએ પ્રભુ મહાવીરનું સામૈયું કર્યું અને મનમા તેમને અહ કાર
 થયો તે અહ કારનો નાશ કરવા ઇન્દ્રે હાથીના હતુશવ ઉપ
 વાવ કમલ વગેરેની રચના દેખાડી તે હીપનોટિઝમ જેવી યોગ
 વૈકિય લગ્નિધની શક્તિનો એક ભાગ હતો તેથી દર્શાવ્યું બદ નાજાને
 તેમ દેખાયું મહે પણ એક વખતે એક છોકરાને હીપનોટિઝમ
 જેવી યોગ શક્તિથી હનુમાન દેખાડી તેના મસ્તકપર શીગડા
 દેખાડયા હતા આપણે જેવું ચિતલીએ તેવું અન્યને દેખાય,
 અનુભવાય, તેવું યોગ શક્તિથી થાય છે, તો ઇન્દ્રાદિક દેવો
 મુનિયો વગેરેએ હાલના લોકોને અસહ્યવતું લાગે તેવું ઝરણુ હોય
 તેમા શબ્દ ન આપ્યો. ઐતિહાસિક દૃષ્ટિથી અનેક પરસ્પર વિરુદ્ધ
 કંપનાઓ ઉઠવાનો સભવ છે પ્રતિમાના સબધમા ઐતિહાસિક
 શાસ્ત્ર પ્રમાણ કરતા આત્માની શુદ્ધિ અને પ્રભુપર પ્રેમ કરવાના
 નવ ચિત્તનો સ્વભાવ જ મુખ્ય કારણ છે, તેપર ખાસ નક્ક્ય રાખીને
 જોતા ચૈત્ય પ્રતિમાની ઉપયોગિતા ગમે તે પ્રકારે અનાદિકાલથી
 સદ્ગત થાય છે જે તીર્થંકરાદિનું ચરિત આપણે બાપીએ છીએ તે
 તીર્થંકરાદિની પ્રતિમા આગળ સહેજે ભક્તિથી આપણે આત્મા નમ્ર
 થઈ ન્તય છે મનુષ્ય પ્રેમ સ્વભાવ રૂપ શાસ્ત્રની ગમે તે કાલથી
 મૂર્તિની માન્યતા સિદ્ધ છે પ્રિય અને પ્રિયની છબીને માટે
 મનુષ્યો હજારો લાખો રૂપૈયાના ખર્ચ કરે છે તે સર્વ વિશ્વમા
 પ્રસિદ્ધ વાત છે આત્મા ધ્યેય તીર્થંકર શુરની મૂર્તિ આગળ તેના
 ભક્તો નમ્ર બની ધ્યેયના શુભોમા તટ્ટીન બની તેના જેવા
 આદર્શ બને એજ મૂર્તિ પૂજનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે એ ઉદ્દેશ ન્યા

જીવતો છે ત્યાં જીવતી મૂર્તિ રૂબા છે ધ્યેનના જેવા થવું તે પ્રતિ
માની પૂજનો હેશ છે નવીન દેરાસરો કરવામા હાલ લાખો રૂપૈયા
ખર્ચવાની જરૂર નથી અન્ય ક્ષેત્રો કે જેઓનો ઉદ્ધાર કરવાની
જરૂર છે તેઓમા ખાસ મુખ્યતાએ દ્રવ્ય ખર્ચવું હાલ સહાતિ
યુગ છે, તેથી હાલ જગમ તીર્થની સેવા ભક્તિમા મુખ્યપણે
વિત્તાદિકનો ભોગ આપવાની જરૂર છે, આચાર્યાદિ કે તે શુદ્ધ
નિશ્ચયને પ્રતિમા છે જેઓ પ્રભુના સરખા હોય તે પ્રભુ પ્રતિમા
રૂપ આત્મજ્ઞાનીસૂરિ બાળવા જેઓ પ્રભુની સ્થાપના પ્રતિમાને
ન માનતા હોય તેઓપર દ્વેષ ન ધરીએ અને તેઓનું મન વાણી
મયાથી અશુભ ન કરવું અને સ્વમાન્યતામા અડગ રહેવું

તમે લખ્યું કે કેટલાકો એમ જો છે કે હાલ જે જૈનધર્મ
પ્રચલિત છે તેના રીત રીવજોના ઉપદેશક શ્રી મહાવીર પ્રભુ
નથી, શ્રી મહાવીર પ્રભુએ તો કઈ ધર્મ સ્થાપ્યો નથી ગણધરો
તથા પાદજના આચાર્યો વગેરેએ જૈનધર્મના આચારો વગેરેની
ન્યવસ્થા કરી છે એ જાખવના ખુલાસામા જણવાનું કે પ્રભુ
મહાવીર દેવની પાને ગણધરોએ વાસ કર્યો હતો તેમના ઉપ
દેશાનુસારે તેઓએ સૂત્રો વગેરેની શુથણી શબ્દો બારા કરી છે
પ્રભુ મહાવીર દેવના ઉપદેશથી વિરુદ્ધ મનગ્વી ધર્મ રચવાનું તેમને
કઈ કારણ નહોતું પ્રભુના મુખના ઉપદેશને જૈનશાસ્ત્રમા સમા
યો છે તેમાથી પોતાનું હિત થાય તેટલું ગ્રહણ કરવું ગણ
ધરોની પરખનાએ જે જે આચાર્યો થયા તેઓએ પ્રભુના ઉપ
દેશનું સહસ્ય લક્ષ્યમા રાખીને ગ્રન્થો લખ્યા અને જૈનધર્મનો
પ્રચાર કર્યો દિગજનો અગોનો વિચ્છેદ માને કે તેમને જે રૂએ
તે માને અને આપણને રૂએ તે આપણે મનીએ તેઓ તેમની
માન્યતામા અનેક તર્કો કરે તો બલે કરે પણ આપણે આપણી દલી
લોને રત્ન કઠી ત્રિજાસુઓને સમબલવીએ મતભેદ તો રહેવાનો, અને
તે ભવિષ્યમા પણ બીજી રીતે અનંત મતભેદો વર્તવાના, આપણે
આગમોનું સહસ્ય સમજીને આત્મસુદ્ધિ તરફ વળવું જોઈએ અને

તેઓ પૂર્વાચાર્યોના ગ્રન્થો માનીને આત્મશુદ્ધિ તરફ વળે
 જન્મે એ શાસ્ત્રોને શસ્ત્રરૂપે ન પરિણમાવ્યા અને મતભેદથી
 ગ્રંથોની ઉપર થાય એવી ચર્ચાવાદવિવાદ બાષ્પ લેખ વગેરેથી
 દૂર રહેવું પ્રભુના વખતના શાસ્ત્રો હોય કે હાલના શાસ્ત્રો બનેલા
 હોય તેથી શું ? જન્મે રીતના શાસ્ત્રોથી આત્માની શુદ્ધિ અને
 મન વાણી કાયાની શુદ્ધિ તરફ વળવું એજ સાર છે સર્વે
 મોક્ષના મર્થી છે સમજાવ, અનાદિ કાલથી વિશ્વમા સર્વ લોકોને
 મુક્તિ આપવા સમર્થ છે આત્મ શુદ્ધત્વ એજ દિગ્ગંજર સ્વે
 તાંબર વગેરે સર્વ દર્શનીઓનું ધ્યેય છે, અને તે સમજાવથી
 પ્રાપ્ત થાય છે, આધ્યાત્મિક દ્રવ્યાનુયોગી શાસ્ત્રોમા જન્મેનું વિશેષ
 મતગ્રંથ સમાનાત્વ છે દિશારૂપ જાળરના જેવો આત્મા નિર્વેપ
 મરૂપી કરવો તે દિગ્ગંજરત્વ આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ છે અને સ્વેત
 જાળરના સમાન શુદ્ધ આત્મા કરવો તે સ્વેતાંબરત્વ છે આત્મા
 વસ્તુતઃ સ્વેતાંબર નથી અને દિગ્ગંજર નથી પ્રભુની પરપરાએ
 આગમો આત્મા આત્મા છે, તેમા વધઘટ પરિવર્તન થતા હોય
 તોયે શું ? અને ન થતા હોય તોયે શું ? એ આગમોનો સાર એ
 છે કે પાપકર્મ ત્યાંથી ગૃહાવાસમા રહીને અગર ત્યાંથી જનીને
 આત્માની શુદ્ધિ કરવી આગમોના મુખ્ય ઉદ્દેશ તરફ વળવું
 અને નિઃચિંતાને આચારમા મૂકવા પુરૂષાર્થ કરવો આત્મ
 નાનીને આસવ પશુ સંવરરૂપે પરિણમે છે એવી તેની દૃષ્ટિ
 ખીલેની હોય છે તો પત્રી તે ત્યાંથી જની ઉપયોગી વસ્ત્રો
 માત્ર રાખે તોયે કશી હરકત નથી અને નગ્ન ફરે તોયે કશી
 હરકત નથી આ કળમા સવસ્ત્ર પાત્રાદિક ઉપકરણો રાખનારા
 અને દેશકાસાનુસારે ધર્મ પ્રચારાર્થે ઉપયોગી પરિવર્તનો કરનારા
 સાધ્ય દૃષ્ટિવાળા સાધુઓથી, આચાર્યોથી જનધર્મ વડુશે સાધુઓ
 ત્યાંથીઓ ભિન્ન વેષાચારવાળા હોય તો પણ તેથી આત્મશુદ્ધિ
 કરવામા કલ્પનકર રહિત બાંધે કશી હરકત નથી આત્માની શુદ્ધિ
 રૂપ ધ્યેયને લક્ષ્યમા રાખીને હાલમા વસ્ત્ર પાત્રાદિક વિશેષ ઉપ
 કરણોથી સાધુઓ વર્તે તો પણ તેઓ પ્રભુ મહાવીર દેવની

આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તનારા છે પ્રભુ મહાવીર દેવની આજ્ઞા છે કે
 ક્ષેત્રકાલાનુસારે બાહ્ય ચારિત્ર બને તેટલું પાળવું અને અતરથી
 કપાયાદિકથી રહિત થવા પુરૂષાથ કરવો વેદાતી સન્યાસીઓ
 વગેરે અન્ય ધર્મના સાધુઓ વર્તમાનકાલાનુસારે બાહ્યથી વર્તે
 છે અને સ્વસ્થ દર્શન ન પ્રદાયનો ધર્મ ઉપદેશ છે બાહ્ય ધર્મ
 ચારિત્ર ક્રિયા વગેરેમાં સ ક્રાંતિ યુગમાં સ ક્રાંતિ યોગ્ય પરિવર્તન
 થાય પણ મૂલ રૂપનો નાશ ન થાય એવી રીતે વર્તવું આત્મ
 જ્ઞાનથી ધ્યાન સમાધિમાં વિચરવું અને બાહ્ય કાર્યમાં તથા બાહ્ય
 વિષયોમાં કર્મપ્રયોગ પ્રેરણા છતાં સાક્ષી તટસ્થભાવે નિર્લેપપણે
 વર્તવું અને કર્તા ભોક્તાદિ બુદ્ધિનો ત્યાગ કરવો યોગ ઉપધાનનું
 મુખ્ય રહસ્ય હાલ જૈનો પ્રાય ગાંડરીયા પ્રવાહમાં પતિત થે
 નૂની ગયા છે શુક પાસે રહી ધર્મશાસ્ત્રોનું રહસ્ય તપ કરી
 મમજવું ધર્મશાસ્ત્રોમાં શુદ્ધગમ લેની ધર્મશાસ્ત્રોમાં થતી શકા
 ઓનો શુદ્ધારા બુલાસો લેવો, સૂત્રોને અમજવા અને આત્મોપ
 યોગે વર્તવું એજ યોગ ઉપધાનનું કર્તવ્ય રહસ્ય છે સ્વેતાશ્વર
 હોય અગર દિગંબર હોય અગર જમે તે ગમ્મમાં હોય પણ
 સમભાવથી સુદ્ધિ ગમેતેની થાય છે તમે લખ્યું કે શ્રી આનંદ
 ધનજીએ ગચ્છના મંદ બહુ નયન નિહાલતા એ ગાથાથી ગમ્મનું
 ખડન કર્યું છે પણ એ ગાથામાં ખડનની ગદ્ય નથી પણ
 ગમ્મમાં રહેવું પણ ગમ્મ મોહ રાખવો નહિ એવો સદુપદેશ છે
 શરીરમાં રહેવું પણ શરીરમોહ લખવો પચેન્દ્રિય ગમ્મમાં
 રહેવું પણ ઈન્દ્રિય ગમ્મ મોહ લખવો. સઘમાં મમાજમાં રહેવું
 પણ સઘમોહ લખવો એમ આત્મજ્ઞાનથી ગચ્છાદિકનો મમાવ
 લખના ગમ્મમાં આચાર્યાદિકની સગતિમાં રહેવાથી પચાચારની
 શુદ્ધિ થાય છે અને જ્ઞાનાદિક શુભોનો પ્રકાશ થાય છે જે
 ગચ્છમાં રહેનારું થયું હોય તે ગચ્છથી સિન્ન ગચ્છોની નિદા
 ન કરવી ગચ્છ ભેદવાળી સિન્ન સિન્ન સમાચારી માન્યતાઓમાં
 મધ્યસ્થ સમભાવપણે વર્તવું ભિન્ન ગચ્છી સાધુઓ સાથે આત્મ

ભાવે વર્ણવું આત્મશુદ્ધિ માટે ગરજની ઉપયોગિતા છે એમ સાધ્યને લક્ષ્યમાં રાખીને તર્કતા ગમેને ગરજમાં રહેનારની મુક્તિ થાય છે રંગગરજમાં ધર્મ કે અને અન્ય ગરજમાં અધર્મ અ સત્યતા છે એવું મોહવચન કદાપિ વદવું નહીં જૈનધર્મના નિત લિખ્ત ગરજમાં શુદ્ધાત્મભાવે રમણના કરનારની મુક્તિ થાય છે ધર્મશાસ્ત્રોના નિત લિખ્ત પરમ્પર વેદ્ય મતોમાં શુદ્ધ નિશ્ચય નરનો ઉપરોગ રાખી આત્મોપરોગી થવું સમ્યગ્ દૃષ્ટિ સાધુ સાધ્વી ધ્યાવક ધ્યાવિદ્યામાં એવી આત્મજ્ઞાન શક્તિ પ્રગટે છે કે જેની તે આજ્ઞાના હેતુઓને સવરમાને પરિણુમાવી શકે છે મિથ્યાત્વ શાસ્ત્રોને અને મિથ્યાત્વ દર્શનોને સમ્યક્ત્વ જ્ઞાનરૂપે માપેશ્વરમાને પરિગૃહીત કરી શકે તે પછી શ્વેતાશ્વર દિગંબર મતભેદ અને ગરજભેદ દેડ મન્યતાઓમાં કેમ તે મુજબ ! અવમત્ત કહિ મુંઝવ નહિ જૈનધર્મિક શાસ્ત્રોના કુચિત સામાન્ય મતભેદોમાં જ્ઞાની સઘ મુજબ નહિ અને સમભાવથી અને સમ્યગ્ દૃષ્ટિથી અવગામ્યાથી પણ સવળું ખઠણું કરે. દ્રોણાનુયોગ ગણિતાનુયોગ કથાનુયોગ અને ચરિતાનુયોગ આદિ સર્વ ધર્મ શાસ્ત્રો, યોગશાસ્ત્રો, અધ્યાત્મશાસ્ત્રો, મત્રશાસ્ત્રો, અન્ય ધાર્મિક શાસ્ત્રો, વગેરેનો અનુભવ મર્વ જેના હૃદયમાં સંગ્રહિત થયો છે તે જૈનધર્મના અનુભવો શુરૂ ગીતાર્થ સૂરિ છે તેમની પાસે રહી સર્વ પ્રકારના ખુતામાં કરનાર શિષ્યો સર્વ નયોની અપેક્ષાએ ધર્મ રહસ્ય સમજી શકે છે અને મોહાદિ આવરણો દૂર કરીને આત્માના જ્ઞાનાદિ શુભો પ્રાપ્તી શકે છે સચિકટ્પ જ્ઞાનથી નિર્વિકંપ જ્ઞાનને પામવા શરૂકલમાં રહેવું નિર્વિકંપ આત્મજ્ઞાનની ળાખી અનુભવાય છે તેથી આત્માન દનો અનુભવ થયો છે તે માર્ગે વહેલ સર્વ ધર્મો આત્મામાં સમાય છે રાગદ્વેષનો પરિણામ જેમાં ન હોય તે આત્માના છે આત્મજ્ઞાનમાં મત પથ લેઈ નથી આત્મજ્ઞાનોપયોગથી આત્મા તે આત્મરૂપ બાસે છે, અને તેમાં રાગદ્વેષનું દેવ હોતું નથી આત્મજ્ઞાનમાં મોહનો વિકાર રહેતો નથી આત્મામાં જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રની એક શુદ્ધ પરિણામ

રિતો ગમ્ છે આત્મામા અનતજ્ઞાનાદિ શુભ પર્યાય સધર-
 પવિશ્વ તે સત્ છે ૪૩ વિશ્વ પણ આત્માનામ નામ્તે પર્યાય
 ત્રેયપણે જાણે છે આત્મામા હું તુને લેદ નથી તો જાણ્ય ધર્મોનો
 તથા નર્ણદેશ ધર્માદિકનો મતલેદ જાણી રહે જાણે એવા
 પ્રકારનું રાગદ્રેષ દિનાનું જ્ઞાન તે નોખે કટપક આનન્દજ્ઞાન છે
 એવા આત્મજ્ઞાનને પ્રજ્ઞાવો એજ જૈન ધર્મનું છેવટનું પરમ
 કર્તવ્ય છે ગાડરીયા પ્રસાદે આલતા વેપ ક્રિયામત્સે મા મન્યન્થ
 એને વર્તવું અને જૈનોને સત્ય જ્ઞાન માગમા વાગવા મવ વિશ્વ
 લોકની શુદ્ધિ માટે જૈનધર્મની ઉપયોગિતા છે તેને વાડામા ગાધી
 ન રાખતા સર્વ વિશ્વમા વ્યાપક કરવો પ્રભુ મહાવીર દેવના
 સમવસરણુ વિષે લખ્યું તે સખધી બાણુ કે તંત્ર સમવસરણુની
 વાર્તા શ્રદ્ધાગમ્ થાય પણ બુદ્ધિ ગમ્ ન થય તેવી શકાશ્રીય
 ન બનવું યોગના ઐશ્વર્યથી તેનું સમવસરણુ બની શકે દેવતાઓ
 તેવું સમવસરણુ બનાવવા સમર્થ છે છતાં સમજવાનું કે પ્રભુ
 મહાવીર દેવને તીર્થંકર માનીએ છીએ તે સમવસરણુને લેઈને
 નહિ પણ પ્રભુ પરમાત્મ મહાવીર દેવ કેવલ જ્ઞાની થયા તે કેવલ
 જ્ઞાનથી પ્રભુનું તીર્થંકરત્વ છે ટોન્સેસ વગેરેના મડપોમા હાલ
 જે શોભા બને છે તેથી અનત ગુણી વિશેષ ખરેખર પ્રભુ મહાવીર
 દેવના સમવસરણુની હોઈ શકે તેમા કઈ શકા જેવું નથી સુવર્ણ
 રત્નના સિંહાસન પર પ્રભુ મહાવીર દેવ બેસે તેથી તેમની વીતરાગતા
 મટીને સરાગતા ન થાય મમતા રહિત પ્રભુને રત્નોના સિંહાસન
 પર બેસવાથી મોહ પાછો પ્રગટે નહીં માટે નિર્મોહી વીતરાગ
 સમવસરણુમા ન બેસે એવી મિથ્યા શકા ન કરવી શુભ દષ્ટિથી
 શુભ દેખાય ૩ અને દોષ દષ્ટિથી દોષ દેખાય છે આ કાલમા
 સરાગ ચારિત્રવાળા સાધુ મુનિયો છે તેથી આ કાળમા મુનિયોમા
 દોષ પ્રગટે પણ તે પ્રતિક્રમણાદિકથી ટળી શકે મટે માધુઓના
 ગુણો તરફ લક્ષ દેવું અને આત્માની શુદ્ધિનો ઉપયોગ ધારી
 સયમયોગમા વિચરવું

લેખક જીવિસાગર

સુષ માણસા

શ્રી અમદાવાદ તત્ત્વ વૈરાગ્યાદિ શુભાવકૃત મુનિ દેવે દ્ર
સાગર યોગ્ય અનુવન્દન સુખશાતા.

વિશેષ તમારો પત્ર પહોંચ્યો. યોગાભ્યાસજી ધી ને લખ્યું
તે બાપુ શુક્રગમ વિના હઠયોગમાં આગળ ન વધવું હઠયોગમાં
એચરી મુદ્રાસિદ્ધિ પ્રાપ્ત થૈ તેમ લખ્યું તે બાપુ રાજયોગમાં
આધ્યાત્મિક એચરી મુદ્રાને ને પરિભાષાએ હું લખુ છું તે રીતે
પામશે. મારી આધ્યાત્મિક યોગિક પરિભાષાએ લખેલી સ્વતંત્રાન્ય
વિચારણાઓને અનેક અપેક્ષાએ ધ્યાનમાં લેઈ તે પ્રમાણે
મજાગી થશે. શુદ્ધોપયોગ પામવાની વૃત્તિ તે આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ
એચરી મુદ્રા છે. આત્મારૂપ આકાશમાં ને ઉપયોગ વૃત્તિથી
વિચરાય અને આત્માની રસવૃત્તિનો આત્માજ રસ સ્વાદન
ઠરે, આત્માનંદ તે સત્ય અમૃતરસ છે તેને આત્મા આનંદ
એવી આત્મશુદ્ધોપયોગ વૃત્તિ પ્રવાહ ધારા તે એચરીમુદ્રા છે
તેના ઉત્કૃષ્ટ શુદ્ધ પરિણામથી ક્ષણમાં આત્મામાં કેવલ જ્ઞાનનો
પ્રકાશ થાય છે અને તેથી ક્ષણમાં સિદ્ધસ્થાનની પ્રાપ્તિ થાય છે
આધ્યાત્મિક ભાવ એચરી મુદ્રાથી આત્મા આકાશના જેવો નિર્વેપ
થાય છે અને તેથી અહંતા મમતાનો ભાર રહેતો નથી એવી અધ્યા
ત્મભાવ એચરી મુદ્રાથી ચાર ગતિમાં પરિવ્રમણ થતું નથી અને
આત્મા પોતાની શુદ્ધ નિર્વિકલ પરિણતિથી નીચે અશુદ્ધભાવમાં
ઉતરતો નથી હઠયોગની એચરી મુદ્રા તે જડ અને જ્ઞાન વિનાની
ટકાની કિંમત જેટલી છે અને સાપેક્ષાએ અત્મજ્ઞાનીને આધન
તરીકે પરિણમે છે એક હડમા રહેલા મણકાઓમાં વિદ્યુત શક્તિ
નહી છે તેનું રહસ્ય ને બાણે છે તેઓ જડમાં પરિણમતી એવી
લગ્નિ સિદ્ધિઓને પ્રાપ્ત થકે છે આત્માની જ્ઞાનાદિ
શક્તિયોથી અનંત સુખ છે જડચેતનની મિથ્ય હઠયોગની શક્તિ
યોથી અજ્ઞાનીઓ આત્માનંદ પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી

રાજયોગીને હઠયોગની શક્તિયોમાથી પડવાનું થતું નથી
 મનને સસારથી ઉન્મુખ કરીને આત્મામાં લયલીન કરી દેવું તે
 ઉન્મુની મુદ્રા છે ઉન્મુની મુદ્રાથી સર્વ સંકલ્પ વિલક્ષ્યને નાશ
 થાય છે સર્વ પ્રકારના શુભાશુભ લાગતા વિષયોમા મનથી
 શુભાશુભપણું ન કલ્પાય એવી દશાને ઉન્મુની જાણવી સામાનિક
 વિષયો અજ્ઞાનમા અમૃત જેવા લાગતા હોય છે તે આત્મજ્ઞાન થયા
 થયા પછી વિપરીત લાગે છે પાચે ઈન્દ્રિયોના વિષયોમા અને
 ઈન્દ્રિયોમા આનંદ ન અનુભવાય અને શુદ્ધાત્મામા આનંદ
 અનુભવાય તે અધ્યાત્મભાવથી વિપરીત કરણી જાણવી સમકિતના
 પદ્ધતિનાંક તં પદ્ધતિ ચક્ર છે તેમા રમવાથી આત્માનો પ્રકાશ થાય
 છે તેમજ પદ્ધતિ ભાગ હાનિ વૃદ્ધિ તે રૂપ પદ્ધતિ ચક્રનું જ્ઞાન
 થવાથી આત્મજ્ઞાનનો પ્રકાશ થાય છે તેમજ, સ્વાત્મભાવે-કર્તા
 ઈર્મ, કરણ સંપ્રદાન, અપાદન અને આધાર રૂપ પદ્ધતિ ચક્રના
 જ્ઞાન પ્રકાશથી આત્માની પ્રાપ્તિ થાય છે આત્માની શુદ્ધાત્મ
 પરિણતિમા જ્ઞાનોપયોગે પ્રવેશ કરીને આત્માનું શુદ્ધ વીર્ય
 આત્મા પોતાના સ્વરૂપમા પરિણમાવે અને પર જડ વસ્તુમા
 પરિણમતા આત્મવીર્યને આત્મામા પરિણમાવે તે મારી આધ્યા
 ત્મિક જ્ઞાનની પરિભાષાએ વજ્રોલીમુદ્રા જાણવી એમ હઠયોગી
 અનેક મુદ્રાઓને મે અધ્યાત્મજ્ઞાનથી આત્મામા ઉતારી છે તેનો
 રૂપમા સારો ખુલાસો થઈ શકે રાગ દ્વેષ વિનાની આત્માની
 નિવિકલ્પ જ્ઞાન દશા તે અધ્યાત્મજ્ઞાન પરિભાષાએ શૂન્ય શિખર
 સ્થિતિ જાણવી જે આત્માની શિખર જેવી ઉચ્ચદશામા રાગ
 દ્વેષ વિકલ્પ વૃત્તિયોની શૂન્યતા હોય છે તે શૂન્ય શિખર જાણવું,
 અને તેવી આત્મ દશાની સ્થિતિ તે શૂન્ય શિખર સ્થિતિ જાણવી
 આત્માનો ઉપયોગ તે મારી અધ્યાત્મ પરિભાષાએ બ્રહ્મ રત્ન છે
 બ્રહ્મ અર્થાત્ આત્મામા પ્રવેશ કરવાનું રત્ન અર્થાત્ માર્ગ તે
 સમ્યગ્ જ્ઞાન યાને આત્મોપયોગ છે આત્મોપયોગ રૂપ બ્રહ્મ
 રત્નમા પ્રવેશ કરતા પદ્ધતિ ચક્ર રૂપ પદ્ધતિ ચક્રમા પ્રવેશ કરી આગળ
 વધવું જોઈએ પદ્ધતિ ચક્ર સાત નયથી જ્ઞાન કરીને આત્મોપયો-

ગમા પ્રવેશવું જોઈએ આત્મોપયોગ રૂપ બ્રહ્મ રન્ધ્રમા પ્રવેશ
 કરતા ઈંડાપિગલા નાડી રૂપ રાગરૂપની પરિણતિમા આત્મ પ્રાણ
 વહેતો નથી અને સમવૃત્તિ રૂપ સુપુરુષા નાડીથી આત્મા સયમરૂપ
 મેરૂ હડ ઉપર ચઢીને કાલને છોડે છે અને જ મ મનુષ્યાદિક
 હુન્નની પેલી પાગ જાય છે રજેશુષ્ણ અને તમે શુષ્ણ - પ
 અધ્યાત્મ દૃષ્ટિએ ઈંડા પિગલાનાડીબંધુવી અને સાત્વિક વૃત્તિરૂપ
 સુપુરુષા નાડી તે શુભોપયોગ દૃષ્ટિએ છે શુદ્ધાત્મ
 દૃષ્ટિએ તો જ્ઞાન પરિણતિ તે સુપુરુષા નાડી છે એમ
 અધ્યાત્મ દૃષ્ટિની મારી નિર્ણય પરિભાષાએ જાણ
 આત્મિક શુદ્ધ જ્ઞાન રૂપ સુપુરુષા નાડીમા પ્રવેશ કરી સર્વ શુષ્ણ
 -થાનકરૂપ મેરૂ હડ અગર પશ્ચિમ તિથાની ખડકીમા પ્રવેશી
 બ્રહ્મ શુદ્ધરૂપ છન્નચુક્તિ દશા પ્રાપ્તિ કરવી આત્મામા કેવલ
 જ્ઞાનનો પ્રકાશ કરી લોકલોક વિશ્વને નિસંગપણે અવલોકી
 હઠયોગની સમાધિની પરાકાષ્ઠા બ્રહ્મ ધ્રુમા પ્રાપ્તિનો આરોહ છે
 એવી હઠ યોગની સમાધિને વિ સ ૬૬૧ બ્રાહ્મરૂપ દશ આઠ
 પાચ ચાર ત્રણ કલાક સુધી અનુભવી છે તેમા ભરનિદ્રા
 જેવી દશા રહે છે અને તેથી કોઈ જાતનું જ્ઞાન રહેતું નથી
 બ્રહ્મરન્ધ્રમાથી પ્રાણ પાડે નાડીયોમા ઉતરતા પૂર્વની જેવી દશા
 હોય છે તેવી દશા પાછી મનની કાયમ રહે છે જ્ઞાનયોગ સમાધિથી
 મનની સક પ વિકલ્પ રૂપ મોહ પરિણતિ શમી ટળી જાય છે
 મર્વ હુ ખનુ મૂળ વારણ અજ્ઞાન મોહ છે તેનો ઉપશમ, ક્ષયો
 પશમ અને ક્ષાયિકભાવ થાય છે સ્વપર પ્રકાશક નિર્મોહ જ્ઞાન
 વડે આત્માના સ્વરૂપમા રમણુતા થાય છે તથા જ્ઞાનસમાધિમા
 ઠંડા, ગેરતા, ચાલતા, મનત આનદનો ઓછ પ્રગટે છે તેની
 પલ્લ જાળી અનુભવી છે હઠસમાધિ અપેક્ષાએ જ્ઞાનીને જ જ્ઞાન
 સમાધિમા કાલજીવન થાય છે ભક્તિની છેત્વીદશા સમાધિ છે
 પરમાત્મની માથે એકતાનતા એકતાર લીનતા ચતા મોહની
 સક પ વિકલ્પ દશા ટળી જાય છે આત્માની તેથી પૂર્ણશુદ્ધિ
 થાય છે તેથી આત્મા પોતાનું સુદ જ્ઞાનરૂપ પરમાત્મપણું

અનુભવે છે સર્વ વિશ્વ જીવોને આત્મ મમાન માનીને તેઓને પરમાત્મત્વ રૂપ અનુસરીને સર્વ વિશ્વ લોકની નિષ્કામપણે સેવા કરવી જીવોમા અને પ્રભુમા અપેક્ષાએ સેવાને પ્રભુ ગુરૂની સેવા માનવી પ્રભુ ગુરૂની સેવામા આત્માર્પણ કરવું પ્રભુ ગુરૂ રૂપ પોતાના આત્માને ભાવીને સેવા કરવાથી આત્મા તેજ પરમાત્મરૂપે પ્રકાશે છે એ સેવા યોગ છે ભક્તિ અને સેવા યોગમા શ્રદ્ધા પ્રીતિની મુખ્યતા છે શ્રદ્ધા પ્રીતિાવના મોય માર્ગમા એક કગલુ પલુ ભગી થકાતું નથી દેવ ગુરૂની શ્રદ્ધા પ્રીતિથી હૃદયની શુદ્ધિ જ્યારે લઘુ બાલક જેવી થાય છે ત્યારે જ્ઞાન યોગની પ્રાપ્તિ થાય છે પ્રભુ મહાવીર દેવના નામ મંત્રનો જાપ જપવો અને પ્રભુની સાથે આત્મોપાસનાથી એકતા અનુભવવી તે મંત્ર સમાધિ યોગ છે હું હું યોગના અગોને મઢીય આ યાત્રિક જ્ઞાનમ્કુરતોત્થ ભાષાશૈલીએ કહ્યુંક અધ્યાત્મમાવે સમજી દર્શાવું છું પરમાત્માના અસંખ્ય પ્રદેશની અરૂપ મૂર્તિનું અનંત નૂર છે તેની ધ્યેય વૃત્તિ તે નુરતા-નૂરત છે અને તેમા મ્મૃતિ વાગાર રાખવી તે સુરત અગર સુરતા છે સુરત નુરતથી શુદ્ધાત્મામા લયલીન મન્ત થતા આત્મા તેજ પરમાત્મા રૂપે પ્રકાશે છે અર્થાત્ જીવ તે સિવ થાય છે, પશ્ચાત્ સુરત નુરત રૂપ સાધનના રહેતી નવી નામિકા કપાલનો મલ દૂર કરવાની ક્રિયાને નેતિ કથે છે ભાવથી નેતિ તે છે કે પ્રતિષ્ઠાને, ઇન્દ્રાત્મિક પદ્ધતિને, લોક વાસનાને, અપકીર્તિ બીતિ તથા માન સન્માન વૃત્તિને, લીટ સમાન બાળીને તેને દૂર કરવી અહમમત્વવૃત્તિને દૂર કરવી તે અધ્યાત્મજ્ઞાન શૈલીએ નેતિ જણવી સોગ આગળ લાખી અને આગ આશુર પહોળી જીલી સુવાળી મલમલની ધોતિને મુખડારા પેટમા ઘાલી તે દ્વારા કદ નિતને બહાર કઢવો તે ધોતિ કર્મ છે આત્મભાવથી ધોતિ એ છે કે અશુદ્ધ રાગરૂપ કદ અને અશુદ્ધ તર્જનદ્વિરૂપ નિતને શુ ગનજ્ઞાનરૂપ ધોતિથી આત્મામાથી બહાર કાઢી દેવી દેવો શુદ્ધદ્વારા શુદ્ધ વાતુને નળમા

ચઢાવવો નળને નળમા ચઢાવવું અને નળની શુદ્ધિ કરવી તે બસ્તિકર્મ છે સમક્રિતજ્ઞાનમા લાગતા દોષોને દૂર કરવા, મિથ્યા બુદ્ધિ જડવાદબુદ્ધિ કર્મને દૂર કરવા તે અધ્યાત્મભાને બસ્તિકર્મ છે બાહ્યજ્ઞાનથી પ્રગટેલી શુષ્કતા અને ઉદાસીનતા ચોકરૂપ મલને દૂર કરવો તે બસ્તિકર્મ છે આત્માનંદ મસ્તીથી બસ્તિકર્મ થાય છે અને તેનાથી ઉપર્યુક્તમવનો નાશ થાય છે સમક્રિતરૂપબુધથી અધ્યાત્મમરનને વિવેકરૂપનાસિકાદ્વારા ઉપર આત્મામા આકર્ષવો તે અધ્યાત્મભાવે ગજકરણી બાલુવી નળને હલાવી નળની શુદ્ધિ શુદ્ધગમ જ્ઞાનથી કરવી તે નૌલિકર્મ છે આત્માના મતિ ક્ષુતજ્ઞાનને શુદ્ધ કરવા અને અશુદ્ધતાને દૂર કરવી, સાત્ત્વિકમતિ ક્ષુતજ્ઞાનને શુદ્ધ રાખવા તે ભાવ ઔલિકર્મ છે મનવાણી કાયાપગ આત્માનો કાબુ આપવો તે અધ્યાત્મભાવે યમ છે બહારથી પચ મહામત યમ છે મનોવૃત્તિયોને તાબે કરવી, નિયમમા લાવવી, અધર્મ્યવૃત્તિયોને દૂર કરી ધર્મવૃત્તિયોને પણ હળવે હળવે સમ્પેપવી વાણી અને દેહની ધર્મ પ્રવૃત્તિયોને પણ હળવે હળવે સમ્પેપવી, તે નિયમ છે બહિર્મુખ અશુભ મનવાણી કાયાના યોગને આત્માભિમુખ શુદ્ધ કરવા તે નિયમ છે અને તેના નિમિત્ત હેતુઓ પણ ઉપાદા નની શુદ્ધિની અપેક્ષાએ નિયમરૂપ બાલુવા શુદ્ધી આજ્ઞાનુસાર જે કાલે જે સ્થે જે યોગ લાગે તે નિયમથી આત્મશુદ્ધિ કરવા પ્રવર્તવું જે આસનથી સુખે બેસાય સ્થિરતા થાય તે આસન છે બાહ્ય શરીરના ચોરાશી આસનો તથા બીજા હજારો આસનો છે કાયાના આનનોથી કાયાની આરોગ્યશક્તિ વધે છે અને મનની સ્થિરતામા આત્મજ્ઞાનીને ઉપયોગી છે ભાવથી પિ ઉચ્ચ આસનો અનેક પ્રકારના ॥ હૃદય પદમા પ્રભુને ચિર બેઠાડી પરમા ત્મામા ઉપયોગ ગળવો તે અધ્યાત્મભાવથી પદાસન છે સિદ્ધ પ્રભુના ઉપયોગે રહી નાલિમા સિદ્ધ પ્રભુમા લયવીન થવું તે ભાવત સિદ્ધાસન છે સિદ્ધ પ્રભુઓ જેવી અવગાહનાએ સિદ્ધ થયા છે તેવી અવગાહનાએ પોતાના આત્માને સ્થિર થએલો

ઉપયોગભાવે ધારવો અને એવા ઉપયોગે બેટલુ સ્થિર રહેવાય તેટલુ અધ્યાત્મભાવથી સિદ્ધાસન બાણુ વીરની પેઠે આત્મવીર્યથી આત્મામા મનને વાળી રાગદ્વેષની પરિણતિને પ્રગટ થતી વારવી તે ભાવથી વીરાસન છે આત્મવીર્યને પ્રગટાવીને દેહવીર્યનું અયોગ્ય અધર્મ કામરુકુરણથી રક્ષણ કરવું તે આત્મભાવે વીરાસન છે કુકુટની પેઠે આત્માના પ્રતિપક્ષી મોહની સાથે યુદ્ધ કરવામા સાવચેત રહેવું તે કુકુટાસન છે એમ અનેક આસનોની આધ્યાત્મિકભાવ પરિભાષાએ વ્યાખ્યા છે તે રૂઢિમા મળતા બાણુઓ આતર આસનોથી આતર ચિદાનંદભાવ પ્રાણુની શક્તિની વૃદ્ધિ કરવી તે અધ્યાત્મભાવ પરિભાષાએ ભાવ પ્રાણુયામ છે મદ્વીન અશુદ્ધ વિચારોને રેચવા, બયશોક કામવાસના રાગદ્વેષના વિચારોને આત્મામાથી કાઢી નાખવા, મિથ્યા ણુદ્ધિના સંકલ્પ વિકલ્પને આત્મામાથી દૂર કરવા તે રેચક પ્રાણુયામ છે આત્મામા સફળુઓને ભરવા, સાત્વિકબુદ્ધિ ભક્તિ અને જ્ઞાનમેવાના સફળ વિચારોને કરવા આત્માના શુદ્ધ ઉપયોગને આત્મામા પૂરવો ભરવો તે પરક પ્રાણુયામ ■ આત્મામા ધર્મના વિચારોને ભરવા તે પૂરક છે અને અધર્મના વિચારોને દૂર કરવા તે રેચક છે અશુભ પરિણામનો ત્યાગ તે રેચક છે શુભ પરિણામનું ગ્રહણ તે પૂરક છે અશુદ્ધ પરિણામનો ત્યાગ તે રેચક છે અને નુદ્ધ પરિણામે વર્તવું તે પૂરક છે આત્મામા આત્મ સમભાવી ઉપયોગે વર્તવું તે કુલક પ્રાણુયામ છે આત્મા વિના મનવાણીકાયદ્વારા ગ્રહણ ત્યાગમા સમ ભાવે વર્તવું શુભાશુભનું ગ્રહણ નહિ અને ત્યાગનું નહી એવો આત્માનો શુદ્ધોપયોગ તે કેવલ કુલકપ્રાણુયામ છે આત્મામા ગ્રહણ ત્યાગધર્મ નથી અને જડમા ગ્રહણ ત્યાગ નથી એવો આત્માનો શુદ્ધ સમભાવ ઉપયોગ અને આત્માજ આત્માવડે સ્થિરોપયોગે ધ્યેયરૂપે પરિણમીને પશ્ચાત્ ધ્યેય ધ્યાતા અને ધ્યાનથી એકતાનો એક નિશ્ચય પરિણામ (જલથી પૂર્ણ ભરાયલા ઘટની પેઠે) વર્ત તે શુદ્ધાત્મભાવે કેવલ કુલક પ્રાણુયામ છે એવા કેવલકુલક પ્રાણુયામથી ઉત્કૃષ્ટ સમભાવ પ્રગટે છે અને એક ક્ષણમા કેવલ

નાનનો આવિલા'વ થાન છે સાતમા ગુણધ્યાનકે બૃમિકામા
 તેવા કેનલ કુલક પ્રાણ્યાયામના ધારક અપ્રમત્તયોગી મહાત્માઓ
 વર્તે છે એથી ગુણધ્યાનક બૃમિકામા ભાવ કુલકનો પ્રારભ થાય છે
 ભાવકુલકની પૂર્ણતા થયા સત્ત્વિગુણોની વૃત્તિ પણ રહેતી નથી
 તથા બાહિરમા શ્રદ્ધા લાગ શુદ્ધિ ગેની નથી પ્રારંભકર્મ પ્રેરના
 એ બાહ્ય પ્રવૃત્તિ થાન છે તથા ગુણાગુણ કર્મફલના સાક્ષી તરીકે
 આત્મા નિનપી રહીને જાતે છે કેવલ કુલકલાવ પ્રાણ્યાયામથી
 એક ક્ષણમા શુદ્ધા મહામાધિભાવ પ્રગટે છે ચદ્રસેદક પ્રાણ્યાયામ તે
 અધ્યાત્મ શાંતિ છે સૂરલેદકભાવ પ્રાણ્યાયામ તે તીવ્રતાનોપયોગ
 છે ભારક્રમા તે ચદ્રપ્રાણ્યાયામ છે તેથી આત્માની રીતક્ષતા પ્રગટ
 થાય છે અને ગુદાત્મ ધ્યાન તે સૂર પ્રાણ્યાયામ છે સૂર્યથી જગ
 તનો અધિકાર દૂર થાન છે અને સર્વ ન પ્રકાશ થાય છે તેમ
 ગુદાત્મ ધ્યાનરૂપ પ્રાણ્યાયામથી અનાન મોહનો સર્વથા નાશ થાય
 છે અને કેવલજ્ઞાન જ્યોતિષી આત્મા સર્વ વિશ્વનો પ્રમાથ કરે
 છે આત્માના ગુકલ નિર્મલ પરિણામના ઉપયોગે વર્તવું તે
 ભક્તિકા પ્રાણ્યાયામ છે ભક્તિકા પ્રાણ્યાયામથી આ માની શુદ્ધતા
 નાજિ પ્રગટે છે અને તેથી સર્વ બાતી કર્મનો ક્ષય થાય છે અને
 ક્ષણમા આત્મા તેજ પરમામા બને છે દર્શનોપયોગ તે ચદ્ર છે
 ચદ્ર અને જ્ઞાન સૂર્યનું બ્યાન ધરવાવો આત્મા સર્વ વિશ્વનો પ્રકાશ
 કરવા સમથ બને છે અધ્યાત્મ પરિભાસાએ જ્ઞાનદર્શન ચારિત્ર
 રૂપભાવ પ્રાણના ઉપચાર, કાર્યોપચાર અનેક કાર્યિકભાવે અનેક લેક
 બાધ્યા છે, તેના આશ્રયમા શુદ્ધગમથી સ્થિર થવું અને શુદ્ધગમથી
 તેવા અધ્યાત્મભાવ પ્રાણ્યાયામની સાધનામા અપ્રમત્તભાવે પુરુષાર્થ
 કરવો કે જેથી આત્માની દ્રવ્યભાવથી અનત શક્તિયો પ્રગટે અને
 આત્મા તેજોને અનુભવે સિદ્ધતાવ વિચારોને બંધ કરવા અને
 મમ્યકત્વની દષ્ટિ પ્રાપ્ત કરવી તે ભાવથી મૂલ બંધ છે
 જ્ઞાનરૂપ પ્રાણનો પરભાવમા નિરોધપૂર્વક ઉર્દશામા આરોહ
 તે ભાવથી ઉડિયાન બંધ છે રમેગુણ અને તમેગુણની
 વૃત્તિયો અને પ્રવૃત્તિયોને બંધ કરવી તે ભાવધર બંધ

છે ઈન્દ્રિયોના શુભારુઘ વિષયોમાથી ગુણગુણ પરિણામ
 બુદ્ધિનો ત્યાગ તે પ્રત્યાહાર છે શુભાગુણ વૃત્તિયોથી
 નિર્લેપ રહેવું તે પ્રત્યાહાર છે, અધ્યાત્મભાવ પરિભાષાએ આત્માના
 શુદ્ધાનંદના આહારથી આ માએ જીવવું તે પ્રત્યાહાર છે જડમા
 પ્રગટી આસક્તિનો મૂલકેતુ, પુરુષલક્ષણા આનંદરમ અનુભ
 વવો તે છે પણ તે ક્ષણિક આનંદની પાછળ અનંત દુખ છે
 તેથી પ્રયુ મહાવીરદેવે આત્માના આનંદરસનો આહાર અર્થાત્
 લોગ કરવો જણાવ્યો છે પુદ્ગલ વસ્તુઓની આથા તૃષ્ણા દૃષ્ટા
 આસક્તિનો ત્યાગ કરવો, પોદ્ગલિક વસ્તુઓપર વૈરાગ્ય પ્રગટવો
 તે દ્રવ્ય પ્રત્યાહાર છે અને આત્માના પ્રેમમા અનમસ્તથૈ આત્મા
 નંદનો લોગ કરવો તે ગુદ્ધભાવ પ્રત્યાહાર છે આત્માનો આનંદ
 તે આત્માના પ્રતિ આહરવો મેગવવા તે આમપ્રત્યાહાર છે,
 તેની પ્રાપ્તિ થતા આત્માનું સ્વરૂપ તે આ મામા ધારી શકાય છે
 અને બાહ્ય જડમા આ માનું સ્વરૂપ ચિદાનંદરૂપ છે તે ધારી શકાતું
 નથી ઉપશમભાવથી અને ક્ષયોપશમભાવથી આત્માનંદ સંસારો
 ભાવ પ્રત્યાહારની ઝાળીનો અનુભવ આવ્યો છે અને તેથી જડવ-
 સ્તુઓમાથી જડસુખસ્વાદ બુદ્ધિ ટળી ગઈ છે અને આત્મામાજ
 અનંત આનંદની ધારણા થઈ છે ગુદ્ધાત્મા તે પૂર્ણજ્ઞાનાનંદમય
 છે તેની ધારણાને બાહ્યમા બાહ્ય ત્રાટકથી સ્થાપવી અને આત્મામા
 સંક્રમણને ધારવી ઉપશમ, ક્ષયોપશમ અને ક્ષાન્તિમાવને સમ્યગ્
 દાષ્ટભાવે આત્મામા ધારી સ્વયં પોતાને સર્વ દેવ તરીકે અનુભ
 વવો તે જાતમધારણા છે એવી આત્મધારણાથી આત્માનું ધ્યાન
 થાય છે પિડસ્થ પદસ્થ રૂપમ્થ અને ઉપાતીત એ ચાર પ્રકા
 રનું ધ્યાન છે ધર્મધ્યાન અને શુકલ એ બે ધ્યાન ક્રમથી
 ઉત્તમેત્તમ છે આત્મામા પૂર્ણાનંદ છે અને સદ્ અસત્ અર્થાત્
 અન્તિનાસ્તિ પર્યાયોની અપેક્ષાએ આત્મા સર્વવશ્વરૂપ છે તેમા ધ્યા-
 નથી લયલીન બનવું ગુદ્ધાત્માના ધ્યાનથી શુદ્ધાનંદ પ્રગટે છે
 શુદ્ધાત્મ -જ્ઞાનમા શુભારુઘ પરિણામ હોતો નથી શુદ્ધાત્મ

ધ્યાનથી એક ક્ષણમા અનતલવના બાધેલા અનતકર્મો રહી જાય છે, તથા રાગદ્વેષના અસખ્ય અધ્યવસાયરૂપ સૂક્ષ્મ ભવજન્મ મૃત્યુથી આત્મા છૂટે છે અને આત્મા તે કેવલજ્ઞાનથી સ્વય પરમાત્મરૂપે પ્રકાશી અનત જીવન પ્રાપ્ત કરે છે આત્મ નાની મહાત્માઓ ખાત્ર પીત્રા હરતા ફરતા શુદ્ધાત્મધ્યાનો પયોગે વર્તે છે અને તેથી શુદ્ધાત્મ સમાધિને પામે છે આત્મ ધ્યાનથી પૂર્ણાનંદનો પ્રકાશ થાય છે જેના મુખ આદિ સર્વ અંગોમા આત્માનંદરસની પ્રસન્નતા ઝગમગી ઉઠે ॥ તેણે આત્મધ્યાનથી આત્મપ્રભુના દર્શન કર્યા છે અને આત્મપ્રભુને પામ્યો છે એમ જાણુ ધ્યાન પણ એક અપ્રાપ્ય આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ માટે સાધન છે અને સાધનને સાધ્ય કદપતું ન ભેદાયો. ધ્યાન પદ્ધત્ આત્માની શુદ્ધ સમાધિ પ્રગટે છે મતિશ્રુતજ્ઞાનો પયોગે સવિકલ્પ સમાધિ છે અને અવધિ જ્ઞાન તથા મન પર્યંવ જ્ઞાનોપયોગે આત્મસમાધિ નથી તેમ ધ્યાન પણ નથી મતિશ્રુત જ્ઞાનમા અને કેવલજ્ઞાનની પૂર્વે નિર્વિકલ્પ સમાધિ પ્રગટે છે અને ત્યાં રાગદ્વેષ સંકલ્પ વિકલ્પ રહિત નિર્વિકલ્પ આત્માનુભવ જ્ઞાન વર્તે છે ચાતુરજ્ઞાનનું અવલબન છે ત્યાં સુધી સવિકલ્પ સમાધિ ॥ નેમજ નવ નિષ્કેપ સમજગી વગેરેનો શ્રુતજ્ઞાનનો સંકલ્પ વિકલ્પ જ્યાં નથી એવી આત્મ સમાધિને નિર્વિકલ્પ સમાધિ જાણવી સવિકલ્પ સમાધિથી નિર્વિકલ્પ સમાધિનો અતુ ભવ થતો નથી નિર્વિકલ્પ સમાધિનો અનુભવ કઈક ક્ષયોપશમ ચારિત્ર તથા ધ્યાન પ્રતાપે થયો છે નિર્વિકલ્પ સમાધિ પછીથી ક્ષાયિક ભાવનું કેવલજ્ઞાન અને નિશ્ચય ચારિત્રરૂપ પૂર્ણાનંદ પ્રગટે છે અને શુદ્ધાત્મા પરમેશ્વરત્વ પ્રગટ થાય છે મન વાણી કાયાના યોગ સુધી સયોગી કેવળી જીવન્મુક્તિની દશા છે પદ્ધત્ શરીરા દિનો ત્યાગ થતા આત્મા તેજ સિદ્ધ જુદ પરમાત્મા તરીકે અનતજીવને વર્તે છે કઈક નિર્વિકલ્પ સમાધિ પછીની આગળની દશાનો અનુભવ થયો નથી નિર્વિકલ્પ સમાધિ માટે શુદ્ધોપયોગ

ભાવની જરૂર છે આત્મા તેજ પરમાત્મ રૂપે કરવો તે યોગ છે. શુદ્ધાત્મા આરોહવા માટેભાવથી યોગના આઠ પગથિયા અને તેનું આધ્યાત્મિક મદીય પરિભાષા શૈલીએ કઈક સ્વરૂપ અણુઓ તે પ્રમાણે વર્તવા પ્રયત્નશીલ થવું અને શુદ્ધાત્મ માત્રાબદ્ય પ્રગટાવવું તેથી અનતી શાંતિ સુખ છે આત્મામા સ્વર્ગ અને મોક્ષ છે તેને અતરમા ઉતરી મેળવો. દેવગુરૂની ભક્તિધર્મી સતોની સેવા' પ્રતિક્રમણ વગેરેથી આત્માની શુદ્ધિ કરવા આત્મોપયોગી થવું યોગ સાધનમા નિષ્કામ બનવું ચોતાની દશા બીજાને કહેવી નહિ બાહિરમા સિદ્ધિયોને ન વાપરવી ગાડાની પેઠે બાહિરમા યોગીઓ વર્તે છે અન્યોને પ્રાણ, તે પણ ચમત્કાર ખતાવવાની પ્રવૃત્તિ ન કરવી શુદ્ધ પુણ્યબળથી અને નિર્દોષ પણથી યોગની સિદ્ધિ છે.

इत्येष ॐ भद्रमहावीर ज्ञाति ३

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુબ પેથાપુર.

સં. ૧૯૭૨

શ્રી અમદાવાદ તત્ત્વ વૈરાગ્યાદિ શુભાલકૃત મુનિ દેવેન્દ્ર-સાગર યોગ્ય અનુવન્દન સુખચાતા. વિ તમોએ પુરુષેલા વિચારોનું નીચે પ્રમાણે સમાધાન બાણ્યો. યોગ શબ્દની અનેક વ્યાખ્યાઓ છે મનવાણી કાયાના વ્યાપારને જૈનધર્મ દ્રષ્ટિએ યોગ કહેવામા આવે છે મન વાણી અને કાયાના ધર્મ વ્યાપારથી પરમાત્માની સાથે આત્માનો યોગ થાય છે અર્થાત્ આત્મા તેજ પરમાત્મા થાય છે માટે ઔપચારિક વ્યવહારથી મન વાણી કાયાને યોગ કથવામા આવે છે પત્તજલિ મુનિ કથે છે કે યોગ ચિત્ત વૃત્તિ નિરોધ ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ કરવો તે યોગ છે ચિત્તમા પ્રગટતી રાગ દ્વેષની વૃત્તિયોનો નિરોધ કરવો તે યોગ છે તેની સાથે એવો પણ ભાવ ઝળકે છે કે રાગદ્વેષવાળી ચિત્તવૃત્તિયોનો નિરોધ થવાથી રાગદ્વેષ ટળતાની સાથે આત્મા શુદ્ધ વીતરાગ બને છે અને ...

તેજ પરમાત્મા બને છે આત્મામા પરમાત્માપણું છે તેનો પ્રકાશ થાય છે જ્ઞેનશાસ્ત્રોમા યોગની વ્યાખ્યા વ્યવહાર નિશ્ચયથી અનેક પ્રકારે કરવામા આવી છે નિમિત્ત યોગ અને ઉપાદાન યોગ એમ બે પ્રકારે યોગ છે મનગુપ્તિ વચનગુપ્તિ અને કાયગુપ્તિ એમ ત્રણ પ્રકારે યોગ છે બાહ્ય અને આત્મર એમ બે પ્રકારે યોગ છે વ્યવહાર નયયોગ અને નિશ્ચય નયયોગ એમ બે પ્રકારે યોગ છે અસદ્બૂત અને મદ્બૂત એમ બે પ્રકારે યોગ છે અશુદ્ધ અને શુદ્ધ એમ બે પ્રકારે યોગ છે જ્ઞાન યોગ અને કર્મયોગ એ બે પ્રકારે યોગ છે તિરોભાવ જ્ઞાનાદિ શક્તિયોનો પૂર્ણ આનિર્ભાવ કરવો તે એકધા યોગ છે ધર્મવ્યાપાર તે પણ યોગ છે આત્માની પૂર્ણ જ્ઞાનાદિ શક્તિયોમા દેવશુદ્ધિ પુણ્યલબ્ધિ અને દેવશુદ્ધિ સેવા ભક્તિ તે નિમિત્ત યોગ છે પરમાત્મામા મનન વાળુ, શુદ્ધ મનનું યોગનું તે નિમિત્ત યોગ છે, તે નિમિત્ત યોગથી ઉપાદાન જ્ઞાનદર્શન વીર્યની પૂર્ણ શુદ્ધિરૂપ ઉપાદાન યોગ તે સિદ્ધતારૂપ કાર્યથી સિદ્ધ થાય છે નેતિધોતિ બસ્તિ નૌલિ પ્રાણાયામ આસ નથી શરીરનું આરોગ્ય અને શુદ્ધિ કરી આત્માની શુદ્ધતા કરવા કાયાના વ્યાપારને યોજવો તે નિમિત્ત કાયયોગ છે, તે પ્રમાણે વચનની શુદ્ધિ કરીને વચનને આત્માની શુદ્ધિમા વાપરવું તે નિમિત્ત વચન યોગ છે તાદ્રેષ રહિત મનને કરીને તેને આત્માના શુદ્ધિના સમરૂપ મનન નિદિવ્યામનમા વાપરવું તે આત્મર નિમિત્ત મનોયોગ છે પ્રત્યાહાર ધ્યાન અને સમાધિ એ યોગના ચાર અંગો, આત્મર મનયોગમા અન્તર્ભાવને પામે છે કારણ કે શુદ્ધ મન વડે એ ચાર અંગોનું અવલંબન થાય છે દેવશુદ્ધિ ધર્માય તથા સર્વજ્ઞવેના હિતાય મનનાણી કાયાનો વ્યાપાર કરવો તથા આત્માની શુદ્ધિ અર્થે મનનાણી કાયાનો વ્યાપાર કરવો તે નિમિત્ત મન વાળી કાયાયોગ છે મન વાળી કાયાના એવા સુમનોથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે નિરાસને મન વાળી કાયાથી કર્તવ્ય કાર્યો કરવા તે કર્મયોગ છે ચત્રમત્યાવથી કર્મ કરવા તે સક્રમકર્મ યોગ છે અને નિધ્યામ ભાવથી કર્મ

કરવા તે નિષ્કામ કર્મયોગ છે નિષ્કામ કર્મયોગથી શુદ્ધ મુક્તિ
 છે મન વાણી કાયાની દેવગુણની મેવાભક્તિ કરવી સત વગેરે
 ચતુર્વિધ મધની ભક્તિ કરવી તે નિમિત્ત ભક્તિયોગ છે અને
 શુદ્ધ પ્રેમથી આત્મામા લીન થવું તે આતર ભક્તિયોગ છે શુદ્ધ
 પ્રેમથી લઘુ બાલકના જેવી જ્ઞાન છતાં મન પ્રવૃત્તિ થાય ત્યારે
 ભક્તિ યોગની ભૂમિકામા પ્રવેશ થયો છે એમ જાણવું બાહ્ય
 ભક્તિ યોગથી આતર ભક્તિ યોગની ભૂમિકામા પ્રવેશ થાય છે
 એમ જાણવું બાહ્યભક્તિયોગથી તથા આતરભક્તિયોગથી આત્માને
 પરમાત્મા કરવો આત્માને પરમાત્મરૂપે થવામા વચ્ચે મોડ
 વગેરે કર્મો નડે છે મોહાદિ દ્રવ્યભાવ કર્મનો નાશ થતા આ
 ત્માનો પરમાત્મદશા પ્રાપ્તિરૂપ યોગ પ્રકટે છે કર્મસંહિત
 આત્માઓ તે સસારી આત્માઓ છે અને તે ચારગતિમા વાર-
 વાર જન્મ ગ્રહે છે પોતાનું સ્વરૂપ જોઓએ જાણ્યું નથી અને
 અજ્ઞાન દટિવાળા છે તેવા આત્માઓ-૭૫૦ તે બહિરાત્માઓ
 જાણવા જોઓ આત્માનું સમ્યક્ સ્વરૂપ જાણે છે તેઓ અનંત
 આત્માઓ છે અને જોઓ ચાર ઘાતીકર્મ અને અઘાતીકર્મનો
 નાશ કરે છે તેઓ પરમાત્માઓ છે આત્મા તેજ
 પરમાત્મા થવો એટલે નિજ જ્ઞાનાદિ ગુણોના તિરોભાવનો આવિ
 ભાવ થવો એ પરમશુદ્ધયોગ છે મનવાણીકાયાથી
 ઉપાસનાયોગ ત્રિધા છે વ્યવહારચરિત્ર, દેવગુણ ધર્મની મેવા,
 તપ, સયમ, પચાચાર પાલન, યમ, નિયમ, વગેરે સર્વ વ્યવહાર
 યોગ છે વ્યવહારયોગમા ૪૩ પ્રકૃતિનો સળધ છે અને નિશ્ચય
 યોગમા ૪૩ પ્રકૃતિનો સળધ નથી આત્માના શુદ્ધોપયોગવડે
 આત્માને ધ્યાવવો અને શુદ્ધ ચિદાનંદભાવે પરિણમવું તે નિશ્ચય
 યોગ છે વ્યવહારયોગ તે નિમિત્ત છે અને નિશ્ચયયોગ તે ઉપા-
 દાન યોગ છે કાયાદિ જડયોગ તે વસ્તુન અસદ્મૂલ યોગ છે
 કારણકે તે આત્મા નથી, તો પણ મનવાણી ઝાઝાના વ્યવહારયોગ
 પિના નિશ્ચય યોગની પ્રાપ્તિ થતી નથી મનવાણી કાયાની શક્તિયો
 તથા આરોગ્ય જે રીતે વધે તે રીતે વધારવું ભક્તિયોગ આપચારિક

પ્રભુ મહાવીરદેવની ઉપામનાથી પ્રભુનો અનુભવ કરી આનંદરંગ
 પીધો છે જ્ઞાનયોગથી આત્માનંદરસ અનુભવ્યો છે હજી એ
 રસનો અનુભવ, ક્ષયોપશમભાવથી અનુભવાય છે પણ ચારિત્ર
 મોહનીયના ક્ષાયિકભાવનો આનંદરસ વેદ્યો નથી પણ ચારિ
 મોહનીયના ક્ષાયિકભાવનો આનંદરસ વેદના માટે—પ્રાપ્તિ
 માટે યોગની આરાધના આતરણાવે થાય છે ઇન્દ્રિયો
 દ્વારા વિષયોના ભોગોપભોગથી જે આનંદ મળે છે તે પુણ્યભા
 નક છે પણ આત્માનંદરસ નથી આત્મા માહ્ય વિષયોના સંગ
 વિના શુદ્ધાત્મસ્વરૂપના અમરપુ મનન નિદિધ્યાસન
 અને તત્ત્વમયતાથી જે આનંદ ભોગવાય છે તે આત્માનંદરસ છે તે
 ઘણ છે તે પરમાત્મમાક્ષાત્કાર છે સેવાભક્તિ મત્રોપાસના
 આદિ યોગથી શુદ્ધાનંદ જ્ઞાન યોગરૂપે પરિણમવું જોઈએ લોક
 ડાની પૂતળીને મદારી જેમ નથાવે છે તેમા મદારી અને અન્ય
 લોકો સાક્ષી બૂન છે મદારી બાહ્યની પૂતળીની ચેષ્ટાનો પ્રવર્તક
 છે પણ તે કંઈ પૂતળીરૂપ નથી, એમ પેતાને જાણે છે તેમ જે
 ભક્ત યોગી જ્ઞાની દેહને પૂતળી મમાન માને છે અને તેની
 ચેષ્ટામા આત્માધ્યાન કરતો નથી, કર્મયોગે દેહ પૂતળીની,
 પ્રારબ્ધ શુભાશુભ સુખ દુઃખ ચેષ્ટાનો આત્મા અપેક્ષાએ વ્યવહાર
 થી પ્રેરક છે છતાં આત્મજ્ઞાનથી પોતાને માક્ષી દૃષ્ટા મધ્યસ્થમાને
 છે, કર્મનું ફળ કર્મને છે, અને આત્માનું આત્માને છે, એમ
 જાણી જે નિર્મોહભાવે વર્તે અને કર્તવ્ય કાર્યોને વ્યવહાર
 થી કરે છે, તથા અતરમા આત્માને પરમાત્મરૂપે જે અનુભવે
 છે તે આત્મજ્ઞાની રાજ્યે ગી છે, એવા રાજ્યોગીઓ વિશ્વના તારક
 સેવક મહત્તમ તો છે રાજ્યોગમા અત્મજ્ઞાનોપયોગ મુખ્ય છે
 આત્મા પોતાના શુદ્ધોપયોગમા રહીને કર્મનું કર્તા કર્તાપણું કર્મમા
 જાણે છે દેખે છે અને આત્માનું શુદ્ધ કર્તાપણું આત્મામા અનુ
 ભવે છે ત્યારે તે પરમાનંદ રસનો નાગર તે આત્મામા
 પ્રાપ્ત કરી વેદે છે તે રાકડીયો રાજ્યોગ જાણવો એની
 પણ જ્ઞાનોપયોગથી કંઈ કંઈ આખી આખી કહે છે

પચાશ હજાર, પચ્ચીશ હજાર, પાચસે, પચ્ચીશ, પાચ, એક ગાંઠ તરતમ યોગો દૂર છે કેટલાક તલેટી સુધી આવ્યા છે, કેટલાક ઉપર ચઢે છે, કેટલાક વચ્ચેમાં છે, કેટલાક ઠેક શિખર સુધી આવ્યા છે, કેટલાક મદિરમાં પેઠા છે, કેટલાક જિન પ્રતિમાતા દર્શન કરે છે, કેટલાક જિન પ્રતિમાના ગુણોના દર્શન કરે છે, કેટલાક ગુણોને ગ્રહણ કરે છે, કેટલાક જિનમય થઈ જિનને ધ્યાને લે અને કેટલાક જિનરૂપ થાય છે લાખ યોજનથી યાત્રાર્થ નીકળતા અને જિનરૂપ થવા માન ધરનાર સર્વે યાત્રાળુઓ ભક્તો તરતમ યોગે ગણાય તેમ યોગના અસખ્ય લોક છે તેમાંથી અશે અશે યોગની હિમાવૃત્તિ કરનાર અને ઠેક યોગની છેલ્લી કોટિમાં પ્રવેશ કરી પરમાત્માના દર્શન કરી પરમાત્મપદ પામવાની તૈયારી કરનાર સર્વે તરતમયોગે અનેક નયોની અપેક્ષાએ યોગની આરાધના કરનાર તરીકે ગણાય છે, મેરૂ પર્વત તરફની દિશા તરફ જનાર સર્વે યાત્રાળુપણુને અતિ કમણુ કરતા નથી પછી તે વચ્ચેમાં વાસ કરે હજારે હજારે જાય વા શીઘ્ર ગતિ કરે તોપણુ સર્વે યાત્રાળુઓ છે તેમ ગૃહસ્થાવાસમાં ત્યાગાવસ્થામાં શુદ્ધગમપૂર્વક લોકો અમજયોગ પેઢી ગમે તે યોગની આરાધના કરે તે યોગીન્યા તરફ ગમન કરનારા જાણવા અપેક્ષા દૃષ્ટિથી યોગની આરાધના છે જેમાં રસ પડે તે તે યોગથી આત્માની શુદ્ધિનો પુરૂપાય સેવનો ઔદારિક, વૈક્રિય, આહારક, તૈજસ અને કાર્મણુ એ પાંચે સરીતથી સુક્તા થે સુક્તિ લેવા માટે યોગની સેવા, આરાધના કે વાની જરૂર છે શુદ્ધગમથી ગમે તે યોગની સાધના કરવી સમ્યગ દૃષ્ટિ થતા જાન નિષ્કામ જાણે આત્માની શુદ્ધિરૂપ ઉપાનન નિમિત્ત યોગની આરાધના થાય છે, એમ જાણીને યથાશક્તિ યોગની આરાધના કર ! પ્રતિકમણુ, પ્રતિલેખન, દેવદર્શન, પચાચાર પાલન અને પચ મહાવ્રત પાલનમાં અપ્રમત્તપણે ઉપયોગી થા ! દેવગુરૂ ધર્મની શ્રદ્ધા એજ સર્વ યોગનો મૂલ યોગ છે જાણ સુખની આશાએ યોગ સાધવો તે અજ્ઞાનીનું કર્તવ્ય છે શુદ્ધના આજ્ઞા પ્રમાણે ધર્મકરણી કરવી,

તે યોગ છે શુરની કૃપાથી યોગમાં પ્રવેશ થાય છે બાહ્ય અમત્કારો કરવા માટે યોગ સાધનારાઓ કરોડની કિંમતવાળા યોગને કોડીમાં વેચી નાખનારા છે સશય વગેરે યોગમાં મહાવિદ્ય છે બાહ્ય જડવસ્તુઓની હઠ્ઠા લેશ પણ ન રહે અને આત્માના શુભોનો આવિર્ભાવ કરવા લક્ષ્ય રહે ત્યાં જ્ઞાનયોગ રાજયોગની સિદ્ધિ કરી શકાય છે આકાશમાં ગમન થાય, અષ્ટ બાહ્ય સિદ્ધિયો પ્રગટે, દેવતાઓની સાથે વાર્તાલાપ થાય, કરોડો મનુષ્યોના મનમાં પોતાનો સંકલ્પ ઉતરે અને તે પોતાની મજા પ્રમાણે ચાલે એવી યોગ શક્તિઓ પ્રગટે તોપણ તેમાં જ્યારે મુઝાવાનું ન થાય, આખી દુનિયા પ્રભુ તરીકે માને તોપણ હર્ષપ્રદ થાતા ગારવ ન થાય અને દુર્જન શત્રુઓ કે જે મો કરોડ ગણ અપમાન નિંદા કરે ડલકો જે તોપણ તેઓ પર રાજ દ્રેષ્ટત્તિ ન પ્રગટે અને આત્માના જ્ઞાનાદિ શુદ્ધપર્યાય શુભોમાં રમણતા થાય એવી ઉપયોગ દષ્ટિવાળાને યોગથી તુર્ત મુક્તિની પ્રાપ્તિ થાય છે જૈન દ્રવ્યાનુયોગી તથા જૈન આધ્યાત્મિકયોગિક શાસ્ત્રોના પૂર્ણ અભ્યાસી અનુભવી ત્યાગી શુર મહારાજની પાસે રહી શુરગમ પૂર્વક સર્વ જૈનતત્ત્વ ધર્મયોગ શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કરવો અને શુરની આજ્ઞાનુમાર સર્વ પ્રકારના યોગનું સ્વરૂપ જાણવું અને પશ્ચાત્ સમ્યક્ત્વપ્રાપ્તિ પૂર્વક યોગનો અનુક્રમે અભ્યાસ કરવો, બે વખત પઠાવસ્થાસ્વરૂપ યોગની આરાધના કરવી નિશ્ચયદષ્ટિને હૃદયમાં ધારણ કરી વ્યવહાર નયથી ચાલવું વ્યવહારનયકથિત ધર્મકાર્યો કરવા, મનવાણી કાયાથી જે જે હોયો થાય તે શુરની આગળ જણાવવા, શુરની આગળ હૃદયનું કંઈ પણ મતવ્ય શુભ ન રાખવું, લઘુબાલક જેમ માતૃપિતા આગળ સ્પષ્ટ કંથે છે તેમ શુર પાસે હૃદયનું સર્વ પ્રકાશવું, એવી રીતે શુરકુલવાસમાં રહી શુરની સેવા ભક્તિથી ધર્મકર્મો કરવા શુરબોધાનુસાર ગૃહ સ્થે શ્રાવક ધર્મ પાળવામાં વર્તવું અને ત્યાગી સિધ્ધે ત્યાગ ધર્મ પ્રમાણે વર્તવું ગૃહસ્થ દશામાં અણુસમાન ધર્મયોગ છે અને ત્યાગી ચારિત્રને મેરૂપર્વત સમાન જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રયોગ છે,

તૈનોની બાહ્યાતર સર્વ ધર્મ જાણી મોક્ષાર્થ હોવાથી યોગરૂપ છે જ્ઞાનોપયોગ પ્રમાણુમા ધ્યાન છે માટે વિનયવડે ત્યાગી ગીતાર્થ શુદ્ધ પાસે રહી આત્મજ્ઞાન મેળળવુ અને પશ્ચાત્ અન્યધર્મીના આધ્યાત્મિક યૌગિકશાસ્ત્રોને શુદ્ધ પાસે રહી ભણવા, એ પ્રમાણે મારો અનુભવ છે, તે પ્રમાણે વર્તવાથી મુક્તિ અવશ્ય પ્રાપ્ત થાય છે તમોશુદ્ધી રંગેશુદ્ધીબુદ્ધિર્નભક્તિનો ત્યાગ કરી સાત્વિકબુદ્ધિ કર્મભક્તિ સેવા ઉપાસનાથી આત્માના શુભોને પ્રકટ કરવા અને દોષ કર્મોને દૂર કરવા એ પ્રમાણે યોગાભ્યાસ કરવો ઢોળ, ખડાઈ, અસત્ય, માનપૂજા, કીર્તિ, કામવાસના લોભ વગેરેને સ્વપ્રમા પશ્ચ ન આવવા દેવા બાજીગર જાદુગરની પેઠે યોગની જિયાઓને ખેંચીના રૂપમા વાપરવાથી પતિન પ્રપ્તપાપુ પ્રાપ્ત થાય છે ભવિ પ્યવાદમા ન પડવુ, આશીર્વાદ અને શાપ દાનથી દૂર રહેવુ સાધક દશામા અત્યંત મૌન રહેવુ, ઉપસર્ગ પરીપક્ષને સમજાને મહુવા, વીતરાગ પરમાત્મા અને શુદ્ધી ભક્તિ કરવી, એ પ્રમાણે યોગનુ સ્વરૂપ જાણી યથાશક્તિ સાધશે ધર્મમાધન કરશે ધર્મકાર્ય લખશે હવે પાસે આવવા ઉપયોગ રાખશે.

इत्येवं ॐ अहमहावोर शान्ति ३

મુઠ ગોવાવી

લે બુદ્ધિસાગર

સવત ૧૮૭૩ જ્યેષ્ઠ વર્ષ ૨

સાણુ દત્તત્ર શ્રાવક દલસુખ ગોવીંદજી યોગ્ય ધર્મલાભ,

(૩ ગાનિ.)

પિતાનુ મૃત્યુ થાવાથી, કરીશ નહિ ચોક્ક સમજુ દે,
મર્યાવણુ તો નહિ રહેવુ, હૃદયમા ધારજો કહેવુ
અહો કુદરત તણી રીતિ, અહો કુદરત તણી નીતિ,
જનતમા નિશ્ચયે વહેતી, વિચારી ભૂવી જા વીતી

ખરેખર જન્મની સાથે,	વહે છે મૃત્યુ સહુ માથે,	
ખરેખર કાયદો એવો,	ઘટે ના ચોકને વહેવો	૩
બન્યા કરતુ જ બનવાનું,	ગહે ના વિશ્વમા છાતુ,	
જમાતુ ના ભર્યું લાણુ,	મળતા મૃત્યુનુ ટાણુ	૪
બન્યુ જે તે પછી બનશે,	કર્યા વણુ ચોડ તે સહેજે,	
ધરી સમભાવ વર્ત્યા કર,	શુર શિક્ષા હૃદયમા ધર	૫
કદી ના હારવી હિંમત,	કરીને આત્મની કિંમત,	
શુભાશુભ વેદી લે ક્રીસ્મત,	ગણીને બાળની ગમ્મત	૬
કરેલુ કર્મ લોગવણુ,	સદા સમભાવમા ગહેણુ,	
કશુ ના કોઇને કહેણુ,	જગતમા ચાહણુ ને સહેણુ	૭
પલકની નહીં બખડ પડતી,	મુરત નહીં રાખવી રડતી,	
ખરા આતુર્યથી ચડતી,	થતી ને દુષ્ટતા ટળતી	૮
પ્રભુ ઘટ રાખજે પળ પળ,	કરી કર્તવ્યની અળવળ,	
બને ક્યારે નહિ નિર્ભળ,	હૃદયને રાખજે નિર્ભળ	૯
બને તે વેગવતિ હેતે,	શુભાશુભ કર્મસંહેતે,	
બને જે મત્ય છે તે તે,	વિચારે નહીં ચડો ખતે	૧૦
કરાતા કર્મથી ખેલો,	શુણે તે યાય નહિ ઘેલો,	
બને તે ધર્મીમા પહેલો,	હે નહિ મોહ છટકેલો	૧
રડે કો આશુ લેવાનુ,	ડહુ નહીં ચિત્ત રાવાનુ,	
ગીને પાપ ધોવાનુ,	સદા નિઃશ્વપ ભેવાનુ	૧૨
શુભાશુભ બહુ પ્રસંગોમા,	પુશી થા ના અરે રો મા,	
રહ્યા કર સાક્ષી રંગોમા,	નિબ્બનદ લાવને ખો મા	૧૩
રહ્યા કર નિત્ય સત્સંગે	શુભાશુભ પૂર્ણ ઉભંગે,	
રહીને આત્મના રંગે,	વહ્યા કર સદ્ગુણો અંગે	૧૪
શિખામણુ માનજે સારી,	જીથ નહિ દુર્માતે ચારી,	
વિવેકે સત્ય નિર્ધારી,	કરી સહુ કાર્ય મુખારી	૫
ઘણી બે ઠોકંગે વાગે,	શુણે નિબ્બ ચિત્તમા બાગે,	
રહીને જ્ઞાન વૈરાગ્યે,	છવો સ્વાર્પણુ ભવા ત્યાગે	૧૬

વધતા સદ્ગુરૂ પ્રીતિ, સુધરતી નીનિને રીતિ,
 બુદ્ધિધિ જાગી શકિત, થતી પરમા મની વ્યક્તિ ૧૭
 ચલતુ વહાણુ ભર દરીએ, કપાતો માર્ગ ચરીએ,
 પ્રભુ મહાવીર દિલ ધરીએ, બુદ્ધિધિ ઠામ જઈ ઠરીએ ૧૮
 ખરૂ દલસુખ સમજાવ્યું, ઘણા નિજભાવથી ાયું,
 હૃદય નિજપૂર્ણ રગાયું, ભક્તિમા નાજાએ આયું ૧૯

નખ, બુદ્ધિમાન

મુ ૦ ૪૩૬ ।

શ્રી સાણુદ તત્ર બ્રહ્માવત દયાવત દેવગુરૂ ભક્તિકારક શા
 આત્મારામ ખેમચંદ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ-વિ તમારો પદ
 આપ્યો, શરીર સાચવવું, તમને તથા રાયચંદભાઈ વગેરેને મળ્યા
 એક વર્ષ થઈ ગયું સાણુદના શાવકોના ગુરુભક્તિના રાગ મોળા
 પડી ગયા હાય એમ લાગે છે ખરો રાગતો વધનો જાત છે આ
 ગામમાં શ્રદ્ધા રાગભક્તિથી ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય છે જે મનુષ્યોને
 ગુરુભક્તિમાં પૂર્ણરાગ નથી, તેઓના આત્માની ઉન્નતિ થતી નથી
 ગુરુપર પૂર્ણરાગ જ્યાં સુધી નથી ત્યાં સુધી શુદ્ધ જીવન છે
 બને નો આત્મ કલ્યાણની દ્રષ્ટિએ ઉદ્દેશનો લાભ લેવો પુસ્ત
 કાનું વાતન ખરેખર ગુરુના પદોક્ત મળધમા પ્રગતિપદ છે
 મારા પદનો આશય મમજી યથાયોગ્ય પ્રવૃત્તિ કરવી

ૐ શાન્તિ ૩

શ્રી સાણુદ તત્ર સુશ્રાવક-શા, આત્મારામ ખેમચંદ યોગ્ય
 ધર્મલાભ-હાલ કર્મ બાખ્યાન લખાણની પ્રવૃત્તિમાં અધિક રૂચિ
 નથી તમારે આનવા ઈચ્છા છે એમ લખ્યું તે જણ્યું આવો ન
 આવો તેમાં તમને રૂચે તેમ કરો આવવું જવું પોતાના માટે છે,
 આવવામાં મૂકેને હર્ષ વા શોક નથી બાહ્ય પ્રવૃત્તિ વા નિવૃત્તિમાં

શુભાશુભત્વની કલ્પના થતી નથી સહેજે જે બાહ્યતર પર્યાયો થાય છે અને થયે તેમા સાક્ષીભાવ તાટસ્થ ભાવ છે મારા માટે મને અન્ય વિશ્વમાટે પ્રવૃત્તિ વા નિવૃત્તિમા સકલ વિકલ્પ પ્રકટ કરવા માટે રૂચિભાવ ઔદયિકભાવ થતો નથી જે થાય છે તેમા જીવાવતારનું કંઈ રહ્યું નથી સેવા કરવાની ફરજ છે હું કહું છું એવો અહુભાવ થતો નથી નામરૂપનો અહુભાવ કરવામા વિચારને અવકાશ નથી સમુદ્રના તરંગો સમુદ્રમા સમાય છે ધર્મમાન કરશે એવું હવે ડહેવાનું વા લખવાનું રહેતું નથી જેઓ આત્મ ભાવે જાગે તેઓને પોતાનો આત્મા સહેજે સર્વત્ર બોધ આપ્યા કરે છે

સેખક-શુદ્ધિરાગ

મું વિનયુ

સુત્રાવક શા આત્માશમ જેમચ દ યોગ્ય ધર્મલાભ-

નિશ્ચય પત્ર વાચ્યો, ચોમાસુ વિનયુર કરવા ભાવ છે જ્ઞાન મહિરનું ઘણું કામ બાકી છે તમે દેવદ્રવ્ય તમ ધી લખ્યું તે જાણ્યું-રૂપરૂમા તેનો ખુલાસો થશે પાત્ર છ ત્રિવિસમા એકવાર અત્ર જરૂર મળી જવું ક્ષણિક મનના ન થવું મનના વિચારો અને પ્રવૃત્તિઓમા આત્મધર્મ માનીને દુનિયાના પ્રવાહમા નિરપે ચપલે ન ધસડાવું મનુષ્ય પોતાની વૃત્તિ પ્રમાણે અન્યની મહત્તા આકે છે બીજાની દૃષ્ટિએ સારા દેખાવવા માટે જેટલો પ્રયત્ન થાય છે તેટલો આત્માની દૃષ્ટિએ સારો દેખાડવા પ્રયત્ન થાય તો કલ્યાણ થાય. સ શયી આત્મા પટ થાય છે ગુરુના વિચારે ગુરુત્વ હોય છે પણ શિષ્યના વિચારે ગુરુત્વ નથી ભક્તને સવળું પરિણમે છે સમજે તેની બલિહારી ધર્મ સાધન કરશે ॐ શન્તિ ૩

શ્રી સાનંદ

તત્ર સુગ્રાવક શા આત્મારામ જેમચ દ યોગ્ય ધર્મલાભ તમારો પત્ર વાળી સમાચાર જણાવિ ડેશવલાન નાગજીપર છાણીવાળાએ ચર્ચાપત્રો જહાગ કાઢ્યા છે તે ત્યા હોય તો વાચવા માટે મોઢની આપશે તમેએ દેવ દ્રવ્ય સખધી અમારા વિચારો જાહેર કરવા લખ્યુ પશુ હાનતો તમે જન્નેતરફથી વિચારો, જાહેર પત્રોમાં જાહિર પડે છે તે વાળી મલ્ય લાગે તે અહુષ્ય કરો જ્યા સુધી સત્ય અગીકાર કરવા લાયક સમાજ ન જાન્યો હોય ત્યા સુધી વિચારો જહાર જાઠવા માત્રથી શુ વળે ? અને જો એમ વગતુ હોય તો જ ને આચાર્યોની ચર્ચાતુ ફન જુઓ નુ આવે છે તે ભવિષ્યમાં માનુષ પડશે એકવાર તમે પાચ છ શ્રાવકો રૂબરૂમાં મળશે તમારે વિચાર કરશે ત્યા ચોમાયા માટે લખ્યુ તે જાણ્યુ વૈશાળ સુદિ તો અહી થશે પડી બને તે ખરૂ -

ધર્મસાધન કરશે, ધર્મ કાર્ય લખશે, જૈન સધની ઉન્નતિની દિશા માટે કેટલાક અશે આજો મીઝી ચાલે છે નેતાઓ સારા પ્રગટવા જોઈએ જાલ લગનની પ્રજા સત્ય અગીકાર કરી શકતી નથી નિર્મજોશી-આત્મોન્નતિ અને સધોન્નતિનો મારગ દૂર છે છાપામાં લેજો લખવાથી કઈ જૈનસધ એકદમ એક વિચારમાં આવી શકતો નથી જો જોના કામ કરે છે કુદ્રતના હાથના હથિયાર રૂપે જો જાહેરમાં આવ્યા છે તેજો કાર્ક કરે છે ધર્મ સાધન કરશે ધર્મકાર્ય લખશે

જેખડ બુદ્ધિસાગર

મુદ્ર માણસા

સવત્ર ૧૯૭૮ પોષ ૧૧

અમદાવાદ તત્ર સુત્રાવક-શેક જગાભાઈ દલપતભાઈ તથા શેક મલિભાઈ તથા શેકાણી સુત્રાવિકા જગાભેન આદિ યોગ્ય ધર્મલાભ વિ. તમારો પત્ર મળ્યો, વચ્ચે, ઉપાધિ ન્યૂન કરી આત્મહિત કરવા ભાવ જણાવ્યો તેથી આનંદ થયો છે મૂકમ નિશ્ચય દ્રષ્ટિએ જેટલા ગગરૂપના સઠ-૫ તેટલા મૂકમ જન્મ નરણુ છે અને તેથી સ્વર્ગ જન્મ મરણુ છે રાગદ્રવ્યમય મન તેજ સનાર છે અને આત્મામા મનરમના મન તેજ મુક્તિનુ કારણુ છે સત્ત્વ આત્મજ્ઞાન વિના ખ્યાલ આવનાર નથી એકાન્તમા બેમી બે ઘડી આત્માના આનંદનો વિચાર કરો. આત્મવિચારથી આવ જ્યોત્ત્વ ટળશે અને ધર્મનુ મૈન્ન દેખાશે દેવગુરુ ધર્મની આરાધના કરો લક્ષ્મી સત્તાથી નુદ્ધ આત્મર્મ પ્રગટનો નથી વન્તુન લક્ષ્મીથી ધર્મ કરનો એ ઓપચાગિક ધર્મ છે લક્ષ્મી સત્તાથી આત્મસુખ શાંતિ નથી આત્માને અનુમવના વિશ્વનો અનુભવ થાય છે સામાયિક પૂનમા પૂર્ણ લક્ષ્મી દેશે વાસનાઓ પશુ મૂકમ જન્મો ઈ તેના સમૂહથી આત્માને ભિન્ન ધારો ધાર્મિક-પુત્તકો વાંચો આનંદઘનપદ ભાવાય મજાહુ એકવાર પૂર્ણ વાળી નાઓ જરૂર, પડી પત્ર લખશે.

इत्येष ॐ अहं महावीर शान्ति ३

જેખડ બુદ્ધિસાગર

મુદ્ર માણસા

સવત્ર ૧૯૭૮ પોષ વાદ ૧૩

શ્રી અમદાવાદ તત્ર સુત્રાવક શેક કેશવલાલ લલુભાઈ ગાયત્રી તથા અમૃતલાલ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ વિશેષ, તમાગ બે પત્રો આ-યા તેવી તમારી આત્મજિજ્ઞાસા તથા આત્મપ્રાપ્તિની ઇચ્છા સાગી જણાઈ આવે છે સત્તાગિક કનગ્યો કરવા પણ તેનુ ફલ ન ઇચ્છવુ મોક્ષ થવાની બુદ્ધિ ધારણ કરવી

આત્માની શુદ્ધિ માટે વ્યવહાર કર્મની ઉપયોગિતા બાબતે
 આત્મજ્ઞાનીને સંસારિકકાર્યો પશુ મોક્ષના હેતુભૂત અપેક્ષાએ
 આત્મોપયોગે થાય છે જે આસવા તે પરિસવા જે પરિસવા તે
 આસવા એમ આચારાગ સૂત્રમાં કહ્યું છે તેનો ભાવાર્થ એ છે
 કે સમ્યગ્દૃષ્ટિ એવા જ્ઞાનીને કર્મબંધનના હેતુએ તે સવર
 અર્થાત્ કર્મના અબંધનના હેતુરૂપે પરિણમે છે અને અજ્ઞાનીને
 સવરના હેતુએ તે આસવાના હેતુરૂપે પરિણમે છે માટે પ્રથમ
 તે સમ્યગ્દૃષ્ટિ પ્રાપ્ત કરવા ભાવાર્થસંતમ દૃષ્ટિએ સમ્યગ્દૃષ્ટિની પ્રાપ્તિ
 તેજ સુપુમ્ણા નામનું ઉત્થાન છે અને રાગદ્વેષ અજ્ઞાન તે સર્પિણી
 કુડવી છે તેનું મુખ ખરેખર સુપુમ્ણા કે જે સમ્યગ્દૃષ્ટિ છે તેના
 ઉત્થાનથી નીચું થાય છે અને તેથી આત્માનો પ્રકાશ વધતો જાય
 છે, તથા શુભાશુભ નામીરૂપ પિંગલા અને ઇંડાના શુભ અને
 અશુભ પરિણામરૂપ બાહ્ય પ્રાણનો અચાર બંધ થાય છે અને
 સમ્યગ્દૃષ્ટિરૂપ સુપુમ્ણામાં શુદ્ધ પરિણામ (રાગદ્વેષ પરિણામ
 -હિત આત્માનો ઉપયોગ) રૂપસ્થાવ પ્રાણ વહે છે, તેથી આત્મા,
 મોક્ષદારરૂપ બ્રહ્મરન્ધ્રમાં પ્રવેશ કરીને કાલને જીતે છે, કાલને
 જીતી મહાકાલ સિદ્ધજીવને છે સમ્યજ્ઞાન થવાથી આત્મામાં
 સર્વકર્મો કરતા નિર્જેપ રહેવાની રાજયોગ શક્તિ વળે છે અને
 મૂલાધારાદિપટ્કારકરૂપ પદ્મચક્રની શુદ્ધિ થાય છે અજ્ઞાનીની
 પ્રવૃત્તિ કરતા આત્મજ્ઞાનીની પ્રવૃત્તિ તથા પ્રવૃત્તિ છે તે
 અનંતગુણી શુદ્ધ છે જ્ઞાનમાર્ગ તે સૂર્ય માર્ગ છે જ્ઞાનને પ્રગટા
 વવાથી કર્મ કરતા છતાં આત્મા નિર્જેપ રહેવાને સમર્થ બને છે
 આત્મજ્ઞાનના સંસ્કારો જેમ વિશેષ પ્રગટે તેમ પ્રવૃત્તિ કરતી
 બાહિરમા લક્ષ્ય દેતા છતાં બાહિરમા નિર્જેપ રહેવા આત્મોપયોગ
 ધારણે એવી દશા પ્રાપ્ત કરવા માટે મત સમાગમ, સદ્યુગ સંગ,
 અને વરાગનારક અધ્યાત્મ જ્ઞાનના શ્રો વાચન સર્વ કર્તવ્યનું
 કેન્દ્ર છે આત્માની શુદ્ધિ બાબતે યોગ્ય લાગે તેમ અર્વાચુ
 દત્યેષ બહિઃ મહાવાર શાન્તિ ૩

મુ પાઠરા તત્ર શ્રદ્ધાવત દયાવત દેવગુરુ ભક્તિકારક
 મુદ્રાવક વકીલ શા મોહનલાલ હિમચંદ યોગ્ય ધર્મલાભ વિશેષ
 તમારો પત્ર પહોંચ્યો તેનો ઉત્તર પહોંચ્યો છે લોદરામા માધવદિ
 પાચમે ઉદ્યાપન શરૂ થાય તેમ લાગે છે વિશેષ વાર વાર ધાર્મિક
 પુસ્તકોનું વાચન સ્મરણ મનન નિદિધ્યાસન કર્યો. શરીરમા
 આત્માદેવ સાક્ષાત્ વિરાજમાન છે એમની સાક્ષીએ મન વર્ત
 અને કાયા પ્રવર્તે એટલે મુક્તિનો અર્ધપથ કપાઈ ગયો એમ
 અનુભવ થયો અને ભવનો ભય રહેશે નહીં આત્માના ઉપયોગ
 કાલે અન્તરાત્મદશા છેજ મનવાણી કાયાથી આત્મશુદ્ધિ થાય
 તેની સર્વ પ્રવૃત્તિને નિમિત્ત ધર્મ કથવામા આવે છે અસંખ્ય
 ધર્મરૂપ તમથી સંખ્યૂત ધર્મરૂપ પ્રકાશમા જવું સંખ્યૂત ધર્મ
 તેજ શુદ્ધાત્મા છે તેજ હું છું એમ જાણના અન્ય સર્વ જડ
 જગત્મા મુખની બ્રાતિ રહેતી નથી, તત પશ્ચાત્ આત્મામા પણ
 હું તુનીવૃત્તિ રહેતી નથી, એવો અનુભવ જીવનાજ લેઈ અમર
 બનવું અને તે માટે આત્મરૂપે પરિણમવામા મનને રોકવું સિદ્ધ
 પરમાત્મા જેવો સ્વાત્મા છે એવી સત્તાની ધારણા ધારવી પશ્ચાત્
 શુદ્ધાત્માના ઉપયોગે આત્માન જોઈ રહેવો મનમા અન્ય વિચારો
 પ્રગટતાજ વારવા અને આત્મોપયોગે આત્માને જોઈ રહેવો
 આત્માનું દર્શન તે પ્રભુ દર્શન છે આત્મા સર્વ વસ્તુ જ્ઞેયનો પ્રકાશક
 છે અને તેનો હું આત્મા પ્રકાશક સાક્ષી છું એની ગીતે ઉપ
 યોગની ધારા વહેરાવની બે ઘડી સુખી એવી રીતે ગુદ્ધ ઉપ
 યોગની ધારા વહેરાવના શુદ્ધ સામાયિક થાય છે અને તેથી જીવતા
 મુક્તિનો અનુભવ મળે છે એવો અનુભવ થાય છે તેમા શકા
 ન કરવી એવા શુદ્ધોપયોગમા જેટલો કાલ રહેવાય તેટલા
 કાલ રહેવું શા માણેકલાલ વરજીવનદાસને તેમ જણાવ્યો એવા
 શુદ્ધોપયોગના અભ્યાસ માટે પ્રાતઃકાલ અનુકુલ છે ગામની બહાર
 એકાંત સ્થાનમા બેઝી ધ્યાન ધરવું પશ્ચાત્ વ્યાવહારિકકાર્ય કરતા
 પછી શુદ્ધાત્માનો ઉપયોગ જેટલો બને તેટલો રાખવા પુરૂષાર્થ
 કરવો, નેથી શુભાગુણ અધ્ધવસાયરૂપ સસારના સૂક્ષ્મભવ જન્મ
 પરપરા ટળી જશે આત્મા તેજ શરીરમા રહેલ સત્તાએ સર્વ

નીચર સિદ્ધ સમાન સત્તાએ છે એની રીતે અપેક્ષાએ તત્તા
ધ્યાન ધરવું તેવી વ્યક્તિએ પરમાત્મપ્રકટતા અનુભવાશે

इत्येव अहं न महावीर शान्ति ३

૧૫૧ છુદ્ધિસા ૧૨

મુ૦ માનુસા

સ ૧૬૭૮ પોષવતિ ૧૩

મુ ઉનાવા તત્ત્વ નૈનધર્મ જિજ્ઞાસુ મહાશય નાગર બ્રાહ્મણ
મહામુખભાર્ગ તથા દવાશકર યોગ્ય ધર્મલાલ.

નિ સર્વ પ્રકારની બાહ્ય દૃષ્ટિવાસનાથી આત્મા ન્યારે
મુક્ત થાય છે ત્યાર મુક્તિની પ્રાપ્તિ છે રાનંદવથી મુક્ત થવું
તે મુક્તિ છે સર્વ પ્રકારની વાસનાથી રહિત થવા આત્મોપયોગી
થાઓ શરીર તેજ હું આત્મા છું એવી જ્ઞાતિ પ્રથમ ટળી
જોઇએ મન તેજ હું છું એવી જ્ઞાતિ ટાળો વર્ણ વાસના તે
હું અમુક ભતિવર્ણી છું એવી વાસનાથી મુક્ત થવું શરીરપર
વર્ણભતિ રહે છે શરીર તે રૂપ છે પુદ્ગલ છે તેથી આત્મા ન્યારે
છે વસ્તુત આત્મા આર્થ પલ્લુ નથી અને અનાર્થ પલ્લુ નથી, માટે તે
વાસનાથી મુક્ત થવું આત્મા વસ્તુત આર્થ પલ્લુ નથી અને અનાર્થ
પલ્લુ નથી માટે આર્થત્વની વાસનાથી મુક્ત થવું પાચે ઇન્દ્રિયો
વસ્તુત આત્મા નથી અને પાચે ઇન્દ્રિયોના વિષયો પલ્લુ આત્મા
નથી માટે તેમા અહુવૃત્તિ ન રહેવી જોઇએ વિષયોમા આત્મ
સુખની છુદ્ધિ ન રહેવી જોઇએ નામવાસના અને કીર્તિવાસના
એ જો મનના રહેની સીએ છે, બાહ્ય સીના તાગરૂપ બ્રહ્મ
ર્થથી બ્રહ્મચારી જનવુ સહેલ છે, પણ નામવાસના અને કીર્તિવા
સનારૂપ સીના લોગથી વિરમવુ મહાચુસ્કેલ છે એવું જાણી
નામવાસના અને કીર્તિવાસનાથી મુક્ત થવા ઉપયોગ રાખયો
નત્તા રહેપ્રાણ પાનનો લાગ થાય પણ નામ કીર્તિ ગમનાનો

ત્યાગ ન થાય એવી વાસનાથી મુક્ત થવા અત્યંત જ્ઞાનોપયોગે રંભવું જોઈએ પત્થર ધુલની પેઠે પોતાના પાડેલા નામની દશા અનુભવાય, સ્વનામ રૂપની સ્તુતિ વા નિદામા હૃદય શોક અશ માન પણ જ્યારે ન વેદાય ત્યારે નામરૂપની વામનાથી મુક્તિ થના આત્માનુભવનો સાક્ષાત્કાર થાય છે સર્વ પ્રકારના શાસ્ત્રોમા મહારા હારાપણાની આશ્રયબુદ્ધિ ન થાય તથા સર્વ ધર્મ દર્શનોમા મારા હારાપણાની બુદ્ધિ ન થાય અને અનેક દુષ્ટિયોથી સત્ય શ્રદ્ધા થાય, સર્વ નયોની અપેક્ષાથી સત્ય શ્રદ્ધા, ત્યારે શાસ્ત્રવામના મતપથ દર્શન ધર્મની અશુભવાસનાથી મુક્ત થવાય છે લોકોની સ્તુતિ નિદાથી હૃદય શોક ન થાય અને ગાડગીયા પ્રવાહે લોકની અસત્ય રૂઢિમા વર્તવા પ્રવૃત્તિ ન થાય અને સત્યથી વર્તન થાય ત્યારે પ્રભુ મહાવીર દેવકથિન વીતરાગ દયાની પ્રાપ્તિ થાય છે સર્વ શુભાશુભ વાસનાઓમા રાચવું તે બહિરાત્મભાવ છે સર્વ શુભાશુભ વાસનાઓવી આત્મા ન્યારો છે એમ જાણી વાસનાથી મુક્ત થવા પ્રવર્તવું તે અંતરાત્મભાવ છે તથા સર્વ વાસનાથી મુક્ત થવું તે પરમાત્મભાવ છે સામાયિક, પ્રતિકમલુ ધ્યાનથી આત્માની શુદ્ધાત્મ દશા પ્રગટાવશે.

इत्येव ॐ अहं महावीर शान्ति ३

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુદ્ર માણસા

૧૯૭૮ પોશ વર્ષ ૧૩

મુબાર્ક તત્ર સુશ્રાવક શા વાઘીલાલ મગનલાલ ચેત્ય ધર્મ લાલ-વિશેષ-પત્ર પડોચો વાગી સમાચાર બણ્યા વિશેષ એક વાર મનવાણી કાયાને આત્મા ધર્મની પ્રાપ્તિ માટે અર્પી દો અને પશ્ચાત્ અનુભવ કરો એટલે આત્માની બગૃતિ થશે ધર્મની બગી લાગણી પ્રગટયા વિના અને આત્માના શુદ્ધ પર્યાયોનુ સમ્યક્

સ્વરૂપ જાણ્યા વિના આત્મ પ્રેમ પ્રગટતો નથી શુદ્ધાત્મ આત્મ
 રંગ પ્રગટે છે જડાદિ વસ્તુઓપર થતો પ્રેમ એકઠો કરીને
 શુદ્ધપર મૂકવો જોઈએ શુદ્ધપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રેમ ધારવાથી, અનં
 શુદ્ધનો બોધ વાર વાર શ્રવણ કરીને તે પ્રમાણે વર્તવાથી આત્મ
 રંગ પ્રગટે છે ધર્મના પુસ્તકો દરરોજ વાચવામાં ન આવે તેથી
 જ્ઞાનની વૃદ્ધિ ન થાય પરમાત્માની પેઠે શુદ્ધપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રેમથી
 શુદ્ધ શરણ સ્વીકારી શુદ્ધભક્તિ સેવામાં લયવીન બને તેથી
 મોહનીય અતરાનાદિ કર્મો ખરજો અને અતરમાં આત્મ સ્વરાત્ય
 નાત્રાત્ય પ્રગટ થતું અનુભવાશે શુદ્ધ વિના આત્મ પ્રકાશ ન
 થાય ભસવુ અને આટો ફાકવો એ બે કાર્યો સાથે ન બને,
 તમારામાં યોગ્યતા નગટાવો, શુદ્ધ જ્ઞાન આપવા તૈયાર છે
 પણ શિષ્યોમાં યોગ્યતા પ્રગટવી જોઈએ નામરૂપને બૂની શુદ્ધને
 શરણે રહો શુદ્ધને આત્મા નિરેહો અને શુદ્ધેથી બને તેથી
 આત્મધર્મ સદ્ગત પ્રગટશે જાણવું સહેલ છે કરવું મુશ્કેલ છે
 સર્વાર્પણ રૂપ યજ્ઞથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે દુનિયાનો ગાઢ
 રિયો પ્રવાહ, લોકવાસના, નિપરગમના, નામવાસના રૂપ પશુ
 જોના તાબે ન થાઓ આત્મ ધર્મરૂપ પૂર્ણાનંદ પ્રાપ્તિવો હોય
 તો લખ્યા પ્રમાણે વર્તો-મર્દ વિના આત્મા અન્ય પાત્રી શકે
 નહિ જીવતા છતાં મરવું હોય તો આત્માની પ્રાપ્તિ છે આત્મા
 માટે મોહને બૂલો કાતો દુનિયા માટે આત્મા ભૂલો રૂચે તો
 આત્મધર્મ પ્રગટાવો એકવાર આત્મા માટે મરીને જીવવું અનુભવો

અર્હં ॐ મહાવીર શાંતિ ૩

લેખક જીવિસાગર

સુ માપસા

ગે ૧૯૭૮ માધ સુદિ ૧

પેથાપુર પાસે ઉનાવા તર ધર્મજિજ્ઞાસુ મોક્ષની રચિમાન
 નાગર બ્રાહ્મણ મહાસુખમાર્ગ તથા દયાશકર યોગ્ય ધર્મલાલ

વિશેષ તમોએ જણાવ્યું કે જૈનધર્મને અન્ય લોકો નિરીશ્વર
વાદી નાન્ટિક કહે છે તેનું કેમ ? તેના ઉત્તરમાં જણાવવાનું કે
જેનો ઇશ્વરને ગગદ્વેષ રહિત પરમાત્મા પરમેશ્વર માને છે તે
વસ્તુતઃ જગત્ના કર્તા નથી તેમ-જીવોના કર્મના કર્તા પણ
નથી, તેમજ જીવોના શુભાશુભ કર્મના ફલદાતા નથી આત્માજ
કર્મનો કર્તા છે અને કર્મનો લોકતા છે આત્મા તેજ ત્રણ
જ્ઞેશુષ્ક આદિ શુદ્ધદશામાં કર્મનો કર્તા તથા લોકતા છે વેદાત્મા
પણ મળત પ્રજ્ઞ અર્થાત્ કર્મ પ્રકૃતિવાળા આત્માને કર્મનું
કર્તાપણ તથા લોકતાપણ કશું છે પણ રજ્ઞેશુષ્કાદિ ત્રણ શુદ્ધ
પ્રકૃતિથી મુક્ત પરબ્રહ્મને કર્તાપણ તથા લોકતાપણ કશું નથી
શકરાચાર્યે સાત્વિક પ્રકૃતિવાળા આત્માને ઇશ્વર કહ્યો છે શ્રી
શકરાચાર્ય અને તેના અનુયાયીઓ વસ્તુતઃ જગત્નો કર્તા ઇશ્વર
છે એમ માનતા નથી, તેઓ તો કહે છે કે વસ્તુતઃ બ્રહ્મ વિના
અન્ય જગત્ નથી તો પછી તેનો કર્તા ઇશ્વર ક્યાંથી હોય ? એમ
જણાવે છે પચદશી વગેરે શાસ્ત્રોમાં તથા યોગવાસિષ્ઠમાં જગત્
કર્તા ઇશ્વર નથી એમ વેદાન્તિક ગ્રંથોમાં પણ સિદ્ધ કહી બતા-
વ્યું છે, તેમ છતાં કાદંબનિક વિર્વાહની દૃષ્ટિએ બ્રહ્મના અજ્ઞા
નપણામાં જગત્નો કર્તા ઇશ્વર છે એમ શ્રી શકરાચાર્યે જણાવ્યું
છે તે સ્વપ્ન દૃષ્ટિની પેઠે બાલુ એમ તેઓ કહે છે તેમજ
ભગવદ્ગીતાના પાંચમાધ્યાયમાં શ્રી કૃષ્ણ કહે છે કે “લોકનો કર્તા
હું નથી તેમજ લોકોના કર્મનો કર્તા તથા શુભાશુભ કર્મ ફલ-
દાતા હું નથી એમ તેમણે પ્રકાશ્યું છે તેથી જગત્નો કર્તા ઇશ્વર
સિદ્ધ થતો નથી માણસાના ઠાકોર રાઓળ તપ્તસિહજીને ત્યાં
પોલીટીકલ નેકોળ આવ્યા હતા, પોશવદિ આઠમના બપોરે અમ-
દાનાદ સ્વામીનારાયણ બાઠશાળાના મોટા પડિંગ ગિરિનથકર
તથા અન્ય પડિત હતા સમાનુજ સપ્રાપ્તના એક મહેસુર પ્રાતઃ
આચાર્ય હતા તે પ્રસંગે અમને ત્યાં આમ ત્રણ હતું દરબારે
પુણ્ય હતું કે પ્રભુ કૃપાથી મોલ યાય છે કે કર્મથી મોલ યાય
તે ગિરિનથકર સ્પષ્ટ જણાવ્યું હતું કે અનાદિકાંધી જગત્

છે જીવો છે અને પરમેશ્વર છે તેથી જગતનો કર્તા ઇશ્વર નથી
 અનાદિ જેની છે તેનો કોઈ કર્તા નથી જીવોનો અને દુનિયાનો
 કર્તા ઇશ્વર નથી એમ તેમણે પ્રતિપાદ્ય હવું ફક્ત તેમણે એટલું
 કહ્યું કે જીવો પુણ્યપાપ કર્મ કર છે કર્મ જડ છે તેથી શુભાશુભ
 કર્મનો ફલદાતા ઇશ્વર છે એમ તેમણે કહ્યું હવું તેના ઉત્તરમાં
 અમારે જણાવ્યું હતું કે, આત્માની અપેક્ષાએ કર્મ છે તે જડ છે
 પરંતુ કર્મની અપેક્ષાએ કર્મના પરમાણુઓનો જથ્થો કર્મ છે તે
 સક્રિય છે અમનાદિ સર્વ રીતે કર્મ શક્તિમાન છે તેથી તે સુખ દુઃખ
 ફલ આપવાને શક્તિમાન છે અદ્વિષ્ટ સોમય વગેરે વિષ સક્રિય
 શક્તિમાન છે અને તે પ્રાણુદિકનો નાશ કરે છે તેમ છતાં તેમાં પ્રાણુના
 નાશમાં ઇશ્વર માનવામાં આવે તો તેથી ઇશ્વરમાં અન્યાય નિર્ણયતા
 પક્ષપાત વગેરે દોષોની આપત્તિ આવે છે તેથી વિષની શક્તિથી
 પ્રાણુદિકનો નાશ માનવો યોગ્ય કરે છે વિષને દુઃખના પરમા
 ધૂઓની પેઠે પુણ્ય અને પાપ કર્મના પરમાધૂઓમાં મન ઇન્દ્રિય
 દેહદારા આત્માને સુખ દુઃખ વેદાવાની શક્તિ રહેલી છે તેથી
 શુભાશુભ કર્મફલદાતા તરીકે કર્મને માનવાથી ઇશ્વરની પરત્રતા
 થતી નથી કર્મના પ્રમાણે જીવોને ઇશ્વર સુખ દુઃખ આપે છે એમ
 માનતા કર્મ કરતા ઇશ્વરનાં શક્તિ વધતી નથી અને કર્મપર ઇશ્વરની
 સત્તા સિદ્ધ કરતી નથી કર્મના અનુસારે ઇશ્વરકાર્યકર્તા રહ્યો તેમાં
 ઇશ્વરની પરત્રતા ઠગી કર્મથી અધિક ઇશ્વરમાં શકિત સિદ્ધ ન
 કરી કર્મની પાછળ ઇશ્વરને સુખ દુઃખ આપવાની પ્રવૃત્તિ થયો
 કરવાની તેના કરતા સક્રિય વિષની પેઠે કર્મમાં સુખ દુઃખ આપ
 વાની શક્તિ માનવી અને ઇશ્વરને સાદી દષ્ટા માનવો વીતરાગ
 માનવો જે-વે વિશેષતઃ ન્યાય્ય કરે છે એ પ્રમાણે ઠયતા ચાલ્યો
 ઉત્તર ન આપના શ્રામત રહ્યા હતા પશ્ચાત્ સભા ઉઠી ગઈ હતી
 તત્ત્વજ્ઞાનની દૃષ્ટિએ જગતનો કર્તા ઇશ્વર સિદ્ધ કરતો નથી એમ
 ગોંડ, નૈન અને કેવલાદ્વતવાદી વેદાંતીઓના અન્યોધી, તથા
 સ્વાનુભવથી સિદ્ધ કરે છે જેનો ઇશ્વર, આત્માઓ કર્મ, પુનર્જન્મ,
 સ્વર્ગ, નરક, મનુષ્યલોક, વગેરેને માને છે તેથી તે આસ્તિક અને

ઈશ્વર વાદી છે પણ ઈશ્વર કર્તા વાદી નથી પુણ્ય, પાપ, આત્મા, કર્મ, પુનર્જન્મ વગેરે તત્ત્વોને ન માને તે નાસ્તિક છે બાલશ્રવે, ભક્તિની દૃષ્ટિએ ઈશ્વરને જગત્ કર્તા માનીને ધર્મ કરતા હોય અને અધર્મનો ત્યાગ કરતા હોય તો અજ્ઞાનાવસ્થામાં કંઈક અપેક્ષાએ ઠીક છે પણ અજ્ઞાનયુક્ત ભક્તિ છે ત્યાં સુધી સ્વર્ગ મળે છે પણ ભક્તિની પ્રાપ્તિ થતી નથી જ્ઞાન વિના સત્યનો પ્રકાશ નથી એમો આત્માને ઈશ્વર માની કર્મદશામાં તે શરીરાદિક સૃષ્ટિનો કર્તા હોવા અપેક્ષાએ માનીએ છીએ, અને સંપૂર્ણ કર્મરહિત દશામાં શુદ્ધ નિશ્ચયનયે પોતાના જ્ઞાનાદિ અનંતપર્યાયનો કર્તા હોવા છે પણ કર્મ શરીરાદિક સૃષ્ટિનો કર્તા હોવા નથી એમ આત્મારૂપ પ્રભુમાં કર્તા હોવાપણુ અપેક્ષાએ માનીએ છીએ અને અમોએ વેદાત ઉપનિષદો અને વેદસહિતા વગેરે વાચીને એ અનુભવ કર્યો છે કે સળભ બ્રહ્મ અર્થાત્ કર્મ પ્રકૃતિ સહિત આત્માને દેહાદિ જડ પુદ્ગલરૂપ જગત્ પ્રકૃતિનું કર્તા હોવાપણુ છે પણ જ્યારે આત્મા બ્રહ્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે છે ત્યારે પ્રકૃતિનું કર્તાપણુ કર્મ પ્રકૃતિમાં માને છે અને જડપ્રકૃતિનું કર્તાપણુ આત્મામાં માનતો નથી ચિદાનંદમય આત્મા જ્યારે કર્મપ્રકૃતિ રહિત શુદ્ધ થાય છે, રજોગુણ તમોગુણ અને સત્ત્વગુણથી મુક્ત થાય છે ત્યારે તેને કર્મપ્રકૃતિ માયાનું કર્તાપણુ હોવાપણુ રહેતું નથી એની સૂક્ષ્મજ્ઞાનાનુભવદશા ન થઈ હોય તેઓ અધભક્તિના માર્ગે ચડે છે, પાપકર્મો દુર્ચલ વ્યસનો ત્યાગે છે, આત્મશુદ્ધિ કરે છે ઈશ્વરને જગત્ કર્તા હોવા માને છે, ઈશ્વરને માનીને જેઓ નીતિવાળા બને છે તેઓ અપેક્ષાએ જ્ઞાની થતા સમ્યગ્દષ્ટિવાળા બને છે આત્માની શુદ્ધિ કરે છે અને જેઓ મનવાણી ડાયાથી ધર્મ કરે છે અને અધર્મનો ત્યાગ કરે છે તેઓ નાસ્તિક છે આત્મા, પુણ્ય, પાપ, પુનર્જન્મ, ચાર ગતિ વગેરેને માને છે અને પાપ કર્મનો ત્યાગ કરે છે તથા અસખ્ય યોગો પૈકી ગમે તે યોગથી આત્માની શુદ્ધિ કરે છે તે નાસ્તિક છે જે મધ્યસ્થ યોગ્ય અને

સત્યનો અભિવાધી હોય તેને તેની યોગ્યતા પ્રમાણે બોધ આપવો
 બાલજીવોને અજ્ઞાનદશામાં ભકિતની દૃષ્ટિએ જગત્ કર્તા તરીકે
 ઇશ્વરનું મતબ્દ્ય જો તેમને પુણ્ય કર્મનીતિ, સદાચાર તરફ વાળતું
 હોય અને ઇશ્વર કર્તા નથી એવું બાલ્યુતા તેઓ અજ્ઞાનથી બાદ થઈ
 પાપકર્મ કરવા તૈયાર થાય, તથા વિગ્રમમાં પડી સત્ય પણ સમજવા
 લાયક ન બને. આ સુધી તેઓને તેમની અસ્તવની કર્તાપણાની
 ઉપચારવાળી ભક્તિથી ખસેડતા ધમ નથી તેઓ જ્યારે સત્ય
 સમજવાને લાયક હોય ત્યારે તેઓને ઇશ્વરનું સત્ય સ્વરૂપ નવતત્વા
 દિકનું સ્વરૂપ સમજાવી સમ્યક્ જ્ઞાની ભક્ત બનાવવા પુરુષાર્થ
 કરવો. અન્યથા મૌન રહી આત્મશુદ્ધિ કરવી અને કર્તાદિ વાદવિ
 વાદમાં ન પડતા જીવોને સફળુષુ સદાચારથી નીતિની અને સત
 સાધુની સગતિથી શુદ્ધ કરવા ઉપદેશ દેવો.

इत्येष अहं ॐ महावीर शान्ति ३

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુદ્ર અમદાવાદ

૧૮૭૮ માગશર વદિ ૩

૭ જેઠ દત્તપ્રભાઈ ભણુભાઈના વજ્રમાં

સુ પાદરા તત્ત્વ શ્રદ્ધાવત્, દયાવત્, દેવશુર ભક્તિકારક
 સુશ્રાવક વકીલ સા. મોહનલાલ દ્વિમસદલાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ
 વિ સાજીદથી માગમર સુદિ તેરસે વિહાર કરીને માગર વદિ
 પાંચમે અમદાવાદમાં પ્રવેશ કર્યો છે જે શરીરિક બરાબર
 આરોગ્ય રહેશે તો પોસ સુદિ પૂર્ણિમા લગભગ રહેવારો શાત
 સ્થાનમાં નિવૃત્તિ દશા રહે એવું અતરિક વાતાવરણ પ્રમા
 કરતા ઉપાધિ ભાવવેદાય નહી આત્માની શુદ્ધોપયોગ દૃષ્ટિની
 મુખ્યતાએ બાહ્યમાં પ્રવર્તતા આત્માની શાંતિ કાર્ય રહી શકે
 આત્માની શુદ્ધતાનો એકવાર અનુભવ થયા બા. વિશ્વ લોકોની
 સાથે સબધમાં આવતા આત્માને અવરાવાનો પ્રમગ ભાગેજ
 પ્રાપ્ત થા. સર્વ પ્રવૃત્તિમાં પ્રવર્તતા છતા અતરમાં આત્મોપ
 યોગ વતે એજ જીવનમુક્ત દશા, શમ્દનયે અવબોધવી એવી

આત્મદશામા આસવના હેતુઓને વરરૂપે પરિણમાવવાની શક્તિ પ્રગટે છે એવી આત્મદશા પ્રગટાવવા શુદ્ધ જ્ઞાન અને શુદ્ધ વૈરાગ્યનું જાગ્રતપ્રગટાવણું જોઈએ અને એવી દશા પ્રગટતા આત્માનંદ સહેજે પ્રગટે છે, પરંતુ તે સ્વયમેવ ઉપયોગી થૈ આગળનો માર્ગ અવલંબી મુક્ત થાય છે સર્વ શાસ્ત્ર, તપ, જપ, સ્થપ, આદિ સાધનોથી એવો આત્મોપયોગ પ્રગટાવવો જોઈએ એવો આત્મોપયોગ ન વેદાતો હોય તો તે વ્યક્ત થૈ અનુભવાય અને કર્તવ્ય પ્રવૃત્તિ થાય, એવો પુરુષાર્થ અપ્રમત્ત ભાવે સેવવો જોઈએ.

इत्येव ॐ अहं महावीर शक्ति

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુદ્ર મુરત

મ ૧૯૧૬ બા સુ ૮

શ્રી અમદાવાદ તત્ત્વ મુનિશ્રી ન્યાયસાગર યોગ્ય મુખશાતા વાચકો તમારો પત્ર આવ્યો વાંચી સમાચાર જાણ્યા તમો સારી રીતે જાણો છો કે એકલા ન રહેવું છતાં શુર મહારાજની આજ્ઞા માની નહિ અને એકલા રહ્યા શુરમહારાજનો તમારાપર વિશેષ પ્રેમ છે તેની પણ તમે ઠરકાર ન કરી અને સ્વેચ્છાએ વર્ત્યા તે સાદુ થયું નથી તમારા શુરશ્રી ભાવસાગરજી હોત તો તમને શાતા વેદનીયા રહેવા ન દેત ધર્મશાસ્ત્રો ઘટા નાદે જાહેર કરે છે કે યુવાવસ્થામા ખાસ અપવાદ વિના સાધુએ એકલા ન રહેવું એકલા રહેવામા સહુજીવોની વૃદ્ધિ થતી નથી અને એ શ્રદ્ધાસમ સ્વેચ્છાતાની વૃદ્ધિ થતી જાય છે કોઈ એકલા રહેવા માટે ઠપકો દે ત્યારે પોતાની ભૂલ કઢાવી નથી પણ શુરજનની ભૂલો કાઢવાનો પખત આવે છે હુ ખ વેઠીને પણ મોટા સાધુઓના લોગા રહેવું જોઈએ હજી સમજે તો સારી વાત છે ચોમાસુ પૂર થતા શુર ખાસે જાણે તમારા શુર શ્રી ભાવસાગરજી મહારાજને તમને શુર

પાને ગહેવાની ભલામણ કરી છે માટે યૈયિ ય અવસ્થા દૂર કરે
અને શુર પાસે જશે ઉપાશ્રયમા આખો દિવસ રાત્રી ગામીને
જેમી રહેવું એ તમારી પ્રકૃતિ માટે હિતકારક નથી સમજીને
વર્તવું તમારા હાથમા છે શરીર પાસેથી કાર્ય ટ્યો પડી ન રહે
ઉપદેશ દેતા રહે હિમત ન હારે પેતાનું ભાવિ પોતાના
હાથમા છે જેની ભાવના રાખશે તેના થશે વર્તમાનમા જેવું
કશ્વું તે પોતાના હાથમા છે હૃદયમા જ્યારે ત્યારે પણ સફળુદિ
પ્રગટતા જો દૃઢ નિશ્ચય કરવામા નહિ આવે તો પશ્ચાત્ બાજી
હાથમા રહેતી નથી અને પ્રમાદનું જોર વધી જાય છે એમ ખાસ
સમજશે સમય વીત્યાબાદ પશ્ચાત્તાપ કરવાથી કંઈ વળતું નથી
હિતસ્વીઓ ઉપર પ્રેમદ્રષ્ટિ રાખશે તમારા ચારિત્ર માટે અમને
ઘણું માન છે ધ્વજાયર્થાદિ મતમા કેઈ જાતનો દોષ લાગ્યો નથી
ફક્ત એકલા રહેવામા અમને તમારૂં ભાગી સારૂં લાગતું નથી તમારા
પર મુને પ્રેમ છે તમારામા કેટલાક સારા સફળુઓ ખીંચ્યા છે
પણ એકલા રહેવાનો પ્રમાદ ન કરો તમે સમજી છે વિચારી
જોશો એજ ધર્મકાર્ય લખશે

इत्येव ३० अर्द्ध शान्ति ३

લેખક બુદ્ધિમાગાર

મુદ્ર સા. ૧૯

સ ૧૯૭૭ ત્રાવણુ સુ. ૮

પાદરા તત્ર શ્રદ્ધાવત દયાવત દેવશુર ભકિતકરક સુશ્રાવક
વકીલ શા મોહનલાલ હીમચંદ યોગ્ય ધમ લાભ વિ. તમારો
સુદિ સાતમે પત્ર આવ્યો, તમાગ ન્હાનાભાઈ હાલ્લાભાઈનું મૃત્યુ
થયું તેના સમાચાર લખ્યા તે જાણ્યા તે સંબંધી મહે તમને
પહેલાથી જાણ્યું છે આત્માને ભાઈ માનો અને આત્માની
દ્રષ્ટિએ સર્વાત્માઓ ભાઈ છે એકના શરીર સંબંધને ભાઈ માની
વિક પ સંકપ ન કરો તમારાપર ભારજોજો આવ્યો તેથી શુ

થયુ ? મનમા ભારખોળની કટપના ન કરવી જે બને તે તટસ્થ
 થૈ દેખો. બને તેટલું કરો. સકલ્પ વિકલ્પ આવે પણ તેને હઠા-
 વવાનો અતરમા અભ્યાસ કરો. બાણેલા જ્ઞાનને આવા વખતે
 આચારમા મૂકી શકાય છે આવા હુબરો પ્રસંગોને નિર્લેપ
 ભાવેસહો મનમા શોક ચિતા કર્યા વિના કર્તવ્ય કરો. આત્માને
 આત્મદૃષ્ટિથી દેખો. શરીરને અનિત્ય દેખો, આત્માનો નાશ
 થતો નથી વસ્ત્રની પેઠે શરીર બદલાય છે, તેથી શરીર નાશથી
 મોહ થવો ન જોઈએ મુસાફરોના વસ્ત્રો જેવા શરીરો તરફ જુવો
 પણ તેઓના આત્માઓને દેખો. આખી દુનિયાના જીવો સાથે
 અનતવાર આવા સબંધ થયા છે, ભૂતકાલીન, વર્તમાનકાલીન
 આત્માના પયયિમા મુઝો નહીં પણ તેઓનો વિવેક કરો. પોતાનું
 શરીર છૂટે છે અને અન્યો પોતાના શરીર નાશથી ખેદ કરે છે,
 પણ આત્માને ઓળખતા નથી એવો ખ્યાલ પોતાના હૃદયપર
 ખડો કરીને આત્મ જ્ઞાનથી સત્ય વિચારો. શુભાશુભ જે કલ્પાયુ
 છે, તેમા શુભાશુભ ભાવરહિત થઈને આત્મામા પૂર્ણ પ્રેમ, ધારણ
 કરો. રૂવો તો એવા ભાવે રૂવો કે જેથી આત્મા વૈરાગ્ય શાતરસ
 સાગરમા ઝીલે આત્મા અમર છે કોઈનો આત્મા મરતો નથી
 કેવળજ્ઞાને સર્વાત્માઓને ભવિષ્યમા ઓળખી મળી શકશે અનંત
 ધૈર્ય ધરો. આનંદરસેરસિત થાઓ.

इत्येव ॐ अह महावीर शान्ति ३

લેખક બુદ્ધિમાન

૪૦ માસિક

તા. ૯-૪-૧૮

સુશ્રાવક વકીલજી શા મોહનલાલ હીમચંદલાઈ યોગ્ય ધર્મ
 લાભ વિશેષ હાલમા તમારો પત્ર નથી તમારું શરીર નબ્બ
 રહે છે તે જાણ્યું છે જે જે વેદના થાય તે લોગવ્યા વિના છૂટકો
 નથી ગમે તેવાને શરીરિક વેદના લોગવવી પડે છે, તેમ

તમે જાણો છો મમજાવે વેદના લોગવવી જોઈએ પડિત વીર્યથી
 આત્મશક્તિ ખીલે છે, અને વેદના વખતે પણ આન્તરિક તથા
 બાહ્યશાન્તિને જનતા પ્રયાસે બાળવી શકાય છે કર્મનું દેવું ચૂકવતા
 પુનઃ અશુભ પરિણામથી નવીન કર્મ ન જ ધાય એવું લક્ષ્મી
 રાખવું જોઈએ, ઉપયોગ દશામા અને છતી સામગ્રીએ પ્રારંભ
 કર્મનું દેવું ચૂકવતા પાછું બ્યાજ વળજે નહીં એમ-સતત વર્ત
 વાતું છે ઉપયોગદશા એ ખરૂં હૃથીઆર છે, આત્માની કિચિત્
 પણ ઉપયોગદશામા જે દેવું ચૂકવાય છે, તેથી આગળ વધી
 ગકાય છે આત્માની ઉપયોગ ધારા એજ નગદ નાપું છે મૂળ
 રકમ છે અને નિમિત્ત કારણની સામગ્રી પ્રવર્તન તે ઉધરાણી
 સમાન છે ઉધરાણીનો ધધો એકનારા ધણ છે મૂળ વ્યાપાર
 તે આત્મામા શુદ્ધોપયોગે વર્તવું એ છે સાધન ધર્મ અને
 ઉપાદાન ધર્મથી આત્માની માનદશા પ્રગટાવી એજ કર્તવ્ય છે

ૐ શાન્તિ ૩

તેજા બુદ્ધિમા ૧૮

મુ ૦ અમદાવાદ

મ ૧૯૧૮ બા વ ૯

શ્રી પાદરા મધ્યે શ્રદ્ધાવત-દેવશુદ્ધ ભક્તિકારક, સુશ્રાવક
 વક્રીલ શા. મોહનવાલભાઈ હિમચ દલાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ વિશેષ
 તમારા પત્ર પહોંચ્યો છે, વાચી સમાચાર જાણ્યા છે વિશેષ સાસા
 રિક સંબંધના પ્રસંગોમા અતરથી નિર્લેપ રહી વિવેક દશાથી
 કર્ત ન કાર્યોમા પ્રવૃત્તિ થવી જોઈએ અને એમ થશે તોજ સા સા
 રના જ ધનોથી મુક્તિ થઈ શકશે સંસારના જ ધનો એ વસ્તુત
 જ ધન નથી પણ તેમા અજ્ઞાન આદિથી આત્માજ જ ધનને જ ધન
 રૂપે કંઈપીને તેમા જ ધાય છે સાસારિક જ ધનોથી-પોતાનો
 આત્મા સ્વતંત્ર થતા તેમ, જધાતો નથી એવી આત્મ સત્તાની પવિત્ર
 ભાવના ભાવવી જોઈએ અને આત્માને શુદ્ધ રાખવા-પ્રય ન કરવો

જોઈએ સ સારમા નિર્લેપદશા પ્રાપ્ત કરવાને માટે વૈરાગ્ય ઉત્તમ સાધન છે જ્ઞાનને વૈરાગ્યનું એટલું બધું બળ છે કે જળમા કમળની પેઠે આત્માને નિર્લેપ રાખવાને માટે સમર્થ થાય છે મોહના દુ ખના પ્રત્યગોમા આત્માની ડસોટી થાય છે વૈરાગી આત્મા સર્વત્ર અભયને દેખે છે અને પોતાના આત્માને એકાત દશાએ ભાવે છે સર્વની સાથે સ બધોની યોગ્યતાએ પ્રવર્તે છે, પણ આન્તરિક દશાથી મુજાતો નથી મુદ્ધમા ચઢેલા શૂરવીરની પેઠે જ્ઞાનીનો આત્મા આગળ પાછળ રચાતા અશુભ વિચારોના બધનોને છેદી નાખે છે, અને સૂર્ય જેમ અબ્રમાથી દૂર ખસે છે તેવી રીતે સર્વ રાગાદિક બધનોથી તે દૂર રહે છે બાહ્યના પ્રસંગો ગમે તેવા દુ ખદ જણાતા હોય તો પણ, તે અન્તરથી નિર્ભય રહીને સર્વત્ર આત્મભાવે જગતને-નિરખે છે આવી આત્મદશા પ્રગટ કરવાને પ્રયત્ન કરશે હાકતર સકલ્યદભાઈને તથા માણુડલાલને ધર્મલાલ

લેખક-બુદ્ધિસાગર

મુ. અમદાવાદ

તા ૨૦-૧૦-૧૮

સુ પાઠન પ્રિય ધર્મી મુશ્વાવડ શા મોહનલાલ હિમચંદ ભાઈ યોગ્ય ધર્મલાલ-ચિત્તની અન્ય ધાર્મિક દિશામા પ્રવૃત્તિ અને નિવૃત્તિ વૃત્તિ હોવાથી ૫૨ લખવાની પ્રવૃત્તિ હાલ વિશેષ થતી નથી મુરજીના શરીરાવસાન પશ્ચાત્ નિવૃત્તિમા વિશેષ લક્ષ્ય ખેચાય છે તો પણ ધાર્મિક પ્રવૃત્તિ ચલાવી હોય તે થાય છે

વિશેષાવશ્યક સંપૂર્ણ ચલામા પન્નર દિવસ લગભ ૧ હવે જોઈશે ધર્મરત્ન પ્રગરણ પણ પન્નર દિવસમા સંપૂર્ણ થશે અન્ય ધર્મના પુસ્તકોનું વાચન થાય છે પ્રાય હાલ બાહ્ય ઉપાધિ જણાતી નથી તેમ અનુભવાતી નથી, પ્રાય સ્વાનુભવ પ્રમાણે

આનંદ રહે છે એમ જાણે છે ધર્મશ્રવણના વાચનમા ઘણો
વખત જાત છે અને લેખનમા મન્દ પ્રવૃત્તિજ થાય છે એટલું
ખરૂં છે કે જ્યાં ઇચ્છા છે ત્યાં અન્તે માર્ગ પડે છે નિવૃત્તિની
ઇચ્છાવાલાને નિવૃત્તિ મળે છે અને મળશે, દિવ્ય ચક્ર જેની
ઉઘડી છે તેને જાણમા રૂચતું નથી અને તેથી તેને પોતાની
અમાન સ્થિતિના આત્માઓની સમતિમા આનંદરસ પડે છે
તેવો અન્યત્ર પડતો નથી, આવો સર્વત્ર અનુભવ છે ક્ષયોપ
શમની સર્વ મનુષ્યોની લિન્નવૃત્તિ હોવાથી પોતાનું અન્યને સર્વ
પસંદ ન આવે અને સર્વનું પોતાને સર્વથા પ્રકારે પસંદ ન
આવે, આવી સ્થિતિ સર્વત્ર થોડા ઘણા અશે જ્યાં ત્યાં દેખાય
છે તેમા જ્ઞાની સાપેક્ષબુદ્ધિ ધારણ કરીને સાપેક્ષભાવે વ્યવ
હાર અને નિશ્ચયથી મધ્યસ્થ વૃત્તિએ આત્મ કંકયાજીમા પ્રવર્તે છે

મ ૧૮૭૮ વૈા સુદિ ૬

સુવ વિગ્નપુર

આધ્યાત્મ ઘટના

આત્મામા આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ સ્વર્ગ નરકની આધ્યાત્મિક
કલ્પના કરી શકાય, દેહધારી આત્મામા મનુષ્ય લોકની કલ્પના
ઘટાવી શકાય, આત્મા અને મનમા આધ્યાત્મિક દેવદેવી ઇન્દ્રની
કલ્પના ઘટાવી શકાય, પણ તેથી શ્રી સર્વજ્ઞ પરમાત્મા મહાવીર
દેવે પ્રકાશેલા જાણ સ્વર્ગ તરફ મનુષ્ય લોક દેવો ઇન્દ્રો વગેરેનું
નાસ્તિત્વ કદાપિ માનવું નહિ જરૂર છે સર્વજ્ઞ કેવલ જ્ઞાનમા આદ્ય
રાજ લોક વગેરે જે જે પદાર્થો દેખ્યા છે તે સત્ય છે તે
પરોક્ષ જ્ઞાનથી તે તે સ્વર્ગ તરફ નરક વગેરે સાક્ષાત્ ન દેખાય
અને કેટલાક પદાર્થો બુદ્ધિગમ્ય ન થાય તેથી તેની શકા ન
કરવી. અનુભવ ગમ્ય જ્ઞાન ન થાય ત્યાં સુધી અધ્યક્ષ દ્રશ્યને
પણ જાણ ધારવી સર્વજ્ઞ વીતરાગ મહાવીરના વચનોની અધ્યક્ષ

મદ્દાથી પણ અમે આત્મશુદ્ધિ થાય છે ચૌદરાજ લોકમા રહેલા સર્વસ્થૂત સૂક્ષ્મ પદાર્થોને અધ્યાત્મદૃષ્ટિએ અધ્યાત્મરૂપકથી આત્મામાં ઉતારી શકાય છે, તેથી બાહ્ય પદાર્થોનું ખડન થતું નથી એમ અધ્યાત્મ દૃષ્ટિથી તથા તત્ત્વદૃષ્ટિથી સમજવું ઉલટી વાણી-અવળી વાણીનો અર્થ છે તે અધ્યાત્મદૃષ્ટિથી ઉકેલી શકાય છે આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિથી ઉપમિતિ ભવ પ્રપચ આદિ અન્યોના પાત્ર સમજવા તથા વેદાતના અન્યો પણ કેટલાક જાણવા કર્મ ક્ષેત્ર વિજયો વગેરેને અધ્યાત્મ પાત્રોથી અતરમાં ઉતારી શકાય છે સર્વ તીર્થકરો ને અધ્યાત્મદૃષ્ટિએ અતરમાં અધ્યાત્મ પાત્રો તરીકે ઉતારી શકાય છે તેમાં અસંખ્ય ઔપચારિક વ્યવહાર નયની દૃષ્ટિની મુખ્યતા છે એમ એ નયની અપેક્ષાએ જાણવું રામ, કૃષ્ણ, બુદ્ધ, પ્રભુ મહાવીર વગેરેનું બાહ્ય ચરિત્ર પ્રસિદ્ધ છે તેમ તેમને આત્મરૂપે આત્મામાં અતર ચરિત્રથી ઘટાવી શકાય છે એમ બે રીતે પણ અપેક્ષાએ ચરિત્ર ને સમજે છે તે અધ્યાત્મજ્ઞાની બને છે

લેખક બુદ્ધિમાગર

સુઠ સાબુદ

તા. ૮-૮-૨૧

પાઠરા મધ્યે ત્રણ શ્રદ્ધાવત, દયાવત, દેવગુરૂ ભક્તિકારક, મુદ્રાવક વડીલ શા મોહનલાલ હિમચદલાઈ યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિશેષ તમારો વીસ દિવસ લગભગથી પત્ર નથી ડાહ્યાલાઈ અમદાવાદ માં છે તેથી તે તરફ લક્ષ હશે આજ વધારે માં છે એમ જાણ્યું છે કર્મનો ઉદય લોગના વિના પરમાત્મા મહાવીર જેવા પણ છૂટ્યા નથી કર્તવ્ય જાણવું હર્ષ શોકથી મુક્ત રહેવું જ્ઞાનની કસોટી આવા પ્રસંગે થાય છે કમલ જેમ જલ ઉપર રહે છે તેમ આત્મજ્ઞાની મસારના વિકટપ સકટના ઉપર રહ્યા કરે છે પણ તેમાં ખૂટતો નથી, કોને જન્મ મૃત્યુ નથી ?

આત્માનો સખા આત્મામા છે ભાઈ વગેરે સર્વ આત્માઓને દેખવા
પણ દેહના સખ ધે આત્માનો સખ ધ ન દેખવો આત્માથી
દેહભિન્ન છે એમ જાણે છે તે શોકથી મુક્ત છે ધર્મ સાધન
કરશે ધર્મ કાર્ય લખશે

વેખક બુદ્ધિમાનર

મુઠ માણસ

સ ૧૬૫૬

શ્રી કાવીઠા મધ્યે સુગ્રાવક શા રતનચંદ લાધાણ તથા
શા ઝવેરચંદ ભાવાનંદાસ તથા બાઈ મનસુખ તથા મણિલાલ
યોગ્ય ધર્મલાલ પ્રાપ્ત થાઓ

વિશેષ સ્વશક્તિ અનુસારે આત્મોપયોગે સ્વધર્મમા પરભવ
ત્યાગ પૂર્વક પ્રવૃત્તિ થતી હશે એજ સારમા સાર કર્તવ્ય છે
કહ્યું છે કે—જિજ્ઞાસુ જલવિન્દુ સમ—સપત્તીઓ જલ તરંગ લીલામાં

સુમિળય સમપિમ્મ—જ જાણસુ ત કરિજાસુ ॥૧॥

જીવન, કાલના અમ ભાગમા રહેલા જીવના બિંદુસમાન
છે, સપત્તીયો જીવના તરંગ સમાન છે, સાસારિક કુટુંબનો પ્રેમ
સ્વપ્ન સમાન છે, માટે હે ભવ્યાત્મા બે તું તેવું જાણતો હોય
તો ધર્મ સાધન કરી લે ગયો વખત પાછો આવનાર નથી
કહ્યું છે કે—જાજા વઘઈ રચણી—ન સા પદિનિઅસર

મહમ્મ કુળમાણસ—અહલા જતિ રાહ્યા ॥૧॥

જે જે રાત્રી દિવસો વિતે છે તે પાછા આવતા નથી
ધર્મ પુરોનો રાત્રી દિવસરૂપ કાલ સફલ છે પણ અધર્મ કર
નારનો રાત્રી દિવસરૂપ કાલ નિષ્ફલ જાણવો આ જીવ પોતે
કર્મ કરે છે અને પોતે તે ભોગવે છે

કહ્યું છે કે—પગો વઘઈ કમ્મ, પગા વઘઈ વધ મારણ વસણાઈ ।

વિમહર મવમિ મમઢઈ—પયુષિજ કમ્મ થલયિઓ

જીવ સ્વયમેવ કર્મ બાધે છે એકલોજ વધ બધન
માત્ર આદિ આપત્તિને સહન કરે છે, વળી એકલોજ કર્મથી કળાયો

છતા ભવમા લટકે છે, આ આત્માનુ અન્ય કોઈ હિતાહિત કરવા
 સમર્થ નથી પોતાના શુદ્ધ સ્વભાવે પોતાનુ હિત છે, અને આત્માના
 અશુદ્ધ સ્વભાવે આત્માનુ અહિતજ છે, પ્રાય પચમ કાલમા
 અહિતના નિમિત્તો વિશેષ છે હિતના નિમિત્તો કવચિત્ ભાગ્યોદયે
 મળી શકે છે સત્ સ્વરૂપ અન્યથા થતું નથી પણ તેને તેનું
 જ્ઞાન નથી તેથી ભવ ભ્રમણ કરે છે જડ તે ચેતન રૂપે ત્રિકાલે
 યશે નહીં આત્માની અશુદ્ધ પરિણતિ તેજ દુ ખદાયિકા છે
 વસ્તુ, વસ્તુરૂપે સમજવી મુશ્કેલ છે

યત ચોપાધ—વસ્તુ સ્વરૂપે વસ્તુ લહે, તે પરમાર્થ રાચી રહે
 જ્યાં નહિ આત્મનો ઉપયોગ, ત્યાં નહિ શાશ્વત

સુખનો લોગ ૧

મનમા જાણે લોગજ રોગ—પુત્રાદિક દુ ખકર સંયોગ
 શરીર માટી ખોટો ખેલ—વસવુ તેમા જેવી જેલ ૨
 જવાબિનદિ વૃત્તિ દળે—આપોઆપ સ્વભાવે જળે,
 વૈરાગ્યે જો અતર વસે—આત્મ સ્વભાવે વૃત્તિ ધસે ૩
 રાશિ કર્મતણી રોકાય—ધર્મજ સાચો તેહ કહાય
 સમ્યક્ જ્ઞાન વિના નહિ મુક્તિ—આત્મજ્ઞાનથી રહે ન જાતિ ૪
 નામ માત્ર જ્યાં ધર્મે ધધ—સત્યાસત્ય ન દેખે અધ
 ધર્મ કર્મનો લહે ન લેહ—ભવની ભ્રમણાનો લે ખેહ ૫
 આત્મ ધર્મ ન પુદ્ગલ માય—માને મૂરખ ધર્મજ ત્યાય
 ધર્મ નામથી તે શુ તરે—મૃગ કસ્તુરી વન જથું ફરે ૬
 તારૂ તારામાહી રહ્યું—ઝટ તે જ્ઞાની પુરૂષે ઝડપ્યું
 કરતો તેનું પોતે ધ્યાન—પામે અવિચલ મુક્તિ સ્થાન ૭
 સદસત્ ભાવે આત્મ શ્રદ્ધા—સાદિ અનંતિ સ્થિતિ લહે,
 એવો આત્મ જાણ્યો જાય—ધર્મ લાભ ત્યારે કહેવાય ૮

અનત સ્નાનાદિક છે ધર્મ-ધર્મી આતમ જાણેા મર્મ
 લેદાલેદે તેહ જણાય-ધર્મ લાભ ત્યારે કહેવાય ૬
 મ્વય પ્રકાશક શુભની ખાણુ-અજ અવિનાશી સિદ્ધ સમાન
 નિજ શુભ લોગી જ્યારે યાય-ધર્મ લાભ ત્યારે કહેવાય ૧૮
 સુખ હુ ખ આવે હર્ષ ન ચોક-ચત્રુ મિત્ર સમદષ્ટિ યોગ
 સમભાવે જનમા વર્તાય-ધર્મલાભ ત્યારે કહેવાય ૧૧
 પર પરિણતિ તે નિદા વૈર-આતમ રમતો સમતા ઘેર,
 ચિદાનંદ જ્યોતિ પ્રગટાય-ધર્મલાભ ત્યારે કહેવાય ૧૨
 મારૂ ન્મારૂ કદી ન યાય-તારૂ ક્ષણમા વિણુશી જાય
 નિશ્ચયથી એ જાણુ જાય-ધર્મલાભ ત્યારે કહેવાય ૧૩
 નવ ત ત્વાદિક સાતે ભગ-જાણી લાગ્યો અવિહુડ રગ
 મન વૈરાગ્યે વર્તે ભાય-ધર્મલાભ ત્યારે કહેવાય ૧૪
 ધર્મ ન પુણ્નલ ધર્મ ન કુલ-ધર્મ શ્રદ્ધે વણુ તે ભૂલ
 નય નિશ્ચયે ધર્મ શ્રદ્ધાય-ધર્મલાભ ત્યારે કહેવાય ૧૫
 ધર્મલાભ જો એવો મળે-જન્મ જરાના ફેરા ટળે
 ધર્મલાભ એવો જે પાય-વડુ તેના નિશદિન પાય ૧૬
 ૬ યેન ઝં જાતિ ૩

લેખક શુદ્ધિસાગર સવત ૧૯૫૯ જેઠ સુદિ ૨ શુભ મેસાણા

શ્રી પાદરા મધ્યે શ્રદ્ધાવત દયાવત દેવશુરૂ ભક્તિકારક
 સુધાવક શા. મોહનલાલ હિમચદલાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ.

સ્નાન ચરણ ઉપયોગમા, કાંઠે નિશદિન કાલ,
 સાધુ તેહીજ આતમા, અવર મ જ ખો આળ ૧
 યય મહામત ઉચરે, દોષ રહિત આહાર,
 આતમ અનુભવ ખીનતે, એ સજ મિથ્યા ભાળ ૨

- કબટ કરે કાઉસગથી, ચપળ ચિત્ત અનુસાર,
આતમ અનુભવ બીન તે, કયુ ઉતરે ભવપાર ૩
- વચન પ્રપચય વિલાસથી, દેતો પર ઉપદેશ.
આતમ અનુભવ બીન તે, લજ્જાવે સાધુ વેશ ૪
- ગામોગામ કરતો કરે, ઉપદેયે જીનધર્મ,
આતમ અનુભવ બીન તે, કયુ છોડેના કર્મ ૫
- ચાર નિશ્ચયે દેશના, -વ્યવહાર નિશ્ચય જાણુ,
આતમ અનુભવ જાણુતો, ધરશે જીનવર આણુ ૬
- મારગ અનુસારી ક્રિયા, કરતો ધરતો ધ્યાન,
આતમ અનુભવ જાણુતો, લહેશે કેવળ જ્ઞાન ૭
- નિશ્ચય નય હૃદયે ધરી, ધરતો શુભ વ્યવહાર,
આતમ અનુભવ જાણુતો, જીન શાસન જયકાર ૮
- તત્ત્વ નવ અને દ્રવ્યના, દ્રવ્ય શુણુ પર્યાય,
આતમ અનુભવ જાણુતો, આતમરૂપી થાય ૯
- દ્રવ્યતણા ઉત્પાદને, વ્યય ધ્રુવનુ જ્ઞાન,
આતમ અનુભવ જાણુતો, લહેશે તે શિવસ્થાન ૧૦
- સજીત ભગીએ વહેચતો, દ્રવ્ય પદારથ જોહ,
આતમ અનુભવ જાણુતો, શિવ સુદરી વરે તેહ ૧૧
- પરમાતમ સો એક હૈ, તેહ તણા જીવ અથ,
વેદ વચન પ્રપચથી, કરતો જગ પ્રચસ ૧૨
- પરમાતમથી લિન્નએ, જગત જીવ દેખાય,
પરમાતમ અથ જ્ઞાની વા- અજ્ઞાની કહેવાય ૧૩
- જ્ઞાની કહો પરમાત્મ અથ, અજ્ઞાની દેખાય,
યદિ કહો અજ્ઞાની તો-જ્ઞાની જીવ જણાય ૧૪
- જ્ઞાનાજ્ઞાન મયી અહો, એ માનોગે અથ,
જ્ઞાનાજ્ઞાનમયી થયો, પરમાતમ પદ જાય ૫

પરમાતમથી ભિન્ન નિત્ય, જો માનોજે જીવ	
વ્યક્તિરૂપે પરમાતમા, નહીં તે યાચ સદીવ	૧૬
પરમાતમથી ભિન્ન જો, વ્યક્તિ જીવકી હોય,	
તો એહી પરમાતમા, અથ તે કયુ કરી જોય	૧૭
અભિન્ન પરમાતમ થકી, જગત જીવ કહો ગાઈ,	
અથ જીવની ભિન્નતા, પ્રગટ કયુ દેખાઈ	૧૮
ભિન્નાભિન્ન કહો ચહિ, પરમાતમથી જીવ,	
સ્વાદ્વાદ તબ આ ગયા, કયુ કરતે હો રીવ	૧૯
નાનથકી અભિન્નહે, વ્યક્તિસ્વરૂપે ભિન્ન	
નિત્યાનિત્ય વચનથકી, અદ્વૈત મતતા ખિન્ન.	૨૦
સત્તાયે પરમાતમા, સર્વ જીવ હે બાણ,	
કર્મ સંબંધે આતમા, સ્વરૂપ બૂંચો જ્ઞાન	૨૧
કર્તા હતા એક હૈ, જગત રચનાકાર	
કર્તા તે વળી જીવનો, પશુ પંખી નરનાર	૨૨
પ્રજ્ઞા જગ રચના કરે, વિપ્લુ પાલનહાર	
જગત જીવતણી વળી, કરે રૂઠ જ હાર,	૨૩
તેહ ત્રણ રૂપે કરી, બાણી એક જ વ્યક્તિ,	
જગ, સત્વ તમોણી ભિન્ન વિચારો શક્તિ,	૨૪
કર્તા ઈશ્વર માનનાર, કરતો એ ઉપદેશ,	
તરવાતરવ વિચાર બિન, જ્ઞાન નહિ લવલેશ	૨૫
જગત હે પુદ્ગલ દયા, ઈશ્વર આતમ દ્રવ્ય,	
પુદ્ગલ રચના કયું કરે, સુચુક્તિ સુલુ ભવ્ય	૨૬
અરૂપીય પરમાતમા, સ્વ સ્વરૂપનો બાણ,	
પુદ્ગલ તેહથી ભિન્ન હૈ, ઉપદેશ જીવ લાણ,	૨૭
એક અધિકરણ મૂર્તિરૂપ, તેમા વિભાતિ સ્વભાવ	
શુણ ત્રણ કિમ કરી રહે જને ન એહ જનાવ	૨૮

- તમ તેજ વિભતિ જે, તે બેનું કીમ હોય,
એકાધિકરણ જ અહો, સમજે વિરલો કોય ૨૯
- અધિકરણરૂપ મૂર્તિમા, ગુણ ત્રણ રહે ભાય,
એતો શશના રૂગ સમ, વચન એ ન મુકાય ૩૦
- ૨૪ તમ ગુણ યુક્ત જે, અજ્ઞાની કહેવાય,
ઉત્તમ તેહને માને જે, મુક્તિપદ કયું પાય ૩૧
- ૨૫ તમો અજ્ઞાનમય, ગુણ તે કયું કરી હોય,
આતમ ગુણને અનુભવો, ત્યાદ્રાઢ સુખ જોય ૩૨
- મિથ્યા મત મૂકી કરી, આરાધે જીવનવાણી,
લહેશે તે પરમાતમપદ, આતમ અનુભવ બાણી ૩૩
- બાહિર ધર્મદશા ભજે, અતર ધર્મ વિચાર,
આપ ત્વરૂપ વિચારણા, ધર્મ ક્યાન મનોહાર, ૩૪
- દેખે સો નહી આતમા, આતમ નહી દેખાય,
રાગદ્વેષ તુ કયા કરે, પુદ્ગલમે કયું જાય ૩૫
- અલખ નિરજન આતમા, વ્યાપી રહ્યો શરીર,
ખીર નીર સખ ધ જ્યું, શુદ્ધ શુદ્ધ વડવીર ૩૬
- પ્રતિ શરીરે લિન્ન લિન્ન, આતમ દ્રવ્ય અનત,
અજર અમર અવિનાશી હૈ, સિદ્ધ શુદ્ધ ભગવત ૩૭
- રાગી નહિ દેષી નહિ, અરાગી નિર્માયી,
અનત સુખ કેા ભોગી હૈ, અનત શક્તિ સુહાર્ધ ૩૮
- સિદ્ધ તણા સાધર્મી હૈ, સત્તાયે સખ જીવ,
રાગી દેષી જે લહે, તેહી મૂઢ જ કઢીળ ૩૯
- સન્નતિ સખ જીવપર, જે જન ધરતો વૈર,
બહિરાતમ શિરોમણિ, કરતો કાળો કેર ૪૦
- ભૂડુ કરવા કેા નહિ, સમર્થ જગમા જોય,
કર્મ વિપાક વિચારીને, સમજો સન્નજન લોય ૪૧

આપઆપ મે સ્થિત જબ, પરકો કિશ્યો પ્રચાર	
મોહરાય તબ નાચ હે, ખાચે દુર્જન માર	૪૨
અપની કથની ઝો કથે, પરની કથની પાપ,	
ત્યાદ્વાદવાદી જીનકી, કથની હરે સતાપ	૪૩
આતમના પરિણામ તો, આતમમાદી સમાય,	
વપુ કિયામા કર્મની, પ્રવૃત્તિ જ જણાય,	૪૪
બાદ્યાચાર પ્રવૃત્તિમા, નહી આતમનો ધર્મ,	
બાદ્યાચારથી રાચવુ, એતો મિથ્યા ભમ	૪૫
આતમનો ઉપયોગ તે, આતમનો છે ધર્મ,	
બાદ્યવિષે નહિ આતમા, સમજે રહે ન કર્મ	
કર્તવ્ય કર્મો કરે, જ્ઞાની નહિ બ ધાય,	
જ્ઞાન દયા જે આકરી, તે ચારિત્ર મુહાય	૪૭
મુહાતમ વધુ અન્ય સહુ, તેમા નહી નિજ ધર્મ,	
સમજી બાહિર સહુ કરે, તે નહી બાધે કર્મ	૪૮
નિમિત્ત કારણ ધર્મ તે, પ્રતિ વ્યક્તિએ સિન્ન	
જ્ઞાની ત્યા મુંઝાય નહિ, નયદષ્ટિએ પ્રવીણ	૪૯
બાહિર કર્મો સહુ કરે, પપુ નહિ બાધે કર્મ,	
એવો જ્ઞાની આતમા, પામે મુક્તિ શમ	૫૦
દેવશુરને ધર્મની, શ્રદ્ધા પ્રીતિ યોગ,	
સમકિત પ્રગટે આતમા-રહે ન મુદ્ગલ ભોગ	૫૧
સ પ્રતિ પચમકાલમા, શુર આવબન શ્રેષ્ઠ,	
શુર આવબન યોગથી-લાગે જડ સુખ એ ઠ	૫૨
શુર કૃપાવણુ ધર્મની, કુચી હાય ન થાય,	
શુર શ્રદ્ધા પ્રીતિ બળે, શુર કૃપા પ્રગટાય	૫૩
શુરમા શ્રદ્ધા પ્રીતિથી, પત્યર જેવા લોક,	
આતમ જ્ઞાનને પામતા, શુરવપુ સઘણુ દોક,	૫૪

શુરની ભક્તિ જોડે, તેનું અતર ઝોર	
ફગ્ગ એટલો જાણવો, શાહુકારને ચોર,	૫૫
આત્માદિક તત્ત્વો તણી, થદા, શુરથી થાય,	
નૈન ધર્મ સમજાવવા, શુરજી પુદ ઉપાય.	૫૬
શુર આધારે જ્ઞાન છે, ખીલો નહીં ઉપાય,	
શુર લક્ષ્મી ઘટ અનુભવે, નાસ્તિક ખત્તા ખાય	૫૭
ધર્માનુભવ ખાવની, તત્ત્વજ્ઞાન દાતાર	
બુદ્ધિસાગર અનુભવે, પામે તે સુખસાર	૫૮

શ્રી સર્વજ્ઞ સ્યાદ્રાદિને નમ

શ્રી કાવીઠા મોક્ષાભિલાષીભાઈ રતનચંદ લાધાજી તથા
જાણ જોરેભાઈ યોગ્ય પાદરાથી મુનિ. બુદ્ધિમાનરના ધર્મલાભ
પૂર્વક માલુમ કે આત્મા સર્વની શાંતિ ઈચ્છે છે અને તે આશ્વ-
તર શાંતિ હૃદયમાં પ્રસરે અને કર્મની વર્ગલુઓનો વિયોગ
થાઓ આત્મા એ એવ - શાંતિ પામી સર્વજ્ઞત્વ
પ્રગટ કરે એમ માગે મૂલ ઉદ્દેશ ભાવી ભાવે કરી જની આવે
તો પ્રયત્ન લેજો ગણીશ-મોક્ષ પ્રાપ્તિમાં દરેક મનુષ્યને ઈચ્છા
હોય છે પણ યથાયોગ્ય સામગ્રી મળવી મુશ્કેલ છે વારંવાર
આત્માની શુદ્ધિ માટે જોલવાનું થાય છે પણ આત્માની
શુદ્ધિ કોઈ વિરલા કરી શકે છે વેશ પહેરવો સહેલ છે, પણ
જાણવો મુશ્કેલ છે બાકી તો શુ કહેવું નિર્જન્ય પ્રવચન અને
કાતતા સૂચવે છે તેથી એકાંતનો પરાજય છે, આ કાલમાં તેમ
નર્વ કાલમાં પાચ સમવાયી કારણે કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે

છે તો પણ હજી બગતો નથી, ત્યારે બીજાનો શો દોષ ? વિચારો કે આપણે મરતી વખતે બેટલુ આપે દેખીએ છીએ તેમાનુ શુ લઈ જવાના તે વિચારવા લાયક છે ? અને જ્યારે તેમાનુ કંઈ પણ સાથે નથી આવવાનુ ત્યારે નાહક તેવા પદાર્થોની પ્રાપ્તિનો પ્રયત્ન કરી નકામો જન્મ શુમાવવો એ સાડ કહી શકાયે નહિ જેમજને તેમ પ્રમાદ દૂર કરી ધર્મમા તત્પર થવું હવે હું ઉપસ હારમા આત્માની શક્તિનો માર્ગ આત્મા પ્રત્યે જણાવુ છું કે હે આત્મન્ ! તમે પોતે અનંત શક્તિના ધણી થઈને તમને જે પુણ્યલક્ષ્ય હુ ખી કરે છે તેનો વિચાર કરો તેનુ કારણ એ છે કે તમે તે કર્મને પોતાને હુ ખકારી છે એમ બાલુતા નથી અને જાણો છો છતાં પણ 'પુણ્યલક્ષ્ય મમતા છે તેનો ત્યાગ કરવા નથી આ આપે દેખાતો કર્મનો પ્રત્ય ત્યાગ કરી પોતાના સ્વરૂપમા રહેશો. યશ કીર્તિને સાડ પ્રયત્ન કરવો તે ઠીક નથી કહ્યું તમે પોતે તમારા સ્વરૂપમા રહેશો તો શાશ્વત સુખ પામશો એમ દેહ ધારી બુદ્ધિ નામ ધારી ચેતનજ આવસ્થામા આત્માને અહિંસ માર્ગ કહે છે તે આદેય છે એમ જાણવું, તે સત્ય આહી-ઓને લાભ આપશે.

ૐ શાન્તિ ૩

લેખક બુદ્ધિસાગર

મું પેથાપુર

વૈદ્યાખ

સ ૧૯૧૨ જૈન કોન્ફરન્સ પ્રમમ

પેથાપુરમા જૈન પ્રાતિક કોન્ફરન્સ ભરવાનો ઉપદેશ આપ્યો અને તેથી સઘના આગેવાનોએ જૈન કોન્ફરન્સ ભરી ત્રણ દિવસની બેઠક શ્રે પ્રમુખ થાવક ગુલાબચંદ દંડાએ જૈનોની ઉન્નતિના ઉપાયો દર્શાવ્યા છેલા દિવસે સઘના આગ્રહથી મે ભાપણ આચાર્ય જાણથી અવલોકના જૈનો અભ્યુદય માર્ગે વડે

ને એમ લાગે છે પણ અધ્યાત્મદૃષ્ટિથી દેખતા તેઓ જૈન તત્ત્વજ્ઞાન પામ્યા વિના આગળ સત્યોત્તતિ માર્ગ પર ગમન કરી શકે નહિ આધ્યાત્મિક વ્યક્ત સર્વ શક્તિઓનું સ્વજન થયું નથી તેથી જૈન કોમ હજી જાગી જ નથી એમ અપેક્ષાએ કથાય છે જૈનધર્મના જ્ઞાન વિચારોથી અને જૈનધર્મીઓનાથી જ જૈનોની ઉન્નતિ છે જૈન અધ્યાત્મજ્ઞાનથી અને યોગથી જૈનોની પરપરા ઉન્નતિ કમમા ઉત્તરોત્તર વશપરાએ વહી ચકરે દેવગુરુ ધર્મની શ્રદ્ધાથી પતિત થનાર જૈનોથી આત્માની ઉન્નતિ થઈ શકતી નથી અને દેશ સઘ કોમની પણ ઉન્નતિ કરી શકનાર નથી બાલકમની પ્રભાથી પ્રગટેલા જૈનો, ઠરાવો કરીને ખુશ થયા છે પણ તે પ્રભાએ વર્તવાને આત્મલોગ આપવામાં પાછા પડે છે થોડા વર્ષ સુધી ભાષણોની મહત્તા અકાશે મસ્તતા તો કંઈની કંઈનારા કરતા કારણોથી આદર્શ કર્મયોગીઓ થનારાઓની મહત્તા અકાશે, જેઓએ પોતાના શરીરમાં રહેલા આત્માનું સમ્યક્ સ્વરૂપ જાણ્યું નથી અને આત્માની જ્ઞાનાદિ શક્તિઓ પર જેઓને વિશ્વાસ નથી તથા તે પ્રગટાવવાની જેઓની પ્રવૃત્તિ નથી તેઓ બાહ્ય વિશ્વાસમાં અલસિયાના જેવું જીવન ગાળનારાઓ ચાતુર્વિધ સઘની ઉન્નતિ શુ કરી શકવાના હતા ? ઠરાવોને આચારમાં મૂકીને જેઓ મૂળા મૂળા કાર્યો કરે છે તે જૈનો ચક્રીના માર્ગ પર મુસાફરી કરનારા છે હજારો અનાની જૈનો કરતા એક જૈનધર્મ તત્ત્વજ્ઞ જ્ઞાની જૈનથી સ્વપરનું અનતગણ્ય હિત થનાર છે જૈન પરિષદો ભરવી પણ ઠરાવો કરીને તે પ્રભાએ વર્તવું, સઘની સેવામાં સર્વ તીર્થોની સેવા ભક્તિ સમાય છે એવા ચતુર્વિધ સઘની સેવાભક્તિમાં આત્મા સમર્પાઈ જાય

શ્રી કાવીઠા મધ્યે મુશ્તાવક શા. અવેરભાઈ તથા રતનચંદ
લાધાજી યોગ્ય ધર્મલાભ વિશેષ અત્ર સુખશાતા વિશેષ એ / કે
વમ સાધનમા તત્પર રહેવું, અને આત્મ સ્વરૂપનું ચિતવન
કરવું, તેમ કરતા મોહ સંયમો ચાર ઓછો થતો બંધ છે માટે
શાસ્ત્રમા કહ્યું છે કે —

આત્મા સ્વરૂપ વિચારણાએ લાલ-એહી જાહે શિવ ચર્મ,
માને અપમાને સમ હુવેરે લાલ!

કીમ કરી બાપે કર્મરે, ભવિકજન ઓલખો આત્મસ્વરૂપ ॥૧॥
આત્મસ્વરૂપ ભાવિત મતિરે લાલ. મોહરાય કરે નાશ, તેર
કાઠીઆ જીતતારે લાલ.

ચિદાનંદ પ્રકાશરે, ભવિકજન ! ઓલખો આત્મસ્વરૂપ. ॥૨॥
ઇત્યાદિથી બાણુ કે પડ્ દ્રવ્યમા સારભૂત ઉપાદેય આ મ
દ્રવ્ય-અનંત નાન દર્શન આગિમય, લોકલોક પ્રકાશક, ઉત્પાદ
બંધ દુષ્ટ સંહિત છે, તેજ આદરવા યોગ્ય છે, અને રાગદ્વેષ પુદ્
ગન રૂપ છે તેનો ત્યાગ કરવો તે ઉપર કહે છે

રાગદ્વેષ પુદ્ગલ દશા, અતર આતમ ખેલ,
અતિ નિર્મળ પરમાતમા, નાહી કર્મકો મેલ. ॥૧॥

આખચકી જે દેખતા, તેતો પુદ્ગલ ભાવ,
અતર હૃદિ બે કરે, પરમાતમ દેખાવ ૧

કષ્ટે કષ્ટે આયુ વહે, પામર જીવ વિચાર,
દુખ અનતા પામીયા, નરક નિગોદ મજાર. ૨

કર્મ પ્રયોગે દુખ છે, જ્ઞાન સંયોગે ચર્મ,
તે કાલજી બધી જીવડા, નાશ કરો સજ કર્મ ૩

પરપરિણતિ પોતાવણી માને તેહી ગમાર,
પરપરિણતિ ફરે કરે, પામે તે લવપાર ૪

અજલિ જલ જલુ આઉખુ, — જોનન જોગે બંધ,
ધર્મ ક્રિયા અવ સજડરે, ધમ ધ્યાન ચિત્ત લાય. ૫

મુખ પોકારે આતમા, કષ્ટમા ભૂલી જાય,	
ઉપયોગી ચે આતમા, મુક્તિ વધુ સુખપાય	૬
નરક નિગોદે તુ ભમ્યો, જાણ અનતીવાર,	
આઠ કર્મની વર્ગણા, ગ્રહી લક્ષો અવતાર	૭
ચેત ચેત અવસર મળ્યો, મોહને દૂર નિવાર,	
ધૂમાડા બાચક સમો, પુત્રાદિક પરિવાર	૮
અહ મમ એ મત્રહે, ભવભ્રમણકો હેતુ,	
નાહ ન મમ મત્ર હે, ભવસાયરકો સેતુ	૯
હાડ રૂધિર માગે જન્યુ, યહ શરીર વિચાર,	
પાણી પરપોટા સમુ, જતા ન લાગે વાર	૧૦
સ સાર વ્યવહારેકરી, જગમા મોટો થાય,	
શરીર સોજા પુરૂષવત, મનમા શું ? ફૂલાય	૧૧
માન અપમાન નિહાતણ, કારણ પુણ્યને પાપ,	
એ બીહે પુણ્નલ દશા, આતમ અવિચલ છાપ	૧૨
કોણ તુ ક્યાથી આવિયો, બાઈશ ક્યા તુ વિચાર	
એકીલો તું આવીયો, માતા જીર વિચાર	૧૩
ગર્ભકાલના દુખતુ, જાન તુ મૂલ્યો ભાઈ,	
આલ પ પાલે વિઠીયો, માની બેઠો સગાઈ	૧૪
ધંદ્રિ પુણ્નલ મન વચન, એ સજ કર્મે હોય,	
જળ જીનકો વિનાશ હે, તળ શિવ સુખકુ જોય	૧૫
વારવાર નહી મલ્યો, મનુષ્ય ભવ અવતાર,	
પર પુણ્નલ અપનો ગ્રહી, બાઈશ નરક દુવાર	૧૬
પઢી પાર નહી પામીયો, સર્વ શાસ્ત્ર જગસાર,	
પદ્ દ્રવ્યો વિચારીને, ગ્રહો આતમ હિતકાર	૧૭
મ્યાનક પાપ અઢારકી, ત્યાગ પુદ્ધિ જળ હોય,	
મેન્ય તદા મોહ રાયકો, પોકે પોકે રોય	૧૮
નિદ્રા વિકથા પન્હિરો, નિદા વિષય કષાય,	
શુદ્ધ સ્વભાવે આતમા, પરમાતમ પદપાય	૧૯

અહો અહો આ આતમા, અનંતશક્તિ કે સ્વામી,	
અજર, અમર, અવિનાશી હૈ, પૂર્ણનંદ નિ કામી	૨૦
દર્શન જ્ઞાન ચરણતલો, લોકતા આતમશય,	
નિત્યાનિત્ય અરૂપી હૈ, એકાનેક કહેવાય	૨૧
આઠ પામે ડરી આતમા, સ્વરૂપ વિચારે જેહ,	
ધર્મ ધ્યાની તે જાણવો, કરે કરમકો ખેહ	૨૨
મુઠ મુઠારે વેષ લઈ, ધારત પરકી આય,	
અહો અહો બહિરાતમા, કરતો આપકો નાશ	૨૩
ચરણ શ્રદ્ધી નિહા કરે, પરકા અવગુણ ગાય,	
એલી હૈ પુણ્યલ દયા, તીલકો સગ નિવાર	૨૪
ગુણ લહીજે જ્યાયકી, તીહા ધર બવિરાગ,	
નિહા કરતા પરતણી, ઘરમા મૂકે આગ	૨૫
આરોપિત પુણ્યલ તણા, મુખકુ માનો હું ખ,	
બવ ઉદેગથી નિસ્તરો, પામી આતમ મુખ	૨૬
ધરો ધ્યાન ઓર જ્ઞાનકુ, ભાવના બાર વિચાર,	
સત્સંગમ દોહીલો, કર્મ કટાવન હાર	૨૭
નિમિત્ત જેવા પામતો, તેવો આતમ યાય,	
ઇલી ભમરી સગજયું, સત્સંગમ મુખદાય	૨૮
ટૂંધુપક્ષીયા જીવડા, પથમ આર મજાર,	
ભવની બાહુલ્યતા થકી, માને સાર અસાર	૨૯
પથ વિપ મલીયા જીહા, મોહરાય પ્રચાર,	
પુણ્યોદયથી જીવને, સત્સંગમ આધાર	૩૦
સત્સંગમ કરી આતમા, જોતો આતમ સ્વરૂપ,	
બુદ્ધિસાગર ધ્યાનથી, બવી થાવે ચિદ્રૂપ	૩૧
આતમ સ્વરૂપ વિચારણા, કરતો આતમશય,	
પરમાતમ પદ પામી તે, રહેશે શિવપુર ઠાય	૩૨
એમ આતમ સ્વરૂપ વિચારણા કરશે કે જેથી તત્ત્વજ્ઞાન	
યાય એજ	

ૐ નમો ઘીતરાગિને

લેખક બુદ્ધિસાગર

મવત ૧૯૬૦

મુઠ અમદાવાદ

આખરી પોતનો ઉપાશ્રય

શ્રી પાદરા મધ્યે દેવગુરુ ભક્તિકારક સુશ્રાવક વકીલશ
 શા. મોહનલાલ હિમચ દલાઈ તથા શા. ઝવેરલાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ
 પહેાચે. વિશેષ આત્મપ્રવૃત્તિ ભરી રાખતા હશે, મન વચન અને
 કાયાએ કરી હિત પ્રવૃત્તિ થઈ શકે છે અને અહિત પ્રવૃત્તિ પણ
 થઈ શકે છે બહુતા છતાં પણ અહિતમા પ્રવૃત્તિ થઈ શકે છે,
 અને નહિ બહુતા છતાં પણ અહિતમા પ્રવૃત્તિ થઈ શકે છે તથા
 હિતમા પ્રવૃત્તિ તો બહુવાથી થઈ શકે છે લૌકિક હિત પ્રવૃત્તિ
 અને લોકોત્તર હિત પ્રવૃત્તિ એમ બે પ્રકારની હિત પ્રવૃત્તિ બહુ
 લોકોત્તર મોક્ષ સુખ પ્રાપ્ત કરાવનારી હિત પ્રવૃત્તિ અગીકાર
 કરવી તત્ત્વજ્ઞાની વારંવાર સાક્ષાત્ સ્વ સ્વરૂપ રમણતાથી હિત
 પ્રવૃત્તિ માને છે અને જ્યાં સુધી એ દશા તરત થઈ નથી ત્યાં
 સુધી મુનિપણું અગર શ્રાવકપણું લાવથકી આગ્ય કોણ કહી શકે ?
 કેટલાએક બહિરાત્માઓ પર પુણ્યલભા હિત માને છે અને
 તેની પ્રાપ્તિ સાડે અમૂલ્ય નરભવહારી ભય છે અને કેટલાએક
 અતરાત્માઓ પોતાનામા પોતાનું હિત માની તેને ધ્યાવે છે તેનું
 મનન કરે છે અને પોતાનો આત્મા મોક્ષસુખ પામે તેમ
 પ્રયત્ન કરે છે નિવૃત્તિદશામા અતરસુખનો અનુભવ થઈ શકે
 છે અતર સુખની પ્રાપ્તિ માટે લબ્યાત્માઓ વિષયને વિષ સરખા
 બહુ નરકનું બારણું સમજીને, કુટુંબ પરિવાર વિકલ્પ
 સંકલ્પનું કારણ સમજી જેમ સ્વાનુભવ બાજે તેમ તે પ્રવૃત્તિ
 કરે ॥ અતરાત્માને બાહિરની કોઈ પદ્ધતી અગર માનથી
 શાંતિ થતી નથી અતરાત્મા વિચારે છે કે પોતાની ખરી
 આત્મિક મોટાઈ નથી ત્યાં સુધી બીજી મોટાઈથી કશું થવાનું
 નથી અતરાત્મા વિચારે છે કે બાહિરની મોટાઈને બહિરાત્માઓ
 સારી ગણે છે, પણ અતરાત્માઓ તેને વિપરીત ગણે છે અત-

રાત્રા બાહિરની વસ્તુને દેખી પુરી થતો નથી પણ બહિરાત્રા બાહિરની વસ્તુને પોતાની માની ધાત્રીની ધાત્રીના બલદની પેઠે અતર દષ્ટિ હીન ચાત્રા કરે છે અને આઠ કર્મની વર્ગલાએના ચેકાચેક સમયે સમયે અહલુ કરી બારે થતો બાય છે આત્રાએ અહલુ કરેલુ કર્મ આત્રાનેજ હુ ખી કરે છે, કે જેથી આત્રા હુ કોલુ છુ ? કયાથી આવ્યો ? અને કયા જઈય ? ઇષ્ટ શુ છે ? અનિષ્ટ શુ છે ? કરવા ચોગ્ર શુ છે ? અકુલ શુ છે ? હેય શુ છે ? રોય શુ છે ? આત્રા છુ કે જડ છુ ? કર્મને કર્તા છુ કે તેનો હર્તા છુ ? તે બલુવા હેતુ નથી જેમ કોઈ અજ્ઞાન માલુસ શુર (ધર્મપદેયક) ના વચન નહિ માનતા હાર્નો રીયો પી બાય છે અને જ્યારે તે હાર ચહે છે ત્યારે તે હારની કેઈથી સ્વભાવ ભૂલી જઈ હુ પુરપ અગર સી છુ તે પણ બલુવા સમર્થ થઈ શકતો નથી, તેમ કર્મરૂપી હાર્નો રીયો બવી શુવ, શુરતુ વચન નહિ માનતા પીબાય તો તેના ફલ કડવા પામી પરવશ થઈ બાય, અને નના કર્મ લિપાર્જન કરી સસારમા નવા નવા વેચે ભટકે તેને ઝાલુ હુ ખમાથી છોકાવે ? અનાદિ ઝાલથી એ કર્મરૂપ પુદ્ગલ હલીના આત્રાને રખડાવે છે અને આત્રાની જે હાલત કરી હુ ખી કરે છે આત્રાને મુક્તિ મુખમા વિખન કરે છે માટે ભગ્ય શુવો તમને દયા હોય તો તમો આત્રાને મારી નાખનાર, હુ ખ હેનાર કર્મ શત્રુને દૂર હોકાવો નહિ તો તમારી દયા કયા રહેયો ? દયાવત એ વિશેષલુ સફલ કરો. આત્રા સિહ સમાન થઈ કમ વશે રક બની ગયો છે તેની દયા કેમ કરતા નથી ? શુ તમો બલુયા છતા દયા નહિ કરો, અને કર્મરૂપ કસાઈના હાયમાથી આત્રાને મૂકાવયો નહિ તો, તમારામા દયાના પરિણામ શી રીતે કહેવાયો ? એમો કાઈ પેસા ખરચવા પડતા નથી કઈ દેયોદેય મુસાફરી કરવી પડતી નથી, ફક્ત આત્રાને સ્વ સ્વરૂપમા લાવયો તો કર્મ દૂરનાર પણ આત્રા છે, કોઈ વખતે કર્મ બલવાન થઈ બાય છે અને કોઈ વખત આત્રા બલવાન થઈ કર્મને હોકાવે છે

આચાર પ્રદીપ ગ્રન્થમા કહ્યું છે કે

કથ્યધિ જીવોવલિઓ, । કથ્યધિ કમ્માઈ હુતિ ઘલોઆઈ ।
જીવસ્સય કમ્મસ્સય, પુવ્વ નિગ્ગાઈ વેરાઈ-(૧)

કમ્મવસા સલુજીયા । જીવયમા કઠિથિ કમ્માઈ, કથ્યઈ
ધણિઓ ઘલ્લ । ધારણિઓ કથ્યઈ ઝલ્લવ-(૨)

કોઈ વખતે કર્મને વશ થઈ જાય તો અને કોઈ વખત
આત્માને વશ કરી જાય છે હવે પોતાને પોતે જ પુછવું
કે હે આત્મા તું કર્મને વશ છે કે કર્મ તારે વશ છે ? જો કર્મને
વશ હોઈશ તો કર્મનો નાશ શી રીતે કરી શકીશ ?-માટે હે
ચેતન ! તું કર્મને વશ થઈશ નહિ એ કર્મ આજે દેખાતું નથી
પણ જ્ઞાનદ્રષ્ટિથી જાણી શકાય છે, કોઈ આસક્તિથી કર્મ સામી
દ્રષ્ટિ કરે છે અને હવે વસ્તુને વસ્તુગતે ક્ષયોપશમ અનુસારે
જાણ્યા છતાં આત્મા કેમ અહિંત માર્ગમા પ્રવૃત્તિ કરે છે ? શું
હજી તેમા હિંત જાણ્યું છે ? જો હિંત ના જાણ્યું ત્યારે હે
આત્મા હવે તમે સિદ્ધ માર્ગ પર ચાલો, અને પરાણ રસ્તો
ઝાડી દો તમે હવે પર દ્રવ્યમા પ્રવૃત્તિ કરશો નહિ, અને
સ્વભાવે રહો આ વચનો હૃદયમા ધારણ કરી પ્રમાદ ભાવને હે
આત્મા તમે ત્યાગ કરો એ પ્રમાદ મોહરાજાનો દૈનિક છે તે
તમને સંસાર કેદખાનામાંથી છૂટવા દેશે નહિ એમ વારંવાર
મનન કરો, અને કર્મ કલકને દૂર કરો કહ્યું છે કે —

આચાર પ્રદીપ ગ્રન્થમા

કમ્મ જઈધિ જિઆણ, મય મમંતાણ વેદ અદ્દુ સ્સ, ।

તદ્ધવિ નિદ્ધણેદ્ધ મન્થ, ધમ્મસ્સ ડચક્કમો તપિ ॥ ૧ ॥

ભવમા ભટકતા એવા આત્માઓને જો કે કર્મ અતિ દુ ખ
દે છે તોપણ ધર્મના ઉદ્યમે કરી આત્મા, કર્મનો નાશ કરે છે
કારણ કે અનંત શક્તિમાન સૂતો સિદ્ધ બ્રહ્મ થઈ ઉદ્યમ કરે
તો મોક્ષ નગર ક્યા અતિ દૂર છે આત્મા પોતાની કુચાલ
છોડી સુચાલ

વિવાહ આત્માની સાથે કરશે, અને પોતે જ્યારે મુચ્ચાલ ચાલતા જ્ઞાન દર્શન ગુણે ડરી શુદ્ધ સ્વરૂપાએ જીવાન અવસ્થા પામશે, ત્યારે ધર્મરાજ પોતાની મુક્તિ નામની પુત્રીનું લગ્ન નિરધારશે. ત્યારે ભવિ આત્મા શુદ્ધ ધ્યાનરૂપ થોડા ઉપર ચઢી સ્વભાવ રનજીતા રૂપ માથે છત્રી ધરાવી જ્ઞાન અને ધ્યાનરૂપ નોખતો જડગડાવતો શુભાશુ રૂપ ચેરીઓને ઉઠાવતો શુદ્ધ ધ્યાનના ચાર પાયા રૂપ ચાર ફેરા ફરતો ચોથા પાયા રૂપ ફેરામા મુક્તિ રૂપ સ્ત્રીને પરણી અનંતકાળ પર્યંત શાશ્વત સુખ લોહતા થશે. બાકી અશુચિમય પુનઃજન્મરૂપ સ્ત્રીને પરણવા થકી કંઈ સુખ મળી શકવાનું નથી એ પ્રવાહ અનાદિ કાળનો ચાલેલો છે પણ તે માર્ગ જાણવાના પાણીની પેઠે અસત્ય બાણી તે માર્ગમા પ્રવૃત્તિ કરવી એ આત્મ હિતાર્થ નથી. સસારમા અનેક જીવો છે તે બિચારા કર્મના આધીન થયા છતાં સત્ય સ્વરૂપ સમજી શકતા નથી પણ જે થોડા ભવમા મુક્તિ પામવા લાયક હોય છે, તે ભવ્ય જીવોને આત્મિક ધર્મમા પ્રવૃત્તિ થાય છે પુનઃજન્મ ધર્મ રહેતો નથી, ધર્મતો આત્માનો શુભ છે, તેને અને પુનઃજન્મને કંઈ સબંધ નથી, આત્મિક ધર્મ પામવાને માટે કંઈ પૈસા ખર્ચવો પડતો નથી એ આત્માનો ધર્મ પામવા માટે જેમ થોડી જ જાલ હોય તેમ વિશેષ આત્મહિત સાધી શકાય છે.

આત્મિક ધર્મ જે તત્ત્વવેદી પામ્યા તેજ મોટા છે અને તેમનું આલબન લેવું પણ જેથી વિકટપ સંકપ થાય અને આત્મા, કર્મ બહુ કરે તેને ધર્મ કહી શકાય નહિ કહ્યું છે કે

આત્મ ગુણ રાજા તદ્ધ ધર્મ, સ્વગુણ ચિદ્વસના તે અર્ધનં ।

માય અધ્યાત્મ અનુમત પ્રવૃત્તિ, તેહયો દોય સસાર છિત્તિ ॥

પોતાના આત્માના ગુણોનું રક્ષણ કરવું, સ્વગુણ જેથી પ્રાપ્ત થાય તેવું સફળ નું આલબન સેવવું તે ધર્મ બાંધવો પોતાના આત્માના ગુણોને જેથી વિનાશ થાય તે અધમ બાંધવો નામ અધ્યાત્મ અને સ્થાપના અધ્યાત્મ અને દ્રવ્ય અધ્યાત્મ એ ત્રણનો ત્યાગ કરી ભાવ અધ્યાત્મને અનુસરી પ્રવૃત્તિ કરવાથી સસારનો

ડેદ (નાશ) થાય છે ભાવ અધ્યાત્મ પામવાના કારણે। પ્રાપ્ત
 કરીએ તો ભાવ અધ્યાત્મ પામી શકીએ, અને જે જે અથે
 નિરૂપાધિપણ પામ્યા તે ધર્મ બાણવે। એમ જ્ઞાનીઓ ફરમાવે છે
 અહર્નિશ પર સ્વભાવમા પ્રવૃત્તિ કરી મેરૂ પર્વત જેટલી કર્મ
 વર્ગણાઓ ગ્રહણ કરી તે જરા માત્ર ધર્મસેવનથી શી રીતે
 નાશ થઈ શકે ? અલગત ધર્મનું સેવન વધારે કરીએ તો કર્મનો
 નાશ વધારે થઈ શકશે. આપુ ઘર બળવા માડયું ત્યારે એ
 લોટા જેટલા પાણીથી ચો ફાયદો થઈ શકશે માટે જેમ બને
 તેમ હે આત્મા હું શુદ્ધ ચેતના તને ઠહું છું કે તુ તારા સ્વ-
 ભાવમા રમણતા કરજે પોતાના સ્વભાવમા નહિ રમીશ તો
 મહા વાયુએ આકાશનું તુલ જેમ આકાશમા અહી તહી ફરે
 છે તેમ તુ કર્મરૂપ મહાવાયુએ કરી સસારરૂપ મેદાનમા ભટકી
 ભટકી અઘોર દુખ પામીશ, તે વખતે તને કોઈ સહાય કરી
 શકશે નહિ ખરો ના અવસર છે રખેને તને તે તેર કાઠીઆ
 કર્મ બળમા મૂગલાની પેઠે ફસાવે નહિ તે ધ્યાનમા રાખજે
 વારવાર હે આત્મા શુ કહેવું ? સમભુને વધારે શુ સમભવવું ?
 બૃહસ્પતિની આગળ શીવાઈ ચાતુરી તેમ તુ પોતે બાણે છે,
 છતાં શુ મોહ દશામા પોદે છે ? તુ હે આત્મા શરીરરૂપ
 ઘરમા વાસો કરી રહ્યો છે તે શરીરરૂપ ઘર ભાડાની કોટડી
 સમાન તારૂં નથી એ શરીર ઘરની ચારે તરફ આગ લાગી છે
 છતાં તુ કેમ હજી બગીને પ્રયત્ન કરતો નથી એ શરીર રૂપ
 ઘર હવે ઘણા કાળ નભશે નહિ એ પારકું તે પારકું છે જ્યા
 સુધી તેમા વાસો છે ત્યાં સુધી ધર્મ સાધન ચાય તેટલું કરી લે, નહિ
 તો અતે પસ્તાર્થશ કોઈ જીવ ? શરીરરૂપ ઘર સાવે લઈ જયો
 નથી, જો તારે પોતાનું ખરેખરું ઘર છે તેમા જવા ઇચ્છા હોય
 તો વૈરાગ્ય દશાથી પરને પારકું બાણી સફરુર મહારાજને નમ્ર
 તાથી પુછીશ તો તને પોતાનું ઘર બતાવશે. વ્યવહાર અને
 વિશ્વાસરૂપ બે ચલુથી ચાલતા ગુરૂ કૃપાથી તુ મોક્ષરૂપ વરમા
 પ્રવેશ કરી શકીશ કે જેથી પછી તેમાથી કોઈ પણ વખત નીડળવા

પામીશ નહિ વગી હે આત્મા ! તારે પુત્ર ઉપર મોહ હોય તો
 તેવો પુત્ર પામવા ઈચ્છા કરજે કે જે પુત્રનો તારાથી કદાપિ
 કાળે વિયોગ થાય નહિ બાકી પુદ્ગલમા રહેલા કોઈ અન્ય
 આત્માને અને તે પુદ્ગલને પોતાનો પુત્ર માને છે તે કયા સુધી
 કહેવાશે ? એવા પુત્રધરી તુ સુખની આશા રાખીશ નહિ જો હે
 આત્મા તારે ખરા પુત્રની ઈચ્છા રોય તો તે વાત શુદ્ધ મહારાજને
 પુરૂષ, તે તને જ્ઞાનરૂપ પુત્રની ઓળખાણ કરાવશે, કે જેથી તુ
 જ્ઞાનરૂપ પુત્ર પામી તેનો વિયોગ કદી પણ પામીશ નહિ અને
 તેથી તું અત્યંત સુખી થઈશ તે વિના અન્ય પુત્રોથી શુ આત્મ
 હિત થવાનું છે ? તે વિચારવાનું છે વગી હે આત્મા તું પુદ્ગલ
 સદિથી મોટા મનાતા જીવોને દેખી પુદ્ગલ સદિ મેળવવા
 પ્રયત્ન કરે છે, પણ તે પુદ્ગલ સદિથી કંઈ તું સુખ પામવાનો
 નથી વગી તે પર વસ્તુ જડરૂપ છે તે તારી નથી તેનાથી તને
 સુખ થવાનું નથી માટે આત્મિક શુભ રૂપ સદિ મેળવવા પ્રયત્ન
 કરજે એ આત્મિક સદિ પામ્યા પછી તુ કદી પણ દુઃખી થઈ
 શકીશ નહિ, તે વિના પૌદ્ગલિક સદિથી ચોભા પામેલા જીવોને
 કસાઈના ઘેર પુદ્ગલ થએલા બેઠકાની પેઠે અથવા દયારાના દિવસમા
 શબ્દગારેલા પાડાના સરખા લૌકિક સુખી બાલુજે ભવ્ય જીવો
 પુદ્ગલથી થયેલા સુખને દુઃખ કરી બાલુ જો આત્મિક સુખ
 બાલુ પડી આ સંસારના કોઈ પણ પદાર્થથી સુખ બાલુ
 નથી એ સ્વતઃ અનુભવમા બાલુ છે, તેમ જ્ઞાન થતા સર્વે જણાશે.
 કારણ કે એ વાત અનુભવ સિદ્ધ છે અનુભવથી જ્ઞેતા એ આત્મા
 હાડકા અને લોહીથી શબ્દગારેલી કાયારૂપી ઝેટકીમા વાસો કરે
 છે, એમ બાલુ બાદ એ કાયા ઉપર પણ મોહ રહેતો નથી
 પણ એ વર રહેણ છે તે ન્યા સુધી રહેવું હોય ત્યા સુધી સાડ
 રાખવું એ ન્યાય છે આત્મિકસુખને વિરલા બાલુ છે, અને
 આખે દેખાય છે તેને માનનારા કોણ નથી ? વીતરાગ ભગવાને પ્રક
 રેલા સ્યાદ્વાદ ધર્મમા આત્માને દોરવો. સારી અગર ખોટી પ્રવૃત્તિ
 નિના એક મમય પણ ખાતી જતો નથી તો હે આત્મા પ

પૈસારૂપ પુદ્ગલ દ્રવ્યનો રોજમેળ ડોરે મૂકી સ્વચેતન ગુણરૂપનો
 રોજમેળ તપાસ કે આજ તારે કેટલી જોટ ગઈ, અને આવક શી
 શી થઈ એમ ભાવરોજમેળ દરરોજ તપાસતા આત્મ
 હિતમા પ્રવૃત્તિ થશે. મારા આત્માથી આવળાણ તમારી નિર્ભળ
 વૈરાગ્યતા તથા ભક્તિ એવી તમને અર્પણ કું છે એ જેમ
 દોરી વડે કુવામાંથી પાણી કાઢી પોતે પીધુ તેમ આપણુ
 તમારી ભક્તિ આત્મામાં રહેલુ ધન તમને અર્પણ કરે છે, તેમા
 તમારુ ભાગ્ય છે નિર્ભળ એવી તમારી ભક્તિરૂપ દોરી એવીને
 એવી રહી સ્વશુભ જલ, રવ કુવામાંથી કાઢીને પીગે, પીવે કે
 એમ કહી શકાય છે. આ લેખ લખતા તમારી ભક્તિએ માગ
 આત્માની શક્તિ જગાડી પ્રયત્ન કરાવ્યો છે તે સદ્ગુણ થાઓ.
 સ્ત્રીસાપેન ઘસાઈ જઈ કાગળનો પાર આવ્યો પણ લખવાની
 ઇચ્છા કાયમ છે જેમ આયુષ્ય રૂપી સ્ત્રીસાપેન ઘસાઈ જાય છે,
 કાગળરૂપ સામગ્રી પામ્યા છતાં પણ મનની ઇચ્છા તો તેવીને
 તેવી રહે છે ઘસાઈ જતી નથી, તે આશ્ચર્ય છે હરકત નહિ
 મરોપકારકારિણી ઇચ્છા કાયમ રહે કે જેથી શિવ સુખ પાગી
 શકીએ વખત જાય છે, આત્મા ઘડી પહેલા કેવા વિચારમાં હતો,
 હાલ કેવા વિચારમાં છે ? અને ઘડી પછી કેવા વિચારમાં હશે
 તે ભૂલતા નહિ. ધ્યાનમાં રાખને રાજ અને દ્વેષ રૂપ મોહના
 પુત્રો રખેને મોક્ષ માર્ગમાં જતા હરકત કરે, જેમ બને તેમ
 હે ચેતન ! તુ રાગદિ શત્રુઓનો ક્ષણ માત્ર પણ વિશ્વાસ રાખીય
 નહીં લખેલી હકીકત હૃદયમાં ધારણ કરી ઉપયોગ. રાખ્યો કે
 જેથી કર્મને આવવાના બારણુ ગેડાઈ શકાય

હુણ

કર્મ કર્મ સૌ કરે, સમજે નહિ તસરૂપ,
 કર્મશત્રુ સમજ્યા પછી, કિમ પડીએ ભવરૂપ (૧)
 કર્મ ભર્મ ફરી કરણ, આતમ ધર્મ ઉપાય
 કરતા શિવ સુખ સ પજે, જન્મ મરણ દૂર જાય (૨)
 સમજુ સમજે સત્યને, કર્મ મર્મ કંઈ દૂર,

- કર્મ મર્મનારયાધરી, હોરે શિવ સુખ પૂર (૩)
 નગર પાદરાવારી ચોક વટીક મેહનદક,
 અવેરભાર્ગના કાગ્જે, લખાયા મ ૧૧ માસ (૪)
 મનમ તેદી જ આતમા, સમજે સર્વિ સુખનર.
 બુદ્ધિલાગર સુખ લહે, હોવે જય જગત (૫)

નં. ૧૬૭૮ ચૈ. સુદિ ૫

૩ તિનપુર

આ કાલમા ગમે તેવા સુધારા ડરો પણ સાધી ઉપર
 અરુચિ થાય અથવા નવા સાધુ સાધ્વી ન થાય એવી રીતનો
 સુધારો તે કુધારો છે અને તેથી સઘની પડતી થાય છે દેશ
 કાલાનુસારે સાધુઓના અને સાધ્વીઓના ઘણા ચોથા આરામ
 નેવા ઉત્કૃષ્ટાચાર પણ ન જોઈએ ઘણા ઉત્કૃષ્ટાચારથી સાધ્વી
 સાધ્વીઓ નવા ન થઈ શકે અને ટીનાચારથી શિથિલાચાર વધી
 પડે અને કચન કામિનીની આસક્તિ વધતા બ્રહ્માચારીપણ પ્રાપ્ત
 થાય ચોથા મતમા અપવાદ નથી, બાકી અન્ય મતોમા ઉત્તર
 અને અપવાદ માર્ગ છે ચતુર્વિધ સઘની સેવા ભક્તિમા રોષ
 દણિ ન પાતળી સઘની વર્તમાનકાલે જે આજ્ઞા થાય તે તીર્થ
 કરી આતા છે દેશકાલાનુસારે વર્તતા સાધુઓનું ખડન નિશા
 માય તેનું લખણું વા ભાષણ કરવું તે સઘની આચારના ફેરવા
 છે સાધુઓનો અને સાધ્વીઓનો નાશ થાય અને નશા ન
 થાય એવો બાહેર ઉપદેશ વા એવો લેખ છપાવવો તેમા ભેદકુ
 પાપ છે તેટલું પાપ બીજામા નથી. એવો સ્વેતાગર સઘનો જ્યારે
 છે તેમી પોતાની ગમે તેવી ઉત્કૃષ્ટતા હોય છતાં ઉપદેશમા તો
 સ્વેતાગર જાવહારમાર્ગનું કદાપિ ઉલ્લંઘન ન કરવું જોઈએ
 પડિત માવડાએ કદાપિ પણ કાળે સાધુઓના અને સાધ્વીઓના
 ચોથા આરામ ઉપદેશાવલા આચારાગાદિ અજોમા ઉત્કૃષ્ટ
 મતાચાર તેજ હાલના સાધુઓના મતાચાર છે એમ એકાદે ન
 માનવું અને એવું બાહેર ભાષણ પણ ન આપવું બાહ્યાચાર

વ્રતાદિકથી એકાતે મુક્તિ નથી આત્માના ઉન્નવલ પરિણામથી મુક્તિ થાય છે આત્મજ્ઞાનના ઉપયોગથી દેશકાલાનુસારે યથા-શક્તિ કર્તવ્ય કર્મ કરતા જેટલી આત્મશુદ્ધિ થાય છે તેટલી એકાતે બાહ્યવ્રત ક્રિયાકાંડના વર્તનથી થતી નથી. દિગબરીઓની પેઠે મુનિના ઉત્કૃષ્ટ વ્રતાચાર ન પ્રગટવા તથા અધ્યાત્મજ્ઞાનની નિશ્ચય દૃષ્ટિ પોતાના અતરમા રાખવી પણ વ્યવહારમા તેા દેશકાલાનુસારે વર્તન રાખવું તેથી ચતુર્વિધ સઘની ઉત્તતિ છે

ॐ जीतरागेभ्यो नमो नम

લેખક જીવિસાગર

મુ ૦ વડોદરા

નવત ૧૯૬૦ ગ્રામિક વર્દિ ત્રીજ

શ્રી પાદન મધ્યે દેવશુર લક્ષિત કારક સુધાવક શા. મોહનલાલ હીમચ દલાઇ ચોખ્ય ધર્મલાલ પહોચે વિશેષ અત્ર મુખશાતિ તત્રાસ્તુ—

શાતિ જે પ્રકારની છે દ્રવ્યશાતિ અને ભાવશાતિ. દેહ પુદ્ગલની નિરોગતા તે દ્રવ્ય શાતિ અષ્ટકર્મધ્વસથી નિર્મલી બૂત આત્મશાતિ તે ભાવશાતિ છે દ્રવ્યશાતિ તે ભાવશાતિમા ધર્મીજીવોને સાપેક્ષતાએ ગરજ છે, પણ દ્રવ્યશાતિ વિના ભાવશાતિ નથી એવો કર્મ નિયમ નથી જુઓ નજસુકુમાલ તથા અરણીક મુનિ યા સમરાદિત્ય કે જેને સાધુ અવસ્થામા હુગડા લેગા કરી અગ્નિ તળનાબ્યાથી સરીરે દ્રવ્યશાતિ નહોતી પણ શુદ્ધ ધ્યાન “ શુકલધ્યાન ” ના આવળનવડે મુક્તિપદ પામ્યા, આદિ અનત શાશ્વત ભાવશાતિ પામ્યા. પુણ્ય પ્રકૃતિથી દ્રવ્યશાતિ છે, અને ધ્યાનના સાક્ષાત્ વરતમ યોગથી પરપરાએ વા અનતર વીર્યકર યા ચકવર્તી અપર મુનિ વર્ગ પણ તે ભાવ શાતિ મેળવવા તત્પર હોય છે, માટે દ્રવ્યશાતિ જે ક્ષણિક શરીરના આગ્રયે રહેલી છે તેની તરફ વિશેષ લક્ષ નહિ દેતા તાત્વિકશાતિ

મેળવવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ શાંતિનો જ્ઞાના આ મા છે માટે
 ભાવશાંતિ તેમા જ રહેલી છે આ ચેતન ચેતારીલાખ જીવ
 ચેતનિમા અનતીવાર ભટક્યો પણ સુદ આત્મ સ્વરૂપની ઓળખાવું
 વિના પાર પાડ્યો નહિ પૂર્વ પુણ્યથી મનુષ્ય જન્મ પાની
 આત્મા કાર્ષક આત્મસ્વરૂપ જાણે છે છતાં તે ઉપર લક્ષ આપતો
 નથી મોહરાજના તેર કાઠીઆ ભાવશાંતિમા વિદ્ય કરે છે માટે
 તેર કાઠીઆઓને વિશ્વાસ કરવો નહિ છકાયનો દ્રો આપણે
 કરીએ તો તેથી પરજીવને દુ ખ દીધાથી કર્મ વર્ગલાઓ બંધણ
 થાય તો કર્મ દૂર શી રીતે થઈ શકે ? મેર પવંત બેટલો કર્મનો
 દગલો છે તે શુ થોડી મહેનતે દૂર કરી શકાય ? ના નરી શકાય
 નહિ, આલસ્ય રાજકથા, ભક્તકથા, દેસકથા ઈત્યાદિ સ્થાનોને
 મલ સરખા આપણે જાણીને દૂર રહેવા પ્રયત્ન કરવો, અને જેમ
 અને તેમ ધ્યાનમા ઘટો વખત નીકળે તો જીવ્યુ લેએ છે, નહિ
 તો મિથ્યા પ્રપચ રૂપ કુટુંબ અર્થે તકામા પાપ કરી આ મા
 ભારે કરી આપણે ન માગમા વારવાર ભટકીએ ઇ કર્મની પીડણી
 ગાંઠો વૈરાગ્ય રૂપ તીક્ષ્ણ શસ્ત્ર વિના જર થવી મુશ્કેલ છે આપણે
 મનમા જગ વિચાર કરીએ કે, ચેતન ! આજ તે સસારની શી
 અસારતા ભાવી યા કેટલો વખત આત્મ સ્વરૂપમા જાણ્યો અને
 ચેતન કહો કે તમે હવે કેટલું જીવી ચકર્યો, અને જીવ્યો કે
 પરબનમા તમારી શી ગતિ થશે ચેતન સાર અનાર જો લાગે
 તો તમે પાઠી અસારમા કેમ પ્રવૃત્તિ કરો છો ? એમ કહેવાયે
 કે મોહુતા ઉદયથી ચેતનની સસારમા પ્રવૃત્તિ થાય છે, તો તે
 મોહને હવે તમે આ ભવમા નાશ કરી શક્યો નહિ તો હવે
 જીવન કયા ભવમા નાશ કરી શક્યો ? તીર્થંકર મહારાજ બાચક
 વર્તી લેવા ભોગી પુરુષોએ કેમ ધ્યાનમા રૂઢ થયા એકાંતતા
 નેવી ? અને વિકલ્પ સંકલ્પનું કારણ એવા જટિલાવાસનો કેમ
 ત્યાગ કર્યો ? કદાપિ એમ કહેવાયે કે આપણને ઘણા કર્મ છે તેથી
 તેવા ભાવ આવતા નથી, તો હવે જીવ કર્મ નિર્મલ તેવા ભાવ
 આવશે, આપણી નજરે લાગે મનુષ્યો સગીરનો ત્યાગ કરી ચા યા

જાય છે તો આપણે શુ અમર રહીશું ? શુ આપણી સાથે કોઈ આવશે કે ? ના કહી આવશે નહિ સસારમા મોટાઈ યા માન ધનવતપાણુ એ એક પ્રપચ મિથ્યા છે તેયકી દૂર રહેવા પ્રવૃત્તિ કરવી અને મનમા ચેતન વિચાર કે જન્મ મરણના દુ ખનો હુણ પાર આવ્યો નથી પ્રાગ્વાના જલ તરફ જેમ મુગ દોડે છે તેમ તુ અધિર પદાર્થમા કેમ મોહ કરે છે ? વિચારો કે ચેતન ! આર્તધ્યાન શૌરધ્યાન ચક્રી દુર્ગતિ છે અને ચેતન તુ સ્વમયે મમયે સાત-આઠ કર્મ શ્રદ્ધા કરે છે તેના આખા દિવસમા કટલા સમય થાય, તો તે ચક્રી બાધેલા કર્મ, શુદ્ધ દીર્ઘ વૈગમ્ય વિના દૂર ગી રીતે ચઇ શકે ? આ ચેતને અનત કલેવર મૂક્યા અને મગપણુ પણુ અનતા કર્યા, કર્મે આકાશના સર્વ પ્રદેશે અનતિવાર જન્મેયો અને મરણ પામ્યો તોપણુ હુણ તૃપ્તિ પામતો નથી ગગાદિ દોષો મહા પ્રબલ છે એમનાચક્રી જે દૂર રહ્યા છે તેને મારા નમસ્કાર થાઓ સમ્યક્ત્વની શ્રદ્ધા પરિપૂર્ણ આસન્ન લાવીને થાય છે, જેઓ સદા જ્ઞાન ધ્યાનમા તત્પર રહે છે અને યાન દ્વારા આત્મ સ્વરૂપ નિહાળે છે તેને મારા નમસ્કાર થાઓ

દુહા—જ્ઞાન ધ્યાન ઉપયોગમા, જે કાંઠે નિજ કાળ,

કર્મ જેલ ખપાવીને, પામે મગળ માલ. ૧

અમતા રસમા મગ્ન થઇ, સતોપે ચિત્ત લાય,

વિવેકે વર્તે સદા, ધન્ય ધન્ય મુનિરાય. ૨

બાહ્ય ક્રિયામા રાગ પણુ, નહિ અતર ઉપયોગ,

શિવ સુખ તેથી દૂર છે, એ પણુ કર્મનો ભોગ ૩

આત્મસ્વરૂપે ખેલતો, જે કાંઠે નિજ કાલ,

કર્મ કલક ખપાવીને, પામે મગળ માલ. ૪

હંઠ કદાચહુ વાસના, વાસિત મન જસ હોય,

સુક્રિત દૂર તેથી કહી, સમજો સજ્જન લોય. ૫

જ્યો સરીર છૂટી કદા, કોઈ ન આવે સાથ,

માફ કરી કેમ મોહિયો, જેવી બાવળ બાથ ૬

શ્રી કાવીઠા મધ્યે સુશ્રાવક આત્માર્થો રતનચંદ્રભાઈ લાધાજી તથા શા ઝવેરભાઈ ભગવાનદાસ તથા ભાઈ મનમુખભાઈ ઝવેર ભાઈ તથા મણિલાલ રતનચંદ્ર યોગ્ય શ્રાવક ગુણરૂપ જે શ્રાવક ધર્મ અને તેથકી ઉત્પન્ન થનાર યતિધર્મ અને તેથકી ઉત્પન્ન થનાર શુદ્ધ આત્મધર્મ તેથી મોક્ષ મુખની પ્રાપ્તિ થાઓ એજ શ્રાવકના એકવીશ ગુણ શાસ્ત્રકારો દર્શાવે છે તેથી જ શ્રાવકની યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરવા જીવો પ્રયત્ન કરે છે માટે તેનું યત્ન ક્રિયત્ત્વ સ્વરૂપ દર્શાવું છે મુખ્યતાએ વિચારતા માલુમ પડે છે કે સસાર અવસ્થામા દરેક જીવો પ્રાયશઃ વિકલ્પ જીવનની શ્રેણિયોએ કરી વ્યામોહિત થાય છે માટે શ્રાવક અવસ્થામા લેશથકી ધર્મ હોય છે તે પણ ગળીયા ગળદની પેઠે જે નિર્બલ હોય તે તેજ તે અવસ્થામા રહી શકે છે પણ ભાગ્યવતો સમારને એક કેદખાના સરખો સમજી કેદીની પેઠે તેમાથી છટકી જવા પ્રયત્ન કરે છે, અને જેમ કેદખાનામાથી છુટવાના વિચાર વાર વાર થાય છે, તેમ ભવ્ય જીવને આ સસારરૂપ કેદખાનામાથી વારવાર મનમા છુટવાના વિચાર વર્તે છે જેમ કેદીને કેદખાનામા કંઈ સુખ લાગતું નથી તેમ ભવ્ય જીવને સસારરૂપ કેદખાનામા કંઈ સુખ લાગતું નથી કેદી જેમ કેદખાનામા પરાધીનપણે રહે છે, તેમ ભવ્ય જીવ સસારરૂપ કેદખાનામા માતા, પિતા, મી, ભાઈ, બેન સગાવહાલા રૂપ ચોકીદારોના પહેરામા પડયો છતો પરાધીનપણુ લોગવે છે કેદખાનામા જેમ અધારૂ હોય છે તેમ સસારરૂપ કેદખાનામા પડેલા જીવોને મોહમાયા રૂપ અધારૂ બાણુ કેદખાનામા જેમ કેદી દિન પ્રતિદિન દુખી થઈ રીખાય છે તેમ સસારી જીવ, સસાર રૂપ કેદખાનામા પડયો છતો દિન પ્રતિદિન અનેક પ્રકારની ઉપાધિએ કરી રીખાય છે કેદખા નામા જેમ કેદીને કોઈનું શરણુ નથી તેમ સસાર રૂપ કેદખાનામા પડેલા જીવને કોઈનું શરણુ નથી અર્થાત્ પોતે તેમા પડયો

છતો વીતરાગ દેવનુ ચરણુ કરી ચકતો નથી કેદી જેમ કેદખા
નામા વિવિધ, તાઢ, તૃષા, ભુખ ઇત્યાદિ દુખે ડરી ગીબાય છે,
તેમ ભવ્યજીવ, સસાર રૂપ કેદખાનામા પડયો છતો સસારના
કાર્ય કરતો તાઢ તૃષા ભુખ ઇત્યાદિ દુખે કરી રીબાય છે કેદી
જેમ કેદખાનામાથી નીકળવા પામતો નથી તેમ ભવ્ય જીવ પણ
સસાર રૂપ કેદખાનામાથી મોહરૂપ પહેરગીરના કળજવડે છટી
શકતો નથી કેદખાનામાથી જેમ અક્લવવાન, બળવાન, હુશિયા
કેદી કપટ કરી નાશી જાય છે તેમ સસાર રૂપ કેદખાનામાથી
હુશિયાર બળવાન ભવ્ય જીવ નાશી જાય છે કેદખાનામાથી
છૂટેલા કેદીને જેમ સરકારનો ભય રહે છે કે જેથી તેને કોઈ
પકડે નહિ એવા ઠેકાણે તે કેદી ચાલ્યો જાય છે તેમ સસાર
રૂપ કેદખાનામાથી છૂટેલા ભવ્યજીવ, મોહરૂપ કર્મ સરકારનો
ભય પામ્યો છે તો જ્યાં મોહ રાજા આવી ચડે નહિ એવી ધર્મ
ધ્યાનરૂપ શુદ્ધિમા મતાર્થ જાય છે કેદખાનામાથી નાઠેલા કેદી
જેમ સદા જાગતો રહે છે અને કોઈનો વિશ્વાસ કરતો નથી
તેમ સસારરૂપ કેદખાનામાથી છટકેલા ભવ્ય જીવ, સદા જ્ઞાન
ધ્યાનવડે કરી જાગતો રહે છે અને તેર ઝાઢીઆનો વિશ્વાસ
કરતો નથી એ કેદી જેમ પોતાના હિત ભણી અનેક ઉપાયો
ચિતવે છે તેમ ભવ્ય જીવ પણ સસારરૂપ કેદખાનામાથી છુટ
વાને અગર તેમાથી છટીને અનેક પ્રકારના આત્મહિતના ઉપાયો
ચિતવે તો મુખી થઈ શકે છે વળી એક જુદા પ્રકારનુ કેદખાનુ
છે કે જેમા મૈા જીવોને મનુષ્ય જન્મ પામ્યા બાદ રહેલુ પડે
તે ત્યારે તે કેદખાનુ કયું હશે ? એમ શકા થતા જણાવવામા
આવે કે કે તે ભયકર કેદખાનુ માતાનું પેટ છે કે જ્યાં દરેક
જીવો નવ માગ પ્રાયશ્ચ કેદનુ દુખ ભોગવે છે અને વળી કેટ
લાક જીવો ભોગવશે કેટલાક જીવોએ એકે કેદખાનુ ભોગવ્યું
છે પણ હવે કદી ભોગવનાર નથી કેટલાક જીવો એવા છે કે
તે કેદખાનાનુ દુખ હાલ ભોગવતા નથી પણ પાછા ભોગ
વશે, હવે તે વિશેષત જ્ઞાની મહારાજા કહે છે કે હાલ

નનુમ્બતો અવતાર પામી માતાના પેટમાંથી જે જીવો બહાર નીકળ્યા છે તે જીવો હાલ કેદખાનું ભોગવતા નથી તે વચન, ગર્ભરૂપ કેદખાના આશ્રયી બાલુ પુ કંટલાક જીવો હાલ માતાના પેટમાં રહેલા છે તે વર્તમાનકાળે ગર્ભ કેદખાનાનું દુ ખ ભોગવે છે તીયકર મહારાજાઓએ ગર્ભ કેદખાનાનું દુ ખ ભોગવ્યું છે પણ હવે કર્મનો નાશ કરવાથી કદી ભોગવનાર નથી. કંટલાક જીવો હાલ માતાના ગર્ભમાંથી બહાર નીકળી એ કેદખાનામાંથી છુટ્યા છે પણ પાછું બીજું શરીર ધારણ કરશે ત્યારે ગર્ભરૂપ કેદખાનામાં પડી અધોર દુ ખ ભોગવશે કંટલાક જીવોને એક કેદખાનાનું છે, કંટલાકને બે કેદખાના છે કંટલાકને ત્રણ કેદખાના છે, કંટલાકને ચાર કેદખાના છે, કંટલાકને પાંચ કેદખાના છે તે બતાવે છે આ એક શરીર દેખાય છે તે પણ એક હાડકાની માળાથી બનેલું છે, અને તે ઉપર ચામડી મટેલી છે ચામડીમાંથી માંસ લોહી પણ બહુ છે, વળી આ શરીરની અંદર વિષ્ટામૂત વિગેરે બહુ છે તે સદા અશુચિમય છે તેની અંદર આત્મા રહેલો છે તે શરીર ને ચાલે તો આત્મા પણ ચાલે છે, તે શરીર ને દુ ખી થાય તો આત્મા પણ દુ ખી થાય તેથી આત્મા પણ દુ ખી થયો કહીએ, તે શરીર ને વિષુદ્ધી લાયક તો આત્મા પણ પર્યાયાર્થિકનયે કરી મૃત્યુ પામ્યો કહીએ, એ શરીરરૂપ કેદખાનામાં અપરાધ કરવાથી આત્માને કર્મ રાખાએ આયુષ્યરૂપ બેડી ધાલીને ધા.યો છે માટે શરીરની અપેક્ષાએ આત્માને એક કેદખાનું હાલ પ્રત્યક્ષ છે તે કેદખાનું સર્વ સંસારી જીવોને લાગ્યું છે કેણુ એવો સંસારમાં છે કે-જે હાડકાની માળાવડે સહિત શરીરરૂપ કેદખાનામાં વસતો નથી. હે આત્મા!! વિચાર કરકે એ શરીરરૂપ કેદખાનું કેને સાડ લાગે વાડ? ત્યારે એ કેદખાનામાંથી છુટવાનો કેાઈ ઉપાય છે? એમ પ્રશ્ન થતા તીયકર મહારાજા એમ કહે છે કે-એ શરીરરૂપ કેદખાનું અન્યાય કરવાથી પ્રાપ્ત થાય છે ત્યારે વળી પ્રશ્ન કર્યો કે હે શુદ્ધ-જીવો શો અપરાધ કર્યો અને કેમ કર્યો? ત્યારે શુદ્ધ

મહારાજ લબ્ધજીવને કહે છે કે-મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, કષાય, અને યોગ, તેથી પરભાવમા રમણતારૂપ અન્યાયને જીવ કરે છે તેથી કર્મ ગ્રહણ કરે છે અને તેથી તેનું કૃણ શરીરરૂપ કેદ-ખાનું પ્રાપ્ત કરે છે, અને ચાર ગતિમા ભટકે છે કોઈ વખત યોગી મુદ્દતનું કેદખાનું પામે છે, કોઈ વખત લાખા વખતનું કેદ-ખાનું પામે છે, કોઈને સ્ત્રી શરીરરૂપ કેદખાનું પ્રાપ્ત થાય છે, કોઈને ભૂડના શરીરરૂપ કેદખાનું પ્રાપ્ત થાય છે અને કોઈને હાથીના શરીરરૂપ કેદખાનું પ્રાપ્ત થાય છે લોકમા રાજને કેદ કરવાનો હોય છે ત્યારે તેને માટે માફ કેદખાનું હોય છે કે જ્યાં તે જરા સુખ પામી શકે છે, તેમ કેટલાક જીવો પુણ્ય કરવાથી જરા માત્ર દેવ મનુષ્યાદિ શરીર ધારણ કરી બીજા જીવોના શરીરની અપેક્ષાએ જરા સુખી હોય તેમ દેખાય છે, પણ એ શરીરરૂપ કેદખાનું સાફ નથી એ શરીરરૂપ કેદખાનામા જીવ સુખી થતો નથી જેમ દેખાતા ડેહીઓને બે પગમા બે બેડીઓ ઘાલેલી હોય છે, તેમ કર્મરાજાએ સસારી જીવોરૂપ કેદીઓને શરીરરૂપ કેદખાનામા ઘાલી રાગદ્વેષ રૂપ બે બેડીઓ પહેરાવી છે કે જેથી તેઓ અત્યંત દુઃખી થાય છે એક પ્રકારનું શરીરરૂપ કેદખાનું સર્વ જીવોને પાપ પુણ્ય અનુસારે નાનું, મોટું, જોડું, સાફ, રોગી, શોગી, પ્રાપ્ત થયું છે હવે બે પ્રકારે કેદખાનું કહે છે એકને બે પ્રકારનું કેદખાનું પ્રત્યક્ષ દેખાય છે એક તો શરીરરૂપ કેદખાનું પ્રથમથી જ હોય છે તે થકી એરી બારી કરવાથી સરકાર તેઓને કેદખાનામા નાખે છે કેદખાના બે દેખાડયા, હવે ત્રણ કેદખાના દેખાડે છે પહેલું તો આ શરીર તે ઔદારિક શરીરરૂપ કેદખાનું સાત ધાતુથી બનેલું આખે કરી પ્રત્યક્ષ દેખાય છે તે બાણુ બીજું તે શરીરની મધ્યે તેજસ્ શરીરરૂપ બીજું કેદખાનું છે, વળી ત્રીજું કર્મના વિહારથી બનેલું કાર્મણ શરીરરૂપ કેદખાનું છે એ ત્રણ કેદખાના, કર્મનો નાશ કરવાથી દૂર થાય છે એ ત્રણ કેદખાના દરેક સસારી જીવોને હોય છે, પણ એટલું વિશેષ કે દેવતાને ઔદારિકને ઠેકાણે વૈદિક શરીરરૂપ કેદખાનું હોય છે એ ત્રણ

કેદખાના આ આત્માએ અનતીવાર લોગબ્યાં અને હજી કોણ
 બાણે એ ત્રણ કેદખાના ક્યારે દૂર થયે ? તેમા પડયો છતા
 પણ જીવ હું સુખી છુ આ માફ છે એમ માને છે તે સર્વ
 ખોટું સમજવું એ ત્રણ કેદખાનામાથી છુટેલા સિદ્ધ પરમાત્મા
 એને નમસ્કાર થાઓ એ ત્રણ કેદખાનામાથી છૂટવા માટે દરેક
 ઉપાયો કરવા અને સુખ પામવું એજ સાર છે નારદીમા પણ
 ઔદારિકને ઠેકાણે વૈકિય શરીરરૂપ કેદખાનું છે, પણ એ કેદખા
 નામા મહા ભયકર હુ ખ છે હવે એતન તત્વદ્વિધી વિચાર કે
 રાજા હોય, અગર રક હોય, શેઠ હોય અગર ચોર હોય, ધન
 વાન હોય અગર નિર્ધન હોય તો પણ એ ત્રણ કેદખાનામા
 પડેલો કયો જીવ સુખી છે ? એટલું જ કહેવાયે કે સુ શુરૂ વચના
 નુસાર એ ત્રણ કેદખાનામાથી છૂટવા જે ઉદ્યમ કરે છે તે જીનોને
 ધન્ય છે પણ જે સસારની ખાલી મોટાઇમા અને મમતામા
 પડે છે તે સસારની વૃદ્ધિ કર્યો માટે હે આત્મા તુ તારૂં સ્વરૂપ
 વિચાર કે જેથી શિવસુખ પામે. હવે ચાર પ્રકારની કેદ આ
 જીવને જણાવે છે કે ૧ કેવતાની ગતિ ૨ મનુષ્યની ગતિ ૩
 તિર્યચની ગતિ ૪ નરક ગતિ આ ચાર ગતિરૂપ ચાર કેદખાના
 જીવ અનતી વાર પામ્યો હજી તેમાથી છુટયો નથી હે એતન !
 એ ચાર ગતિરૂપ કેદખાના છે વળી તેની મુદત પૂરી થઇ
 એટલે બીજી ગતિમા બાધથ પણ ગમનાગમનનું હુ ખ દૂર
 થાય તેમ હજી તુ પ્રવૃત્તિ કરતો નથી તે શું ? આત્મા ! તને
 ઠીક લાગે છે ? ભલા આવો યોગ વારવાર તને મળનાર છે ?
 ના, નથી મળનાર તો કેમ તુ સસારમા મોહે કરી મુઝાય છે ?
 એ મોહનીય કર્મ એવું છે કે તેનો ઉત્કૃષ્ટ જ ધ સિતેર કોડી
 કોડી સાગરોપમ પથિત છે એ ચાર ગતિરૂપ સસારમા સૌ
 સ્વાર્થનું સજી છે કોઇ પોતાનું નથી પિતા, ભાઈ, બેન, પુત્ર,
 સ્ત્રી, ધન, શરીર ઇત્યાદિમા અહુમમ-વ શબ્દના વિના વ્યવહારથી
 વર્તવું અને અતરમા આ મોપયોગ રાખનો એજ ધર્મ છે

વકીલજી મોહનલાલભાઈ હિંમચંદ, તથા શા નંદલાલ લલ્લુ-
ભાઈ ફાગણ વદિ સાતમ આઠમ લગભગ અહીં આવવા લાગે છે
અનુભવ પરચીશીનો ટપ્પો બાકી છે, અહીં મોકલી શકાય તો
પૂરો થઈ શકે પ્રમાદ, રખે છેતરે નહિ બોરસદ કાવીઠામા
શાંતિ હશે અબારે તેને ધર્મ લાભ સ ૧૬૫૬ ફાગણવદિ ૩.

ૐ નમઃ.

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુ. વિજાપુર

અવત ૧૯૬૦ શ્રી પાદગ

તત્ર સુશ્રાવક વકીલ મોહનલાલ હિંમચંદ યોગ્ય ધર્મલાભ

પરામનદ સપત્ર, નિર્વિકાર નિરામય,

ધ્યાનહીના ન પશ્યન્તિ, નિજદેહે વ્યવસ્થિતમ્ । ૧ ।

પરમાનંદ સપત્ર જીવ, નિર્વિકારી ધાર,

પુણ્યલભા વ્યાપી રહ્યો, દેખે નહિ ગમાર ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—આખા શરીરમા વ્યાપી રહેલો આત્મા અરૂપી
ચેતના શુદ્ધવાન્ છે પુણ્યલભા વિકાર રહિત છે અનંતજ્ઞાન દર્શન
ચારિત્રનો ભોક્તા છે અનાદિ અનંત છે, સ્વભાવી છે અજ્ઞર
અમર ચિદાનંદ ભગવત પરમાત્મા આખા શરીરમા વ્યાપી રહ્યો
છે તે પરમાત્માને ધ્યાનહીન માણસો દેખી શકતા નથી, પણ
સ્વાદ્વાદ દર્શન યુક્ત જે ધ્યાની પુરૂષો છે તે આત્માને પરમાત્મા
સમાન દેખી પરવસ્તુમા મોહ પામતા નથી આત્માના સ્વરૂપનું
જે ચિતવન તેને અધ્યાત્મજ્ઞાન કહે છે તે અધ્યાત્મજ્ઞાનથી
જીવને આત્યંતિક સુખ થાય છે ત્રણ કાળના જે દેવતા તેના
સુખ ભોગ કરીએ તોપણ અધ્યાત્મરૂપી જે સમુદ્ર તેનું જે સુખ
તેના બિંદુ સમાન પણ પૌણ્યલિક સુખ નથી જ્ઞાની પુરૂષો આ
સારમા મોહના વશ થયેલા જીવોને દેખી અભયબંધ થતા નથી,
કાળ કે તે બાંહે છે કે કર્મના વાળે સર્વ જીવો રહેલા છે

તેથી તેઓ વિવિધ પ્રકારની ચેષ્ટાઓ કરે તેમા આશ્ચર્ય શું છે ? અજ્ઞાની પુરૂષો જ્ઞાની મનુષ્યોના વિચારોના આશયોને તથા પ્રવૃત્તિઓના આશયોને સમજી શકતા નથી તેથી તેઓને હસી કાઢે છે ચેતન જેવા જેવા ચરમા આખે ચઢાવે છે તેવો તેવો વસ્તુસ્વભાવ દેખી શકે છે જો લાલ ચરમા પહેરે તો પદાર્થને લાલ દેખી શકે છે, અને લીલા પહેરે છે તો તેને લીલું સર્વ દેખે છે, તેમ જીવને કર્મયોગે જાણી લેવું-પરમાત્માનું સ્વરૂપ વીતરાગ વચન વિના જાણી શકાતું નથી, કારણકે જો ચેતન વીતરાગ વચનરૂપી ચરમા આત્મ ભયોગરૂપી આખે ચઢાવી દરેક પદાર્થનું સ્વરૂપ જુએ તો સત્ય જેવું હોય તેવું માલમ પડી શકે છે તેવા વીતરાગ વચનરૂપી ચરમા કોઈ ઠેકાણે પામી શકીએ છીએ અને તેની કી મત પણ મોટી હોય છે, અને તેના જેવા ચરમા તકલાદી દુર્ત લોકો વીતરાગ વચનના નામથી વેચવા ખારે છે, પણ અવિચક્ષણ પુરૂષો હોય છે તેજ તેવા ચરમા ખરીદ કરી શકે છે વિચક્ષણ સત્ય ચરમા પામી વસ્તુનો સ્વભાવ દેખે નહિ અને એક ઠેકાણે મૂકી રાખે તે માણસ તે ચરમા પામ્યો અગર નહી પામ્યો તે પણ સરખા ॥ હવે વીતરાગ વચનરૂપી ચરમા ચેતને લગાવી ડુનીયાનું સ્વરૂપ જોયું તેમા તેને સર્વ પદાર્થો ખોટા ભાસ્યા અને આત્મા વસ્તુ ખરી લાગી ત્યારે તે વિચાર કરવા લાગ્યો કે મારી આખે આજ સુધી ખોટું ભાસ્યું હતું પણ હવે તો ખરા ખર વસ્તુ દેખાઈ પછે વિચારે જે હવે મારા આત્માની સાથે કર્મરૂપ પુણ્યલ વસ્તુ લાગી છે તે જુદી થાય તો હું નિર્મળ થાઉં ? જેમ જાણુમા રહેલા સોનાને માટી લાગી હોય તે જેમ સોનાથી જુદી થાય ત્યારેજ નિર્મળ સોનું થાય તેમ મારા આત્માથી કર્મ વસ્તુ જુદી થાય તો ઘણું સુખ પામું, હવે જ્ઞાનીના મનમા વિચાર આવ્યો કે કર્મદ્વારા સુખ હું જ જે જે પ્રાપ્ત થાઉં છે તે પણ હું નથી અને કર્મ છે તે પણ હું નથી હું તો શુદ્ધ સ્વરૂપી આત્મા છું, નિરંજન છું, કર્મ દ્વારા થતા સર્વ પ્રકારના

વ્યવહારમાં અત્યંત નિર્વેપપણે વર્તવું તે જ મારો શુદ્ધ ધર્મ છે, તથા બાહ્યથી બાહ્ય વ્યવહારમાં વર્તવું તે તે બાહ્ય અધિકાર પરત્વે ક્રુર છે એમ તે બાણે છે જડ કર્મવસ્તુને મે આજ સુધી મારી ગઈ પણ તે તો મારી પ્રાન્તિ હતી એટલે જડ છે હાય હાય અરે હું લોળો કંગાલો? હવે તું કરે? એવો પ્રિયાર થતા તેને બીક લાગી કે કર્મ તો ઘણું છે બાહ્ય તો થોડું છે, અરે શી રીતે એટલા કર્મનો નાશ થશે? અને એ કર્મ તો બીજી ગતિમાં મને બેભાન કરી દુ ખ દેશે. હવે હું શું કરે? એવામાં ચેતન રાજાની સુમતિ નામની સ્ત્રી હતી તેણીએ કહ્યું કે હે સ્વામિનાથ ચેતન! તમે કેમ ચિંતા કરો છો. કર્મનો મેરૂપર્વત જેવડો ઢગલો હોય તો પણ આત્મસ્વભાવમાં રમણતા કરા કે જેથી તેનો નાશ પામે તમે ચિંતા કરશો નહિ, અને ઉદ્યમ કરો. હું તમને સહાય કરીશ પણ કુમતિરૂપી આ બીજી સ્ત્રી છે તે તમને દુ ખમાં નાખશે, માટે તેના કહેવા પ્રમાણે કરશો નહિ, અને ધીરપણું ધારણ કરજો. એક શ્વાસોશ્વાસમાં અનંત વર્ષના કરેલા કર્મો નાશ પામે છે, માટે ઉદ્યમ કરો. તેવામાં ચેતનનો વિવેક રૂપી ભાઈ ચેતનના સામું જોઈ કહે છે કે તમે કેમ ચિંતા કરો છો? તમને દુ ખ દેનાર ક્રોધ, માન, માતા અને લોભરૂપી મોટા શત્રુઓ છે, તેને તમે હાલકાવો તમને મિત્ર સમાન તે ભામે છે પણ તમારૂં તે સત્યાનાથ કરનાર છે તે મિત્રના લક્ષણ બતાવે છે પણ હું બધા સુધી તમારી પાસે છું ત્ય સુધી તે તમને મિત્ર સરખા લાગશે નહિ તમે મોહરૂપી શત્રુને મારવા નારૂં જ્ઞાનરૂપી જે ધનુષ્ય તેને સજ્જ કરો અને ધ્યાનરૂપી બાણ ચલાવો અને સ્વભાવ ઉપયોગ રૂપ હલકારાથી શત્રુના ઉપર બાણ તાકીને ફેંકો. હવે ચેતનને શૂન આગ્રહ તેથી ઉદ્યમ કરવા લાગ્યો મોહ શત્રુનું કંઈ ફાળું નહિ, અને તેનો નાશ ચેતને જ્યો સ્વયં પોતે નિર્મળ થયો, સર્વે દુ ખ નાશ પામ્યું અનંત સુખ લોગી થયો એવા ચેતેલા અનંત આત્માઓ મુક્તિ પામ્યા સર્વ આત્માઓ સત્તાએ તેવા છે પુરુષાર્થ કરો એ જ છે. બુદ્ધિમાગરના ધર્મ લાભ,

મારા લખેલા લેખો ગ્રન્થો વગેરે સર્વે જ્ઞાતનયોની પર
અપર સાપેક્ષદષ્ટિએ અનુભવવા જેઓએ જેન ધર્મશાસ્ત્રોનો
આધ્યાત્મિક તથા વ્યવહારદષ્ટિએ તથા સાન નયોની દષ્ટિએ
અભ્યાસ કર્યો હોય છે, તથા જેઓએ યોગશાસ્ત્રોનો અભ્યાસ
કરીને તેઓનો અનુભવ કર્યો હોય છે, તથા જેઓએ ચાર વેદ,
એકસોઆઠ ઉપનિષદો, ગીતાઓ, વૈદાતિક આધ્યાત્મિક ગ્રન્થો
તથા જેન આધ્યાત્મિક ગ્રન્થોનો અભ્યાસ કર્યો હોય છે, તથા
જેઓએ રાષ્ટ્રીય સામાજિક સઘ પ્રગતિકારક તરફનો અભ્યાસ
કર્યો હોય છે તથા જેઓએ શ્વેતાચર દિગ્ગજર તરવાદિક ગ્રન્થોનો
અભ્યાસ અનુભવ કર્યો હોય છે, તેઓ ગીતાર્થ જ્ઞાનીઓ બનેલા
હોય છે તેઓની પાસે રહી સેવા ભક્તિ કરી મારા ગ્રન્થોને
શુદ્ધગમ શ્રદ્ધા વિચારે છે તેઓને સર્વજ્ઞતાની શક્યતા રહેતી
નથી અને તેઓ આત્માને પરમાત્મા બનાવવાની આધ્યાત્મિક
દૃષ્ટિ પરિણતિને પ્રાપ્ત કરે છે મારા ગ્રન્થોનો અભ્યાસ કરવામા
શુદ્ધગમની તથા અપેક્ષા દૃષ્ટિની જરૂર છે ઉપર્યુક્ત જ્ઞાનીઓ
મારા લખેલા આશયોને સમજાવી શકે છે માટે વર્તમાનમા વર્ત
મારા તથા ભવિષ્યમા મારા આશયોને અપેક્ષાએ સત્ય જાણનારા
જ્ઞાનીઓની સેવા ભક્તિમા અર્પણ કરવું હું પ્રભુ મહાવીર દેવમા
નેવા ભક્તિ દૃષ્ટિએ અર્પણ ગયો છું શુદ્ધને પ્રભુમા અલેક્ષ સત્ય
ભક્તિ ભાવ છે

મુકામ લોદરા
લેખક બુદ્ધિસાગર
મવંત. ૧૯૬૦

શ્રી કાવીઠામધ્યે, સુત્રાવક, રતનચંદ તથા ઝવેરભાઈ તથા, મનસુખ તથા મણિલાલ યોગ્ય ધર્મલાભ.

વિશેષ બહિરાત્મત્વનાશક, આર્તધ્યાન, સૌંદર્યાન પરિહારક, આત્મોદ્ધારક આત્મામા રહેલ અરૂપી અક્ષય, અખંડ, અચલ, અમલ એવો અનંત ધર્મ તેની પ્રાપ્તિ તેનો લાભથાઓ એજ પરસ્પર શરીર વ્યક્તિમા રહેલા આત્માઓના પ્રતિ હિતા કાક્ષા, છે પ્રતિદિન ક્ષણે ક્ષણે ઉપયોગ ભાવે વર્તો અશુદ્ધ ભાવે પરિણમેલા પડકારક આત્માને ચારગાતમા બહિરાત્મભાવે બ્રમણ કરાવે છે તે દરેક જીવને સમયે સમયે શુદ્ધકારક ચક્ર વા અશુદ્ધ પડકારક ચક્ર અતરંગ ભાવે વર્તી રહ્યું છે, અશુદ્ધ પરિણામ ભાવ અનાદિ અનંતમેલાગે અભવ્ય જીવને સલગ્ન છે મર્યદા જીવની અપેક્ષાએ પણ અનાદિ આત્મ ભાગે ડેટલાએક ભવ્ય જીવોને છે, અનંત કાલ પદ્મક અશુદ્ધિપરિણામોદયે જીવ, પુદ્ગલને શરીરરૂપે પરિણામી રાગ્યો મામ્યો, નાગ્યો, પરવરતુમાજ સુખની પ્રાપ્તિ કરી અને શુદ્ધદશાનું ભાન, આત્મા ભૂત્યો એના અશુદ્ધપરિણામ યોગે વિચિત્ર દશા થઈ અને મોહની ઘેનમા સૂતો ગ્રી, પુત્ર, માતા, પિતા ગૃહાદિની મોહ માયાની ભર નિદ્રામા પડ્યો ગયો કાલ પણ બાજ્યો નહિ સદ્ શુદ્ધે મોહની નિદ્રામા પડેલા જીવની દયાલાવી શુદ્ધોપયોગ રૂપ વચન ઘોષ કરી જગાડ્યો, નિદ્રામાથી જાગાડવા શુદ્ધ ચેતના રૂપ પાણી છાંટ્યું, તેથી જરા સ્વસ્વરૂપે થયો, પાગે જાગી ઘેન આવવાથી નિપય પથાગીમા સૂતો, શુદ્ધે વૈરાગ્ય વચનથી હાડ મારી મોહની અસારતાની સમજણ રૂપ ઢાલ વગાડ્યો પણ બહિરાત્મી જીવ બાજ્યો નહિ વિચિત્ર વિકલ્પ મકલ્પની જાગ રૂપ સસાર સુખ દુઃખના સ્વમા અનુભવવા લાગ્યો ભવચ્ચિતિ પરિ

પકવના યોગે, મોહ નિદ્રાનુ જોર ઘટયુ મત્ય અતરાત્મરૂપ
 નૂર્યનો ઉદય થયો તેના જ્ઞાનરૂપ કિરણોનો પ્રકાશ, સર્વથા પદ્
 દ્રવ્યમા તેના શુભ પર્યાયમા પ્રવરવા લાગ્યો મોહ નિદ્રાથી
 મિથ્યાતી એવી વિવેક ચમુ નિર્મલ થઈ બહિરાત્મભાવ રૂપ
 સ્વપ્નનો નાશ થતા હું કોણ છું ? માત્ર કોણ છે મારી દયા
 ડેવી છે ? કેમ થઈ ? ભૂત કાલમા હું કેવા સ્વરૂપે હતો ? વર્ત
 માન કાલમા હું કેવા સ્વરૂપે છું ? ભવિષ્ય કાલમા કેવા સ્વરૂપે
 થઈશ ? સદાને માટે માત્ર નિત્ય સ્વરૂપ કેવું છે ? આશાવિત્ હું
 કેવા સ્વરૂપે છું ? તથા વિભાવયોગે કેવા સ્વરૂપે હું વર્તું છું ?
 તેના સદ્ વિચારો અતરમા યરા લાગ્યા, ભાન આંખું અધાર
 તે અધાર, મોડે મુજિબ બહિરાત્મીઓનું જાણવું સત્ય અજ
 વાળું આત્મસ્વભાવે જાગેલા અતરાત્માઓનું સમજવું પ્રભાતનો
 પહોર થયો સ્વશુદ્ધોની મિથસ્તા તેની ઉપયોગતા, તાદામ્યતા,
 નાદા પ્રાહ્લકતાએ કરી આત્મગગનમા અતરાત્મ રૂપ સૂર્ય વૃદ્ધિ
 પામવા લાગ્યો હું અને માત્ર, યત્ર અને નિત્ર રૂપ મોહ સ્વપ્ન
 વિસરી ગયું જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર વીર્યમય અરૂપી, અખંડ એવી
 આત્મભાવની ધારા હૃદયમા વહેવા લાગી મોહ જાનમાથી, ઉઠા
 હનાર મશ્તરૂનો, ઉપકાર, તેમની દયાની હવે કિંમત ખરી જાણી
 તેમનો કેવો ઉપકાર ! કેવી પરોપકારતા ! તેમની કેવી લાગણી !
 તેનો વિવેક હૃદયમા પ્રગટ્યો દ્રવ્ય દયાના કળા ભાવ દયાનું
 અનંત ગણુ વિશેષ પાપું લક્ષ્મમા આંખુ ભાવ દયા તેજ સાગમા
 સાર તરીકે હૃદયમા ભાની અનુભવી, તેનીજ બલિહારી છે, તે
 વિના અતરગમલનો નાશ થતો નથી તે સત્ય ભાસ્યું, સત્ય
 નર્મનો આત્માર્થી, વિશ્વામી યોગ્યજીવપ્રતિ ઉપદેશ દેવો,
 તેજ ભાવ યા સિદ્ધાતમા પરમકૃપાળુ વીરપરમાત્માએ,
 દર્શાવી છે તેથી જ અતરમા સૂર્યનો ઉદય થાય છે મિથ્યાત્વ
 અધકાર નાશ છે વસ્તુના સ્વભાવે વસ્તુ ભાસે છે નવ તત્ત્વ
 તથા શુભ પર્યાય તથા તેનો આધાર પદ્ દ્રવ્યો તે દ્રવ્યોનો
 સામાન્ય ધર્મ તથા તેમનો વિશેષ ધર્મ હૃદયમા પ્રકાશિત થતા

હૈય જેય અને ઉપાદેય નો વિવેક પ્રગટતા તેથી, સ્ત્રી પુત્ર ધન, તથા પોતાના શરીરમા અહ અને મમલાવ જીતો હોતો, તે શાત થયો, પરવન્તુમા સુખની લાતિ થતી ટળતા સસારમા રાગદ્વેષ યોગે થતી પ્રવૃત્તિ ટળી પોતાની મેજે ટળી સસારમાથી મન નિવૃત્ત થયું, સહજ ઉદયાગત આત્મપ્રવૃત્તિ સ્વચ્છે થવા લાગી, તેમ તેમ શુદ્ધ સ્થિતિદાનદ અનંત ગુણનો અધિષ્ઠાતા આત્મા મધ્યાહ્ન સૂર્યની પેઠે ઝગડળવા લાગ્યો સોડહ સોડહ પગ્માત્મા સ્વરૂપ હું છું, એમ ભાવ નમયે સમયે થવા લાગ્યો, અતે શુકલ ધ્યાન યોગે કર્મમલ અપહરી પરમાત્મસ્વરૂપે આત્મા થયો, જન્મ, જરા, મરણની ઉપાર્ધિ દૂર થઈ પુદ્ગલમા સંગ રહિત આત્મા થયો અનંત સુખનો લોકતા આત્મા થયો, એવી રીતે પરમાત્માપદ પામેલાની દશા વિચારવી એક આત્મ તત્ત્વ જાણતા સર્વ જાણ્યું, કારણ કે, આત્મતત્ત્વ જાણતા લોકાલોકના સ્વરૂપને પણ આત્મા, જ્ઞાને કરી જાણે છે, તે આત્મસ્વભાવે ક્ષણે ક્ષણે રમવું, ધ્યાન ધરવું, પરભાવ યાગવા અને સસાર સ્વરૂપને સ્વભાવની પેઠે વિસરી જવું, તથા સ્વસ્વરૂપે ક્ષણે ક્ષણે ઉપયોગ વત થવું એજ હિતાકાંક્ષાની પગકાપ્પા, લબ્યાત્માઓને પ્રાપ્ત થાયો-

સેં જ્યુદ્ધિસાગર.

મું વિજયપુર

સ. ૧૯૭૮ રાગણ વદિ ૮

મું અમદાવાદ તત્ર સુધાવક પેધાપુરી શા. મલ્હિલાલ હીરાચદ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિ. તમારો પત્ર પહોંચ્યો વાળી સમાચાર જાણ્યા પેધાપુરવાલા જેસી ગલાઈ સાકેરચદ લાલી પારેજે શા મનસુખ-ભાઈ લલુભાઈએ દેહત્યાગ કર્યો એમ તેજ દિવસે મુબાઈથી લખી જણાવ્યું હતું બાર દિવસથી અમે જાણ્યું છે તેમનામા ડેટલાએક સફળતા ખીંટના હતા જનર્યો તેને જરૂર દેહ બદલવાનો છે ગૃહસ્થાવસ્થામા આત્મપર લક્ષ્ય રાખી વર્તવું, અને

વેર કદાશદુષ્ટી જેમ બને તેમ મુક્ત થવા પ્રયત્ન કરવો સામાજિક
 સબ ધો અનિત્ય છે, તેમા મોહથી ન મુઝાવું બોધ્યો, આત્માના
 શુદ્ધો ખીલવવા પ્રયત્ન કરવો ફરેક મનુષ્યમા રહેલા શુદ્ધો તરફ
 દૃષ્ટિ દેવી પણ દુર્ગુણો તરફ ચિત્ત ન દેવું મનુષ્ય બૂલને પાત્ર
 છે માટે કામા અને ઉદારભાવથી વર્તવું વિ. તમોએ ગાંધીને
 સાદી ૭ વર્ષની કેદ થઈ તેમ લખ્યું તે બાદ્યું તેમા સરકાર
 અને ગાંધીજી પોત પોતાની દૃષ્ટિ પ્રમાણે વર્તે છે અમારે તો મોહ
 રૂપ સરકારની સાથે યુદ્ધ ચાલે છે નગદ્ગેપની પરિસ્થિતિ ન થવા
 દેવી અને આત્માનું ધન જ્ઞાનનદ રૂપ છે તે પોતાનું તે તેને મોહ
 દાખ્યું છે તેથી મોહનું સામ્રાજ્ય દબાવવા માટે આધ્યાત્મિક ધ્યાન
 પુરૂષાર્થ શરૂ છે કર્મની કેદમા સર્વ દેશના મનુષ્યોને
 મોહરાજાએ રાખ્યા છે આત્મા બે આત્માનું સ્વરૂપ સમજે તો
 તે શુદ્ધોપયોગથી ચિદાનંદમય આત્મસામ્રાજ્ય પ્રાપ્ત કરી શકે,
 ગાંધી અને સરકાર તો શું પણ આખી દુનીયાના છવો પર
 મોહ સામ્રાજ્ય પ્રવર્તે છે તેથી સર્વજીવો ખરેખર મોહના
 દાસ છે મોહના શુભામ બનેલા છવો, ખરેખર અજ્ઞાનથી અન્ધ
 બની એક બીજાને શત્રુ માને છે, અને મોહને પૂછે છે એવી
 દશામા આત્મરાજ્યનું સ્વપ્ન મુખ પણ ક્યાથી પ્રગટી શકે ?
 સત જ્ઞાનિઓનું શુદ્ધાત્મમા રાજ્ય છે અને મોહી અજ્ઞાની
 ઓનું જડપ્રકૃતિપર રાજ્ય છે, પણ વસ્તુના જડમોહિયોપર
 જડપ્રવૃત્તિ, પોતાનું રાજ્ય ચલાવે છે આત્માના આધ્યાત્મિક
 અહિંસામય રાજ્યની સાથે બાહ્ય ન્યાય રાજ્ય ની સત્ય વ્યવસ્થાને
 આ દેશના લોકો અને ઈંગ્લાંડના મોહી જડ અજ્ઞાની લોકો
 સમજવાને શક્તિમાન થયા નથી પ્રકૃતિના બાહ્ય સામ્રાજ્ય
 વાદીઓને જ્ઞાની ત્યાગી સાધુઓ તે સદૃશ્યોને બોધ આપે
 છે, પણ બાહ્યમા ચિત્ત હોય છે ત્યાં મુધીઅ તરનું ન સમજાવે એવું બને
 તે ત્રણ શુભની પ્રકૃતિવાળા છવો સર્વ સાત્વિક ન બને, પ્રકૃતિની
 સામે પ્રકૃતિ છે શુદ્ધાત્મરાજ્ય માટે આત્મજ્ઞાન પામે, અને આત્મા
 વડે બાહ્યમા પ્રવર્તતા જેમ બને તેમ નિર્લેપી બનો અમારે ત્યાગીના

ધર્મ પ્રમાણે વર્તવું અને તેમ છતાં પ્રબલને તથા સરકારને કેવી રીતે
સહનશીલ વર્તવું ? અને કેવી રીતે બાહ્ય ધર્મચારાન્ય ચલાવવું
તેનો ઉપદેશ આપવો એવી અમારી ફરજ છે પણ બાહ્ય ગળ્યની
પ્રવૃત્તિની ધમાલગા પડવાની અમારી ફરજ નથી

इत्येव ॐ अहं महावीर शक्ति

લે૦ બુદ્ધિસાગર

મુ૦ સાણંદ

૫ ૧૯૧૬ વૈશાખ મુદિ ૪

શ્રી પાદરા મધ્યે સુબાવક વકીલ મોહનલાલ હિમચ દલાઈ
તથા મણિલાલ તથા રતિ બાબુ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાલ

વિ. તમારો પત્ર આવ્યો તે પહોંચ્યો છે અત્ર થોડા દિવસ
ગહેવાનું છે, પણ નિશ્ચયાત્મક નથી વિશેષાવશ્યકનો છટ્ટો લાગ
અત્ર મોકલાવશે. અત્ર માધુ સમ્મેલન સામાન્ય રીતનું હતું નૈનયા-
સનનીસેવા અર્થે કંઈક કૌનોપયોગી વિચારો ફેલાવવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ
હતો જે કંઈ બને છે તે વિવેકદૃષ્ટિથી અવલોકીને અનુપયોગી
બાબતોમા ઉપેક્ષા બુદ્ધિ રાખવી બેઈએ શ્રી વીરપ્રભુના શરણુ
વિના અ યત્ર ઠરવાનું ઠામ નથી. જેમ બને તેમ સ્વાત્મર્થની બુદ્ધિ-
રાખીને પરના કડ્યાણુ માટે પ્રવૃત્તિ કરવાની છે પોતાના આત્મા
ના અધ્યવસાયની દરરોજ કેટલા દરમજે શુદ્ધિ થતી બાય છે
તે સબ ધી ખાસ ઉપયોગ રાખવાની જરૂર છે પોતાના આત્મા-
ના પરિણામની શુદ્ધિ થતી બાય એવા બાહ્ય આવબનો અવલ-
બવાની જરૂર છે સત્સમાગમ એ મોટામા મોટું આવબન છે
ગમે તેવો આત્મા બલવાન હોય, તો પણ પ્રમાદ થવાનો સંભવ
છેજ માટે આ કાલમા શુભ ધર્મી પુરૂષોના આવબનની ખાસ
જરૂર છે વાચિક જ્ઞાનથી પરિણામિક જ્ઞાન કરવાની પૂર્ણ જરૂર
છે એવી દશામા પ્રયત્ન કરવાને પૂર્ણ દાઝ છે અને તે ઈચ્છુ છું
તમે પણ ઈચ્છશે.

ॐ शक्ति ३

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુ અમદાવાદ

તા. ૧૦-૬-૧૦

પાદરા મધ્યે સુગ્રાવક વક્રીલ શા મોહનચાલ હીમનદભાઈ
તથા મણિલાલ તથા પાનાચદ તથા માસ્તર ઉજમગી વગેરે
યોગ્ય ધર્મલાભ

વિ સાપ્તસરિક પ્રતિક્રમણની ક્ષમાપનાનો પત્ર આપ્યો તે
પછિચ્છો છે હું પણ તે પ્રમાણે ખમાવું છું ક્ષમાપના એ જ
મોક્ષનું મૂલ છે સાધુ યવામા પણ ક્ષમા ભોઈએ ક્ષમા વિના
આત્મવીર્ય પ્રગટતું નથી ક્ષમાથી આત્માના ગુણો પ્રગટ થાય છે
ક્ષમાથી સર્વ છયોને ખમાનો અને આગળ વધે ક્ષમાના નૂલ
માર્ગમા દાખલ થવાની યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરીને સદ્ગુણોની ઉપા
સના કરી ગુહોપયોગથી આત્માને પવિત્ર કરવામા સદાકાલ
તત્પર થાઓ એ જ

ૐ અર્હં શાંતિ ૩

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુ ૦ લો ૨૮

તા ૨૨-૬-૨૪

શ્રી વડોદરા તત્ર સુગ્રાવક વક્રીલ નદલાલભાઈ લાલુભાઈ
યોગ્ય ધર્મલાભ

વિ તમારો ધર્મ તમારી પાસે છે તે વધે છે કે ખૂટે છે ?
તેની તપાસ કરી બાર મહીનાના સરવૈયા સાથે આત્માની દયા
લાવી આત્માજ પોતાનો છે, બીજું પોતાનું નથી એવું બાત્પી
તેને તે સમજાવશે ગુરુરૂપ જગમ તીથ ની શ્રદ્ધા હોય અગર
ના હોય, તેના પર પ્રેમ, શ્રદ્ધા-વિશ્વાસની દરકાર કરવી ભોઈએ
પુત્ર અને સીના કરતા ગુરુપર વિશેષ પ્રીતિ હશે અને હોય તો
બેમાધી કોનું વધારે રમણ સેવન થાય છે ? તે પોતાનો આત્મા
સમજી છે માટે તેને પૂછશે, તો સાક્ષી આપશે પુત્રનું દર્શન

જહાલુ કે શુરુ ? મોહ માયાના પાસે અળગા કરી ક્ષણે ક્ષણે
વૈરાગ્યના કારણે સેવવા તે જ આત્માની શુદ્ધિમાટે છે અને ત
ભવ બ્રમણ કરીને આ ભવમા પામેલું અને માસ, હાડ, રૂધિરથી
બનેલું શરીર અતે વિનશ્વર છે એમ સમજી આત્મરમણતા
નગ્ન લક્ષ રાખશે

આ પત્ર સાત વાર વાચશે. વક્રીલ મોહનલાલભાઈને
ધર્મલાભ થતા ભક્તિ પ્રીતિ ત્યાજ મુક્તિ છે એજ

ૐ અર્હ જ્ઞાતિ ર

લે૦ મુનિ જીવિસાગર

મુ૦ ભોધણી

અ. ૧૯૫૮

શ્રી કાવીઠા મધ્યે દેવશુર જીહ્વિતકારક મુદ્રાવક શા રતન-
ચદ લાધાણ તથા શા. ઝવેરલાઈ લગવાનદાસ તથા મનમુખ-
લાઈ તથા મણિલાલ તથા દલપતભાઈ વિગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ
વિ. આત્માએ કર્માનુસારે મનુષ્ય શરીર ધારણ કરી તિર્ઠો
લોકમા દક્ષિણાર્ધ ભરતમા ક્ષેત્ર સ્પર્શના કરવા માહી છે હવે
કયા મુખી કરશે તે જ્ઞાની બધે શરીરવડે જેમ બાહિરના
ચેત્રોની સ્પર્શના થાય છે તેમ જો આત્મ ઉપયોગે કરી આત્મા-
ના અસખ્યાત પ્રદેશોની આત્મસ્પર્શના થાય તો ચાર ગતિ
ભવબ્રમણ ભય ભાગી બચ અને તાત્વિક શાશ્વત આત્મમુખની
આત્માને જ પ્રાપ્તિ થાય. કહ્યું છે કે —

દુદા.

ચાર ગતિ ભવબ્રમણકે, હેતુ કર્મ કહાય,
તસ યોગે આ અત્મા, જન્મ મરણ દુખ પાય. ૧
જન્મ મરણ દુખ પાવતો, મનમાહી મુંઝાય,
મુંઝાતો આ આત્મા, બહિરાતમ પદ પાય. ૨

તાત્વિક સુખ પામ્યા છોએને કંઈ પણ દુઃખ નથી એની પ્રાપ્તિ માટે ઉદ્યમ કરવો તે સફલ છે તે વિના બાકીનો કાલ અલેખે બાણવો એક એક ઘડી કરોડો રૂપૈયા ખર્ચ પણ મળે નહિ તેવી છે તેને જે ખરાબ સામાજિક કાર્યોમાં ગુમાવી દે છે તે અલેખે બાણવી જેટલો વખત આત્મશાંતિમાં ગયો અને જાય છે અને જશે તેટલો વખત લેખે બાણવો એવું પરમ પુરુષ અને શ્વરનું વચનામૃત છે એ.

ૐ શાંતિ ૩

ગીર મંત્ર ૨ ૮ ના વૈતાન શુદ્ધિ ૨.

લેખક બુદ્ધિસા ૧૨

મુ ૦ ૧૩૦૮૨૮

સ ૧૮૫૮ ગતક વર્ષ ૧

કાવીઠા મધ્યે ગુણાનુરાગી આત્માર્થ બાઈ અવેરભાઈ તથા રતનચંદ લાધાજી તથા વેણીચંદ તથા મણીલાલ તથા મનસુખ બાઈ વિગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ પહોંચે.

વિ આત્મ સાધન કરવું તે ઐયસ્કર છે એમ જે સમજ્યો તેને સમજી બાણવો, પણ સંસાર વ્યવહારમાં કુશળ તે સમજી કહેવો તે રૂઢા વ્યવહારથી જ છે પણ જેને આત્મ સ્વરૂપનું જ્ઞાન નથી આત્મા નિત્ય છે કે અનિત્ય છે? જ્ઞાની છે કે અજ્ઞાની છે? એક છે કે અનેક છે? એ આદિ આઠ પક્ષથી આત્માનું સ્વરૂપ જણે એમ સફેદે તે ધર્મનો અધિકારી છે, અને તે જ આત્મહિત કરનાર બાણવો. કદાપિ આઠ પક્ષે કરી આત્માનું સ્વરૂપ જાણ્યું પણ પછી શિષ્ય પરિવાર આદિનો મોહ આઠ બર કરી તેમાં લીન રહે તો તે બાણ્યું પણ તો યથાર્થ ફલ આપી શકતું નથી. કહું છે કે —
જીમ જીમ બહુજન બહુમત સમત, બહુ શિષ્યે પરીવરીઓ,
તીમ તીમ જીન શાસનનો વૈરી, બે નવી નિશ્ચય દરીઓરે—

ભવિકા

ઈત્યાદિ વચનો શ્રી યશોવિજયજી ઉપાધ્યયે કહ્યા છે તથા
કથું છું કે—

- દ્રવ્ય સાધુપદ ભાવનું, કારણ માનો લબ્ય,
સાપેક્ષ વચને શુદ્ધ છે, ભાવ અને વળી દ્રવ્ય ૧
- ભાવ વિના કિંગીયા સવી, ફેગટ કદ અપાર,
સમતિ અંથે ભાળીયું, મ કરો માન લગાર ૨
- અતિ શુદ્ધપ્રણિધાનથી, કર્મ કલક કટાય,
બાદ ક્રિયા કારણ લગ્ન, અવલગે સુખ થાય ૩
- અનુયોગના ચાર ભેદ, દ્રવ્ય વડે જગ સાર,
ઉપદેશપદાદિઅથથી, ભે ભે તે અધિકાર ૪
- દ્રવ્યાદિક પદાર્થનું, સમ્યગ્ જ્ઞાન ભે થાય,
નિશ્ચય સમકિત પામીએ, મુજ મન એ સોહાય ૫
- સર્વ દ્રવ્યમા ભાળીયું, આતમ અવિ હિતકાર,
ઉપાદેય તેહીજ છે, બીજા રોય વિચાર ૬
- તત્ત્વરમણ જેને થયું, મોહે નહિ લેપાય,
આતમ અનુભવ બાણતો, સકલ ઋદ્ધિને પાય ૭
- ભણે ભણાવે શાસ્ત્રને, વાદી જગ ઝહેવાય,
આતમ અનુભવ બીન તે, ચતુર્ગતિ ભટકાય ૮
- મનમા ભણે રાગી હું, મુજ સરખો નહિ કોય,
આતમ અનુભવ બીન તે, મૂઢ મતિ જગ રોય ૯
- પત્યર પગ પગ પામીએ, સોનું રૂપ ખાણ,
ચિન્તામણિની પ્રાપ્તિ સમ, વિરલો આતમ બાણ ૧૦
- ભાગ્યદશા ભે આકર્ષી, આતમ અભિમુખ થાય,
ચિદાનંદ અનુભવથડી, રત્નત્રયી પ્રગટાય ૧૧
- બાહિર હિત જે દેખતો, તેહીજ આતમમજાર,
દેખે તેહીજ દેખતો, સમજભે નર નાર ૧૨

- જેનું પુદ્ગલ વસ્તુને, દેખી મન લપટાય,
પુદ્ગલની આતમા, મુક્તિ કહો ક્યું પાય ૩૧
- આ ધન આ ઘર ખ્યાડુ મુજ, મનોહર ખ્યારી કામ
પુદ્ગલ ખ્યાડુ જેહને, તે મુક્તિ ક્યું પાય ૩૨
- ખ્યારી સી પુત્રો બહુ, તે વીણ ઘડી ન જાય,
જસ મન વર્તે એહવુ, તે મુક્તિ ક્યું પાય. ૩૩
- મારૂં તારૂં માનતો, પરભાવે હરખાય,
જસ મન વરતે એહવુ, તે મુક્તિ ક્યું પાય. ૩૪
- હિંસાલીક ચોરી કરે, મૈથુન પરિગ્રહ ધ્યાય,
જસ મન વર્તે એહવુ, તે મુક્તિ ક્યું પાય. ૩૫
- રાગ દ્વેષની વૃત્તિથી, જેનું મન વર્તાય,
પરભાવે રમતા છતા, તે મુક્તિ ક્યું પાય. ૩૬
- સાધુ નામ ધરાવતા, મોટા જગ કહેવાય,
પણ આતમ અનુભવ વિના, તે મુક્તિ ક્યું પાય ૩૭
- સત્ય જ આતમ સ્વરૂપમા, જેનું મન વર્તાય,
સ્વાદ્વાદિ આતમ રૂચિ, તે જીવ મુક્તિ પાય. ૩૮
- જીવાદિક નવ તત્વનો, સાચો અનુભવ થાય,
શ્રદ્ધા સવેગેકરી, તે જીવ મુક્તિ પાય. ૩૯
- ધર્માદિક પઠ દ્રવ્યના, સમજે શુણ પર્થાય,
શ્રદ્ધાથી સાચા શ્રદ્ધા, તે જીવ મુક્તિ પાય. ૪૦
- વિષ હવાહલ સારીજો, પુદ્ગલ સગ કહાય,
તેથી ન્યારો જે રહે, તે જીવ મુક્તિ પાય. ૪૧
- શુણ વન દાવાનલ સમો, સી ધનનો સમુદાય,
તેથી ન્યારો જે રહે, તે જીવ મુક્તિ પાય. ૪૨
- કાયા વિદ્યા કોયળી, તેમા નવી લપટાય,
મમતા તજી સમતા ભજે, તે જીવ મુક્તિ પાય ૪૩

- જીન વાણી અમૃત લહી, મનમાહી હરખાય,
જીનાડા મનમા વગી, તે જીવ મુક્તિ પાય. ૪૪
- સર્વના વાણી બાણીને, જે નહિ પરમા બાય,
ઉપાદેય આતમ ભાજે, તે જીવ મુક્તિ પાય. ૪૫
- પુદ્ગલ ન્યારો આતમા, નિ સગી નિ કપાય,
અડપ ચેતન ધ્યાવતા, પરમાતમ પદ પાય. ૪૬
- આત્માનદી આપને, ધ્યાવે ચિત્ત મિઠાય,
ધ્યાતા ધ્યેયપણુ લહી, પરમાતમ પદ પાય. ૪૭
- સત્ય એ શિક્ષા જીનતણી, બાણો ચેતનરાય,
કરો ન નિદા પારકી, તો મુક્તિ સુખ યાય. ૪૮
- મત મતવાદી હઠયકી, કહેતા આત્મવિચાર,
સમજ્યા નહિ તે બાપકા, કિમ પામે ભવ પાર. ૪૯
- એકાત રથલમા બેસીને, ધ્યાવે ચેતન રાય,
અસંખ્યપ્રદેશી નિર્મલો, આતમ મુક્તિ કહાય. ૫૦
- લોયણી ગામે શોભતા, મહિ જીન પસાય,
દર્શન કરતા તેમના, રતવના કીધી બાય. ૫૧
- અનુભવ બાવની એ કહી, વાચે જે ધરી પ્યાર,
સત્યરવરૂપ લહી આત્મનું, પામે ભવબલ પાર. ૫૨
- ઠાવીઠાના વાસી શેઠ, રતનચદ હિતકાર,
ઝવેરભાઈના કારણે, રચતા જય જયકાર. ૫૩
- સમય સિદ્ધાત વિચારીને, કીધી એ હિત લાય,
હઠ કદાચહ ત્યાગીને, વાચે તે શિવ પાય. ૫૪
- તરણુ છે જીવ એહથી, નિમિત્ત શુદ્ધ કહાય,
સમજી સમજે ચિત્તમા, સત્ય પદારથ પાય. ૫૫
- અનુભવ આતમનો કરી, સદ્ગુરુ વાણી પસાય,
જુદ્ધિસાગર સુખ લહી, ચિદાનંદ પદ પાય. ૫૬

ગહિરાતમ પદ અનુભવે, કાલ અનાદિ ધાર,	
ગાતો પીતો જેલતો, મમતા કટે અપાર	૩
મમતા પિયાચી અહ્યો, ઝરતો પાપ અધોર,	
કૂદે નાચે આતમા, કરતો ચોર ઝંકાર	૪
રાગ પરિગ્રહ મનથરી, દુ જે અગ્નિ ધાય,	
અગ્નિ જેને એ થયો, તેને શિવમુખ થાય	૫
શિવમુખ ઈચ્છા સો કરે, પણ તે અતિ યુરકેલ,	
ઉપાદાન કારણથી, શિવમુખ પ્રાપ્તિ સહેલ	૬
શિવનગરી પ્રતિ ચાલવા, ગમન કરે મો લોક,	
પણ મારગ ભૂલ્યાયકી, મહેનત બાવે ફોક	૭
મહેનત બાવે ફોન તાસ, સેશુ નહિ જસ સાથ,	
રત પડ્યું છે પાસ પણ, અથ ન લેવે હાથ	૮
મોહ વાયુ દેવ પિત્ત, કદ ને રાગ પિછાણ,	
રાગ ત્રિદોષે આતમા, જગમા રોગી બાણ	૯
મમતા તાપ ચઢવો અતિ, મતિવિગ્રમ બહુ હોય,	
ઉલટી આતમશુલ્ક તણી, ત્યા શરણું કુલું ભેય	૧૦
કુટુંબ કલેશ ઉપસ જિહા, કામ ભગદર રાગ,	
ગૂજ છૂટા છે ચાલતું, કીમ ત્યા હોય ન ચોક	૧૧
એવા રોગે રોગીઓ, મનમા બહુ અકળાય,	
મતિ લગિધને વેધ વિણ, રોગ કડો કર્યું બાય	૧૨
વેધ મળ્યો પણ કાલ નહિ, ત્યા સિદ્ધિ નહિ થાય,	
રોય ઉભય પણ કર્મ વિણ, રોગી રોગ ન બાય	૧૩
વેધ કાલ ને કર્મ જ્યા, મળીયા ત્રણ ઉપાય,	
પણ ઉદય કીધા વિના, રોગી રોગ ન બાય	૧૪
વેધ કાલ કર્મોત્તમે, પણ સિદ્ધિ નવિ થાય,	
પાકી નહિ જાવતવ્યતા, રોગી રોગ ન બાય	૧૫
સ્વભાવ સિદ્ધિ જ્યા નહિ, ત્યા કિમ વેધ ઉપાય,	
પાની અલવી છનને, કર્મરહિત નવી થાય	૧૬

- પથ સમવાથી કારણે, કાર્યોત્પતિ ઝહાય,
એક એક કદાચહે, મત મત જૂદા થાય ૧૭
- સત સામગ્રી પામીને, કર્મ રોગ કર 'હર,
સાર સાર એ શાસ્ત્રનું, ચિદાનંદ ભરપૂર ૧૮
- જેન જીનેશ્વર વેધ જ્યા, દયા ધર્મ જ્યા ખાસ,
રાગી ભવીને આપતા, યાચે રોગ વિનાશ ૧૯
- સ વર કરણી ધર્મ છે, અપથ્ય અવિરતિ બધું,
ત્યાગે માગે આત્મા, અનુભવ નિર્મલ જ્ઞાન ૨૦
- કુચુર વૈધો જ્યા મળ્યા, યાચે શી ? ગતિ તાસ,
દવા મળી જ્યા બિલટી, ત્યા કીમ શિવ સુખ આશ ૨૧
- ખાનારો પણ મૂઠ જ્યા, મળીયો યોગે યોગ,
તે શિવસુખ ક્યું પામશે, આતમ નહિ ઉપયોગ ૨૨
- ઠાઠ ઉપરનો બહુ કર્યો, પણ નહિ આતમભાન,
તર્યા વિના શુ ? તારશે, જસ નહિ સમ્યક્ જ્ઞાન ૨૩
- સમ્યક્ જ્ઞાન વિના કહી, કિરીયા જૂઠ ડંદાણું,
આતમ અનુભવ જ્ઞાનથી, કિરીયા સફલી બાણ ૨૪
- કિરીયા પચક બાણે, આતમ અનુભવ કાજ,
આતમજ્ઞાન વિના કહી, કિરીયા અધે સમાજ ૨૫
- અનન્ય વિષ ગરલ થકી, ચાર ગતિ મે ભમત,
તદ્વેતુ અમૃતથકે, કેવલજ્ઞાન લહત ૨૭
- બાણે મન નહિ રોગ જ્યા, દવાતણી ત્યા આશ,
ફાગટ બાણો તેહનો, જે છે પુદ્ગલ દાસ ૨૮
- પુદ્ગલપર પ્રીતિ કરે, પુદ્ગલ માને સાર,
પુદ્ગલ પર જસ રોગ દેવ, તે છે ભવ ભમનાર ૨૯
- જીવ અનાદિ કાલથી, પુદ્ગલ સગી દોષ,
મોહ કરી પરભાવનો, આતમ ઋદ્ધિ ખોષ ૨૯
- આતમ ઋદ્ધિ જૂલીને, પુદ્ગલ માને ઋદ્ધિ,
તે શિવસુખ કેમ પામશે, જસ નહિ આતમસિદ્ધિ ૩૦

- જગ જાતે ઉન્નત એ, એ માને સખ અધ,
જ્ઞાની જગમા દેખતો, કથાય ન પામે બધ ૧૩
- પરોપકારી તે ખરો, ભાવ દયા દાતાર,
આત્મસ્વરૂપ જણાવતા, નિસંગી નિર્ધાર ૧૪
- પથ પથ કદાચહે, પડીયા નડીયા કર્મ,
ઉપદેશે શુ ધર્મને, કયુ નહિ પાવે ચર્મ ૧૫
- ગચ્છ ગચ્છ કિરિયા મતે, વ્યાખ્યા કરે મતપુષ્ટિ,
પરનું ઉત્થાપન કરી, માને આતમ પુષ્ટિ ૧૬
- પડિતાર્થ મન ધરી, ઉચા જોલે જોલ,
કર્મરાયવથા આગીયા, અતુર્ગતિ રગરોજ ૧૭
- ચાર દિવસની છાયડી, બાહિર સુખની જાણ,
તેમા તારૂં કર્મ નહિ, પુદ્ગલ સર્વ પિછાન ૧૮
- જન મન રજન કારણે, ધર્મ દેશના દેત,
મૂલ ન એક બદામકો, ચેત ચેત ભવિ ચેત ૧૯
- પર મન રજન હેતુથી, મત વિસ્તારણુ હેત,
કપટ ડિયા ફેગટ સવી, કયુ મુદ્ધિપદ દેત ૨૦
- આધુ ભયા તો કયા હુવા, મન નહિ આવે કામ,
તખ લગ કષ્ટક્રિયાતણી, કિન્નમત એક બદામ ૨૧
- પુદ્ગલ જોગે રાગીયો, લખટાયો તુ છેક,
શ્રી પુને મમતા મદ્યો, માને નહિ તુ એક ૨૨
- આધુ ભયા તો કયા હુવા, બાદ્ય લોભ મન થાય,
પરનું ચોતે માનીને, રોરવ હુ બ ઉપાય ૨૩
- અનત કલેવર મૂડીયા, કોણ ન આન્યુ સાથ,
આ પુદ્ગલ પણ નાજી છે, દેખતા સાક્ષાત્ ૨૪
- અશુચિ કાયામા ભરી, રૂધિર હાડ ને માસ,
ભાડાની છે કોટડી, શું ફૂલે ? ધરી હોશ ૨૫
- છડો મમતા તેહથી, મડો સમતા સગ,
ખડો કર્મ કુટીલ ને, દડો દુષ્ટ અનગ ૨૬

જગમ જગ થાવૃ પદે, જેને ભાસે નિત્ય,
 સમતા સગી ધ્યાની તે, ક્યુ હોવે જડ ચિત્ત. ૨૭
 પરમાત્મનુ ધ્યાન તે, આત્મને હિતકાર
 ધ્યાતા ધ્યેય ને ધ્યાનથી, સિદ્ધિ બુદ્ધિ જયકાર ૨૮
 પરમાત્મ તે હુંજ છુ, બહિરાત્મ છે ભર્મ,
 બુદ્ધિ કહે જે બાણ્યે, તે લહેશે શિવ શર્મ ૨૯
 ઈત્યાદિ વાક્યોને વિચારી ભેશે તો સાક્ષાત્ આત્માતુલ્ય
 પ્રાપ્ત થશે એજ ધર્મસાધન કરશે

લેઠ બુદ્ધિસાગર

મુઠ દગપુરા

ન ૧૬૫૬ માગશ્વર પુર્વ ૪ મુનિગજ ગુરુ ચુખસાગર આદિ
 શ્રી કાવીઠા મધ્યે સુધાવક શા ઝવેરભાઈ તથા ગતનચ દ
 લાધાણ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ

વિ ભવ્ય જીવોએ બહારના પદાર્થો દેખીને આનંદિત ન
 થયું જોઈએ કારણ કે બહારના પૌદ્ગલિક પદાર્થો બ્યારે બ્યારે
 દેખવામા આવે છે ત્યારે ત્યારે તે પદાર્થો લક્ષ્યશુર ભાસે છે
 તેથી સસારમા જાનીને ઉદાસીન વૃત્તિ લાગે છે અને અનિત્ય
 પદાર્થો ઉપર તેની રૂચિ થતી નથી, માટે બાહિર પદાર્થો જીવો-
 ને વેરાગ્ય લક્ષી થાય છે હૃનયામા જેટલી વસ્તુઓ આપે
 દેખવામા આવે છે તે વેરાગીને વેરાગ્યનું કારણ છે, અને લોગીને
 લોગનું તથા રોકનું કારણ છે જે માણસો બહારના પદાર્થો
 દેખી ખુશી માને છે તે મોહરાબ્દના પાસમા ફસાય છે જેમ
 જેમ જે બહિર વસ્તુને પોતાની માને છે તેમ તેમ તે અનતા
 અનતા કર્મ ઉપાર્જન કરે છે અનાદિ ગલથી ચેતન, સાસા
 રિક સુખમા રાગ્યો માગ્યો રહે છે અને દુખ પડે છે તેને
 સુખ કરી માને છે, જેમ કોઈ માણસ મદિરા પીને ગાડો બની
 ગયો હોય તો સત્ વસ્તુને શ્વસત્ માને છે, અનેક પ્રકારના

પલાય કરે છે, શોક કરે છે, તેમ બાહિર વસ્તુને કેળી મોહી માણસ માફ માફ માની બેઠો છે, પણ તેમા કશું કામ તાર નથી હે ચેતન ! આયુષ્ય ખૂટયું એટલે તું આ શરીરમા જરા વાર રહેવાનો નથી અને બાઈ, બેન, સ્ત્રી, પુત્ર, ધન, ધર, હાટ સર્વે તારી આખે દેખવામા આવે છે, તે તારી સાથે આવશે નહિ હે ચેતન ! ખોટી વસ્તુને કેમ ખરી માની બેઠો છે ? શું તને ભવનો ભય લાગતો નથી ? શું તારે આ સંસારમા મરવાનું નથી ? શું પરભવમા મનુષ્યનો અવતાર આવશે કે કેમ ? વગી તે ગર્ભમા લોગવેલું અનેતું હું બ કેમ વિસરી ગયો ? તારું મન હે ચેતન ! નવા નવા કર્મ ઉપાર્જન કરાવે છે હે ચેતન ! તું કર્મની સગે બહુ હું ખીચો થયો અને હજી જો એ કર્મનો વિશ્વાસ કરીશ તો અનેતો સંસાર રખડીશ હે ચેતન ! તે તારા ધરમા શી શી વસ્તુઓ ભરી છે તેની ખબર લીધી નહિ બેટો હવે આયુષ્ય પણ ઓછું થતું જાય છે જરા નાકમી હાત પીચી સામું બોધ રહી છે કામ ક્રોધ અને લોભાદિપી પિથાવો તારા શરીરમા આખો દિવસ વાસ કરી રહ્યા છે હે ચેતન ! આ સંસારમા તને શાનો રાગ થાય છે ? હે ચેતન ! ધરને બહી ખાના સમાન કેમ ગણતો નથી ? સ્ત્રીના રાગને નરકના ખારણા સમાન કેમ ગણતો નથી ? અને પુત્ર તથા પુત્રીઓને હું ખરું કારણ કેમ માનતો નથી ? તારી સાથે આ સગાઈ જે થઈ છે તે પરભવમા રહેશે નહિ તું કપટ કરીશ નહિ, અહંકાર કરીશ નહિ, હવે હે ચેતનરાજ ! જો તમારા સ્વભાવમા રમથો તો તમારે ભટકવું પડે છે અને હું બ સહન કરવા પડે છે તે નહિ પડે કશું છે કે —

જા દબ્યે દોઈ મહા । અદવા તરુણીસુ રૂપર્ષતોસુ ॥

મા જઈ જિણવર ધમ્મ । વરચલ મદ્દે ટિયા સિદ્ધિ ॥ ૧ ॥

જેવી શુદ્ધિ અને મત-તાનની એકાગ્રતા થૈતો કમાવવામા થાય છે અને બુવાન સ્ત્રીઓ ઉપર જેવો રાગ થાય છે તેવો

રાજા જે જૈન ધર્મ પર યાય તો હથેલીમા મુક્તિ
 જાણવી વળી ધર્મ વસ્તુ કંઈ આખે દેખવામા આવતી નથી
 તે તો આત્માનો ધર્મ છે આત્માના સ્વરૂપમા રમવું તેનું નામ
 ધર્મ છે, જે માણસ આત્મધ્યાનમા વખત ગાળે છે તેજ ડાહ્યો-
 સમજી જાણવો. બળતા દાવાનળમા રહી જે માણસ આત્મહિત
 કરવા ધારે છે તેનાથી ધર્મસાધન બરાબર બની શકવાનું નથી,
 કારણ કે અગ્નિમા વસવું અને ઠંડા રહેવું એ કોઈ દિવસ બની
 શકતું નથી ધન્ય છે સ્થૂલભદ્ર મુનિને, ધત્તાશાસ્ત્રીભદ્ર, નનત
 કુમાર ચક્રવર્તી જેવાને કે જેણે સમાગ્ના સામી પુઠ દઈને
 પોતાનું હિત ઈર્ષ્ય જાણતા છતાં પણ ચેતન પૌંદ્રલિક વસ્તુમા
 રાચી માચી રહ્યો છે, તે હું ખંકારક છે આ સમારમા કોઈ કોઈનું
 નથી, પરભવમા કોઈ સાથે આવશે નહિ આવી ધર્મની જોગ
 વાઈ ખીજા ભવમા મળવી દુર્લભ છે હે ચેતન ! તું વાદરાની પેઠે
 ખૂબ પસ્તાઈશ. તે વાદરાની કથા જ જીવ-વામિ ચરિત્રમાથી જાણી
 લેવી હે ચેતન ! આવી સામગ્રી પામ્યા છતાં પણ જે ચેતીશ
 નહિ તો કોઈનો વાક નથી કેવળ તું મૂર્ખ ગણાઈશ. જલદીપ
 મા જઈ જે રત્ન લે નહિ અને પરથઁ ગ્રહણ કરે તેવો તું ઈ
 ચેતન થઈ ગયો છું જે જે વસ્તુમા તું સુખ માને છે તે વસ્તુથી
 તને હું ખ યવાનું છે તરવું અને ખૂંડવું પોતાના જ હાથમા છે
 હે ચેતન ! આજગલ કરતા ડેઠલાએક વર્ષ વીતી ગયા, પણ
 હજી સસારની અસારતા સમજી શક્યો નહિ પસલીમાના પાણી
 જેવું આઉંજુ ચચળ છે આતમ ન્વરૂપ વિચાર !!! પગભાર
 લાગે ડર ! હૃદયમા જે ! આપોઆપ વિચાર તો આતમસુખ પ્રાપ્ત
 થયેજ હે ચેતન ! તું એમ કહીશ કે આ પુત્ર પુત્રીઓની જે
 સલાજ ના લઈ તો શી ગતિ યાય, પણ જાણતો નથી કે જન્મતી
 વખત કાઈ સાથે લઈ તું આવ્યો નથી અને કંઈ લેઈ જવાનો
 નથી નૈ પોતપોતાના કર્મના અનુસાર સુખ દુઃખ ભોગવે છે,
 પણ તું તેમા હું કંઈ છું, માંડ છે, એવું જે અભિમાન નાખે
 છે તે ખોટું ઇદ્રજગ સમાન છે જ્ઞાતા બરો તે જ છે જે મોહ

માયામા રૂચાતો નથી હે ચેતન ! ચેત ! કાળ ઝપાટી દેત. એવા વાક્યનું સ્મરણ કર તારી જોવી મતિ તેવી ગતિ થશે પરિણામે બધન છે, એ વાજ્યનો વિચાર કર ઇદ્ર મહારાજના ઘટાનાદની પેઠે તારી ઊંઘ ઉડાડવા વાક્ય કહું છું કે સ્વભાવે ધર્મ છે અને વિભાવે કર્મ છે એણે બાણી મોક્ષ પામવા યથાશક્તિ અપ્રમત્ત બાર પુરુષાર્થ કરવા તત્પર થા દેવગુરૂની સેવાભક્તિમા પૂર્ણ શ્રદ્ધાથી પ્રવર્તો નાધુઓ પર શ્રદ્ધા રાખો, ત્યાગી ગુરૂઓની સેવા કરો ત્યાગી મુનિઓનું વારવાર આલબન શ્રદ્ધા, આજમો અને ધમ શ્રેયોનું ગુરૂગમ પૂર્વક ગુરૂ પાસે શ્રવણ કરો, મત મતાતર દ્વિરાગથી વ્યવહાર ધર્મમાધન કરતા પાછા ન પડો ત્યાગી સાધુમા ગુરૂબુદ્ધિ ધારો જૈન ધર્મશાસ્ત્રોની વિરૂદ્ધ ને ને મતમતાતર હોય તેમા શ્રદ્ધા ન રાખો. ગૃહસ્થમા અને ત્યાગી મા આકાશ પાતાળ જેટલો ફરક છે, ગૃહસ્થ જમે તેવો આત્મ જ્ઞાની હોય તો પણ તે ત્યાગી મુનિ આગળ સરસવના દાણા નેવડો છે અને ત્યાગી ગુરૂ મેરૂ પર્વત સમાન છે એમ સમજી ગૃહસ્થ દશા કરતા મુનિદશાની ઉત્તમતા અનંતગુણી વિશેષ છે એમ નિશ્ચય કરજો અને નવીન મત પધની બળમા દ્વિરાગથી સપડાયો નહિ, જો કે તમારી શ્રદ્ધા સાચી છે છતાં તેવા સચો ગોધી બાલજીવોને વશપરમા દ્વિરાગ અધશ્રદ્ધા વડે ભવિષ્યમા હાનિ પડોયવાનો સંભવ હોયો થાય તમે ત્યાગી મુનિને ગુરૂ માનો છો, જ્ઞાની મુનિઓ પર પૂર્ણ શ્રદ્ધા શ્રેમ રાખો છો, ગૃહ સ્થને ગુરૂ માનતા નથી તેમ વારવાર તમે મ્હુને ખરી રીતે હૃદયથી જળાબ્ધ છે છતાં પ્રસંગોપાત્ત ઉપદેશ દેવો, સૂચના કરવી તે ભાવી દિતાય છે જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રની આરાધના કરવા લક્ષ્ય દેશો અસાર ■ સારમા કંઈ સાર નથી દરરોજ વૈરાગ્ય ભાવથી આત્માને ભાવશે ધર્મ સાધન કરશે એજ

ૐ શાન્તિ ૩

શ્રી કાવીજ મન્યે સુધાવક શા રતનચંદ લાધાજી તથા
જવેરભાઈ ચોખ્ય ધર્મલાભ—

વિ આત્મ સાધન ચતુ હશે, વ્યવહાર તથા નિશ્ચય નય
વાદી, સર્વદર્શી આહુતધર્મપ્રરૂપક જે ભવ્ય ઠેર ઠેર સત્ત
નયાલબને જગી કાગલુ કાર્યરૂપ ધર્મ સ્વીકારે છે, મનન કરે છે
તે ભવ્યજીવ, ધર્મોત્તિ દ્વારા ચાન્દત સુખ કરતલ ગત કરે છે
નિશ્ચય તે આત્માની શુદ્ધમત્તા પ્રરૂપે છે તે નયનું કારણ ભૂત
વ્યવહાર નય છે, તીર્થકગ મહાગબ વ્યવહાર ચારિત્ર મહલુ કરી
નિશ્ચયની સફલતા દર્શાવે છે કારણનો ઠેઠ તેને કાર્યનો છેઠ બતાવે
છે સુક્ષ્મરૂપ કાર્યના અનેક કારણ સુખ્ય તથા ગૌણતાએ તથા શુદ્ધ
તથા અશુદ્ધરૂપતાએ નિમિત્ત તથા ત્રિપાદાન રૂપે ભાસે છે પગિ
જ્ઞાનનીધારા ‘ કારણ પામી ’ નિશ્ચયાત્મક આત્મસ્વરૂપ વિકાસે
છે, નેકે ઉપર લખેલી બાતતોનું વર્ણન વિશેષ છે અને પરસ્પર
માપેશ્વ શ્રદ્ધા યુત ભવ્યને મુક્તિની પ્રાપ્તિ કરાવે છે નેકે વ્યવ
હાર નયેકરી વ્યવહારનો વિશેષ લેઠ દેખાડવામા આવે છે તેથી
એકાતતાનો ત્યાગ તે નય સૂચે છે જેમ જેમ જ્ઞાન શક્તિદ્વારા
આત્માની મૂર્તિ પ્રગટી ભૂત થાય છે તેમ તેમ અનુભવજ્ઞને
જાની, કારણ કાર્યનું પુષ્ટ અવલબન કરે છે અને કરશે. પ્રગટ
જ્ઞાન દ્વારા સૂક્ષ્મ દષ્ટિ જીવેને જીનવાણી યથાર્થ ભામેછે
જ્ઞાન અને ક્રિયા દ્વારા કારણ કાર્યતાએ મોક્ષ લક્ષ્મી, આમત્તાને
પામે છે પણ એકાતતા, નિર્જન્ય પ્રવચનમા સ્વીકારતી નથી નેકે
પચ વિષ પરિપૂર્ણ હુડા અવસર્પિણી ડાલમા સર્વ ધર્મ સામગ્રી
પામવી દુર્લભ છે, તોપણ પુણ્યાનુસારે ભવિતવ્યતા મુજબ કર્મ તથા
ઉદયમ પૂર્વક સત્સંગદ્વારા-વિશ્વાસ પૂર્વક વિવેકમારક્ત ભવ્યોથી
પામી શકાય છે, કેટલાક પામશે અને કોઈ કાલાનુસાર પામે છે એજ

અમદાવાદ તર સુશ્રાવક શા અમૃતલાલ કેશવલાલ યોગ્ય
 ધર્મલાલ વિ તમોએ મનને વશ રાખવાના ઉપાયોને પુરૂષ્યા તે
 લાગુ તે સખધી જણાવવાનું કે જ્યાસુધી મનમા વિષય કામેડાઓ
 છે ત્ય સુધી મન સ્થિર થતું નથી જે જે પદાર્થોના લોભો માટે મન
 ચલે છે તે તે પદાર્થોનું ક્ષણિકત્વ અસારપણું ચિતવણું
 બાહ્ય વિશ્વદ્વારા આનંદ પ્રગટે છે એવી બહિરાત્મ બુદ્ધિથીજ
 મન ચલે અશ્ચય બને છે આનંદમાટે જ સર્વ જીવોની ગમે
 તેવી પ્રવૃત્તિ થાય છે પાપ ઇન્દ્રિયોના વિષયોના લોભથી આનંદ
 મળે છે એવી રત્નોશુભ તમોશુભવાળી મોહબુદ્ધિથી મનમા ઉપા
 ધિનો સમાર પ્રગટે છે પશ્ચાત્ તે બાહ્યમા પણ દૃશ્યમાન થાન
 છે જડ વસ્તુઓથી આનંદ મેળવવાની વાસના છે જ્યા સુધી ત્યા સુધી
 મનવશ થાય નહિ આનંદ વિના કોઈ પણ પ્રાણી જીવી શકતો
 નથી જડાનંદ અગર આત્માનંદ બેમાથી ગમે તે આનંદ મળુ
 શ્યો જીવી શકે છે, પૂર્ણાનંદ ન પ્રગટે અર્થાત્ આત્માનંદ ન સ્વાદી
 શકાય ત્યા સુધી જડાનંદની વૃત્તિ અને પ્રવૃત્તિ રહ્યા ઠરે છે
 આત્માનંદનો અનુભવ આવ્યા પછી જડાનંદની શ્રદ્ધા સહેજે
 ટળે છે જડાનંદની સામગ્રીનો ત્યાગ કર્યા માનથી જડાનંદની
 વૃત્તિ ટળતી નથી જ્યારે આત્માનંદનો અનુભવ આવે છે ત્યારેજ
 જડાનંદની મોહવૃત્તિ ટળે છે જડાનંદની વૃત્તિ જ્યા સુધી છે
 ત્યા સુધી મનની સ્થિરતા થતી નથી આત્મજ્ઞાન પ્રગટ્યા પછી
 આત્મામાજ આત્માના આનંદનો નિશ્ચય થાય છે પશ્ચાત્ લોભા
 વલી કર્મોદયથી પૌંદ્રગલિક થાતા (જડાનંદ) લોભાય છે
 પણ તેમા આત્માના સત્યાનંદનો નિશ્ચય રહેતો નથી, તેથી ત્રયોદ
 શમા શુભુસ્થાનક વર્તી કેવલ જ્ઞાની થાતા વેદનીય રૂપ જડાન
 નંદો લોભ કરે છે તો પણ તે અતરથી ન્યારા છે અને સમયે
 સમયે આત્માના પૂર્ણાનંદ રસનો લોભ કરે છે તેરમાશુભુસ્થાનક

સુધી શાતા વેદનીયરૂપ જડાનદનો લોગ તો રહે છે પણ ત્યાં જડાનદની ઇચ્છા રહેતી નથી જ્યાં સુધી જડાનદની ઇચ્છા છે ત્યાં સુધી મોહ છે જડાનદની ઇચ્છા વિના પ્રારબ્ધ લોગા વહી કર્મથી શાતાવેદની પ્રાપ્ત છે તે લોગવતા છતાં આત્માનદનો અનુભવ, જ્ઞાનીઓને કાયમ રહે છે તેથી આત્મજ્ઞાનીઓ શાતાવેદનીય (જડાનદ) લોગવતા છતાં નવીન કર્મ બાધતા નથી, મમ્યગદ્ગદિ ગુણસ્થાનકથી ઉપર ઉંડના ગુણસ્થાનકે આત્માનદનો નિશ્ચય વધતો જાય છે જડાનદનો પ્રારબ્ધ કર્મો-યે લોગ છતાં અતરથી તેમાં અનાસક્તિ તથા આત્માનદની ઝાંખીનો અનુભવ આવતો જાય છે, અતરાત્મ દશામાં આ પ્રમાણે આત્માનદ નિશ્ચય, કઈક આત્માનદની પ્રાપ્તિ તથા શાતાવેદનીય જડાનદની ઇચ્છા તથા ઇચ્છા મોહ વિના જડાનદ લોગ એવી દશા કાયમ રહે છે આત્મા અપ્રમત્ત ગુણસ્થાનકમાં આત્માનદનો વિગ્રેષ અનુભવ થાય છે આઠમાં ગુણસ્થાનકથી ક્ષપક ત્રેણિમાં આત્માનદ અનુભવની વિશેષ ઝાંખી પ્રકટે ૭ તેરમાં સયોગી ગુણસ્થાનકમાં કેવલજ્ઞાન અને આત્માનો પૂર્ણાનંદ પ્રગટે છે શાતા વેદની ચરૂપ જડ પ્રકૃતિનો સબધ તેરમાં ગુણસ્થાનક સુધી કેવલી પર આત્માને વર્તે છે પણ ત્યાં ભાવ નન નથી ક્ષપકત્રેણિમાં દશમાં ગુણસ્થાનક ઉપર મોહ નથી ચોથાથી બારમાં ગુણસ્થાનક સુધી ચારિત્રની ક્ષયોપશમ દશા હોવાથી વારવાર આત્મસુખનો અનુભવસ્વાદ આવે છે અને જાય છે એમ અસંખ્ય વાર બને છે જેમ જેમ આત્મોપયોગ વર્તે છે તેમ તેમ મોહનો ઉપશમ ક્ષયોપશમ થાય છે તેથી આત્માનદ વેદાય છે અને શાતાવેદનીય પણ કાયમ વર્તે છે કોઈને અશાતાવેદનીય પણ ઉદયમાં હોય છે આત્મજ્ઞાન અને આત્મોપયોગથી મનની ચચળતા ટળે છે આત્મજ્ઞાન થયા પછીથી મન હળવે હળવે વશમાં આવે છે અનેક ભવના નન છૂતવાના અભ્યાસથી મન વશ થાય છે આત્માને મમ્યક પ્રકારે બાણીને જે આત્માપર જ વિશ્વાસ રાખે છે તેને બાહ્ય વસ્તુઓનો મોહ રહેતો નથી બાહ્ય વસ્તુઓનો

મોહ ટગતા મન વશ થાય છે અને આત્માની આજ્ઞા પ્રમાણે
 વર્તે છે, પશ્ચાત્ શાતાવેદનીયના લોગોમા શાતાનો અનુભવ છતાં
 પણ આત્માના આનંદનો પૂર્ણ નિશ્ચય વર્તે છે આત્માના આનં
 દનો અનુભવ થયા પછી બાહ્ય પદાર્થોમા સુખની ભુદ્ધિ
 નહિ રહેવાથી આપોઆપ આત્મા જડ વસ્તુઓમા મોહ પરિ
 છામે પરિણમતો નથી જડ વસ્તુઓનો રાગ જે જે અશે તે
 છે અને આત્મા પર જે જે અશે રાગ પ્રગટે છે તે તે અશે
 મનની ચચળતા ટળે છે, માટે આત્મામા પૂર્ણરાગે રગાઈ જા!
 આત્મામા શ્રદ્ધાપ્રેમથી લયલીન થા! એજ પ્રેમભક્તિનો મન વશ
 કરવાનો યોગ સાધ્ય ॥ મનમા ઉપજતા દુર્ગુણ દુષ્ટ કષાયોને
 પ્રગટતા વારવા પ્રયત્ન કર! મોહને દુઃખમા પ્રગટવા ન દે ક્ષણે
 ક્ષણે અશુભ વિચારોનું પ્રતિક્રમણ કર શાતા વેદનીય લોગોને
 વેદતો છતો તેમા સુખની ભુદ્ધિ ધારણ કરીને મોહ ન પામ
 આત્મામા વિશ્વાસ રાખ ॥ મનના કદ્યા પ્રમાણે ન વર્તે મનની
 મારામારીથી આત્મા ગૂઢો છે એમ ભાવ, શરીરાદિના પદાર્થોમા
 રહેલો આત્મા તેજ હું છું એમ સોડહ સોડહ મત્રનું સ્મરણ કર
 જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રમય આત્મા તેજ તું છે પણ જડ વસ્તુઓ
 તે તું નથી એવો તત્ત્વમસિનો અનુભવ ઠરી અન્ય જડ વસ્તુ
 ઓથી આત્માને ભિન્ન ભાવ । શુદ્ધ અને સાધુઓની વારવાર
 સંગતિ કર । પ્રભુની પ્રતિમાની પૂજા કરી મનને જીતવાના વિચારો
 કર ॥ ધર્મશાસ્ત્રોને વારવાર સ્વાધિકારે વાચ્ય ધર્માનુષ્ઠાનોને
 ઉપયોગ પૂર્વક આદર! એથી મન વશ કરવાની કુચીઓ હાથમા
 આવશે ધર્મસાધન કરશે

લે૦ બુદ્ધિસાગર

મુ૦ વિનયપુર

ન ૧૮૭૮ ફાગણ સુદ ૯

શ્રી અમદાવાદ તત્ર સુધાવક શા ઝવેરી કેશવલાલ લલુ
ભાઈ રાયજી તથા ભાઈ અમૃતલાલ લલુભાઈ તથા મનુભાઈ
ચૌગ્ય ધર્મલાભ

વિ તમારો પત્ર પહોંચ્યો વિ અત્ર નિરૂપાધિક દશામા
આત્મોપયોગે જીવન વીતે છે આત્માનંદમા મસ્ત રહેવા માટે
બાહ્યથી નિરૂપાધિ જીવન ધણુ ઉપયોગી છે અહીંના પાટણ
વાળા મુન્સફ મણિલાલ દોલતચંદ તથા વકીલ વીરપાળ તથા
વકીલ નગીનદાસ જેઠાભાઈ, વકીલ હીરાલાલ વગેરેએ આગમસાર
બ્રથનો અમારી ખાસે અજ્ઞાસ કરવા માડ્યો હતો તે છટ્ટે પૂરો
થયો છે હવે તે રાત્રીએ આવ છે અને અન્ય જૈનો પણ અધ્યાત્મ
જ્ઞાનની ઇંછાથી આવે છે તેથી આત્મજ્ઞાનનો ઉપયોગ ધણો તાળો
રહે છે અને સમભાવ પૂર્વક આત્માનંદરસ અનુભવાય છે
અન્યોને ઉપદેશ આપવાની પ્રવૃત્તિ પનર દિવસે થાય છે
આવા વિનયપુર જેવા તથા અને ગામડાઓમા નિવૃત્તિરથો
રહેવાનું કારણ ખરેખર જ્ઞાન ધ્યાન સમાધિ દ્વારા આત્મોપયોગની
શુદ્ધતા કરવાનું છે ખાદરાથી વકીલનું મડળ અહીં આવી જ્ઞાન
ધ્યાનની ગોટ્ટીથી આનંદ પામી ગયું છે મનને આત્માભિમુખ
રાખવામા હાલ વિશેષ ઉપયોગ દેવાય છે પૂર્વ કૃતકર્મ પૈકી
ઘાતીકર્મનો આત્મોપયોગે ઉચ્ચમ અને ક્યોપચમ થાય છે
ઘાતી કર્મનો નાશ કે વા આત્મોપયોગ તે અતરંગ ઉપાદાન
કારણ છે તે ઘણી વખત વ્યક્ત વર્તે છે તેથી દેહાદિક ઔદાયિક
ભાવની અહ વૃત્તિ થતી નથી આત્મોપયોગે અઘાતીકર્મનો ઉદય
વેદાતા સમભાવ રહે છે અને તેથી નવીન કર્મનો અભય, અદ્ય
અથ જેવો અનુભવ આવે છે, એમ શુદ્ધોપયોગમલે તેલું અનુ
માન ભાસે છે શુદ્ધોપયોગકાલમા કર્મ લોગવતા નવીન કર્મ-
બધની પરપરા રહેતી નથી ઔદાયિક કર્મયોગે બાહ્યકર્મ કરતા

છતા આત્મામા ચિત્ત ઉપયોગ રાખી આત્માનું સ્વરૂપ જાણતા આત્મજ્ઞ પ્રગટે છે અને નવીન અહ વૃત્તિ સ્ફૂરતી નથી, એવી દશા પ્રગટાવવા માટે આત્મજ્ઞાન પ્રગટાવવું જોઈએ, અને પ્રગટયું હોય તો તમારે સર્વ કાર્ય કરતા અતરૂથી ન્યારા રહી વર્તવું જોઈએ એવી દશા પામવાને સત સમાગમ અને જ્ઞાન ધ્યાનનો અભ્યાસ કરવો જોઈએ જેટલી અને તેટલી જાણની કૃત્તિ બળ વતા છતા જાણમા રસ લાગતો નથી પણ આત્માનંદ રસે જાણ કૃત્તિ અદા કરતા જાણમા શુષ્કતા રહેતી નથી એમ ક્ષયોપશમભાવની પરિણતિએ માનું છું ક્ષાયિકભાવે થશે ત્યારે પૂર્ણ કાર્ય સિદ્ધ થશે

इत्येष ॐ मह महावीर शान्ति ३

૧૦ બુદ્ધિસાગર

મુઠ વિજાપુર

સ ૧૯૭૮ ફાગણ વદિ ૮

શ્રી અમદાવાદ તા. સુશ્રાવક શેઠ જગાજાઈ દલપતભાઈ શેઠ મણીભાઈ દલપતભાઈ-સુશ્રાવિકાચેકાણી ગાળેન તથા સરસ્વ તીર્થેન વગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ

તમારો પત્ર આવ્યો હતો તથા દવા પણ પહોંચી, હવે શરીર નિરોગી થયું હશે, ક્ષાપ્ત પહેલાના કરેલા કર્મો તે અપેક્ષાએ પૂર્વ કૃતકર્મ છે અને પૂર્વ ભવના કરેલા કર્મ પણ પૂર્વ કૃત કર્મ છે તે ઉત્તમ આવીને રોગાદિક કર્મ વિપાકોને દેખાડે છે સમ્યક્ દષ્ટિ જીવ, કર્મોદય વખતે કર્મનું સ્વરૂપ વિચારે છે તેથી તે નવીન કર્મ બધ પ્રાય અટક કરી શકે છે, સમ્યક્ દષ્ટિ જોઈને, કર્મોદય પ્રસંગે જોષધાદિ પ્રવૃત્તિ કરે છે પણ તે મોહથી સુજાતો નથી આત્માનું સ્વરૂપ અને કર્મનું સ્વરૂપ વિવેકથી ભિન્ન ભિન્ન કરે છે તેથી તે કર્મોદયમા ધર્મ ધ્યાનનો ઉપયોગી અને છે કહ્યું છે કે—

ગાથા—સઘ્વે પુન્ન્ય કયાળ । વમ્માળ વાવણ ફલ ધિવાળ ।

અવરોહેસુ ગુણેસુઞ્જ । નિમિત્તમિત્ત પરી હોઈ ॥
સર્વ જીવો પૂર્વ કૃતકર્મના શુભાશુભ કર્મ વિપાકોને લોગવે છે
અપરાધોમા, શુભોમા કર્મના ઉદયથી અન્ય જીવો તો નિમિત્ત રૂપ
બને છે

[કુહા]

કર્મોદયથી સુખ કુખ, પામે સર્વે જીવ,	
નિર્લેપી થઈ લોગવે, તે પામે જન શિવ	૧
કર્મજશે સૌ જીવડા, અતુર્જાતિ અથડાય,	
આત્મોપલોગે વર્તતા, આતમનું સુખ પાય	૨
મુક્તિના મોખાન પર, જીવ ચઢે શુભ જાણ,	
પણ ઉચલાવી પાડતુ, કર્મોદય બલવાન	૩
કર્મોદય બલવાન તો, ઉઘમ નિષ્ફલ જાય,	
ઉદર ઉઘમ બહુ કરે, સર્પ મુજે તે જાય	
ખડ દેશ પર્વત ભ્રમો, પણ છે આગળ કર્મ,	
શર્મ નહિ છે કર્મને, કરવા દે નહિ ધર્મ	૫
કર્મોદય અનુસાર સહુ, પામે છે સુખ કુખ,	
હોંચા નીચા લેહ સહુ, કર્મે રોગ ને ભૂખ	૬
જ્ઞાની કર્મોદયવિષે, ધારે છે સમજાન,	
કર્મોદયનાટકવિષે, ઉપયોગે લે દાવ	૭
કર્મોદય આબ્યા થકી, હર્ષ શોક નહિ થાય,	
ચિદાનંદ ઉપયોગમા, આત્મવિષે જ સમાય	૮
કર્મતણા નાટક કરે, રાજે આતમજ્ઞાન,	
શુદ્ધિસાગરજ્ઞાનીજન, પામે કેવલજ્ઞાન	૯

શુભાશુભ કર્મોદયી જીવો સર્વે દેખાય છે તેમા શુ આશ્ચર્ય
છે ? કર્મોદય પ્રસંગે આત્માનું સ્વરૂપ વિચારતુ કર્મોના વિપાકો
ચિતવતા આત્મા નિર્મોહી બને છે કર્મોદય પ્રસંગે હું તો શુદ્ધાત્મ

અસ્તિત્વ ગુમાવી દે છે પોતાનામા પોતાના રક્ષણનું બળ પ્રગ
ટાવવું જોઈએ અને પારકાના બળ ઉપર વિશ્વાસ રાખી પરાશ્રયી
ન બનવું જોઈએ જે અન્યોના આધારે જીવવા શકે છે તે જીવતા
મરેલા છે મરેલાની જગ્યાએ અન્ય જીવત લોકો આવે છે
ગૃહસ્થ લોકોએ ગૃહસ્થાવાસમા સર્વપ્રકારની શક્તિયોથી યુક્ત
રહેવું અને પોતાને નાશ કરનારાઓ સ્થાને અશક્તિ તથા સધ
શક્તિ વાપરીને જીવવું અને અતરમા આત્માના શુદ્ધોપયોગે
જીવવું પોતાના બાળકોને બળવાન બનાવવા એક જ બાળક બચારે
ત્યારે પ્રસંગ પડે ત્યારે બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય અને શુદ્રનું કાર્ય
કરે અને જૈનધર્મને આરાધી શકે એવી રીતે માળખે બાળકોને
શિક્ષણ આપવું જૈનોએ ક્ષાત્રકર્મની ફરજોને ખોઈ, વણીક
પણાની ફરજોથી પણ હાલ મડદાલ બને છે અને જૈનધર્મની સાધ
નામા પણ મડદાલ બને છે તે ગૃહસ્થધર્મથી પતિત થવાનું ચિન્હ
છે તેઓ મોજ શોખી બનીને જૈનત્વનું સ્વાસ્તિત્વ ન ગુમાવે
અને બહાદુર બની સ્વરજોથી દેશ ગેમ સાતિ સમાજ સધ
રાજ્ય કુટુંબ વગેરેનું રક્ષણ કરે અને ત્યાગીઓની, તીર્થોની,
ચતુર્વિધ સધની ભક્તિ સેવા રક્ષણ કરતા જીવે અને વિશ્વનર્તિ
ધર્મીલોકોને જીવાડે એમ જૈનધાર્મિકશાસ્ત્રો ફરમાવે છે
કર્મયોગી શાની ગૃહસ્થ જૈનો વિશ્વમા જયવતા વર્તે છે ગૃહસ્થ
દશામા ચોથામા અને પાંચમા શુષ્કસ્થાનકમા રહેલ જૈનોના
શુભાધ્યવસાયો કદાપિ છટ્ટા અને સાતમા શુષ્કસ્થાનક વતી
સાધુના જેવા વર્તે પણ ગૃહસ્થવેપમા ગૃહસ્થની લૌકિક લોકોત્તર
ધર્મ્ય ફરજોને ઉત્સર્ગ માર્ગથી અને અપવાદમાર્ગથી બાંધથી
અદા કરવી જોઈએ મારી દશા શુદ્ધાત્મસ્વરૂપના સાધક ત્યાગી
ધર્મની છે તેમા મારો ઉપયોગ છે અને વ્યવહારથી વ્યવહાર
ફરજોને અદા કરવાની છે મારે મારા સ્વભાવમા રહેવું અને ગૃહ
સ્થોને ગૃહસ્થ ધર્મની ફરજોનો ઉપદેશ દેવો તે તેમના ધર્મની
દૃષ્ટિએ દેવાનો છે તે પ્રમાણે દીધો છે

इयेव न अहं महावीर शक्ति

આત્માર્થની અર્થાવિષે, આનંદમા જીવન વહે,
 ત્યાં કર્મ પણ સમભાવથી, વેદાય છે જ્ઞાની કહે ॥ ૧ ॥
 અનુભવયદ્ધી લેદ જ યતો, જ્યાં જીવને કાયાતણો
 ત્યાં લેદજ્ઞાન જ વરતુત, એ જોધ છે સોહામણો,
 પરિણામ જ્યાં નિજમા થતુ, અતરતણી નિજશક્તિનું
 ત્યાં કારકો સવળા થતા, પ્રાકટય છે નિજ વ્યક્તિનું ૨
 સરકાર એવા જ્ઞાનથી, ચારિત્રના વધતા રહે,
 આત્માર્થતા વૃદ્ધિ કરી, પરમાત્મતા અતર વહે.
 સરકાર એવા પાડવા, અતરથક્રી ઉદમ કરો,
 ચારિત્રની એ ભાવના, ફળ આપશે નિશ્ચય ધરો. ૩
 જે ભાવનાનો રસ પડ્યો, ફલ આપતો તેતો સહી,
 આત્માર્થના સરકારમા, આગળ વધો મન ગહુગહી
 આત્માર્થના શુભ હેતુઓને, આદરી આગળ વડો,
 ત્રિયોગનું જે વીર્ય તે, નિજશુદ્ધિ માટે સલહો. ૪
 વ્યાપાર અતર બાદથી, નિજશુદ્ધિના તે તે કરો,
 અધિકાર પોતાનો ખરો, ઝટ જોળખી થોઅ જ વરો
 અધિકારથી કરણી ખરી, સહુને અપેક્ષાએ રહી,
 સમજે સમયના લેહુઓ, નિજ આત્મમા ચિરતા વહી ૫
 સાપેક્ષદષ્ટિ સાધ્યના, ઉપયોગમા લયલીન થે,
 ધ્યાન જ ધરે અતરવિષે, અનુભવ પયસૂમા મીન થે
 અનુભવતણા બહુ લેદમા, નહિ એદ જ્ઞાની ઘટવિષે,
 બૃદ્ધયજ્ઞિષ સાધ્ય જ સાધવા, મ્યાદાદિને સાચુ દિસે ૬

જેમકે જીવની લખેલી ચોવીશી મારી પાસે

જી શકયે બનતો પ્રયત્ન કરીશ ધર્મ

હિંસા થતી જોવામાં આવે છે તેથી બનતો ઉપદેશ આપવા લક્ષ્ય રહે છે અને એમ કહેવું જોઈએ કે ઉપદેશની અસર જેટલી થાય છે તેટલી કરોડો રૂપિયા ખર્ચવાથી પણ અસર થતી નથી ઉપદેશથી હૃદયમાં રહેલ અજ્ઞાન અધકાર દૂર જાય છે સદ્ગુણના ઉપદેશ વિના માનસિક દુઃખો કદિ ટળ્યા નથી, અને ટળવાના નથી માનસિક વાસનાઓથી થતા દુઃખોનો નાશ કરવો ટાળતો ઉપદેશપાનામૃત પીવું જોઈએ સર્વ ધર્મની ક્રિયાઓની આવશ્યકતા પહેલાં ખરેખર ઉપદેશ થવલું ક્રિયાની આવશ્યકતા છે ઉપદેશ દંતા અને લેતા પણ ઘણા વિદ્વો આવી પડે છે અનેક જીવો પ્રતિપક્ષી બને છે જતા આત્માથી જીવો સદુપદેશના સિદ્ધાંતને દૃઢ રીતે વળગી રહે છે આકાળમાં સદુપદેશ દેનારા અને લેનારા વિરલા છે ઉલટા તેમાં અતરાય કરનારાઓ પોતાને જ્ઞાની માની ઉંધુ કરવા ચૂકતા નથી તેમ છતાં સાબરમાં મહેરામણ મીઠીબાપીને આત્માથી જનો આત્મામાં રમણતા કરે છે ષયમ કાલમાં સત્સમાગમ એજ કલ્પ વૃક્ષ છે કે જેથી શાંતિ મળે છે અત્ર નવમી દશમી સુધી પ્રાય રહેવાનું બને તેમ છે

ૐ શાંતિ ૩

લખન શુદ્ધિસાગર

મુ સા. ૧૬

તા ૨૬-૪-૧૭

શ્રી પાદરા મધ્યે સુથાવક વહીવ મોહનલાલ હીમચંદ
ભાઈ ચૈત્ય ધર્મલાલ

વિ થોડા દિવસપરના પત્રથી હકીકત બાણી

શન

જનવાણીનું જ્યાં જોર છે, ત્યાં વાત કરતી આતિની

તિકરૂં પત્રિણું જ્યાં, જ્ઞાનવાત જ શાંતિની ॥

આત્માર્થની ચર્ચાવિષે, આનંદમા જીવન વહે,
 ત્યા ડર્મ પશુ સમસાવથી, વેદાય છે જ્ઞાની કહે ॥ ૧ ॥
 અનુભવથી લેદ જ થતો, જ્યા જીવને કાયાતણો
 ત્યા લેદજ્ઞાન જ વરતુત, એ યોધ છે સોહામણો,
 પરિણામ જ્યા નિજમા થતુ, અતરતણી નિજચક્તિનું
 ત્યા કારકો સવળા થતા, પ્રાકટય છે નિજ વ્યક્તિનું ૨
 સ રકાર એવા જ્ઞાનથી, ચારિત્રના વધતા રહે,
 આત્માર્થતા વૃદ્ધિ કરી, પરમાત્મતા અતર વહે.
 સ રકાર એવા પાડવા, અ તરથી ઉદ્ધમ કરો,
 ચારિત્રની એ ભાવના, ફળ આપશે નિશ્ચય ધરો ૩
 જે ભાવનાનો રસ પડયો, ફલ આપતો તેતો સહી,
 આત્માર્થના સ રકારમા, આગળ વધો મન જહુગહી
 આત્માર્થના શુભ હેતુઓને, આદરી આગળ વહો,
 ત્રિયોગનું જે વીર્ય તે, નિજશુદ્ધિ માટે સલાહો ૪
 વ્યાપાર અતર બાદથી, નિજશુદ્ધિના તે તે કરો,
 અધિકાર પોતાનો ખરો, ઝટ ઓળખી યોગ્ય જ ધરો
 અધિકારથી કરણી ખરી, સહુને અપેક્ષાએ રહી,
 સમજે સમયના લેહુઓ, નિજ આત્મમા ચિરતા વહી ૫
 સાપેક્ષકદિ સાધ્યના, ઉપયોગમા લયલીન થે,
 ધ્યાન જ ધરે અતરવિષે, અનુભવ પયસ્મા મીન થે
 અનુભવતણા જહુ લેદમા, નહિ ખેદ જ્ઞાની ઘટવિષે,
 બુદ્ધયજ્ઞિધ સાધ્ય જ સાધવા, સ્યાદ્વાદિને સાચુ દિસે ૬

શ્રીમદ્ દેવચંદ્રજીની લખેલી ચોવીસી મારી પાસે
 નથી અમદાવાદમા મળી શકશે જનતો પ્રયત્ન કરીશ. ધર્મ
 સાધન કરશે

શ્રીપાદરામધ્યે સુશ્રાવક વકીલ મોહનલાલ હિમચ દલાઈ
 યોગ્ય ધર્મલાભ વિ જેના હૃદયમા જ્ઞાનનો અકુર કુટયો છે
 તેનું હૃદય ઉત્તમ ભાવનાઓવડે શુદ્ધ થતું જાય છે ઉત્તમ
 આચારોના સૂક્ષ્મ હેતુ ભૂત સદ્વિચારોનો જેના મનમા પ્રવાહ
 વહે છે તે માણુન સ સારમા નિર્લેપદશા ધારણ કરવા સમર્થ
 બને છે પચ સમિતિ કરતા પણ શુભિર્નુ ચારિત્ર ઉત્તમ અને
 ઉત્તમર્ગ રૂપ છે ઉત્તમ ચારિત્ર ખરેખર આત્માને પોતાના
 મૂળ ધર્મમા લઈ જાય છે પાચ સમિતિ રૂપ અપવાદ ચારિત્ર
 પાળતા છતા પણ ત્રણશુભિ રૂપ ચારિત્રની ઇચ્છા ધરવી
 જોઈએ મનોશુભિની વ્યાખ્યા સારી રીતે અવજોધની જોઈએ
 મનોશુભિની આવશ્યકતા છે અને તેની પ્રાપ્તિ માટે દરદૈન પ્રયત્ન
 કરના જોઈએ મનોશુભિની અમુક અશે પણ સિદ્ધિ કર્યા વિના
 શુદ્ધાનંદ રસનો સ્વાદ લઈ શકાતો નથી મનોશુભિનો ઉપદેશ
 દેનારા તો ઘણા મનુષ્યો મળી આવે કિંતુ મનોશુભિની સિદ્ધિ
 કરનારાઓ તો અત્ય મનુષ્યો હોય છે હીરાના વ્યાપાર સમાન
 ખરેખર મનોશુભિનો વ્યાપાર છે નિર્વિકલ્પદશાનું સ્પષ્ટ દ્વાર
 મનોશુભિ છે મનોશુભિના સામ્રાજ્યના જેઓ રાજા બને છે તેઓ
 અતરમ્પદેશના શહેનશાહ બને છે જામત દશા થતા જેમ સ્વમ
 દશાનું જ્ઞાન રહેતું નથી, તેમ મનોશુભિના વ્યાપારમા પ્રવૃત્ત
 થવાથી જે બાહ્ય વિકલ્પ દશાનું જ્ઞાન રહેતું નથી આવી મનોશુભિની
 પણ પ્રયત્નવડે અમુક અશે સિદ્ધિ થાય છે ઉદ્ધમ કરો, ઉત્સાહ
 ધરો, અને અતરમા પ્રવેશો બાહ્યમાથી મન હઠાવી દો દુનિ
 વાના શુભાશુભ ચિત્રોને ભૂલી જાઓ મનને રાગદ્વેષના વિચારમા
 પ્રવૃત્ત ન થવા દો એક આત્માના ઉપયોગમા રહો એક સ્થિરોપ
 યોગથી આત્મા સાચુ જોઈ રહો ઉદ્ધન આવે તેવી સાવધાનતા
 રાખો મિનિટ બે મિનિટ એમ ઉત્તરોત્તર વિશેષ કાલ મનોશુભિમા

રહ્યા કરો, મનના વ્યાપારને ગોપવો અને આત્મભાવે હું છું, એમ
હૃદય સંકલ્પ કરીને આત્મામાં સ્થિર થાઓ, અને એવો અમુક
કાલ પર્યંત અનુભવ કરો એક અનુભવ પોતાની પશ્ચાત્ અન્ય
અનુભવને પ્રકટ કરશે અને આત્મા આનંદમય જણાશે

ૐ શાંતિ ૩

લેખક બુદ્ધિસાગર

મું નિજાપુર

મવત ૧૯૭૮ દા વ ૧૦

શ્રી સાણંદ તત્ત્વ સુશ્રાવક શા કેશવલાલ નાગજી યોગ્ય
ધર્મલાલ વિશેષ તમારો પત્ર, ન્યાયદર્શક પ્રેક્ષમા પુસ્તક છપાય
છે તે બાબતનો પહોંચ્યો. વકીલ શા મોહનલાલ હિમચંદને તે
બાબતની બલામણુ કરી છે હાલ અત્રશાંતિ છે પ્રભુ મહાવીરના
નામનો વારવાર બોધ જપવામા આવે છે અને પ્રભુ મહા-
વીરના સ્વરૂપની સાથે સર્વ સિદ્ધ તીર્થંકરની એકતા કરવામા
આવે છે એટલુંજ નહિ પણ સાતનયે અને ચાર નિરોપે મહા-
વીર પ્રભુત્વ સ્વરૂપ ચિતલીએ છીએ તથા આત્માને મહાવીરદેવ
સત્તાએ માની તેનું ધ્યાન ધરીએ છીએ આત્મારૂપ મહાવીર
અને ચોવીશમા તીર્થંકર મહાવીર એ એની ઉપયોગમા એકતા
લીનતા કરી આનંદમા રહુ છું ઔદયિકભાવે શુભકર્મોદયે
ચક્રવર્તિ હંદ્રરબ શૂરો ગંગેરે અનેક આત્માઓ મહાવીર છે
લોકિક મહાવીરો તરીકે દાતારો શૂરો અને નૈઋત્ય દ્રવ્ય બ્રહ્મચા-
રીઓ છે ઔદયિક મહાવીરો સદિ સાત ભગે છે અતર્મુહ
ર્તમા સમ્યક્ત્વના અને ચારિત્રના ઉપશમભાવે જેઓ આત્મ
પરિણામધારી બને છે, તેઓ ઉપશમભાવીય મહાવીર છે
ઔદયિક મહાવીરો તરીકે ચાર પ્રકારના દેવો મનુષ્યો અને
તિર્થંચો હોય છે ઉપશમભાવી મહાવીરો તરીકે ચાર ગતિમા

આત્માઓ લાભે છે દર્શન મોહનીય અને ચારિત્ર મોહનીયના
 ક્ષયોપશમભાવે ચાર ગતિમા અનેક જીવો અસખ્ય વારવાર
 ક્ષયોપશમભાવીય મહાવીરો બન્યા બને છે અને બનશે. અગિયા-
 રમા શુભસ્થાનક પર્યંત ઉપશમતાવીય મહાવીરો વર્તે છે અને
 બારમા ક્ષીણમોહી શુભસ્થાનકપર્યંત ક્ષયોપશમભાવી મહાવીરો
 વર્તે છે ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વની અપેક્ષાએ યોગ્ય સમ્યગ્દષ્ટિ શુભ
 સ્થાનકથી મહાવીરો વર્તે છે આત્મા, લોકોત્તર મહાવીરની અશે
 અશે દશા પ્રગટાવવા માટે યોગ્યશુભસ્થાનકથી પ્રારભ કરે છે
 દેશવિરતિ આત્માઓ તે દેશવિરતિ મહાવીરો છે તે પાંચમા
 શુભસ્થાનકમા હોય ૬ સર્વ વિરતિ આત્માઓ કે જે મુનિયો
 ત્યાગીયો સાધ્વીઓ સયતો છે તે છઠા શુભસ્થાનકવર્તિ સર્વ
 વિરતિ મહાવીરો છે યોગ્ય સમ્યગ્દષ્ટિ શુભસ્થાનકથી આત્માઓ
 આત્મમહાવીરરૂપે બનતા બને છે અને તે અધ્યાત્મજ્ઞાન
 દષ્ટિની અપેક્ષાએ આત્માને મહાવીર બતાવે અને તે યોગ્ય
 તીર્થકરાદિ સર્વ તીર્થકરોના નામ ઠામ આદિને અધ્યાત્મજ્ઞાનની
 અપેક્ષાએ પોતાનામા ઉતારે છે અને આત્મા અતરમા મહાવીર
 પ્રભુના માતૃપિતાદિક પાત્રોને પણ અધ્યાત્મશુભ
 રૂપકોને આપી અધ્યાત્મભાવનાવી જાણે છે યોગ્ય
 શુભસ્થાનકથી ઔદિયક સબધો મહાવીર, ઉપશમ મહાવીર
 ક્ષયોપશમીય મહાવીર અને ક્ષાયિકસમ્યક્ત્વભાવીયમહાવીર
 તરીકે અતરમા અશે અશે વ્યક્ત બને છે અર્થાત્ પ્રકટ મહા
 વીર થાય છે મનુષ્યદેહ તે ભારતદેશ છે તેમા સમ્યક્ત્વ
 સુદ્ધિ તે ત્રિશલા ક્ષત્રિયાણી રાણી છે અને તે વૈરાગ્યભાવે
 દેહરહિતદશાના ભાવમા વર્તતા જ્ઞાનગર્ભિત વૈરાગ્યરૂપ ચેટક
 રાજની બેન છે માટે તે વૈદેહ ચેટક રાજની બેન છે આત્માને
 ચેતાવે, આત્માની આત્મભાવે ચેષ્ટા કરાવે, તે ચેટક રાજ છે અને
 તેની શુભભાવનારૂપી વૈશાલી નારી છે આત્મપરિણામ તે
 સિદ્ધાર્થ રાજ ૭ કારણ કે આત્માની શુદ્ધતારૂપ અર્થને સિદ્ધ
 કરવા જે આત્મપરિણામ સમર્થ થાય છે તે અધ્યાત્મભાવે

સિદ્ધાર્થ રાજા છે સમ્યક્ત્વપ્રવૃત્તિ તે ક્ષત્રિય બનેલા આત્માને રહેવાનું સ્થાન-નગર હોવાથી તે ક્ષત્રિયકુળ નગર છે ઉપશ માદિભાવ અને અનત પુણ્યના ઔદયિકભાવે પરિણમતો આત્મા તે મહાવીર છે અને તેણે આત્માનું નામ દેવો આપી શકે છે ક્ષણે ક્ષણે આત્માના ઉત્કલ્પપરિણામે વધતો કર્મ સહિત આત્મા તે વર્ધમાન છે અને તે પરાક્રમી હોવાથી મહાવીર છે આત્માનો આદ્હાદ, હર્ષ પન્નિષ્ણામ તે, પ્રભુ મહાવીર દેવનો નદિવર્ધન ભાઈ છે આનંદપરિણામ તે અતરમા નદિવર્ધન છે આત્માના સર્વગુણપરિણામો તે દેવો છે તે પરિણામો મનમા રહે છે અને ગુણ મન તે દિવ્યાલય-સ્વર્ગ છે અને મનની ગુણ વૃત્તિયો તે દેવીઓ છે હૃદય ગુણ સંકલ્પો તે ઇન્દ્રો છે, તે મનોરૂપ સ્વર્ગમા દેવો અને દેવીઓપર રાજ્ય ચલાવે છે આત્મિકપરિણતિ તે યથોદા છે અને શુકલદેશ્યા વૃત્તિ તે પ્રિયદર્શના છે સમ્યક્ત્વ દૃષ્ટિની વ્યાપાર ભાવના તે સુદર્શના છે આત્મિકપરાક્રમ ભાવ તે સિદ્ધરૂપ છે ઔદયિક બલવીર્ય ગૂરત્વ તે ઔદયિક સિદ્ધાકિત મહાવીર પ્રભુનું સ્વરૂપ છે આત્મા રૂપ મહાવીરનું સર્વવિરતિરૂપે પરિણમવું તે ચારિત્ર સ્વયમ ત્યાગાવન્ધ્યા છે આત્મારૂપ મહાવીરનું બાહ્યથી ઔદયિક કર્મ સહિત વર્તવું અને અતરમા અપ્રમત્ત આત્મજ્ઞાનધ્યાને પરિણમવું તે અપ્રમત્ત અધ્યાત્મ મહાવીરત્વ ખરેખર સાતમા ગુણધ્યાને બાણવું મતિ જ્ઞાની અને શ્રુત જ્ઞાની ચારિત્રી આત્મા જ્યાં સુધી સાધકાવન્ધ્યામા છે અને કેવલજ્ઞાન પ્રગટાવ્યું નથી ત્યાં સુધી છદ્મ-ય મહાવીર દેવ બાણવા ઉપશમ ચારિત્રાદિભાવે જેમ જેમ આત્મારૂપ મહાવીર પરિણમતો જાય છે તેમ તેમ અસખ્ય પ્રદેશ પર લાગેલા આવરણો ટગતા જાય છે તે તે દશાએ આત્મા રૂપ મહાવીર દેવ નમ્ર બાણવા પણ એવી નમ્રાવન્ધ્યાને બાહ્ય દૃષ્ટિવાળા જીવો દેખી શકે નહિ શુકલ ધ્યાની મહાવીર છે તે અતરના શુદ્ધ પરિણામની ઉત્તરોત્તર વધતી જતી દશારૂપ આઠમા ગુણધ્યાનકથી ક્ષીણમોહ ખારમા ગુણધ્યાનકને ઉત્કલ્પીને તેરમા

યોગી મહાવીર બને છે રમેશુષ્ણતમેશુષ્ણવૃત્તિયોને શને શને સાત્વિક
 મહાવીર વૃત્તિયોનારૂપે પરિણમાવવી સાત્વિક વૃત્તિયો છે તેપણ
 આત્માગરનું ક્વચર છે તેથી વસ્તુતઃ આત્મા ન્યારો છે અને તે જ
 મહાવીર છે રાજદેવના વ્યવહારની અપેક્ષાએ આત્મા અશુદ્ધ
 કહેવાય છે શુદ્ધ નિશ્ચય નયની અપેક્ષાએ આત્મારૂપ મહાવીરમા
 કર્માદિકનો ઉપચાર-આરોપ કરવો તે અસત્ ઉપચાર માત્ર છે
 એમ વ્યવહાર નિશ્ચય નયની અપેક્ષાએ આત્મમહાવીરનું સ્વરૂપ
 બહુી તેને પ્રકટાવવું ઉપશમભાવે આત્માનું પરિણમન તે
 ઉપશમભાવે આત્મમહાવીર પ્રભુ પ્રકટ થએલા બાણવા તથા
 હયોપશમભાવે આત્માનું આત્મામા પરિણમવું તે હયોપશમ
 ભાવે તથા ક્ષાયિકભાવે આત્મ મહાવીરની આવિર્ભાવ તે હયોપ
 શમભાવે તથા ક્ષાયિકભાવે આત્મમહાવીર દેવની પ્રકટતા બાણવી
 ચોવીશમા શ્રીપર્વમાન મહાવીર પ્રભુ પ્રથમ જન્મ દશામા તથા
 ગૃહસ્થ દશામા એવા શુભસ્થાનકે વર્તી મહાવીરદેવ હતા, પશ્ચાત્
 સર્વવિરતિરૂપ ચારિત્ર અગીકાર કરીને છઠ્ઠા તથા માતમા
 શુભસ્થાનકના આત્મમહાવીર બની બાર વર્ષ અધિક ધર્મ
 ધ્યાનથી આત્મ મહાવીરનું ધ્યાન ધર્મ પશ્ચાત્ છેલ્લા અતર્મુદ્ધ
 તમા આઠમા શુભસ્થાનકથી શુદ્ધધ્યાન ધરીને કેવલરાત્રી પરમાત્મ
 મહાવીરદેવ બન્યા અને ક્ષાયિકભાવે શુદ્ધાત્મ મહાવીર બની
 વિશ્વનો ઉદ્ધાર કરી આયુ દાયે યૈવેશીકરણ કરી સિદ્ધ શુદ્ધ
 સાદિ અનંત શુદ્ધાત્મ મહાવીર થયા તેમ દરેક આત્મા પ્રથમ
 દ્રવ્યથી મહાવીર બની પશ્ચાત્ ભાવથી મહાવીર થાય છે સત્તાએ
 સર્વ જીવો મહાવીર છે આત્મ સત્તાનું ધ્યાન ધરીને સત્તાએ
 રહેલી શક્તિયોને ભક્તો સતો વ્યક્ત મહાવીરભાવે કહે છે
 નામ અને આપના નિમિષાએ મહાવીરની વ્યાખ્યા સુગમ છે
 દ્રવ્યથી અનેકથા અસખ્ય યોગે મહાવીરો છે ભાવની અપેક્ષાએ
 શબ્દાદિક ઉપરના નયોથી મહાવીરત્વ બાણવું આત્મા કર્તારૂપ
 મહાવીર છે આત્મા સ્વયં કર્મરૂપ મહાવીર છે આત્મા કરણરૂપ,

મ પ્રદાનરૂપ અપાદાનરૂપ અને આધારરૂપ મહાવીર છે એમ
 ગુરૂપણે શુદ્ધપટ્ટકારકરૂપે આત્મા મહાવીર છે અને રાગદ્વેષાદિ
 ઠર્મના અશુદ્ધભાવે અશુદ્ધ પટ્ટકારકરૂપ આત્મા મહાવીર છે
 એમ અનંત આત્માઓનું મહાવીરપણું છે એમ મેં પ્રભુ
 મહાવીર દેવ તીર્થંકરનું અથથી ઇતિ સુધીનું મહાવીરસ્વરૂપ
 જાણ્યું છે અને મારા આત્માનું તથા અનંત આત્માઓનું સાત ન
 યજાને મહાવીર સ્વરૂપ જાણ્યું છે એમ સર્વ તીર્થંકરાદિના
 અસંખ્ય નામો છે તે આત્માના જ અપેક્ષાએ નામો છે અને
 આત્મ મહાવીરમા તેઓના સર્વ ભાવોને અધ્યાત્મ પરિભાષાએ
 ઘટાવું છું અને આત્માનંદના ઉભરાઓને પ્રગટાવી મસ્ત થતું
 ૪ પ્રભુ મહાવીર એવો નામ મ ત્રોચ્ચાર કરતાની સાથે તેમા
 ઉપયોગ રહે છે અને ઔદયિકભાવનું જ્ઞાન જૂલાય છે માટે
 એવા મહાવીર નામના જપ યજ્ઞને વાર વાર અન્ય કાર્યો કરતા
 જીંહાથી તથા ઉપયોગથી આરજી છું તેથી મ્હને ઘણો આનંદ
 થાય છે અધ્યાત્મદૃષ્ટિએ અધ્યાત્મમહાવીરની સાથે ખેલું છું
 ૫ મુ છું, ઘાતો કરું છું અને તેમના જ્ઞાનસ્ફૂર્ણાએ પ્રગટતા પય
 ગામોને વિશ્વજીવોની આગળ બહેર ઝરું છું, અને સ્વાધિકારે
 બાહ્યકર્તાઓને આત્મમહાવીર કરે છે તથા સ્વસ્વરૂપમા ખેલે
 ૬, એમ ક્ષયોપશમભાવીય આત્મમહાવીરની દૃષ્ટિએ અનુભવ
 ૭ ચોવીશમા તીર્થંકર પરમાત્મા મહાવીર દેવના ભાવનિશ્ચેપાના
 ઉપયોગની ધારાએ પરિણમતા આત્માનાભાવે સત્પર્યાયરૂપ મહા-
 વીરત્વ અને પ્રભુ મહાવીર દેવનું મહાવીરત્વ એક સ્વરૂપ અનુ-
 ભવાય છે, અને પ્રભુનું ધ્યાન તે આત્મ મહાવીરધ્યાન જ છે
 એમ નિશ્ચય અનુભવ થાય છે રાગદ્વેષાદિદ્વેષોહ પરિણતિનું
 ઉદયત્વ જેમ જેમ ઉપશમે છે તેમ તેમ આત્મમહાવીર ઉપશમ
 ભાવે તથા ક્ષયોપશમમાને જ્ઞાનાદિકની અપેક્ષાએ સતતિ અત
 ૮મા પ્રગટેલા અનુભવાય છે, તેથી હું પોતે પોતાને મહાવીરરૂપે
 અનુભવી પોતે પોતાને નમુ છું પૂજું છું, તથા સર્વ જ્ઞાન મહાવીરોને
 તેભાને નમુ છું પૂજું છું, સ્તુતું છું, આત્માકારે જ્ઞારે ઔદયિકગાનના

મહાવીરરૂપે પણ પરિણમતા દેખાય છે પણ આત્મમહાવીરની દૃષ્ટિના ઉપયોગે તેમને દેખતા પાછા તે ભાવથી વિવિધ પામે છે આત્મ મહાવીરરૂપ સર્વજનો સત્તાએ છે તે સત્તાની અપેક્ષાએ આત્મમહાવીરમા સમાય છે તેથી અપેક્ષાએ સત્તાએ આ મસત્તારૂપ મહાવીર એક છે અને તે વિશ્વરૂપ પણ અપેક્ષાએ સમષ્ટિએ છે આત્મરૂપ મહાવીરમા બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ્વર, રામ, કૃષ્ણ, બુદ્ધ, ઇશુ વગેરેનો અતર્ભાવ થાય છે આત્મરૂપ મહાવીર, નર્વ જીવો છે તેથી વિશ્વવર્તિતર્વ જીવસઘ તે મારી કલ્પેલી અધ્યાત્મ પરિભાષાએ વૈરાટ મહાવીર ભગવાન છે તેનો સમ્મ નયની અપેક્ષાએ મહાવીર દેવમા અતર્ભાવ થાય છે માધુ, માધવી, શ્રાવક, શ્રાવિકા ચતુર્વિધ સઘરૂપ મહાબ્યાપક મહાવીર છે, તેની સેવાભક્તિમા મારા આત્મમહાવીરનું સર્વ અર્પણ જાઓ મારા આત્મ મહાવીર તેની સેવાભક્તિ માટે મન વાળી ડાયાથી જીવો. ચતુર્વિધ સઘને કેવલજ્ઞાની તીર્થંકરો નમોતિચ્ચસ્ત વહીને નમસ્કાર કરે છે તીર્થંકરો વગેરેનું ઉત્પત્તિસ્થાન સઘ ૭ ચતુર્વિધ સઘ આગળ કોઈ મહાન નથી ચતુર્વિધ સઘરૂપ પ્રકટ મહાવીરો જ્યા ત્યા દેખાય છે તેના દર્શન તે પ્રભુના દર્શન છે તેની કૃપામા સર્વદેવોની કૃપા મમાર્થ જાય ૭ ગમે તેવી આ મમહાવીરની ઉચ્ચ અપ્રમત્તદશા થઈ હોય તોપણ ચતુર્વિધસઘરૂપમહાવીર પ્રભુની સેવાભક્તિમા તો અર્પણ જુ નેહુંએ વિનય સેવાભક્તિથી આત્મ મહાવીર શુભ પધાર્થોએ વિકસે છે પોતાના શરીરમા જેવો આત્મારૂપ મહાવીર છે તેવા સર્વ દેહધારીઓમા આત્મારૂપ મહાવીરો, અરિહતો, સિદ્ધો સર્વ નયોની અપેક્ષાએ છે એકેક નયે આત્મ મહાવીરનું સ્વરૂપ માનીને એકત એકનયનો આગ્રહ કરી અન્યનયોવડે કહેવાતા આત્મ મહાવીરનું સ્વરૂપ ઉત્થાપે છે તે જ્ઞાની મિથ્યાત્વીઓ છે સર્વનયોની પરસ્પર અપેક્ષા યહીને આત્મ મહાવીરને જાણી લે સદે છે તે સમ્યક જ્ઞાની આત્મમહાવીરરૂપે પ્રકટે છે શ્રી ચોવીશમા તીર્થંકર મહાવીર પ્રભુના ચારે નિમેષાએ

મહાવીર દેવનું સ્તવન પૂજન ધ્યાન ધરૂં છું તેજ મારો ઉચ્ચ શુદ્ધ આદર્શ છે અને તેવા રૂપે મારા આત્મમહાવીરને પ્રકટાવવો તે જ માત્ર માધ્ય કર્તવ્ય છે ઓં અહં મહાવીર એવી રીતે પ્રભુ મહાવીર દેવનો એક દિવસમા હબરો વાર બાપ જ્યાં કરૂં છું અને ગૃહસ્થોને તેમની દયા પ્રમાણે કર્તવ્ય ધર્મનો ઉપદેશ આપુ છું અને તેઓવા આત્મ મહાવીરોને બાગૃત્ કરવા પ્રભુ મહાવીરનું ગાન ગાઉં છું મહાવીરરૂપ થઈ મહાવીરને ભજવાથી મહાવીર થવાય છે કહ્યું છે કે.—

જિનસ્વરૂપ થૈ જિન આરાધે, તે સહિ જિનવર હોવેરે ।

રૂઝ ભ્રમરીને ચટકાવે, તે ભ્રમરારૂપ જોવેરે ॥

(આનંદઘન)

જેવી ભાવના તેવી સિદ્ધિ આત્માને મહાવીર પ્રભુ કરવાની ભાવનાથી આત્મા સ્વયં મહાવીર પ્રભુ બને છે રાગદ્વેષરૂપ મહા મત્સ્યોના જે વશમા છે તે મહાવીર થઈ થકે નહિ રાગદ્વેષરૂપ મહા મત્સ્યોને છૂતનારા આત્માઓ મહાવીરો છે, કામાદિ વિકારો જેમ જેમ છૂટાય છે તેમ તેમ આત્મમહાવીરરૂપે આત્માનો આવિર્ભાવ થાય છે સર્નાત્માઓને આત્મ મહાવીરરૂપે પ્રગટ થવામા મન, વાણી, કાયા, લક્ષ્મી, સત્તા વગેરેની જે જે સહાય આપવી તે ચોવીશમા તીર્થંકર મહાવીર પ્રભુની સેવાભક્તિ, પૂજા ભાવના છે જૈનધર્મનું સ્વરૂપ એ દ્રવ્યભાવથી દ્રવ્યભાવમહાવીરનું સ્વરૂપ છે માટે જૈનધર્મનો સર્વ વિશ્વાત્મમહાવીરોમા પ્રકાશ કરવા જે જે કંઈ કરવું તે સર્વ ખરેખર મકામ અને નિષ્કામભાવે ચોવીશમા તીર્થંકર મહાવીર દેવની સેવાભક્તિ છે, તેમજ સ્વાત્મમહાવીરની સેવાભક્તિ છે, એમ નયની અપેક્ષાએ બાહ્ય યૌગિક નામની દૃષ્ટિએ પોતાના આત્માને મહાવીર બાહ્યે અને મહાવીરદેવ એવું રૂઢ નામ ચોવીશમા તીર્થંકરનું છે યૌગિક

મહાવીરરૂપે પણ પરિણમતા દેખાય છે પણ આત્મમહાવીરની
 દૃષ્ટિના ઉપયોગે તેમને દેખવા પાછા તે ભાવથી વિવેક પામે
 કે આત્મ મહાવીરરૂપ સર્વજીવો સત્તાએ કે તે સત્તાની
 અપેક્ષાએ આત્મમહાવીરમા સમાય છે તેથી અપેક્ષાએ સત્તાએ
 આત્મસત્તારૂપ મહાવીર એક છે અને તે વિશ્વરૂપ પણ અપે
 ક્ષાએ સ રાષ્ટ્રોએ છે આત્મરૂપ મહાવીરમા બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ્વર, રામ,
 કૃષ્ણ, બુદ્ધ, ઇશુ વગેરેનો અતર્ભાવ થાય છે આત્મરૂપ મહાવીર,
 સર્વ જીવો છે તેથી વિશ્વવર્તિતર્ક જીવસઘ તે મારી કંટપેટી
 નધ્યાત્મ પરિભાવાએ વેશદ્ર મહાવીર ભગવાન છે તેના સઘ
 નયની અપેક્ષાએ મહાવીર દેવમા અતર્ભાવ થાય છે સાધુ,
 આર્ય, શ્રાવક, શ્રાવિકા ચતુર્વિધ સઘરૂપ મહાવ્યાપક મહાવીર
 છે, તેની સેવાભક્તિમા મારા આત્મમહાવીરનું સર્વ અર્પણ
 જાય છે મારો આત્મ મહાવીર તેની સેવાભક્તિ માટે મન વાણી
 ગાયાથી જીવો ચતુર્વિધ સઘને કેવલજ્ઞાની વીર્યકરો નમોતિષ્ઠસ્સ
 વહીને નમસ્કાર કરે છે વીર્યકરો વગેરેનું ઉત્પત્તિસ્થાન સઘ છે
 ચતુર્વિધ સઘ આગળ કોઈ મહાન નથી ચતુર્વિધ સઘરૂપ પ્રકટ
 મહાવીરો જ્યાં ત્યાં દેખાય છે તેના દર્શન તે પ્રભુના દર્શન છે
 તેની રૂપમા સર્વદેવોની રૂપા સમાર્થ જાય છે ગમે તેવી
 આત્મમહાવીરની ઉચ્ચ અપ્રનતદશા થઈ હોય તોપણ ચતુ
 ર્વિધસઘરૂપમહાવીર પ્રભુની સેવાભક્તિમા તો અર્પણ જલુ
 નેઈએ મિત્ર સેવાભક્તિથી આત્મ મહાવીર શુભ પર્યાયોએ
 વિકસે છે પોતાના શરીરમા જેવો આત્મરૂપ મહાવીર છે તેવા
 સર્વ દેહધારીઓમા આત્મરૂપ મહાવીરો, અરિહતો, સિદ્ધો સર્વ
 નયોની અપેક્ષાએ છે એકેક નયે આત્મ મહાવીરનું સ્વરૂપ
 માનીને એકાત એકનયનો આગ્રહ કરી અન્યનયોવડે કહેવાતા
 આત્મ મહાવીરનું સ્વરૂપ ઉત્થાપે છે તે અજ્ઞાની મિથ્યાત્વીઓ
 કે સર્વનયોની પરસ્પર અપેક્ષા ગ્રહીને આત્મ મહાવીરને
 નાખી જે ત્રદે છે તે સમ્યક્ જ્ઞાની આત્મમહાવીરરૂપે પ્રકટે
 છે શ્રી ચોવીશમા વીર્યકર મહાવીર પ્રભુના આદે નિરોપાએ

મહાવીર દેવનું ન્તવન પૂજન ધ્યાન ધરૂ છુ તેજ મારો ઉચ્ચ
 યુદ્ધ આદર્શ છે અને તેવા ઉપે મારા આત્મમહાવીરને પ્રકટાવવો
 તે જ મારૂ સાધ્ય કર્તવ્ય છે ઝઞ્ઞ અર્હ મહાવીર એવી રીતે પ્રભુ
 મહાવીર દેવનો એક દિવસમા હુબગે વાર બાપ જ્યાં કરૂ છુ
 અને ગૃહસ્થોને તેમની દયા પ્રમાણે કર્તવ્ય ધર્મનો ઉપદેશ
 આપુ છુ અને તેઓવા આત્મ મહાવીરોને ભગૃત્ કરવા પ્રભુ
 મહાવીરનું ગાન ગાઉં છુ મહાવીરઉપ થઈ મહાવીરને ભજવાથી
 મહાવીર થવાય છે કહ્યું છે કે.—

જિનસ્વરૂપ યૈ જિન જારાથે, તે સહિ જિનરર હોવેરે ।

દ્યલ્લ ઞ્રમરીને વટકાવે, તે ઞ્રમરારૂપ જોરેરે ॥

(આનંદઘન)

જેવી ભાવના તેવી સિદ્ધિ આત્માને મહાવીર પ્રભુ કરવાની
 ભાવનાથી આત્મા સ્વય મહાવીર પ્રભુ બને છે રાજદ્રોણઉપ મહા
 મત્લોના જે વશમા છે તે મહાવીર થઈ થકે નહિ રાજદ્રોણઉપ
 મહા મત્લોને જીતનારા આત્માઓ મહાવીરો છે, કામાદિ વિકારો
 જેમ જેમ જીતાય છે તેમ તેમ આત્મમહાવીરરૂપે આત્માનો
 આવિર્ભાવ થાય છે સર્વાત્માઓને આત્મ મહાવીરરૂપે પ્રગટ
 થવામા મન, વાણી, કાયા, લક્ષ્મી, સત્તા વગેરેની જે જે સહાય
 આપવી તે ચોવીશમા તીર્થંકર મહાવીર પ્રમુખી સેનાભક્તિ, પૂજા
 ભાવના છે નૈનધર્મનું સ્વરૂપ એ દ્રવ્યભાવથી દ્રવ્યભાવમહા-
 વીરનું સ્વરૂપ છે માટે નૈનધર્મનો સર્વ વિશ્વાત્મમહાવીરોમા
 પ્રકાશ કરવા જે જે કંઈ કરવું તે સર્વે ખરેખર સકામ અને
 નિષ્કામભાવે ચોવીશમા તીર્થંકર મહાવીર દેવની સેવાભક્તિ છે,
 તેમજ સ્વાત્મમહાવીરની સેવાભક્તિ છે, એમ નયની અપેક્ષાએ
 બાણુ યૌગિક નામની દૃષ્ટિએ પોતાના આત્માને મહાવીર બાણુવો
 અને મહાવીરદેવ એવું રૂઢ નામ ચોવીશમા તીર્થંકરનું છે યૌગિક

મહાવીર આત્મા છે જડદ્રવ્યો ઉપર આત્માની શક્તિની અસર થાય છે શરીરમાંથી આત્મા મહાવીર નીકળી જતા જડ શરીરથી કોઈ જાતનો વિચાર થઈ શકતો નથી તથા હલન ચલન થઈ શકતું નથી ગૃહસ્થાવાસમાં સમકિતી મહાવીરો અને દેશવિરતિ મહાવીરો જૈનધર્મની આરાધના કરે છે અને દેવગુરુધર્મની આરાધના કરે છે દેશવિરતિ મહાવીરો, શ્રાવકના ત્રતોને તથા શુભોને ધારણ કરે છે અને ગૃહસ્થદશામાં સ્વાધિકારે જૈનધર્મને આરાધે છે ગૃહસ્થ દશાનો ત્યાગ કરી ત્યાગી બનેલા એવા આત્મ મહાવીર મુનિયો શુદ્ધાત્મ મહાવીરનું ધ્યાન કરીને શુદ્ધાત્મ મહાવીર બને છે અને ગૃહસ્થ જૈનોને તેઓના અધિકાર પ્રમાણે સર્વ ધાર્મિક કર્તવ્યોનો બોધ આપે છે, તથા આત્મા દિક તત્ત્વોનો બોધ આપે છે ગૃહસ્થ મહાવીર જૈનો કરતા ત્યાગી મહાવીરો અનતશુશ્રુષેષ નિરૂપાધિ જીવન ગાળે છે ગૃહસ્થોને અને ત્યાગીઓને વ્યવહાર અને નિશ્ચયનયથી આરાધના કરવી પડે છે દ્રવ્ય મહાવીરરૂપ પોતાના આત્માને ભાવવીરરૂપે પ્રકટાવવા માટે ગૃહસ્થ ધર્મ અને ખીજે સાધુધર્મ ધણો ઉપયોગી છે સાધન મહાવીર દશામાંથી સાધ્ય મહાવીર દશા પ્રાપ્ત કરવાને જ્ઞાન ઉપયોગ રાખવો જોઈએ આ મ, જીવ, ચેતન, બ્રહ્મ, પરબ્રહ્મ, મહાવીર વગેરે એક જ આત્માના કર્ષક શબ્દાર્થ વાચ્યભેદ નામો છે મહાવીર પ્રભુનું આલબન લેઈ મહાવીરરૂપ થવું જોઈએ જ્યારથી મમકિત પ્રગટતું ત્યાથી આત્મ મહાવીરની ચંદતી કલા થાય છે હારીર આરોગ્ય, બ્રહ્મચર્ય પાલન વગેરેથી માનસિક આરોગ્ય હદ રહે છે અને તેથી આત્મા પ્રથમ દ્રવ્ય મહાવીર બને છે અને પશ્ચાત્ ભાવનમહાવીર બને છે દ્રવ્ય તે કારણ છે અને ભાવ તે કાર્ય છે દ્રવ્યથી ભાવની સિદ્ધિ થાય છે અસ જ્ય દ્રવ્ય ચોગો છે અને અસ જ્ય ભાવચોગો છે તે પૂર્વ શુદ્ધ મહાવીર થવામાં સાધન છે

સુયોપશમભાવીય આત્મ મહાવીરને ક્ષારિક મહાવીર થતા કાચી બે ઘડી વાર લાગે છે આત્મા એ જ મહાવીર છે તેના

ક્ષયોપશમનાને અને ક્ષાયોપશમિક આગ્નિ પોતે પોતાનું દર્શન
 મિલન થયું છે હવે તો ક્ષાયિકભાવે આત્મ મહાવીર પોતે
 પોતાને મળે એ જ મિલન જાક્રી છે પરોક્ષમિલન પશ્ચાત્
 પ્રત્યક્ષ મિલન થાય છે આત્મ મહાવીર પોતે પોતાના તીર્થનો
 પ્રકાશ કરે છે જે પિડગત મહાવીરને દેખે છે તે બ્રહ્માડગત
 મહાવીરને દેખે છે આત્મમહાવીરનું પરાક્રમ રૂપ સિંહ બહન
 છે પશુબલ તે સિંહ છે, તેને જે વશમા રાખે છે તે મહાવીર છે
 અથવા બળપરાક્રમ ગૌર્યરૂપ સિંહનાપર જે સ્વાગી કરીને આત્મભાવે
 વિશ્વમા જીવે છે તે મહાવીર પ્રભુરૂપે પ્રકટ થાય છે અપેક્ષાએ
 આત્મબળ તે સિંહનું સૂચક છે સર્વપ્રકારની અનંત શક્તિ
 સમૂહ પિડ તે સિંહ છે એવી શક્તિયો મેળવવાથી આત્મા
 મહાવીરદેવ બને છે આત્મા તે જ પરમાત્મા છે તે જ મહાવીર-
 છે સત્તાએ મહાવીર છે તેને વ્યક્ત મહાવીર કરવા માટે સફળરૂ-
 ને સર્વ સ્વાર્પણ કરવું જોઈએ કેવલજ્ઞાન અને પૂર્ણાનંદ પ્રકટા-
 વવા માટે સફળરૂ મહાવીરમા નામરૂપનો મોહ ત્યજી અર્પાઈ
 જેવું જોઈએ જડમા હુતું નો મોહ પ્રગટે છે તેને ટાળી દેવો
 જોઈએ સફળરૂ મહાવીરમા પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રમથી વર્તતા અને તેમની
 પરીક્ષાની કસોટીમા ટકતા તેમની કૃપાનો ભાગી શિષ્ય થાય છે
 સફળરૂ મહાવીરની પૂર્ણ કૃપામા જ આત્મ મહાવીરનો પ્રવટભાવ
 છે એવો નૈસર્ગિક ત્રિકાલાબાધિત સત્ય નિયમ છે તે પ્રમાણે
 વર્તવાથી સર્વપ્રકારના યોગોનું બલ પ્રકટે છે અને આત્મ
 મહાવીર ઉત્કૃષ્ટ અતર્ક્યહૃત્તમા સર્વજ્ઞ પરમાત્મ મહાવીર બને
 છે ચોવીશમા તીર્થંકર મહાવીરદેવનો ચૈત્ર સુદિ ત્રયોદશીની
 મધ્યરાત્રીએ જન્મ થયો હતો ચૈત્ર સુદિ તેરસે જન્મ કટ્યાણ
 હોવાથી સર્વજ્ઞ પ્રભુ મહાવીરદેવનો જન્મોત્સવ થાય છે તે દિવસે
 વીર મહાવીર નામનો જપ અને પ્રભુ મહાવીરમા ઉપયોગ રાખુ
 છું મહાવીરના જાપ ગ્ધરણુ ધ્યાનથી અને પ્રભુ મહાવીરમા
 પૂર્ણ પ્રેમશ્રદ્ધા ધારવાથી ગૃહાવસ્થાના, ત્યાગાવસ્થાના, અને કેવલી

અવસ્થાના પ્રભુ મહાવીરના સ્વપ્નમાં દર્શન વાય છે અને પ્રભુએ
 જ્યાં જ્યાં ઉપદેશ આપ્યો છે તે તે સ્થાનોમાં પ્રભુ ઉપદેશ
 આપતા દેખાય છે અને પ્રભુનો ઉપદેશ સ્વપ્નમાં સંભળાય છે
 પ્રશ્નોત્તરના ખુલાસા થાય છે સમવસરભુમાં મહાવીર પ્રભુ બેઠેલા
 દેખાય છે અને તેથી આત્મ મહાવીરની વિશુદ્ધિ થાય છે એક
 વાર પ્રભુ મહાવીરદેવ પર પ્રેમના તાને લયલીન થવાથી આગળનો
 માર્ગ મહેતે ખુલેલો થાય છે, પ્રભુ મહાવીરે સમ્યગ્દષ્ટિ કે
 ચારિત્રમાં શુભરાગે તીર્થંકર નામ કર્મ બાંધ્યું ત્યાંથી દેવલોકમાં
 ઉત્પન્ન થયા, ત્યાંથી દક્ષિણ ભારતમાં, કાનિયકુડ નગરમાં અવતર્યા
 ગૃહાવાસમાં રહ્યા. સર્વ પ્રકારના જડવિષય લોભોની સાથે બાહિ-
 નથી લોભાવથી કર્મે લોભી થયા અને અતરૂથી યોગી કે ત્રીશ
 વર્ષની ઉંમરે દીક્ષા અંગીકાર કરી બારવર્ષ અધિક ચારિત્ર ધારણ
 ધ્યાન સમાધિમાં રહ્યા અને બેતાલીશમાં વર્ષ દેવલક્ષ્મીની પરમાત્મા
 બન્યા. બહોતર વર્ષ પૂર્ણ થતા દેહ છોડી પૂર્ણ મુક્ત સિદ્ધપુદ્ગલ
 પરમાત્મા થયા જેવો તેમનો આત્મા, મહાવીર પરમાત્મા થયો
 તેમ સર્વેના આત્માઓ, એવા શુભચાનકથી આરભી અથે અથે
 મહાવીર પરબ્રહ્મ બને છે અને છેવટે પૂર્ણ મુક્ત શુદ્ધપુદ્ગલ મહા-
 વીર પરમાત્મા બને છે ગૃહસ્થાવાસના આદર્શને મુધારવામાં
 ગૃહસ્થોએ ગૃહસ્થ મહાવીરનું આદર્શલવન પોતાના આચરણમાં
 મૂકવું અને લાગીઓએ ત્યાગી મહાવીર પ્રભુનું લવન વિચારી
 તેવું લવન કરી લાગી આત્મારૂપ મહાવીર બનવું એ આત્મા
 રૂપ મહાવીરનું દેહરૂપ જગત્માં ગૃહસ્થ મહાવીર તરીકે આધ્યાત્મ
 દષ્ટિની પરિકલ્પિત પરિભાષાએ ગૃહસ્થ મહાવીર પ્રભુ મહિમા
 ગાયો છે, કલ્યો છે અને લખ્યો છે તથા આત્માને ત્યાગી મહાવીર
 રૂપ માનીને દેહ વિશ્વના સર્વત્ર આત્મોપયોગ દષ્ટિએ વિહાર
 ॥ ૧ ॥ વિશ્વલોકોને ઉપદેશ આપી વિશ્વોદ્ધાર કરવાની ભાવના
 એ વિચાર થો છે એમ આત્માઓને મહાવીર પ્રભુની ભાવનાએ
 ભાવી પ્રભુ આત્મ મહાવીર થના પુરુષાર્થ કરે છું અને આત્મા-
 નદે છું છું તથા દેહ દુખથી દૂર થાઉં છું એમ ક્ષયોપશમ

ભાવે અશે અશે બને છે. ષટ્ ચક્રોમા પ્રભુ મહાવીરનો જાપ તથા ધ્યાન કર્યા કરે છું તેથી આત્મોપયોગરૂપ વા સમ્યગ દૃષ્ટિરૂપ કુડલિની જાગૃતિ થઈ છે કેવલ કુલક પ્રાણાયામ કરી મહાવીર નું ચિતવન કરે છું હઠયોગ, રાજયોગ, મત્રયોગ અને લયયોગ એ ચારે યોગથી શુદ્ધ બ્રહ્મ પરમાત્મ શુદ્ધાત્મ મહાવીર દેવરૂપે સ્વાત્મા બને છે બાહ્યદેહ ક્રિયાદિનો હઠયોગમા સમાવેશ થાય છે આત્મજ્ઞાન અને શુદ્ધ પ્રેમનો રાજયોગમા સમાવેશ થાય છે ઐશ્વર્ય મહાવીરના નામના જાપરૂપ મત્રનો, મત્રયોગમા સમાવેશ થાય છે અસંખ્ય યોગોએ આત્મા તેજ શુદ્ધાત્મ મહાવીર રૂપે પ્રકટ થાય છે ક્ષયોપશમ સમક્રિતભાવે અને ક્ષયોપશમ ચારિત્ર પરિણતિએ આત્માનો પ્રકટભાવ તે આત્મમહાવીરનો પ્રકટભાવ છે અને એવા પ્રકટ આત્મપ્રભુઓના દર્શન થાય ત્યા ક્ષયોપશમ ભાવીય આત્મમહાવીર પ્રગટયા જાણી નયસાપેક્ષે ત્યા નમી જવું અને તેઓમા અર્પાઈ જવું તીર્થંકર મહાવીર દેવ પર જેને શ્રદ્ધા પ્રેમ પ્રગટ્યો છે તેમા હું મન વાણી કાયાથી અર્પાઈ ગએલો છું ચતુર્વિધનૈનસ ઘમાટે અર્પાઈ ગયો છું આત્મમહાવીરને પ્રકટ કરવા પ્રથમ પૂર્ણ પ્રેમી બનો. સર્વવિશ્વને આત્મમહાવીરરૂપે દેખો. સર્વ બાબતમા વીર બનો. દુનિયામા મહાવીર બનો. તમે પોતે સત્તાએ વીર છે. મોહમાયારૂપ પનોતીને શુદ્ધાત્મ પ્રેમરૂપ પગની નીચે દાબી દો. રક્તવીર્યના આદુ અણુમા અને રોમે રોમે પ્રભુ મહાવીરના પ્રેમે રંગાઈ જાઓ. પથ પર-મેટીરૂપ મહાવીરોને આત્મારૂપ મહાવીરમા એક ધ્યાને પરિણુ માવો. દુનિયામા ગૃહસ્થ અને ત્યાગીએ પ્રભુ મહાવીરના આદર્શ સ્હામી દૃષ્ટિ-ઉપયોગ રાખી આત્માને મહાવીર બનાવવા પુરુષાર્થ કરવો. આત્મમહાવીરમા ઉપયોગ રાખીને બાહિરના શુણ્કર્મો પ્રમાણે વર્તવું અગુણમાથી ગુણમા આવવા માટે તથા શુદ્ધાત્મ મહાવીરરૂપે થવા માટે વ્યવહારનય અને નિશ્ચયથી નૈનધર્મરૂપ

આત્મમહાવીરના સ્વરૂપને પામવું એમ લેશમાન આત્મમહાવીર
ની દિશા દેખાડી છે તે તન્નુ ગમન કરશે।

इत्येव ॐ अहं महावीर शान्ति ३

સેબક શ્રાદ્ધસાગર

મુંડ રિજાપુર

નવન ૧૯૭૮ શા વ ૧૨

મુંડ દહેગામ તા વિઠાપુરીય સુશ્રાવક દેશાઈ ડાદાભાઈ
નથુભાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ

બાહ્ય જગત્માં ગુભાગુભ ભાવ કંટપ્યા વિના બાહ્ય જીવન
ઉપયોગી વસ્તુઓના બપહારને ફર્જની દૃષ્ટિએ આચરવો,
એમ આત્મજ્ઞાની સમજી શકે છે અમખ્યનયની દૃષ્ટિયોનું મૂલ્ય
આત્મા છે આત્માનો આનંદ ખરેખર આત્મોપયોગે પ્રગટે છે
ગુરુગમ પૂર્વક આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરનાર આત્મા, આ દુનિયાની
સર્વ વસ્તુઓના ધર્મસ્વર્થ માટે અને પરમાર્થ માટે સારો ઉપયોગ
કરવા સનર્થ થાય છે તે મન વાણી કાયાના યોગોનો અને
આદ્યિક કષાયોનો પણ ધમ્ય ગુભ ઉપયોગ કરી આગળ ને
આગળગુરુ પરમાત્મદશા બ્રજ કરવામા વહે છે તેની આબુખાબુ
ના ગુભાગુભ કર્મોઓના સયોગોને તે આત્માની ગુરુ તરફ
વાપરે છે જ્ઞાનીઓની દૃષ્ટિએ તે પડતો જ્યા દેખાય છે ત્યા
તે અત્તાત્મોપયોગે ચઢતો હોય છે એવી સમ્યક્દૃષ્ટિની પ્રાપ્તિ
માટે જાગમસાર, નયચક જ્ઞાનસાર વગેરે દ્રવ્યાનુયોગી થન્થો અને
આધ્યાત્મિક શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કરો બહુલુત જ્ઞાની ગુરુગમ
પૂર્વક જ્ઞાનાભ્યાસ કરીને સમ્યક્ દૃષ્ટિની પ્રાપ્તિ કરી શકાય છે
પરીધી જે કઈ દેશ, સધ, કોમ, ધર્મોદિ માટે કરાય છે તથા
વિચારાય છે તેના નર્મમા ભાવિ આ માની પરમાત્મદશાનો

પ્રકટભાવ રહેલા હોય છે અને તે વર્તમાનમા જમે તેવી બાહ્ય દ્રશ્યો
ની દશામા ક્ષત્તે ક્ષણે થાય છે સમ્યક્દષ્ટિ આત્માની દષ્ટિ સવળી
થાય છે તેથી તેને બાહ્ય સાધનો, શાસ્ત્રો, વિષયો, સંયોગો કે જે
પહેલા અવળા આસપડેતુડપે પરિણમતા હતા તે ને તે સંયોગો
વિષયો-પ્રકૃતિયો, ભોગ, મન વાણીકાયાની પ્રવૃત્તિયો, પછીથી
આત્મશુદ્ધિ હેતુરૂપે-નિર્જરા હોતે પરિણમે છે પૂર્વ સમાર, બધન
માટે થતો હતો તે જ સમાર પશ્ચાત્ બધનમાટે થતો નથી સર્વ
દેવનો દેવ આત્મા છે તે શરીરમા રહેલ છે એના પર પ્રેમની
લાગની લાગતા તે આપોઆપ પ્રગટ થાય છે, તે જ પરમેશ્વરના
દર્શન અને પ્રાપ્તિ છે જેણે પોતે પોતાને પ્રભુરૂપે અનુભવ્યો
તેણે સર્વવિશ્વનાધર્મોને પામ્યા અને સર્વદેવોને પામ્યા
એ જ નિશ્ચય હૃદયમા ધારણ કર્યો, એક વાત આત્મજ્ઞાન પામ્યા
પછી દેહના ભોગોમા પણ યોગના પ્રાકટ્યનો અનુભવ આવે છે
અને તેથી ગૃહસ્થ તીર્થકરોના ભોગોમા યોગની દશાનો ખ્યાલ
આવે છે અને પછી આત્મપરિણામ છે જે વિવિધ રૂપે હોય છે
તેનો સાધનદશામા અનુભવ થાય છે અને તેથી આત્મા પોતાના
આત્માનંદનો અનુભવી બને છે જેટલા ગગદ્વેષના પરિણામ છે
તેટલા ત્યાગના પરિણામ અધ્યવસાય છે જે આત્મદશામા રાગ
નથી તે દશામા ત્યાગ પણ નથી ત્યા મુખી રાગ પરિણામ છે
ત્યા મુખી ત્યાગ પરિણામ છે રાગ નથી ત્યા ત્યાગ નથી. પછી
શરીર મન વાણી કાયાનો આદ્યિકભાવ દ્રક્તા પરમાર્થ સર્વ લોકોના
હૃતાર્ય અને શેષકર્મ નિર્જાર્યે પરિણમે છે આત્મા-ગ સૂત્રમ
કથ્યું છે કે —

જે આસ્વા તે પરિસવા, જે પરિસવા તે આસ્વા ।

તથા ॥ યથા પ્રકારા યાવન્ત સત્સારાવેશહેતવ ॥

તાવતસ્તદ્વિપર્યાસા-ત્રિવાણસુખહેતવ ॥ ૧ ॥

આત્મજ્ઞાની એવા સમ્યક્ દષ્ટિ ગૃહસ્થ અગત્ય ત્યાગીને જે આસ્વો
અર્થાત્ કર્મબધના હેતુઓ છે તે જ હેતુઓ ખરેખર કર્મની

નિર્જરાના હેતુભૂત પન્થિવો થાય છે અને અજ્ઞાનીઓને તે આશ્વ
 રૂપે પરિણમે છે બાહ્ય આશ્રવ અને બાહ્ય સ્થવર તે મોહહેતુ માન
 છે વસ્તુતઃ સમ્યગ્દષ્ટિને મિથ્યા અજ્ઞાનદૃષ્ટિયોગે બાહ્ય મન
 વાણી કાયાદિ સાધનો છે તેજ સવર નિર્જગ અને મુક્તિ હેતુ
 ભૂત થાય છે આત્મજ્ઞાનીને જડ જગત્ તે સુખ દુઃખરૂપે પન્થિ
 ન્તુ નથી તેમજ મનુષ્યાદિ પ્રાણુધારીઓ પણ આશ્રવ હેતુરૂપે
 પરિણમતા નથી કારણ કે તે જડ જગત્ અને દેહીઓના મગથી
 ચવહારથી નિર્જરા કંઈ છે તથા પાથે ઇન્દ્રિયોના ગુણાનુભ
 વિષયોના લોગથી પણ ગૃહસ્થતીર્થકરોની પેઠે પૃથ્વીચદ્ર ગુણસાગરવત્
 આશ્રવો ને પરિશ્રવેરૂપે પરિણમવે છે એવી આત્મજ્ઞાનીની સમ્યક્ત્વ
 દષ્ટિ છે સમ્યગ્દૃષ્ટિથી સત્ય અને અમત્યનો વિવેક થાય છે અને તેથી
 ગૃહસ્થાવામભા અગર ત્યાગાવત્યામા સમ્યગ્ જ્ઞાનના બળે તર્વ
 પ્રકારની આવશ્યક ધર્મ્યકર્મ પ્રવૃત્તિ કરતા નિર્જરા થાય છે
 સમ્યગ્દષ્ટિને આત્મામા લક્ષ્ય રહે છે આત્મજ્ઞાન વિનાના મનુ
 યો મહદા જેવા છે અને જ્ઞાનીઓની પ્રવૃત્તિ તે છવતી છે
 જ્ઞાનીઓ જાગતા છે અને અજ્ઞાનીઓ ઉઘતા છે સમ્યગ્દષ્ટિને
 જેટલા બધના સ્થાનો છે તે અબધરૂપે પન્થિમે છે સમ્યગ્
 દષ્ટિને નિઃશ્યા દિનો વિપર્યાસ થવાથી અર્થાત્ સમ્યગ્દષ્ટિ પ્રકટ
 વાથી તે આત્મોપયોગે જાગત રહે છે આત્માના સ્વરૂપનો અતુ
 ભવ આવ્યા પછી પૂર્વની મિથ્યાદષ્ટિ ટળવાથી આખો સમાન
 પન્થાર્થ જાય છે બાહ્યથી તો જ્ઞાનીની અને અજ્ઞાનીની
 વ્યવહારમા એક મરખી પ્રવૃત્તિ લાગે છે પણ જતારની જ્ઞાનાદિ
 વૃત્તિયોમા આકાશ પાતાળ જેટલો તફાવત હોય છે
 ઉપયોગી આત્માને દૃશ્યવિશ્વમા બધ નથી આત્મા જો અન્ય
 જડવસ્તુઓમા જસત્ સ્થાપના દષ્ટિએ બ્રહ્મ માની ધારીને
 ઊર્તવ્ય કર છે તો તે લણે કણે આત્મારૂપ પરમેશ્વરને મળે
 છે જડવસ્તુઓ દ્વારા ભોગવાતા જડાનદથી જડવસ્તુઓના સબ
 ધમા આવવા કરતા આત્માના જ્ઞાનદ રસથી હુપાયમાન થઈ

સ્વાધિકાર કર્તવ્યથી જડજગતરૂપ પ્રકૃતિમાંથી સજા થતા ઝોઈ
 જાતનો બાહ્ય બધાં જોઈતો નથી આત્માના આનંદનો લોગ તેજ અમર-
 પાત્ર છે અને જડાનંદ રસની પરિણતિથી જીવણુ તેજ મરણ છે
 આત્માનંદથી સર્વ દેહધારીઓની સાથે વર્તણુ અશમણુઓ
 ગૃહધારીઓના શરીરદ્વારા આનંદ લેવાની પ્રાપ્તિ ધારણુ કરે છે
 સમ્યગ્દષ્ટિ એવા જ્ઞાનીઓ, કર્મોદયથી જ્ઞાના લોગવે છે પુણ્ય
 કર્મોને મેવે છે, છતાં તેમની દષ્ટિમાં તો આત્માનંદ પ્રાપ્ત કરવો
 એજ લક્ષ્ય છે સમ્યગ્દષ્ટિજ્ઞાનીઓને ગગદ્વેષ ઉદય ટળવાથી
 ગગદ્વેષની પરિણતિની ઉપશમતા, ક્ષયોપશમતા અને ક્ષાયિકતા થાય
 છે સમ્યગ્દષ્ટિઓને કષાયોનો ઉદય પણ ધર્મોચ્ચ અને નિર્જરાયે
 પરિણમે છે હૃદયમાં શુદ્ધ ભુદિ છે અને હિંસાદિ આશ્રવના
 પરિણામ નથી એવા ગૃહ-થ અને ત્યાગીઓને બાહ્યથી કલ્યાણેલા
 એવા આશ્રવના હેતુઓ પણ નિર્જરાયે થાય છે અને તેથી
 સમ્યગ્દષ્ટિ એવા ગૃહસ્થ તથા ત્યાગીજ્ઞેનો મધ, તીર્થ, ધર્મ
 અને કુટુંબ, જ્ઞાતિ, દેશ, કોમ, રાજ્ય લક્ષ્મી આદિમાં સ્વસ્વાધિકારે
 કર્તવ્ય કર્મોની ફરજે બબલવતા છતાં નિર્લેપ રહે છે અને સમયે
 સમયે કર્મની નિર્જરા કરે છે અને મુક્તિ તરફ ક્ષણે ક્ષણે
 આગળ વધતા જાય છે પરિપૂર્ણ નિર્મલ કેવલજ્ઞાન અને પૂર્ણ
 નહની પ્રાપ્તિ તેજ મુક્તિ છે એવી મુક્તિ તે આત્મામાં છે
 સમ્યગ્દષ્ટિઓની ગમે તેવી બાહ્યાતરાવધ્યામાં રાત્રી દિવસે ક્ષણે
 ક્ષણે ઉત્થાપિ છે પણ અપકાપિ નથી, કારણ કે તેની સજા દષ્ટિ
 પ્રગટી છે સમ્યગ્દષ્ટિઓ વ્યવહારમાં વ્યવહાર દષ્ટિએ વર્તે છે અને
 અતરૂમાં ઉપયોગલાવે વર્તે છે, સમ્યગ્દષ્ટિ ઉદયતો હોય વા ગાટો
 થયો હોય તો પણ તે જાગ્રત છે અને તેમાં તથા પાગલપણમાં
 પણ તે કર્મની અનતશુભી નિર્જગ કરે છે અજ્ઞાનીઓના આશયમાં
 અમૃત પણ વિષ જેવું છે સમ્યગ્દષ્ટિઓને અવગુ પણ સવગુ
 પરિણમે છે તેથી ગૃહસ્થદશામાં રહ્યા છતાં અતરૂથી મિથ્યા
 દષ્ટિઓ કરતા અનતશુભ ઉચ્ચ અને શુદ્ધ છે સમ્યગ્દષ્ટિ ગૃહસ્થ

કરતા સમ્યગ્દષ્ટિ ત્યાગી અનતશુભ ઉચ્ચ છે અને જૈનધર્મની દૃષ્ટિએ ત્યાગી શુદ્ધ છે સર્વવિશ્વનો ત્યાગી શુદ્ધ છે ગૃહસ્થોને સમ્યગ્દષ્ટિ બળે શાતાવેદનીય સોગવતા અને અથાત વેદનીય ભોજવતા પૂર્વના બાધેલા ઘણા કર્મ ખરે છે અને તેનો આત્મા બાહ્યથી અન્ય લોકોની દૃષ્ટિએ ગમે તેવો હલકો જણાતો છતાં અતરૂથી તે વિશ્વનો શહેનશાહ દેવ બને છે અતરૂથી હિંસાના પરિણામ નથી અને બાહિરથી દેવશુદ્ધ ધર્મ સધાદિકની સેવા-ભક્તિ અર્થ પ્રવૃત્તિ કરતા સમ્યગ્દષ્ટિ એવા ગૃહસ્થોને તથા ત્યાગીઓને હિંસા થતા હિંસા નથી પણ ધર્મ છે દેવશુદ્ધ ધર્મની ખરી શ્રદ્ધાનું મૂલ કારણ સમ્યગ્દષ્ટિ છે પદ્મવ્યના શુભ પર્યાયનું સ્વરૂપ બાણવાથી તથા તેની વહા થવાથી તથા નવતરવનું સ્વરૂપ બાણવાથી સમ્યગ્દષ્ટિ પ્રગટે છે સમ્યક્ત્વ પ્રગટવાથી આત્મવિશ્વાસ પ્રગટે છે સમ્યક્ત્વ તેજ અપેક્ષાએ ચારિત્ર છે જસમ્મત પાસદ ત મોળ પાસદ કમોળ પાસદ ત સમત પાસદ આચાર્ય સૂત્રમા સમ્યક્ત્વ તેજ મોન અર્થાત્ ચારિત્ર છે અને ચારિત્ર છે તેજ સમ્યક્ત્વ છે, એમ અપેક્ષાએ બાણ પગ જાણદ સે સઘ જાણદ સઘ જાણદ સે પગ જાણદ જે શુભ પર્યાય યુક્ત આત્માને નયનિદેપથી બાણ છે તે પદ્મવ્યમય સર્વ જગતને બાણ છે અને દ્રવ્યશુભ પર્યાયથી સર્વ જગતને બાણ છે તે આત્માને બાણ છે જણે આત્મા બાણ્યો તેણે સર્વ બાણ્ય આત્માને નયનિદેપથી બાણતા અને અનુભવતા સર્વ વિશ્વ છે તે આત્માની ગુદિમા ખરેખર સાધનતરીકે ગૃહસ્થ જ્ઞાનીઓને અને ત્યાગી જ્ઞાનીઓને અતરૂમા પરિણમે છે ઉપાદાન સાધનરૂપ સદ્ભૂત ધર્મ અને પ્રતાદિત સાત્વિક અસદ્ભૂત સાધન ધર્મ આદિ સર્વ ધર્મોમા અહમમત્વ વિના વર્તવાથી તથા અપેક્ષાએ યજ્ઞ અને યજ્ઞનો પણ ત્યાગ અને ત્યાગનું પણ ગ્રહણ અપેક્ષાએ કરીને સર્વ સાધન યવહારમા વર્તવાથી આત્મા બાહિરાતર ત્યાગી અને હતા બને છે તેમજ આપચારિક દૈનિક અસદ્ભૂત આણવિ

કાદિ વ્યવહારમાં પણ તે તે દૃષ્ટિએ સ્વત્વાધિકારે વર્તાય છે અને અતરૂથો આત્મા ન્યારો વર્તે છે પાચ અણુવ દ્રવ્યના ગુણ પર્યાય તથા આદ્યિકલાવ પર્યાય તે સર્વજ્ઞ માગી પરિભાષાએ પ્રકૃતિ-માયા એવું નામ આપુ છું અને તે આત્માની અપેક્ષાએ અસત્ છે અને આત્મા સ્વસ્વરૂપે સત્ છે અસત્ પ્રકૃતિની માથે પોતાને સત્ત્વે માનીને વર્તનાર તથા અસત્નો ઉપયોગ પણ તેમા અસત્પણુ માનીને કરનાર સમ્યગ્દૃષ્ટિ ગૃહ્ય તથા ત્યાગી જૈન ખરેખર અજ્ઞાની લોહો કરતા દેશ સઘ રાજ્ય સમાજ કુટુંબાદિની સેવા દર્જ કરતા અનંત ગુણ વિશુદ્ધ નિર્લેપ વર્તે છે અને અજ્ઞાની લોહો કરતા સર્વ વિશ્વમા અનંતગુણ ઉત્તમ અર્હત બની શકે છે એવી સમ્યગ્દૃષ્ટિ પામીને ગૃહ્ય દયામા વર્તવું તથા તેથી આજ ભવમા તથા જોત્રણ ભવમા આત્માની પૂર્ણ મુક્તિ થાય છે, શુરની સગતિ સેવાભક્તિ અને તેમની પૂર્ણ કૃપાથી સમ્યગ્દૃષ્ટિની (સમ્યક્ત્વની) પ્રાપ્તિ થાય છે તેથી સાનારિઠ નર્વ ઠાર્યોમા જલપડાની પેઠે આત્મા નિર્લેપ ગ્હે છે આત્મામાજ સમ્યગ્દૃષ્ટિ અને આત્માનંદરૂપ શુદ્ધ ચારિત્ર છે તે શુરના પુષ્ટ આલબનથી પ્રગટે છે શાસ્ત્રો પણ શુર વિના એક દેશી છે આત્માના શુભો છે તે શરીરના વર્તનમા સર્વથા ઉત્તમી થકે નહિ મનદારા પણ એક અથ માત્ર અનુભવાય માટે આત્માને આત્મામા અનુભવો

इत्येव ॐ अर्हं महावीरशक्ति ३

ॐ नमः सर्वेश्वर पार्श्वनाथाय

भगवायस्व दुःख

શ્રી સર્વેશ્વર પાર્શ્વનાથ, આપો શાંતિ હોમ;
આત્મોપદેશ કરતા થકા, જાગો અનુભવ પ્રેમ (૧)

આત્મ ઉપદેશ છે, ત્યાગ કરી પરભાવ,
આત્મ સ્વરૂપ વિચારણા, એહી જ લવજલ નાન. (૨)

દર્શન દર્શન મૌ કરે, દર્શન આત્મરૂપ,
કરતા સિવ સુખ સપજે, પડે ન લવજલ રૂપ (૩)

આત્મ આત્મ સૌ કરે, સમજે નહીં તસરૂપ,
પરભાવે માન્યો રહે, તે પડતો લવકૂપ (૪)

પુદ્ગલથી ન્યારો સદા, નિરાકાર સુખ ધામ,
કર્મસંયોગે આત્મા, લવમા ભટકે આમ (૫)

કર્મસંયોગે આત્મા, પામે દુખ અપાર,
વિવિધવેગે ભટકતો, ચાર ગતિ ન સાર (૬)

હવે આત્માને ઉપદેશ આપે કે પોતાના આત્માને ઉપદેશ
આપવો એ ઉત્તમ પાત છે, ડાઘુ કે પોતે મુખર્યા વિના બીજાને
ઉપદેશ આપી શકતો નથી જે મહાત્માઓ વિશેષ શુભવાન છે
અને વૈરાગી છે તેમનો ઉપદેશ બીજાને વધારે અસર કરી શકે
છે કામી સ્ત્રીના હાવ ભાવ જેમ નપુસક આગલ નકામા છે તેમ
વૈરાગી હોવોનો ઉપદેશ, મોહી દષ્ટિ રાગી કદાચહીની આગળ
નકામો થાય છે શ્રી ઉપદેશ રત્નાકર ત્રયમા શ્રીમુનિ સુંદર
મહારાજ કહે છે કે

ગાથા

રત્નોદુહોમૂલો, પૂર્વિ પુગ્ગાહિઓ અ ચત્તારિ ।

ઉવપસસ્સ અણરિહા, અહવા સપ્પહિ પરિચુક્કતિ ॥૧॥

જ જસ્સ પિઅ વતસ્સમુદર સ્વગુણવિપ્પમુકાવિ ।

મુત્તુણ સ્વણાહાર, હરેણ સપ્પો કઓ કટે ॥ ૨ ॥

(ભાવાર્થ) રક્ત, દુષ્ટ, મૂઢ અને કદાચહી એ ચાર ઉપ
દેશને અયોગ્ય છે અતિશયવત પુરુષોથી કદાપિ તે બોધ પામી
શકે છે, તે ઉપર દેહથી રાબનો દેહાત બાલુવો જે માણસને
જે વસ્તુ પ્રિય હોય છે તે વસ્તુ તે માણસને પ્રિય (વહાલી)
હોય છે, મહાદેવે રત્નનો હાર મૂકીને સર્પ જળામા ધા-યો,

તે દૃષ્ટાત બાણી લેવું શુભાહીના નવ ઉપદેશને યોગ્ય કહેવાય
 કે પણ જે બાપના કુવામા ભુડી મરવું એ ન્યાયને અનુસરી
 ચાલે છે તે ઉપદેશને યોગ્ય નથી યોગ્ય પરીક્ષા ડબ્બી ઘણી
 ઠીન છે તેથી જેમ બને તેમ દ્રવ્યક્ષેત્ર કાલભાવને અનુસરી
 સ્વપરહિતમા પ્રવૃત્તિ કરવી. પોતાનું હિત કરવા વિશેષે કરી
 પ્રયત્ન કરવો બોધએ આત્મા અનત જ્ઞાનદર્શન અને ચારિત્રનો
 લોકતા છે આત્મા, નિરાકાર છે પણ કર્મસંયોગે પુણ્યલ
 લેલી ભૂત થયો છે અને તેથી સાકાર કહેવાય છે

આત્માઓ બે પ્રકારના છે ભવ્યાત્માઓ અને અભવી
 તેમા ભવિષ્યવો મુક્તિ પદ પામી શકવાને લાયક છે અને
 અભવીઓ તો કદાપિ કાળે મુક્તિપદ પામી શક્યા નથી,
 અને પામશે નહીં. ભવીઓમા પણ ભવાભવી ઓ તો નિગો
 માથી નીકળ્યા નથી, અને મુક્તિપદ પામવા લાયક નથી ફર
 ભવીઓને ઘણા ભવ કરવા પડશે. આસન્નભવી થોડો સળ
 સ સારમા રખડશે. હવે આત્માને પૂછવું કે તું ભવિ છે કે અભવિ
 છું ? જે માણસના મનમા હું ભવો 'તું' કે અભવો છું ? એમ
 વિચાર થાય તે ભવીઓવનુ લક્ષણ બાણવું

આત્મા અનાદિકાલથી પુણ્યલ દ્રવ્યની સંગતિથી હુ ખી
 થાય છે એ પુણ્યલ દ્રવ્ય જડ છે પુણ્યલ દ્રવ્યની સંગત કરનાર
 પણ જડ જેવો બની બાય છે એક પત્થરની શિલા ઉપર સૂર્યના
 ઝરણુ પડે છે ત્યારે તે પત્થરની શિલા ઉષ્ણ (ઉની) થાય છે
 અને ત્યારે રાત્રિનો વખત થાય છે ત્યારે શીત પુણ્યલના સંયો-
 ગથી ઠંડી થઈ બાય છે તેમ આત્મા પણ પરસ્વભાવમા રમતા
 આકુળ વ્યાકુળ થઈને જડ બની બાય છે અને પરભાવમા રમે
 છે, અને પરસ્વભાવ છોડે છે ત્યારે શીત બની બાય છે આત્માને
 હુટ જનની સંગતિ થવાથી પોતે પણ તેના જેવો બની બાય
 છે, અને વૈરાગીની સંગતિ થવાથી વૈરાગી બની બાય છે જેવા

નિમિત્ત મળે છે, તેવો આત્મા પ્રાયશઃ જની જાય છે, માટે શુભ અને સત્ય નિમિત્તોને સ યોગ કરવા લક્ષ્ય દેવું એવો કોઈ દેખાતો નથી કે જે-અહર્નિશ આત્મસ્વભાવમા રમ્યા કરતો હશે. તો પાપુ શુદ્ધ નિમિત્તના સ યોગી મુનિ ૧૪ મહારાજ સ્વરૂપમા રમે છે વિકટપ અને સકટપનો ત્યાગ, પચમત ધારી મુનિમહાગજયકી યર્ષ શકે છે જેમ જને તેમ શુદ્ધ મહારાજ ઉપર શ્રદ્ધા ગાખરી જે શુદ્ધ મહારાજયકી યોધિ બીજની પ્રાપ્તિ યર્ષ હોય તેમને તત્ત મન અર્પણ કરવું, એની જગારે દયા જાગશે ત્યારે સ્વહિત યર્ષ મકશે, પશુ હુરાયા ઢોરની પેઠે આડું અવશુ જ્યા ત્યા ભટકવાવી, વિશેષ આત્મલાલ યર્ષ શકતો નથી, ફક્ત જેનાયકી આપણને ઉપકાર થાય તેમનાજ વચનો ઉપર વિશેષ ધ્યાન ભક્તિ રાખવી જોઈએ.

જેમ કોઈ રોગી માણસ છે તેને રોગ થયો છે તેને ઘણા દાકતરો પાસે દવા કરાવી પણ રોગ મટયો નહિ પુણ્ય સ યોગે કોઈ અનુભવીનો સ યોગ થયો તેની દવાથી શરીર સાફ થયું રોગ થવાનું મુખ્ય શુ કારણ હતું તે જાણ્યું અને રોગ મટયો ત્યારે બીજી વખત રોગ થયો તો તેમના યકીજ ટળશે એમ તાણી તંમની દવા કરી અને તેમનો ઉપકાર ભૂલ્યો નહિ સાધુ મહારાજો ટુનિયામા ઘણા જે સર્વે નમો લોપ સદગ સાદ્ગજ એ પદમા ખાવી ગયા જે શુદ્ધ મહારાજથી પૂર્ણ યોધિ બીજની પ્રાપ્તિ યર્ષ હોય તેમના કદ્યા અમાણે ચાલવું કારણકે તે જે કંઈ જોતા હશે તે આપણા હિતને માટે કહેતા હશે તેમને કંઈ કોઈ પાસેથી લેવું દેવું નથી રોગી માણસ જેની દવા કરી તે વૈદથી ફેર ઘયા છતા બીજા વૈદો પાસે જ્યા ત્યારે વૈદો પોતપોતાની મતિ પ્રમાણે જુદી જુદી દવાઓ ખાવાનું કહે, અને તે અમાણે કરે તો સાફ થવું મુશ્કેલ છે, અને કદાપિ રોગ મટે નહિ ત્યારે જેની દવાથી પહેલા સાફ થયું હતું તેની પાસે જાય ત્યારે તેને પોતની હકીકત જોઈ ત્યારે તે વૈદ વિચારે કે આ

માણસ દવા કરવાને લાયક નથી કારણકે શુભ અવશુભની બગર ઉપકારની તેને પરીક્ષા નથી બેઠું દવા ધારી દવા આપુ તો એને બધા સુધી પૂર્ણ વિશ્વાસ મારા ઉપર થયો નથી ત્યાં સુધી દવા તેને અસર કરી શકશે નહિ, કારણ કે તે વળી વચમા બીજાની પણ દવા કરાવે ત્યાં બીજા વેલો ભરમાવે કે તુ જેની દવા ખાય છે તેનાથી તુ નીરાગી થઈશ નહિ ત્યારે તે સશયમા પડે (સજ્યાત્મા ચિત્તશયતિ) તેથી તે રાગીના મનમા નશય રહે અને નિરાગી થઈ શકે નહિ તેમ આ સંસારમા ગેલા ભવી જીવો કર્મચક્રી રાગી થયેલા છે અને વિવિધ જાતના દુખ ભોગવે છે, તેમા કોઈ જીવને પુણ્યસંયોગે શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપ સમજાવનાર ગુરુ મહારાજનો સંયોગ થયો તેમને તે રાગી જીવને રાગ થવાનું મુખ્ય કારણ બતાવું અનાદિકાળથી હે ભવિજીવ! તને કર્મરૂપ બંધ વસ્તુના સંયોગે રાગ થયો છે, અને તેથી તુ ગેવ દુખ ભોગવે છે, અને આ જાતિ રૂપ સંસારમા ચોરાશી લાખ જીવ યોનિમા વિવિધ વેષે નાચે છે, માટે તે કર્મનો નાશ કરવાના અમુક કારણો છે તત્ત્વની શ્રદ્ધા પહેલી તમો કર્યો ત્યાર બાદ સર્વ સફળ થશે, એમ ગુરુમહારાજનું વચન સાભળી જીવ તત્ત્વ શ્રદ્ધા કરે ત્યાર બાદ ગુરુમહારાજ ઉપદેશ કરે કે હે ભવ્ય જીવ!!! તુ શુભાશુભ અસ્તવ અમુઠ છે તેનો ત્યાગ કર તે પ્રમાણે વાણી સાભળી તેનો ત્યાગ કરે એમ ગુરુમહારાજના વચનો ઉપર પ્રતીતિ થવાથી પછી તે પ્રમાણે વર્તવું એટલું જ બાકી રહે છે માટે ઠે-ઠે ભટકવું નહિ ગુરુમહારાજ તો એકજ કરવા જેમ કોઈ સ્ત્રી એકજ પુરૂષને વ્દે છે તેમ ગુરુમહારાજ તો ઉપકારી એક હોઈ શકે છે સાધુઓ તો અનેક હોઈ શકે છે માટે તેમની ખૂબ ભક્તિ કરવી તેમના વચનાનુસાર ચાલવું તેમનો વિનય ધારણ કરવો તેવી આપણે શુદ્ધ ધર્મ પાળી શકીએ છીએ કારણ કે ગુરુમહારાજ આપણી યોગ્યતા બેઈ આપણું હિત થાય એમ ઉપદેશ આપે છે બેધિબીજની પ્રાપ્તિ કરાવનાર ગુરુમહારાજનો

કોઇ રીતે ઉપકારનો ખદ્દવો વાળવા આપણે સમર્થ નથી
કહી શકીએ —

સમર્પિત દાયક ગુરુત્તરો, પશુચર ન વાય,
ખરકાદાકોડિ કરે, કરતા કોટિ ઉપાય ?

શ્લોક

પદ્માક્ષર પ્રદાતાર, યોગુરુ જૈવ મમ્યતે
શ્વાનયોનિ ઇનગત્વા, ચૌદાલેષ્યપિ જાયતે ?

ભાવાર્થ — એક અક્ષરતુ પણ જ્ઞાન આપનારને જે શુદ્ધ
તરી માનતો નથી તે કુતનત્રી યોનિમા સો વાર ઉત્પન્ન થઇને
ચાડાગના કુળમા ઉત્પન્ન થાય છે આટલે લબ્યજીવોએ જોધિ
પીજના આપનાર શુભહારાજની અત્યંત લક્ષિત કરવી સસા
ન્મા અત્યંત પુણ્યના યોગે મનુષ્યજન્મ પ્રાપ્ત થયો છે તે પામી
ટોણુ શુભાવશે, હા અલખત, પ્રમાદી જીવ શુભાવી થકશે

વિચિત્ર કર્મની પ્રકૃતિયો છે તેમાથી કોઇ પણ ઉદ્ધવે આવે
કે, સારે આત્મા જલગર્ભ બ્રહ્મ છે, કોઈ વખત એ મન, રાજા
વાય છે, કોઈ વખત રજ સાય છે, કોઈ વખત સુખી અને કોઈ
વખત દુઃખી દેખાય છે, આઠ પ્રકારના કર્મના જાળધથી જીવને
સુખ દુઃખ પેદાની લોગવવી પડે છે અને અષ્ટકર્મના નાશથી
આત્માતુ અનંત સુખ પ્રગટે છે જડસુખની પાછળ અને પહેલા
અનેક ઉપાધિ અને દુઃખ છે તુચ્છ ક્ષણિક સુખમા રાજ્યવુ માથેવુ
એ અજ્ઞાન છે શુદ્ધ જો આત્માનાની અને આત્મસુખના અનુભવી
મળે છે તો શિષ્યને આત્માના સુખની પ્રાપ્તિ કરાવી આપે ॥
અજ્ઞાન મોહ ટળવાથી આત્મસુખનો અનુભવ થાય છે કનકકાતા
યવહારમા જેટલો આત્મલોગ આપવામા આવે છે તેટલો જો
આત્માના સુખની પ્રાપ્તિ માટે આપવાના આવે તો આત્મસુખનો
અનુભવ થાય જડમોહના ત્યાગ વિના આત્માન્વસુખનો રાજા નથી
વ્યાવહારિક વિદ્યાઓ પગેરેની પ્રાપ્તિ માટે જીવો પોતાના સ્વાર્થ
વાવહારિક વિદ્યાશુદ્ધિઓને સેવે છે તેના કરતા અનંતશુભરાગે

તો આત્મજ્ઞાની ગુરુઓનો વિનય કરાવતો આત્મજ્ઞાની પ્રાપ્તિથી
આત્મસુખ સ્વયં આત્મા પામે એ સત્ય નિશ્ચય છે એવા માર્ગમા
જગતના લોકો વળે.

મહાવીર સ્વામીનું સ્તવન.

મીરજીએ ગુણ ગુણતણા (એ ગજ)

ચરમ છનેશ્વર વીનતિ, સાસન નાયક સ્વામીરે,
કરનોડી ઉભો રહ્યો, ચરણકમલ શિંગામીરે (ચરમ) ૧
અનંતજ્ઞાન ગુણે કરી, સંકલપદારથ જ્ઞાતારે,
રાગદ્વેષ દૂરે કર્યા, ભગ્નજીવ જગ જ્ઞાતારે. (ચરમ) ૨
ચોસઠ ઇન્દ્ર પૂજીત પ્રભુ, જગભ મન જગ જ્ઞાતારે,
વાણી ગુણ પાત્રીસથી, દેશના ઘો મુખદાતારે. (ચરમ) ૩
દોષ અદાર રહિત પ્રભુ, હું અવગુણથી ખૂબ ભરિયોરે,
સ સાર સમુદ્રમા હું પડ્યો, સ સાગ્ર સમુદ્ર તે
તરિયોરે. (ચરમ) ૪

પગ્માતમ પદ તે લહ્યું, પ્રભુ તેહતણો હું રાગીરે
ગુજમુજ અતર અતિધણ્ય, કહો ભય કેણીપટે ભાગીરે (ચરમ) ૫
કર્મખંડ દૂરે ગયા, પ્રભુ ગુજથકી ભય પામીરે,
અહો કર્મ પ જન્મા હું પડ્યો, ચાર ગતિ ભયગામીરે. (ચરમ) ૬
તમે મોહ રિપુ સ આમમા, વર્યા શિવરમણી વરમાલારે,
પ્રભુ તેહ થકી હું હાડીયો, હું દીન તમેછો દયાલારે. (ચરમ) ૭
ગુજ આગમ દર્પણ જોવતા, મુજ આતમ રૂપ દેખાયરે,
તાગક વારક ચરિતિ, ગુજ આગમ મોક્ષ ઉપાયરે (ચરમ) ૮
ગુજ ગુણ નિર્મલ જલથકી, મુજ પાપ પક દૂર થાયરે,
ગુજ ધ્યાને મુજ આતમા, પરમાતમ પદને પાયરે (ચરમ) ૯
વિનતિ તેહીજ ઉન્નતિ, આતમ ગુણની દાખીરે,
બુદ્ધિસાગર મુખ અનુભવે, ધ્યાનામૃત રસ ચાખીરે (ચરમ) ૧૦

જન સઘની ચડતીના ઉપાયો

મંત્રી

- જૈન મઘની ચડતી કરવા, જે જે સત્ય ઉપાયોજી
તે તે સર્વે સેવો જૈનો, જૈન ગણો ન ધરાયો,
સમજી વર્તોજી સેવાથી દિલ શુદ્ધિ, ભવીજન કરતોજી (સમજી) ૧
- જ્યા ત્યા જીનને ટેખી નમીએ, વેર ભેદને ચમીએજી,
મન ધ્વન્દ્વિયો વેગે કમીએ, અપરાધીને ખનીયો. (સમજી) ૨
- અર્થ નકામા કરીએ ન ક્યારે, શૂઠી કીર્તિ તજીએજી,
ખાલજનને વૃદ્ધ લગી, પેગળા નહી જિન ભજીએ (સમજી) ૩
- હુ ખી નિર્ધન જીનની બહારે, ચઢવું સ્વાર્થજી ભાવેજી,
પ્રતિબદ્ધતા વણુ નિષ્કામી થઈ, કર્મ કરો દિલ દાવે (સમજી) ૪
- જગમ સ્થાવર તીર્થની સેવા, રક્ષણ માટે મરીયેજી,
પ્રમાણીક જીવનથી જીવવા, સર્વ ઉપાયો કરીયે (સમજી) ૫
- દેવગુરુને ધર્મની શ્રદ્ધા, જૈન ધર્મ આરાધીજી,
કોટી કોટી યતન કરીને, તથોન્નતિને સાધો (સમજી) ૬
- વાતો કરતા કાઈ વળે નહી, કાર્ય કરો અધિકારેજી,
જૈનો સાચા કથાયે ન હારે, આપ તરે પરતારે (સમજી) ૭
- સઘની સેવા તે નિજ સેવા, તીર્થક- પદ સાધેજી,
સાત ક્ષેત્રના જીર્ણોદ્ધારે, આત્મોન્નતિ ઝટ વાધે (સમજી) ૮
- સ યોદ્ધય કરવાને માટે, સ્વાર્થજી સર્વે કરીયેજી,
જૈન ધર્મનું શિક્ષણ લેવા, સર્વપ્રમાદો હરીયે (સમજી) ૯
- સ યોદ્ધયમા સ્વાર્થો હોમો, પાછુ વાળીને ન પેજોજી
દુર્ગુણ ટાળો સદ્ગુણ ધારો, દોષની દ્રષ્ટિ ઉવેજો. (સમજી) ૧૦
- હાથો હાથ મીઠાવી સખી, એકાત્મા થઈ બલોજી,
ખાવો પીવો સગાથે ગૌ, ભેદ ન મનમા લાવો (સમજી) ૧૧
- દેશગલ અનુસારે લક્ષ્મી, ખર્ચો જૈનોમાટેજી,
જૈનો માટે જીવો છી, ચડવી છે ચિરસાટે (સમજી) ૧૨

મત ક્રિયાદિક ઝઘડા ટટા, લ્યજીએ મોહને મારીજી,
 નિજ આતમ સરખા સૌ આતમ, દેખો સત્ય વિચારી (સમજી) ૧૩
 જૂઠું ન વદવું પ્રાણ જતા પણ, કરી પ્રતિજ્ઞા પાળોજી,
 મોહ અહંતા મમતા ત્યાગી, પડતીના બી બાળો (સમજી) ૧૪
 જૈનશાસ્ત્રને સદ્ગુણ શરણે, રહીને આગળ ચાલોજી,
 બુદ્ધિસાગર સત્ય ઉપદેશે, બોલ્યા તેવું પાળો (સમજી) ૧૫

ૐ જ્ઞાતિ

(ઉદય માસિકમા આની એક નકલ આપી છે)

દગદગાવ

શુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિક નયથી કોઈની ચડતી પડતી નથી.

નતો દેખીએરે પગલ પુગલ જાન તમાસા એ ગમ.

દ્રવ્યાર્થિક મતેરે ચડતી પડતી નહીં કોની

આતમ અરૂપી કર્મે રૂપી, ચડતી પડતી જીવેની દ્રવ્યાર્થિક ૧
 આતમકર્મ એ બેનો સળધ, અનાદિથી કથાયજે,
 આણુમા રજ સુવર્ણની પેઠે, અનેકાત ઝડવાય. દ્રવ્યાર્થિક ૨
 કાલ ન્વલાવને નિયતિ કર્મ, હ્રમપચમ લાણરે,
 પથ હેતુથી કાર્યોત્પત્તિ, સ્વાદ્વાદે સુપ્રમાણ દ્રવ્યાર્થિક ૩
 જ્ઞાનાવરણને દર્શનાવરણને, વેદની મોહનીચારરે,
 આયુષ્યનામને ગોત્રાતરાયનો, છે અતિ ઘતોત્તર દ્રવ્યાર્થિક ૪
 આટકર્મનું ક્ષય રૂપ કાયે તે, પથ હેતુથી થાયરે,
 આતમ સત્તા પ્રગટે પૂરી, સુક્ષિતપૂરી સુખ પાય. દ્રવ્યાર્થિક ૫
 હું સુખી હું હું ખી ભોગી, ગેળી ચોકી ધનવતરે,
 હું જાન પ્રજા નરનારી, કર્મતણુ છે તલ. દ્રવ્યાર્થિક ૬
 કોઈક જમતા કેઈક ભૂખ્યા, રમત ભમત બહુરીતરે,
 પચેદ્રિ સુખ ભોગવે કેઈક, કર્મે હર્ષને લીતિ. દ્રવ્યાર્થિક ૭
 પુણ્યોદયથી શાતા સુખ છે, પાપોદયથી હું ખરે,
 નાટકીયા પેઠે લવ નાટક, મિથ્યાજડનું સુખ દ્રવ્યાર્થિક ૮

વિશુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિકનયદેખે, સર્વ દ્રવ્ય સ્વર્તત્રદે,
 પર્યાયાર્થિક શુદ્ધનયે પણ, કોઈ નહીં પરત્ર દ્રવ્યાર્થિક ૯
 અશુદ્ધ નયે પર્યાયાર્થિકથી, જડ ચેતન સખધરે,
 શુભ અશુભ એ અશુદ્ધમાહી, બનો ન તેમા અધ. દ્રવ્યાર્થિક ૧૦
 પરમદ્રવ્યાર્થિકનયદેખે, આતમ સત્તા ધ્યાનરે,
 ધન્તા પર્યાયની શુદ્ધિ, ચતા સ્વય લગવાન દ્રવ્યાર્થિક ૧૧
 આતમ સત્તા ચોખી તેનો, વર્તે જે ઉપયોગરે,
 શુદ્ધોપયોગ જ તે દિલ ભણે, પ્રગટે આનંદ ભોજ. દ્રવ્યાર્થિક ૧૨
 ચડતી પડતી છે ઈર્મથકી જમ, તેમા દૃષ્ટિ ન દેવીરે,
 અશુદ્ધનો ઉપયોગ ન દેવો, સુકિત કુચી છે એવી દ્રવ્યાર્થિક ૧૩
 અશુદ્ધપરિણતિ પર્યાયોમા, આતમભાવ ન ધરવોરે,
 આતમસત્તા ક્ષણ ક્ષણ ધ્યાયી, અનુભવ સાચો વન્વો. દ્રવ્યાર્થિક ૧૪
 સવત્ર ઓગણિય તેપનસાલે, વિભાપુર આભેલેરે,
 ચડતી પડતીપણ આતમમત્તા, ભણી શુદ્ધિ ભોલે. દ્રવ્યાર્થિક ૧૫
 પ્રેમી દેશાર્થ ડાહ્યાભાઈ, નચ્યુભાઈ દેતેરે,
 ચડતીપડતી પણ આતમ સત્તા, ગાઈ શુભ સ કેતે દ્રવ્યાર્થિક ૧૬

સિદ્ધાચલ સ્તવનમ્ર

આદિતે અરિહત અમધર આવોરે. એ રામ
 સિદ્ધાચલ ગિરિરાજ વડો ભાવેરે,
 લવોભવના પાતિકે ભય, શિવસુખ પાવેરે.
 શાશ્વત ગિરિ એ ગ્રામ ભન્ત મઝારેરે,
 પથમ આરે ભવિ પ્રાણીને ઝટતારેરે. સિદ્ધાચલ ૧
 પૂર્ણ નવાણુ વાર પ્રથમ છુલ્લદરે,
 સમવત્સર્યા હિતઝર લવ દુખ અતરે. સિદ્ધાચલ ૨
 પચકોઠ મુનિ સાથ પુઠરિક આવેરે,
 પુઠ ગિરિ નામ પ્રસિદ્ધ ભવિજન ધ્યાવેરે,
 આદિનાથ ભગવત ગિરિવર તયારે,
 માતા મરે દેવાનંદ પુણ્યે પાચારે. સિદ્ધાચલ ૩

નાલિરાયા કુળ દિનમણિ ગુણ દરિયારે,
ભવિ પ્રાણિ થોકાથોડને ઉદ્ધરિયારે,
પાપ અનતા મે કર્યા નહિ ખામીરે,
ભવ ભ્રમણ કર્યા મે અનત સુખ મુજ
-વામીરે

સિદ્ધાચલ ૪

તારણ હારો તુ મળ્યો ભવપારરે,
તાજક બિરૂદ જો સાચુ તો મુજતારે,
સુખસાગર ગુરુત્રાય પ્રણમી પાયરે,
પુદ્ગિમાગર સુખપાય પ્રણુ ગુણ ગાયરે

સિદ્ધાચલ ૫

(પચનામૃત)

દર્શન દર્શન સૌ કરે, દર્શન આતમઉપ,

કન્તા શિવમુખ સપજે, રહેન ભગ્નલ દૂપ

(૧)

પ્રણુ દર્શનથી સપજે, દર્શન શિવમુખ સજ,

દર્શન તે હિજ રજહજો, તે દર્શન મુજરજ

(૨)

આતમ ધ્યાન કે તા થકા, શિવમુખ સહેજે થાય,

ઠમ ઠલક અનાદિતુ, માત થઇ દૂપ જાય

॥ ૧ ॥

આધ્યાત્મિક પ્રસ્તાવ

વિવેક ભાતુ પ્રગટતા, ભાગે તિમિર ધન થો,

બુદ્ધિ ધનસુખ મપજે, વિવેક વિના રથું ઝોર,

॥ ૧ ॥

વિવેક વિના સવિ વરતુકી, વહેચણુ હીડન થાય,

વરતુ વિવેકે વહેચતા, વરતુ યથાર્થ જણાય

॥ ૨ ॥

જનવિવેકી પ્રસજથી, પામે જન ગુણ અશ,

મહસદ્ વરતુ વિચારતા, મોહતણો છે દેવશ

॥ ૩ ॥

જે જે ભાવે મન થતુ, આતમ તદૂપ થાય,

ઈચ્છા જેવુ ચિત્તમા, નિશ્ચય તે થે જાય

॥ ૪ ॥

ઉપશમભાવે પરિણમે, આતમ તદૂપ થાય,

દયોપશમભાવે તવા, આતમ ઝટ પ્રભુમાય	॥ ૫ ॥
ઉદયિક જે જે ઇચ્છ્યો, તે મળશે નિર્ધાર,	
શુભભાવે શુભ યાય છે, અને એવો સ સાર	॥ ૬ ॥
અતર મનના ભાવથી, સર્વ કર્મ જે ચાય,	
આતમમા મન પરિણમે, કર્મ નહીં જ ધાય.	॥ ૭ ॥
મનની છૂતાછૂત છે, મનની હારાહાર,	
મનવણુ ન્યારો આતમા, મુક્ત પ્રભુ નિર્ધાર	॥ ૮ ॥
શુભ અશુભ બેલાવથી, મનડું છે સ સાર	
શુભ અશુભ જના છે નહીં, ત્યાં મુક્તિ નિર્ધાર	॥ ૯ ॥
શુભાશુભ સહુ કેપના, તેમા રાગ ન ત્યાગ,	
બુદ્ધિસાગર આતમા, પરમ પ્રક્ષવડ ભાગ	॥ ૧૦ ॥

આત્મસ્વાધ્યાય

સંગ્રામ

નમો નમો અગ્નિ તને, સિદ્ધ બને ચિત્ત ધ્યાઈ,	
આચારજ ઉવચાય ને, સાધુ સકળ મુખદાઈ	॥ ૧ ॥
આતમ પ્રવૃત્ત પ્રકાર છે, બાહિર અતર તેમ,	
પરમ ભેદ ત્રીજો બ્રહ્મી, અક્ષય મુખ લહો મેમ	॥ ૨ ॥
નિંદી વેરણુ દુર્ધ રહી એ રામ	
બહિરાતમ પહેલો કહ્યો, તેનું લક્ષણ હો કહ્યું શાસ્ત્રમંજારકે, પુદ્ગલ	
મમતા ચિત્ત બ્રહ્મી, માને તેને કો આતમરૂપ સારકે,	
છનવાણી ચિત્ત ધારીએ	॥ ૧ ॥
સ્ત્રીધનભાઈ ભગિનીને, પુત્ર પુત્રી હો કુટુંબ પરિવારકે,	
તેહને સ જે રાચીયો, મોહિ વેર્યો હો લહે કુળ અપારકે	
છનવાણી	॥ ૨ ॥
ચરીર આતમરૂપ માનતો, બિન્ન સમજેહો નહિ તેહ	
બળાણુકે,	
બહિરાતમ પહેલો કહ્યો, ભેદ આતમનો છ ટો મુળાણુકે	
છનવાણી	॥ ૩ ॥

અષ્ટકર્મ સ ગતિ થકી, પામે આતમહો નાના અવતારકે,
આર ગતિમા સ ચરે, મહારૌરવ હો દુ ખનો નહિ પાગકે
જનવાણી ॥ ૪ ॥

આતમ કર્મ સ જા ધ છે, અનાદિથી હો રજ કનક દષ્ટાતકે,
અનાદિ અ તણવી આશ્રયી, અભય ને હો કહું
સુણે! થઈ શાતકે જનવાણી ॥ ૫ ॥

અનાદિ અનંત અભવીતણે, નિત્યા નિત્ય હો વળી
કર્મ સજ ધકે,
અભવી ભવી કર્મથી સુણી, કિમ બાધેહો જ ધને થઈ
અ ધકે જનવાણી ॥ ૬ ॥

રૂપી શરીરને આશ્રયી, રહ્યો આતમ હો અરૂપી મહંતકે,
અ તર આતમ એહવો, ભેદ બીજે હો કરે કર્મનો અ તકે
જનવાણી ॥ ૭ ॥

કર્મ સ ગ દૂરે કરી, પામ્યા કેવળહો જ્ઞાન ગુણ અનંતકે,
તણ બુવનના ભાવને, જાણે સમયમા હો ચિદાનંદ-
ભગવતકે જનવાણી ॥ ૮ ॥

દ્રવ્ય ગુણપર્યાયિના, જ્ઞાતા જ્ઞાની હો પરમાતમ જેહકે,
ભેદ ત્રીજે આતમતણે, ધ્યાવો હૃદયમાહો ધરો
તેહશુ નેહકે જનવાણી ॥ ૯ ॥

ઇયળ ભમરી મ ગથી, ભમરી રૂપ હોધાવે જેમ એહકે,
પરમાતમ પદ ધ્યાવતા, બુદ્ધિસાગરહો લહે શિવસુખ
જેહકે જનવાણી ॥ ૧૦ ॥

અભિનંદન જન સ્તવન

અભિનંદન જન વદીએ, સમતા ત્સલાડારરે,
દોષ અદારે ક્ય ક્યા, ઉપયા ગુણ સુખકારરે
અભિનંદન જનવદીએ ॥ ૧ ॥
સુ-ધટ સુસ્તત ઉપમા, પ્રભુને કહો કેમ છાજેરે,

આત્મિક સુખની આગળે, ચિતામણિ પણ લાગે
અભિનદન ॥ ૨ ॥

લોકાલોકપ્રકાશક, મહિમા અપર પારદે,
તારકવાગ્દ અડિગતિ, સત્ય સ્વરૂપ આધારદે
અભિનદન ॥ ૩ ॥

શુદ્ધ શુદ્ધ અવિનાશી તુ, અવિચળ નયનાનંદરે,
પામી સુરતડ પુણ્યથી, મેવે બાઉલ કાણુ મંદરે
અભિનદન ॥ ૪ ॥

અનુપમ પ્રમુચ્છ બ્રાનથી, નિશ્ચિન મનમા રાત્રુરે
બુદ્ધિસાગર છનવાવતા, તાજ્ય સ્વરૂપ શુદ્ધ સાત્રુરે
અભિનદન ॥ ૫ ॥

સામાયિક સ્વરૂપ

સામાયિકના નિમિત્તભેદે અનેક ભેદ છે સમભાવમા પરિ
બ્રુમનુ સામાયિક છે આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ માટે
જે બંધાર નાધન છે તે વ્યવહાર સાધન સામાયિક છે શાસ્ત્રોમા
આઠ પ્રકારનું સામાયિક દર્શાવ્યું છે

સામાયિક સમય, મમ્મયાના સમાસ સત્વેષો,
અણવજ્જવ પરિણા, પચ્ચસાણ ચ તંજઙ્ગા ॥ ૧ ॥

૧ સમભાવ સામાયિક—સર્વ જીવ અને અજીવ ઉપર
નમભાવ પરિણતિએ વર્તવું, સમભાવ સામાયિક છે, શત્રુ અને
મિત્ર અને એક સરખા આત્મરૂપે ભાસે, શત્રુ ઉપર દ્વેષ ન થાય
અને મિત્ર ઉપર રાગ ન થાય જેમ દમદત રાજાએ ચારિત્ર
દીક્ષા અગીકાર કરી અને વનમા કાઉનગમમા ગદ્યા પાડવોએ
તેમને દેખી સ્તુતિ કરી અને ડોરવોએ તેમના ઉપર ઇટે ફેંકી
તો પપુ તેમણે જન્ને ઉપર સમભાવ રાખ્યો જન્નેને આત્મ
સ્વરૂપે દેખ્યા ઉત્કૃષ્ટ મમભાવ સારાયિકથી એક દુણુમા કેવલ
જ્ઞાન પ્રાપ્ત વાય છે સમભાવ સામાયિક દરેક જીવ કરતા
રાખવા પ્રયત્ન જ્ઞો આ મહાત્માને સમભાવ સામાયિક પ્રાપ્ત

થાય છે તે જડને જડરૂપે દેખે છે ને આત્માને આત્મરૂપે દેખે છે તે જડ અને ચેતનમા રાગદ્વેષની પરિણતિથી પરિણમતો નથી આવા ઉચ્ચ સામાયિકને ક્ષણે ક્ષણે સાધવા આત્મ ઉપયોગ ધારણ કરવો જોઈએ

૨ સમયિક સામાયિક—સર્વ જીવો ઉપર દ્રવ્ય દયાને ભાવદયા ધારણ કરવી શત્રુઓ ઉપર હિંસાબુદ્ધિ ન રાખવી અને કોઈની હિંસા ન કરવી તે સમયિક સામાયિક છે મેતાર્થ મુનિએ ચારિત્ર અગીકાર કર્યું અને રાજથાહી નગરીમા સોનીને ઘેર વહોરવા ગયા મોનીએ મુર્ચ્છના ૧૦૮ ચવ નીચે મૂક્યા હતા સોની મુનિને વહોરાવા ગયો કોચપક્ષો એવામા ત્યા આંચુ અને તેણે દાણાની બ્રાતિથી ૧૦૮ ચવ ગળી ગયું અને ભીતપર બેઠો મોનીએ ચવ ન દેખવાથી મુનિના ઉપર સ્પર્શ આણ્યો વાધરે વીંટીને મુનિને ખૂબ માર્યા, પણ મુનિએ સોનીનું ખૂંડ ચિત્તોયું નહિ તેમ તેનાપર ક્રોધ કર્યો નહિ હિંસાની બુદ્ધિ ધારણ ન કરી તડકામા મુનિ શાત ચિત્તે આત્માને ભાવવા લાગ્યા, પણ સોની ઉપર ક્રોધ ન કર્યો અને મરીને સદ્ગતિ પામ્યા, એમ શત્રુઓની ઉપાધિના પ્રસંગે સામાયિક સ્વભાવે પરિણમવું જોઈએ

૩ સમવાદ સામાયિક—સત્ય વચન બોલવું અને અસત્યને પ્રાણ જતા ન બોલવું, વસ્તુનું સત્ય સ્વરૂપ પ્રરૂપવું તે સામાયિક છે તુરમણિ નગરીમા કુભરાબ સભ્ય કરતો હતો તેનો દત્ત પુરોહિત હતો તેણે કલિકાચાર્યને પશુ હિંસાવાળા ચત્તનું કૃળ પુછ્યું કાગિકાચાર્યે કહ્યું કે પશુચર કરવાયકી નરકની પાસિ થાય છે ચત્તમા પશુ હોપવાથી પરમેશ્વર પ્રસન્ન થતા નથી તેમજ કોઈ દેવો પણ પ્રસન્ન થતા નથી તે રાબના કોપથી ભય પામ્યા નહિ ને સત્ય બોલ્યા અને સત્ય ધર્મનો પ્રકાશ કર્યો તેથી તે વેલોકમા ગયા. ક્રોધ, માન, લોભ, માયા, સ્વાર્થ તથા કામથી અસત્ય ન બોલવું ભયથી અસત્ય ન બોલવું સત્તાના લોભથી

અસત્ય ન બોલવું પક્ષપાતથી અસત્ય ન બોલવું રાત્રી તથા દિવસે ખાતા પીતા, હરતા, ડામકાજ કરતા આવું સત્ય બોલવારૂપ સામાયિક પ્રાપ્ત કે વા ઉપયોગ નાખવો અને તે પ્રમાણે વર્તવું

૪ સમાસ સામાયિક—અપ અક્ષરમા ઘણું તત્ત્વ સમજવું અપ બોધમાથી ઘણો સાર લેવો અને તે પ્રમાણે વર્તવું તે સમાસ સામાયિક છે ચિલાતિ પુત્રે વનમા મુનિને પુત્ર્યું કે મને ધર્મનો સાર કહો ચિલાતિપુત્રના એક હાથમા સુસીમાર્તું મૃત મસ્તક હતું, અને એક હાથમા તલવાર હતી મુનિએ તેને કહ્યું કે ઉપશમ, સવર અને વિવેક એજ ધર્મનો સાર છે ચિલાતિ પુત્રે વિચાર કર્યો કે ક્રોધ, માન, માયા, લોભને અને કામને ઉપશમાવવો તે ઉપશમ છે જઠનો મોહ ત્યાગ કરીને આત્મમોક્ષ પ્રાપ્ત કરવો તેજ મત્ય વિવેક છે, અને એ સર્વ પ્રકારના મોહના વિચારને પ્રગટ થતા વારવો તેજ સવર છે મારામા ઉપશમ નથી, સવર નથી ને વિવેક પણ નથી તેથી તે વિવેકન પામ્યો અને આત્માની શુદ્ધતા કરવા સવર ભાવ વારવું કરવા લાગ્યો અપ કાળમા તે કર્મને ક્ષય કરવા લાગ્યો તે આત્માની ગુદ્ધિ કરી સફળતિને પામ્યો, તે પ્રમાણે અપ ઉપદેશમાથી ઘણો સાર જે થવો ને તે પ્રમાણે વર્તવું તથા આત્મત્વરૂપે પરિણમવું તે સમાસ સામાયિક ગમે તે વખતે થઈ શકે છે આત્માના સન્મુખ મન કરવાથી સમાસ સામાયિક અતરમા થાય છે આવું સામાયિક પ્રાપ્ત કરવા અહર્નિશ પ્રયત્ન કરવો, અને માધુ સતતની સંગતિ કરવી પુરવો અને સ્ત્રીઓ, સમાસ સામાયિક પ્રાપ્ત કે વાને એક સરખા હકનાળા છે, જ્યારે જ્યાર ક્રોધ ઉત્પન્ન થાય ત્યારે તે તે ઉપશમાવવો, કપટને વારવું લોભના વિચારોને વારવા, પાપના વિચારોને આચારોથી પાછા હઠવું ડોઢનું જૂર કરવાનો વિચાર થાય તો તે વિચાર ઉપશમાવવો મૈથુન કામના આવેશને વાળ્યો કામ થકી થતી દુષ્ટિ તથા દુષ્ટ પ્રવૃત્તિને વાળી આત્મા અને જઠવસ્તુનો વિવેક કરવો સત્ય ધર્મને અસત્યધર્મને અસત્યધર્મનો

તેનશાસ્ત્રાધારે વિવેક કરવો વિવેકના વિચારો અને વિવેકના આચારોથી પ્રવર્તવું મન, ઇન્દ્રિય અને દેહને પાપ માર્ગમા જતી વારવી મનમા ઉત્પન્ન થતી ખરાબ ઇચ્છાઓને વારવી ખાતાપીના, હિંસા કરતા, કામકાજ કરતા મનવાણી ને કાયાને નિયમમા રાખવી અને મોહના વશમા થવા ન દેવી એવી રીતે વર્તતા ઉપયોગ રાખતા મમાસ મામાયિકની ઉત્તરોત્તર શુદ્ધ પ્રાપ્તિ થાય છે (૫) પાત્રમુ સંક્ષેપમા સામાયિકનું સ્વરૂપ સમજવું અને તે પ્રમાણે વર્તવું આત્મા તે મામાયિક છે, મમભાવે પરિણમવું તે નામાયિક છે પુણ્ય અને પાપથી આત્મા ન્યારો છે એમ જાણવું આત્માનો મૂળ સ્વભાવ જ્ઞાનદર્શન આન્ત્રિમય છે રાગ અને દ્વેષભાવ છે તે વિષમભાવ છે વિષમભાવને દાળવો અને સુમ ભાવે પરિણમવું તે મામાયિક છે જ્યારે જ્યારે વિષમભાવ પ્રગટે તારે તેને વારવો એવું સંક્ષેપ સામાયિક કહે છે કહે પુરોષોએ અને સ્ત્રીઓએ કંવુ

છઠ્ઠું અનવધ સામાયિક-મનવાણી કાયાથી પાપ કરવું નહિ કરાવવું નહિ અને અનુમોદવું નહિ તે અનવધ નામાયિક છે અનવધ મામાયિક કંવાથી મુક્તિની પ્રાપ્તિ થાય છે ધર્મયોગ આચાર્યના શિષ્ય ધર્મરૂચિ અણુગારને એક પ્રાક્ષણીએ કડવા તુળકાનું શાક વડોગાનું, મુનિએ શાકને પરબંધુ નહિ, ઢારવું કે પંખાથી ઘણાં જીવની હિંસા થાય, એમ જાણી તે શાક ખાઈ ગયા, પપ્પ જીવોની હિંસા થવા દીધી નહિ સર્વ સાવધયોગ તથા માનવ વ્યાપારનો ત્યાગ કર્યો તે અનવધ મામાયિક છે

સાતમું પરિણામ સામાયિક-ન-પારની અનિત્યતા જાણવી. સ્વાર્થવાળા સસાગી લોકો છે સ્વાર્થવશે એક બીજાને ચાહે છે પાત્ર ઇદ્રિયોના સ્વાર્થ તથા જડ સુખના સ્વાર્થ લોકો એક બીજાની માથે રનેહ બાધે છે, તથા, કવેશ શુદ્ધ કરે છે ઇલાચી કુમારે નટનો વેશ બજાવ્યો અને વામ ઉપન ખેલ કરતા પોતાની નટી પં રાતની કામાધ દાદિ પડી તે જાણી, અને એક તરફ પાસેની

કાલ, સ્વભાવ, નિયતિ, કર્મ અને ઉદ્યમ કે પૃથક કારણથી સર્વ પ્રકારે કાર્યોત્પત્તિ થાય છે

સઘયણ, કાલ, મનોબળની યોગ્યતાએ ધ્યાન થઈ શકે

અનતશુણ્ય ધામ જે મોક્ષ, તે મનોજયથી છે

જ્ઞાનથી મનવશ કરવું તેને રાજયોગ કહે છે

ફોનોઆફ્ર સત્રના કરતા અતિ ત્વરિત ગતિથી મન અનેક વિષયોને શ્રદ્ધી રાગદ્વેષ સંસ્કારમય બને છે અને તે શ્વેતકોનો દ્રવ્યરૂપકાલભાવ યોગે ઉત્ભવ થાય છે, માટે આત્મોપયોગે ન્દી તેવા સંસ્કારોને હઠાવ

જે વિષયની ઈચ્છા કરાય છે તે વિષય આજેહુમ મનમાં ખરો થાય છે

ક્રિયાકાંડ પૂજન આદિ સર્વ મન વશ કરવા માટે છે

જ્ઞાનની અનતશક્તિ છે જ્ઞાની શુરનો સમાનમ અતિ દુર્લભ છે

અજ્ઞાની જ્ઞાનીને પારખી શકતો નથી અજ્ઞાન છે માટે

ધુળના ઢગલામાંથી ખાડના સૂક્ષ્મ કણીયા શોધી ચઢવું કરવાના કરતા આ શરીરરૂપી ધુળના ઢગલામાં વ્યાપી રહેવા આત્માના અસંખ્ય પ્રદેશોને ઉપયોગથી ધ્યાન દ્વારા શોધી કાઢવા એ અતિ દુર્લભતર કાર્ય છે

અજ્ઞાની જીવ શરીરના ઉપર મમત્વભાવ રાખે છે તેના લાખમે અશ પણ શરીરમાં નહેલા આત્મામાં રાખતો નથી

જગત્માં માન, પૂજા, લગ્ન, કીર્તિના કારણથી બાહ્યક્રિયા આચારમાં લક્ષ્ય રાખ્યાના કરતા સ્વદૃષ્ટ પણ આત્મહિતાર્થે નિરાસી ભાવે બાહ્યક્રિયા આચારમાં પ્રવર્તન થાય તો વિશેષ કાર્યાણ માટે છે

અજ્ઞાન દર્શન પ્રભુ કાલી કાળલીયા ચઢત ન હૃદયેરગ આ વાક્ય અમૂલ્ય છે દુષ્ટ મૂઢ હઠ કદાચહી દ્રષ્ટિરાગી જીવોની તેવી

નિતિ છે, તેમા શુ ખેદ ! ! ! જેવી જીવોની ભવિતવ્યતા

યોગ્ય જીવ અને વિશ્વાસ વિના મૌન ધારણ કર

અયોગ્યને ઉપદેશ વાન્કલેશ ફળ માટે છે

તુ તાના માટે છે અન્ય માટે નથી, અન્ય ભાવોપકારમા
તુ સહજ નિમિત્ત કારણરૂપે છે, કોઈનું કર્યું કઈ થતુ નથી

તાત્વિક સત્સુખની વાન્ગી ધ્યાનથી મલી તો હવે આગલ
પુરુષાર્થ કર અણમાત્ર પણ રહાવ સળધી સકલવિકલપ
કરવો યોગ્ય નથી

કીર્તિ, અપકીર્તિ, કર્મપ્રકૃતિ છે તેના ફળમા ધર્મ નથી તુ
તેથી ચારે છે, માટે કીર્તિની વાસનામા વા અપકીર્તિના બ
યથી જીવન ગાળીશ નહિ એવું અનતિવાર તે જીવન ગાળ્યું
પણ વૃથા

તારા માટે અન્યજનોનું ધ્યન ચત્કિચિત્કર છે

તુ ચોતે પોતાનું કાર્ય સાધી ચક્રીશ

મનુષ્ય જન્મ-આયુષ્ય-શરીર નિરોગતા-ક્ષયોપશમતા આદિ
અનુકુલ સાધેના પામી તુ ક્ષણમાત્ર પણ પ્રમાં કરીશ નહિ
દુષમ આરો તારે તો સુષમ સરખો છે

વાદ્સયમ હજી વિશેષ કર નિષ્કારણ સુખરૂપ શુભામા
વાણીરૂપ ઇધન બાળીશ નહિ.

પચ ઇદ્રિયોના વિષયો જીતવા મહાહુધ્કર છે ઈધમથી તે
સર્વ બને છે

મનોજય વિના ઇદ્રિયોના વિષયો જીતાતા નથી

મનોજય માટે યોગાભ્યાસ છે જ્ઞાન યોગાભ્યાસથી મન
નિર્મલ થાય છે

તીર્થસ્થાનોનું સેવન મુખ્યતાએ નિવૃત્તિ અર્થ છે

મોહનીય કર્મના ઉપશમભાવમા, ક્ષયોપશમભાવમા તથા

શાયિકલાવમા, ક્ષયોપશમિક જ્ઞાન હેતુભૂત છે તેમ તેના અર્થિ
લાવમા તે હેતુભૂત છે

શુદ્ધધ્યાનના પાયાનો અનુક્રમ યથાનિય અનુભવ મમ્ય
થાય છે

ધર્મધ્યાન કરતા શુદ્ધધ્યાન મોટું છે

નિ સ ગતા યથા વિના સ કટપ વિકટપનો નાશ થતો નથી

નનામી શુદ્ધાત્માનુ સ્વરૂપ વાણીઅગોચર છે તોપણ

શબ્દ પ્રદાનો અગમ્યસ્વરૂપ પ્રતિ અનહદ ઊપકાર-શબ્દ પ્રદા
વિના આગળ ધ્યાન નિ સરણી ઉપર આગેહુલ થતું નથી

જમો વ્રમજીવીય બ્રાહ્મી લીપી જે અદ્વરતમક છે તેથી
નાત્માને ઊપકાર થાય છે માટે નમસ્કાન્ત સહેતુક અનુભવમા
આવે છે વાણીનો સ્થાપના નિરૂપો સચુક્તિ ચિતનીય છે
પૂજ્ય છે દેવ નાગરીલિપી પહેલા બ્રાહ્મીલિપીમા જેનાગમે
લખાતા હતા

ભક્તિમાર્ગ પણ વિનયથી ભરપૂર છે ચિત્તવૃત્તિનું વલણ
તેમા સહેજે વાય છે

ભક્તિમાર્ગની ત્રણ દશા છે ઉત્તમ, મધ્યમ, કનિષ્ઠ, તેમા
ઉત્તમ ભક્તિદશા જ્ઞાની જીવોને પ્રાપ્ત થાય છે

ઉત્તમ ભક્તિવત જીવોનું ધારવું, માનવું, સેવવું અલગ
આરૂપી પ્રત્યસ્વરૂપમય થવા અથ છે

જ્ઞાનથી ભક્તિના મહસસ લેદ પાડી શકાય અપેક્ષાએ
સવ કથન છે

એકાતથી ત્રણથી ત્રેમઠ પાખડી મતનો પ્રાદુર્ભાવ કથ્યો છે

અનેકાત દષ્ટિમા તેમાનું કશું નથી દષ્ટિ ફેર ફેર જેવી
દષ્ટિ તેવી સષ્ટિ અનેકાત દર્શનમા ત્રણમે ત્રેમઠ પાખડ દષ્ટિ
યોનો સાપેમે સમાવેશ થાય છે

સર્વ શક્તિયોને પ્રાદુર્ભાવ ન્યોતિથી થાય છે તેથી તુ વિત્ત
છે અને અભિ ન છે

શામાટે નબળા ? શામાટે વાર્તાલાપ ? શામાટે પ્રવૃત્તિ ?
તુ ત્યા નથી ત્યા તે સર્વ નિરસ લાગે છે

કર્મોદયમા ગમતુ નથી પણ ઔદયિક ભાવે જે થવાનું
હોય છે તે થયા કરે છે ત્યા સમભાવ છે

તે દેખાય છે, જણાય છે, અને તેમાથી કેટલુંક કમય છે
ધાર્મિકકર્મને પુરુષાર્થે જીતાય છે પણ અધાર્મિક કર્મ તે
લોભવવા પડે છે તેમા પુરુષાર્થનું કંઈ ચાલતું નથી

નયની વ્યાખ્યા શ્વેતાશ્વર અને દિગ્ગજની સર્વથા મળતી
આવતી નથી વિશેષતઃ વિચારવા યોગ્ય છે

નય અને પ્રમાણથી તે માધ્યમની સિદ્ધિ થાય તે વતુ એ
કડા વિના સૌ મીડા નકામા છે

વીંગના સર્વ વચન પરમ્પર સાક્ષેપતાવાળા છે, એમ જ્ઞાની
તથા આસન્ન ભવ્યજીવો સમજી શકે છે

કદાચહી જીવોથી સત્ય સમજી શકાતું નથી

સત્યમાર્ગ જીવો સમજે તેના કારણે શોધવા

વીતરાગ હૃદય વિના વીતરાગના વચનો બોધી શકાતા નથી.

ભાગવતી દીક્ષા અગીકાર કરી ચારિત્રનો અનુભવ કરી
ગીતાર્થ શુદ્ધ પર પરા અવગાહી-દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલભાવ બાહ્યી શ્રાવક
વા સાધુધર્મનો સમ્યક્ ઉપદેશ થાય છે, દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલ-ભાવ
જાણ્યા વિના તથા દીક્ષા અગીકાર કરી સયમમાર્ગનો સમ્યક્
અનુભવ કર્યા વિના ચારિત્રમાર્ગનો ઉપદેશ કરવો એ મહાસા-
હસ કાર્યથી વીતરાગમાર્ગનો લોપ તથા સાધુમાર્ગનો લોપ થઈ
જાય છે, માટે ગીતાર્થજ્ઞાની સાધુમહારાજ પામેથી સમયના અનુ-
સારે સયમમાર્ગનું સ્વરૂપ ધારણ, માનણ, અને સયમમાર્ગનું
આદરણ યોગ્ય છે

જે સૈકામા જે જે જ્ઞાનીગીતાર્થે મુનિવરો થાય છે તે
સૈકામા દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલભાવ બાહ્યી શ્રી વીંગપ્રભુના વચનાનુસારે

બહુ લાભ-રયાદાદ માર્ગની પુષ્ટિ-ચાત્રિમાર્ગની વૃદ્ધિ તથા
પાલન જેમ થાય તેમ ઉપદેશ આપે છે આચરણ કરે છે તેવું
વીર પ્રભુ અવસર જાણી કરે તેવું તે કરે છે અહાર્દ બહુ ગંભીર
અને ધારવા યોગ્ય છે

અપ્રતિબદ્ધ જિહ્વા થી રહુજદશા અનુભવવી યોગ્ય છે

સદુપદેશ રૂપ અભયદાન ડુન ડુન જીવોને અર્પવું

આજ રતુર્દશીની (પોશ વદી ૧૪) મધ્યરાત્રીમા-ભાગતા
ધ્યાનમા-સહજ સ્વભાવે અલૌકિક આત્મ દર્શન થયું તેનો પૂર્ણ
અનુભવ હજીકરવો એમ નિશ્ચય કરે છું

આત્મોપયોગમા વર્ત્યા વિના ખરેખર વિષય કલાયનો નાશ
થતો નથી.

તે તું નથી

રહુજ રહ્યા સો દુધ ખરાખર, માગ લીધા સો પાણી

ખેચ લીધા સો રૂધિર ખરાખર, જોરખડી એ વાણી ॥૧॥

કળીર કળીર કયા કમે, શોધો આપ ચરીર,

પચ ઇદ્રિય વશ કરો તો, આપો આપ કળીર ॥૨॥

ચિયરતા વિના આત્માનુભવ પ્રગટતો નથી

એકાગ્ર મન થતા શ્વાસોશ્વાસનો જય થાય છે

ખરેખર આત્મ અનુભવ થતા બાહ્ય સુખેન્દ્રિયાઓ ટળે છે

આત્મ ઉપયોગ વિના તુલ્ય ધર્મની પ્રાપ્તિ નથી.

જે પ્રવૃત્તિ કથી જ તે સર્વ તેને માટે છે કિંતુ તે સર્વથી
વિવક્ષણુ છે

જન મન રજન અર્થે ધર્મક્રિયા, કાયકલેશફલોદ્ભવ કર
નાગી છે કિંતુ તેની દૃષ્ટિ બાહ્યભાવવાળી જીએથી ત્યજાવી
મુશ્કેલ છે

ડુંગર ચઢવા મુશ્કેલ અને ઉતરવા સહેલ-તેમ આત્મસ્વરૂપ
પ્રાપ્તિ મુશ્કેલ છે અને નાસારપતન સહેલ છે આત્મથી સમજ
નાર અદ્ય લબ્ય જીવો છે

ધર્મ પ્રવર્તન પણ ધામધૂમમા ચાલી રહ્યું છે કિંતુ જ્ઞાની
વિના સત્ય ધર્મ માર્ગે પ્રવર્તન કોણ કરી શકે! કોણ સમજશે !

શ્રી. આ ધૃત બીજા અણતનાથનું સ્તવન સૂક્ષ્મ વિચાર
શક્તિથી વિચારવું ઘટે છે

યોગમા કથિત સ્થાને પ્રથમ બાલજીવોએ ધ્યાન કરવું
ક્ષયોપશમ બાવની શક્તિ પામી, પ્રમાદ કરવો ઘટતો નથી.
અરે જીવ!!! તારે આ અસત્મા શા માટે દૃષ્ટિ દેવી જોઈએ
અજ્ઞા બાવની દ્રવ્યભાવ શુદ્ધતા, ગભીરતા, અધિકારી
ભવ્ય જીવો અવશ્ય જાણી શકે છે

નાત પ્રકૃતિ ક્ષયે ક્ષાયિક સમક્ષિત પ્રાપ્ત થાય છે
અધુના ક્ષાયિકની પ્રાપ્તિ માટે ધ્યાન અનુભવથી જોવું ને
ઈએ ક્રિયાશક્તિ છે અને જ્ઞાન યોદ્ધો છે

પ્રાય બાહ્યથી ઘટાટોપનાગા અને અતર્થી શૂન્યોપયોગ
ન યુક્ત બાળજીવો છે

અજ્ઞાનમાર્ગમા જીવોનું સહેજે વલણ થાય છે

શ્રીયશોવિજયકૃત-અધ્યાત્મ સાર છે તે હે જાણ્યો તમે વાચ્યો
વા શુદ્ધગમતાએ સાલજો. માર્ગગમન યોગ્યતા તેમા કથી છે
તત્ત્વતો આગળ છે શ્રી યશોવિજય-આનંદવન, દેવચંદ્ર-વિનય
વિનયજી જ્ઞાન વિલાસના પદો મ્હિસ્તાથી વિચારવા ઘટે છે

તુ સત્ય સ્વરૂપ છે તારૂ આ દૃશ્ય કઈ નથી

પડિત વીર્યની શક્તિ સુક્ષ્મપદ માટે કથી છે તે પડિત
શક્તિની તારતમ્યતા અધુના અનેક પરિણામે ઘટે છે

ક્ષયોપશમ ભાવે બારમા શુભ્રધ્યાનક પર્યંત પડ્ગુણ હાનિ
વૃદ્ધિ પરિણમે છે અનુભવમા સત્ય ભાસે છે

છઠ્ઠા શુભ્રધ્યાને પ્રમાદ દશાનુ પરિભવ પ્રવર્તે છે માટે
વિશેષ આત્મોપયોગ પ્રતિ લક્ષ્ય રાખવું જોઈએ

આતર્ જ્ઞાન પિકલ બાહ્ય ભાવ પરિણતિ પ્રમત્ત મનુષ્યો
નિદા પ્રતિ લક્ષ્ય રાખી અહંમમ મતમતાવરમા ધર્મપથ દાખવી

બાહ્યભાવમા પતન પામતા દેખી તેમની પ્રતિ વાર્ણ્ય દૃષ્ટિથી
દેખવું જોઈએ કારણ કે કાંઈ ગતિ વિચિત્ર છે તેમના પ્રતિ
ભાવ દયા ચિતવના ધાય તો ઠીક

સુખ દુઃખમા સમભાવે રહે ! ! કારણ કે તે બે તારાથી
બિન્ન છે

તારા જીવંતથી પરાંસુખ થઈ અન્યના દ્રવ્ય ઉપકારમા
પ્રવર્તીશ નહિ.

તારના તીર્થ

સ ૧૯૬૪ ચૈત્ર સુદિ ૧૩.

૧ મન શા શા વિચારો કરે છે તે વારંવાર આત્મોપયોગ
મૂકી જોવું, અને તેનો વિવેક કરવો તટસ્થ મનુષ્ય જેમ બે
મનુષ્યોની વાત સાંભળે છે તેમ શુભાશુભ કર્મના ઉદયમા આત્મા
તટસ્થ પુરૂષની પેઠે બન્ને પ્રકારના કર્મનું કાર્ય દેખનાર થવો
જોઈએ હે આત્મન ! શુભાશુભ કર્મોદયમા તથા તેથી થતી ચોખ
પ્રવૃત્તિમા સાક્ષી તરીકે વર્ત

૨ નાટકીઓ સર્વ પ્રકારના ખેલ ભજવે છે, નવરસને દર્શાવે
છે નવરસની ચેષ્ટાઓ કરે છે, પુરૂષ અને સ્ત્રીના વેષ પહેરે છે
પણ તે પોતાને તો હું એક પગારદાર તરીકે અમુક છુ એમ
બાંહે છે, અને નાટકના પાત્રોમા નિરાસકત રહે છે, તેવી રીતે
હે ચેતન ! ! ! તારે બાહ્ય વિશ્વમા મનથી વર્તવું જોઈએ પ્રારબ્ધ
કર્મના નાટકના ખેલથી દષ્ટે દષ્ટે આત્માને ન્યારો ભાવવો
જોઈએ વેષ ગચ્છકિયાદિ વ્યવહારને અમુક ઉપયોગ માટે માનીને
તેમા નિરાસકત ર્તવું જોઈએ ગૃહસ્થ સાથે નિર્દોષ વર્તવું
અને અતરુમા આત્માનો ઉપયોગ રાખવો.

જ્ઞાન ધ્યાન હય મયવરે, તપ નપ શ્રુત પરતત સલુજે,
 ટોઢે સમ પ્રમુતાલદે, મુનિપણ પરિગ્રવત સલુજે પરિગ્રહ
 Cપાખ્યાય ॥

જ્ઞાન અને ધ્યાનથી હું જ્ઞાની અને ધ્યાની છું એવો અહીં
 લાવ ન રાખવો. જ્ઞાવ કેવ ઘોડો અને ધ્યાન કેવ હાથી તથા તપ
 નપ શ્રુતનો અહીં વૃત્તિથી પરિગ્રહ પરિવાર થાય છે, અને તેથી
 રૂઝવણ પરિગ્રહ ત્યાગ કર્યા પછી સૂફ. પરિગ્રહના વશ થવું પડે
 છે મુનિને એવા જ્ઞાન ધ્યાનના અભિમાનથી માનસિક પરિગ્રહ
 પણ પ્રાપ્ત થાય છે અને તેથી આત્માની શુદ્ધિમાં વિધ્ને ઉપ
 સ્થિત થાય છે માટે હું જ્ઞાની છું, ધ્યાની છું, તપસ્વી છું,
 શ્રુતજ્ઞાની છું એવો મનમાં અહીં લાવ ન પ્રગટે એમ આત્મોપયોગ
 રાખ. ક્ષયોપશમી જ્ઞાનાદિક સાધનમાં અશમાત્ર અહીં વૃત્તિ
 ન પ્રગટવી જોઈએ રૂઝવણી મુનિને તેથી આગળ આત્મશુદ્ધિ
 કરતા અતરંગ નહોતો હતો. ચમકારથી લોડો પોતાને માટે ગમે
 તેવો વ્યવહાર કરે પણ તેથી અતરંગ અહીં વૃત્તિ ન વઢાવી જોઈએ,
 અને અહીં વૃત્તિની એટલા પણ ન થવી જોઈએ આત્માના શુદ્ધો
 ગુદ્ધ ભાવે થાય એમાં અભિમાનને અવકાશ નથી આત્મા કરતા
 અન્યોને તે તે શુદ્ધોથી હીન દેખતા અભિમાન થાય છે, પણ
 આત્માના શુદ્ધોપયોગે દેખતા અહીં વૃત્તિ વિલય પામે છે

૪ જે જ્ઞાની ધ્યાની આત્મા છે તે નિરહપણે બાહ્યજાની
 બાહ્ય જેવી દુનીયા સમજીને દુનીયામાં સ્વાધિકારે કર્મો કરે છે,
 એવી આત્મદયા પાડ્યા વિના જ્યાં ત્યાં પરોપકાર કે વા પ્રવૃત્તિ
 કરવી તે બધન છે, તથા તેથી આત્માની વાસ્તવિક શુદ્ધિ થતી
 નથી, માટે આત્મોન્નતિનો ઉપયોગ પ્રગટે એવી દશા પ્રાપ્ત
 કરવી એજ સત્ય કર્તવ્ય છે, પશ્ચાત્ એ સેવા ધર્મથી આત્માની
 શુદ્ધિ થયા કરે છે

૫ ક્ષણિક પુદ્ગલોનદની પ્રાપ્તિ માટે આત્મશુદ્ધિને બૂલવું
 એ સત્તાન ડોઈ મોટી બૂલ નથી આત્મશુદ્ધિ માટે હિંસા, વૂઠ,

સાગી વ્યભિચાર-વગેરે પાપો કરવા પડતા નથી આત્માના સુખ માટે અતદુરમા વિરમવુ જોઈએ પુન્યલાનહની પ્રાપ્તિ માટે આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ અને પરતગના દુખ સહન કરવા પડે છે અન્ય મનુષ્યો પાસે સુખની યાત્રના કરવી તે મહા ભૂવ છે આત્માના સુખ છે બાહ્યની કીર્તિ, ક્ષતિ, મહત્તાના સુખ નથી જડના રાગથી વા જડના દ્વેષથી ત્વાત્મ સુખ નથી જડ પદાર્થોની અહ મમમનતાથી સુખ નથી આખી દુનીઆના જીવો પોતાના પગે પડે તો પણ મનમા નાહ છે ત્યા સુધી સુખ નથી ત્યારે શા માટે પર જડ વસ્તુઓથી સુખની આશા રાખવી જોઈએ ! અનતકાળ સુધી મનના માન્યા સર્વ દુનિયાના પદાર્થો લોગવવામા આવે તો પણ સુખ નથી

૬ મનમા મોહની કલ્પનાથી બાહ્ય વસ્તુઓમા સુખ દુખ ભાસે છે બાહ્ય જડ વસ્તુઓમા સુખ દુખ નથી તેમજ વસ્તુત તેમા સુખ દુખ આપવાની શક્તિ નથી મનમા અજ્ઞાન મોહ છે ત્યા સુધી વારાફરતી જડપદાર્થોમા સુખદુખની કલ્પના થાય છે જે કાલે મનમા મોહ પ્રગટતો નથી તે કાળે જડપદાર્થોમા સુખ દુખપ્રદ કલ્પના પ્રગટતી નથી બાહ્ય પદાર્થો છે તે સુખકારક વા દુખકારક નથી, પણ મોહની કલ્પનાજ સુખદુખકારક છે મોહ ભાવ નહ થયા પછી આત્મામા અનંત સુખ અનુભવાય છે, અને અનંતજ્ઞાન જીવનની શક્તિ પ્રગટે છે બાહ્ય જડપદાર્થોમા સુખ દુખની કલ્પના ન કરે ! અન્ય મનુષ્યોને શત્રુમિત્ર ન બાંધ આત્માના આત્મસુખ છે

જગતની બાહ્યવસ્તુઓ રમકડા જેવી છે જેને જેમા રૂચિ પડે છે તે વસ્તુને તે ઝડે છે મનના શુભ અશુભ અધ્યવસાયો પણ રમકડા જેવા છે જેને જેમા અધિકાર પ્રમાણે રસ લાગે છે તેના તે રસ લે છે, તેની સાથે તે રમે છે બાહ્ય જડવસ્તુઓ અને શરીર તથા મનના અનેક પ્રકારના શુભાશુભ અધ્યવસાયોની વિચારોની પેનીપાર અનંત જ્ઞાનમય આત્મા છે તેની

સાથે આત્મસ્વરૂપે ખેલનારા તો લાખો મનુષ્યોમાથી એક બે નીકળી આવે છે કરોડો અળ્લે મનુષ્યો શરીર ઇન્દ્રિય અને મન સુધી ખેલે છે, રમે છે વિરલા મનુષ્યો આત્માની સાથે ખેલે છે, દુર્ભિનથી કરોડો ગાઉ દૂર રહેલી વસ્તુઓની શોધ કરીને એક હાથ પાસે દેખાય એવા ય ત્રે શોધનારા ઘણા છે, પણ એવા ય ત્રે જેના જ્ઞાનથી પ્રકાશે છે એવા આત્માને (પ્રભુને) શોધી તેમા અનંતરસ અનુભવનારા તો લાખોમા એક બેચાર નીકળી આવે

૮ આત્માનુ નવરૂપ સમજ્યા પછી મનના મોહાદિ મક ટપવિકટપ વાગવાનુ રહુચ સમજાય છે સતોના દાસ બનીને શરીરહૃદયમા રહેલા પ્રભુને શોધવો જોઈએ જ્ઞાની એકાત્મા પ્રભુ થી પ્રભુની સાથે આનંદ ખેલ ખેલે છે આત્માનંદરસ પ્રગટયા પછી બાહ્ય વિષયરસની તૃષ્ણા ટળી જાય છે

૯ પ્રભુ મહાવીરદેવે પ્રકાશેલા જૈનધર્મને નયોની અપેક્ષાથી જાણીને આત્માનંદરસ વેદવા લગની લગાડવી જોઈએ સર્વત્ર આત્માનંદમા તુ ઝીલે છે એવી આત્મન્ । । ભાવના ભાવ । બાહ્યની અનેક પ્રકારની હુ ખનિયતિ હતા અત્પ્રથી આત્માનંદમય છે એવો તુ ઉપયોગ રાખીને એવી દૃઢભાવના ભાવ । । કોઈથી પણ આત્માના આનંદરસનો નાશ થનાર નથી અને એવો આનંદમય હુ ચોતે છુ એવા ઉચ્ચયોગની સતત પ્રવાહધારામા પરિણામ પામ । અત્પ્રમા આત્મશુદ્ધોપયોગ નાખીને બાહિરકર્મના ઉદયરૂપ નાટકને ત્રીજા પુરુષની પેટે સાક્ષીભાવે દેખ । આત્મા તે તુ પરમાત્મા છે, એવા ઉચ્ચયોગથી જડવસ્તુઓમા પણ આત્માનંદરસની ભાવના ભાવ । । જડ અને ચેતન સર્વદેહયાદર્યાવિધની સાથે જોણે તેઓમા પોતાનો આત્માનંદ મ્કુરે છે એવા ભાવે વ્હી વર્તે । ।

નડામે વખત ગાળવાથી પાળળથી પડ્યાત્તાપ પાડ બનવું પડે છે સમયની કિંમત નથી સમયની અમૂલ્યતા સમજ્યા વિના જીવ નેતી શકતો નથી, વાર્તાચિત ગરબા માનવામાં મહત્તા પ્રાપ્ત થતી નથી ધર્મ કાર્ય કરવામાં જ સ્વજીવનની સાફ-ચત્તા ઉત્તમ પુરુષો સમજે છે ડોઠની આજીજી નહિ કરતા પ્રમાણિક પણાથી આત્મોન્નતિ કરવામાં પ્રયત્નશીલ થવું વડતાના હૃદયને નર્મ જાણવાથી મુનપણ પ્રાપ્ત થાય છે વડતાનું હૃદય અવગા હવું તેજ પરીક્ષકની હુશીયારી છે વડતા ને ઘોતાના હૃદય બિન્ન હોય તો વચન મર્મસ્વાદ થયાનો નથી ઘોતાનું હૃદય પ્રકાશ વામાં વડતાની હુશીયારી છે સર્વ જ્ઞાનમાં અનુભવજ્ઞાન ઉત્તમ છે જ્ઞાનીનું હૃદય બંધોને ઉત્તમ પ્રકાશ આપે છે સ્વયંભુજમણ નસુદ્રનું અવગાહન થાય, કિંતુ જ્ઞાનીના હૃદયનું અવગાહન થતું નથી મનુષ્ય પળે પળે નવું ગીએ છે પોતાની ઉત્તમતા અન્યને ખાડવા કરતા પોતાના આત્માને દેખાડની, તેજ કાર્યની દરતા છે વડતાના વચનપર યજ્ઞ થયા વિના ભકિતભાવ ઉપન્ન થતો નથી યોગ્યતા વિના સફળતાની પ્રાપ્તિ થતી નથી વિચાર-ઉચ્ચાર અને માચાર એ ત્રણ વસ્તુ એક સ્થાને હોય તો પૂર્ણ ભાગ્યનું ચિન્હ જાણવું નીતિ ધર્મનું સ્વરૂપ સર્વજનપ્રભુએ યથાર્થ કહ્યું છે વિનય ભકિત વિના આત્મશકિત ખીલતી નથી હે ગૌતમ !

રમય માત્ર પણ મા પ્રભાદ કર આ વાક્યની ઉત્તમતા પુન પુન વિચારવા યોગ્ય છે ધર્મોન્નતિમાં પ્રભાવના ઉત્તમ જગ છે આધ્યાત્મિક જ્ઞાનવાળું જીવન સત્ય સુખ આપે છે ડવિને જ્ઞાનીને ચિત્તની એકાગ્રતાથી કાર્યસિદ્ધિ થાય છે અદ્ભૂત આત્મશકિતનું સ્વરૂપ શ્રી વીર પ્રભુએ યથાર્થ ઉપદેશ્યું છે પણ સમજ્યા વિના, અતરૂણ અધાર છે આત્મસ્વરૂપ રમણતામાં ચિત્તવૃત્તિ વિત્રાત થતા સહુજનની ખુમારી પ્રગટે છે હેય રેય ને ઉપાદેયનું, યથાર્થ સ્વરૂપ મમજવાથી સત્યવિદેક પ્રગટે છે,

ઉપાદેય બુદ્ધિ થવી, અને ઉપાદેયનું આચરણ કરવું મહા હુકલ છે શબ્દ, જ્ઞાન, અને વસ્તુ એ ત્રણ પ્રકારના પદાર્થ છે જ્ઞાનરૂપી, નાગ્નિ મર્વ કર્મ લાકડાને બાળીને લગ્ન કરે છે

પરંપરા સત્ય અતરમા છે જે અન્યોની પરીક્ષા કરવામા હતરે છે તેને અતરમા શક્તિ નથી જે અન્યોના દોષોને દેખી વર્મથી ઉલગી લાય છે તેને કર્મોદયનું જ્ઞાન નથી કર્મનું પરિ પૂર્ણ સ્વરૂપ મમન્યા વિના આત્માની આત્માના સ્થિતતા થતી નથી આત્માનો ધર્મ પ્રગટાવવા માટે આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપનો ઉપયોગ તે મહાધર્મ છે અને તેવા ઉપયોગકાલે કર્મોદય વેદાતા જ્ઞાતા નવીન કર્મ બધાતા નથી, માટે આત્મનુ. તુ તેનો ઉપ યોગી થા આત્મનુદ્ધોપયોગીજ નિર્લેપી છે

મૃ. મહેમાણા

૧ ૧૬૧૧

મનવાણીકાયાની શક્તિયો ખીલવવી અને તેઓનો સદુપયોગ કરવો મનવાણી કાયાદિ શક્તિયોનો હુડપયોગ કરવો તે પશુમલ છે આત્માની સુબુદ્ધિ પ્રમાણે મનવાણીકાયાની શક્તિ યોનો નહુપયોગ કરવો તે ધર્મખલ છે અન્યથા અધર્મખલ છે આત્મખલ તે નર્વખલમા અનતશુભ દ્રેષ્ટખલ છે આત્મખલથી આત્માની પૂર્ણ વિશુદ્ધિ કરવી.

મનોવૃત્તિયોને આત્માના તાબામા રાખતા શિખવું આત્માની આજ્ઞા પ્રમાણે મન અને ક્રયાનો વ્યાપાર ધાય ત્યારે નયમ મળી ખીલે છે અને આત્મા અનેક બાહ્યાતર ચમત્કારોનો પ્રકાશ કરી શકે છે સયમીયોગીના મનમા અસખ્ય તોષો કરતા અસખ્ય શુભ વિશેષખલ છે સયમીયોગી મર્વ જૂતાને પોતાની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તી શકે છે મનવાણી અને કાયાને આત્મવશ રાખતા

યોગશક્તિયોનો પ્રકાશ થાય છે બાત્યાવસ્થાથી અસત્ય નહિ
 ગોલનારુ દયાવત અન્તેયમતી તથા ઉર્ધ્વરેતા, યોગાભ્યાસથી
 મહાત્મા યોગી બની શકે છે શરીરના કોઈપણ અંગદ્વારા વીર્યનો
 નાશ ન થાય એવી રીતે યુક્તાહાર વિહાર વિચારથી પ્રવર્તતા
 યોગાભ્યાસની નિદ્ધિયોમા દરગાજ આગળ વધાય છે કર્મયોગી,
 ભક્તિયોગી, ઉપાસનાયોગી, મનયોગી, હૃદયોગી, જ્ઞાનયોગી, વીરા
 થી જે દેશ ઉભરાઈ જાય છે તે દેશમા બાહ્યતર શક્તિયોના પ્રવાહો
 યકતપણે વહ્યા કરે છે તે દેશમા આત્મજ્ઞાની મહાવીર ભક્તો
 પ્રાપ્ત છે ગૃહસ્થ ધર્મમા વર્તનાના ગૃહસ્થો અને ત્યાગધર્મી
 ત્યાગીઓ સ્વસ્વાધિકારે જ્ઞાનાદિ શક્તિયોને પ્રગટાવતા છતા
 મહોન્મત્ત હસ્તિની પેઠે વર્તે છે ત્યારે ન ધ સમાજ દેશ ખડની
 આત્મોપયોગે અપ્રમત્ત પાછળ સ્વસમાન જીવત શક્તિયોવાળા
 આત્માઓને મૂંઝી જવા તે શક્તિ ધર્મ છે મરતા છતા જીવત
 અને જીવતા છતા મરતુ તથા મરતુ અને જીવતુ ઉભયથી
 અતીત થતુ એવુ જે દેશ, ર્મસમાજ મધના લોકો ચિખ્યા છે
 છે અને અલસિયાનું જીવન ત્યાગ કર્યું છે તેઓને ધન્ય છે તેઓ
 નવત્ર મુક્ત થઈ શકે છે હે ચેતન ! ! ! બાહ્ય સંયોગોમા
 અને વિયોગોમા હર્ષશોક કર્યા વિના આકાશની પેઠે નિર્લેપ
 આત્માનંદે વિચર ! ! ! અને હા ! બાહ્યાધિકાર પ્રમાણે બાહ્યમા
 વર્ત ! ! ! અને આત્માના ઉપયોગથી આત્મામા વર્ત ! ! !
 આત્માના સ્વરૂપનો ઉપયોગ ધારવો ક્ષયોપશમ જ્ઞાનથી આત્મો
 પયોગ મૂકવો અને બાહ્યથી બાહ્ય અધિકારે કરવાનું હોય તે
 કરતુ એમ પ્રવૃત્તિ કરતા વ્યવહાર ધર્મનો નાશ થતો નથી અને
 તેવી સઘ રશ સાર્વત્રિકવગેરેને લાભ થાય છે સ્વાધિકારે ચલકા થી
 વર્તતો એવો આત્મજ્ઞાની મનુષ્ય અપદાપ અને બહુ ધર્મને
 પ્રાપ્ત કરે છે

પ્રા. બધકર્મ—ઉદ્ધ-કર્મ, ભાવી ભાવ વગેરેને સમજ્યા વિના
 માની લેઈ ઉત્સાહ ઉદ્ધમથી જાળ નથી સર્વથા ઉદ્ધમકર ! સમ

જીને ઉદ્ધમકર ! નિકાચિત પ્રારબ્ધકર્મ કે જે અનખ્યાત ધણા
 તૃપ્તા ભાગે બાધેલા હોય તે તેનો પણ જ્ઞાન ધ્યાન મયમ
 તપથી નાશ થાય છે ઉત્સાહનો પરિણામ તેજ સર્વોત્કૃષ્ટ મંગલ
 ખરેખર કાર્યસિદ્ધિ માટે છે, માટે ઉત્સાહ અને ઉદ્ધમની આત્મો-
 ન્નતિમાત્ર વર્તે ! ! આત્માના જ્ઞાનાદિ પર્યાયોને વિશુદ્ધ કર ઉત્સાહ
 ઉદ્ધમ અને કાર્યસિદ્ધિની આશાથી આગળ વધે ! ! આ ભવમા-
 ને કાર્યની સિદ્ધિ કરતા વચ્ચેના મૃત્યુ થશે તો અન્યભવમા-
 ન્યાથી કાર્ય બાકી રહેલું હોય છે ત્યાંથી આત્માની પૂર્ણતારૂપ
 કાર્ય કરવાની સર્વ મામત્રી પ્રાપ્ત થશે, માટે ઉદ્ધમ ન હો-
 ના સિદ્ધિ કરતા મૃત્યુ સામુ ન જો અને નિરુત્સાહી તથા
 એકાંતે કમવાદી લોકોના બોલા સામુ ન જો આત્માના જ્ઞાનાદિ
 શુભોની પૂર્ણતા કરનારૂપ કાયને ઉત્સાહથી સાધ્ય આત્માના
 આનંદને એકવાર પામ્યો એટલે સસારનો અત આપ્યો એમ
 બધું આત્માના જ્ઞાનાદિ શુભો તેજ આત્મનું ! ! ત્યારે સત્ય ધર્મ
 છે, તેને પૂર્ણતયા પ્રગટાવવો એજ નૈશ્વર્યિક કર્તવ્ય છે બાકીનું
 વ્યાવહારિક કર્તવ્ય પણ નિષ્કામભાવે કરવાનો અભ્યાસ રાખ
 પ્રભુ મહાવીર તીર્થંકરની નાણીના અવલખનથી આત્માને શુદ્ધ
 કરવા પ્રમાદોને પાછા હટાવ અને આત્માની મુક્તિ માટે પ્રવત !
 નવાવલખી થઈ આગળ વધે ! જડ અને ચેતન બે તત્ત્વ છે તેમા
 પાતે તો આત્મા છીએ જડનો ધર્મ ભિન્ન છે અને આત્માનો
 ધર્મ ભિન્ન છે વર્ણ ગધરસ અપર્ણાદિ જડ પુણ્ડ્ર ધર્મ છે
 મહાન આત્માનો શુદ્ધજ્ઞાન અને શુદ્ધાનંદ ધર્મ છે મહારા
 ધર્મનો માટે ઉપયોગ ધારવો તેછએ મારા આત્માને શુદ્ધધર્મ
 તે મદ્ભૂત ધર્મ છે, બાકી મિશ્રસયોગધર્મ તથા જડવન તે
 અસદ્ભૂત ઔપચારિક ધર્મ છે તે કર્યો પડે છે, પણ સદ્ભૂત
 ધર્મનો ઉપયોગ ધારીને વર્તવું એજ આત્મકર્તવ્ય છે આત્માનો
 શુદ્ધ ધર્મ તેજ આત્મધર્મ છે તેના ઉપયોગમા રહીને વ્યાવહાર-
 રિક ધર્મમા સ્વાધિકારે પ્રવર્તવું એ ત્યારી કરજ છે

આત્મજ્ઞાની શું ઉદાર નહીં થકે ? ઉત્તરમાં કહેવું પડશે કે કદાપિ નહિ જડાનદી કરતા તે જડ અને ચેતનમાં આત્માન દના ઉ લાસથી વર્તે છે આત્મજ્ઞાનીને જડવન્તુઓનો સંબંધ હોય છે જતા તે જડની સાથે આત્માના આનંદથી વર્તે છે તેથી તે કંઈ જડમાંથી આનંદ લેતો નથી અજ્ઞાનીપણ કંઈ જડ પદાર્થોમાંથી આનંદ લેતો નથી પરંતુ તે જડવન્તુઓમાં સુખ માને છે તથા જડવન્તુઓદ્વારા આનંદ પ્રગટે છે એમ મિથ્યા બુદ્ધિથી વર્તી રાગદ્વેષથી લેપાય છે આત્મજ્ઞાની છે તે આત્માનંદ પ્રગટાવીને જડવન્તુઓના સાથે કર્મ સંબંધથી વર્તે છે, પરંતુ તે જડમાં આનંદ શુષ્ક છે એમ માનતો નથી, તથા જડવન્તુઓ દ્વારા આનંદ મળે છે એવી વ્રાતિથી મુક્ત થાય છે અને તેથી રાગદ્વેષથી નિર્લેપ રહેવા અતરમા શક્તિમાન થાય છે આત્મ જ્ઞાની અને જ્ઞાનની ઓદયિક બાહ્ય જ્ઞાનપાનાદિક ચેષ્ટાઓ તે ઉપરથી જેતા સંખી લાગે છે પણ જન્મેની આત્મપરિણતિમાં તે આકાશપાતાળ જેટલો ફેર હોય છે આત્મજ્ઞાની અને અજ્ઞાનીને કર્મ કાર્ય તે કંઈ જા પડે છે જન્મેને પણ ઈંદ્રિયોનો વ્યાપાર વર્તે છે, પણ જ્ઞાનીને જ્ઞાનની પરિણતિ વર્તે છે અને અજ્ઞાનીને અજ્ઞાન મોહની પરિણતિ વર્તે છે શું ને મ તકે ધાણ કરીને શુભી દૃષ્ટા મેળવે છે તેને સમ્યક્જ્ઞાન પ્રગટે છે અવિનયને અને નશુ નિ અધ્યાત્મ પુરસ્કાના વાચન વ્રણથી સમ્યક્જ્ઞાન પરિણમતું નથી તે ગુપ્તજ્ઞાની થાય છે, માટે શુદ્ધ દરીને આત્મજ્ઞાન મેળવવું યમનિયમાદિ સાધનરૂપ જે ધર્મ છે તે વસ્તુને શુદ્ધાત્મ ધર્મ નથી સંયમાદિક સાધનો છે તેનાથી શુદ્ધ આત્મધર્મ લિ ન છે એમ બાણીને શુદ્ધાત્મ ધર્મના ઉપયોગે સાધન ધર્મમાં પ્રવર્તવું શુદ્ધાત્મધર્મના ઉપયોગીને સાધન ધર્મની ઉપયોગિતા હોય તા નહિ હોય આત્મના શુદ્ધધર્મનો ઉપયોગ પ્રાપ્ત થવો એ કર્મ સામાન્ય વાત નથી શુદ્ધાત્મ ધર્મના ઉપયોગમાં જીને ગૃહસ્થ રામા ગૃહસ્થ કર્મો કરવા અતરના શુદ્ધધર્મનો ઉપયોગ નાળીને

પુણ્ય કર્મ કરવા જોઈએ તેથી પછી પુણ્યકર્મનો બધ થતો નથી અને પાપકર્મનો બધ પડતો નથી, તેથી આત્મા સમજાવે સાક્ષીભાવે વર્તે છે, તેથી શુભાશુભ કર્મનું ધનો પાછો નાશ કરી શકાય છે શુદ્ધોપયોગથી આત્માનું રમરણ કરવું તેથી શુભાશુભ કર્મપ્રવૃત્તિ છતાં અત્યંત નિર્વેષ દશા વર્તે છે શુદ્ધોપયોગી જ્ઞાની જે ર્થ કરે છે તેરવર ઉપકારાર્થે કરે છે મનમા રાગદ્વેષ કામાદિ કષાયો છે તેમ સૂક્ષ્મ રોગો છે આત્માના શુદ્ધોપયોગે જેમ જેમ વિશેષ રહેવામા આવે છે તેમ તેમ મનના રોગો દૂરે છે, તથા મનવાણી કાયાથી થતી અન્યતરોગની ખરાબ દશા પણ દૂરે છે.

મનવાણી કાયાદિ જડદેહોપર આત્માની છુદ્ધિ, આત્મા ધ્યાન તે બહિરાત્મભાવ છે બહિરાત્મભાવમયી અતરાત્મભાવમા પરિણમવા માટે અસંખ્યયોગો છે અને અતનામ પરિણુતિમાથી પરમાત્મરૂપ પરિણુતિ પ્રાપ્ત કરવા માટે જોયા શુભ-સ્થાનકથી તે બારમા રુદ્રચંદ્ર પરંત અસંખ્યયોગો છે કાયાના યોગ કરતા મનનો યોગ અનંતશુભ ઉત્તમ સાધનયોગ તરીકે છે, અને મનયોગ કરતા આત્મોપયોગ અનંતશુભ ઉત્તમ સાધન યોગ તરીકે છે, અને મનયોગ કરતા જ્ઞાનદર્શન આત્મિત્વાદિ યોગો અનંત શુભ ઉત્તમ ઉપાદાન યોગરૂપ છે આત્માના શુદ્ધ કર્મનો ઉપયોગ છે તેમા અસંખ્યાતયોગો સમાઈ બધ છે શુભ પરિણામનો ઉપયોગ છે તેમા પ્રશસ્ય કષાયની પરિણુતિ વર્તે છે, અને અશુભ પરિણામનો ઉપયોગ છે તેમા અપ્રશસ્ય કષાયની પરિણુતિ વર્તે છે જ્ઞાની, શુભાશુભ યોગથી પોતાને ભિન્ન અને સર્વ સાક્ષીરૂપ દેખે છે અજ્ઞાનીને ધર્મોપયોગી એવો શુભોપયોગ પણ પ્રાપ્ત થવો મુશ્કેલ છે બદારે આત્મામા ઉપયોગ વર્તે અને તે વખતે શુભાશુભ પરિણામ ન વર્તે ત્યારે તે શુદ્ધોપયોગ બધવો શુદ્ધકર્મનો ઉપયોગ તે ૧૨મ શુદ્ધોપયોગ જે શુભાશુભોપયોગથી રૂકત થવું તે જીવતા છતાં જીવનમુક્તિ

પ્રત્યક્ષ જ્ઞાનથી બાળી પૂર્ણ સત્ય મુક્તિનું સ્વરૂપ પ્રકાશ્યુ છે તે દશાનો અનુભવ કરનારા આત્માનીઓએ આત્મામાં મુક્તિ અને મુક્તતા અનુભવીને મુક્તિનો અનુભવ પ્રકારથી છે પ્રદેવ દેવ લોકના જુદા તે અગ્રીય મુક્તિ છે બાળમાં અમ્યુત દેવલોકમાં જુદા તે પદ્મ દિવ્ય યોગ અને જ્ઞાના વેદનીયવાળી સાકાર દિવ્ય લોકની મુક્તિ બાલુચી, તે મુક્તિ મુખી આઠે કર્મ છે, ગૃહસ્થ ધર્મી લોકો પારમો દેવલોક જેને પૈતૃલોકો વગેરે અમ્યુતધામ કહે છે તે જા કાજ સદેહી ગુરુ ડન લોગવાળી મુક્તિ બાલુચી સમ્યક્ત્વજ્ઞાન રહિત જીવો પણ તપન્ય અધિસા સયમ તપથી એવા મુખી બાલ છે અને તદુપરાત નવ પ્રેવેરક મુખી પણ બાલ છે ગોલોક, અક્ષર ધાર, વેકુઠ વગેરેનો દેવલોકમાં સનાવેશ થાય છે આત્મ જ્ઞાન અને સુદ્ધ ચારિત્ર વિના બાહ્યતપ સયમ રંગેથી અજ્ઞાની મિથ્યા બુદ્ધિવાળા લોકો ત્યામુખી જમન કરી શકે છે દેવલોકમાંથી અવશ્ય દેવલોકના આયુષ્ય ક્ષયે મનુષ્ય લોકમાં આવતુ પડે છે અત્યંત પાપ કર્મોથી નરકમાં દુખ લોગવાય છે, નરકને દો ઝુખ વગેરે નામથી બંધુષુ દુખના અત્યંત અભાવડપ અને નિત્ય સુખના આનંદાવડપ મુક્તિ છે તે આત્મામાં છે આત્માનો શુદ્ધ જ્ઞાનાનંદ પર્યાય તે મુક્તિ છે જ્ઞાનના અને જ્ઞાનદના અજ્ઞાનડપ મુક્તિ નથી સર્વ પ્રકારના દુખ અને દુખના કારણોથી મુક્ત થવા રૂપ મુક્તિ છે અને તે આત્મજ્ઞાનથી અનુભવાય છે પત્યના જેવી જડાવસ્થા તં મુક્તિ નથી જેમ જેમ જ્ઞાન અને આ માનદ ખીલે છે અને મોહાદિકર્માવરણો ટળે છે, તેમ તેમ મુક્તિનો પ્રકાશ વધતો બાલ છે આત્માની પરમાત્મદશાનો પ્રાદુર્ભાવ તે મુક્તિ છે રમે શુભ તમે શુભ અને સત્યત્વશુભી પ્રકૃતિ-કર્મથી મુક્ત થવું તે શુભાતીત મુક્તિ છે પ્રભુ મહાનીર જે કેવલ જ્ઞાનથી સર્વકર્મના ક્ષયે પૂર્ણ સત્ય મુક્તિનું સ્વરૂપ પ્રકાશ્યુ છે એજ પૂર્ણ સત્ય મુક્તિ છે અને તે એવભૂતનયની દૃષ્ટિથી મુક્તિ છે, એવી મુક્તિ પ્રાપ્ત કરવાને માટે નૈગમાદિતયોની

મુક્તિઓના અનુભવમાથી પચાઝ થવું પડે છે નૈમમાદિનયોની સાપેક્ષ મુક્તિઓને અપેક્ષાએ બાણવી, માનવી, અને શુદ્ધાત્મ મુક્તિનું લક્ષ્ય રાખી નાન્ય કથિત મુક્તિમા નિષ્કામભાવે અપ્રતિબદ્ધપણે વિચારવું, પણ કોઈ નયની મુક્તિનું એકાત કદા પ્રકૃતી ખડન કરવું નહિ જે આત્માને જેટલી દશા પ્રગટી હોય છે અને જેને જે મુક્તિની શ્રદ્ધા થાય છે, તે તે મુક્તિને પાનથ પ્રયત્ન કરે છે અને તેને ઇચ્છે છે જેમ જેમ ઉચ્ચ ગુદ્ધ જ્ઞાન પ્રગટતું બાય છે તેમ તેમ આનગની ઉચ્ચ શુદ્ધ મુક્તિઓના અનુભવ થાય છે, અને પૂર્વની માનેલી મુક્તિ પ્રાપ્ત કરવાની ઇચ્છા ટળી જાય છે મૂઢને પૌદ્ગલિક સુખનાથી મુક્તિ કરતા આત્મસુખવાળી મુક્તિ તે ક્ષણિક અને સુખ વિનાની ભાસે છે, પુદ્ગલ વસ્તુઓમા સુખ નથી અને પૌદ્ગલિક વસ્તુઓના લોગથી સુખ થતું નથી એવો જેને અનુભવ આવે છે તે આત્મિક શુદ્ધાનંદમયી મુક્તિને ઇચ્છી શકે છે જેમ જેમ આત્માનુભવ જ્ઞાનમા આગળ વધવાનું થાય છે, તેમ તેમ રાગદ્વેષના ટગવાથી મુક્તિ અને અમારમા વિશેષ ભાવે સમભાન વર્તે છે જ્ઞાનીઓ લબ્ય મનુષ્યોને તેઓના અધિકાર પ્રમાણે જેને મુક્તિ સમબ્ધય છે અને જે જે મુક્તિ રૂચે છે તે તે મુક્તિ માટે ઉપદેશ આપે છે, અને જે જે રૂચે છે તે તે મુક્તિનો ઉપદેશ આપે છે, તેથી ઉપાધિ ભેદે મુક્તિના અનેક ભેદ થાય છે અને તેથી લિન્નલિન્ન ચાસોમા લિન્નલિન્ન મુક્તિયો દર્શાવી છે, તે જીવોના જ્ઞાન રૂચિ દશાના અધિકાર ભેદે બાણવી, અને આપેક્ષાદિએ તેનો ભવ્ય જીવોને ઉપદેશ આપવો, સર્વ કર્મના નાશથી મત્ત મુક્તિની પ્રાપ્તિ થાય છે જે જે અશે મોહા દિક કર્મનો ક્ષય તેને અશે અસ મુક્તિ છે, અને સર્વાશે સર્વથી આદિ અનંત મુક્તિનો આઠ કર્મના નાશથી છે ગૃહાવાસ કરતા ત્યાગાવસ્થામા નિરૂપાધિ દશાએ આત્મજ્ઞાનીઓ અનંત ગુણ અધિક ખરેખર મુક્તિના અધિકારી બને છે જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રથી મુક્તિની પ્રાપ્તિ થાય છે, આત્માના શુદ્ધેષયોગથી આ

તમામ રમણતા કે તા આત્માનંદ પ્રગટે છે ત્યારે આપોઆપ
 આત્માજ મુક્તિનો આત્મામા આત્માપડે અનુભવ કરે છે ઉપશ
 મભાન, ક્ષયોપશમભાવે અને ક્ષાયિકભાવે આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપનું
 વેદન તેજ તેતે ભાવે મુક્તિ બાણવી આત્માનો આનંદરસ વેદાય
 પડી મર્વભોગે સર્વ પરિષદ વેદતા આત્માની મુક્તિ પનાય છે
 અશુભ પરિણામથી મુક્ત થઈ શુભ પરિણામથી થયું તે શુભ મુક્તિ
 છે અશુભ ઉપયોગમાંથી મુક્ત થઈ શુભ ઉપયોગમાં આવવું તે
 શુભોપયોગ મુક્તિ છે શુભ પરિણામમાંથી મુક્ત થઈ શુદ્ધ પરિ
 શ્વામે પરિણામયુક્ત તે શુદ્ધ પરિણામ મુક્તિ છે શુભોપયોગથી મુક્ત
 થઈ શુદ્ધોપયોગી થયું તે આત્મિક શુદ્ધ મુક્તિ છે દેહ છતા
 મયારે ત્યારે પ્રથમ મુક્તિનો નિત્યાનંદ પ્રગટે છે બાહ્ય વસ્તુઓમાં
 પરિણામેલા રાગને દેવશુદ્ધ ધર્મ રાગરૂપે પરિણામવાળો, પશ્ચાત્
 આત્માના રાગે વર્તવું, પશ્ચાત્ આત્મોપયોગે રહેવા કષ્ટે કષ્ટે
 આત્માના સ્વરૂપનું સ્મરણ કરવું વીતરાગ પ્રભુ મહાવીર આદિ
 તીર્થંકરો અને સિદ્ધોનું ધ્યાન ધરતા આત્મા તેવા શુદ્ધધ્યેયાકારે
 પરિણમીને અતે તેવા બને છે જેનેનું ધ્યાનજ કરે, તે તેવા
 જ જાય જ્યલ જમરી ધ્યાનથી જમરીરૂપ સુદાય ॥ ૧ ॥
 શુદ્ધાત્મા તે પોતે હું અનંતનૂર રૂપ છું, એવો વારવાર ઉપયોગ
 ધારણ કરવો અને શુદ્ધાત્મા હું અનંત જ્ઞાનાનંદનય છું તે વિના
 બાકીનું સર્વ તે હું આત્મા નથી એવું વારવાર અનેક આસને
 બેસી નિર્જન સ્થાનમાં સ્મરણ મનન કરવું, એમ કરવાથી લેખ
 કરને આત્મામાં રસ પડ્યો છે અને સાક્ષી ભાવે જગત્ વેદાય છે
 પ્રભુની મૂર્તિ આગળ બેસી પ્રભુનું ધ્યાન સ્મરણ કરવું ધ્યાન
 કે તા થાક લાગે ત્યારે પ્રભુના શુદ્ધ શબ્દોનું જ્ઞાન કરવું પરમા
 ત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપના ઉપયોગમાં તયલીન થઈ જવું, તે ધ્યાન
 અને તે પરાલક્ષિત છે તેનો આનંદ અનુભવ્યો તે જીવનમુક્તિની
 દશામાં ગમન કરે છે આત્મા તેજ પરમેશ્વર છે અને તેની
 પાસે રહેલું સેવા ભક્તિના પરિણામવાળું અત મુખ મન તે ઇશુ

છે અને તે અધ્યાસપેગ જર મહમદ સાહેબ છે આત્મારૂપ પ્રભુનું
 એવું મન તે પુત્ર સમાન છે અને એવામનવાળા લોકો તે આત્મ
 પ્રભુતા પુત્રો કે, એવી દશામા ચાલેકાય મુક્તિ અને સામીપ્ય
 મુક્તિનો અનુભવ થાય છે, એવી મુક્તિમા ભેદત્વ છે, આત્મામા
 ક્ષયોપશમભાવી ભાવ મન છે તે ક્ષાયિકભાવે વધ શુદ્ધ જ્ઞાનરૂપ
 થઈ જાય છે આત્મ પ્રભુરૂપ પિતા અને મન પુત્રનો ભેદ
 રહેતો નથી એવી ક્ષાયિક ભાવની મુક્તિનો અનુભવ જેને સાપેક્ષ
 દૃષ્ટિએ થાય છે તે આત્મામા સર્વ પ્રકારની મત દર્શનની મુક્તિ-
 થોનો અતર્ભાવ કરી શકે છે — બહિર્ગત્મદશાવાળું મન તે
 ઇશુ છે તે આત્મપ્રભુનો પુત્ર જેવો બનવા માટે અતર્મુખ
 મનવાળો આત્મા બને છે, અને તે ધ્યાનરૂપ ક્ષામીપર થઈ છે,
 ત્યારે તે દેહાધ્યાસનો નાશ કરે છે, અર્થાત્ તે બહિર્ગત્મભાવથી
 મરે છે, અને અન્તગત્મભાવથી જીવન પામીને શુદ્ધાત્મપ્રભુ
 સાથે રહી જીવે છે ચરીર છે તે ઝણ છે અને તેમાજ પુન
 ધ્યાનરૂપ ક્ષામીથી બહિર્ગત્માને ભારીને સ્વર્ગીય અતર્ગત્મરૂપે મન
 રૂપશુનું પાછું સજીવન થવાનું છે એમ જે અધ્યાત્મદૃષ્ટિથી જાણે
 છે તે સમ્યગ્જ્ઞાની બનીને પ્રભુ મહાવીર દેવની પ્રકાશિત મુક્તિને
 પામે છે આત્માનું અનંત જ્ઞાનરૂપ અનંતરૂપ છે આત્માતેજ
 અલ્લા છે, તેમા રાગ કરનાર મનને અધ્યા મ જ્ઞાનદૃષ્ટિએ તે પયગ
 જર છે આત્માને પિડસ્થધ્યાને ધ્યાવતા આત્મશુદ્ધિ પ્રગટે છે અને
 તેથી શુદ્ધ મન થાય છે, શુદ્ધ મનવાળા આત્મામા શુદ્ધાત્માના
 જ્ઞાનનો પ્રકાશ થાય છે, અને તેથી ક્ષણે ક્ષણે અલિનવજ્ઞાન બોધ
 પ્રગટે છે, તેજ આત્મારૂપ પ્રભુનો પયગામ છે તેનો ઉચ્ચધ્યાન
 રૂપ આકાશમાથી પ્રકટભાવ થાય છે અને તે હૃદયમા ઠરે છે, તે
 પયગામોને દુનિયાના લોકોની આગળ પ્રકાશનારા શુદ્ધ મનવાળા
 આત્માઓ 'બક્તો' સંતો એવા સર્વે અતર્ગત્માઓ વિશ્વમા પયગ-
 બરો છે એવા પયગબરોનું શુદ્ધાત્મોપયોગે શુદ્ધ પરબ્રહ્મ નિર્મલ
 અનંતજ્ઞાનાનંદરૂપે પરિવ્રમણુ તે મુક્તિ છે, એવી મુક્તિને પામ-

નારાઓનો પુન જાતમા જન્મ નથી એવી રીતે પરમેશ્વર અને પયગબરૂપ અતરાતમાઓ તે સર્વે ચતુર્દર્શશુશ્રુત્યાનક્રમા અતર્લાવ પામે છે, રજોશુદ્ધિ આત્મા તે પ્રદા છે તમોશુશ્રુ શક્તિ મય આત્મા તે રૂદ્ર છે, અને આત્મિક આત્મા તે વિષ્ણુ છે, એવી દ્વિવાળા ગણાતા દેવો તે ત્રિશુવ્વાલીત મુક્તિ કે જેને પ્રભુ મહાવીર દેવેકથી છે, તેની પ્રાપ્તિ માટે જ્ઞાન ધરે છે, તેમજ વેદાત શાઓમા પણ એ ત્રણ પ્રકારના દેવો છે, તે શુદ્ધ પરબ્રહ્મ શુદ્ધાત્માનું ધ્યાન વરે છે એમ પ્રકારયુ છે આત્મધ્યાન ધરતી વખતે આત્માના શુદ્ધ શુશ્રુ પર્યાયોનું જ્ઞાન ધનુ પ્રથમ દશામા છવો આત્મા અને કર્મ બંનેનું ધ્યાનમા સ્વરૂપ વિચારે છે મધ્યમ દશામાનું મુખ્યપણે ધ્યાન થાય છે, અને કર્મનું ગોણપણે ધ્યાન થાય છે ઉત્તમ ધ્યાન દશામાથી આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપનો સ્થિર ઉપયોગ વર્તે છે તે માટે ધ્યાન દશાના અધિકાર ભેદે પિ ઉચ્ચ, પદ્મચ, ઉપચ અને ઉપાલીત એમ ચાર પ્રકારનું ધ્યાન દર્શાવ્યું છે ગીતાર્થ જ્ઞાની અનુભવી એવા શુદ્ધી સેવા ભક્તિ કરીને તેમની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું, અને આત્માનો ઉપયોગ રાખી પ્રવર્તવું એમ પ્રવર્તતા ગુહોપયોગ પ્રકટે છે, અને શુદ્ધાત્મપદની પ્રાપ્તિ થાય છે

इत्येव ॐ अहं शक्ति ॥ ३ ॥

૩૦૫

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુ વિજાપુર

૧૯૭૮ માધ વદિ ૫

મુ ઉનાવા તત્ર નાગર બ્રાહ્મણ મહાસુખભાઈ તથા
 દયાશર યોગ્ય ધર્મ લાભ તમને જૈનશ્રન્ધો શાસ્ત્રો વાચવાની
 રૂચિ પ્રગટી છે તે પ્રથમ છે સત્યચાહી મધ્યસ્થ અને અપેક્ષાના
 બલુકારને સર્વદર્શનીય શાસ્ત્રોનું સાપેક્ષ સત્ય સમજાય છે જ્ઞાની
 અનુભવીના અનુભવમા સર્વશાસ્ત્રોનું રહસ્ય સમાય છે જૈનશાસ્ત્રોનું
 ગુરુસુખથી શ્રવણ કરવું, પશ્ચાત્ મનનનિદિધ્યાસન કરવું જૈન શા
 સ્ત્રોમા કથેલા સિદ્ધાંતોનો અનુભવ કરવો શ્રદ્ધા યોગ્ય બાળતોની
 શ્રદ્ધા નરવી પશ્ચાત્ બુદ્ધિનમ્ય કરવા અનુભવ મેળવવા જ્ઞાનીઓની
 સગતિ કરવી જ્ઞાની અનુભવીઓનો મુખ્યસિદ્ધાંત એ છે કે રાગ
 દ્વેષનો હાય કર્યાથી પરમાત્મસ્વરૂપનો પ્રકાશ થાય છે જૈનધાર્મિક
 શાસ્ત્રોમા આત્માનું સ્વરૂપ અને ઈર્મનું સ્વરૂપ અનુભવગમ્ય
 થાય એવું પ્રકાશવામા આવ્યું છે કુલરૂઢિ પરપરા ધર્મ કરતા
 આત્માનો પૂર્ણ પ્રકાશ થાય એવા મત્યધર્મની તરફ લક્ષ્ય આપવું
 જોઈએ જાતિનો મોહ દૂર કરવો અને આત્માનું સદ્બૂત જ્ઞાન
 અને આનંદ એજ પૂર્ણ સત્યધર્મ છે, એવો હઠ નિશ્ચય કરી
 તેની પ્રાપ્તિ માટે આત્મોપયોગે વર્તવું વિવાદો તરફ દ્રષ્ટિ ન દેતા
 આત્માની શુદ્ધિ થાય એવો ઉપયોગ રાખવો મોહને ક્ષીણ કરવા
 ઉપયોગ રાખો મોહનો હાય કરવો તેજ જૈનધર્મનું પ્રભુવીર પ્રકા
 શેલું રહસ્ય છે રૂપરૂપ શબ્દોને પુચ્છી સમાધાન કરવું જ્ઞાન
 દર્શન ચારિત્રમય આત્મા છે તેજ તમે ઠા એવો લક્ષ્યરાખી વ્ય
 વહારે વ્યવહારમા ઉપયોગથી વર્તો, ધર્મ સાધન કરશો.

इत्येव अहं ॐ महावीर शांति ३

લે. બુદ્ધિમાર

૨ વિગતપૂરે

૬ ૧૯૭૮ મહાવિ ૫૩૧

મુ સાલુદ તર મુ યાવક નમની ફેરવવાનું નામજી
 યોગ્ય ધર્મવાણ પર પદોએ ન્યાદ પ્રેમવાળા માટે ભાઈ
 આત્મારામને સૂચના આપી છે નત્ય જોડવું અને તત્ત્વથી નિષ્ઠ
 એજ ધર્મનું મૂલ છે પ્રતિના નમજે વર્તવું અન્યથા પ્રતિજ્ઞા ન
 કવી એવા નિષ્ઠપથી લોકો વર્તે તો તેઓ આત્માની ઉન્નતિ
 કલિત કરી શકે આત્મનગ ખીલવવા માટે પ્રમાણિકતાની પ્રથમ
 જરૂર છે આત્મ જાનને પરમાર્થ બુદ્ધિથી સ્વપરનું કત્યાણુ ધાર્યું
 સાલુદના જેનો જીવ પોતાની વાસ્તવિક પ્રતિજ્ઞા માને ચક્રવા
 નથી જ્ઞાન વિના ગાડરિયો પ્રવાહ દગનાર નથી, જૂઠી પ્રતિજ્ઞા
 કાર્તિ માટે દાનિકર દૂધીઓથી પાછા ફરતા નથી, તેમને ગુરૂની
 ભાવનાપણુ ગાડરિયા નવાહે છે, તેથી ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્ત
 વામા આત્મભોગ આપી શકતા નથી ગુરૂ વિના જ્ઞાન નથી
 જીતાર્થ ગુરૂની સમતિથી તત્ત્વ જ્ઞાન મળે છે મદદ મેમ વિના
 સ્વાર્પણતા નથી આવ લગ્નને પ્રથમ બધ કરા મળ પીએને
 જગાટે સધાદિક ઉન્નતિના વજ્રમા અર્પણ જાએ તત્ત્વ કમ
 યોગી બને લોકો માડા કહે, ગાળો દે, અપમાનાદિ કર, તે
 સર્વને આત્મસ્વભાવમા રહી સહે, અને જેનોમા ઉલાહ ફેલાવો
 કહ પણ કરીને મરુ અગતિયા પ્રી માફક જીવવું તેમજી જીવવું
 આત્મજ્ઞ નનો ફેલાવો કરે પરત્વરના વિચાર જોદના આશયોને લોકો
 સમજે એવી સાધેશ હાલિને સમજે, અને અન્યોને સમજવેલ ગુ
 ડના માકાર્યોમા ઉપયોગથી જોડાએ આત્મોપયોગે વર્તે, અને
 નાધિકાને કર્તવ્ય કરે આત્માનુભવમા આગળ વધી આ
 ત્મજલ ખીલવે! મનવાણી જાણને આ માની પ્રગતિ માટે યોગ્ય
 રીતિએ વાપરે ગુરૂની શ્રદ્ધા ભક્તિ વિના આત્માનુભવમા અથ
 માત્ર જાગળ વધી શકાતું નથી, જાણિ જેનો માટે ઉન્નતિના
 નિષ્કટક ઉતાર માર્ગો ચોખા કરે લોકો આત્માને જાણતા થશે

એટલે સ્વપરની ઉન્નતિના સત્ય ધર્મ કર્તવ્યોને મહેતે કરશે. જોનોને વિશ્વમા આગળ વધવાના સર્વ સત્ય માર્ગો ખુલ્લા કરવાના પુરુષાર્થથી જીવે અને અન્યોને જીવાડે, એવો શ્રાવક ધર્મ સેવે.

इत्येव अहं ॐ महावीर शान्ति ३

લે. જુહિસાગર

મુ નિમખુર

સ ૧૬ ૮ માધ વદિ ૭

મુ સાણુદ તત્ર મુશ્રાવડ જુધાલાલ ઉકાભાઈ યોગ્ય ધર્મ-લાભ તમારો પત્ર પહોંચ્યો. જીવદયા મડળ સ્થાપી શીકાર બધ કરાવવા પ્રયત્ન કરો ઠો તેમાં ખુશી થવા જેવું છે તેમા અમદાવાદ વગેરેના જીવદયાના મડળોની સહાય થયો છાનાઓમા સ્વયં લેજો છપાવીને તે ખાખત બહોર કરો કાયદામર પગલા ભરી નિર્દોષ પશુઓની બહારે ચઢો નત્રા દિવસ તનતોડ મહેનત કરો. હિંસા ટાળતા મનમા હિંસાની વૃત્તિ પ્રગટવા ન દો ત્યાં શિકાર થતો હોય ત્યાના લોકોને બોધ આપો. શિકારમા સામેલ રહેનાર વાણરિયોના ઘેર જઈ તેઓને જીવદયાનો બોધ આપો. આજુબાજુના ગામડાઓને ચેતાના. અમદાવાદમા ઝવેરી મોહનલાલ મગનલાલ પર પત્ર લખી વા તેમને રૂબરૂમા મળીને જીવદયાના ઉપદેશકો પાસે જીવદયાના ભાષણો અપાવશે. સાણુદના મહાગ્રનની શક્તિઓને ઉપદેશો મારફત પ્રકાશિત કરો. કોઈની સાથે કલેશ થાય એવું ન બોલો. પ્રેમથી સર્વની સાથે તમારૂં મડળ વર્તેતો તે સાડું કાર્ય કરી શકે જીવદયામા સર્વ ધર્મનો સમાવેશ થાય છે બાલલગ્ન અને વૃદ્ધ લગ્નનો નિષેધ કરવો એ પણ જીવદયા છે જોનોમા હાનિકર રીવાજો પેસી ગયા છે તેને ટાળવા પુરુષાર્થ કરવો એ પણ જીવ દયા છે નીતિના

મર્વ માર્ગોથી સાર્વત્રિકનું પ્રતર્નનું તે જીવંત છે જીવંત
ધર્મપાળનારાઓને બળવાનુ જ્ઞાની અમયન બનાવવા માટે તેવા
ઉપાયો લેવા, તે પણ મહા જીવંત છે મહાજનને કડક વચન
દ્રહ્યથી તે બાંધતુ નહિ યાય સુવકોમા આત્મજાનો ભુરસો
પ્રગટે એવા ઉપાયો પ્રમાણે વર્તો મ પથી પ્રથમ જાકય કરો ઉપ
દેશકોને પરગામથી બેલાવી ભાષણો અપાવી, પ્રથમ સાડ વિના
વાતાવરણ બનાવો

ૐ બ્રહ્મ મહાગોર શાન્તિ ૩

લે. બુદ્ધિસાગર

મુ વિનયપુર

મે. ૧૯૭૮ માસ વર્ષ ૭૫

શ્રી મુબાઈ તન શ્રદ્ધાદિ શુભાવદૂત મુદ્રાવક ઝવેરી જી
વજીયદ ધર્મચંદ યોગ્ય ધર્મલાભ વિ અત્ર શાન્તિ છે તત્ર દેવ
ચુર ધર્મપ્રસાદથી વર્તો ઝવેરી મગનલાલભાઈને દ્રવ્ય ન બધી
ઉપાધિ ચિતા આવી પડી છે તેમ અન્યના પત્રથી જાણ્યું, તમે
પણ તેથી ચિતાદિ સક પ વિકલ્પ કરો તેમ જનવા યોગ્ય
કર્મના ઉદયથી જે જનવા યોગ્ય હોય છે તે બન્યા કરે છે
તેમા ચિતા ન કરવી, ભાઈને હિમત આપવી, અને જનવી સ
લાય આપવી જે કાલે યોગ્ય લાગે તે કરવું ધર્મની આરાધના
કરવાથી અતે સાડ યાય છે શુભાશુભકર્મના ઉદયના ચક્રો વા
દળની પેઠે આવે છે અને જાય છે, તેમા સર્વ ચોકથી જે મુજાતો
નથી, તેણે પ્રભુ મહાવીર દેવને ધર્મ જાણ્યો છે, એમ જાણ્યો
સ્વપ્નના જેવી શબ્દિક સારની બાજુ છે તેમા આત્માનું કશું કઈ
નથી દુનિયામા ચોક ચિતા કરે જીવી શકાતુ નથી આત્માના ધ
ર્મની આરાધના કરવી મહાપુરુષોને સકલ ઉપાધિઓમાથી પસા

થવુ પડે છે નેઓ સ કટ ઉપાધિઓમા મુઝાતા નથી તેઓ પૈર્, ખત, ઉત્સાહ, જ્ઞાન, ઉદ્યમથી ઉપાધિની પેલી પાર જાય છે કર્મ પ્રમાણે સર્વ સ સારી જીવોને નાટકીયાની પેઠે નાઓ નાચવા પડે છે ઈન્દ્રાદિકને પણ કર્મ પ્રમાણે નાટક કરવુ પડે છે એવી દશા માથી છૂટવા માટે વીતરાગના ધર્મની આનધના કબાની જરૂર છે આત્મ જ્ઞાન થતા લવનાટકમા હર્ષ શોક રહેતો નથી જે કાલે કર્મથી બાદની જેવી અવસ્થા પ્રાપ્ત થાય, તેમા આત્માના આન થી વર્તવુ, અને કલર્પ્ય કાર્ય કરવુ હુ ખ પાછળ સુખ અને સુખ પાછળ હુ ખ એમ કર્મના ખેલથી થયા કરે છે, તેમા સમજાવે વર્તનાર ખરેખર સ સાર સાગરને તરી જાય છે પ્રભુ મહાવીર દેવને પણ અનેક ઉપસર્ગો નડ્યા હતા તો પછી અન્યનું શુ જન્મ ? આત્માથી પુણ્ય પાપ કમ ન્યાડ છે તે આત્મા નથી તો પછી કર્મ ફલમા મોહ ન રાખતા ધર્મની આરાધના કરવી એવેરી મગનલાલ ધર્મચંદ તથા કુલુમલાઈ, ન્તનચંદ વગેરેને ધર્મલાલ ધર્મ સાધન કરશે.

इत्येव ॐ अहं महावीर शान्ति ३

લે બુદ્ધિસાગર

મુ. વિગ્નપુર.

સ ૧૯૭૮ માષ વદિ ૮

શ્રી અમદાવાદ તત્ર આત્મહિત જિજ્ઞાસુ ભાઈ મોહનલાલ અમથાલાલ ચોચ ધર્મલાલ વિ ત્હારો પત્ર માષ વદિ સાતમે પહોચ્યો વાળી સમાચાર જાણ્યા સ સાર સ્વાર્થમય છે એમ ત્હે જાણ્યુ પણ તે પ્રમાણે જાણીને આત્મશુદ્ધિ કરવા વિષયોના મોહનો ત્યાગ કરે તોજ જાણ્યુ લેજે આવે જાણ્યુ તો તેજનુ

વર મોઢે નહિ લેવાય સુખદુઃખ આવે જીવને દવ શોક નહિ
 થાય ॥ એ દુહા પ્રમાણે આત્માની કથા કરના ખરી લગ્નની લાગણી
 એઈએ કયન અને કામિની બેનો મોહ ટળ્યા વિના મુક્તિ નથી
 લે જની ઇચ્છામાત્ર અનેક રાગો છે અને અનેક જન્મ મરણો
 છે ભોગથી દેહ અને ઇન્દ્રિયોની શક્તિ નષ્ટ થાય છે એક શ્રી
 પરણવાની લાલચે તું વિશ્વનો સુલામ ખને છે, તેનો જરા વિચાર
 કર કનક અને કામિનીની લાલચથી અનેક દુઃખને ઉત્પન્ન કરે છે
 શા માટે સમજ્યા છતાં અનેક કર્મબંધના કારણ જૂન મોહ
 કામની લાલચને રાખે છે ? ભોગથી કામ ઇચ્છાઓનો નાશ થતો
 નથી પરપુરુષલની લાલચે કોઈની સાથે પ્રેમ કરવો તે પ્રેમ નથી
 અજ્ઞાનીઓ આત્માઓની સાથે પ્રેમ કરતા નથી પણ જડવસ્તુ
 ઓની સાથે સ્વાર્થથી પ્રેમ કરે છે અનંતકાલ સુધી જડ વસ્તુ
 ઓને ભોગવવામા આવે તોપણ મનની તૃપ્તિ થાય નહીં આશા
 છે તે આકાશ કરતા ઘણી મોટી છે આત્મજ્ઞાનથી આશાનો નાશ
 થાય છે મનમા અનેક ઇચ્છાઓ કરવી તેજ કાલ મૃત્યુ છે કામ
 નાઓ એક પછી એક એમ ઉત્તરોત્તર અનંતી વધતી જાય છે, તેના
 તાણે થવાથી દુષ્ટ શુભામીપણ પ્રગટે છે આત્માવિના આ વિશ્વમા
 અન્ય કોઈ જડ વસ્તુથી સુખ થનાર નથી અને આત્માવિના અન્ય
 જડવસ્તુઓનો પ્રેમ તે પ્રેમજ નથી એમ નિશ્ચયથી જાણુ ॥
 જે જડ વસ્તુઓ માટે ત્હારી સાથે સ્નેહ સંબંધ બાંધે છે તે
 સત્ય નથી, માટે હવે સુઝાઈને લવ નકમા કેમ પડે છે ? વિચાર
 કર ॥ જે સ્ત્રી વા પુ પ પરસ્પર એક બીજાના આત્માને ચાહતા
 નથી પણ એક બીજાના આત્માના શરીરને ભોગાય ચાહે છે તે
 અજ્ઞાની છે એના અજ્ઞાની સ્ત્રી પુરુષો દેહ ચામડી રંગના સ્વાર્થી
 છે, તેથી તે ચામડિયા છે એવા ચામડિયા ચામડાની મહત્તા સમ
 જે છે પણ જે ચામડામ આત્મા રહે છે અને તેથી ચામડુ પણ
 પ્રિય લાગે છે, એવાઓ આત્માની પ્રજ્ઞા ઇશ્વરતા જાણી શકતા
 નથી ચામડીના ભૂખ્યા તરમ્યા મનુષ્યો ચામડીના ભોગ માટે
 દેવશુની સેવા ભક્તિ કરી તેની પ્રાર્થના પ્રાર્થના કરે છે અને

મનુષ્યે આમડીના લોગ માટે દેવગુરની સેવા બંધ કરી તેની પ્રાપ્તિની પ્રાર્થના કરે છે અને મનુષ્યભરને હારી જાય છે ત્હને પણ આમડીવાળી સ્ત્રી ફક્ત આમડીના લોગ માટે ઇચ્છાવી હોય અને તે માટે પાણીવાની ઇચ્છાએ નોકરી-શુભામીપણું કરતો હોય તેમ ભાસતું હોય તો ત્હારે જરૂર ચેતવું નેમણે અનતીવાર કામ લોગોને લોગવતા ઇન્દ્રાદિકને શાંતિ મળી નથી અને મગનાર નથી તો ત્હને કયાથી મળવાની હતી ? માટે હું જાગ અને આત્મસુખનો અભિલાષી લઈ પર જડપુદ્ગલની એકનો ભીખારી ન થા ઇન્દ્રજલની પેઠે બાહ્ય વેશવ સુખ સ્વલ્પિક છે તેથી વેગગા થા અને આત્માના આનંદ માટે ઉપયોગથી ઉઠ !! દુનિયાના લોક-પ્રવાહ સામે ન જો પણ આત્માના હિત લક્ષી દૃષ્ટિ દે મનનો દાસ બનીને આત્માના સત્યથી પ્રાપ્ત ન થા જાગ જાગ અને ચેત ઉઠ !! હાલ નહિ ચેતેતો પછીથી પસ્તાઈશ જાગવાના પાણીને પી વાની મૃગની પ્રાપ્તિ જેવી સસાર સુખ પ્રાપ્તિથી વિમુખ થા ! આત્માની શુદ્ધપરિણતિ તેજ ખરી સ્ત્રી છે તેને આત્મામા શોધ આત્માને મૂકી સ્ત્રીના શરીરને સ્ત્રી માની કયા લોગા મોહન ભૂલે છે ત્હારાથી બાંધસૂત્રને સત્ય સુખ મગનાર નથી અને સ્ત્રીથી તને સુખ મગનાર નથી મનના કદા પ્રમાણે વર્તીશ અને આત્માના સદુપદેશનો અનાદર કરીશ તો આત્મશુદ્ધિની આજ્ઞાના બગથી ભવ ચક્રમા વાર વાર જન્મવું મરવું પડશે માટે ચેત !! આ આખે જે ત્હારૂં દેખાય છે તેમા ત્હારૂં કંઈ નથી ધૂમાડીના બાચકાને કયા સુધી ભરીશ મનના મકદ્દપ વિકલ્પ તેજ સૂક્ષ્મ જન્મ મરણ છે તેનો ઉપયોગથી છેલ્લે કર !! શુરૂં તો પોતાની ક્ષમ્ જાગવી શકે પણ શિષ્ય જો મોહના તાબામા વર્તે તો ત ગુરનો શિષ્ય ગણાય કે મોહનો દામ ગણાય તેનો વિવેક કરી સત્ય ગ્રહણ કર !!! ગમરૂપ પશુને વશકર ! શરીરમા કામરૂપ પશુનું જાગ પ્રગટવા ન દે સર્વ કામો દુખરૂપ છે ગામ ઇચ્છાઓનો સાગર તરવા પુરુષાર્થ કર ! નપુસક, નામદ્દ જની કામભૂતના તાબે થઈ દુનિ-

યામા દાસપણ લોગવે છે આત્મા જ્યારે કામવાસનાને છૂતવે
 ત્યારેજ તે મુખશાંતિ પામશે. એન શ્રદ્ધા ધારણ કરી ધર્મમાર્ગમાં
 પ્રવર્તે દષ્ટુ દળુઆ કયા મનને ફેરવે છે ? ઘરલક્ષ્મીના તુલ્ય મો
 હમા કેમ ક્રમાય છે ? જે વસ્તુ ત્હારી નથી તે માટે કયા બૂલો
 ભરે છે ? આખો મિચાતા ત્હારૂ કઈ નથી. બૂલરૂપ કર્મનું પરિ
 પામ દુષ્ટ છે માનપ્રતિષ્ઠા કીર્તિ વગેરેમાં લોકવાસનાની દૃષ્ટિથી
 મુજ નહિ જે જડવસ્તુ માટે અનંત વખત મર્યો તે માટે સમ
 છને પાછો કયા મરે છે ? એકવાર આત્માના સુખ માટે તો છૂટ
 ગીનો હોમકર ! આત્માનો વિચારી શા તું આત્મા છે છતાં જ
 હમા આત્મબુદ્ધિ કેમ ધારણ કરે છે ? સત્ય આત્માને નહીં મા
 નતા તું જડને સુખાર્થે સત્ય માનીશ તો હાડકા ચૂસનાર શ્વાન
 અને ત્હાનમાં અતરૂ શુ ? તેનો વિચાર કર ! આત્માનું વ્યવ
 હારમાં ગણાતું નામ અને રૂપ તે વસ્તુત આત્માનું નથી અજ્ઞાન
 અને મોહથી પરિણમેલ આત્મા તેજ પોતાનો કાલ છે અને ન
 રાન મોહથી રહિત આત્મા તેજ કાલનો પલ્લુ કાલ છે અનંત
 મહાસાગરના નિદુઓ જેટલા નામ અને રૂપ છે તેથી આત્મા
 ઓળખાતો નથી તો પછી નામરૂપની કીર્તિ પ્રતિષ્ઠાના અહ ગમતના
 મોહમાં કેમ મુઝાવુ બેઠ્યો ? અલ્પજ્ઞ ન મુઝાવુ બેઠ્યો. મારૂ
 શરીર મારૂ નામ તેમાં મારાપણાની બુદ્ધિ તેજ મોહબુદ્ધિથી
 અનંતવાર જન્મમરણ ચાય છે પાછળ વશ કાયમ રહે એવો
 મોહ રાખવાથી અનંતદુર્ગની ઉપાધિ બ્રહ્મા છે કેઈનો વશ રહ્યો
 નથી અને રહેનાર નથી રહેનો વશ રાખવા કરતા આત્માનો
 અમરતથ ઓળખ ! રહે મન્દિર મનના પોરાક કરતા આ માનો
 આનંદરૂપ અમૃત પોરાક જા અને અમર થા ! આત્માને પ્રિય
 ગણ્ય માને અનેક શરીરમાં રહેલા આત્માઓને પ્રિય ગણ્ય તેઓના
 દેહોના રૂપોમાં મુઝાઈ ન જાય. પાંચ ઇન્દ્રિયોના વિષયોમાં વસ્તુત
 શુભાત્વ તથા અશુભાત્વ નથી શુભ વિચારો કર અને અશુભ
 વિચારોને પ્રગટનાજ અટકાવી દે મનમાં રૈશુન કામાદિનો એક

વિચાર પણ ભૂલેયકે ન કર! બાહ્ય વિષયોની મીઠાશમાં મહાવિષ છે, માટે તેની મીઠાશમાં મુજ નહિ આખ અને સ્પર્શેન્દ્રિયનો કામ ટાળવા કોટિકોટિ ઉપાયો કર, અને આખમાંથી રક્તનીધાન વહે એવી પ્રભુ પાસે પ્રાર્થના કર મનમાં પ્રકટેલા કામાદિ શત્રુઓને મિત્રો માનીને દેવગુરુ ધર્મથી જાણ ન થા આત્મા અસખ્ય પ્રદેશમય છે તેના એકેક પ્રદેશે અનંતજ્ઞાન દર્શન ચારિત્રવીર્ય છે આત્મા અનંત આનંદમય છે આત્માનંદને પ્રગટાવ અને પુણ્યલાનંદનો દાણિક મોહ ત્યાગકર મોહની અશુદ્ધ પરિણતિથી મનવાણી કાયાનું અને આત્માનું આરોગ્ય નષ્ટ થાય છે છતિહા સોના પાના ઉથલાવો, અનેક ભાષાઓ ભણો, સાયન્સથી શોધો કરો પણ તેથી આત્માનો આનંદ પ્રગટતો નથી. દુનિયામાં સસુદ્ર, પૃથ્વી, નગર, ગામ દેશ, પર્વત વગેરે સદા એક સ્વરૂપે સ્થિર નથી તો પછી જે શરીર વગેરેને પોતાનું માની મોહનો મિત્ર બને છે તેનાથી ત્હારું શુભ્રેય થવાનું છે? તેનો વિચારકર મોહને હણે તે મોહન ગણાય અને આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરી લોકોને મોહ પમાડે-આશ્ચર્યમાં ગરકાવ કરે તેવો આત્મા તેજ મોહન છે મોહવિનાનો તે મોહન છે એવું ત્હારું સ્વરૂપ વિચાર અને ક્ષણે ક્ષણે પ્રગટતા મોહનો નાશ કરવા આત્મોપયોગી થા!!! મનને શુદ્ધાત્માની સાથે જોડ અને જ્યાં સુધી શરીર છે ત્યાં સુધી આત્માની શુદ્ધતાના ઉપાયો સેવ આત્માના સેવક તરીકે મનવાણી કાયા છે, તે મનવાણી કાયાને મોહના શુભ્રામ તરીકે બનાવવાથી આત્માનો આનંદ મળતો નથી આત્માનો આનંદ લોગવવો તેજ આત્માનું સ્વરાજ્ય છે બાકીના સર્વે પૌણ્ડલિક રાજ્યો તે દુષ્કર્મય રાજ્યો છે, માટે શુદ્ધાત્મરાજ્યને મૂકી કયા જડવિષયરાજ્યનો શુભ્રામ બને છે? છતી આખે કેમ દેખતો નથી આત્મા પોતે પોતાને જાણતું કરે છે, દુનિયાના લોકોના ગાડરિયા પ્રવાહે ચાલવું તે ગાડરનું જીવન છે પણ જ્ઞાનીનું આત્મજીવન નથી સ્ત્રીની પ્રાપ્તિ કરવામાં દુષ્કર્મના ડુંગર છે નહીં છંદવા છતાં સહેજે લોગો મળે અને

પ્રભુ મહાવીરદેવને અનતકાલે આત્માએ ઝોળખ્યા અને તે ઝોળખીને મહયો ચંદ્ર અને સૂર્ય નીચે વાદલ આવે છે તેમ કર્માવળગના ઉદયને આત્મા ઝોળખે છે કર્માવળગતપ વાદળામાથી આત્મારૂપ સૂર્ય ચંદ્ર વારવાર પસાર થાય છે પરાભક્તિરમ અને જ્ઞાન રતનની ઝાખી પ્રગટેલી અનુભવી છે ઘણી વખત વ્યકત બ્રહ્મરસ યેતનો અનુભવ થયો છે તે મનવાણી કાયાથી અન્યને જણાવી શકાય નહિ તથા અન્ય બાણી શકે નહિ અનુભવે તે માને એજ

ॐ ઝહં મહાવીર જ્ઞાતિ ૩

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુ વિજયપુર

મવત ૧૯૭૮ માસ વદિ ૧૧

શ્રી અમદાવાદ તન શ્રદ્ધાવત, દયાવત, દેવ શુક ભક્તિકારક, સુધાવક શેક જગાભાઈ દલપતભાઈ યોગ્યધર્મલાલ વિશેષ તમારો પત્ર પહોંચ્યો કૃતકર્મોદયથી ગેઝાદિક પ્રગટે છે તેને સમભાવે સહવા જોઈએ બહારની હવાથી હવે તમને આરામ થતો જાય છે તે ઠીક છે મનના સકંપ વિકલ્પ ચિંતાઓને પ્રગટતી વારવી મનવાણી કાયાના અયોગ્ય કૃત્યાપારથી આ ભવમા પણ રોગો પ્રગટી નીકળે છે, મનમા પ્રગટતા આર્તધ્યાન અને રોદધ્યાનના વિચારોને રોકવાથી આત્મશાન્તિ અને મનવાણી કાયાનું આરોગ્ય પ્રકટે છે, તથા સ્થિર રહે છે મનના અશુભ સકંપ વિકલ્પ એજ કર્મ અને એજ રોગ છે મનપર ચિંતા શોક ભય વગેરે નિર્જલ વિચારોની અસર થવા દેવી નહિ નિયમિત આહાર વિહાર અને વિચારથી મનકાયા તથા આત્માની શાંતિ તુટિ પુષ્ટિ વર્તે છે મન વાણી કાયાનું આરોગ્ય ન રહે એવી ઉપાધિ પ્રવૃત્તિથી નિવૃત્ત થવું જોઈએ પ્રવૃત્તિથી આજીવિકાદિ વ્યવહાર ચાલે તેનાથી

અધિક પ્રવૃત્તિ કરવી ન જોઈએ મનવાણી કાયા કરતા આત્માની
અનંતશુદ્ધિ મહત્તા સમજવી જોઈએ. આત્માને માટે મનવાણી
કાયા સત્તા લક્ષ્મી છે આત્માની શુદ્ધિ માટે મનવાણી કાયાને
ઉપયોગ કરવો જોઈએ પ્રાપ્ત. મનવાણી કાયાની સમાધિથી આત્માની
સમાધિ પ્રગટે છે આત્માના આનંદની આગળ જડાનંદ તે ક્ષણિક
અને લીટ સમાન તુલ્ય છે, નાટે મનુષ્યશરીરે જીવતા છતા
આત્માનંદ અનુભવવો જોઈએ મગજને હાનિ પહોંચે એટલા
મગજદાર વિચારો ન કરવા જોઈએ મનના આરોગ્યપર શરીરના
આરોગ્યની અત્યંત અસર થાય છે, વ્યાપારાદિકની ચિંતા ન રહે
તે માટે આત્મજ્ઞાન પ્રગટાવવું જોઈએ આત્મજ્ઞાનથી રાગદ્વેષ ટળે છે
તે માટે આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા પુરુષાર્થ કરવો. મનુષ્યજન્મનું રહસ્ય
એજ છે રાગ પ્રસંગે આત્માના સ્વરૂપનો વિચાર કરવો અને
મનવાણી કાયાથી આત્માને ન્યારો ભાવવો જોઈએ ક્ષણે ક્ષણે
આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ સ્મરવું સ્વપ્નની પેઠે કમના ઔદયિક
ભાવની ક્ષણિક લીલામા શો હર્ષ શોક માનવો ? શરીરાદિકના
સંયોગ વિયોગમા સમભાવે રહેવાય એવો આત્મોપયોગ રાખવા
પુરુષાર્થ કરવો બાહિરની સાયોગિક ઉપાધિમા અહમમત્વથી
પરિણમિત નહિ એવો જામ ઉપયોગ ધારવો વૈરાગ્ય ત્યાગ ભાવથી
આત્માને ભાવવો બાહ્ય ઉપાધિ વેદતા છતા તેમા લેપસ્યમાન ન
થવાય એમ આત્મજ્ઞાનથી વિચારવું એકાન્તમા દરરોજ કલાક
જે કલાક નિવૃત્તિથી વિચારતા આત્મ માર્ગ અનુભવાશે

■ ૧૯૭૮ માસ વદિ ૧૩

શ્રી અમલાવાદ તત્ત્વ સુધાવક શા મોહનલાલ અમલાલાલ
 યોગ્ય ધર્મલાભ તમારો પત્ર પહોંચ્યો મહુને દેવના જેવી ઉપમા
 આપવી તે મહુને યોગ્ય નથી અને તમને એવું લખવું યોગ્ય નથી.
 હું તો સદનો અદ્વૈતમાન સેવક છું વરતુત આચાર્ય વા સાધુ
 પણ નથી વ્યવહારથી આચાર્ય સાધુ તરીકે ગણાઉં પણ હું તેથી
 મોટી ન જનું વ્યવહાર નો લોપ ન કરું તેમજ નિશ્ચયશુભ અશે
 અશે પ્રગટે તેથી અહિ વૃત્તિપણ ન કરું આચાર્યાદિકના ગુણો
 પ્રાપ્ત કરવા ઉદ્દેશી છું વ્યવહારથી ચારિત્રનો સાધક ગણાઉં અને
 ક્ષયોપશમ ચારિત્રમા દોષાદિક લાગે તેને વાડ પ્રતિક્રમણ કરું
 શુભના લેશનો અહિ જાપ ન આવે તે માટે લઘુતા બાવું છું સંવલન
 કષાય પનિષ્ઠિતને ઉપજતી વારવા અભ્યાસી છું હું જ્ઞાની ધ્યાની
 સમાધિવત તરીકેનો અભિમાન ન કરું વ્યવહારમા પાડેલું માડું
 નામ અને રૂપ, આકૃતિ તેમા અહિ મમતાથી ન મુંઝાઉં, તે માટે
 તીવ્ર અભ્યાસી છું સાધક છું પણ સિદ્ધ નથી આધક ભાવ
 ટાળવા ઉપયોગી ધરું છું વ્યવહાર ધર્મ લોપાય એવો ઉપદેશ
 અને એવી પ્રવૃત્તિને કદિ સેવા પ્રયત્ન ન કરું, એવા નિશ્ચયથી
 પ્રવર્તું છું જૈનધર્મનો પૂર્વ શ્રદ્ધાવાન છું અને અન્યધર્મ શા
 સોમા રહેલા અશે અશે સત્યનો સાપેક્ષદષ્ટિએ માહક પ્રેક્ષક
 છું આત્માના સ્વાદ્વાદ અનંત શુભ પર્યાયોમા રમવા પ્રયત્નશીલ
 છું મતમત્તાત્ત્વ એકાતમાન્યતાને માનું નહિ અને તેવો મત
 ઉત્પન્ન થાય એવો ઉપદેશ પણ ન આપુ મહુરથોને મહુરથ
 યોગ્ય જૈનધર્મનો ઉપદેશ આપુ છું અને ત્યાગીઓને ત્યાગીઓ
 યોગ્ય જૈનધર્મનો ઉપદેશ આપુ છું ખડન શેલી અને મડનશેલી
 પૈકી બંનેમાંથી જમે તેનો સાપેક્ષદષ્ટિએ ઉપયોગી કરું છું
 ગનાવા પૂજાવાની અશ માત્ર ઇચ્છા વિના વ્યવહાર મા વ્યવ

હારધર્મમાં વ્યવહારથી વતુ છુ અને નિશ્ચયધર્મમ નિશ્ચય દૃષ્ટિથી વર્તુ છુ તેમ છતા કઈ દોષ પ્રકટે છે તો તેને દોષ તરીકે 'બાણીને તેને નિદી'હી પ્રતિક્રમણ કરી આત્મશુદ્ધિ કરવા પ્રયત્ન કરે છુ મોહનો વિશ્વાસ ગળતો નથી મારા આત્મામાં જે જે કાલે હૃદયે જેવી જેની ભાવના પરિણતિ પ્રગટે છે તેને કોઈ વખતે કલ્પમા વા ગદ્યમા લખુ છુ સભ્ય લોકોના હિતાર્થ આખ્યાન વાચુ છુ અને ગ્રન્થો પણ લખુ છુ અન્ય જ્ઞાનીઓ જે કઈ લખે છે વા ઉપદેશે છે તેની અનુમોદના કરે છુ સાપેક્ષ દૃષ્ટિથી માન પુસ્તકો સર્વ વાચવામાં આવે તો તે જૈનશાસ્ત્રોના અને આત્મજ્ઞાનના દોહનરૂપ બહુશે પડિતાઈને મુને અહુ ભાવ થતો નથી જે ત્રણ વર્ષથી પ્રભુ મહાવીર દેવનુ નામ ઘડુ મ્મરણુ કરે છુ અને તેથી પ્રભુના શુભોતુ વારવાર મ્મરણુ થાય છે કામાદિ વામનાઓને છુતવા માટે પ્રભુ મહાવીર દેવનુ ધ્યાન ધરે છુ તેમનો અતરૂમા સર્વ ઝારી કરતા નામ મત્ર મ્મરે છુ અને તેમજ આત્મદૃષ્ટિતા ઉપયોગે આત્મા તેજ મહાવીર છે, એવુ ધ્યાન ધરે 'તુ અને એવા ઉપયોગમાં વાર વાર રહેવા ઉપયોગ ગણુ છુ જૈનસધની શક્તિયો વધે એવા સર્વ વ્યવહારને માનુ છુ અને જેટલુ જને છે તેટલુ કરે છુ પણ કરતી વખતે કર્તાપણાની અહુ વૃત્તિ પ્રાય રહેતી નથી ત્યાગી એવો સાધુઓનો અને સાધ્વીઓનો હુ લખુ સેવક છુ મુને જે રૂચે સાચુ લાગે તે પ્રમાણે વર્તવા પ્રયત્ન કરે છુ પણ અન્ય સાધુઓ અને સાધ્વીઓ તેઓની દૃષ્ટિ પ્રમાણે વર્તે તેમાં કબલ કરવાની ખુદ્ધિ થતી નથી, છતા કોઈને અવળુ ભાસે તો મારી રુદ્ધ ખુદ્ધિથી હુ નિર્દોષ છુ હુ સાધુપણાનો અભિમાન કરતો નથી વ્યવહારથી ચતુર્વિધ સધનો અણુ નેવક તરીકે માની સધની સેવાભક્તિ કરવામાં નિષ્કામભાવે પ્રવર્તુ છુ અન્ય લગ્નો તથા શિષ્યો જૈનશાસ્ત્રોથી વિરુદ્ધ મુને જમે તેવા ઉચ્ચ પ્રભુ જેવા વિશેષણથી માને તેમાં હુ કદિ સમ્મત થાઉ નહીં અને

તેઓની ભૂલ જાણીને તેઓને સત્ય સમજાવુ અને જૈનધર્મના શાસ્ત્ર પ્રમાણે વર્તાવુ એવો મારો, ધર્મવ્યવહાર દૃષ્ટિએ હઠ નિશ્ચય છે સત્તાએ આત્માને પરમાત્મા ગણુ ધ્યાતુ, લખુ એ સર્વશુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિક નયદૃષ્ટિથી આત્માની વ્યક્ત પરમાત્મદશા પ્રકટાવવા કંઈ હુ અને તેના ઉભયરત્નો આવે ત્યારે તે દૃષ્ટિથી ગાહ લખુ પણ તેથી વ્યવહારથી પરમાત્મપણુ મારામા પ્રગટેલુ નથી એમ માનુ છુ વ્યવહારથી લાગીના વેચે છુ અને કથ ચિત્ આત્માના શુદ્ધ પ્રકટાવવા વ્યવહાર ચારિત્રને કંઈ કંઈ અશે સાધુ છુ અને શ્વેતાશ્વર તપાગચ્છ પરપરા પ્રમાણે સાધન સાપેક્ષ દૃષ્ટિએ ચતુર્કિચિત્ વર્તુ છુ આત્મજ્ઞાન પર મૂકેને ઘણી પ્રીતિ છે એ અતરૂમા નિશ્ચય દૃષ્ટિ ધારણુ કરે છુ અને વ્યવહારમા યથાશક્તિ ભૂલો ચૂકો સુધાન્તો આચાર પાળતો વિચરે છુ વ્યવહારનય લોપથી જૈનધર્મનો લોપ થાય છે માટે વ્યવહાર ધર્મનો લોપ ન કરવો મારા લખવા પ્રમાણે સમજી તમે ગૃહસ્થાવાસમા ગૃહસ્થધર્મ પ્રમાણે વર્તશો અને દેવશુર ધર્મની શ્રદ્ધા સાચી રાખશો. અતરમા લાગી થવાની પૂર્ણ રૂચિ ધારશો અને ઉદ્યમ કરશો કે જેથી આ જીવમા અને છેવટે અન્ય જીવમા પણ ચારિત્રની પ્રાપ્તિ થાય ચારિત્રથી સુક્તિ છે માટે શ્રદ્ધાચારી રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો અને સસારીપણામા માતા પિતાને સમજાવીને ધર્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવામા પુરુષાર્થ કર્યો. આજેલ જામમા જીવર્ણ રહી મેસાણા નમન કરી, મહાપ ઉતરાબ્દરામ શાસ્ત્રી પાસે ન્યાય વ્યાકરણનો અભ્યાસ શરૂ કર્યો. પડદર્શનના ઘણા ખર્ચ મુન્તકો વામ્યા અને માર અહુણુ કર્યો અને તેથી જૈનધર્મ પર પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રગટી, તથા જોતલુ જન્મના ઘણા સાધુઓના સમાગમમા આવ્યો ગૃહસ્થ દશામા જ્ઞાન વૈરાગ્યથી પકવ થયો અને પછી માતાપિતા મૃત્યુ પામ્યા બાદ સફળરૂ પાસે ચારિત્રની દીક્ષા અગીકર કરી અનુક્રમે પ્રતિદિન આત્મજ્ઞાન વૈરાગ્ય ધ્યાન સમાધિ ચારિત્રમા વિશેષત અનુભવ

વધવા લાગ્યો અને હજી બધશે આત્માનંદની ગાખી થવાથી
 છેવટે અન્ય જન્મમા પરમાત્મપદની પ્રાપ્તિ થશે એમ અનુભવ
 આવે છે આત્મજ્ઞાન ધ્યાન સમાધિમા રહીને વિશેષ સ પડે છે
 મોહનલાલ !!! તમને ક્યે તો અમારા માર્ગમા આવો. રહીને
 લોકોદિવાસનાઓ નહી નથી એમ કહી તો અતિશયોક્તિ નથી
 કોઈ નામરૂપથી નિદે તેમા હવે અર્થ અર્થ એક નહી નથી નામ
 રૂપાધ્યાસ ઘણાજ ક્ષીણ થયો હોય એમ આત્મોપયોગકાલે
 જણાય છે છતાં પણ સાધકભાવથી અવ્યાસી છુ અને તેથી
 અતરાત્ર ભાવે રહેવા વાર વાર આત્મોપયોગ રાખુ છુ આનંદમા
 રહુ છુ રોગાર્થકથી રહીને અતરૂમા અશાતા ઘણીજ અત્પ વેદાય
 છે અને આત્મોપયોગ વર્તે છે, શુરૂપાએ આત્મા આગળને આ
 ગળ વધી એજ ઇચ્છુ છુ હવે શરીર રહે વા છૂટે તેમા હર્ષ
 શોક પ્રાય અત્યંત અત્પ હોય વા આત્મોપયોગકાલે બિટકુલ
 રહેતો નથી એમ અનુભવાય છે મહારે દુનિયાની આગળ મારી
 દશા જણાવવી શા માટે જોઈએ ? આ તો પ્રસંગે લખાય છે
 તેથી હવે તુ જાગીને ધર્મ કરે તો ત્હાર કટ્યાણ થાય ત્હને
 શિષ્ય ક વાનો (સાધુ) ક વાનો મોહ નથી પણ આ તો ઉપદેશ
 પ્રવૃત્તિ છે તે પરમાર્થ ભાવથી થાય છે ત્હે પાસે હી સેવા
 કરી છે તેથી મહારે ત્હને જાગૃત્કરવો જોઈએ મનુષ્યભવ વાર
 વાર મળનાર નથી ધર્મની સામગ્રી પામીને હારી ન જા ચેત!
 ચેત! કાળ અપાટા દેત સામાયિક, પ્રતિકમણ, પોષધ, ધર્મોચ્ચાન
 પ્રભુપૂજા, નાધુભક્તિ, આદિ ધર્મકૃત્યોમા અપ્રમત્તભાવે પ્રવર્તજે

इत्येव ॐ अहं महावीर शक्ति ३

સવન ૧૯૭૨ ચૈત્ર વદિ ૯

ક્ષાત્રરાજ્ય વ્યવસ્થાક્રમ ગુણવિશિષ્ટ આર્યદેશપુનરુત્થાનતા સંવાદક એવા કર્મયોગના જિજ્ઞાસુ, પ્રાયકવાડી રાજ્ય કડી પ્રાન્તના મુખા સાહેબ શ્રીયુત મ પતરાવ નાયકવાડ યોગ્ય અનેક ગુણગુણ રૂપ ધર્મલાભારી

વિશેષ તમેએ ભારત જનવર્ગ કન્યાસાથે જે જે લાપણી કરેલા તેની નહિલે પરીક્ષાવા મોકલાવી તે વાળી ભાવાર્થ જાણ્યો છે પીલવાઈમા લાયબેરીના ખાતમુદૂર્ત પ્રસંગે અને કરજલુમા લાયબેરી પ્રસંગે આપેલું ભાષણ અત્યંત ઉપયોગી છે કૂર્મ ક્ષત્રિય કોન્ફેર સના પ્રમુખ તરીકે આપેલું ભાષણ ખરેખર વ્યાવહારિક પ્રગતિકારક સ્થિર વિચારોથી ભરપૂર છે, મનનીય છે તમારા હૃદય ઝરણુમાંથી દૈશિક પ્રગતિનો બાજ ખીલી ઉઠે એવી આશા અવબોધાય છે પ્રાણલુ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય અને શૂદ્ર એ ચાર વર્ણની પ્રગતિની સાથે સાર્વજનિક પ્રગતિ અને ગૃહીય પ્રગતિ થઈ શકે છે વર્તમાનમા જે જે વર્ણમા જે જે પ્રગતિ કારણતરોની ન્યૂનતા ક્ષીણતા થયેલી હોય તેને સુધારવાની જરૂર છે, અને પ્રત્યેક વર્ણના ગુણકર્મને લવિષ્યમા પુનરુત્થાન મળે એવી નિષ્ઠાએ વર્તમાનમા સ્વયંગ કાર્ય પ્રવૃત્તિની દરજ્જા અઠા કરવાની જરૂર છે સ્વશુભ વિચારોની નાથે પરમાત્માનો અત્યંત નિકટ સંબંધ છે અતએવ સ્વકાર્ય પ્રવૃત્તિ ફરજના શુભ વિચારોમા અત્યંત નહા ધારણ કરીને ક્ષણે ક્ષણે પ્રગતિપથમા વિહરવું જોઈએ સ્વ શુભ વિચારો અને શુભ પ્રવૃત્તિના ગર્ભમા પરમાત્માનું તેજ રહેલું છે એમ પૂર્ણ શ્રદ્ધા ધારણ કરીને તમારા જેવા ક્ષાત્રકર્મીઓ અનેક વિપત્તિ હુ ખો સહી પ્રગતિપથમા આત્મસોગી બની ધારેતો વિચારી શકે, તેથી હું અત્યંત ખુશ થાઉં અને ઇચ્છુ છું કે ધર્મના વ્યાવહારિકતરનો અને નૈશ્વર્યિક

તત્તો કે જે વાન્તવિક સનાતન પ્રગતિકારક છે, છે તેમા તમારી પૂર્ણ નિષ્ઠા થાઓ અને તેનું બળ પ્રાપ્ત થાઓ

ધર્મના બળ વિનાનું એકલુ વ્યાવહારિક પ્રગતિ બળ, વિશ્વમા એક પગીયાના કાચ કરતા વિશેષ પ્રકાશક અને ચિર-સ્થાયી હોઈ શકતું નથી અતએવ વ્યાવહારિક સર્વ શુભકર્મ પ્રવૃત્તિ પ્રગતિની સાથે ધાર્મિક બળ માહાત્મ્યની અપેક્ષા જેમ સર્વજનો સ્વીકારે એવી દેશમા વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ ધર્મ બળથી પરમાત્માની અણુધારી સાહાય્ય મળે છે અત એવ પરમાત્માપર વિશ્વાસ રાખી પ્રત્યેક પ્રગતિગ્રાન્થ યોજનાને અવલબધી જોઈએ ધાર્મિક પ્રગતિ સાથે વ્યાવહારિક પ્રગતિકારક સાધુઓ પ્રગટે એવી વ્યવસ્થા યદિ થાય તો અત્પવર્ધમા નવ પ્રગતિયુગને અવલોકવા સમર્થ થઈ શકાય હિંદુઓમા સ્વામી વિવેકાનંદ અને રામતીર્થ જેવા સાધુઓ પ્રગટે તો ભારતની પ્રગતિ ઝડપે પુનરુજ્જીવન ત્વરિત સપ્રાપ્ત થઈ શકે રાજ્ય તરફથી મહેસાણા, પાટણ અને વડોદરા જેવા સ્થળોએ પ્રત્યેક ધર્મના સાધુઓ ભાષાજ્ઞાન, તત્ત્વજ્ઞાન આદિ અનેક પ્રકારની કેળવણી લઈ શકે એવી સાધુ પાઠશાળાઓ સ્થાપવી જોઈએ, અને તેમાથી પાસ થઈ પસાર થનાર સાધુઓને ઉપદેશાદિ પ્રગતિકારક ઉપાયોમા પ્રવર્તતા સહાય સમર્પણ જોઈએ સાધુ મહારાજઓ, ધર્મોદ્ધારક પ્રગતિ સાથે દેશોદ્ધારક પ્રગતિ પ્રવૃત્તિઓમા સારી સાહાય્ય આપી શકે છે એમ ઐતિહાસિક દ્રષ્ટિએ અવલોકતા આર્યદેશમા અનેક દ્રષ્ટાન્તો અવલોકી શકાય છે આપણી પાસે જે કંઈ છે તે સર્વના માટે છે આવી આત્મલોગી કર્મયોગીની દશા પ્રાપ્ત થતા વિના જગતકંડ્યાણ્યે સત્ય આત્મલોગ અર્પી શકાતો નથી સ્વાર્થલુના ભ્રમ, સત્ય, ત્યાગ અને દાન રહેવ છે વધિકંડ્યાણ્યે સ્વાર્થલુપ સેવના વિશ્વમા સર્વોચ્ચપદ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે પ્રગતિમા ગર્ભમા પ્રવર્તતા નિર્ભયતા અને સહિષ્ણુતા ગુણ પ્રાપ્ત કરવાની જરૂર છે નિર્ભયતાને સહિષ્ણુતા એ જ રહે જરૂર પરમાત્મતા પ્રાપ્ત

કરાવનાર છે માટે એ ગુણોનું અવલંબન કરવું જોઈએ આત્માની
 નાનમિક શક્તિયો, વાચિક શક્તિયો, અને કાયિક શક્તિયોની પ્રવૃત્તિ
 થાર એવા ઉપાયોનું શિથળ આપવું જોઈએ માનસિક વિચાર
 શક્તિયોની ખીવવણીનો આધાર ઉત્તમગુણો ઉપર રહેલો છે
 ઉત્તમગુણો પ્રગટયા વિના વિશ્વની પ્રગતિ થઈ શકતી નથી
 સર્વ પ્રયેક ધર ખરેખર ગુરુકુળની ગરજ સાથે એવી રીતની
 ઉજવણીનો પ્રચાર કરવો જોઈએ ત્યાગી જ્ઞાનીનિરપૃહ કર્મયોગી
 ગુરુઓ પ્રગટયા વિના વાસ્તવિક પ્રગતિ થઈ શકવાની નથી
 અત એવ એવા ગુરુઓ પ્રગટાવવાની વ્યવસ્થાઓને હસ્તમાધારણ
 કરી કઈક એ દિશાની પ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ શરીરના પ્રત્યેક
 અંગની આરોગ્યતાની જેટલી આવશ્યકતાની જરૂર છે તેટલીજ
 ધાર્મિક સમાજ, યાવહારિક સમાજ, સઘ, રાષ્ટ્ર સામ્રાજ્ય અને
 બ્રાહ્મણાદિકના ગુણકર્મોના પ્રગતિકારક અંગોની પુષ્ટિની જરૂર છે
 અનેક પ્રકારના તાપરૂપ તપને તપ્યા વિના સર્વ પ્રગતિકારક
 ધર્મનો પ્રકાશ થઈ શકતો નથી તીર્થંકરો, મહાત્માઓ, ઋષિયો
 અને પયગમ્બરોનો મૂળ ઉદ્દેશ એ હતો કે આ જગત્માથી
 દુષ્ટોનો નાશ કરવો અને જીવોને સુખી કરવા સર્વ જીવોને
 સુખી કરવાની સત્ય દેવ અદા કરવા માટે જે કંઈ મળ્યું છે
 તેનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ દેશ પ્રેમ, ધર્મપ્રેમ, ગુરુપ્રેમ, કુટુંબ
 પ્રેમને ઉચ્ચાશયોથી અને સાધ્ય દૃષ્ટિથી ખીલવી વિશ્વ પોતાના
 આત્મ સમાન થઈ રહે એવી ઉદાર દૃષ્ટિને ખીલવી જોઈએ
 આપણે જેમ જેમ એવી ઉચ્ચ ગુણ ઉદાર ભાવનાને સેવક પ્ર
 યત્ન કરીએ છીએ તેમ તેમ આપણે પરમાત્માના પ્રકાશનો હૃદ
 યમા વધુને વધુ પ્રકાશ પ્રાપ્ત કરવા અર્થે થઈએ છીએ એમ
 નિશ્ચયન અવગ્રાહવું પરમાત્માને હૃદયમા ધાવણ કરી પરમાત્માને
 પ્રકાશ પ્રાપ્તિને આપણે વિશ્વ જીવોનું લેણું કે જે અનેક અવતા
 રમા અર્પુ છે તેને સેવા કરીને પાણી વાળવું જોઈએ જગતની
 રેના એ સ્વાત્માની સેવા છે જગતના જીવોની સેવા કરતા આપણે
 આત્માની પરનામતા પ્રકાશીએ છીએ જગત્મા રહેલા સર્વ

જીવોને આત્મવન્ માની જગત્ની સેવા જે કરે છે, તે મહાત્મા છે, તેના શરીરના સર્વ અણુઓ પવિત્ર છે જગત્મા તેવું જીવવું સફળ છે વસ્તુતઃ તેવો મનુષ્ય, જીવતો જગતો દેવસમાન છે માકીના જીવો બાહ્ય પ્રાણુ સ્વાતોન્દ્રીયસ માત્રથી જીવતા છે, અને વસ્તુત ઉધતા છે તમાગ જેવા બાહ્ય રાત્ર્ય વ્યવસ્થાપ્રચારક કર્મયોગ જિજ્ઞાસુને જ્ઞાન શુદ્ધકર્મમા વિશેષતઃ ઉત્સાહયુજ્ય પ્રવૃત્તિ બળ વધવાની માથે ધાર્મિક નિર્વેપદશા પ્રાપ્ત થાઓ, અને સર્વશુભ પ્રવૃત્તિમા તમારા અધિકાર પ્રમાણે ધર્મપ્રાપ્તિ યુક્તજીવનથી શોભે. એવું ઇચ્છુ છું

ૐ જ્ઞાન્તિ ॥

જેમઃ જુદિસાગર

મુ સાદરા

સવત ૧૯૭૦ ના ચતુર વદિ ૧૭

શ્રી અમદાવાદ, તત્ર પરોપકાર સેનાદિ શુભાવકૃત પરમાર્થ જીવનવાહક શ્રીયુત ઍરિસ્ટર જીવનલાલગાઈ યોગ્ય ધર્મ લાભ વિ. વકીલ કૃતેચદ રામચદ દ્વારા તમેએ મોડલેલી મુદ્રિત યોજનાઓ વાચી છે બાળકોને હુન્નર કેળવણી આદિથી કેળવના માટે માણસા મુકામે જે વાર્તાલાપ થયો હતો તેને તમે આચારના મૂકવા લાગ્યવત થયા છે' તે અત્યત સતોષકારક બીના છે તમારી એવી શુભ પન્માર્થ વૃત્તિથી કોટીશ ધન્યવાદને પાત્ર તમે બન્યા છો તમારૂં શુભ સેવા જીવન પ્રતિદિન વૃદ્ધિ પામે છે તે વૃદ્ધિ પામ્યા કરો અને તમારા શુભ વિચારોના અને શુભાચારોના માર્ગો નિષ્કટક નિર્વિક્ષો બનો!! એમ અત કરજીથી ઇચ્છુ છું પરમાર્થ પ્રવૃત્તિથી આત્મજીવન જેઓનું વહે છે તે આ વિશ્વના માનવરૂપ દેવો છે પરમાર્થજીવનધાગ્ડને પ્રભુની પ્રાપ્તિ થાય છે વિશ્વની શુભ વિચારો અને શુભાચારોવડે જે સેવા

કરવી તે પ્રજુની સેવા જ છે સ્વાત્મા સમાન વિશ્વ અવબોધાય
પશ્ચાત્ ઉદાર બાવનાના ઉચ્ચ શિખરે આત્મા આરોહિ છે, અને
તે સર્વમાટે સર્વ સ્વાર્થેણ કરવામા નિર્ભય અખેદી અને અદ્વેષી
બને છે વિશ્વજીવોની શુભ સેવા કરવી એ સ્વદ્વરજ છે, એમ
દૃઢ નિશ્ચય થયા બાદ સ્વાર્થી કામનાઓને નષ્ટ કરી શકાય છે,
અને ભય ખેદ અને દ્વેષ વિના સમજાવે પ્રવૃત્તિ કરી શકાય છે
તમારા જેવા સામાજિક ઝર્મવીરોની ભાત્રીમા અધ્યાત્મકથા
ઉચ્ચ અને પકવ ધાય એમા કિંચિત્ સંશય નથી. શુભ સેવા કર્મ
કરવાથી શુદ્ધ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે, અને ઉચ્ચશુભ સ્થાનકોમા
આરોહ્યા પશ્ચાત્ પુનઃ પતન થતુ નથી એવાધર્મી જે જે શુભો
પ્રાપ્ત કરે છે, તેથી તે પતિત થતો નથી વર્તમાનમા તમે જે દૃષ્ટિએ
નિશ્વજીવોની સેનાકરો છો, તેમા સ્વપર બાવહારિક પ્રગતિતરનનું
વાસ્તવિક રહસ્ય સમાયું છે એમ માફ મન્તવ્ય છે આર્યોના
પુનરુદ્ધાર અને પુનરુજ્જીવન એ કર્મયોગિની દૃષ્ટિએ થઈ શકે
તેમ છે તેના કાર્યમા આત્મભોગ તમે આપો છો તેથી તમને
ધ યનાદ ઘટે છે

❧ શાન્તિ ❧

આલેખન તથા નિરાલેખન સ ૧૯૭૧ ચન મુદિ ૧ મ ગળીનારે

ધ્યાન

સ ૧૯૭૧ ની સાનની ગ્રયરીમાથી ઉતારેલ

હાલમા જૈનપત્ર અને જૈનસામનમા નિરાલેખન ધ્યાન
મળેથી ચર્ચા થતી વાચવામા આવે છે પન્યાસ દાનવિજયજી
જણાવે છે કે આ કાલમા નિરાલેખન ધ્યાન નથી ત્યારે અન્ય
કોઈ ગુપ્ત નામે શ્રાવણ જણાવે ॥ કે આ કાલમા નિરાલેખન

ધ્યાન છે આ બંને યદિ નિરાલબન ધ્યાનનું લક્ષણ વિચારે તે
 ચર્ચા પ્રસંગ નહિ. હેમચન્દ્ર આચાર્ય વિગેરેએ ધ્યાનના મ
 નોરથ કરેલા છે પણ કેવા ધ્યાનના તે સ્વચ્ચિત્ર શ્લોકોમાં ભા
 વના પ્રમગે જણાવ્યું નથી. શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યે વનમા ગમન
 કરીને ધ્યાન ધરવાનો મનોરથ કર્યો છે તેથી એમ નથી સિદ્ધ
 થતું કે આ કાલમા પદ્મ-પિંડસ્થ રૂપસ્થ ધ્યાન ન ધ્યાવી શકાય
 આ કાલમા પદ્મસ્થ 'પિંડસ્થ' રૂપસ્થ ધ્યાન ધ્યાવી શકાય છે સ્વ-
 શક્તિ પ્રમાણે એ ત્રણ પ્રકારના ધ્યાન ધ્યાવી શકાય છે એવો
 સ્વાનુભવ છે આત્માના શુદ્ધ શુભ પર્યાયનું પણ શ્રુતજ્ઞાનાલ-
 બને ધ્યાન ધરી શકાય છે આ કાલમા શુકલ ધ્યાનની કઈક
 ઝાંખીનો અનુભવ સાતમા શુભસ્થાનકમા અપ્રમત્ત યોગીને આવે
 છે શુકલ ધ્યાનને વિરાલબન ધ્યાન કથવામા આવે તો તે
 ધ્યાન તો આ કાલમા છે નહિ, તેની કાંઈ ઝાંખી સાતમા શુભ
 સ્થાનકમા પ્રગટે છે આત્માના અરૂપી, જ્ઞાનાદિત્ત શુભોને રૂપા-
 તીત ધ્યાન, અને એને નિરાલબન ધ્યાન કથવામા આવે તો
 તેમા ઘણા વિરોધો આવે છે મતિ અને શ્રુતિજ્ઞાનવડે રૂપાતીત જ્ઞાન
 દર્શન ચારિત્રાદિક શુભોનું ચિંતવન મનન કરી શકાય છે આત્માના
 અરૂપી શુદ્ધ જ્ઞાનાદિક શુભોનું સ્મરણ, મનન ચિંતવન તે ધ્યાન
 છે, અને એવું જે આત્માના અરૂપી શુભોનું ચિંતવન રૂપ ધ્યાન
 નેના વિચ્છેદ થયો છે એમ જો કોઈ કહે તો આત્માના શુભ
 પર્યાયનું ઉપદેશદ્વારા અને આગમદ્વારા વિવેચન કરી શકાય નહિ,
 પણ આગમોના આધારે ઉપદેશાદિવડે તેનું સ્વરૂપ કથી શકાય
 છે અને ચિંતવી શકાય છે અતએવ તેનું સર્વવિદ્વાનો દ્વારા
 વિવેચન કરી શકાય છે આગમોના આધારે ઉપદેશાદિ
 વડે તેનું સ્વરૂપ કથી શકાય છે અને ચિંતવી શકાય છે અતએવ
 તેનો સર્વ વિદ્વાનો દ્વારા થતો અનુભવ તે કોઈ રીતે નિષેધ
 કરી શકાય નહિ શ્રુતજ્ઞાનબળે રૂપી અને અરૂપી એવા બે
 પદાર્થોનું ચિંતવનરૂપ ધ્યાન ધરી શકાય છે શ્રુતજ્ઞાનના વિષય
 જોયર રૂપી અને અરૂપી બે પદાર્થો છે શ્રુતજ્ઞાનના બળે આ-

ભાના અરૂપી શુદ્ધિને કૃતજ્ઞાનમા ગોચર કરી શકાય છે, અને
 કૃતજ્ઞાન બળે આત્માના અરૂપી શુદ્ધિનું જે ચિત્તવન કરવું તેને જે
 નિરાલબન ધ્યાન કહેવાય તો તેવું આત્મશુદ્ધિ પર્યાય મનન ચિત્તવન
 રૂપ અરૂપ ધ્યાન તો આ કાલમા સંભવે છે, તેથી તેનો નિવેધ
 કરી શકાય નહિ. આલબન ધ્યાનનો અને નિરાલબન ધ્યાનનો
 ઉપર કંઈલા વિચારોથી લિન્ન એવો અર્થ કરીને નિરાલબન
 ધ્યાનનો કોઈ આવ્યાએ નિવેધ કર્યો હશે કોઈ પૂર્વાચારો શુદ્ધ
 ધ્યાનને નિરાલબન કથી તેનો નિવેધ કર્યો હોય તો અમુકાપેક્ષાએ
 તે સઘટી શકે દેવશુદ્ધિ-ઉપાશ્રયાદિ બાહ્યાલબનો જેમા નથી અને
 જે ધ્યાન દૃષ્ટા કોઈશુ નેમિત્તિક આલબન વિના થાય, એવા
 ધ્યાનને નિરાલબન ધ્યાન કહેવામા આવે તો એવું ધ્યાન અધુના
 અને પૂર્વકાલમા પણ સંભવે નહિ? કારણ કે શુદ્ધ ધ્યાનીઓને
 પણ મનનું આલબન લેવું પડે છે શુદ્ધ ધ્યાનીઓને એવું કૃત
 જ્ઞાન મન દેહ અને સંઘર્ષ અને રથાન વગેરેનું આલબન ધટે
 છે તો આ કાલમા આત્માના શુદ્ધિપર્યાયનું ચિત્તવનરૂપ ધ્યાન
 ધરતા એકાત વન વગેરેનો નિર્જન શાંત પ્રદેશ, કૃતજ્ઞાન મન
 આહાર શુદ્ધ ઉપાશ્રય વસ્ત્રપાત્ર અને શરીર આદિ આલબનોની
 કેમ જરૂર ન રહે? અતઃશરીર મન કૃતજ્ઞાન આહાર વસ્તિ
 વગેરે આલબને ની જરૂરરહે છે અને નિર્જન શાંત પ્રદેશ શુદ્ધિમા
 બેસવું, આહાર દિનું ગ્રહણ કરવું કૃતજ્ઞાન બળે અરૂપી શુદ્ધિનું
 ચિત્તવન ઇત્યાદિને જે નિરાલબન કહેવામા આવે તો આલબ
 નને નિરાલબનત્વ કથવું એ અસંભવ લાગણીનો દોષ આવીને
 ઠોઠો રહે અતઃએવ આ કાલમા નિરાલબન ધ્યાન નથી તેથી
 પૂર્વમુનિયોએ મનોરથો ચિત્તવેલા છે એમ કહીને આત્માના
 શુદ્ધિપર્યાયના ચિત્તવનનું ખડન કરવું એ કોઈ રીતે ઘટી શકે તેમ
 નથી શાન્ત પ્રદેશમા આત્માના શુદ્ધિનો વિચાર કરવો ઇત્યાદિને
 નિરાલબન ધ્યાન ન હોવા છતાં નિરાલબન ધ્યાન તરીકે માની
 તેનું ખડન કરવું એ કોઈ રીતે સત્તતરીકે સિદ્ધ કરવું નથી
 શ્રી આનંદધનંજી રહારાજે તથા ચિદાનંદજીએ વનમા રહી

શુદ્ધમા બેસી આત્માના ગુણોનું ધ્યાન ધર્યું હતું શ્રુતજ્ઞાનના
 બળવડે પરાક્ષભાવે અરૂપી ગુણોનું આ કાલમા ચિત્તવન મનન
 સ્મરણ રૂપ ધ્યાન ધરી શકાય છે, પરંતુ સર્વથા પ્રકારે આત્માના
 અરૂપી ગુણોને પ્રાપ્ત કરી અરૂપી ન બની શકાય, એમ ઘટી શકે
 છે શ્રી હેમચંદ્રાદિક મુનિવરોએ વનમા ધ્યાન કરવાના અને
 સમભાવમા મસ્ત થવાના મનોરથ કર્યા હતા તેથી એમ નથી
 સિદ્ધ થતું કે આ કાલમા વનમા જઈ એવું આત્મધ્યાન ન
 ધરી શકાય હેમચંદ્રાદિકે એવા મનોરથો કર્યા છે ખરા પણ
 કોઈ પૂર્વ મુનિએ કોઈ અન્યસ્થલમા ધ્યાન પ્રસંગે એમ નથી
 લખ્યું કે આ કાલમા વનમા શુદ્ધમા અથવા એવા કોઈ ચાત
 સ્થલમા બેસી આત્માના ચિત્તવનરૂપ ધ્યાન ન ધરી શકાય. આ
 કાલમા વનમા બેસી ધ્યાન ન ધરી શકાય એવું શ્રી હેમચંદ્રા-
 દિકના મનોરથોવડે સિદ્ધ થતું નથી ઉલટું તેનાથી તો વન શુદ્ધ
 વગેરેનું આલબન લહી, શ્રુતજ્ઞાનના આલબને આ કાલમા આત્મ
 ધ્યાન ધરી શકાય છે, એવું સિદ્ધ થાય છે, જે કાલમા જે વસ્તુનું
 ધ્યાન ન થાવી શકાય, એવો જો નિપેધ શ્રી હેમચંદ્રાદિક
 જાણતા હોત તો તેના મનોરથો ન કરી શકત આ કાલમા જેનો
 નિપેધ થયો હોય છે તેનું તો આ કાલમા પ્રાપ્ય તરીકે કોઈ
 મનોરથ કરી શકતું નથી શ્રી હેમચંદ્રાદિકે જે ધ્યાનના મનોરથો
 કરેલા છે તેથી એમ સિદ્ધ થાય છે કે આત્મધ્યાન ધરવામા
 તેમની ભાવના તીવ્ર વર્તતી હતી પણ જોન શામનની સેવા વગે
 રેમા તેઓ પ્રવૃત્ત હોવાથી વનમા જઈને તેઓ સદાને માટે ધ્યાન
 ધરી શક્યા નહોતા ઉપર્યુક્ત આલબનોવડે ધ્યાન ધરી શકાય
 છે, તેવા ધ્યાનને કોઈ નિરાલબન ધ્યાન કહે તો તે સત્ય માની
 શકાય નહિ એકાગ્ર ચિત્તથી આત્માના ગુણો સંબંધી વિચારો
 કરવા એ ધ્યાનનું લક્ષણ છે કોઈપણ વસ્તુ સંબંધી એકાગ્ર
 ચિત્તથી વિચારો કરવામા આવે છે ત્યારે તે વસ્તુ સંબંધી
 વિશેષ જ્ઞાન પ્રગટી શકે છે આત્મધ્યાન સંબંધી પણ તેવી

રીતે અવબોધવું આત્માના ગુણ પર્યાય મળેથી જેમ વિશેષ ઉપયોગ મૂકવામા આવે છે તેમ આત્માના ગુણ પર્યાય સળધી અનુભવ જ્ઞાન વધે છે, અને તેથી આત્મભાવ ચાસ્ત્રની પરિપક્વતામા વૃદ્ધિ થાય છે શાસ્ત્રોચ્ચે આત્મતત્ત્વજ્ઞાન કરવામા આવે તોપણ તેનો અનુભવ તો આત્મધ્યાન ધર્યા વિના થઈ શકતો નથી. આત્માના ગુણ પર્યાયોનું એકાગ્રસ્થિત ચિત્તાપયોગે મનન કરવું એવું જ ધ્યાન તે અરેખર આ કાલમા વિદ્યમાન છે અને તે એકાગ્ર સ્થાન-વન-ગુફા આદિ સ્થાને રહી, કરવામા આવે તો આત્મોક્તિ થયા વિના રહે નહિ નિરાલબન ધ્યાન અને સાલબન ધ્યાનના લક્ષણો અનુભવ જ્ઞાનદ્વારા નિશ્ચયી ભૂત કર્યા વિના જેઓ નાલબન ધ્યાનને પણ નિરાલબન ધ્યાન માની તેનો નિપેધ કરે છે તેઓ સાલબન ધ્યાનનો ઘાત કરનારા અવબોધવા વનમા બેસી ધ્યાન ધરવું, પ્રાણાયામ કરવા, પ્રત્યાહાર ધારણા ધ્યાનની આનંધના કરવી, તે દેહ શાસ્ત્રાદારાદિઆલબનોના યોગે આલબન ધ્યાન કહેવાય છે અને તેથી આત્મામા આત્મતત્ત્વ પ્રતીતિની આનુભાવિક કુળીઓ સરક્ષી થકાય છે આત્માના જ્ઞાનાદિક ગુણોનું, અવલબન કરવું તે આલબન યોગે આદેય છે ધ્યાન દશાની અનેક કારણોએ થએલી અશ્રદ્ધા, અરુચિ, દ્વેષપ્રયોગે નિરાલબન ધ્યાનરૂપે કથી તેનો નિપેધ દર્શાવી, લોકોને ધ્યાન માર્ગથી વિમુખ કરવા તે આત્મઘાત મૂઢાપાપ રૂપ છે નિરાલબન ધ્યાનનો નિપેધ જણાવતા પૂર્વે નિરાલબન ધ્યાનનું લક્ષણ જણાવવું જોઈએ કે જેથી સાલબન ધ્યાનનું નિરાલબન ધ્યાનના નામે ખડન ન થાય આ કાલમા જ્ઞાનના આધારે ધ્યાન ધરવાની પ્રવૃત્તિની આવશ્યકતા છે સિદ્ધાંતોના જ્ઞાન વિના આત્મતત્ત્વ સળધી સૂક્ષ્મ વિચારો થઈ શકતા નથી. આત્માના ગુણ પર્યાયોના મનન, અમરણ રૂપ ધ્યાનમા લીર્ધકાલ પર્યંત લીન થઈ જવાથી આત્મ સમાધિની સચિકેત્વ અને નિર્વિકેત્વ દશા સળધીનો અનુભવ આવે છે આત્માર્થી મનુષ્યોએ સિદ્ધાંત જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરીને આત્મ તત્ત્વ સળધી જેટલી શક્તિ હોય તેટલા

પ્રમાણુમા ધ્યાન ધરવું આ કાલમા ધ્યાન ધરતા ધરતા ધ્યાનની જેટલી દશા પ્રાપ્ત થવાની હશે તેટલી પ્રાપ્ત થશે આ કાલમા જે ધ્યાનદશા નહિ પ્રાપ્ત થવાની હોય, તે આવવાની નથી, અને જે પ્રાપ્ત થવાની છે તે કોઈને પણ પ્રાપ્ત થયા વિના રહેનાર નથી, ત્યારે ધ્યાન સંબંધી ચર્ચા કરીને પક્ષપક્ષી કરવાની કંઈપણ આવશ્યકતા અવગોચારી નથી આત્મધ્યાનમા આગળ વધી જેટલું અવગોચરને પ્રાપ્ત કરી શકાય તેટલું પ્રાપ્ત કરે. જ્યાં સુધી માર્ગ હોય ત્યાં સુધી દેખાશે, અને જ્યાં સુધી માર્ગમા જવાનું હોય ત્યાં સુધી જવાશે, પરંતુ આગળ જવાશે નહિ તો તત્ સંબંધી ચર્ચા કરવાથી શો લાભ ? પ્રવૃત્તિ અને નિવૃત્તિનો નિષેધ વા આદર તે ચર્ચા માત્ર છે અને તેથી સ્વપરને વાસ્તવિક આવશ્યક લાભની પ્રાપ્તિ થઈ શકતી નથી. અપ્રમત્ત ગુણસ્થાનક-વર્તી અપ્રમત્ત ધ્યાનની આખી યદિ પ્રાપ્ત થાય તો આત્મસાક્ષાત્કારનો અનુભવ થાય બાહ્ય સ્થૂલ શ્રી બિનપ્રતિમાદિ આલંબનોના અધિકારી થઈ તત્ત્વદ્રાવ્ય આત્મ ધ્યાન ધરીને સૂક્ષ્મ આલંબનો દ્વારા આત્મ ધ્યાન ધરવું જોઈએ આત્મજ્ઞાન પ્રબોધક સૂત્રોદ્ઘાત શબ્દના આલંબન પૂર્વક અર્થના ઉપયોગમા સ્થિર થઈ આત્મામા લીન થઈ આ બાહ્ય જગતને ભૂલી જવું એ સૂક્ષ્માલંબન વિશિષ્ટ ધ્યાન અવગોચરુ એકાત ગુહાદિ શાન્ત પ્રદેશમા પકાસને વા સિદ્ધાસને બેસીને સોહુ તત્ત્વમર્યાદિ શબ્દવાચ્ય ભાવાર્થને ઉપયોગ ધારણ કરી આત્મતત્ત્વમા લીન થઈ જઈ સહજાનંદની ઘેનમા મસ્ત થઈ જવું, એ સૂક્ષ્માલંબન ધ્યાન અવગોચરુ સૂક્ષ્માલંબન ધ્યાનના જે અધિકારીઓ છે તે સૂક્ષ્માલંબનદ્રાવ્ય ધ્યાન ધરી શકે છે, અને જે સૂક્ષ્માલંબનોવડે આત્મધ્યાન ધરવાના અધિકારી છે તે સૂક્ષ્મ આત્મધ્યાન ધરી શકે છે સૂક્ષ્માલંબનોને જે ગ્રહણ કરીને ધ્યાન ધરી શકે છે તેના ધ્યાનને નિરાલંબન ધ્યાન કથી શકાય નહિ એમ આન્તરાનુભવ દૃષ્ટિએ વિચાર કરી સાલંબન અને નિરાલંબન ધ્યાનનું સ્વરૂપ અવગો-

ધવુ, કે જેથી ચર્યાદિક કલેશોનો પ્રસંગ ન રહે અને આત્મ
ધ્યાન ધન્વામા વાચનવિક પ્રેમ સાથે સદ્ગુરુગ્રમ પૂર્વક પ્રવૃત્તિ
થાય આત્મજ્ઞાન પૂર્વક આત્મધ્યાન ધરીને જેઓ આત્મ સમાધિ
પ્રાપ્ત કરે છે તેઓ મિદ્ધ મુખની વાનગીનો આ ભવમા અનુભવ
કરી ઉચ્ચ દશા પ્રાપ્ત કરે છે

ધમતરોનું ધ્યાન ધર્યા વિના તે તે તરોનું આનુભવિક
જ્ઞાન થતું નથી, અને આનુભવિક જ્ઞાનના અભાવે પ્રત્યેક જાતીય
વિચારોનું સકુચિત્ત્વ નષ્ઠ થતું નથી દીર્ઘકાલ પર્યંત તરોનું
ધ્યાન ધરવાથી જે જે શકાઓ પૂર્વ થએલી હોય છે તેઓનું
સ્વયંમેવ સમાધાન થાય છે ધ્યાનનો વ્યાપક ભાવાર્થ બહુલ કરીને
તેનો સ્વીકાર કરવો જોઈએ અને યથામતિએ ધ્યાન ધરવું જોઈએ
પ્રત્યેક જાણતનો તેની ચારે બાજુએ દીર્ઘકાલ પરપરા વિચાર
કરવો, એ એક જાતનું ધ્યાન છે દીર્ઘકાલ પરપરાએ, એક જાણ
તનું ચિંતવન મનન, સ્મરણ કરવાથી તે જાણતનું વિશેષ પ્રકારે
જ્ઞાન થાય છે, અને પશ્ચાત્ તે જાણતનું નિશ્ચિત જ્ઞાન થવાથી
સ્વતંત્ર વિચારો અને આચારોની વૃદ્ધિ અને આકાર્ય પ્રકટ થા
કરે છે જે મનુષ્યોમા આત્મતત્ત્વ મળે છે વા જડતત્ત્વ મળે છે
પરિપૂર્ણ ધ્યાન ધન્વાની, શક્તિ નથી તે મનુષ્યો તે તે વસ્તુ
ઓના સૂક્ષ્મ રહસ્યોના જ્ઞાતા થઈ શકતા નથી કોઈપણ વસ્તુનું
દીર્ઘકાલ પર્યંત વિચાર પરપરાપ્રવાહે ચિંતવન, મનન, કરવું
એ એક જાતનું ધ્યાન છે એવું ધ્યાન ધરવાથી પાશ્ચાત્ય વિદ્વા
નોએ નવીન શોધો કરી છે, કરે છે અને ભવિષ્યમા તેઓ કરશે
પ્રત્યેક જાણતનો મત જાણતા પૂર્વે પ્રત્યેક જાણતની પ્રવૃત્તિમા
પોતાના વિચારો મૂકતા પૂર્વે પ્રત્યેક તે તે જાણતનું, સૂક્ષ્મ
વિચારપરપરાએ મનન, સ્મરણ કરવું જોઈએ કે પશ્ચાત્ સ્વા
તંત્ર્ય વિચાર પ્રવૃત્તિ વા તેના નિષેધમા પાછળથી પશ્ચાત્તાપ ન
વર્ષ શકે, અને પ્રવૃત્તિ વા નિવૃત્તિમા આ મળવા શાંતિ વિગેરે
શુભોમા સંશોભન થઈ શકે આત્માનું વ્યવહારત અને નિશ્ચયત
સ્વાતંત્ર્ય પ્રાપ્ત કરવા અને આત્મ પ્રવૃત્તિ માર્ગમા આધન સ પદ

ચિત્તિથી વિચરવા આત્મદ્વારા પ્રત્યેક બાબતમા ધનાર્થ ધ્યાન એ શ્રેષ્ઠોપાય છે આત્મ પ્રગતિમા પ્રવૃત્ત ધનારાઓએ પ્રત્યેક બાબતનુ ધ્યાન ધરવું જોઈએ કે જેથી આત્મકલ્યાણના માર્ગો સ્વ અને વિશ્વ સમાજને માટે ખુલ્લા રહે વિશ્વમા જે જે બાબતમા મનુષ્યો પ્રવૃત્ત થાય છે તેમા તેઓનું તટ્પ્રીત્વ હોય છે, તેઓ સ્વકાર્ય સિદ્ધિના વિજય રંગને પ્રાપ્ત કરે છે આત્મ કલ્યાણનું મૂલ સાધન વસ્તુતઃ જ્ઞાનપૂર્વક જ્ઞાન છે આત્મતત્ત્વ મળી ધ્યાન ધરવાથી આત્માની આધ્યાત્મિક પ્રગતિ થયા કરે છે તે મનુષ્યો આત્માની વાસ્તવિક બાહ્ય તથા આંતરિક પ્રગતિ કરવા ઈચ્છે છે તે મનુષ્યોએ આત્માના જ્ઞાનાદિ સફળતાનું ધ્યાન ધરવું જોઈએ કેઈ બાબતનું ધ્યાન ધરવું એ વાસ્તવિક તે બાબતનો સમ્યક્ વિચાર કરવા બરાબર છે સમાધિ સુખ પ્રાપ્ત કરવું એ મનુષ્ય જીવનનું મુખ્ય ઈર્તવ્ય છે અને તે ઈર્તવ્યને યદિ અદા ન કરવામા આવે તો આત્મોન્નતિનો વાસ્તવિક સત્ય માર્ગ અડધુ ક્યો છે એમ કથી શકાય નહિ સમાધિ સુખને પ્રાપ્ત કરવું એ કદાપિ આત્મધ્યાન દિના બની શકે એમ નથી આત્મ યાત્રામા પરિપૂર્ણ લક્ષ્ય રાખીને આ મધ્યાનનો નિયોપયોગે જગતમા કો વાથી સાલબન અને નિંજાલબન ધ્યાનની શઠાનું મમાધાન દવા પૂર્વક આત્મોન્નતિના માર્ગમા વિદ્યુદ્વેગે ગમન કરી શકાય છે, એમ સફળગમથી અવગોધવું, સામાનિક વા પાશ્વર્થિક પ્રવેશ વસ્તુનું સૂક્ષ્મ ચિતવન મનન ઈર્થાવી તેમા સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ કલ્પ છે તો આત્માના શુદ્ધ શુભપર્યાયનું સમ્યક્ ધ્યાન વર્થાથી આ સમાધિ સુખ પ્રાપ્તિ માટે સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ થાય એના સુચારુ આલબન ધ્યાન બલયોગે અનેક પૂર્વવિચારોની સ્થિતિ થાય છે આ કાલમા છઠ્ઠું અને માતમું એ કે સુચારુ વિદ્યમાનતા છે છઠ્ઠા શુભસ્થાનક મા નીચે સુચારુ છે.

અસ્તિવાન્નોરુપાયાણા, મર્ત્યન્નૈઃ સ્વયન્નૈઃ

આજ્ઞાત્રાલમ્બનોપેતા, મર્ત્યન્નૈઃ સ્વયન્નૈઃ સ્વયન્નૈઃ

યાવત્ પ્રમાદસયુક્ત, સ્તાયત્ તસ્ય ન તિષ્ઠતિ,
ધર્મધ્યાનનિરાલસ, મિત્યુચ્ચુર્જિનભાસ્કરાઃ ॥ ૨૯

પ્રમાદાવશ્યકત્યાગા, ત્રિશ્વલધ્યાન માત્રયેત્,
યોઽમૌ નૈરાગ્ય જૈન, યેતિ મિથ્યાત્વમોહિત ॥ ૩૦

તસ્માદાવશ્યકૈ કુર્યાત્, પ્રાપ્તદોષનિકૃતનમ્,
યાવદ્ધાન્નોતિ સદ્ધ્યાન, મમમત્ત સમાશ્રિતમ્ ॥ ૩૧

નો કષાયની સુખ્યતાથી પણ શુણ્વરથાનકમા આર્તધ્યાનની સુખ્યતા છે અને આજ્ઞાદિ આલબન યુક્ત ધર્મધ્યાનની ગૌણતા છે, યાવત્ પ્રમાદસયુક્ત (પ્રમાદ, વિષય, કષાય, નિદ્રા, વિકલ્પા એ પાંચ પ્રકારના પ્રમાદ) હુનિ છે તાવત્ સુનિને આવશ્યકાદિ આલબન વિનાનુ ધર્મધ્યાન ન બની શકતું નથી અર્થાત્ છઠ્ઠા શુણ્વરથાનકમા પ્રમાદ સયુક્ત સુનિ હોવાથી તેને આવશ્યકાદિ આલબન વડે સાલબન ધ્યાન હોઈ શકે છે, એ પ્રમાણે નર્વરા ભાન્કરો કહે છે પ્રમાદ સયુક્ત છતાં પણ એ સુનિ આવશ્યકને ત્યાગ કરી, ત્રિશ્વલ ધ્યાનનો આશ્રય કરે તો મિથ્યાત્વ મોહિત થયેલ તે જૈનાગમને સમ્યક્ બાણુતો નથી, એમ અવધારવું આ કહેવાનું તાર્કિક્ય એ છે કે પણ શુણ્વરથાનકમા પ્રમાદો છે અને તેથી સાધુઓએ પ્રમાદોને પરિહરવા આવશ્યક કર્મો કરવા જોઈએ અને આજ્ઞાદિ આલબને ધર્મધ્યાન ધરવું જોઈએ પણ શુણ્વરથાનકમા વર્તનાર સાધુઓએ ધ્યાન ધરવું જોઈએ પણ આવશ્યક ક્રિયારૂપ આલબનનો ત્યાગ ન કરવો જોઈએ પણ આવશ્યક ક્રિયા, પ્રતિ લેખનાદિ આલબન વિનાનુ એકલુ નિરાલબન ધર્મધ્યાનનો સાતમા શુણ્વરથાનકમા સબંધ છે, માટે પણ શુણ્વરથાનકવર્તિ સયતોએ પણ આવશ્યકોવડે (પ્રાપ્ત દોષોને છેદવા, દાખવા જોઈએ કયા સુધી એ પ્રમાણે વર્તવું જોઈએ ? યાવત્

અપ્રમત્ત સમાશ્રિત નિરાલબ્ધન ધર્મધ્યાન ન પ્રાપ્ત કરે તાવત્
એમ અવળોધવું હવે સત્તમ શુભસ્થાનકર્ત્તિધ્યાનનું સ્વરૂપ
રહે છે

ધર્મધ્યાને ભવત્યન, મુરયટ્ટયા જિનોદિતમ્;
રૂપાતીવિતયાનુરુ, માપિસ્યાદશમાનત

અત્ર સત્તમ શુભસ્થાનકમા સુખ્યવૃત્ત્યા જીનોદિત ધર્મ ધ્યાન
હોય છે અને રૂપાતીતપણાએ અશ માત્રથી શુકલ ધ્યાન હોય છે

इत्यस्मिन् गुणस्थाने, नो सन्त्यावश्यकानि पट्,
सन्तनयान सद्योगा, च्छुद्धिः स्वाभाविकी यत.

એ આ પ્રમાણે આ ત્રણ શુભસ્થાનકમા છે આવશ્યકો
નથી તે માટે શુભસ્થાનકમા નિરન્તર સદ્ધ્યાન યોગથી સ્વાભાવિકી
શુદ્ધિ હોય છે, આવશ્યક પ્રતિલેખનાદિ ક્રિયાઓના આલબ્ધન
રહિત સત્તમ અપ્રમત્ત શુભસ્થાનક હોય છે તેથી સત્તમ શુભસ્થા
નકમા નિરાલબ્ધન ધ્યાન ખરેખર સુખ્યવૃત્ત્યા હોય છે અને
અશ માત્રથી રૂપાતીતપણે શુકલ ધ્યાનની આખી હોય છે, તેથી
વાચકોને મહેલે અવળોધાશે કે સાલબ્ધન અને નિરાલબ્ધન એ
બે પ્રકારના ધર્મધ્યાન વસ્તુતઃ પણ અને સત્તમ શુભસ્થાનકમા આ
કાલમા વિદ્યમાન હોવાથી છે સાલબ્ધન અને નિરાલબ્ધન એ બે
પ્રકારનું ધ્યાન આ કાલમા પ્રમત્ત અને અપ્રમત્ત મુનિયોના
અધિકાર ભેદે હોવાથી અને તે ઉપરાંત નિરાલબ્ધન એવું શુકલ
ધ્યાન પણ અશ માત્ર હોવાથી સાલબ્ધન અને નિરાલબ્ધન ધ્યાનની
માર્ગિ ખરેખર આ કાલમા મુનિયોને છે એમા કંઈપણ આશ્ચર્ય
નથી આ કાલમા સાતમા શુભસ્થાનક સુધી જવાય છે નિર્જન
પ્રદેશ, શાન્તધ્યાન, શ્રુતજ્ઞાનોપયોગ, ઇત્યાદિ ધ્યાન સાનુકુલ
સામગ્રીવડે આત્મજ્ઞાની મુનિ નિરાલબ્ધન ધર્મધ્યાન પ્રાપ્ત થકે
છે નિરાલબ્ધન શુકલધ્યાનની પૂર્વે આ ધર્મધ્યાનના
પેટાગત નિરાલબ્ધન ધ્યાન બધાંજુ ને કાલે આવશ્યકોના
આલબ્ધનવડે ધર્મધ્યાન પ્રાપ્તમા આવે છે તે વખતે
સાલબ્ધન ધ્યાન અવળોધવું, અને આવશ્યકોવડે પ્રાપ્ત

મુ વીરમગામ આકર મુનિત્રી જિનવિજયજી યોગ્ય (૫૨)

(મદદાન્તા)

વાચ્યુ વાચ્યુ હૃદય ગતતુ, જે લખ્યુ પત્રમા તે,
 હોયો સાચી પ્રગતિ પથમા, ભાવના ચિત્તમા તે,
 મિત્રો મિત્રો સકલ કથના, મિત્રના લેહ આજા,
 જાણે તેને મુજ સહુ પડે, એકયની હોય માજા ૧
 મિત્રાઇમા હૃદય ગતનો, લેહ ના હોય કનાર,
 દોપો ઢાકે શુભ સહુ કથે, પાપવી તૂર્ણ વારે,
 આચારામા હૃદયરસની, ભાવનાને વહાવે,
 એવા મિત્રો નિવલ જગમા, મિત્રથી એકય લાવે ૨
 જેના ચિત્તે હૃદય ગતની, પ્રીતિનો વેગ આવે,
 પ્રમાદેતા હૃદય રસતા, લેહ ના દેશ લાવે,
 હું ને તું એ મન વચ થઈ, તુજ તે હું સહાનો,
 આત્મા તે સકલ રચના, વૃત્તિમા તે મજાનો ૩
 સારુ ઇચ્છે ગુણ મનથકી, યોગ્ય તે સાજ આપે,
 એકથે રૂહેને મન વચથકી, ચિત્તમા નિત્ય વ્યાપે,
 મૈત્રી એવી હૃદય રસની, મિત્રમા જ્યા મુહાતી,
 ત્યાં છે સ્વરૂની સકલ ઘટના, આત્મશ્રદ્ધા જ થાતી ૪
 નોખા થાવુ હુગી મળી પછી, મિત્રતા એન સાચી,
 સ્વાર્થે વૃત્તિ નિશદિન રહે, મિત્રતા એજ કાચી,
 કાપડાપા હૃદયથકી ને, બાહ્યથી પ્રેમ આજા,
 નહી જાણો અરમ વખતે, મૈત્રીમા હોય દહાજા ૫
 હુગી હાથ કપટ વચને, યુક્તિથી મૈત્રી રાખે,
 બોલે મીઠું હૃદયવજુ ને, ચિત્તમા દાવ રાખે,
 દેખ્યું એવું બહુ જગવિષે, દેખ્યું જેહ થાયે,
 ચિત્તે આર્યું કથન કરતા, પ્રેમ વૃદ્ધિ મુહારો ૬

સ ભાળીને સકલ કરશે, ધર્મના કાર્ય સારા,
વિશ્વાસીનું હૃદય હણતા, માણસો જે નકાગ,
માટે દેખી અનુભવ કરી, ચાલશે સત્યવાટે,
પક્ષાપક્ષી બહુ બની નહી, ધર્મ તો જ્ઞાની હાટે ૭

સારામા હો તવ મન સદા, ધર્મના કાર્ય ધાગે,
આશી એવી સદ્ગત બનશે, જ્ઞાનમા હો વધારે,
જ્ઞાતવ્યોને પ્રતિદિન લખી, કર્મ સાચી બાજવો,
બુદ્ધચબ્ધિ અદ્ભુત ઘટમા, મિત્રનો હો વધારો ૮

સપ્ત ૧૯૭૧ ના જેઠ સુદિ ૩ શુક્રવાર

મુકામ પેથાપુર

લ૦ બુદ્ધિસાગર

સ્વસ્તિશ્રી મુવાહ મધ્યે માતૃપિતૃ ભક્ત વિદ્યાર્થી,
દ્વિમ્મતલાલ જયસિદ્ધપ્રતિ ધર્મલાભાશી:

સુપત્રમાગતં દૃઢ્વી-શિક્ષા કિંચિત્ પ્રદર્શયતે ।
પ્રમાદા.પરિહતવ્યા-વિદ્યાભ્યાસે સદા ત્વયા ॥૧॥

एकाग्रचित्तं* कार्यः--विद्याभ्यास* प्रवृद्धये ।
कदापि नैव कर्तव्यो-मोहो वस्तुविलोकनात् ॥२॥

मोहमय्या स्थिति कृत्वा, सरक्ष्या स्वात्मवृत्तयः ।
मूढमोहिकुमित्राणा-परिहायां कुसङ्गति* ॥३॥

परिपाल्य सदारोग्य-शुद्धवायुप्रसेवनात् ।
सटतिर्ज्ञानिमित्राणां-कार्या समित्रलक्षणात् ॥४॥

વિન્યાધ્યયનરામેણ-યતિતત્ત્વ પ્રયત્નત' ।
 દેવા વૃત્તિર્ન સર્વત્ર-સાધ્યકાર્યપ્રકાક્ષિણા ॥૧॥
 યાદશો ભાવના યસ્ય-સિદ્ધિર્ભવતિ તાદશી ।
 એતન્નૈર્સર્ગિકો શિક્ષા-સર્વશાસ્ત્રેષુ સમ્મતા ॥૨॥
 ધૃત્વા હૃદિ પ્રકર્તવ્ય-કાર્ય સસાધ્યદૃષ્ટિતઃ
 આત્મોન્નતિકર નિત્ય-કાલાવસ્થાક્રમેણ વૈ ॥૩॥
 શ્રેષ્ઠિશ્રીજયસિંહાય-દેવો મદોપભાવતઃ ।
 ધર્મલાભસ્તથાસ્મૃત્યા-દલ્પતાય વિદોષતઃ ॥૪॥
 લેખનીય શુભ કાર્ય-સ્મર્તવ્યો ધર્મકર્મણિ ।
 લિખિત તત્ સ્વધર્મેણ-બુદ્ધિસાગરસૂરિણા ॥૫॥

શુ પેથાપુર

લે૦ બુદ્ધિસાગર

સવત્ ૧૯૭૧ ના જેઠ વદિ ચોથ.

અમઠાવાદથી જેઠ લાલુચાવણના મૃત્યુનો તાર આવ્યો,
 તેમણે અસ્મતામૃત લગ્નન શ્રવણ કરતા દેહોત્સર્ગ કર્યો

જેઠ લાલુચાવણના પરાપકારી જૈન હતા ગરીબોના
 દુઃખ દાખવા માટે હાલમાં થયેલ અમઠાવાદના જૈન શેઠીઆઓમાં
 તેઓ પ્રથમ નખરે હતા તેમની નરમ દશામાં પણ તેઓ ઉપ-
 કાર કરવાને ચક્રતા ન હતા નદીમાં પાણી ન છતા ઉનાળામાં
 ખાડો ખોદવામાં ને તેમાંથી જેમ પાણી નીકળે છે તેની
 પેઠે તેઓ દાતાર હોવાથી નરમ દશામાં પણ બાણ કવિની પેઠે
 વર્તતા હતા છેલ્લી અવસ્થામાં પણ તેઓ આર્થિકદશામાં પાછા
 અસલની ચકલીની પ્રવૃત્તિના પ્રારબ્ધમાં હતા, એવામાં તેમને દેહો-
 ત્સર્ગ થયો. ઓશવાળ જૈનોને અને અન્ય જૈનોને તેઓ શુભ
 દાન આપી તેઓને સતોષતા હતા તેમની પૂર્ણ લક્ષ્મી દ્વારા

ચઢતી અવસ્થામાં ગરીબ લોકો માટે તેમણે જે કાર્યો કર્યા છે તેવા કાર્યો ખરેખર અન્યથી થઈ શક્યા નથી અમારી સગતિ થયા બાદ તેમણે જૈન ઝાડીંગ અને અનાથાશ્રમમાં આત્મલોગ આપ્યો હતો તેઓ અમારો ઉપદેશ સાંભળવા આબલી પોળના ઉપાશ્રયે દરરોજ આવતા નગરશેઠ મણિભાઈ પ્રેમાભાઈને સાર્વજનિક હિત કાર્યોમાં તેઓ મંત્રિની પેઠે દોરતા હતા છ પપનીયા દુધાળામાં નગરશેઠ મણિભાઈની સાથે તેઓએ ગરીબોના સેવામાં સારી રીતે આત્મસાગ આપ્યો હતો શેઠ લાલભાઈ દલપતભાઈ, શેઠ મનસુખભાઈ ભગુભાઈ અને શેઠ લલ્લુરાયજી એ ત્રણ મનુષ્યો અમદાવાદી જૈનોમાં ઘણા કાળ યાદ રહેશે. શેઠ લલ્લુરાયજીએ અમદાવાદ ટ્રેનીંગ કોલેજમાં ભણનારા અનેક ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને મદદ કરી છે તેમને અમારા બનાવેલા ભજન શ્રવણ કરવાનો ઘણો શોખ હતો વ્યાખ્યાન કરતા તેઓ ભજનોનું શ્રવણ કરવામાં અત્યંત રૂચિ ધરાવતા હતા. જૈનોમાં આવા દાતાર નરરત્નની ખોટ પડી છે એટલુતો નહિ પણ ગુર્જર દેશને આવા દાતાર નરરત્નની ખોટ પડી છે હિમ્મત, સાહસ, દાતાર, પગેપકાર, સહનશીલતા વગેરે ગુણોથી તેઓ ઉચ્ચ દયાને પામ્યા હતા. તેઓનામાં જે સદૃશ કરવાની ટેવ ન હોત તો તેઓની નરમ દયા યાત નહિ તેમના આત્માને શાંતિ મળે.

તેમના ત્રણ પુત્ર શ્રેષ્ઠી ચંદુલાલ તથા કેશવલાલ અમૃતલાલ હાલ હયાત છે આબલી પોળના ઉપાશ્રવના તે મુખ્ય દાવક હતા. તેમણે દાનધર્મથી પ્રખ્યાતિ મેળવી હતી તેમની પાછળ તેમના પુત્રો તેવા દાની વગેરે ગુણવાળા થાઓ. ૐ શાંતિ

ले० युद्धिमागर

सषत् १९७२ ना वैशाख वदि १०

ता २६-२-१५

विश्वदेशसेवाकाव्यम्

- विश्वसेवा महाधर्मः, प्रज्ञप्तः कर्मयोगिभिः
विश्वसेवारतो भक्तः सर्वदोषैः प्रमुच्यते ॥१॥
- विश्वसेवा कृता येन, देवस्तेनैव पूजितः
ब्रह्मरूप जगत्सर्वं, जायते ज्ञानयोगिभिः ॥२॥
- ब्रह्मरूपेण विश्वस्य, दर्शनं जायते सदा
तदा विश्वस्य सेवार्थं, सर्वस्वार्पणता भवेत् ॥३॥
- सर्वोपायैः प्रगत्यर्थं, देशसेवा मता शुभा,
देशसेवरुलोकानां, विश्वस्मिन् पूज्यता सदा ॥४॥
- समुत्क्रान्तिश्च लोकानां, जायते देशसेवया,
विजाते तद्रहस्ये तु सर्वं ज्ञातं मनीषीभिः ॥५॥
- देशरक्षादि कार्येण, जीवानां पालनं शुभम्
अतो योग्यप्रवृत्त्यैव देशसेवा शुभावहा ॥६॥
- देशसेवादिकं कर्म, विद्याशान्तिप्रदायकम्,
जन्मभूमे शुभा सेवा, कर्तव्योन्नतिमिच्छता ॥७॥
- कर्तव्यं सर्वलोकानां, जीन्य हि देशसेवया,
यशः कीर्त्यादिसंप्राप्तिं जायते देशसेवया ॥८॥
- कर्तव्यं स्वाधिकारणं, सर्वपा जन्मिना शुभम्,
देशोन्नतिप्रदं कर्म, सामाजिकसुखप्रदम् ॥९॥

विद्यान्नपानवस्त्राद्यै रक्षणे सर्वजन्मिनाम्
 सर्वापायैः प्रकर्तव्य, स्वात्मशक्तिधनव्ययात् ॥१०॥
 देशविद्यालय स्थाप्य, छात्राणां सर्वशक्तिदम्,
 स्वार्पणेनैव कर्तव्या, देशसेवा शुभङ्करा, ॥११॥
 क्षात्रकर्मदिविद्याभिर्देशसेवोन्नतिः क्षमा,
 स्वाऽधिकारवशात्कार्या देहिभिः शुद्धबुद्धिभिः ॥१२॥
 देशोन्नतिः सदा साध्या, कालोचितसुयुक्तिभिः
 देशद्रोहादिक कर्म, कर्तव्य नैव माहतः ॥१३॥
 देशद्रोही महापापी, जायते नैव सशयः
 कार्येनैव कदा द्रोहः प्राणनाशेऽपि मानवैः ॥१४॥
 देशभक्त्या कृतं यैर्हि, स्वार्पणकर्मयोगिभिः
 जायन्ते ते महाभक्ता देशस्थलोकसेवया ॥१५॥
 ब्रह्मचर्याश्रमाद्यैश्च, सुष्ठु पात्रादिदानतः
 देशसेवा प्रकर्तव्या, दयादानादिसद्गुणैः ॥१६॥
 साहाय्य देशभक्तानां देय स्वार्पणभक्तिः
 स्वात्मवत्स्वान्यदेशस्थ-लाकानां रक्षणशुभम् ॥१७॥
 परस्परं न योद्धव्य, स्वदेशद्रोहतोजनैः
 देशद्रोहेण लोकानां, नाशः स्यान्नैव सशयः ॥१८॥
 सद्गन्निर्देव लोकानां, स्वदेशभक्तिमन्तरा
 सद्बुद्ध्या देशलोकानां, भक्तिः शुद्धात्मकारिका ॥१९॥
 जनो नाप्नोति सत्कीर्तिं, स्वदेशप्रीतिमन्तरा
 सजन्मभूमिरागेण, स्वोन्नतिर्धर्मिदेहिनाम् ॥२०॥
 देशभक्तिः सदा शूरैः, प्राप्यते पुण्यकर्मणा
 देशभक्तिं विना क्लीबा, भारभूता महीतले ॥२१॥

स्वदेशोद्धारका. सन्तो ब्राह्मणाद्या शुभकूराः
 सत्यराष्ट्रोन्नते. कर्म-कारिण, स्वाधिकारत. ॥२२॥
 देशराष्ट्रोन्नतेर्योगाद् भवेद् धर्मोन्नति शुभा
 धर्मोद्दाराय देशस्य, सेवा कार्या प्रतिक्षणम् ॥२३॥
 कार्योन्नैव कदा द्वेषः, अन्यदेशेषु मानवः
 स्वान्यदेशस्थभव्यस्तु, धार्यमन्य परस्परम् ॥२४॥
 स्वान्यदेशस्थलोकाना, रक्षा कार्या विवेकत
 देशोद्दाराय यत्कर्म, तत्कार्यं सर्वशक्तित ॥२५॥
 सामाजिकव्यवस्थाभि देशसेवा मनीषिभि.
 कर्तव्या भिन्न देशाना, विश्वशान्तिकरा शुभा ॥२६॥
 सामाजिकबलस्यैव, कृत्योन्नतिप्रसाधकम्
 याणान्तरं चल धृत्वा, देशसेवा विधीयताम् ॥२७॥
 देशोद्दाराय सद्भक्त्या, शीघ्रस्वदेशवासिभि.
 कृत्वा स्वात्मारपणं पूर्णं, वर्तितव्य विशेषत ॥२८॥
 स्वजन्मभूमिसद्भक्तं मातृभाषाप्रराणिभि.
 देशकालानुसारेण, वर्तितव्यं यथातथम् ॥२९॥
 परस्परं च साहाय्य, कर्तव्यं देशवासिभि.
 धर्मार्थमन्य देशाना, साहाय्यं मुक्तिकारकम् ॥३०॥
 त्यागप्रियमन्नतत्रैश्च यन्त्रैस्तृकान्तिकारकै.
 परस्परं च साहाय्यं कर्तव्यं देशवासिभि ॥३१॥
 स्वदेशोत्क्रान्तये यत्तत्, वर्तते धर्मकारकम्
 सेव्यं तत्कर्म निष्काम-बुद्ध्या स्वदेशमानवै ॥३२॥
 सर्वोपायं प्रकर्तव्य, रक्षणं देशदेहिनाम्
 निरासत्तया कृतं कर्म, नैव वधाय जायते ॥३३॥

दुष्कालादिप्रसङ्गेषु, अन्नवस्त्रादिभिर्जनं
 सर्वदेशीयलोकानां, सेवा कार्या शुभङ्करा ॥३४॥
 संग्राह्य शिक्षणसम्यक्, सम्प्राप्याः सर्वशक्तयः
 विश्वसेवा सदा कार्या, स्वाशयधर्मतत्परैः ॥३५॥
 विश्वजीवदयाधर्मस्तत्समो नैव को भुवि
 विश्वस्थसर्वजीवानां, रक्षा कार्या महाजनैः ॥३६॥
 कृतं यत् विश्वलोकानां, हितार्थधर्मबुद्धिकृत्
 तज्ज्ञानिना भवत्येव, मोक्षाय नैव सशयः ॥३७॥
 देशभक्तस्य योग्या ये, गुणा धार्या स्वदेशिभिः
 स्वाधिकारेण कर्तव्य, कर्म निष्कामबुद्धितः ॥३८॥
 प्राप्तव्या गुणवृन्देन, देशभक्तस्य योग्यता
 सात्त्विकप्रवृत्तेर्योगी, जायते देशसेवकः ॥३९॥
 सात्त्विक देशसेवायाः सत्यदेशोन्नतिर्भवेत्
 योग्यतामन्तरा कोऽपि देशभक्तो न गीयते ॥४०॥
 शौर्यं दया दमो दानमौदार्यं परमार्थता
 उद्योगः साहसो धैर्यं, दया सत्यं च शुद्धता ॥४१॥
 स्वार्पणं देशप्रीतिश्च, सयमश्च विवेकता
 अहिंसा ब्रह्मचर्यं च, सद्गुणा देशभक्तये ॥४२॥
 आत्मवत् सर्वजीवेषु, शुद्धप्रेम शुभामतिः
 प्रामाण्यस्वात्मश्रद्धा च स्वाश्रयः शुभवृत्तिता ॥४३॥
 कालज्ञत्वं सदाचारो, नीतिधर्मप्रवर्तनम्
 इत्यादि सद्गुणाधारो, भक्तो देशशुभङ्करः ॥४४॥
 राज्यभक्तो मनोज्ञाता, दीर्घदर्शी विवेकवान्
 सद्गुणी राज्यनीतीनां ज्ञाताऽस्ति देशभक्तिभाग् ॥४५॥
 सत्यं स्वातन्त्र्यं देशाय, निर्भयो देहधारकः
 क्षमादि सद्गुणैर्युक्तो भवति स्वदेशपोषकः ॥४६॥

सर्वदेशीयराज्यज्ञः सत्यासत्यपरीक्षकः
 देशराज्यप्रबन्धानां व्यवस्थाकारको महान् ॥४७॥
 देशोन्नतिकरं ग्राह्यमन्यदेशस्य शिक्षणम्
 स्पर्धाकार्यान्यदेशेभ्यो विद्यासपत्तिकारिका ॥४८॥
 सर्वोन्नतेर्विनाशाय पारतन्त्र्यं स्वदेशिनाम्
 पारतन्त्र्यविनाशाय कर्तव्यं कर्म शक्तिदम् ॥४९॥
 स्वातन्त्र्ये मरणं श्रेयं पारतन्त्र्ये न जीवनम्
 सुखं स्वातन्त्र्ययोगेन पारतन्त्र्येण दुःखता ॥५०॥
 विश्वासो नैव कर्तव्यो भिन्नदेशस्थदेशिनाम्
 सर्वदेशीयसाधूनां विश्वासेन सदा सुखम् ॥५१॥
 विश्वदेशस्य शान्त्यर्थं, राज्यभक्तो सदा भव
 राजराज्यविरुद्धानां विश्वासो नैव शांतिदः ॥५२॥
 राज्यश्रेयस्करं कर्म, सर्वलोकहितावहम्
 कतन्त्र्यं प्राणदानेन लाभालाभं विवेकिभिः ॥५३॥
 भूम्या श्रीगुर्जरत्राया माणसायामुपाश्रये
 राजोलतस्तसिहस्य राज्ये काव्यकृतं शुभम् ॥५४॥
 शांतिं यान्तु जनाः सर्वे भगलं च पदे पदे
 योगक्षेमं च सदबुद्धिर्विश्वे शांतिं प्रवर्तताम् ॥५५॥
 विश्वदेशस्थलाकानां प्रगत्यर्थं च शान्तये
 विश्वकाव्यसमाख्यातं, बुद्धिसागरसूरिणा ॥५६॥

ॐ अहंशांतिः

લે૦ બુદ્ધિસાગર

સવત્ ૧૮૭૨ જે૦ વદિ ૨

સાણુદ તત્ત્વ સુશ્રાવક થા આત્મારામ જેમચદ યોગ્ય ધર્મ
લાભ પત્રથી સમાચાર જાણ્યા

વિ. દુનિયાના બિન્ન બિન્ન ભાષા શબ્દોના નામો અને રૂપથી
આત્માને બિન્ન જાણ્યા આત્માને સર્વ પ્રપચોથી બિન્ન જાણ્યો હોય
છે તોજ ચિંતા શોક મોહ રોગથી મુક્ત થઈ શકાય છે મનમા
પ્રગટતા મોહના સકલ વિકલ્પ પ્રમાણે ન વર્તીએ તોજ મગજ
મા શાંતિ વર્તે છે, મગજપર આવતો શોક ચિંતાનો બોને
ઓછો કરાય છે અને આત્મજ્ઞાનથી શોક ચિંતાના વિચારોને
હઠાવી શકાય છે તોજ શાન્તિ રહે છે નકામા મઠદાલ
આત્મહત્યાના વિચારો કરવા મનુ કોઈ પાપ નથી નપુ-
સક મઠદાલ મોહી મનુષ્યોને મનુષ્ય જીવગી ખરાબ લાગે છે
મનુષ્ય જન્મ વારવાર મળતો નથી મૃત્યુના વિચારોથી અનીધ
પરિણામ આવે છે આખી દુનિયા રહામી પડે તોપણ આત્મ
જ્ઞાની સમજાવે તે સર્વે સહીને મહા કર્મચોગી બને છે, જે આ
ભવમા સહન કરવાનું છે તેથી જહીશે અને જીવગીનો નાશ
થશે તો તે પરભવમા ભોગવ્યા વિના છુટકો થવાનો નથી માટે
પુરુષાર્થ અવલખી ધૈર્ય ધારણકર જહાહુર બન બને તો સ્થા
નનો હાલમા જદલો કર યશ અને અપયશની બ્રાતિથી દૂર રહે
આનંદમય આત્મા છે, તેનાપર દુનિયાની ગુલાશુભ અમર થવા
ન દેવી એજ ગુરૂની આજ્ઞા પાળા આત્મા આકાશની પેઠે નિર્વેપ
છે એમ ભાવના ભાવ । દુનિયાના ગુલાશુભ શબ્દોમા હર્ષ ન
કરવો તેમજ શોક પણ ન કરવો જ્ઞાનીને દુનિયા પોતાની નેવી
આત્માની શુદ્ધિ કરનારી ભાસે છે પોતાનામા ગુણ હોય તેને
અજલોકો અવગુણ કથે છે તેથી શોક ચિંતા ન કરવી કોઈપણ
અમુક દોષ છે એમ જહે અને તે બે દોષ પોતાનામા હોય તો
કાઢી નાખવો, અને તેની કોલી વાત અસત્ય હોય તો જાણવું કે

આપણા પૂર્વ જ્ઞાત કર્મોના ઉદય પ્રગટયો છે તેથી હાલ નહિ
જતા ઠોપાનો આરોધ કરે છે તેથી અપયશ કર્મનો ઉદય લો
ગવાય છે એમ બહુવુ ગુણગુણ કર્મના ઉદયમા સમભારે
વર્તવું મૂકેને વા લહેને તથા નર્વ કોઈને કર્મનો ઉદય લોગ વા
વિના જટકો નથી, દુનિયા અનેક પ્રકારના અશુભ આરોપો મૂકે
તેમા કર્મોન્ય બાણી અન્તરથી આનદી રહે । દુનિયામા જેટલુ
ખરાબ વા નાડ કહેવાય એવા સર્વે આરોપો તથા યશ તેથી
આત્મા ન્યારો છે તેને બહારની લેવા દેવા નથી એવા નિશ્ચય
થી આત્માના બ્રહ્મયોગમા વર્ન-ઘડી ઘડીના કર્મો-રગોમા આત્માથી
ન્યારો રહી આત્મોપયોગી થા । આત્મોપયોગી તે વીર-મહાવીર
છે તહારી એવી સત્તાને વ્યક્ત કરવા આત્મોપયોગી થા । । ।

આત્મભાસિ વિજયપુર સવળ રજકરના આસે નહિ હને શુરનાર
આક્રોધમા રવા ધાના ગએલ-નિધાપુત્રીય-શિષ્ય- વાડીલાલ
સુનીવાનના મુનુનો તાર આ લોજ અનો વાડીલાલ સુનીવાન વીશા
શ્રામાની ગાત્રીય મુજ અવટગી હનો તેનામા અમાગ સદવામયા ધણા ઉણો
તી વા હતા ગદ વામમા તેણે નાનકલના ધણા મુણો ખીનઆ હતા તે
અમારા નિચારો અગે પ્રવૃત્તિની મનન્યશ્રદ્ધાવાગો હતો તેની અનન્ય શર
ભક્તિ હતી મમારાપર વાડીલાલનો અરુ પ્રેમભાવ હતો તેના મિત્રોને
ત પ્રાણપણુ કરવા પૂર-આદરો હતો તે પરથી સંટોદર હતો જૈનોની
ઉત્તિ માટે તેના ધણા સરમ વિચાર હતા વિજયપુરના જૈનો અને અન્ય
મંદિરોની તેનાપર વી પ્રીતિ હતી તેના મરણથી વિજયપુર એક રત્ન
થમા ડુ છે

શુરભક્ત શુર્યવત ગયો, વાડીલાલ ઉદાર,
વિદ્યાપુરમા રત્નસમ-ઉચ્ચાચ ધના ૧
દેહાન્તર સકાન્તિથી, પામો મગળ બેશ,
પુણ્યકર્મના યોગથી, પન્થાવ લહે ન કલેશ ૨
નવ જીવની એ ગતિ, ધર્મ શરીર બદલાય,
ખીડુ ધારે કમથી-મુખ દુખ ફરીને પાય ૩

- નામ રહે ગુણગણ બળે, ચેતન ! પરભવ બ્રહ્મ
કર્તા કર્મને ભોગવે, કોણ રક્ત ને રાય. ૪
- કરવી કોની દિલગીરી-કર્મ નિયમ અનુસાર,
કાયાદિ બદલાય છે, શોક હર્ષ ના ધાર. ૫
- અકલકળા કુદરતભણી, કળી ન ક્યારે જાય,
કર્મરૂપ ઇશ્વરતાણે, પાર ન કોઈ પાય. ૬
- નામરૂપના પુણ્યપુણ્ય-ભવોદ્ધિ પ્રગટાય,
અમાર્ગ જતા ત્યાં અહો, ગણ્યા ન ક્યારે જાય. ૭
- જે જેના સંબંધમાં, આવે કરે તે યાદ,
જ્ઞાની શ્વેત બને અને, મોહી ધરે ઉન્માદ. ૮
- આ વિશ્વમાહિ નામ ને રૂપો ધરી તુ અવતર્યો,
કર્મે અનાદિ ઝાલથી સંસારમાં ફેરા રૂપો,
આ ભવવિષે તુ સ્વોત્તતિના પથને પામ્યો ખરે,
અવતાર શુભ ભાવે ધરી પરમાત્મજીવનના ભણે. ૯
- તવપથમાં જે હુ ખડા તે સહુ ટળો ભક્તિબળે,
પરમાર્થ જીવન તવ બને, ભાવી શુદ્ધિદાવડે,
પ્રગતિ પથે આગળ વડો પરભવ વિષે શુદ્ધિમ રહો,
આશી. અમારી એ ફલો કર્તવ્યના બળને લહો. ૧૦
- અધ્યાત્મજીવન બહુ વધે શ્રી સદ્ગુરૂની ભક્તિથી,
નિશ્ચલ અવિચલ શાંતિને પામે અનુભવ શક્તિથી,
શ્રી જૈન આસન દેવતાઓ શીઘ્ર તુજને શુભ કરો,
શુદ્ધ ભક્તના ઉચ્ચાસથી જન્માતરે વૃદ્ધિ ધરો. ૧૧
- આ ભવવિષે સ્નેહી નહિ સંતાય ને છાનો રહે,
જે પૂર્વના સંબંધ તેને હૃદય ઝટ પરખી લહે,
જન્માતરે એવી ત્રિથિતિ સહુ જીવની સંસ્કારથી,
સંબંધ થાતા કર્મથી આશ્ચર્ય તેમાં કો વથી. ૧૨

વેદાન્તનાનનો નૈનધર્મ તત્ત્વજ્ઞાનમાં આપેક્ષનયોથી અતર્ભાવ થાય છે શ્રી શંકરાચાર્યે પ્રતિષાદેલ પ્રદ્ધાનો સત્તા અને વ્યક્તિ નયથી આત્મતત્ત્વમાં સમાવેશ થાય છે અને તેમની દર્શાવેલ અનિર્વચનીય માયાનો મોહાદિદ્રવ્યભાવ કર્મ પ્રકૃતિમાં અતર્ભાવ થાય છે શંકરાચાર્યે માયાને અસત્ કથી છે અને પ્રદ્ધા સત્ કથ્યું છે તે અપેક્ષાએ છે પ્રદ્ધાવિના અન્યતત્ત્વ નથી એમ કહ્યું છે તેથી કંઈ જડતત્ત્વને નાશ થતો નથી પણ આત્મિક અધ્યાત્મ સ્વરૂપ વિના અન્ય વસ્તુનો મોહ ન થાય તદર્થે અધ્યાત્મ ચિતામાં તે વચનના ઉપયોગનો આશય સમજવામાં આવે તો નૈન સમ્યગ દર્શિત છે

રાગદ્વેષ કર્મમાયા છે તે આત્માની પેઠે દ્રવ્યરૂપ નથી અશુદ્ધ પર્યાયરૂપ છે માટે તદપેક્ષાએ માયા અસતી છે પણ તેની વિવિધતામાં ખુબ્બની પેઠે અસત્ નથી, એકાત સમૂહનય સત્તાથી કેવલદ્વૈતવાદની ઉત્પત્તિ છે અન્ય વ્યવહારાદિનયોની સાપેક્ષતા હોય તેને કેવલાદ્વૈતવાદ છે તે સમ્યક્રૂપે પરિણમે છે પ્રભુ મહાવીરદેવ કહે છે કે આત્મા તેજ અદ્ધ કર્મ ટળતા પર માત્મા ચક્ષુ બને છે માટે આત્મા તેજ પરમાત્મા છે અપ્પા સો પરમપ્પા શ્રી શંકરાચાર્ય કહે છે કે જીવ તે શિવ છે શંકરાચાર્યે જ્યારે પ્રદ્ધાવિના અન્ય વસ્તુતત્ત્વનો સ્વીકાર કરતા નથી ત્યારે પ્રભુ મહાવીરદેવ આત્મા અને જડતત્ત્વ એમ બે તત્ત્વને કેવલજ્ઞાનથી પ્રકાશે છે આત્માની અપેક્ષાએ જડતત્ત્વ અસત્ છે જડતત્ત્વની અપેક્ષાએ જડસત્ છે પણ આકાશ ખુબ્બની પેઠે અસત્ નથી સામ્ય દર્શન પણુપુરુષ (આત્મતત્ત્વ) પ્રકૃતિ(જડતત્ત્વ) એ બેનો સ્વીકાર કરે છે નૈયાયિક અને કણ્વાદનું વૈશેષિક દર્શન પણુ આત્મતત્ત્વ અને જડ એ બે તત્ત્વનો સ્વીકાર કરે છે મુન લમાનો, ઓસ્તિયો અને જરથોસ્થીઓ પણુ આત્મતત્ત્વ અને જડતત્ત્વ એ બે તત્ત્વને માને છે વેદમાં પણુ આત્મા અને જડતત્ત્વની સિદ્ધિ કરેલ છે વલ્લ સત્ય જગન્નિમિશ્યા નદ

નાનાસ્તિ કિંચન જોમા આત્માને સત્ય કહેલ છે અને જગત્ને
 મિથ્યા કહેલ છે પણ વ્યાવહારિક દૃષ્ટિએ-અપારમાર્થિક દૃષ્ટિએ
 જગત્ સત્ય છે, અને પારમાર્થિક દૃષ્ટિએ શ્રદ્ધા સત્ય છે એમ તે
 માને છે તે આત્માના જ્ઞાનનંદ છે, પણ જડ જગત્મા જ્ઞાનનંદ
 નથી જડજગત્મા જ્ઞાનનંદ નથી તેની અપેક્ષાએ
 અધ્યાત્મ ચિંતામા જગત્ને મોહ ઉઠાડવાને જગત્ને મિથ્યા
 કહેલ છે એક આત્મા તેજ સાંભૂત છે પણ જડમા આનંદ
 જ્ઞાન નથી તેથી તે સાંભૂત નથી એમ જણાવવાને તથા આત્મા
 વિના અન્ય જડમા મન ન દેવું તેમ જણાવવાને જગત્ને
 મિથ્યા કહેલ છે, પણ જગત્ તેના રૂપે ત્રણ કાલમા જગત્ રૂપે
 છે એ તો કંઈ કોઈનું કરેલ નથી અસ્તિ અને નાસ્તિ અપેક્ષાએ
 છે નિષેધની અપેક્ષાએ અસ્તિ છે અને અસ્તિની અપેક્ષાએ
 નિષેધ છે જે કોઈ પણ રૂપે છે તેનો અન્યાપેક્ષાએ નિષેધ છે
 માટે આત્મ તત્ત્વ અને જડતત્ત્વ એ બે તત્ત્વની સિદ્ધિ થાય છે
 અધ્યાત્મ જ્ઞાનદશાની વિચારણામા સ્વપ્નોપમ વજગત્ (અર્થાત્
 સ્વપ્નની ઉપમાવાળું જગત્ છે) એમ કહેલ છે ઉપમા એક
 દેશી હોય છે ઉપમેય જગત્ છે તેને સ્વપ્નની ઉપમા આપીને
 જગત્ની ક્ષણિકતા અસારતા દર્શાવી છે શ્રુતિનું એજ તાત્પર્ય
 છે પણ એ શ્રુતિ કંઈ જગત્ સર્વથા અસત્ છે એમ પ્રતિપાદન
 કરતી નથી, એમ અપેક્ષાએ બાળવાથી હઠ કદાચ મિથ્યાભુક્તિ
 ટળે છે, શ્રી શંકરાચાર્ય આત્મા એક છે એમ પ્રતિપાદે છે
 શ્રી મહાવીર પ્રભુ કહે છે કે આત્માઓ વ્યક્તિની અપેક્ષાએ અનંતા
 છે, સંગ્રહ નયસત્તાએ એક આત્મા છે શ્રી સ્થાનાગ સૂત્રમા
 પ્રભુએ કહ્યું છે (યમે આયા યક આત્મા) એક આત્મા છે
 તે આત્માઓની સત્તાની અપેક્ષાએ છે નયોની અપેક્ષાએ એવી
 રીતે આત્મા માનતા સાપેક્ષ સંગ્રહનય આત્મ મત્તાથી શૂંકર-
 ચાર્યની આત્મતત્ત્વ માં યતાનો જૈનદર્શનમા અતર્ભાવ થાય છે
 અને રામાનુજ વગેરે અનેક આત્માઓ નાને છે તેઓની માન્યતાનો
 વ્યવહાર નય સાપેક્ષ જૈનદર્શનમા અતર્ભાવ થાય છે શ્રીસ્તીયે,

મુગલનાનો, નૈયાયિકો વગેરે અનેક આત્માઓને માને છે
 તેથી તેવી નાન્યતાનો આપેશ વ્યવહાર નયે જેન દર્શનમા અતર્ભાવ
 થાય છે શ્રી મહાવીર પ્રભુએ સાત નયોના વાઙને આઠાદવાઢ કહ્યો છે
 અને એવી - સાદાદ દૃષ્ટિથી વેદવેદાંત આદિ સર્વ ધર્મના પુસ્તકો
 વાચુ છુ ત્યાં તેમા અપેક્ષાએ જૈનધર્મત વની માન્યતાઓ
 અશે અશે સમજાય છે અને મુને મિથ્યા શાસ્ત્રો પણ સમ્ય ।
 જ્ઞાનરૂપે પરિણમે છે સમ્યગ્ દૃષ્ટિને સ્વાન્યધર્મ સિદ્ધાંતાદિ શાસ્ત્રો
 અને જડવેતન સર્વ જગત્ પણ આત્મોન્નતિમા સર્વરૂપે પરિણમે
 છે, અને તેથી આત્મશુદ્ધિ થતી જાય છે સિન્ન સિન્ન અસ
 ખ્ય ધર્મ દૃષ્ટિએને સાપેક્ષ નયદૃષ્ટિએ વિચાન્તા હ સના જેવી
 સમ્ય દૃષ્ટિ પ્રગટે છે, તેથી આત્મા અને જડ જોનો લેહ પડે
 છે અને આત્મામા જનતજ્ઞાન આનંદનો અનુભવ થાય છે
 ધર્મશાસ્ત્રોને સાન નયોની અપેક્ષાએ વિચારી તરતમયોગે સત્યનું
 જ્ઞાન કરવું પણ શાસ્ત્રવાસના ન રાખવી અને સિન્ન સિન્ન
 માન્યતા લેહે રાગદ્વેષ ન કરવો દુનિયાની પેઠે શાસ્ત્ર
 દુનિયામાથી અપેક્ષાએ સત્ય મહત્ત્વ અને શાસ્ત્રવાસના
 મોહથી મુક્ત થવું જે ધર્મશાસ્ત્રોમા વીતરાગભાવ પ્રાપ્ત કરવાનો
 ઉપદેશ છે વીતરાગદેવ શુદ્ધ ગુરૂ અને સર્વ નયસાપેક્ષ શુદ્ધ
 ધર્મનું જમા પ્રાંતપાદન કરેલું છે તેવા શાસ્ત્રોનું અવલંબન કરવું અને
 આમાન્ય મનભેદે મુઝાવું નહિ વીતરાગ મહાવીર પરમેશ્વર અને
 શુદ્ધ ગુરૂને ધ્યેય તરીકે માની તેમનું અવલંબન કરવું, ધ્યાન
 ધરવું સર્વ મત પન્થધર્મ દર્શન શાસ્ત્રોમાથી મધ્યમ્ય ભાવથી
 અને શુણ્ણહણ બુદ્ધિથી સત્ય અશે અશે મહત્ત્વ કરવું પણ
 વિવાદ ખડન વગેરેની માયાકૂટ કે જેવી સ્વપરને હિત ન થાય
 તેવી બાબતમા ન પડવું જૈનધર્મ શાસ્ત્રોમા સર્વ શાસ્ત્રોનું રહસ્ય
 આવી જાય છે, જેમ નિષ્પક્ષપાત બુદ્ધિથી જણાવુ છુ જૈનશાસ્ત્રોનો
 પન્નિપૂર્ણ અભ્યાસ કરીને સર્વ નયોનું જ્ઞાન કરી પશ્ચાત્ વેદાંતાદિ
 શાસ્ત્રોને વાચવામા આવે તો તેમાથી અપેક્ષાએ સમ્યગ્ સત્ય
 મહાય છે, અને સાત્ત્વિક બુદ્ધિ જ્ઞાનને પ્રગટાવી શકાય છે સર્વ ધર્મ

શાસ્ત્રોનો સાર એ છે કે ગૃહસ્થાવાસમા અગર ત્યાગાવસ્થામા મનવાણી કાયાની શુદ્ધિ પૂર્વક આત્માની શુદ્ધિ કેવી દયા, સત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય, સતોષ, ક્ષમા, વિવેક, વિનય આદિથી મનની શુદ્ધિ કરવી અને મોહાદિક કર્મોરૂપ આવરણોને ટાળી પૂર્ણાનંદ જ્ઞાનમય આત્માનો વ્યક્તિથી આવિર્ભાવ કરવો આત્મા અને કર્મનું સમ્યક્ જ્ઞાન કરીને જીવો કર્મથી કેવી કેવી નાટકીયાની પેઠે પ્રવૃત્તિ કરે છે તેનો વિચાર કરવો આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપમા રમવું અને મોહને પ્રગટતા આત્મોપયોગથી વારવો આત્માના શુદ્ધ ધર્મને પ્રકટાવવા પુરૂષાર્થ કરવો મતમતાતરમા મુઝાવું નહીં રાગદ્વેષની વૃત્તિઓ ક્ષીણ થતા આત્માના જ્ઞાનનો પ્રકાશ થાય છે, માટે રાગદ્વેષની વૃત્તિઓને ક્ષીણ કરવા પુરૂષાર્થ સેવવો મત્રી, પ્રમોદ, માધ્યસ્થ્ય અને કારણ્ય લાવનાને મનવાણી કાયાના વર્તનમા ઉતારવી સર્વ જીવોની સાથે જેમ બને તેમ આત્મભાવે વર્તવું સર્વ જીવો ઈર્ષના વશ છે એમ જાણી તેઓના આત્માઓનો દોષ ન જાણવો પણ તેઓના આત્માઓને લાગેલા કર્મોનો દોષ છે એમ માનવું કે જેથી કોઈ આત્માને શત્રુભૂત માની મોહી ન થવાય કર્મદષ્ટિથી કર્મનું સ્વરૂપ વિચારવું અને આત્મદષ્ટિથી આત્માનું સ્વરૂપ વિચારવું શુદ્ધાત્માનું ધ્યાન ધરવા કર્મદષ્ટિનો ઉપયોગ ન રાખવો આત્મસત્તાનું ધ્યાન ધરવા સહેજે સર્વાત્માઓની સાથે એક્યાત્મભાવ અનુભવાય છે, એકાન્ત કર્મો તરફ કર્મદષ્ટિથી જોવું એટલે તેઓપર રાગદ્વેષ વૃત્તિ વચ્ચે નહિ જડવસ્તુઓમા પણ સ્થાપના અપેક્ષાએ અનુભવી સ્થાપના કરી આત્માનો ઉપયોગ ધારવો, તેથી વિશેષતઃ શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપ પ્રગટે છે અને તેથી જડ જગત્મા પણ આત્મિક પ્રકારે શુદ્ધિથી અવલોકવા માટે સર્વ સ્થિતિદ ગ્રહ સર્વ આત્મા પ્રકાર છે એવી ભૂતિને ઋષિએ કહી છે તેથી કર્મ જડ તે ચેતન થતું નથી પણ જડ ચેતનમા આત્મભાવના પ્રકારથી અનુભવી અત્યંત ધ્યાન થાય છે એજ શ્રુતિનો અર્થ અનુભવ છે તેમ

જગત્ પણ વસ્તુતઃ પ્રજ્ઞ છે એવો શ્રુતિનો પ્રતિપાદ મુખ્ય અર્થ નથી એમ જાણીને તીર્થંકરોની જડમૂર્તિયોમા પણ તીર્થંકરભાવની બુદ્ધિથી ભક્તિ કરતા આત્મામા ધ્યેયાકારે રૂપાકારે સત્ય તીર્થંકરનું ચરણ પરિણમે છે તેથી આત્મા તેવા શુભ સ્વરૂપ પ્રગટાવીને તીર્થંકર જિન પરમાત્મા બને છે, એવી અપેક્ષાએ જડમૂર્તિયોમા પણ દેવગુરુની સ્થાપના પૂજ્યભાવભક્તિથી કરતા આત્માની શુદ્ધિ થાય છે માટે પ્રતિમા મૂર્તિની, શુદ્ધાત્મભાવ પ્રગટાવવા માટે ઉપયોગિના છે પ્રજ્ઞનું ધ્યાન ધરવા માટે જડ જગત્ પણ પ્રજ્ઞની પ્રતિમારૂપ અપેક્ષાએ છે જેનું નિરાકાર પ્રજ્ઞમા મન ન કરે તેઓને પ્રતિમા મૂર્તિદ્વારા પૂજાભક્તિથી આત્મશુદ્ધિ થાય છે આકાર પ્રજ્ઞની સેવા ભક્તિથી નિરાકાર પ્રજ્ઞનું ધ્યાન ધરવાની યોગ્યતા પ્રકટે છે પ્રેમનો સ્વભાવ છે કે તે મૂર્તિમા પ્રભુ અનુભવી શકે છે દેવગુરુની મૂર્તિમા યાવત્ દેવગુરુભાવ પ્રગટે છે ત્યાં સુધી મૂર્તિ પ્રતિમાની સેવા ભક્તિની ઉપયોગિના છે એમ જાણી નાવત્ જડમા પ્રેમ પ્રગટે છે તાવત્ જડમા પ્રભુ પ્રતિમા સ્થાપીને ભક્તો આત્મશુદ્ધિ કરે છે તેમા ખડન મડન વાદવિ વાદની જરૂર રહેતી નથી પ્રતિમા પૂજા, વસ્તુતઃ મનુષ્યના શ્રદ્ધાપ્રેમ સ્વભાવથી અનાદિકાલથી અનતકાલ પર્યંત ગમે તે રૂપના વર્ત્યા કરશે તમારે તમારી દશા પ્રમાણે વર્તવું શ્રીની મૂર્તિ દેખીને જેને મોહ પ્રગટે છે તેને અવશ્ય વીતસગની મૂર્તિનું અવલોકન લેવું જોઈએ જડ પદાર્થોમા જ્ય સુધી મોહ પ્રગટે છે ત્યાં સુધી પ્રભુગુરુની પ્રતિમાદ્વારા પ્રભુ ગુરુના શુભોમા ધારણા ધારવાની જરૂર છે જે તીર્થંકર પ્રભુ અમર ગુરુનું ચરિત જાણવાથી તે અત્યંત પ્રિય આદર્ય લાગે તે પ્રભુ ગુરુની પ્રતિમાની ભક્તિથી પ્રભુ ગુરુના શુભોમા તત્ત્વીન થઈ તે શુભોને આત્મામા પ્રકટાવવા શુભોની સ્મૃતિ તથા પ્રભુનું ધ્યાન ધરવા માટે જ્યાં સુધી મૂર્તિદ્વારા પ્રભુ ગુરુમા લયલીન થવાય ત્યાં સુધી અવશ્ય પ્રતિમા પૂજા ભક્તિની અત્યંત ઉપયોગિના છે એમ મૂર્તિપૂજનો ખુલાસો

જાણ્યો. એક અપેક્ષાએ શાસ્ત્રો પુસ્તકો પણ વિચાર જ્ઞાન ચારિ-
ત્રાદિકની મૂર્તિયો છે તથા હૃદયની પ્રતિમાઓ છે અશ્વરો પણ
સ્થાપના છે તેનાથી શુદ્ધગમદ્વાગ જ્ઞાન મળે છે માટે શાસ્ત્રોની
પૂજાભક્તિની ઉપયોગિતા સિદ્ધ કરે છે જેઓના હૃદયમા સર્વ
ધર્મશાસ્ત્રોની મૂર્તિયો પ્રગટી છે એવા જ્ઞાની શુદ્ધોની-સતોની-
મુનિયોની સેવા ભક્તિ કરી આત્મશુદ્ધિ કરવી. સર્વ ધર્મ ત્રાધ-
નોથી આત્મશુદ્ધિ તેજ સાધ્ય છે અપેક્ષાએ સર્વ ભાગ્યને
વિચાર કરવો. આત્મામા અનંત જ્ઞાન છે અને તે સત્ છે
આત્મામા અનંતજ્ઞાન આનંદ છે પણ મોહાદિ કર્માવરણો દ્વારા
છે ત્યાં મુખી પ્રગટ થતું નથી આત્મોપયોગે આત્માનું જ્ઞાન
ધરવાથી અને સમભાવ સમોપયોગરૂપ સનાધિમા ન્દેશથી
મોહાદિ આવરણો દગતા સ્વયમેવ જ્ઞાનાનંદ વ્યક્ત થાય છે વાણી
દ્વારા તેવા જ્ઞાનથી મહાત્માઓ ઉપદેશ આપે છે ત્યારે તે શાસ્ત્ર
શ્રુતિ-શ્રુતજ્ઞાન રૂપ થાય છે માટે આત્માનું જ્ઞાન પ્રચલિત માટે
સદ્ગુરુ અને ધર્મશાસ્ત્રનું અવલંબન કરી આત્મામા જ્ઞાન દેવતા
શાસ્ત્રો તે અનેક તરતમયોગે થએલા જ્ઞાનીઓના વિચાર
અનુભવો છે જેમ જેમ આત્મામા લક્ષ્ય ગામી જ્ઞાન દેવતા
તેમ તેમ વીતરાગ શાસ્ત્રોના અનુભવો બધી થાય છે તે માટે
સત સમાગમ કરી પૂર્ણ જ્ઞાનાનંદને વેળે આત્મામા અનંદ થાય
તેજ વૈકુઠ-મુક્તિ છે આત્મામા અનંત અનંદ, અનંત જ્ઞાન
છે માટે તેના ઉપયોગી થૈ અનંત જીવન પામે

इत्येव अहं न नन्दार गति

લેખક યુદ્ધિસાગર

મુકામ પાદરદ

સવત્ ૧૮૭૫ શ્રાવણ સુદિ ૨

સાચું કે તત્ત્વ સુશ્રાવક રાચચ દબાઈ રવચ દબાઈ-આત્મારામ
 ખેમચ દ વગેરે યોગ્ય ધર્મલાભ. ધર્મની ખાસ ચોટ લાગ્યા વિના
 આત્માનો અનુભવ થતો નથી તો પછી બીજી શું કહેવું ? ગુરૂઓ
 દેવો તારવા માટે સહાયકારી છે પરંતુ જીવોને અન્તરદૃષ્ટિથી પૂર્ણ
 વિશ્વાસ નથી મોહીને બહિરાત્મભાવ ગમે છે, અતરાત્મભાવ ગમતો
 નથી પોતાની પરીણા માટે કશું માત્ર પણ વિચાર ન થતો હોય,
 ત્યાં અથ માટે અભિપ્રાય બાધવો તે મૂઢતા છે દેહ નામના
 અધ્યાસ વિનાની ભક્તિ હોવી ભેદએ સકામ ભાવનામાંથી નિઃકામ
 ભાવનામાં મથા વિના ભક્તિ રમનો આસ્વાદ લેઈ સકાતો નથી
 સત્સમાગમ વિના કોઈ પણ જીવ ઉચો આવી શકે નહિ. જીવને
 પોતાના માટે ખાસ કાળજી હોય તો હજારો ગાઉ સૂધી જાય
 અને આત્મલોભ આપી કંઈ મેળવી શકે, ગુરૂના કદા પ્રમાણે
 ન ચાલતા આત્મા પોતાની પાસે રહેલા મનના કદા પ્રમાણે
 ચાલે છે તેથી આત્માનો અવાજ સાંભળી શકતો નથી ધર્મ
 સાધન કરશે.

લેખક યુદ્ધિસાગર

મુકામ પાદરદ.

શ્રાવણ સુદિ ૫ સ ૧૮૭૫

સાચું કે તત્ત્વ સુશ્રાવક શા મળિલાલ વાડીલાલ યોગ્ય ધર્મલાભ
 પત્ર પહોંચ્યો.

અશુભ કર્મોદયથી દુઃખ પડે તેથી ગભરાવું નહિ. બાહ્યના
 મુખ અને દુઃખ, વાળની છાયાપર આવે ૪ અને જાય છે
 ધર્મીને પૂર્વભવના કર્મોદયથી દુઃખ ભોગવવું પડે ૪ પણ તેથી
 તે દેવગુરુ ધર્મથી વિમુખ થતો નથી પુરેપાર્ય કરતા કર્મોદયથી
 દુઃખ પડે તો પણ હિંમત ન હારવી જે કરવું તેનો ઘણો વિચાર

કરવો કર્મ લોગવતા મોહ ન કરવો, તેમજ આનદી રહેવું
આકાશની પેઠે આત્માને સર્વ સગ છતાં અમગ બાણીને નામ-
રૂપના મોહથી મુક્ત રહેવાના વિચારો કરવા નકામી વાતો ન
કરવી નકાસુ ઘોણવું નહિ પોતાની પાછળની જીદગીપર વિચાર
કરી જવો આત્માવલગી થવું પોતાની પ્રસન્નતા જાતે ન કરવી
અનુભવ થયા વિના કોઈનાપગ મત ન બાધવો વિચારીને ઘોણવું
કોઈના ખૂરામા હિલા ન રહેવું વિશ્વાસીના વિશ્વાસનો ભંગ ન
કરવો સમયાનુસારે વર્તવું દેવશુર ધર્મની આરાધના
કરતા રહેશે

इत्येन ॐ अहं महावीर शान्ति ३

લેખક જીવિસાગર

સુઃ વિનયુર

સાપુદ તત્ત્વ સુશ્રાવક શા રાયચદ રવચદ યોગ્ય ધર્મલાભ
સ તાનપર રવાભાવિક રાગ હોય છે ત્રિભુવનના મૃત્યુથી તમને
હૃદયાઘાત થાય તેમા આશ્ચર્ય નથી શરીર નામ જેવા પ્રગટે
છે તેવા વિષયે છે પોતાની કુર્ષ જાણવની અન્ય આત્મા અને
શરીર અન્ય તે પોતાના નથી આત્મા અમર છે તેથી તેનો શોક
ઘટતો નથી જો શરીરનો શોક કરવો માનો તો તે પણ સદા રહેતું
નથી વસ્ત્રની પેઠે શરીર બદલાય છે તેમા મોહ શે ? ત્રિભુવનનું
શરીર અને આત્મા જન્મે આયુધ્યથી સળધી હતા આયુધ્ય ક્ષયે
તેની પેઠે શોક કરનારને પણ જવાનું છે, તેની સ્ત્રીની પણ ચિંતા
કરવા જેવું નથી તેના કર્મ પ્રમાણે જન્મ્યું છે અને જનશે વશના
અસ્તિત્વ માટે પણ શોક કરવો યોગ્ય નથી, કારણકે તે ઇચ્છાધીન
નથી પ્રેમયોગથી શોક કરતા હો તો તે પણ યોગ્ય નથી તેના
આત્માની સાથેનો પ્રેમ સત્ય છે તેતો તપુ કાલમા એક સરજો
છે, શરીરનો પ્રેમ ક્ષણિક છે, જો શુષ્કનો પ્રેમ હોય તો શુષ્કથી

પુત્ર થાઓ, શોકની જરૂર નથી મોહથી મુઝાવુ તે આત્માની
અજ્ઞાનતા છે મોહથી કોઈ સત્ય શાન્તિ પામ્યું નથી અને પાન
નાર નથી નામરૂપના મોહને વિસરો ॥ અજ્ઞાનથી વારવાર ન મરો
આત્મભાને જાણતું થાઓ ॥ વિશ્વમા આવુ સર્વત્ર બન્યા કરે છે
માટે વ્યવહાર જાણવી આત્મોપયોગે રહો

સવત્ર ૧૯૭૬ ના શ્રાવણ સુદિ ૨

લેખક બુદ્ધિમાગર

મુઠ વિજાપુર

સવત્ર ૧૯૭૬

મુ મારણસા તન સુશ્રાવક શા પોપટલાલ સુનીલાલ શા
સોમચંદ શા નાચલાલ લલ્લુભાઈ શા ચંદુલાલ તલકચંદ આદિ
યોગ્ય ધર્મલાભ તમારો સાપ્તસરિક સમાપના પત્ર પહોંચ્યો કોઈની
સાથે વેર બુદ્ધિ ન રાખવી આત્મા અને કર્મનું સ્વરૂપ સમ
જવા માટે આત્મજ્ઞાનના પુસ્તકો વાચવા, યુવાવસ્થાના જેટલું
ધર્મસાધન કર્યો તેટલું થશે યુવાવસ્થા હારી તેણે સર્વ હાર્યું
યુવાવસ્થા જીતી તેણે સર્વ જીત્યું યુવાવસ્થાનો સદુપયોગ કરો
જેની મગતિથી શુભશકિત આદિનો લભ મળે તેની મગતિ
કરો ૧ બીર અને વિવેકી થાઓ મન ઘોડાપર આત્માને સ્વાર
બનાવો. અધર્મથી પાછા હટો નીતિથી પ્રમાણિક બનો ધર્મ
સાધન કર્યો,

અર્ધ ૪ મહાવીર જ્ઞાતિ ૩

લેખક બુદ્ધિસા ૧૨

મુઠ વિજાપુર

સવત્ર ૧૯૭૬ દ્વિતીય શ્રાવણ સુદિ ૪

શ્રી સાચુદ્દ તત્ર સુશ્રાવક શા રામચંદ સ્વચંદ યોગ્ય
ધર્મલાભ. પત્ર પહોંચ્યો વાળી સમાચાર જાણ્યા પુસ્તકો છપા
વવા ભાઈ ત્રિબુવન પાછળ પાસસે રૂપેયા કદા તે જાણ્યું પુસ્તક

છપાવવા વિચાર થશે તો જણાવીશ આ સાલમા લેખન વાચન કરતા આત્મશુદ્ધોપયોગમા રહેવા વિશેષ કાલ કાઢુ છું જેમ જેમ હું ખ રોગ આવે છે તેમ તેમ અતૂરમા વિશેષ ઉપયોગ રહે છે જીર્ણોત્થાને જે કાઈ થાય છે તે વૈરાગ્ય તથા આત્મોપયોગમા વૃદ્ધિ માટે થાય છે કોઈ પેતાનું છે નહિ અને યવાનું નથી આત્માની શાંતિ આત્માજ પ્રાપ્ત કરી શકે છે આત્માને અન્યથી શાંતિ આરામ થયો નથી માટે મિથ્યા જ્ઞાન્તિ ત્યાગ કરે પોતાની શાંતિ માટે સ્વર્થમય જાળન થી, અંતની ઉપયોગિતા મારી ગણવા કરતા ત્રિભુવનના આત્મા માટે ત્રિભુવનની ઉપયોગિતા સારી ગણવી એજ પરમાર્થ દૃષ્ટિ છે આત્માજ આત્માનો ઉદ્ધાર કરી શકે છે એ જીવી જનો, અને સર્વ વિપત્તિયોને આત્મોપયોગે સહન કરે કર્મનો ઉદય જે આવ્યો તે સમજાવે વેદી ત્યો આપણે અન્યોના અવલજનમા વિશ્વાસ માની મુખ માની ઠગાવુ ન જોઈએ મર્વ બાબતમા નિર્લપ નેવાનો અભ્યાસ કરો! જેટલો અશુદ્ધ રોગ થયો હોય તેટલો વૈરાગ્ય થાય છે તોજ આત્મા સમજાવે આત્મભાવમા રમી શકે છે જે થયું છે અને થશે તેમા કર્મ મુખ્ય રેતુ જૂત છે અને તે કર્મનો કટા આત્મા છે તો પછી તેના ભોક્તા જો તે ન્યાય છે કર્મની ન્યાય સત્તાને તાજે થઈ કર્મનું દેવુ ચૂકવવુ જોઈએ આત્મજ્ઞાન થયા પછી ઉદયમા આવેલા કર્મો ભોગવતા અનેક કર્મની નિર્જન થાય છે અને તેથી આત્મામા નવો પ્રકાશ જ્ઞાત થાય છે એવો આત્મ પ્રકાશ મેળવો કર્મ ભોગવના વીર જનવુ જોઈએ અને હિમત રાખી કર્તવ્ય કરવુ

સુકામ મુળાઈ તર સુશ્રાવક મેસાણાવાળા આ મોહનલાલ નગીનલાલ ચેગર ધર્મતાલ વિ પુણ્યલાન દશ્યામાથી આત્માન દ દશ્યામા જવામા આત્મજ્ઞાની થવું મિચ્છાત્વી અજ્ઞાનીને પુણ્યલથી આનંદ મળે છે એવો નિશ્ચય વર્તે છે અને તેની પ્રવૃત્તિ પણ ખામ પુણ્યલાનદની (જડાનદની) પ્રાપ્તિ માટે હોય છે ગહિ રાતમા પુણ્યલાનદી હોય છે અન્તરાતમા પુણ્યલનો લોગી હોય છે છતાં તે પુણ્યલમા આનંદ છે એવા નિશ્ચયવાળો હોતો નથી, તેતો આત્મામાજ સત્ય આનંદ માને છે, લોગાવડીકર્મના ઉદયથી જુહાવામી તીર્થકદાની પેઠે તે પૌણ્યલિક વસ્તુઓનો લોગી બને છે પણ અતરમા પૌણ્યલિક વસ્તુઓની આસક્તિ નહિ હોવાથી અ તરમા અલોગી હોય છે અને આત્માના આનંદશુભના લો । લોગવવાનો પ્રેમી બને છે આત્મજ્ઞાની આત્માના આનંદનો નિ શ્ચયી હોય છે તેથી તે શરીર ઇન્દ્રિય અને મનદ્વારા પૌણ્યલિક આનંદ લોગવવાના નિશ્ચય રાગ પરિણામથી મુક્ત હોય છે સમ્યક્જ્ઞાની આત્માનદની શ્રદ્ધાપ્રીતિ પ્રવૃત્તિવાળો છે તેથી તેને અવશ્ય પણ સવશ્ય પરિણમે છે પુણ્યલમાજ સુખ છે એમ દૃઢ નિશ્ચય કરનાર પુણ્યલાનદી અજ્ઞાની છે એમ જાણવું દેહ દ્વાન દેવલોક અગર સ્વર્ગના સુખ લોગવવાની ઇચ્છા તે પુણ્ય લાનદીનું લક્ષણ છે કેટલાક લોકો પુણ્યલાનંદ અને આત્માનંદને એક કરી જાણે છે તે જાનાની છે કેટલાક આત્માનંદનો અનુ ભવ કરી શકતા નથી પણ આત્માનંદની શ્રદ્ધાપ્રીતિ ધારણ કરે છે તેવા લોકો પેકી કેટલાક આત્માનંદને જ્ઞાની શુદ્ધની કૃપાવી પામે છે અને કેટલાક પાછા પુણ્યલાનંદમા પાછા આવે છે પુણ્યલાનંદના પ્રદેશમાથી આત્માનંદ પ્રદેશમા જતા વચ્ચે પડવાના કારણો પણ હોય છે અને ચડવાના કારણો પણ હોય છે, એકવાર બે આત્મા

નદ રસનું આસ્વાદન થયું તો તે પછી દેહ ઇન્દ્રિયાદ્વારા દેહ ઇન્દ્રિયાદિ વસ્તુઓના લોગભા આનંદબુદ્ધિ નહોતી નથી, પરંતુ દેહ આમડીરસ તથા રૂપરમનો મોહ રહેતો નથી સર્વ ઇન્દ્રિયોની પ્રવૃત્તિ છતાં અતરુમા ઇન્દ્રિયદ્વારા રસ લોગવવાની બુદ્ધિ રહેતી નથી એવી દશા પ્રાપ્ત કરવા માટે આત્માનંદી સદ્ગુણો સમાગન અને તેમના શરણની જરૂર છે સર્વ પ્રકારે બાહ્યતર ધર્મ સાધન કર્મનુષ્ઠાનો આચરવાનું મુખ્ય કારણ આત્માનંદ પ્રાપ્તિ કરવી તેજ છે મનુષ્યદેહે જીવતા છતાં એકવાર પણ આત્માનંદ લોગવ્યો તો જીવું લેજો કે આત્માનંદ માટે જે પ્રેમ તે પ્રેમ છે બાકી મોહરાગ છે આત્માનંદ પ્રાપ્તિ માટે એવશ્યક સત સાધુનું અવલંબન કરવું સર્વ આત્માઓપર પ્રેમ તે પ્રેમ છે અને જડવસ્તુઓપર રાગ તે મોહ છે આત્માનંદ રસ ટ્રિપ્તિ માટે જીવવું તે આત્મજીવન છે બાકી જડ વસ્તુથી સુખ લોગવવા જીવવું તે જડ માયાજીવન છે આત્મજીવને જીવવા ઉપયોગી થાયો ! આત્મજીવન તે સ્વતંત્ર સ્વરાજ્ય છે એવું સ્વતંત્ર આત્માનંદ રાજ્ય પામેલાને બાહ્ય રાજ્યની શી જરૂર છે ? દેહનું આરોગ્ય અને દેહની પાપરહિત નિર્દોષ વર્ત્યપ્રવૃત્તિ અને ધર્મકાય શુષ્ઠિ તે દેહનું સ્વરાજ્ય છે વાણીની નૃત્ય વ્યાપાર પ્રવૃત્તિ તે વાણીનું સ્વરાજ્ય છે મનની શુદ્ધ અને અધર્મ કાય રહિત પ્રવૃત્તિ તથા મનોશુષ્ઠિ તે મનનું સ્વરાજ્ય છે મનવાણી કાયાનું આત્માના તાણે રહેવું અને આત્માદેહાદિ પ્રવૃત્તિમા અગર નિવૃત્તિમા આત્માનંદ અનુભવવો તે આત્માનંદ રાજ્ય છે બાહ્ય વસ્તુઓની આશા તૃષ્ણા વાસનાથી આત્માનો આનંદ પ્રાપ્ત થતો નથી આત્માનંદ નિત્ય છે અને પુણ્યલોનંદ અનિત્ય છે વર્ણ ગંધરમ સ્પર્શવાણા પુણ્યલોચી લે આનંદ માનવો તે પુણ્યલોનંદ છે આત્માના આનંદ અને શાતામા લેદ એ પુણ્યલોનંદ તે શાતાવેદનીય છે પુણ્યોદયથી શાતાવેદનીય અર્થાત્ પુણ્યલોનંદની પ્રાપ્તિ છે આત્મજ્ઞાનીને શાતાવેદનીયનો લોગ છે પુણ્યલોનંદ વર્તે છે પણ તેમા તે આત્માનંદ માનતો

નથી અને પુણ્યલાનદ લેવા માટે સર્વ વિશ્વ લોકો બાહ્ય રાત્ર્ય
 વ્યાપાર સમજ વગેરેની વ્યવસ્થા કરે છે અને રાગદ્વેષથી મુક્ત
 હોને આત્માનદ તરફ લક્ષ્ય રાખતા નથી આત્માનદની પ્રાપ્તિ
 તેજ પરમાત્માની-પરમેશ્વરની પ્રાપ્તિ છે આત્માનદનો એકવા-
 પણ અનુભવ આવ્યા વિના પુણ્યલાનદની આનંદિત મૂલતી
 નથી પુણ્યલાનદ માટે જનનીનાર જન્મ મરણ કર્યા પુણ્યલાનદની
 પાછળ અનંત દુષ્ણ છે પુણ્યલનો મોહ અને આત્મ પ્રેમ બંને
 સાથે રહી શકે નહિ આત્માનદનો અનુભવ આત્મા પત્રી
 પુણ્યલોગો છતાં પણ તેમા રસ ન પડે ત્યારે આત્માનદ રાત્ર્યમા
 મુક્તિ રાત્ર્યમા પ્રવેશ થાય છે પુણ્યવત્રી શુદ્ધિ સિદ્ધિ મહત્તા
 તે સ્વપ્નની પેઠે દક્ષિણ કલ્પિત છે તેમા રાગદ્વેષથી ભવ પર પ
 રાની વૃદ્ધિ થાય છે સ્વપ્નકલ્પનાજન્ય સુખ સમાન બાહ્ય
 રાત્ર્યાદિકના દક્ષિણ સુખની પાછળ અનંત દુષ્ણ છે વિષયાનદ
 પુણ્યલાનદ, લોગાનદ વિષયરમ, ઇન્દ્રિય સુખ તે એકજ પર્યાય
 વાલી શબ્દો છે વિષયાનદી શુભામ છે અને આત્માનદી પ્રભુ છે
 આત્માનો આનંદ પામવો હોય તો પ્રથમ આત્મજ્ઞાન કરવું
 જોઈએ આત્માનદી શરીરથી જ્ઞાનપાનાદિ સર્વ વ્યવહાર કરે છે
 પણ તે આનંદ તો આત્મામજ અનુભવે છે તેથી તે શાતાવેદનીય
 કારક વિષયોના અભાવે મસ્ત રહે છે રાગાવસ્થામા પણ તે
 આત્માનદથી આનંદી દેખાય છે જે લોકો આત્માનદની ઇચ્છાએ
 બાહ્ય વિષયોને ત્યાગે છે અને આત્માનુભવ કરી શકતા નથી,
 તેઓ ઉઠાસીન શુદ્ધ અને રસરહિત અમગીન શોકી દેખાય છે
 એવી વચની દશામાવી પસાર થવું તે મહા કઠીન છે એવી
 વચની દશામા અસંખ્યવાર મનવાણી કાયાની પ્રવૃત્તિ પુણ્યલાનદ
 તરફ થાય છે અને અસંખ્યવાર આત્માનદ તરફ થાય છે ઘડીમા
 જડમા મન અને ઘડીમા આત્મા તરફ મન એમ વાનવાર મન
 કર્યા કરે છે આત્માના સ્વરૂપનું જ્ઞાન થતા અને આત્માનદની
 અશે અશે અખી અનુભવ થતા પશ્ચાત્ અન્તરાત્મદશા પ્રગટે
 છે અને પશ્ચાત્ લોગાવની કર્મના ઉચ્ચથી પુણ્યલોગ જો કે થાય

છે તો પણ આત્માનંદના નિશ્ચયાનુભવ ટળતો નથી તેથી આત્મ-
જ્ઞાનીનો ઉપયોગ (સુકાન) આત્મા તરફ જ હોય છે તેથી તે
અન્તરાત્મદશાના ઉત્તરોત્તર શુભસ્થાનકોમાંથી પસાર થઈ પૂર્ણ-
નંદ જ્ઞાન પ્રાપ્તિરૂપ પરમાત્મપદને પામે છે અન્તરાત્મદશામાં
આત્માનંદનો ભોગ વર્તે છે અને જ્ઞાતાવેદનીયો ભોગ પણ
વર્તે છે પ્રારંભ ક્રમરૂપ જ્ઞાતાવેદનીય ભોગને ભોગવ્યા વિના
'ટૂટકો' થતો નથી જેને જોડવાર પણ વિષયાનંદથી ભિન્ન અત-
રમા આત્માનંદની બે ઘડી સુધી જાણી પ્રગટી તં અવશ્ય પરમાત્મ-
પદ મુક્તિપદને પામે છે આત્માનંદની એવી જાણી ક્ષયોપશમ ભાવે,
ઘણીવાર આવી છે અને એની ઘેનની મસ્તદશા અનુભવી છે એમ
આત્મા કહે છે તમને આત્માનંદનો વિશ્વાસ બેસે તે માટે સ્વગત
દશા જણાવી છે જડવાદીઓ જડમાજ સુખ માને છે પણ મેં તો
આત્માનંદ અનુભવ્યો છે ક્ષાયિકભાવે આત્માનંદની પ્રાપ્તિ માટે
હવે તો ખાસ લક્ષ્ય છે આત્માનંદ તેજ અમૃત છે તેના લોકતા
સુર જ્ઞાની છે પુદ્ગલોનંદના લોકતા અસુર અજ્ઞાની છે આત્માનંદ
અરૂપી છે આત્માજ આત્માનંદનો લોકતા આત્મોપયોગે છે.

લેખક શુદ્ધિસાન

સુઝ લોદા

સપ્ત ૧૮૭૮ માસ સુદિ ૪

સુરત વિદ્યાર્થીજીવન રસિક પ્રિય શિષ્ય-ભાઈ-યોગેન્દ્ર ધન
સુખભાઈ યોગ્ય ધર્મલાભ-પત્રથી સમાચાર જાણ્યા બાદ જ જો
વિષયોનો અભ્યાસ કરતા હોય તોમા તત્ત્વીન થાઓ-વિષયની
સાથે તન્મયતા થવાથી અને વારવાર તેનું સ્મરણ મનન નિદિ-
ધ્યાસન થવાથી તેનું જ્ઞાન પ્રગટે છે વિદ્યાર્થીજીવનનું હયેય
લક્ષ્યમા નાખશે આત્માની ઉન્નતિ થાય એમ પ્રવર્ત્યો કરશે
આ વિશ્વમા આત્મા સર્વ કરવાને શક્તિમાન છે એવા દૃઢ નિશ્ચ-
યથી પ્રવર્તશે આત્માના મદ્દગુણો ખીલે અને મનનાણી કાયાથી

ધર્મ સ્વાર્થ તથા પરમાર્થ ધર્મની પ્રવૃત્તિ થાય એજ યોગનું નુકસાન છે એમ નિશ્ચય કરી જ્યાં ત્યાં યદા તદા પ્રવર્તે નામરૂપના મોહાવસ્થાને જીતે. પ્રથમ આત્માના શુદ્ધ જ્ઞાનાનંદના શુદ્ધ સ્વરૂપના સ્વરૂપને જાણી જોઈને સ્વર્ગીય રાજ્ય તે આત્માનંદ છે તેને આત્મા આત્માવડે સુરૂપના સદ્ગોષ્ઠી પામી શકે છે પ્રભુપદ પામવા માટે પ્રભુ સ્વરૂપ યૌવર્તુ જોઈએ નામ રૂપના મોહથી મરે એટલે પ્રભુમય તમે બનશો તમારા વિદ્યાર્થી જીવનમાં ધર્મ, અર્થ, કામ, અને મોક્ષની કેલવણી શરૂ કરો છો માત્ર પણ આલસ્ય ન કરો સ્વતંત્રતા અને સ્વછંદતાનો ભેદ સમજો પ્રબલ પુરુષાર્થ અને હોશથી આગળ વધો. એવોલ્યુશનના માર્ગમાં વડો.

લેખક બુદ્ધિસાગર.

મુદ્ર લોન્ડોન

મવત્ ૧૯૭૮ માં મુદ્રિત

હું સુખાઈ તન પ્રિય શિષ્ય બાઈ જ્ય તીલાલ ઉત્સવદાલ યોગ્ય ધર્મલાભ-વિશેષ હાલ અભ્યાસમાં પૂર્ણ લક્ષ્ય રાખવું બીજી કોઈ બાબતમાં પડવું નહિ. હિમ્મતથી અભ્યાસ કરો વિપાત્યોને સદ્ધા વિના જોઈ મહાન થતો નથી નેટલુ હું ખેતરલુ ભવિષ્યમાં મુખ્ય છે સર્વ પાઠ્ય પુસ્તકોને વાંચી જવા ઉદ્યોગીને સર્વ સિદ્ધિઓની પ્રાપ્તિ થાય છે વિદ્યાર્થીજીવનમાં ઉત્સાહ રસ, સહાયા, પ્રબલ પુરુષાર્થ, એક ધ્યાન અને નકામી વાતો મોજશોખથી વેગલાપતું તથા વખતસર કાર્ય કરવાની નિયમિતતા ખાસ જોઈએ એવા વિદ્યાર્થીઓની સહાયે દેવો આવે છે તથા યોદ્ધો જેમ શૂરતાથી લડે છે તેમ હુરુરો સાથે લડવું જોઈએ આત્મામાં જન તજાન છે તે સદ્ગુણ ગમ, તથા બાહ્યાભ્યાસ આદિથી પ્રગટ થાય છે આત્માપર આવેલા જ્ઞાન મોહ વગેરે આવરણો દૂર કરો દેવશુરની કૃપા મેળવવા શક્તિના માર્ગ આગળ વધો.

શત્યેય ઝર્ષિ ઝં મહાવીર જ્ઞાન્તિ ૩

અમદાવાદ તત્ર મુશ્વાવક વિદ્યાથી

યોગ્ય

ધર્મલાલ વિશેષ શુદ્ધ હવા, શુદ્ધ જલ, સાત્વિક ખોરાક અને સાત્વિક વિચાર, કસરત અને ભૂખ લાગે ત્યારે લોજન કરવું, એવા નિયમથી શરીર આરોગ્ય બાળવો પ્રાણાતે અસત્ય ન બોલો, તમે મુલાવન્ધ્યામા પ્રવેશ પામ્યા છો વિદ્યાવ્યાસ પર્યંત મનવાણી કાયાથી બ્રહ્મચર્ય બાળવો કામાદિ અશુભ વિચારોને મનમા પેસવા ન દો પ્રમાણિકપણે વર્તો. નિયમિત રીતે અભ્યાસાદિ કર્તાવ્ય કરો વિષયની વૃત્તિઓને ઉશ્કેરે એવું કોઈપણ પુસ્તક ન વાંચો અને એવી કોઈ તરફની વાત પણ શ્રવણ ન કરો કોલેજના મિત્રોની સાથે નકામા ગપ્પા ન મારો. નકામા ઉડાઉ ખર્ચ ન કરો, કુમિત્રની સંગતિ ન કરવી. પોતાના ઘરની સ્થિતિનો વિચાર કરવો. રાત્રી કરતા દિવસે વિશેષ વાંચો, રાત્રીમા મનન કરો. રાત્રીમા દીપકના આશ્રયથી વાચન અત્યંત અત્પ કરો વા બધ કરો પા ડલાઠ વાંચો તો એક કલાક તેજ બાળ-તનું મનન કરો ચિંતા ચોકના વિચારો ને પ્રગટવા ન દેવા માખાપનો ઉપકાર ન ભૂલો. પ્રાચીન જૈન આર્યધર્મનું સહસ્ર સમજ્યા વિના કોઈપણ મત ન બાંધો વસ્ત્ર વગેરેમા અત્પ મન વ્યય કરો દેવગુરુ ધર્મની શ્રદ્ધામા દૃઢ રહો. શુદ્ધ પ્રેમ, શ્રદ્ધા, ઉત્સાહ (દમથી વર્તમાન કાલીન કર્તાવ્યોમા તત્પર રહેવું

લેખક બુદ્ધિમાનર

મુ લોદરા

સં. ૧૯૭૮ માધ સુદિ ૬

સુરત તર ધમજિજ્ઞાસુ રતિલાલ નાનાલાલ યોગ્ય ધર્મલાલ
 વિશેષ તમારા જન્મે પત્ર પહોંચ્યા વાંચ્યા, આનંદ, વિદ્યાર્થી
 જીવન કિંચ કરવું, શુદ્ધ કરવું, શ્રદ્ધા પ્રેમ, ઉત્સાહ, ખત,
 વિનય, વિવેકથી કિંચ થશે, સન્મિત્રોની સેવત કરશે, એક પણ
 દુર્વ્યસનના તાળે ન થશે, વારવાર વિચારી વિચારીને કોઈપણ
 પ્રવૃત્તિ પ્રારંભશે, તમારી બુદ્ધિ શ્રદ્ધા પ્રાતિના આદર્શભૂત કોઈ
 પણ ધમશુરદ્વારા સર્વવ્યાપક પ્રભુમત જીવન પ્રગટાવવા,
 પુરુષાર્થ કરશે તમારા આત્માનો અને પ્રભુનો સાક્ષાત્કાર કરા
 વીને તમને નામ રૂપમા નિર્લેપ રાખી કાર્યયોગી બનાવે તે તમારો
 શુર પ્રભુ શરણ છે, તમારા આત્મામાથી પ્રભુત્વ શુરત્વ તેને
 શુરજનમથી પ્રગટાવે. બ્રહ્મચર્યથી દેહ વીર્યનું રક્ષણ કરે, અને
 અધર્મ કામાદિ અશુભ વિચારો રોકીને આત્મવીર્ય પ્રગટાવે.
 આત્મા તેજ નયોની અપેક્ષાએ હરિ, રામ, કૃષ્ણ, મહાવીર, ખુદા,
 મંશુ આદિ રૂપે અનુભવાશે એટલે તમે આત્માના સ્વરાવ્યના
 પ્રભુ બનશો.

इत्येव अहं ॐ महावीर शान्ति ३

લેખક બુદ્ધિસાગર

મુ લોદરા

સં. ૧૯૭૮ માધ સુદિ ૬

શ્રી સાણુદ તર મુશ્તાવક શા દલમુખભાઈ ગોવિંદજી
 તથા શા લોગીલાલ શાંતિભાઈ યોગ્ય ધર્મલાલ વિ પ્રભુની
 પૂજામા આવસ્ય ન કરવું ધર્મ વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરવું, અગર
 તે ન બને તો અવ્યોગ્ય ધર્મનું પુસ્તક વાચવું નિયમિત રીતે
 કર્તવ્ય કાર્ય કે વુ સામાજિક જડપદાર્થોની અનિત્યતા વિચારી
 તેમા આસક્ત ન થવું દરરોજ એક સામાયિક અને નમુસ્કાર

કારી ગુરૂદ્વાની મહત્તા આજ્ઞાત્વ પાલન પ્રકારયું છે આત્માને દેવ-મહાવીર, વીર, ગુરૂઆદિ શબ્દે વર્ણવ્યો છે, શ્રદ્ધાપત ભક્ત શિષ્ય છે તે શ્રદ્ધા પ્રીત ભક્તિના તોરમાં વેષવ્રતાચાર વગેરે બાહ્ય વ્યવહારને દેખતો નથી અને તે ગુરૂના આત્માની સાથે ઐક્ય અનુભવી સમક્તિદાયક ગુરૂના આત્માને સ્વાત્માનું સમપર્ણ કરે છે અને તર્ક સશય વગેરેને હઠાવી સમાવી ભક્તિની મુખ્યતાએ આત્મમરતીમાં મસ્ત બને છે ગુરૂ તે સર્વસ્વ છે, એવા બાવે પરિણમે છે અને અસ્તિનાસ્તિ ધર્મમય સર્વ દ્ર વ્યો છે તે ગુરૂમાં અસ્તિ નાસ્તિની અપેક્ષાએ દેખે છે બાહિરમાં અને અતઃમાં તે ગુરૂભક્તિ પ્રેમદૃષ્ટિએ ગુરૂને અનેક ભાવે જ્યાં જ્યાં જીવે છે ગુરૂને દેહની અપેક્ષા સંદેહો દેખે છે અને દેહ વિનાની દૃષ્ટિએ આત્મરૂપે નિરાકાર આત્મગુરૂને દેખે છે માત્ર નયોની અપેક્ષાએ જેણે ગુરૂનું જ્ઞાન કર્યું છે, એવા ગીતાર્થ ગુરૂ પાસે ગુરૂગીત ગુહલીનો ભાવાર્થ સમજ્યા વિના તેનો સમ્મગ્ન અર્થ સમજાય તેમ નથી દેવ, વીર, મહાવીર, ગુરૂ અને આત્માને એક ગુહલીમાં સત્તાએ તથા વ્યક્તિએ આત્મગુરૂ સ્વરૂપે પ્રકાશ્યા છે તે સવનયસાપેક્ષ જ્ઞાનીને સવળુ પરિણમે છે એકાત વ્યવહારવાદી બાલજીવની અપેક્ષાએ તે લખ્યું નથી ગુરૂગીત ગુહલીની પ્રસ્તાવનામાં તે સબધી અમારી હાર્દિકશૈલી પરિભાષાએ ખુલાસો કર્યો છે ગુરૂગમથી સાપેક્ષનયે તે જોધ્ય સત્ય છે

इत्येव अहं ॐ महावीर शक्ति ३

લેખક જીવિસાગર

મુદ્રા લોકર

સ ૧૯૭૮ માસ મુદ્રિ ૭

ધી સુભાર્થ તત્ર મુદ્રાવક શા. ત્રિલોચનદાસ છત્રનલાલ
મેગ્ન ધર્મલાલ. વિશેષ તમારો પત્ર નથી જૈનશાસ્ત્રાને ભજુવી ને

પાય વિદ્યાધિયો તૈયાર કરવા માટે શા મહીલાલ મહોકમ
 અમને જે યોજના દર્શાવી હતી તે સખધી અમોએ અમારા
 વિચારો તમને રૂબરૂમાં જણાવ્યા હતા અમદાવાદની મહાસભા
 બરાબ તે પ્રસંગે બાઈ મહિલાલ મહોકમ અમને મળવાના હતા
 પણ તે વખતે મળ્યા નથી હવે તો તમારી ઈચ્છા હોય તો
 રૂબરૂમાં આ તરફ મળશે, ક્યાં મ્યાને શાજા સ્થાપવી તે સખધી
 અમોએ અમદાવાદમાં સ ક વિ ની સલાહ લીધી હતી પણ
 તે કંઈ નિશ્ચયરૂપ સલાહ આપી શકે એમ નથી માટે તમા
 રૂબરૂમાં મળી નિશ્ચય કરવો તમારા એકલા હાથે કરવાનું હોવ
 તો તે કાર્ય જલદી થાય પણ બહુમતી વગેરેથી વાર લાગે તેમ
 તમો બહો ઓ જીતાર્થે મુનિ શુરવિના ગૃહસ્થ વિદ્યાર્થીઓને
 જૈનધાર્મિક શાઓનું અધ્યયન કરાવવું તે મહને યોગ્ય લાગતું
 નથી શુરકુલવાસથી વિદ્યાર્થીઓને ધર્મનું સમ્યક્ પરિણમન
 થાય છે જેને રૂએ તેમ પ્રવર્તે ધર્મ કરવામાં અને મુપાત્રોમાં
 દાન દેવામાં, ધર્મોત્તતિના કાર્યો કરવામાં, જે આજ કરાય તે આજ
 કરવું પણ આવતી કાલપર કાર્ય ન છોડવું, આવતી કાલ
 કેવલી બહો સમુદ્રની ભગતી વખતે જલનો સંગ્રહ કરવો સ્વા-
 શ્રયી બનવું અન્યોની મરજીપર કાર્ય ન છોડવું આત્મલોગ
 આખ્યા વિના કાર્યની સિદ્ધિ નથી કોઈ સારી બોર્ડીંગ સાથે
 ધારેલા કાર્યની વ્યવસ્થા કરવી, અગર બીજી રીતે તેમાં મારી
 સલાહ પ્રમાણે ચાલવું હોય તો રૂબરૂમાં મળવું એક નિશ્ચય
 પર આવી બહો પુન પુન સુ અવસર મળનાર નથી ધર્મના
 કાર્યો કરવામાં ધણુમાત્ર પણ પ્રમાદ ન કરો. ધનથી મહત્તા
 નથી પણ ધન વ્યયથી ધાર્મિક કાર્યો કરવામાં જીવનની મહત્તા
 છે પત્રોત્તર આપશે

દશા ઉત્તમ છે અને તે ઋદુવાળી અત્યંત આવશ્યકતા છે એ
 વાત તમને દૃઢયગ્ન અત્યંત અસર કરતી નથી, પરંતુ સમજવાઈ
 એટલું કે નિરૂત્તિથી આત્માનું જ્ઞાન કરવાનો સમય મળે છે
 સંસારની ઉપાધિના ત્યાગથી મનની આધિ પશુ કેટલીક ટોળે છે
 ઉપાધિ અને વ્યાધિથી કેટલીક શારીરિક વ્યાધિયો પ્રગટે છે
 ઉપનિષદોમા આત્મજ્ઞાનનું એકાત પ્રતિપાદન છે જૈનશાસ્ત્રોમા
 આત્મજ્ઞાનનું સમ્યક્સૂત્રીતે વિવેચન છે જૈનશાસ્ત્રોમા આત્મા અને
 કર્મનું સ્વરૂપ જેવું પ્રતિપાદન વ્યુત્પન્ન છે તેવું વેદોમા અને ઉપનિ
 ષદોમા સર્વનયસાપેક્ષાએ આત્માનું અને કર્મનું સ્વરૂપ યથાર્થ
 વર્ણવેલું નહિ હોવાથી ઈશ્વર, આત્મા, કર્મ વગેરેમા (સકરાચાર્ય,
 રામાનુજ, વલ્લભાચાર્ય, સાખ્ય, જૈમિનિ, મધ્વાચાર્ય, કયાનંદ
 વગેરેએ મૂલ તત્ત્વ બાબતોમા) બિનલિંગ અર્થ કરી લિંગલિંગ
 મત પ્રતિપાદન કર્યા છે જૈનશાસ્ત્રોમા આત્મા, ઇશ્વર-કર્મ-જગત્
 સબધી જે વિવેચન કર્યું છે તેને સાત નયોની અપેક્ષાએ સમ્યક્
 સમજતા અનુભવતા વેદાત્માદિ શાસ્ત્રોમા કથિત આત્માદિ તત્ત્વોનો
 પણ સમ્યક્ ખુલાસો થાય છે અને સર્વ નયોની સાપેક્ષાએ જૈન
 તત્ત્વદર્શનમા વેગતદર્શન સમાય છે, તેમા મનસેદ રહેતો નથી
 એમ જે જૈનશાસ્ત્રો અને વેદાત્માશાસ્ત્રોના વાચન સ્મરણ અનુભવથી
 તથા આત્મજ્ઞાનાનુભવથી ધ્યાન સમાધિથી નિશ્ચય કર્યો છે
 જૈનવર્મ તત્ત્વ જ્ઞાનના શાસ્ત્રોનું સાતનયે જ્ઞાન કરી વેદાત્માશા
 વાચવાથી મધ્વસ્થ ભાવે ઘણો રસ પડે છે અને આત્માનુભવ
 જ્ઞાનમા વૃદ્ધિ થાય છે સાત નયોના જ્ઞાનથી ઉપનિષદોમા જે
 મતલેદ પડે છે તે ટોળે છે વેદાત્માશાસ્ત્રોનું જ્ઞાન કરવું હોય તો
 પ્રથમ જૈન આધ્યાત્મિક તથા દ્રવ્યાનુયોગના શાસ્ત્રોથી અને
 ગાંત જ્ઞાન કરવું કે જેથી પશ્ચાત્ ઉપનિષદોનું અનેકાંત
 દૃષ્ટિથી પરિશીલન થાય છે આત્માનું સમ્યક્જ્ઞાન થાય છે અને
 વ્યવહારની શુદ્ધિ થાય છે

જૈનધર્મશાસ્ત્રોનું, વેદાંતાદિકશાસ્ત્રોનું, બૌદ્ધ શાસ્ત્રોનું તેમજ
અન્યધર્મીય શાસ્ત્રોનું રહસ્ય, દ્રવ્ય ક્ષેત્રકાલભાવથી બાબત,
અને તેની સમાજ સઘ સંબંધ હુનિયાના સર્વ લોકો જીવોપર
નૈતિક સામાજિક શી અસર થાય છે તેનો અનુભવ કરવો અને
જે જે અશ્વે બધા ત્યા સત્યતા હોય તેઓનું પરસ્પર સાપેક્ષ
સંગઠન કરીને ચારિત્રની આરાધના કરવી. મનવાણી કાયાની
શુદ્ધિ કરવી તથા આત્માના ગુણુપર્યાયોની શુદ્ધિ કરવી. સેવા-ભક્તિ-
યોગ, જ્ઞાનયોગ, કર્મ યોગઆદિ અસંખ્યયોગો પૈકી જેને જે યોગમા
રસ પડે અને તેથી આત્મશુદ્ધિ થતી હોય તેને તે રીતે તે માર્ગે
મોક્ષની પ્રાપ્તિ કરવા પ્રવર્તવું એમ જૈનશાસ્ત્ર બજાવે છે,
એવો સાગર જેવો ઉદાર જૈનધર્મનો સિદ્ધાંત છે, તેમા
અસંખ્ય ધર્મોના અસંખ્યયોગોનો અતર્ભાવ થાય છે
જેવી રીતે સાપેક્ષદષ્ટિએ અમે જૈનશાસ્ત્રોમા વેદાન્તતત્ત્વનો
અતર્ભાવ સમાવેશ કરીએ છીએ તેવી રીતે તેઓ જૈનતત્ત્વોનો
વેદાન્તમા સ્યાદ્વાદ દષ્ટિએ અતર્ભાવ કરે તો તેથી સ્યાદ્વાદ જૈનધર્મ
જ્ઞાનનો વિશ્વમા પ્રચાર છે અને મોહનીયાદિ અષ્ટકર્મોથી લોકો મુક્ત
બને એમ વિશેષતઃ સંભવી શકે, અમુક દર્શન મહાર છે અને
અમુક બીજાનું છે એવો મારા ત્હારાપણાનો ભેદ પરિહારીને
સર્વ નયોની અપેક્ષાએ આત્માદિતત્ત્વોનું જ્ઞાન કરવું એમ કર
વાથી મહુને પ્રભુ મહાવીરદેવની સર્વજ્ઞતાનો પૂર્ણ નિશ્ચય થયો
છે ષટ્દર્શનાદિ મતબંધે તે પ્રભુ મહાવીર દેવજિનના અગ છે
તેમ અનુભવાય છે, એવા જૈનધર્મમા સર્વધર્મો છેજ એમ સર્વ
નયસાપેક્ષદષ્ટિએ નિશ્ચય કર્યો છે સર્વ વસ્તુના શુણ્કર્મોની બધ
વસ્થાનો પણ જૈનધર્મમા સમાવેશ થાય છે આત્માની પૂર્ણશુદ્ધિ
તેજ પરમાત્મપદ છે એવી દશ્ય પ્રગટી શકે છે એવી રીતે
અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાથી મહુને હઠ કઠાંગક શુદ્ધિ વિના સત્યનો
અનુભવ થાય છે વ્યવહારથી ગમે તે દર્શની મનુષ્ય હોય-ગમે
તે ધર્મી મનુષ્ય હોય પણ તેનાપર ભેદદષ્ટિ થતી નથી. આત્મ-
ભાવે પ્રાય દષ્ટિ રહે છે શાસ્ત્ર વાસના રહેતી નથી પણ શાસ્ત્રોના

સત્ય રહ્યોનું અપેક્ષાએ સત્ય સમજાવે છે મહારી પાસે સર્વ
ધર્મના મધ્યસ્થ મનુષ્યો આવે તો તેઓને હું સાપેક્ષ દૃષ્ટિએ
સર્વ ધર્મદર્શન તત્ત્વોનો જૈનધર્મ દર્શનમા અતર્કાવિ થાય છે,
તે સમ્યક્ રીતે સમજાવી શકું છું હવે મહારો શ્રુતજ્ઞાનરૂપ સર્વ
ક્રત્ય જ્ઞાનમાયો આત્માનુભવજ્ઞાનરૂપ નિર્વિક્રત્ય જ્ઞાનમા પ્રવેશ
વાનો અનુભવ થયો છે, અને તે દેવગુરુ કૃપાથી પ્રતિદિન વધતો જાય
છે ગુરુગમથી સત્યની મર્વ અપેક્ષાઓ સમજાવે છે સર્વ જીવો
સાથે આત્મદૃષ્ટિથી અતરમા આત્મભાવની લગની રહે છે સર્વ
ધર્મદર્શન મત પથનું સાર એ છે કે પ્રથમ શુદ્ધ પ્રેમરૂપ
ભક્તિથી હૃદયની શુદ્ધિ કરવી સર્વ નયોનો સાર એ છે કે ચારિ-
ત્રની પ્રાપ્તિ કરવી હુશીયારી ટાળવા અને સફળશી મહાવા એવું
જૈનધર્મનું ચારિત્ર તે અધ્યાત્મ ચારિત્ર છે તે આત્મશુદ્ધિકર છે

બહિરાત્મા, અતરાત્મા અને પરમાત્માનું સમ્યક્ સ્વરૂપ
જાણીને તેની ઘડા કરવાથી અને ચારિત્રપાલનથી અંતરાત્મત્વ
પ્રકટે છે આત્માના સ્વરૂપને સાતનયથી જાણુતા તથા નવતત્ત્વને
સાતનયથી જાણુતા તથા પદ્મવ્યને સાત નયથી જાણુતા તથા
ઉપશમભાવ, ક્ષયોપશમભાવ, ક્ષાયિકભાવ, ઓદયિકભાવ અને
પારિણામિકભાવનું સ્વરૂપ જાણુતા તથા દ્રવ્ય કર્મ અને ભાવ
કર્મનું સ્વરૂપ જાણુતા, આત્માની શુદ્ધિ કરવાનું સમ્યક્ શ્રુતજ્ઞાન
પ્રકટે છે આત્માની શુદ્ધતા ગમે તો પરમેશ્વરમા ચિત્ત રાખી
કરો, ગમે તો આત્મામા ઉપરોગ રાખી કરો, ગમે તો સર્વ
જીવોપર શુદ્ધ પ્રેમ સેવાભાવ રાખી કરો, ગમે તો જ્ઞાનયોગથી
કરો, કર્મયોગથી કરો વા મત્રયોગથી કરો, પણ આત્મશુદ્ધિ ધ્યેયને
પ્રમાદથી સૂડી ન જાણો ગુરુની પૂર્વગદા પ્રીતિથી આત્માની
શુદ્ધિમા વિદ્યુત્ત વેગે આગળ વધાય છે આત્માનું સ્વરૂપ જાણુવું

ગ્રાહ્યજીવ છે તથા જાણીને મોહને હજીવો તે ક્ષત્રિયત્વ છે
જૈનધર્મ શાસ્ત્રોમા જણાવ્યું છે કે મોહની પ્રાપ્તિ માટે જે જે
અશે કોધાદિ કપાયોનો ત્યાગ અને યથાશક્તિ ધર્મમા પ્રવૃત્તિ

કરવી તેજ આત્માથીંતુ લક્ષણ છે આત્માને બહુનાર જીવતા છે, બાકી બાહ્યજીવનથી તો જીવનારા દ્રવ્યાત્માઓ છે જેનામા જ્ઞાન પ્રેમરસ નથી તે શુદ્ધ છે Cદાસીન કંઈ પ્રભુરસને પામેલ નથી પુણ્યલક્ષ્મી રસની બુદ્ધિ તે પણ આત્મરસાશ્રિત છે આત્મા, મિથ્યાબુદ્ધિથી પુણ્યલક્ષ્મી રસીલો બને છે અને જ્યારે શુદ્ધપાથી આત્મરસને બાંધે છે ત્યારે આત્મરસનો રસીલો બને છે પુણ્યલક્ષ્મી આનંદરસની જ્ઞાતિ છે પણ આનંદરસ નથી આત્માના શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપને સિદ્ધ અરિહંત તીર્થંકર મહાવીર અહિ-બુદ્ધ-હરિ-રામ-બ્રહ્મ પરમાત્માઆદિ અસંખ્ય નામોથી બાંધે અને તેનો ઉપયોગ ધરે એટલે આત્મશુદ્ધિરૂપ કાર્યની સિદ્ધિ થવાનીજ આત્માનું દર્શન તેજ પરમાત્માના સર્વ નિક્ષેપથી પરમાત્માનું દર્શન છે પાત્ર ઇન્દ્રિયના વિષયની સુખબુદ્ધિ વિના આત્મામા લયલીન થવાથી તથા મનના રાગદ્વેષની વૃત્તિ ઉપશમ થાય જે કાલે જે આનંદ થાય છે તેજ પરમાત્માની પ્રાપ્તિ છે આત્માના આનંદ અનુભવથી સિદ્ધના પર્યાયના અનંત આનંદનો અનુભવ થાય છે પૂર્ણજ્ઞાન અને પૂર્ણાનંદની પ્રકટતા તેજ પરમાત્મદશાની પ્રકટતા છે આત્માનો આનંદ અનુભવવો તેજ પ્રભુની પ્રાપ્તિ અર્થાત્જીવનમુક્તિદશા છે જીવતા વૈકુંઠ મુક્તિ તે આત્માના આનંદનો અનુભવ છે સર્વથા પ્રકારે પુણ્યલક્ષ્મી રસ ન ઉપજે અને આત્માનો આનંદરસ બાંધે પુણ્યલક્ષ્મી ઉભરાઈ ઇલકાઈ જતો લાગે ત્યારે સમજવું કે આત્માની જીવનમુક્તિદશા પ્રગટી છે ચતુર્થ સમ્યગ્દષ્ટિ શુભસ્થાનક ભૂમિકાથી આનંદરસની અથે જાખી પ્રગટે છે વેદાતની પ્રકાશાયલી જીવનમુક્તિનો ચોથા શુભસ્થાનકથી સાતમા શુભસ્થાનકપર્યંતની અતરાત્મદશામા સમાવેશ છે જૈનશાસ્ત્રોમા ચૈદમા શુભસ્થાનકપર્યંત જીવનમુક્તિની દશા છે સર્વથા લખવાનું સાર એ છે કે મનવાણી કાયાની શુદ્ધિરૂપ વ્યવહાર જૈનધર્મે અને આત્માની શુદ્ધિરૂપ વ્યાપક જૈનધર્મને બાંધી તે પ્રમાણે વર્તી જીવતા મુક્તિ સુખને અનુભવે

इत्येव अहं ॐ महावीर शान्ति ३

જમા સુખની પ્રાપ્તિનો ત્યાગ કરી સારી, આત્માના સુખની ઇચ્છા
 કરે છે પણ જડવસ્તુના સુખની ઇચ્છા કરતો નથી દેવલોકના સુખની
 ઇચ્છા કરવી તેમા અજ્ઞાન મોહ છે આત્માની મુક્તિ અને
 સ સારમા સમજાવે વર્તે છે સ સારમા પડવાના ઇચ્છા કરવી
 તેજ અનન્ત દુ ખનું કારણ છે એકવાર લીંટમા સપડાયલી માખી
 બહાર પ્રાય નીકળી શકતી નથી, તેમ એકવાર સ્ત્રીની સાથે લગ્ન
 કરી ઉપાધિમા પડ્યા પછી બહાર નીકળવું મુશ્કેલ છે એને તો
 ચેતવાનો અવસર છે નહીં ચેતે તો યસ્ત્ર ન જડસજ્જના સુવામી
 પણામા દુ ખથી સબડવાનો પ્રયત્ન પ્રાપ્ત થયે તે વખતે ઉપા
 ધિથી છૂટવું મુશ્કેલ પડે જાહિર દૃષ્ટિથી દુ ખ છે અને આત્મ
 દૃષ્ટિથી સુખ છે આત્મસુખ મૂકી વિષયસુખ લોગવવા જતા
 પાછા અનન્ત દુ ખ પડવાના તે નહીં જાણુ. આત્માના સ્વરૂપનો
 વિચાર કર ! જડવસ્તુમા પોતાનું કંઈ નથી જાણુતા છતાં કેમ
 બાહ્યમા સુખાય છે ? મોહબુદ્ધિ તે શુદ્ધ બુદ્ધિ નથી માટે મોહ
 બુદ્ધિની મીઠાશમા હલાહલ વિષ જાણુ ! શરીરવાળી મન પણ
 આત્માથી ભિન્ન છે તો અન્ય કંઈ વસ્તુ ત્હારી પોતાની થશે ?
 તેનો નિશ્ચય કરી સત્યબુદ્ધિના કથ્યા પ્રમાણે વર્ત આત્માના
 ઉદાણુમાથી પ્રગટતા સ્વયં પરાભાષાના અવાજ પ્રમાણે વર્તવા
 માટે જીવ ! શુર જોષ આપી જાગૃત્ કરે પણ વર્તવું તેતો શિષ્યના
 હાથમા છે પ્રમાણિકપણે વર્ત ! નિર્વેખી થા ! આત્માને પૂર્ણ શુદ્ધ
 કરવા સર્વથા ઉપયોગ રાખ.

શ્રી સાનન્દ તત્ત્વ સુત્રાવડ ચા. દલસુખભાઈ ગોવિંદજી
 યોગ્ય ધર્મલાભ વિશેષ તમો ઉપદેશ પ્રમાણે વર્તવા પ્રયત્ન
 કરશે. જૈનાગમોમા ત્યાગી સાધુઓની મહત્તા પ્રભુતા દર્શાવી
 છે વ્યવહારથી અને નિશ્ચયથી સમકિતપ્રદ ત્યાગી સફળરૂને શુરૂ તરીકે
 માનવા. ગચ્છશુરૂને ગચ્છશુરૂ તરીકે માનવા, આમાન્ય ત્યાગી મહા
 પ્રતીઓને ત્યાગી મુનિ તરીકે જાણવા, ઉપાધ્યાય અને આચાર્ય
 સ્વગચ્છના હોય, વા અન્યગચ્છના હોય, તથા અનેક ગચ્છના
 સાધુઓ હોય તેઓનો દ્રવ્ય ક્ષેત્રકાલભાવથી તરતમયોગે વિનય
 કરવો, તથા સેવાભક્તિ યથાયોગ્ય કરવી. ત્યાગીઓ પૈકી કેટલાક
 સાધુઓ હોય છે, કેટલાક આચાર્ય હોય છે, કેટલાક ઉપાધ્યાય
 હોય છે, સફળરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે તેઓની સ્વપરિહિતાર્થે સેવા
 કરવી તરતમયોગે દરેકમા સહેલા શુભોને જોવા અને દુર્ગુણો
 તરફ લક્ષ ન આપવું સ્વગચ્છ અને પચ્છગચ્છના સાધુઓની
 નિદા ખટપટમા ન પડવું શુરૂનિન્દકની સંગતિ ન કરવી આત્માના
 શુભોનો લાભ થાય તેની સંગતિ કરવી કોઈની નિદામા ન
 પડવું જ્યાં ત્યાં દુર્ગુણો છે તે કર્મનું પરિણામ છે, તેથી ઠોઈના
 આત્માને નિદવો નહિ, મનવાણી કાયાના શુભો અને આત્માના
 શુભોનો વિવેક કરવો અસફળૂતશુભોનો-પર્યાયોનો અને સફળૂત
 શુભ પર્યાયોનો વિવેક કરવો સફળરૂની યાત્રા ઝળવામા અને સદુ
 પદેશ શ્રવણ કળ્યામા અપ્રમત્તભાવે વર્તવું જેની સાથે જ્યાં ત્યાં
 જેલુ વર્તવું ઘટે તેમ વર્તવું વ્યવહારમા ઉપયોગી વ્યવહારથી વર્તવું
 અને અતરૂમા નિશ્ચયભાવથી વર્તવું જ્યારે પૂર્ણ પુરૂષાર્થ કરતા
 જ્યાં કાર્યની સિદ્ધિ ન થાય ત્યાં ત્યાં કર્મોદયનું પ્રાણત્ય
 જાણવું સતોની સંગતિ કરવી અને દુર્જનની સંગતિ ત્યજવી
 જ્યાં ઘડાપ્રેમ મૂકવા યોગ્ય હોય ત્યાં મૂકવો કષાયોને પ્રગટતા

ઉપચમાવવા, કોઈના ધર્મની નિંદા ન કરવી, તેમજ અસત્યની પ્રસથા પણ ન કરવી. કટાકટીના પ્રસંગે પણ ઉદમ અને ઉત્સાહથી માર્ગ કરી આગળ ચાલ! અતરૂમા આત્માના શુદ્ધોપયોગે વર્ત અને બાહ્યથી કર્તવ્ય વ્યવહારને કર સર્વ કર્તવ્યમા ઉપયોગી થા! નિર્જલ ન બન, બળવાન થા! સર્વ પ્રકારની શક્તિ યોને પ્રગટાવવા પુરૂષાર્થ કરા ઉદમ, ખત, ધૈર્ય અને આનંદથી મનવાણી કાયાને વશ કરી કર્તવ્ય કરા પ્રામાણિક અને શુદ્ધાત્મ જીવન ગાળ! શુદ્ધદા પ્રેમથીજ આત્મજીવન પ્રગટે છે એવો નિશ્ચય રાખ! આત્માના આનંદે જીવવું તેજ ઇશ્વરી પ્રભુમય જીવન છે એવા ઉપયોગથી વર્ત! નિયમસર અને પ્રતિજ્ઞા પ્રમાણે વર્ત! આત્મોપયોગી થી બનાવશક્તિએ કાર્યો કર! સ્વપ્ન સમાન વ્યવહાર બાજુ અને પશ્ચાત્ કર્તવ્ય કર આત્મા સ્વસ્વભાવે ઉપયોગી થઈ વર્તે એટલે મુક્તિ હસ્તવત્તમા છે ખરું બહુવચ થઈ ઉઠ! કાર્ય કર. આનંદી થા

इत्येव अहं ऋ महाधोर शान्ति ३

વિભાપુરમા-ગૃહસ્થ થાવકે ધર્મ વ્યાખ્યાન

બાહ્યજીવન અને આત્મજીવન પ્રગતિ

જેન ધર્મ શાસ્ત્રોના આધારે ગૃહસ્થ જીવોને તેઓના અધિકાર પ્રમાણે ઉપદેશ છે વિભાપુરમા ચતુર્વિધસહ સમક્ષ આપેલ વ્યાખ્યાન દેશાઈ કાદ્યાભાઈ નયુભાઈ ચેઠ લીખાભાઈ લલ્લુભાઈ ચેઠ પોપટલાલ કચરા શા મોહનલાલ જેથીંગ શા બેચરદાસ પુરોહતમ. પાટિયા વાડીલાલ તથા મફતલાલ શા કાલીદાસ ભગુભાઈ લીખાભાઈ કાલીદાસ શા વાડીલાલ દલમુખ શા કચરા અમીચંદ ચંદુલાલ ગોકલ નાથલાલ મગનલાલ શા

જેથી ગભાઈ માનચદ લલુભાઈ કાલીદાસ વગેરે શ્રાવકો હાજર
હતા તે પ્રસંગે આપેલ વ્યાખ્યાનનો સાર અત્ર ઉદ્ધૃત કરેલ છે,
બાહ્યજીવન તે મનવાણીકાયાનું જીવન છે બાહ્ય પદાર્થોના સબ-
ધથી જીવવું તે બાહ્યજીવન છે, મનવાણી ને કાયાના યોગનું જીવન
અંતઃજીવન માટે બાહ્ય પદાર્થની જરૂર પડે છે ભૂમિ, લક્ષ્મી, ધન,
વિદ્યા, જળ, અગ્નિ, વાયુ, પશુ, પક્ષી, વનસ્પતિ, દૂધ, દહી,
ધી, વગેરેના સબધથી બાહ્યજીવન નભે છે બાહ્યજીવનની રક્ષાને
માટે દેશ, કોમ, સઘ, સમાજ, સાતિ, કુટુંબ, મિત્ર, સ્ત્રી, વગેરેની
જરૂર પડે છે શરીરમા રહેલો આત્મા છે તે પણ મનવાણી ને
કાયા તથા બાહ્ય સંયોગો વિના વિકાસ પામી શકતો નથી
માટે ઉપયોગી બાહ્ય વસ્તુઓ વિના જગતમા રહી શકવા નહિ
બાહ્ય પદાર્થોના સબધથી આત્મિક શક્તિયો બહાર યત્ન છે.
પૃથ્વી, જલ, વાયુ, અગ્નિ, આકાશ, સૂર્ય, ચંદ્ર, વગેરે,
વનસ્પતિ, અન્ન ઇત્યાદિ સર્વની આતરજીવનથી જીવવા માટે
અવશ્ય જરૂર પડે છે બાહ્યપદાર્થોનો દુરુપયોગ ન કરવો
બાહ્ય જીવનને માટે બાહ્યપદાર્થોને નિયમસર યોગ્ય રીતે વાપ-
રવા તે ધર્મ છે, બાકી તેઓનો દુરુપયોગ કરવો એ અધર્મ
પ્રમાણમા વાપરવા તે અધર્મ છે બાહ્યપદાર્થોને જવદારથી
જીવવું તે વ્યવહાર ધર્મ છે, અને આત્માના વિકાસ માટે આરિ-
ત્રથી જીવવું તે આરિત્ર ધર્મ છે ગૃહસ્થાશ્રમ, વ્રજાશ્રમ ધર્મ
વિના એકલણ પણ જીવી શકાય નહિ બધા કુટુંબ દ્વારાવાસમા
વસવું હોય છે ત્યાં સુધી, દેશ, જન્મભૂમિ, દેવી, પશુ, પક્ષી,
સાતિ, સઘ તથા રાજ્યની રક્ષા કરવી ધર્મ છે ગૃહસ્થાવાસમા
એક અણુ જેટલો નિશ્ચય ધર્મ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે, પણ સર્વજ્ઞ
નિશ્ચય ધર્મ પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી ગૃહસ્થધર્મ પ્રાપ્ત કરવો
માટે સર્વવિરતિરૂપ ધર્મ છે તેમા પ્રવૃત્તિ મેવાની મુશ્કાવતો
ત્યાગીઓની સેવા કરી ત્યાગી ધર્મનો સ્વીકાર કરવો ગૃહસ્થ

તમા રહેલું હોય ત્યાં મુખી બાહ્ય રાજ્ય તથા બાહ્ય દેશ તથા બાહ્ય પરિવ્રજાની રક્ષા કરવી પડે છે, અને નીતિપૂર્વક વર્તવું પડે છે તથા દુષ્ટ શત્રુઓથી પાતાનો તથા દેશભૂમિ વગેરેનો બચાવ કરવો પડે છે, અને તે ન કરવામાં આવે તો અધમ થાય છે તથા તેથી પન્તવ્રતા પ્રાપ્ત થાય છે સર્વ પ્રકારની બાહ્યશક્તિયો પ્રાપ્ત કયાથી ગૃહસ્થજીવન બાળવી શકાય છે, તેમાં રૂઝની પેઠે વર્તવું પડે છે બાહ્યજીવન એ બાહ્ય રાજ્ય છે અને આગરજીવન તે આધ્યાત્મિક રાજ્ય છે આગરજીવને જીવવાની દશા ન પ્રાપ્ત થઈ હોય ત્યાં મુખી બાહ્યજીવનના સાધનોનો ત્યાગ કરવો તે અધર્મ છે બાહ્યજીવનમાં રાજ્યનીતિ, સઘનીતિ, કુટુંબનીતિ, વેપારનીતિ વગેરે મર્વ પ્રકારની ઉપયોગી નીતિયોની જરૂર પડે છે તે સર્વ પ્રકારની નીતિયોનું દેશકાલાનુસારે પરિવર્તન થાય છે, અને જે જે લૌકિક વ્યાવહારિક નીતિયો કે જે દેશકાલાનુસારે વિશેષ બાળમાં ઉપયોગી છે તેઓના અવલંબનથી ગૃહસ્થ જેનો વર્તે છે સઘધર્મ અને સ્વાસ્થિત્વને જે કાલે જે નીતિએ રક્ષા તે કાલે તે નીતિ છે બાહ્યની પૂર્વની નીતિયો કે જે વર્તમાનમાં ઉપયોગમાં આવી શકે નહિ તે અનીતિ છે અપવાદની તમા ધર્મ છે અને તે કાલે ઉત્સર્ગનીતિ પ્રમાણે વર્તતા સઘ વગેરેનો નાશ થતો હોય તો ઉત્સર્ગનીતિ તે અધમ રૂપ છે ઔપચારિક ધર્મનીતિયો વગેરે સર્વને સાધનધર્મનીતિરૂપ બાળીને ગૃહસ્થ જૈનો આગરમાં ગુહાત્મીપયોગે ધર્મ ધારી બાહ્યથી અનેક પરિવર્તનો યુક્ત રહે છે અને જનધર્મ રક્ષાર્થે જૈનસઘ રક્ષાર્થે બાહ્યદેશ રાજ્ય ધનશસ્ત્રાદિક બળને સાધન તરીકે વાપરે છે અને જૈનધર્મને રક્ષવો તેજ સાધ્ય માને છે, સમૂહધર્મ તથા વર્ણાદિ ધર્મ તથા આજીવિકા વ્યવહાર ધર્મ વગેરે સર્વપ્રકારના વ્યવહાર ધર્મોને આચરવા પડે છે, અને સર્વ પ્રકારના યોગ્ય કર્મો કરવા પડે છે ગૃહસ્થધર્મ પાળવામાં જે શૂરા નથી તે

ત્યાગી ધર્મ પાળવામા શૂરા થઈ શકતા નથી ગૃહસ્થ ધર્મ પાળવા માટે અનેક પ્રકારના દુ જો-આપત્તિયો સ કટો સહન કરવા પડે છે પોતાને મન આપનાર માતાની સેવા કરવી પડે છે, પિતાની સેવા કરવી પડે છે, વિદ્યાગુરુ, ધર્મગુરુ તથા ત્યાગીની સેવા કરવી પડે છે, સ્વજનોની તથા વૃદ્ધજનોની સેવા કરવી પડે છે, બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય અને શુદ્ર પૈકી વર્ણ ધર્મ પ્રમાણે વર્તવું પડે છે, સર્વ પ્રકારની વ્યાવહારિક વિદ્યાઓની પ્રાપ્તિ કરવી પડે છે, સ્વદેશ, જન્મભૂમિ, લક્ષ્મી, કુટુંબ, પુત્રાદિક વગેરેની રક્ષા માટે અનેક પ્રકારની કળાઓથી ધર્મ્યસુદ્ધ કરીને જીવી શકાય છે બાળકોએ પચ્ચીસ વર્ષ સુધી બ્રહ્મચર્યની રક્ષા કરવી જોઈએ, પુત્રીને વીશ વર્ષની ઉંમર સુધી બ્રહ્મચર્યની રક્ષા કરવી પડે છે, પશ્ચાત્ શુણ્કર્માનુસારે ગૃહસ્થ ધર્મનું સ યોજન થાય છે દેવગુરુ ધર્મની શ્રદ્ધા ધારણ કરીને આવકના બાર વ્રત પૈકી જેટલા વ્રત શ્રદ્ધા કરાય તેટલા શ્રદ્ધા કરવા, અને તે પ્રમાણે વર્તવું અને વર્તતા જે દોષો થાય તેને ટાળવા, પ્રાયશ્ચિત્ત કરવા તે આવક ધર્મ છે સદ્વર્તનથી ગૃહસ્થાવાસ શોભી શકે છે સદ્વર્તન વિના ગૃહસ્થ ધર્મ શોભી શકતો નથી સદ્વર્તનથી આવક ધર્મની શોભા વધે છે ગૃહસ્થાવાસમા નિયમમર અને પ્રામાણિકપણે વર્તવું દુષ્ટ, ચૌર, ખુદની શત્રુઓનો પરાજય કરી તેઓને યથા ચોગ્ય દડ આપવો, તથા ધર્મી મનુષ્યોનું રક્ષણ કરવું અધર્મી ચૌર, દુષ્ટ, અન્યાયી, ખુની, જીત્ની, મનુષ્યોના હાથમા સ્વભૂમિ, ધન, અધિકાર, લક્ષ્મી વગેરે ઉપયોગી વસ્તુઓ જવા દેવી નહિ નાસ્તિક, અધર્મી, દુર્જન, દુષ્ટમનુષ્યોનો વિશ્વાસ ન કરવો શત્રુઓના સામા રહીને જીવાય, એટલું બળ સર્વ પ્રકારે પ્રાપ્ત કરવું બળ વિના એકલા ન્યાયથી જીવી શકાય નહિ બળાદિક વાપરવામા સમ્યગ્દૃષ્ટિઓને અટક દોષ અને પરિણામે બહુ ધર્મ લાભ બુદ્ધિનો વિવેક હોય છે, બળને પણ અટકદોષ થાય અને

સ્વપરને ઘણો ધર્મ થાય, એવી રીતે વાપરવું કળ અર્થાત્ કળા વિનાર્ન
 બળ નકામું ■ શારીરિકબળ, બુદ્ધિબળ, સત્તાબળ, રાજ્યબળ
 લક્ષ્મીબળ વિગેરે સર્વ બળોને પ્રાપ્ત કર્યાથી ગૃહસ્થાવાસમા
 જીવાય છે જૈનોએ વર્તમાન કાલિક યસ્યાદિક સુદ્ધવિદ્યાને શિખવી,
 તથા સર્વ પ્રકારની વિદ્યાનું શિક્ષણ, વ્યાપાર દુનર કલાદિ સર્વ
 શિક્ષણ લેવું જૈન ગૃહસ્થ સુધે પણ એ પ્રમાણે શિક્ષણ
 લેઈ ગમે તે રીતે આજીવિકા ચલાવવાનું બળ મેળવવું સંજ્ઞન
 દુર્જનનો લેહ પારખવો અને દુર્જનોથી સદાકાળ સાવધ રહેવું
 દેવગુરુ ધર્મની શ્રદ્ધાથી વર્તવું શક મનુષ્યોને બુદ્ધિબળની સુક્ષ્મથી
 હઠાવવા અને પદ્ધતા તેઓની સાથે સુક્ષ્મસર વર્તવું વર્તમાનમા
 ગૃહી જૈનોએ બાહ્યજીવનના સર્વકર્મોવડે યુક્ત રહેવું અને અતરુમા
 આત્મબળ પ્રગટાવવું સંજ્ઞન મનુષ્યની સાથે ઠદિ શકતા
 કવવી નહિ અને દુર્જનની સાથે સાવધતાથી વર્તવું
 ગૃહસ્થાવાસમા અપરાધી શત્રુઓની દયા પાળી શકાતી નથી,
 અને નિરપરાધી જીવોની દયા પાળી શકાય છે સૂક્ષ્મ જીવોની
 દયા પાળી શકાતી નથી પણ તેનો ચતના કચચિત્ થાય છે,
 પશુપક્ષી અને મનુષ્ય વગેરે સ્થૂળ જીવોમા પણ જે નિરપરાધી
 જીવો હોય તેમની અહિંસા ધર્મ શકે છે તેથી ગૃહસ્થ
 જૈનો સવાવસાની દયા પાળી શકે જૈનશાસ્ત્રો જણાવે છે. છે એમ
 વીસવસાની દયા પાળવા માટે તો ત્યાગી થવું આ કાળમા
 ત્યાગીઓ પણ ગુણ રાગદ્વેષી ચારિત્ર સહિત હોઈ શકે છે, અને તે,
 બાદથી તો ઉત્સર્ગ અપવાદ ચારિત્ર માર્ગી છે શાસ્ત્રકારોએ
 આવકોને સવા વસાની દયા દર્શાવી છે, અને તેટલીજ દયા
 ખરી રીતે ગૃહસ્થધર્મમા બની શકે છે, તથા પાત્ર પ્રકારના
 મોટા ન્હાનો ત્યાગ કરવો પડે છે, તથા રાજ્યદક ઉપજે એવી
 ચોરીનો ત્યાગ કરવો પડે છે સુખ વગેરે વૈદકમ્મોના આધારે
 ગૃહસ્થને પ્રભાની ઉત્પત્તિ માટે સ્વસ્ત્રીના સમાગમમા બાર માસમા
 નિયમિત સતોષે આવવું પડે છે સ્ત્રીને ગર્ભ રહ્યા બાદ તેના સમા-

ગમમા આવવું તે મહાપાપ છે, સ્ત્રીને બ્યારે સત્તાન દિપન્દ
ચાય અને તે પાવણ મૂકે ત્યારબાદ વર્ષમા નિયમિત વધન
સ્ત્રીના સમાગમમા પુરુષને પ્રજોત્પત્તિ માટે આવવું એવો વૃદ્ધ-
સ્થનો બ્રહ્મચર્ય ધર્મ છે, તથા સ્ત્રીનો પણ એવો બ્રહ્મચર્ય ધર્મ છે
પુરુષે પરસ્ત્રીનો સર્વથા વિષયલોગાર્યે ત્યાગ કરવો અને સ્ત્રીએ
પરપુરુષની સાથે મૈથુન ન કરવું તે દેશધર્મી બ્રહ્મચર્ય ધર્મ
ધર્મ છે ત્રીશ વર્ષની ઉંમર પશ્ચાત્ત લે સત્તિ દિપન્દ
ચાય છે, તેજ દુનિયાનું કલ્યાણ કરવા સમર્થ થાય છે,
અને તેઓ મહાપુરુષ તરીકે પ્રસિદ્ધિને પામે છે પુરુષને
પુત્રાદિ સત્તિ થઈ હોય તો તેણે બીજા વાગ લગ્ન ન કરવું
તથા વૃદ્ધાવસ્થામા લગ્ન ન કરવું સાસનર્થાદિ દલ
પરસ્પર ધર્મ્યેચ્છાની વિરુદ્ધ વતવું તે બ્રહ્મચર્ય ધર્મ
દુષ્ટ ધર્મ છે પુત્ર અગર પુત્રીનો વિવાહ કરવો હેતુ પ્રકાર
અમ પૂર્ણ થયા બાદ કરવો અને તે પણ પન્તેન્દ રેરે કરવો
સમાનશીલનો વિવાહ કરવો એમણે બ્રહ્મચર્ય ધર્મ તરીકે
વીર્યની રક્ષા પરિપૂર્ણ કરવી અને કરાવવી હતા કેવં પ્રજાની
વિદ્યાના અભ્યાસમા પુત્રોને તથા પુત્રીઓને લેણે અને બ્રહ્મચર્ય-
અમને મદદ કરવી. ચારીરિક વીર્યની રક્ષા ઉપર કેવં શ્રદ્ધાએને
આધાર છે માટે બાળકોને અને બાળીકાઓને દુષ્ટ વીર્યથી જાળ-
વાન બનાવવા અને તેઓ બ્રહ્મચારી ને એજ નર્વ પ્રકારના
ઉપાયો યોજવા વૃદ્ધાવસ્થા પ્રાપ્ત થતા અને પુરુષના નર્વ
બ્રહ્મચર્ય મત ધારણ કરવું, અને એજ રીતે સ્ત્રીએ અને સ્ત્રી-
ઓએ બનેલા સુધી લાગીની દીક્ષા કરવું સ્ત્રી અને લાગ-
અમમા રહી જ્ઞાન, ધ્યાન ને સમન્વિત રહેવું તથા પરોપકાર
કાર્યો કરવા, યોગનો અભ્યાસ કરવો, સંસ્કારોનું વલણ રાખવું
અને મહાવીર પ્રભુના નામને જાપવો જેવું
પૂજા દર્શન, મન પડાવસ્યકાદિ કરવું કરવી બ્રહ્મચર્ય
સ્વાર્થમા તથા પરમાર્થમા રહેવું એજ બ્રહ્મચર્ય ધર્મ

તથા પશ્ચિમોને બાળવવા ગાય વગેરે પશુઓનો વધ થવા ન
 દેવો તથા જૈનધર્મીયે તનધન વિગેરે પ્રાણી પ્યારી વસ્તુઓનો
 લાગ કરવો, લક્ષ્મી વગેરે પદાર્થોનો કદાપિ દુરુપયોગ ન કરવો
 તથા વેશ્યા સંગતિ ન કરવી કુલટા સ્ત્રીઓની સંગતિ ન કરવી
 સાત ક્ષેત્રમાં ધનનો સદુપયોગ કરવો જે કાળે જે ક્ષેત્રમાં લક્ષ્મી
 વાપરવાની ખામ જરૂર હોય ત્યાજ લક્ષ્મીનો વ્યય કરવો ગીતાર્થ
 ધર્મશુરની સલાહ લઈને ધર્મ માર્ગમાં ધન વાપરવું.
 સદ્ગુરુ પ્રત્યક્ષ હોય તો ૨ ને વદન કરીને ખાવું વીતરાગદેવની
 મૃતિનું પૂજન વદન કરીને ખાવું દરરોજ સવારમાં વહેલા ઉઠવું
 અને નિત્ય તથા નૈમિત્તિક ક્રમેને વ્યવસ્થા પૂર્વક કરવા, તથા
 પ્રાતઃકાળમાં વ્યાયામ શાળામાં કસરત કરવી કુત્તી કરવી પ્રાણા-
 યામ કરવા ગામની બહાર શુદ્ધ હવાનું સેવન કરવું તથા શુદ્ધ
 જળનું સેવન કરવું, ઘરની પાસે અખાડાની જગ્યા રાખવા અને
 ત્યાં કુરતી વગેરે શારીરિક બળ વર્ધક કર્મ કરવા, હઠ પીલવડ
 વૃદ્ધાવસ્થામાં પણ હઠ વગેરે કસરતો કરવી બાળાઓએ પણ
 પ્રક્ષયયોગ્રમમાં જેવાનું હોય ત્યાં સુધી કસન વગેરે કરવી, પશ્ચાત્તે-
 ઓને ઘડના કામકાજ કરનામાં કસન સમાર્થ બાંધ છે નીતિપૂર્વક ગમે
 તે ધ ધો કરીને આજીવિકા ચલાવવી કુટુંબાદિવૃત્તિ માટે ધ ધો વગેરે
 કરવામાં અનર્થક હરેષ પાપ નથી દારૂનું પાન ન કરવું તથા
 માસનું ભક્ષણ ન કરવું, તથા દારૂ માસના વ્યાપાર ન કરવા
 કે ચાવિકંથ તેમજ ૧૨ વિકન ન કરવો ભુગાન કેદી રમવો નહિ
 સદ્દો ન ખેલવો ચોરીનું કર્મ ન કરવું ચોરને સહાય ન આપવી
 પણ તેઓને ધર્મમાર્ગમાં જોડવા સાહાય્ય આપવી બાતિકુટુંબ
 કામ અને સવનો દ્રેષ ન કરવો અને દેશ સઘ તથા બાતિ
 માટે તેમજ ધર્મમાટે આત્મલોગ આપવો, તથા હાનિકારક
 રૂઢીઓમાં ધનનો વ્યય ન કરવો, તથા કોઈના ઉપર ઉપકાર કરી
 તેનો પ્રતિબદ્ધો ન ઇચ્છવો અસત્યના માર્ગે ન જવું કોઈના
 બતમાં બાળ ન લેવો પોતાની મદદ કોઈ ઇચ્છે તો તેને

યથાશક્તિ યોગ્ય મદદ આપવી ધર્મની ખાળતમા ધર્મ
 ગુરની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું તથા નાટક વગેરે દુ ગ્રેક્ષ્ય કર્મને
 ન કરવા દરદોષ એક સામાયિક કરવા લક્ષ્ય રાખવું. નવરાશના
 વખતમા ધર્મગુર પાસેથી ધર્મબોધ સાલળવો, તથા ધર્મ
 પુ તક વાચવું, - તથા કોઇ પરમાર્થી કાર્ય કરવું, પર્વતિથિ
 દિવસે પોષધ કરવો. ત્યાગી સાધુ વિગેરેને આહાર વસ્ત્ર
 પુસ્તક પાત્ર આદિ ઉપયોગી યોગ્ય લાગે તેવા પદાર્થોનું દાન કરવું હુનિ
 યામા મહે આજીવિકાદિ સાવનોવાળી જૈનકોમ જ્યા સુધી
 રહેશે ત્યા સુધી તે જીવશે. સર્વ ખડમા જનારા અને રહે
 નારા જૈનોને જૈનધર્મના ગુરુઓનો-ઉપદેશકોનો સખધ જ્યા
 સુધી રહેશે ત્યા સુધી તે જૈનધર્મીઓ રહેશે ગુણકર્મથી ચારે
 વર્ણ પૈકી એક ગુણકર્મવાળી પ્રજામા જે ધર્મ વહે છે તે ધર્મનું
 તેની વશપરપરામા અસ્તિત્વ રહેતું નથી, કારણકે તે અન્ય
 વર્ણીય લોકોની હખાયત્વી ગહે છે અને ધર્મયુદ્ધમા તે ખાદ્યજીવ-
 નની સ્વતંત્રતાને રાખી શકતી નથી, એવું જ્યારે જૈનો મમજશે ત્યાજે
 જૈનધર્મીઓની સેવા કરી શકશે જિનેશ્વર મહાવીરદેવના આગ
 મોપર પૂર્ણશ્રદ્ધા રાખવી જૈનધર્મ માટે મરવામા જૈનપણું છે એમ
 હઠ નિશ્ચય કરવો. ગૃહસ્થાવાસમા ત્યાગ ધર્મ યોગ્ય આચાર
 કર્મથી દૂર રહેવું ગૃહસ્થાવાસમા ત્યાગીઓને યોગ્ય એવા આ
 ચારે પાળવાની ઇચ્છા થાય તો ત્યાગી થવું પણ ગૃહસ્થાવાસમા
 ન હોવું ગૃહસ્થાવાસમા ત્યાગી યોગ્ય દયા સત્યાદિ ગુણાનુષ્ઠાનોને
 પાળવાનો ઉદ્યમ કરતા ગૃહસ્થ ધર્મનો નાશ થાય છે અને તેથી
 સઘની અને જૈનધર્મની નષ્ટતા થાય છે પ્રાદ્યજ્ઞાદિ યોગ્ય ગુણકર્મમા
 ચિત્ત થઇને જૈનધર્મનું ગૃહસ્થાવશામા જેટલું બને તેટલું પાલન
 કરવું રૂદ્રે શૂદ્ર યોગ્ય ગુણકર્મની પ્રવૃત્તિ પૂર્વક યથાશક્તિ જૈન
 ધર્મનું પાલન કરવું સમ્યગ્દૃષ્ટિથી આગળ દેશવિરતિ દશામા
 ન આવી શકનારા એવા ચાર વર્ણના લોકોએ દેવગુરુ ધર્મની
 ગુદ્ધ શ્રદ્ધા ધારણ કરવી અને ચતુર્વિધસઘની સેવાભક્તિ ઝન્વી
 ગૃહસ્થદશામા રહેવાને જે હજી નાલાયક હોય તેણે ત્યાગીની

લાયકાત પ્રાપ્ત કર્યા વિના ત્યાગી ન બનવું ગૃહસ્થદશામા પ્રવેશ કરના પહેલા સર્વ બાદાતર શક્તિયોથી યુક્ત બનવું, ગૃહસ્થાવાસમા મહત્કાલ નયુસકને પ્રવેશ કરવાનો અધિકાર નથી ગૃહસ્થદશામા સાધુ જેવી દયા પાળવાની પ્રવૃત્તિ રાખવાથી ગૃહસ્થદશાનો નાશ થાય છે ત્યાગી અવસ્થામા અગર ગૃહસ્થાવાસમા તે તે અવસ્થા યોગ્ય ગુણકર્મોથી વર્તીવું પ્રથમ જીનોએ જીનધર્મ તત્ત્વજ્ઞાનનો જીનનશુર પ્રસેજ અભ્યાસ કરવો જીનધર્મ શુદ્ધ વિના અન્ય પડિતો પાસેથી પ્રાણાતે પણ જીનધર્મ તત્ત્વજ્ઞાન શિખવાનો વિચાર ન કરવો જીનધર્મ તત્ત્વજ્ઞાનનું શિક્ષણ ગ્રહણ કર્યા પછી અને અનુભવ આપ્યા પછી ગીતાર્થ શુદ્ધિ આજ્ઞા પૂર્વક અને ગીતાર્થ શુદ્ધ પાતે અન્ય ધર્મ તત્ત્વજ્ઞાનનો સાપેક્ષા પૂર્વક અભ્યાસ કરવો ગૃહસ્થાવાસમા પચ્ચમાદિકના અથ અથ અધ્ધર્મને પાળી શકાય છે તેથી વિશેષ પાળવાની પ્રવૃત્તિ કંવી હોય તો પછી ત્યાગદશા ગ્રહણ કરવી આશુવિદા ચલાવવાની પ્રવૃત્તિને ગૃહસ્થોએ યથાશક્તિ આદરવી અને ત્યાગીઓનું પોષણ કરવું પચ્ચમારક કલિયુગમા દાનાદિક ગુણકર્મ અનુમારે જે જે ધધા હુજર કલથી બાદ ધન ધાન્યાદિકની પ્રાપ્તિ થાય તે પ્રમાણે ધધા કવો ભેદએ ગૃહસ્થાશ્રમી જોનો પ્રથમ અને અપ્રથમ રાગદ્રેષ પ્રવૃત્તિવાળા હોય તેઓના દેશવિરતિવતો વગેરે ઉત્સર્ગ માર્ગ અને અપવાદ માર્ગ સહિત હોય છે, તેઓ દેવશુદ્ધ ધર્મની શ્રદ્ધામા અચળ રહે છે ગૃહસ્થદશામા દેવશુદ્ધ ધર્મની લક્ષિત જ મુખ્યતાએ છે પચ્ચમારકમા દેશકાલજુસારે ગૃહસ્થ જોનો દેશધર્મી ધર્મ કાલાનુસારે પાળી શકે સર્વ ગૃહસ્થ જોનો બાદ ગુણકર્મથી વિત્ત લિત્ત ગુણકર્મી હોય છે અને ધર્મની શ્રદ્ધા પ્રીતિથી એક સરખા હોય છે અને એકબીજા માટે સર્વ સ્વાર્પણ કરે છે ક્ષેત્રકાલાનુસારે ધધા કર્યા વિના જીનગૃહસ્થોથી બાદશ્રવન નભાવી શકાય નહિ કલિયુગમા જોનો જો અસલના રીતરીવાજ પ્રમાણે એકાતે ચાલવાનો કદાચહ કરશે તો દુનિયામા બાદશક્તિયોથી પ્રજ થશે કલિયુગમા કલિયુગ શ્રેનાદિક અનુસારે વર્તીને સાધુ સધ પોતાનું પરપરા અસ્તિત્વ

બાળવી શકે છે ધર્મસકામદશાથી પ્રવૃત્તિ કરવી અને અધર્મ
 સકામભાવનો ત્યાગ કરવો કલિયુગમા દેવગુરૂની ભક્તિ જ મુખ્ય
 તાએ ગૃહસ્થોને કલ્યાણકારી છે જૈનધર્મથી બ્રહ્મ યજ્ઞને જે
 સ્વરાજ્ય ઈચ્છે છે તે મહામૂઢ છે સ્વગત્ય, સ્વદેશ, કુટુંબ, વગેરે
 નો ત્યાગ કરવાનો પ્રસંગ આવે તો તેઓનો ત્યાગ કરવો પણ
 જૈનધર્મનો ત્યાગ ન કરવો જૈનધર્માર્થ સ્વરાજ્ય સ્વદેશ વગેરેનું
 રક્ષણ કરવું બાહ્ય સ્વદેશ સ્વગત્યાદિ શક્તિયોનો ગૃહસ્થદશામા
 સ્થિતિ હોય ત્યાસુધી ત્યાગ ન કરવો ગૃહસ્થદશામા સર્વ કર્તવ્ય
 કાર્યો કરવા પણ અતરૂથી આત્માને નિર્લેપ રાખવો જૈનોએ
 ધર્મની બાબતમા જૈનધર્મ ગુરૂની સલાહ પ્રમાણે વર્તવું જ્યારે
 આપત્તિકાલનો પ્રસંગ આવે ત્યારે ત્યાગીઓને અને ગૃહસ્થોને
 આપદધર્મ સેવવો પડે છે તે કાલે જૈનોને અપવાદ ધર્મથી વર્તવું
 પડે છે હાલમા આપત્કાલ એકદર રીતે જોતા જણાય છે માટે
 આપત્કાલમા આપદધર્માનુસારે ગૃહસ્થોએ અને ત્યાગીઓએ
 સ્વસ્થ અધિકારે આપદધર્માનુસારે વર્તવું અને હૃદયમા દેવગુરૂ
 ધર્મની શ્રદ્ધા પ્રીતિથી જીવવું જૈનોની સખ્યા ઘટવી એજ
 જૈનધર્મપર આપત્કાલ છે જૈનધર્મના શ્રદ્ધાવત જૈનને, જિનમંદિર
 ન્યાવર તીર્થ કંતા પણ મહાન્ માનવો જૈન હશે તોજ જૈનન્યાવર
 તીર્થો રહેશે જૈનોને સર્વ પ્રકારે શ્રદ્ધાભક્તિ પૂર્વક સહાયકરતા
 પુણ્યાનુબંધી પુણ્યબંધ અને નિર્જરા વાય છે અને તેથી આત્મશુદ્ધિમા
 ક્ષણે ક્ષણે વૃદ્ધિ થાય છે પોતાના ઘરના બાળકો અને બાલિકાઓને
 પ્રથમ જૈનધર્મમા પૂર્ણ શ્રદ્ધાજી કરવા અને અતુર્વિધ
 સંઘની સેવાભક્તિ માટે મરીને આત્મજીવને જીવી શકે એવા
 મરજીવા બનાવવા, એમ વર્તવું તે જૈનસંઘની ઘરમા જડેતા
 સેવાભક્તિ દરવાનું કૃણ મેળવવાનું છે પુત્રાદિકની પણ જૈનભાવે
 સેવાભક્તિ કરવાથી મોહથી દૂર રહેવાય અને પુત્રાદિકની ઉન્નતિ
 કરી શકાય છે જૈનો સમ્યગ્દષ્ટિના બળે જે જે કરે છે, લોગવે છે,
 જે જે મનવાણીકાયાની પ્રવૃત્તિ કરે છે, તેમા અદ્યદોષ અને બહુ
 ધર્મ પ્રાપ્ત કરી શકે છે એક કોઠીમા ઉપથી ચોડું અનાજ નાખ

વાના અને અને મુણાથકી ઘણું અનાજ કાઢવામા આવે તે
 એ પદ્ધિવસમા કોડીમા અનાજ રહેતું નથી તેમ સમ્યક્દષ્ટિવાળા
 જેનો આમારમા ઠહસ્થધર્મ પ્રમાણે વર્તતા છતાં અપકર્મ બાધે
 છે અને બહુ કર્મને ખેરવે છે તેથી અપકાલમા તેઓ સિદ્ધ
 બુદ્ધ પરમાત્મપદ મેળવે છે ઠહસ્થદશામા ત્યાગીના જેટલો ધર્મ
 પાળી શકાય નહિ, નીતિ પણ અશયી પાળી શકાય છે, પણ અતરમા
 સાપેક્ષ શુદ્ધબુદ્ધિ અર્થાત્ ધર્મની બુદ્ધિનો આશન હોવાથી
 આત્માની શુદ્ધિ થાય છે ઠહસ્થામા લક્ષ્મી આદિનું બળ,
 યુદ્ધાદિ સામગ્રીનું બળ ધારણ કરીને જીવી શકાય છે ઠહસ્થ
 દશામા ત્યાગીના જેવું વર્તવું તે વ્યભિચાર ધર્મ છે તેથી મૂઢ્ઢ
 ધર્મની પડતી થાય છે ઠહસ્થાવાસમા અનિયમિત વર્તન તેજ
 નર્વ પ્રકારની અશક્તિનું તથા પડતીનું મૂળ છે ઠહસ્થદશામા મુખ
 હુ ખ આવે તેથી હર્ષિત ન બનવું, તેમજ દીન ચોકાતું ન બનવું
 મૃત્યુથી નિભય બનીને દરેક કર્તવ્ય કર્મ કરવું પણ જે કાર્ય
 કરવું તેમા કદિ કરવું નહિ બાત્યાવસ્થાથી દારૂ આદિ કોઈપણ
 ભતના વ્યસનના તાબામા ન આવી શકાય તે માટે બાલકોને
 અને બાલિકાઓને અસરકારક ઉપદેશ આપવો અને તે પ્રમાણે
 વર્તવવા પુરુષાય કવો બૂબ લાગે ત્યાગે ખાવું અને નિયમિત
 ખોરાક પચે તેટલો વાપરવો બાહ્યમલનાશાયે જલન્નાન તથા
 શુદ્ધ હવાથી સ્નાન કરવું, મનને આનંદમા રાખવું, બધ શોક
 દિકના ખરાબ વિચારો ન કરવા અને પુરુષાર્થ કરતા બિચુલ
 ખામી ન રાખવી, છેવટે પુરુષાર્થ કરતા કર્મનું બળ વિશેષ જણાય
 ત્યારે કર્મોદયથી આત્મા ન્યારો છે એમ ભાવવું - અતિ ખાવું
 નહિ અતિ પ્રયત્ન ન કરવો કર્મ ખાવું અને ગમ ખાવી એકા
 તમા ભૂતકાલીન અને વર્તમાન સ્થિતિનો વિચાર કરવો ગીતાર્થ
 શુરને શુભ ખાનગી વાત કહેવી બાત્યાવસ્થાથી સર્વ પ્રકારની
 વૈદકીય વિદ્યાઓનો અભ્યાસ કરવો અને અન્યોને કરાવવો શરી
 રમાથી કોઈપણ રીતે વીર્યનો નાશ ન થાય એવી રીતે શરીરથી
 અને મનથી વતવું નવરાચના વખતમા પારમાર્થિક કાર્યો કરવા

અને ઉત્તમ પુરુષોના જીવનની સાથે સ્પર્ધાવાળું જીવન ગાળજો. સર્વથા બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવાની પ્રથમ તુલના કરવી આત્માનાં પરીક્ષા કરવી પડેલા તુ બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવાની ખાતરી થાય તો પછી બ્રહ્મચર્યવ્રત અગીઝાર કરવું વિષયભોગથી કદાપિ શ્યાતિ કોઈને થઈ નથી અને થવાની નથી ભોગાવણી કર્મનો ઉદ્વેગને અનુભવ કરવો અને પરસ્પરની આગેગ્યતા અને ગુણ કર્મની સમાનતાએ ગૃહસ્થ ધર્મના પાલન માટે પરસ્પર ધર્મ્ય લગ્નથી ધર્મ કર્મ કરવા. ક્ષયરોગી, રક્તપિત્ત, કોલી, મધુપ્રમેહી, ભગંદર વગેરે ભય કર તથા જેથી જાગીઓના વશની કન્યા તથા પુત્રની સાથે પુત્ર પુત્રીનું લગ્ન ન કરવું ગૃહસ્થ દયામા ઉત્તમ પવિત્ર જીવન ગાળવું અને દરરોજ પડાવચક્ર કર્મ કરવા કે જેથી આધ્યાત્મિક શુદ્ધિ થાય. મનવાણીકાયાની શુદ્ધિ કરવી વિષયભોગોને ભોગવતા મનવાણીકાયાના વીર્યનો ક્ષય થાય છે, માટે અત્યંત ઉપયોગ પૂર્વક વર્તવું સરીર અને મનના ખોરાક કરતા આત્માના જ્ઞાન-નહકપ ખોરાક માટે વિશેષ લક્ષ્ય હેતુ જ્ઞાનનન્દની પ્રાપ્તિ વિના કદાપિ સતોષ થનાર નથી ગૃહસ્થાશ્રમમા સર્વ પ્રકારના ધંધા કરવાની છૂટ છે, દારૂ અને માસ વગેરેનું ભક્ષણ ન કરવું અને તેનો વ્યાપાર ન કરવો અને જેઓ કરતા હોય તેઓની અનુમોદના ન કરવી પશુઓનો, વધ અને પખીઓનો નાશ થતો અટકાવવો. ગૃહસ્થાશ્રમમા પોતાનો, કુટુંબનો, ધનભૂમિ વગેરેનો, નાશ કરવા ઉદ્યુક્ત થએલાઓની સાથે તથા નૈનધર્મીઓનો નાશ કરનારાઓની સાથે બલકલથી યુદ્ધ કર્યા વિના છુટકો થતો નથી તેથી તેમા દયા હાકલને ખાય એવું ન બનવું ભ્રષ્ટ્રએ, એવી રીતે ગૃહસ્થાશ્રમમા વિવેકથી વર્તવાનું થાય છે શક્તિ, છતાં દયા કરવાનો અધિકાર છે નિર્બલને સત્રુની, અપેક્ષાએ દયાનો અધિકાર નથી, પોતાની શક્તિયોનો અય થાય એવી રીતે સમાનધર્મીએ પરસ્પર ન વર્તવું ભ્રષ્ટ્રએ ઘર વગેરે રહેવાના સ્થાન પાસે ગદ્દી ન રહેવી ભ્રષ્ટ્રએ શુદ્ધ હવા જલ પ્રકાશનો લાભ મળે એવી રીતે રહેવું ભ્રષ્ટ્રએ. વિવ્રતીય વિધર્મીય મનુષ્યોનો પૂર્ણ અનુભવ કર્યા વિના તેઓના પર

એકદમ વિશ્વાસ ન મૂકી દેવો ભોધ્યો સર્વ પ્રકારના જલનેઃ
 દુરપયોગ ન કરવો ભોધ્યો દેશકાલ અનુસારે નીનધર્મના બાહ્યા-
 ચારોમા ફેરફાર થાય છે યુરોપ, એશિયા વગેરે દેશની પ્રબલો
 દેશકાલ અનુસારે જેટલા અને તેટલા ધર્માચાર પાળવાને અધિકારી
 છે સર્વ ખડવાળા મનુષ્યો બાહ્યધર્મ ક્રિયાચારમા એક સરખા
 પ્રવૃત્તિવાળા થઈ શકે નહિ આજીવિકાના સાધનોમા દેશકાલ
 અનુસારે પરિવર્તનો થયા કરે છે માટે તેમા એટલા રૂઢિના
 આશ્રહી ન થવું, કારણ કે દુનિયા પરિવર્તન શીલ છે તેમા
 પરિવર્તનો થાય છે અને થવા કરશે સસાગમા ગૃહસ્થાવાસમા રહીને
 ધ્યેય તો આત્માની પૂર્ણ શુદ્ધિ કરવાનું રાખવું પશ્ચાત્ત જેટલું
 અને તેટલું કરવું પણ સાધ્યને બૂલવું ન ભોધ્યો પ્રાચીન અને
 અર્વાચીન રીતરીવાજ આચારો અને વિચારાના જોયોગ, સમાજ,
 અધિકાર, વ્યક્તિત્વ આદિની અપેક્ષાએ સત્ય અને અસત્યનો
 વિવેક કરવો દેશકાલ દ્રવ્ય ભાવની અપેક્ષાએ સત્ય-ધર્મ આદિ
 સમજવું દેશકાલ આદિની અપેક્ષાએ સત્ય હોય છે તે અન્ય
 દ્રવ્યોન કાલાદિકની અપેક્ષાએ અસત્ય ગણાય છે અને બાહ્યધર્મ
 છે તે અધર્મ ગણાય છે, અને ધર્મ તે અધર્મ ગણાય
 છે ઔપચારિક ધર્માદિકની બ્યાખ્યાઓમા વિચારોમા અને
 તેના આચારોમા દેશકાલાનુસારે કરોડો મનુષ્યોની અપેક્ષાએ
 અસખ્ય ધર્મના પરિવર્તનો થાય ॥ પણ તત્ત્વજ્ઞાનમા
 સિદ્ધાંતો જે જે કેવલીએ કથન કરેલા છે તેમા ફેરફાર થતો નથી,
 એમ ગૃહસ્થાવાસી જે જીનો જાણે છે તેઓ આત્માની તથા
 બાહ્યની પણ ઉત્પત્તિ સારી રીતે કરી શકે છે આત્મજ્ઞાની ગૃહસ્થો
 એ પ્રનાણે જાણતા હોવાથી અનેક પ્રકારના હઠકંઠાચ્છ હલેથ
 ખડનાદિ દોષોથી મુક્ત થાય છે, તેઓની એવી દૃષ્ટિ થયા બાદ
 તેઓને સુદાદિક પ્રવૃત્તિ પણ ધર્મથી પરિણમે છે નેઓ જે કંઈ
 કરે છે તે અત્પ દોષ અને જહુ ધર્મ થાય તેવી દૃષ્ટિએ કરે
 છે ગૃહસ્થાવાસમા જહસુખની પ્રાપ્તિ માટે અનેક લાગ્ય પદાર્થોની
 જરૂર પડે છે તેથી ગૃહસ્થાવાસમા વિશાધિયોગ થવો હોય છે

છતાં જડસુખના અનાવલબનથી તથા આત્મસુખના નિક્ષે-
પથી ટહુસ્થો આત્મા તરફ વળે છે. જડના સંબંધથી
આત્મા પોતાની મૂલદશા તરફ વળે છે જડસુખના અનુ-
ભવ પછી આત્માના સુખમાં આત્માનો વિશ્વાસ થાય
છે પશ્ચાત્ આત્માનંદની પ્રાપ્તિ કરવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે,
પશ્ચાત્ ખરી ત્યાગદશાનો પ્રકાશ થાય છે પુણ્યના ઉદયથી જડ-
વસ્તુદ્વારા સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે અને પાપના ઉદયથી જડવસ્તુ
દ્વારા દુઃખની પ્રાપ્તિ થાય છે જડવસ્તુદ્વારા સુખનો ભોગ કરવો
તે પત્તન સુખ છે એવા પરતન સુખથી ખરો સંતોષ થતો
નથી. જડવસ્તુ મારફત થતું સુખ તે કટિપત સુખ છે અનંત
પુણ્યના યોગથી સદ્ગુરૂની પ્રાપ્તિ થાય છે અને તેથી ધર્મની
પ્રાપ્તિ થાય છે. ગીતાર્થ ગુરૂની ગમ વિના ધર્મના લાખો પુસ્તકો
વાચવામાં આવે તો પણ તેની ભેદબેદો તેવી મન પર અસર થતી
નથી. આત્મજ્ઞાની અનુભવી ગીતાર્થગુરૂની સેવાભક્તિ કરીને
જે જ્ઞાન મહુષ્ય કરેલું હોય છે તે આત્માનુભવને પ્રકટાવી શકે
છે માથે આત્માનુભવી ગુરૂ કર્યા વિના ધર્મના પુસ્તકો વાચવા
માત્રથી આત્માની સત્ય શુદ્ધિ થતી નથી ટહુસ્થોએ આત્મજ્ઞાનની
પ્રાપ્તિ માટે આત્માનુભવી એવા ત્યાગી ગુરૂને ગુરૂ તરીકે અંગીકાર
કરવા અને વ્યવહારિક વિદ્યાઓની પ્રાપ્તિ માટે વ્યવહારિક વિદ્યા
ગુરૂ કળ્યા ટહુસ્થ દશામાં સર્વ કર્તવ્ય કાર્યો કરવા પણ આત્મામાં
લક્ષ્ય રાખવું સર્વ પ્રકારે બાધાતરનું નિરીક્ષણ કરી જવું પોતાના
ઘેર આવેલા અતિથિઓનો યથાયોગ્ય સત્કાર કરવો તેઓને ભોજ-
નાદિકથી સંતોષવા, એવો જૈનધર્માચાર વ્યવહાર છે જૈનધર્મ છે
તે આર્યધર્મ છે અતિથિની સેવાભક્તિમાં પાછું વાળી ન જોવું
અતિથિ તરીકે ઘેર આવેલા શત્રુનો પણ મત્કાર કરવો પણ
સાવચેતી રાખવી પૂર્વભવના સંસ્કારી મનુષ્યો, પ્રલયચક્રાશ્રમમાંથી
ટહુસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશ કર્યા વિના એકદમ ત્યાગાશ્રમમાં જઈ શકે
છે પણ એવા વિરલા મનુષ્યો નીકળે છે જડપદાર્થોમાંથી જેઓને
સુખ શુદ્ધિ ઉઠી ગઈ હોય છે તેઓ ત્યાગાવસ્થામાં પ્રવેશ કરવાવા

અધિકારવાળા થાય છે જ્યાંસુધી મીના આવળન વિના ન
 રહેવાય એવું લાગતું હોય ત્યાંસુધી સર્વથા અકાર્યનત
 અગીકાર કરીને ત્યાગી ન બનવું પરંતુ પ્રહાવાસમા રહી ધર્મ
 લગ્નથી જીવવું સર્વ પ્રકારની સુંદર સ્ત્રીઓનો સમાવેશ છતાં જેઓને
 કામભોજ ઇચ્છા-મેચુન ઇચ્છા પ્રગટવી નથી અને કદાપિ પ્રગટે
 તો તેને તુર્ત દાખી દેઈ જેઓ મનને વશ કરવા પૂર્ણ સમર્થ છે
 એવો જેઓને સ્વજાતનો અનુભવ આવે તેઓએ સ્ત્રીઓના ખાનગી
 પરિચયમા આવવું અને તેવા પ્રજારની સ્ત્રીઓએ પુરોના
 સમાગમમા આવવું હૃદયાવાસ સાત્વિક મનુષ્યો માટે અર્થ છે
 અને અજ્ઞાની મોહી દુષ્ટપાપીઓ માટે નરક છે હૃદયાવાસમા
 વિષયોના લોભોનું જ ખાસ ધ્યેય ન હોવું જોઈએ સ્વાર્થની સાથે
 પારમાર્થિક કાર્યો કરવા, હૃદયાવાસમા ઉચ્ચ બનવું વા નીચ
 બનવું તે પોતાના હરતમા છે હૃદયાવાસમા રહેતા જ્યારે
 વૃદ્ધાવસ્થા આવે ત્યારે તો પુત્રોએ અને સ્ત્રીઓએ ત્યાગાવસ્થા
 સ્વીકારવી જેઓનાથી ત્યાગાવસ્થા ન સ્વીકારી શકાય તેઓએ
 પુત્ર વગેરેને દૃઢ બળાવી ધરનો ત્યાગ કરી અત્ય ઉપદ્રિષ્ટી
 શાંતિપ્રદ એકાંત વીર્ય સ્વભોમા રહેવું, તમા પારમાર્થિક કાર્યો
 કરવામા બાકીની જીવગી માળવી જૈનશુરકુલો ત્યાગીઓની
 સેવાભક્તિ. ઉપદેશ શ્રવણ, જ્ઞાનધ્યાન સમાધિ વગેરેથી
 આત્માની શુદ્ધિ કરવામા આત્મિકજીવન ગાળવું જેને
 વૃદ્ધાવસ્થામા જે અવલબનથી જીવગી સફળ થાય તેણે તેવી બાબ
 તમા પ્રવર્તવું સુવાવસ્થામા દૃઢરથોએ આર્થિક સ્થિતિપર વિશેષ
 લક્ષ હેવું સુવાવસ્થામા ઘણા પ્રમાદથી જે બચે છે તે વૃદ્ધાવસ્થા
 ની જીવગી સારી રીતે શુભરી શકે છે માળાપે બાદ્યાવસ્થામા
 બાલકોને ધર્મ વગેરેની બાતે કેળવણી આપવી અને તેઓને
 આત્મશુદ્ધિથી સુધારી ધર્મી બનાવવા જે પ્રભુનો સેવાભક્તિ
 સરજીવ કાર્ય છે આત્મશુદ્ધિએ વિશ્વજીવોની સેવાભક્તિ કરવી
 તે પ્રભુની સેવાભક્તિ છે માળાપે પોતાની પાછળ પુત્રો વગેરે
 જૈનધર્મી જરાજર પાડે એવો બાલકોને બાદ્યાવસ્થાથી ઉપદેશ

વેા એવી પ્રવૃત્તિ કરનાર માળાપ તેજ સત્ય માળાપ છે અને તેઓ
 પોતાની ક્ષર્જ અદા કરીને છેવટે મરીને સ્વર્ગ પામે છે ટહુસ્થા
 વાસમા શુદ્ધ ધર્મમુદ્ધિથી અને વિવેકબુદ્ધિથી સર્વ પ્રકારના
 કર્મોથી કરતા ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય છે અને વશપર પરા
 ધર્મ વહે છે પરમેશ્વરનો પ્રતિનિધિ મનુષ્ય છે, અને તે ગૃહસ્થા
 વાસમા રહીને પણ મુક્ત બની શકે છે ગૃહસ્થાવાસમા વિષને
 દૂર કરી અમૃત પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ. ત્યાગીઓ છે તે ટહુસ્થોપર
 ઉપકાર કરે છે અને ગૃહસ્થો છે તે ત્યાગીઓની સેવાભક્તિ કરી
 શકે ॥ ગૃહસ્થોને અને ત્યાગીઓને પરસ્પર એકબીજાને ઉપ
 શ્રદ્ધ છે ગૃહસ્થોપર ત્યાગીઓનો એટલો બધો ઉપકાર થાય છે
 કે તેને વાળવાને ગૃહસ્થો સમર્થ થઈ શકતા નથી ત્યાગીઓજ
 વશતુત પરમાર્થજીવન ગાળનારા છે ગૃહસ્થોએ ત્યાગી
 ઓને તેમના યોગ્ય દાનદેવુ જ્ઞાન વિદ્યાની પ્રાપ્તિથી ગૃહસ્થાવાસ
 થોભી શકે છે નકામા હાનિકારક ખર્ચોનો અને કુરૂઢિયોનો
 તથા દુર્વ્યસનોનો ત્યાગ કરવો અને અન્ય લોકો પાસે કરાવવો
 તથા કરતા હોય તેઓની અનુમોદના ન કરવી તેજ ગૃહસ્થોનો
 સમયોચિત ધર્મ છે આય પ્રમાણે વ્યય કરવો લૌકિક અને
 લોકોત્તર ધર્મનો વિવેક કરીને વર્તવું દુનિયામા અશક્તોને
 જીવવાનો અધિકાર નથી કોઈપણ જાતની નબળાઈથી દૂર રહેવું
 અન્યદેશીય પ્રભાઓની સાથે ધર્મ્ય સર્વજાતીય સ્પર્ધાઓમા પા-
 છળ ન રહેવું ધર્મી મનુષ્યોએ પરસ્પર સહીને રહેવું અને
 દુષ્ટપાપી અન્યાયી મનુષ્યોને પહોંચી વળાય તેના કરતા હુબરો
 નહું બળ મેળવવું અને સદા સર્વ પ્રકારની અશક્તિયો ન આવી
 અપ તેથી સાવધાન રહેવું અતિશય મોજશોખથી દૂર રહેવું,
 અને સ્વજન સહીઓને બનતી સહાય આપવામા છતી શક્તિ
 છતાં ચૂકવું નહીં સ કુચિત અને ક બુદ્ધિ દૃષ્ટિથી દૂર રહેવું
 લોજનની સુવિધિ સમજવી એવી વગેરે બધાંકર રોગીઓનું
 પીધેલું પાણી પીવું નહિ તેમજ એક જ બાણે બેસીને તેઓની
 સાથે તેઓના રોગની અસર થાય એવી રીતે જમવું નહિ, તેમજ

એવી રોગોની અમર થાય એવી રીતે સખધર્મા ન અવધુ તથા હવાની શુદ્ધિને તથા પ્રકાશનો લાભ મળે એવા ગૃહાદિધ્યાનોમા રહેવું શુદ્ધ હવાનું પ્રાપ્તિલાભ તથા સાચકાલે નેવન કરવું રક્તપિત્તના રોગીઓની નિરોગી લેગેને અસર ન થાય એવા ધ્યાનોમા રાખવા ક્ષય રોગીઓની સાથે એકાત ભેગી ગમ્યામા શયન ન કરવું, તેઓને સુકી હવામા રાખવા ઘર વગેરેમા ગદકી ન થાય અને સર્પાદિ વિપત્તિમા પ્રાણીઓ ન રહે એવી વ્યવસ્થાથી વર્તવું ત્યામુધી બને ત્યામુધી રાત્રિભોજન ન કરવું પણ દિવસે ભોજન કરવું શરીરની શુદ્ધિભગવતી પથે તેટલું ખાવું, તમાશુદ્ધી ભોજન ન કરવું, સાત્ત્વિક ભોજન કરવું નિચારીને અપ જેટલું નવપ હિતકારક બોલવું કોઈના ખૂરામા ભાગ ન લેવો દેગ ધર્મસંધ રાત્ર્યાદિક ગુભ કાર્યોમા યથાશક્તિ ભાગ આપવો, દેશ રાજ્યકરતા જૈનધર્મ અને અતુરિંધસંધને મહાન્ ગણવે જૈનધર્મ તત્ત્વજ્ઞાનનો અભ્યાસ કરનારા જૈનોને સર્વ પ્રકારની મદદ આપવી સંઘની ઉન્નતિ કરવામા ક્ષેત્રકાલથી જે રીતે જે કરવાનું ઘટે તે કરવું ધર્મનો અને સંઘનો દ્રોહ ન કરવો સંઘની પડતી થાય એવી કોઈપણ બાતની અશુભ પ્રવૃત્તિમા ભાગ ન લેવો સમા ગમા ગૃહધ્યાવાસમા નિર્લેપભાવે વર્તવા પુરુષાર્થ કરવો નિષ્કામ શુદ્ધિ । પ્રગટે ત્યા સુધી ગુભસંકામ શુદ્ધિથી વર્તવું અશુભ અધર્મ સંકામ ધૃત્વાવૃત્તિયોનો ત્યાગ કરવો ઉત્સર્ગ અને અપવાદથી સર્વ પ્રકારના મતાદિક સાધન ધર્મને દેશકાલાનુવારે સાધવા અપવાદ ધમ પ્રસંગ આવે છતે આપદધર્મ અર્થાત્ અપવાદધર્મના અવલબનથી વર્તવું કોઈપણ ઉત્સર્ગ માર્ગી આજીવિકાદિ ન ચલાવી શકાય ત્યારે બ્યજિ અને સમાજને અપવાદથી આનંદધર્મ સાવનોથી આજીવિકાદિવડે જીવવાની ઠટ છે અપવાદ માર્ગે ચાલવાની જરૂર હોય તે વખતે ઉત્સર્ગ માર્ગે ચાલવામા આવે તો તેથી ધર્મ, શાંત, સમાજ, દેશ, રાજ્ય, કુટુંબ વશનો નાશ થવાનો પ્રસંગ આવે છે આપદકાલે વર્તુ ધર્માદિનો વિપર્યય થાય છે અને અમુક કાલ પશ્ચાત્ પ્રાયશ્ચિ

તાદિથી શુદ્ધ થઇને મૂલ ઉત્સર્ગ માર્ગ પર ગૃહસ્થોને ચાલવું
 પડે છે અને ત્યાગીઓને ચાલવું પડે છે તેથી ધર્માચાર પ્રવૃત્તિ-
 યોગ પરિવર્તનો થાય છે એ પ્રમાણે દેશકાલાનુસારે જે કોમ,
 સમાજ, સંઘ, વ્યક્તિ બાણે છે તેજ જૈનધર્મને વિશ્વમા જીવત
 સ્થિતિમા રાખી શકે છે ગૃહસ્થાવાસમા સ્વદેશભૂમિ ધન પશુ
 પખી વગેરે સ્વમીત્વકતના રક્ષણમાટે ઉત્સર્ગ માર્ગથી ન વહે
 વાય તો છેવટે કાર્યસિદ્ધિ કાલપર્યંત આપત્કાલીન પ્રવૃત્તિયોને
 સેવવી પડે છે, તેવી પ્રવૃત્તિયો-(કર્મો) જે કે ઉત્સર્ગમાર્ગની
 દૃષ્ટિએ દોષિત અધર્મ તરીકે ગણાવી હોય છે પરંતુ આપત્કાલીન
 દૃષ્ટિએ તે કાલે તેથી ધર્મ વહે છે માટે ધર્મરૂપ ગણાય છે
 આપત્કાલીનમા જૈનોએ જૈનધર્મમા સ્થિર રહેવું જનધર્મની પૂર્ણ
 શ્રદ્ધા રાખવી અને જૈનો બાહ્યજીવનથી જીવે અને પરપરાએ
 જીવે એવી વિચારાચાર કર્માદિક પ્રવૃત્તિરો સેવવામા મહાકાલ ન
 બનવું આવી રીતનો ગૃહસ્થ ધર્મ છે ગૃહસ્થોએ ગૃહસ્થ દશામા
 પ્રભુ મહાવીરની આજ્ઞા પ્રમાણે દેશધર્મી વર્તવું તે ગૃહસ્થ ધર્મ
 છે અનેક ઉપાધિ દુષ્ટ સંકટ વિપત્તિરોગ આધિવડે યુક્ત ગૃહ
 સ્થ ધર્મ છે છતાં ગૃહસ્થદશાના અધિકાન્વાળો જ્યાસુધી આત્મા
 છે ત્યાં સુધી તે ગૃહસ્થધર્મ પ્રમાણે વર્તી શકે છે ગૃહસ્થાવાસમા
 રહીને ગૃહસ્થના અધિકાર પ્રમાણે ન વર્તવું, તથા સર્વ પ્રકારની
 ગૃહસ્થદશાની ફરજોને ન બંભાવવી તેમા અધર્મ બાયલાપડું છે
 અને તેવી ઉભય બ્રહ્મ થવાય છે ગૃહસ્થોએ સર્વ પ્રકારની નીતિને
 દેશમલના અનુસારે આચરવી દયાદિ સાત્ત્વિક ગુણોને મનની
 શુદ્ધિમાટે યથાશક્તિ સેવવા ગૃહસ્થધર્મના પાવનથી ખારમા
 અન્યુત દેવલોકની ઉત્કૃષ્ટલાભે પ્રાપ્તિ થાય છે ગૃહસ્થધર્મમા જે
 પંડવ થયો હોય છે અને વૈરાગી બન્યો હોય છે તે ત્યાગીનો
 ધર્મ સારી રીતે પાળી શકે છે ગૃહસ્થાવાસમા સર્વ દેશ ખડની
 યાત્રા કરી સર્વ પ્રકારની વિદ્યાઓનું જ્ઞાન મેળવવું સર્વ પ્રકારના
 શાસ્ત્ર વિદ્યાકર્મનું તથા વ્યાપાર હુન્નર દૃષિકર્મ આદિનું જ્ઞાન
 મેળવવું પણ જૈનધર્મની શ્રદ્ધાથી બ્રહ્મ ન થતું પોતાના પૂર્વજોના

ધર્માચારોનું ગૃહસ્થ સમજવું અને અસત્યનો ત્યાગ કરી શક્તિવાળા
 સત્યને ઘડવું વૃદ્ધાવસ્થામાં નિવૃત્તિ લેઈ પરમાત્મા મહાવીર દેવનું ધ્યાન
 ધરવું વૃદ્ધાવસ્થામાં યથાયોગ્ય નિવૃત્તિ લેવી ગૃહસ્થાવાસમાં અનેક
 સફળશ્રેણીને પ્રાપ્ત કરવા પડે છે અને પોતાનામાં રહેલા દુર્ગુણોનો
 ત્યાગ કરવો પડે છે કર્મયોગી મનુષ્યો જ્ઞાનાદિક શ્રેણીવડે
 ગૃહસ્થાવાસમાં નિર્લેપ રહે છે અને સઘ, દેશ, રાજ્ય, ધર્માદિકની
 સ્વફલોને સારી રીતે અઢા કરી શકે છે ઉત્પાદક, ખત, ધૈર્ય,
 પ્રેમ, આનંદી સ્વભાવ, ઉદ્યોગ, શ્રદ્ધા સાહસ, વિવેક, વિનય
 આદિશ્રેણી સંસાર સમુદ્રને તરી શકાય છે સંસારમસુદ્ર તરવા
 માટે ગૃહસ્થાશ્રમને સાધનભૂત વહાણ જેવો બનાવવો જોઈએ
 અધ્યાત્મશક્તિઓવડે ઉભારા જનારો દેશ ખરેખર ગૃહસ્થાશ્રમમાં
 સ્વર્ગ જેવો થોભી શકે છે દેશવર્ણ જાતિ આદિના મોહ ભેદોને
 ટાળવા, પરંતુ સ્વદેશ ધર્મ સઘ રાજ્ય ભૂમિ આદિનું કારણ પ્રસંગે
 રક્ષણ કરી શકાય એટલી શક્તિઓવડે તો સદાકાલ તૈયાર સાવધાન
 રહેવું જોઈએ ગૃહસ્થાશ્રમમાં સર્વદેશીય મનુષ્યો સદા એક
 સરખા સાત્ત્વિક શુભીકર્મી બની શકે નહીં સ્વાર્થ લોભે, ખડ
 દેશાદિક ભેદે, દેશવર્ણ ધર્માદિકભેદે યુદ્ધ તોફાનો આક્રમણો
 થતા નિના રહે નહિ તેથી આર્યદેશીય ગૃહસ્થાશ્રમમાં મનુષ્યોએ
 સર્વ પ્રકારની શક્તિઓને પ્રાપ્ત કરી સ્વદેશ સઘ, ધર્માદિકનું રક્ષણ
 કરવું શ્રદ્ધાદિકબંનની ગોણ મુખ્યતા, દેશકાલાનુસારે જરૂર
 રહેવાનીજ અધર્મમાં બળ ન વાપરવું પરંતુ ધર્માદિકના રક્ષણ
 માટે બાહ્યગણાદિકવડે યુદ્ધ તો સદા રહેવું જોઈએ, એવી
 દૃષ્ટિ અને પ્રવૃત્તિની સદા સાવધાન રહીને ઉચ્ચ સ્વર્ગી જેવા
 સર્વ ખડના મનુષ્યોને બનાવવા પ્રયત્ન કરવો પોતાના સમાન
 અન્યધર્મી વિદેશી કાળા ગોરા સર્વ મનુષ્યોને માનવા. ગૃહસ્થા
 શ્રમમાં કર્મપ્રકૃતિથી ઠાઈ યુક્ત રહીને ગૃહસ્થ કાર્યોને કરી
 શકે નહિ ભિન્નભિન્ન કર્મપ્રકૃતિવાળા મનુષ્યો કદાપિ એક કર્મ
 પ્રકૃતિવાળા બની શકે નહિ એમ જૈનશાસ્ત્રો જણાવે છે, માટે
 ગૃહસ્થોએ જ્યાસુધી ગૃહાવાસમાં રહેવું હોય ત્યાસુધી તેઓએ

બાહ્યવ્યવહારમા તો બાહ્યવ્યવહાર પ્રમાણે ચાલવું જોઈએ અને આત્માની અપેક્ષાએ સર્વલોકોને એકાત્મા તરીકે અતરમા ભાવવા પણ એકાત્મભાવ અને એકાત્મવર્તન જેવું ત્યાગીનું ચારિત્ર તો ગૃહસ્થદશામા આચરી શકાય નહિ, તેની ભાવના તો બાવી શકાય, અથે અથે વર્તી શકાય, માટે ચારિત્રની દૃષ્ટિએ તો ત્યાગી સતો મેરૂ પર્વત જેટલા મોટા છે અને ગૃહસ્થો સર્પ જેટલા લઘુ છે એમ અધિકાર લેદે બંનેના શુભકર્મોથી અતર સભવી થકે છે ગૃહસ્થાવાસમા કર્મયોગીની દશાની પ્રથમથી પ્રાપ્તિ કરવી જોઈએ માળાપે બાલકોને અને બાલિકાઓને લાખી છદ્મી લોગવે એવા બનાવવા પણ તેઓને બાલલગ્નરૂપ યજ્ઞમા હોમી ન દેવા જોઈએ બાલલગ્નની સ્વતંત્રતા એ સ્વતંત્રતા નથી બરાબર યુવાવસ્થામા લગ્ન થાય અને વીર્ય રક્ષણથી પુત્રો અને પુત્રીઓ શક્તિશાલી બને એવા ઉપાયો આચરવા બાલકોને ધૃત દુધદહી ખાવાનું મળે, તેઓનામા યુવાવસ્થામા શક્તિયો પ્રગટે એવી રીતનો બદોબસ્ત કરવો ગાયો બેસો વગેરેને કોઈ મારે નહીં એવો ગૃહસ્થાવાસમા ગૃહસ્થોએ લેગા મગી બદોબસ્ત કરવો દરેક ગૃહસ્થે ગ્રાહ્યલુના શુભકર્મોના અભ્યાસ કરવો તથા ક્ષત્રિયના શુભકર્મો તથા વૈશ્યના શુભકર્મો તથા શૂદ્રના શુભકર્મોને ષ્ણચર્યાશ્રમમાજ શીખી લેવા અને જે દેશકાલે સ્વાધિકારે જેની જેની જરૂર પડે તે પ્રમાણે કલિયુગમા વર્તવું કલિયુગમા કલિ, કલેશ, યુદ્ધપ્રધાન દેશકોમ ખડ, સઘ ભતિ રહે છે તે ભૂલવું ન જોઈએ તોપણ જેમ બને તેમ આખી દુનિયામાથી ખૂન, યુદ્ધ, વગેરેનો નાશ થાય એવો ઉત્સાહપૂર્વક પુરૂષાર્થ કરવો મનુષ્ય ખરેખર ઇશ્વરનો પ્રતિનિધિ છે કોઈપણ મનુષ્યના નાશમા ઇશ્વરના ધાત જેટલું પાપ છે એમ આખી દુનિયાના મનુષ્યો જ્યારે માનશે અને તે પ્રમાણે વર્તશે ત્યારે તે કાલે આ પૃથ્વી તે સ્વર્ગ જેવી ચોલશે. દુનિયામા વિગમાન ધર્મોની અને ધર્મીઓની નિંદા કરવી અને અન્ય ધર્મીઓની સ્વધર્મના ઝનૂનથી કતલ કરવી તેજ મહાપાપ

અને અધર્મી પણ છે બિન્નબિન્ન ધર્મોમા જે જે અરે સત્યના, સદ્ગુણ હોય તે શ્રદ્ધા અને જે ભાગ ન રૂચે તેની ઉપેક્ષા કરવી જે જે બિન્ન ધર્મોમા જે જે કંઈ સત્ય હોય તેને સત્ય તરીકે જાહેર કરવું અને તે પ્રભુ મહાવીર દેવે અસખ્ય દૃષ્ટિયોની અપેક્ષાએ પ્રકાશ્યું છે એમ માની જૈનધર્મની વિશાલતાને ખ્યાલ કરી વિશ્વવર્તિસર્વલોકોને જૈનધર્મનું સ્વરૂપ સમજાવવું કે જેથી તેઓમા રહેલી અજ્ઞાનતા, કદાશ્રદ્ધ, ભેદબુદ્ધિ ટળી ભય દુહસ્થાશ્રમમા જેમ બને તેમ સાત્ત્વિકશુભી યથા પુરુષાર્થ કરવે. સતસાધુઓની સંગતિ કરવી અને તેઓની પાસેથી આત્મજ્ઞાન શ્રદ્ધા કરવું મિથ્યા નાસ્તિક જડવાદબુદ્ધિ ટળતા સત્ય જૈનધર્મ સમજાય છે પશ્ચાત્ દેવશુકધર્મની શ્રદ્ધા થાય છે દેવ શુકધર્મની શ્રદ્ધા થતા ત્યાગુધી અવિરતિ દશા હોય છે ત્યાગુધી સમ્યગ્દૃષ્ટિ અવિરતિ નામના ચોથા ગુણ સ્થાનકમા મનુષ્યો, રહે છે, પશ્ચાત્ ગૃહસ્થધર્મના બાર જતને કેટલાક અગીકાર કરે છે, કેટલાક બાર જત પેઠી જેટલા નત જે જે ભાગે ચાળી શકાય તેટલા તે તે ભાગે અગીકાર કરી શકે છે, પશ્ચાત્ ત્યાગી ધર્મની યોગ્યતાને પામેલા જે મનુષ્યો હોય છે તેઓ ત્યાગીનો ધર્મ અગીકાર કરે છે દેશવિરતિ નામના પાંચમા ગુણસ્થાનકવાળા મનુષ્યો ષડાવસ્થક કર્મ કરે છે ષડાવસ્થકની ક્રિયાથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે આત્માની શુદ્ધિ માટે તત્તમયોગે સર્વ પ્રકારના ધર્મો છે પ્રથમ જ્ઞાન કરીને પશ્ચાત્ ધર્મનો સ્વીકાર કરવે. પ્રથમ જ્ઞાન કર્યા બાદ જતોને અગીકાર કરવા જ્ઞાન વિના દયાદિ કોઈ ધર્મની સત્ય આથ જા વતી નથી, માટે પહેલું જ્ઞાન અને પશ્ચાત્ ક્રિયા કથી છે, જેમ જેમ મનુષ્યોમા જ્ઞાન વધે છે તેમ તેમ ધર્મના નામે ચાલતા બહેમો અને અજ્ઞાનથી પ્રગટેલા અનિષ્ટ રૂઢિધર્મના બધનોનો નાશ થાય છે જ્ઞાની સત્યધર્મને પારખી શકે છે ગૃહાશ્રમીઓએ ગૃહસ્થદશાના કાર્યો કરતા દોલે દોલે અપ્રમત્ત દશા રાખવાનો આત્મોપયોગ ધારવે. જે સર્વ બાળતમા સાવધાન સાવચેત રહે છે તેના જય થાય છે,

અને પ્રમાદોનો નાશ થાય છે પોતાની ભૂલોને, પ્રમાદોને,
 દોષોને પોતે જાણવા જોઈએ અને તેથી પોતે જયવુ જોઈએ
 દુનિયામાં સ્વર્ગ અને નરકને પામવુ, જીવવુ અને મરવુ તે
 પોતાના પગ આધાર રાખે છે માટે આત્માના આશ્રયી બનવુ
 આત્માની આજ્ઞા પ્રમાણે મન અને કાયાને પ્રવર્તાવવી જોઈએ
 મન અને ઇન્દ્રિયોના વિષયોના દાસ બનનારા મનુષ્યો ખરેખર
 જીવતા છતાં મરેલા છે અને જેઓ મનની અશુભ વૃત્તિઓને
 મારીને જીવે છે તેજ મરજીવા શૂરા છે અને તેવા ધૃત્વથી
 સર્વ વિશ્વમાં શુભ આપવાને પાત્ર છે તેવા મહાત્માનોના
 માર્ગમાં પ્રયાણ કરવુ જેઓ દેહથી જ જીવવાને ઇચ્છે છે અને
 આત્માના જ્ઞાનનદ શુભથી જીવવાને ઇચ્છતા નથી તેઓ
 જડવાદી નાસ્તિકો છે અને તેઓ અધોગતિના ખાકામાં પડે છે,
 તથા અન્યોને પાડે છે, તેવા જડવાદીઓના ઉદ્ધારાર્થે ઇશ્વરી,
 મહાપુરુષો પ્રગટે છે સર્વ દેશમાં સર્વ કાલમાં ગમે તે જાતિમાં
 નમે તે યોગ્ય વિચારાચારથી લોકોને આત્મજીવનનો પ્રકાશ
 આપવા માટે મહાસત્ત્વ મહાત્માઓ પ્રગટે છે અને તેજ ઇશ્વરી
 અવતારો છે, એમ પ્રભુ મહાવીરેવે આચાર્ય, ઉપાધ્યાય,
 ત્રાધુઓના નામે જાહેર કર્યું છે તથા ઉત્તમ વ્રાવડ શ્રાવિકાઓને
 ઇશ્વરી પુરુષ તરીકે ઓળખા અને પાશ્વમાં શુભસ્થાનકની
 અપેક્ષાએ અશે અશે જાહેર કર્યા છે આત્મા તેજ પોતાના
 શુભપર્યાયોના પ્રકાશથી ઇશ્વર પરમાત્મા બને છે, એમ
 મહાવીર દેવે પ્રકાશ્યું છે અને તેથી તેમણે દુનિયાના સર્વ
 લોકોને જાહેર કર્યું છે કે તમારો આત્મા તેજ પરમાત્મા
 સત્તાએ છે અને દુર્ગુણોને હઠાવી પ્રકટ પરમાત્મા બને છે માટે
 જેમ બને તેમ દુર્ગુણ દોષ વ્યસનોથી સુક્ત વાઓ અને તેથી ત
 માન આત્માનો પરમાત્મા તરીકે પ્રકાશ થશે એવો પ્રભુ સર્વત્ર
 મહાવીર દેવનો મહુપદેશ છે તે જાણીને મોહાદિ ચતુષોને
 છૂટના માટે યોગના આઠે અંગોનું સેવન કરવુ ત્યાગી બનીને
 આત્મના ધ્યાનથી આત્મસુખનો અનુભવ કરવો આત્માની શુદ્ધિ

માટે ત્યાગ દશાની જરૂર છે એમ શ્રદ્ધા રાખવી અને તેની ઇચ્છા કરવી, એમ જે શ્રદ્ધા ઇચ્છાથી ગૃહસ્થાવાસમાં વર્તે છે તે અના-
 સજ્ઞા કર્મયોગી શ્રાવક પદને પ્રાપ્ત કરી શકે છે શુદ્ધજ્ઞાન અને
 ક્રિયાજડપણાથી દૂર રહેતું દરરોજ સવારમાં શુદ્ધના દર્શન વદન
 કરીને તથા બને તો બ્યાખ્યાન શ્રવણ કરીને ખાત્રુ દરરોજ
 જિનેશ્વર ભગવાનની પ્રતિમાના દશન વદન ત્રિકાલ કરવા તથા
 ત્રિકાલ પૂજન યથાશક્તિ કરવું ત્યાગી શુદ્ધની પાસે ધર્મશાસ્ત્રોનું
 શ્રવણ મનન કરતું ત્યાગી શુદ્ધગમ સાથેજ તેમની પાસે બેસી
 સલાહ અનુસાર આજ્ઞા પ્રમાણે ધર્મપુસ્તકોનું વાચન કરતું ત્યાગી
 જ્ઞાની શુદ્ધની સેવાભક્તિ કરીને તત્ત્વજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું, અન્યથા
 એકલા ધર્મશાસ્ત્રોને સ્વપુદ્ધિથી વાંચી જવાથી આત્મામાં સમ્યગ્-
 જ્ઞાન દર્શન તથા ચારિત્ર પ્રગટતું નથી માટે ત્યાગી ગીતાર્થને
 શુદ્ધ કરી તેમની આજ્ઞા પ્રમાણે સેવાભક્તિથી સ્થિર થઈ અધ્યાત્મ-
 જ્ઞાનના શાસ્ત્રો આદિ શાસ્ત્રોનું જ્ઞાન શ્રદ્ધા કરવું શુદ્ધની સેવાભક્તિથી
 મેળવેલું જ્ઞાન પોતાના હૃદયમાં સમ્યક્રૂપે પરિણમે છે અને તેથી
 વ્યવહારમાં તથા નિઃશ્વયમાં સ્થિર થવાય છે મમે તેટલું ગૃહસ્થા
 વાસમાં શ્રાવકપણામાં જ્ઞાન હોય પણ ચારિત્રીની આગળ તે બિંદુ
 સમાન છે એમ બાણપુ સમકિતદાયક ત્યાગી શુદ્ધ વિના બાકીના
 ચારિત્રધારક સાધુઓને માધુ તરીકે માની તેમની યથાશક્તિ
 તરતમયોગે સેવાભક્તિ કરવી સાધુઓની સગત કવી તેમની
 સેવાભક્તિમાં ખામી ન રાખવી સાધુઓની નિંદાહેસના, તિરસ્કાર,
 અભક્તિથી દૂર રહેવું વર્તમાનમાં વર્તતા સાધુઓની સેવાભક્તિમાં
 ખામી ન રાખવી અને આચાર્યાર્હિકની શુદ્ધ શ્રદ્ધા પ્રીતિથી સેવા
 ભક્તિ કરવી મિથ્યાત્વીઓના એકાત મિથ્યાત્વ બોધમાં શ્રદ્ધા
 ન ધારવી પોતાના સમકિતની મલીનતા થાય એવા નાસ્તિક
 કેશુર જડવાદી મનુષ્યોની સગત ન કરવી વર્ષમાં એકવાર બને
 ત્યાસુધી સ્વશુદ્ધની અને સર્વ સાધુઓની તથા આચાર્યોની યાત્રા
 કરવા જવું અને તેઓની સેવાભક્તિ કરવી સાધુઓના દર્શન
 કરવા જગમ તીર્થસ્વરૂપ સુનિયો જ્યા જ્યા વસતા હોય ત્યા

જવુ અને તેઓનો સદુપદેશ અહણુ કરવો સિદ્ધાચલાદિક સ્થાવર તીર્થોની યથાશક્તિભાવે યાત્રા કરવી અને સ્થાવર તીર્થોમા રહેલા ત્યાગીઓની સેવાભક્તિ પૂર્વક ઉપદેશ અહણુ કરવો જૈન કુળમા જન્મેલા હોય પણ જે નાસ્તિક નશુન જૈનો હોય અને જેઓ જડવાદી જૈનો નામથી જ કુજા હોય તથા કુતર્કી હોય તેઓ જો ત્યાગી ગુરુઓની નિંદા ખડન કરે તો તેમના વચનનો વિશ્વાસ ન લાવવો અને ધર્મવિચારાચારમા દૃઢ રહેવું પોતાને ધર્મ ન બધમા જે જે શકાઓ પડે તેનો ધર્મગુરુને પુરૂષી ખુલાસો કરવો ચક્રવર્તી જેવો ગૃહસ્થ હોય પણ ત્યાગી ગુરુને વાદી પૂજી ખાય તો તે ગૃહસ્થ શ્રાવક ધર્મી છે એમ બાણુ બાહિરની મોટાઈમા ત્યાગી ગુરુની તથા સાધુની મોટાઈ બૂલી ન જવી ત્યાગી ગુરુ તથા સાધુઓપર જેની શ્રદ્ધા પ્રીતિ છે તથા સેવાભક્તિને આશા મા મૂકીને જેવર્તે છે તેનું જ્ઞાન ખરેખર આત્મશુદ્ધિ માટે યાય છે અને તેથી તે જ્ઞાન આત્મરૂપે પશ્ચિમે છે ગૃહસ્થાવાસમા જૈનધર્મના આરાધનમાટે બાહ્યવસ્તુઓને સાધન તરીકે તથા ભોગો-પક્ષોગ તરીકે વાપરીને નિર્લેપપણે જીવવાનું હોય છે સાત ક્ષેત્રમા દાન વાપરવું સામાયિક, પૌષ્ઠ, પ્રતિકમણ, ઉપવાસ, એકાશન, બપ વગેરે ધર્મદૃત્યથી આત્માની શુદ્ધિ કરવી. મનુષ્યોને ત્યાગી થવામા સહાય આપવી. શુષ્કજ્ઞાની ન બનવુ ગુરુ પર પરાના અનુભવી થવુ ગચ્છાદિક નિમિત્તધર્મ વ્યવહારની ઉપયોગિતા બાણી તેનું સાધ્યોપયોગવી અવલબન કરવુ ગચ્છાદિકની ઉપયોગિતા સમ જવી અને તેના સાધનધર્મ વ્યવહારને આદરવો ગૃહસ્થાવાસમા ત્યાગી ગુરુ વારવાર અવલબન લેવું અને તેમના આશયોનં સમજવા પ્રયત્ન કરવો. ધર્મની બાબતમા ગીતાર્થગુરુનો અભિ પ્રાય સત્ય સમજવો જૈનધર્મ અને જૈનધર્મીઓનું અસ્તિત્વ બળવવા દેશકાલાનુસારે જેટલા બને તેટલા ઉપાયો કરવા અને તે માટે દેશ ક્ષેત્રને બદલવુ પણ જૈનધર્મનો ત્યાગ ન કરવો રાજ્ય, ધન, ભૂમિના ભોગે પણ જૈનધર્મને બળવવો ચતુર્વિધસ ધ એજ ઉપત વ્યાપક વૈરાટ પરમેશ્વરરૂપ માનવો અને તેની સેવાભક્તિમા

સર્વસ્વાર્પણ કરવું વ્યવહારથી અને નિશ્ચયથી ડાહ્ય નૈનન ધોય
 ત્યાં સુધી તેનામાં કેટલાક મધ્યસ્થાદિકગુણો હોય તેથી તેને જન
 ન માની લેવા સંશયરૂપી પાસે સમ્યક્ત્વ અંગીકાર કરીને
 વ્યવહારથી પોતાને નૈન માને અને દેવગૃહ સંઘની સેવાભક્તિમાં
 અત્યંત પ્રેમી બને તેને જન તરીકે સ્વીકારી તેની સેવાભક્તિમાં
 અલેહભાવે સર્વ સ્વાર્પણ કરવું, તેને અત્યંત પ્રિય પૂજ્ય માનવો
 અને તેના આત્મામાં પરમાત્મતા પ્રગટશે એમ પૂજી અદ્વાધી
 માની તેને વિનંત બહુ માનથી વહાવે । ગમે તેવા નિશ્ચય ભાવમાં
 રમેનારાંઓએ પૂજી સંઘની સેવાભક્તિ તથા સંઘની જ નતિનાં
 કાર્યોમાં તો અવરૂંધે લાગ લેવો સર્વ લેખા જે તીર્થજર મહાવીર
 દેવના જન્મ કાર્યોજીકારિ ધર્મ અર્થ મહાત્મ્યવોને ઉદ્ભવવા પર્વ
 વિધિયોમાં વિશેષત ધર્મ કર્મો કરવા કેટલાક આનંદાત્મક કે પી
 તે દિવસે આરામ લેવો અને ભાકેન આનંદમાં દિવસ ગાળવો કેટલાક
 વિરામના વિશેષ કદપવા અને તે દિવસે જોનાએ વ્યાપારાદિક
 બંધ કરી વિનંત લેવો મનવાણીકાર્યને આજ્ઞા આપવો જોઈએ
 નહીં તો શરીર ધનમાં નૈય ગૃહસ્થદયોમાં દ્રવ્યક્ષેત્રકાલભાવની
 સાતા થવું અને આજે આજે આત્માની શુદ્ધિ કરવા ઉપયોગ
 રાખવો તે તે કાલમેરે વિધમાન આત્મા સંસ્કરણ વગેરેની આજ્ઞા
 પ્રમાણે ધર્મની પ્રવૃત્તિ કરવી અને સંસાર વ્યવહારના કાર્યો
 કરવામાં કર્મયોગી થી રૂપરૂપ સ્વામિદયાની રૂચિ અને યોગતા
 થતા પર પર વિધમાન સ્વામિગૃહ પાસે હાજર અંગીકાર કરવી
 એમ ગૃહસ્થદયામાં આત્માની શુદ્ધિ માટે પ્રવૃત્તિ બેતાવી તથા
 ગૃહસ્થદયાયોગ્ય સુલકર્મોની દિશા દર્શાવી તે પ્રમાણે દ્રવ્ય ક્ષેત્રકાલ
 ભાવથી ગાણ સુપ્રયપૂજી સ્વપરિહીતાય પ્રત્યાધી સ્વર્ગની અને
 સિદ્ધિની હેતુ પ્રાપ્તિ થાય છે ગૃહસ્થ જોના બતાવે તે પ્રમાણે વર્તો

-મુનિબાપુર? શ્રેષ્ઠ-બુદ્ધિસાગર

શ્રી પાલીતાણા । તત્ર પાદરાવાળા શ્રદ્ધાવત, દયાવત, દેવગુરુ-
 જ્ઞાનિકાન્ક, સુધાવક વત્રીવ શા મોહનલાલ હિમચંદ તથા, શા
 માણેકલાલ, વરગુવન, તથા, શા પ્રેમચંદલાલ દલમુખ તથા વડુવાળા
 શા મુગ્ધમાલ લખમીચંદ, તથા પાદરાવાળા ભાઈલાલભાઈ તથા
 ડુંગરવાળા પુલકામ વગેરે મોચ, ધર્મલાલ વિ. તરો અહીંથી
 ફા. વા એકમતા, પ્રતિ કાલમા ગાડીમા નીકળી પીજે, પાલીતાણે
 મહેમ્યા હરે, શત્રુ જયગિરિની યાત્રા કરી હશે, રથાવ૦ તીર્થ અને
 જગમ-તીર્થની યાત્રાથી મનવાણીકાયાની તથા આત્માની, શુદ્ધિ થાય
 છે દ્રવ્ય, વીર્યની આત્માનો ઉપયોગ કરતા આવડવો જોઈએ યાત્રાના
 મધ્ય શ્રદ્ધાહુને પણ સિદ્ધાચલાદિક તીર્થની, સેવાથી મોક્ષમાર્ગમાં
 વચગામી યોગ્યતા આવે છે તે જ્ઞાનીની તે શી વાત કહેવી ?
 જ્ઞાની નિરૂપાધિ કથામાટે તીર્થની સેવા કરે છે અને આત્મશા-
 ન્તિનિવૃત્તિ, ચેગવી શકે છે તૃહર્યદયામા, મે જે વખત સિદ્ધાચલ
 તીર્થની યાત્રા કરી છે સ. ૧૯૫૨ માં મહાવાકવાળા
 શા મોતીલાલ ભીરચંદના સુધ, સાથે, છ હંસી પાળીને, સિદ્ધાચલ
 તીર્થની યાત્રા કરી હતી, પશ્ચાત્ સ. ૧૯૫૬ ના અંપાડી
 જોમાસાગર તૃહર્યદયાના મેસાણાવાળા મિત્ર, શા, મોહનલાલ
 દેવતરામની સાથે, જણ, માસ, સુધી-૧૬૧ યાત્રા કરી હતી મુનિશ્રી
 કૃષ્ણવિજયજીનો તે, અખતે, લઈ યેગ, હતો ત્યાં ચે માસમા
 કંચેજ, તલાટીએ દેવદર્શન, ચતા હતા સાજરે, તલાટી પસેની
 ફોની, ટેકરીએપર મેસી જાન, ગોખી, કસ્ટમા, આવતી હતી અને
 માસમધ્યમ જામનું જવાતી હતી, તેથી અત્યત આનંદ, આવનો
 હોયો ફેલીક વેમિત, તે, ક્યાતા, દ્યેય, અને ક્યાતની, એકતા
 દેવા અનુભવની આનંદો જાણી, આજતી, હતી, છપનની, સાલમા
 વર્ષા ન-હોમથી, હિમર, ચઢી દેવદર્શન પૂજા, વગેરેનો, ફ-યલાવથી
 ત્રાગી, રીકો, લાસ, લેવાતો હતો અને તેથી આત્માના, આનંદોલા
 કમા ઘણી વિષદેસત, શુદ્ધિ થતી હતી, ફાલીના, જણ દિવસનો

કર્મધ્યાનના ચાર પ્રકારના પાયાનું ચિતવન કરવું અને સર્વ
 પ્રકારે આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપના ઉપયોગી થવું રાત્રે પણ આઠ
 વાગ્યા લગભગ તલેટી અગર અન્યરથાને આત્મધ્યાન ધરવું
 પ્રભુના સ્વરૂપમા મન નાખવું અને બારીઝડ પદાર્થોમા થતું
 અહમમત્વ દૂર કરવું મોહનીય કર્મની જે જે પ્રકૃતિયોના
 ઉભરા આવતા હોય તે તે ઉભરા સમાવવાની આત્મભાવનામા
 આરૂઢ થવું તીર્થયાત્રાનું યેન રહે એવી રીતે યાત્રા કરવી સાધુઓ
 વગેરેની આહારાદિકથી ભક્તિ કળી ધાવડોનાં અને વ્યવિકાઓની
 યથાશક્તિ ભક્તિ કરવી મનવાણીકાયાના દોષો ટાળવાની
 દૃઢ પ્રતિજ્ઞા કરવી આકાશની પેઠે આત્માને અરૂપી ભાવવેદ
 અનતજ્ઞાનદર્શન આરિત્રમય આત્મા છે એમ વિચાર કરવે
 મનમા પ્રગટતા રાગદ્વેષના શુભાશુભ પરિણામને આત્મોપયોગથી
 રોકવો સાધુ સાધ્વી વગેરે કોઈની નિંદા કુચત્રી ટીકા કરવામા
 મનને રોકવું નહિ સમભાવે આત્મસ્વરૂપમા જેટલા વખત
 પર્યંત રહેવાય તેટલા કાલ સુધી રહેવું જેનો સમાગમ કરવાથી
 આનંદ હુપ્ પ્રગટે, આત્માની શુદ્ધિ થાય તેની સંગતિ કળી
 આત્માનો હુપ્સ્વાસ પ્રગટે એવા નિમિત્તો સેવવા બ્યારે નિમિત્ત
 તીથના આલબન વિના આત્મા પોતાના શુદ્ધસ્વરૂપમા ઉપયોગ
 દાના ૧૪ છુતા કરી શકે ત્યારે બાહ્ય નિમિત્તતીર્થની આવશ્યકતા
 ન રહે પણ અન્યભક્તોમાટે સાલબનદયા સુધી રહે. આનંદરસ
 પ્રગટે ત્યા તીથયાત્રા છે જડવસ્તુમા રસ પ્રગટે છે ત્યા સુધી
 અજ્ઞાન મોહ દયા છે તેને ટાળવા માટે સ્થાવર જમમ તીર્થનું
 વારંવાર સેવન પૂજન કરવું ભૂલો થાય તે વારંવાર પણ તીર્થનું સેવન
 કરવું ૫૫મ ત્રાધક દયામા ભૂલો દોષો થાય તેને ગુરુગમ લેઈ
 વારંવાર જેને જેટલી યોગ્યતા જ્ઞાન પ્રગટયું હોય છે અને જેવા
 જેવા ભાવે તીર્થયાત્રા કરે છે તેને તેવા ભાવે ફલની પ્રાપ્તિ
 થાય છે તીર્થ એક જ હોય પણ સર્વને જિ ન જિ ન ભાવે
 જિ ન જિ ન્ન ફલ થાય છે તેમા આત્મીય નથી સાતનયોની
 અપેક્ષાએ તીર્થનું સ્વરૂપ આણીને જે સાપેક્ષે તીર્થની શ્રદ્ધા

ધારણ કરી વર્તે છે તેજ પોતે તીર્થરૂપ છે અને તેજ તીર્થલક્ષ્મી
 રક્ષક છે જ્ઞાનયોગ, કર્મયોગ, ઉપાસના, ભક્તિ તે તીર્થો છે
 બાહ્યતીર્થોનું અને આતરતીર્થોનું ઉપયોગિત્વ વિચારવું જે કાલે
 જે ક્ષેત્રે જે તીર્થનો નાશ થતો હોય તેનો ઉદ્ધાર કરે અને સ્વા-
 ધિકારે ગીતાર્થની સલાહથી જે જે તીર્થની યાત્રા સેવા કરવી ઘટે
 તે કરવી. સર્વ તીર્થયાત્રાઓનો ઉદ્દેશ ખરેખર આત્મશુદ્ધિ કરવામા
 સમાઈ જાય છે એ ૧૬૬૬ ના માગશર માસમા સિદ્ધાચલ
 તીર્થની આત્મસિદ્ધાચલતીર્થના પ્રકાશ માટે યાત્રા કરી હતી
 તે વખતે જિનેશ્વરસ્તવનથી ધ્યાનથી અને આત્માના ધ્યાનથી
 અત્યંત આનંદ થયો હતો. અહીં બેઠા સિદ્ધાચલના સ્મરણથી
 આબેહુબ હૃદયમા સિદ્ધાચલ દેખાય છે અને ઉપાદાન સિદ્ધાચલ
 જે આત્મા છે તેનું સ્મરણ ધ્યાન યાય છે આત્મારૂપ સિદ્ધાચ-
 લના અસંખ્ય પ્રદેશમા અનંત જ્ઞાનાનંદ છે તેના ઉપયોગમા
 સ્થિરતા યાય છે, તેથી રાગદ્વેષના સંકલ્પ વિકલ્પ ટળતા અમુક
 વખત સુધી તો આનંદની ઘેન વર્તે છે અને જીવંત નિત્ય
 સિદ્ધાચલની રોકડનાણા જેવી યાત્રા અનુભવાય છે, છતાં સ્થાવર
 સિદ્ધાચલની આત્માની શુદ્ધિ માટે યાત્રા કરવાનો ભાવ વર્તે છે
 માટે તે પ્રમાણે તમે પણ ઉપયોગ રાખી વ્યવહાર અને
 નિશ્ચયનયથી યાત્રા કરવામા અત્યંત ઉત્સાહથી પુરૂષાર્થ કર્યો
 સત્સમાગમ સર્વતીર્થોના યાત્રા યાય છે સ્થાવર તીર્થોમા
 નમન કરી સર્વ પ્રકારના પ્રમાદોથી દૂર રહેવું કલેશથી દૂર રહેવું,
 મનમા આર્તધ્યાન અને રાદ્રધ્યાન ન પ્રગટવા દેવું નકામી વાત
 ચિત્ત ન કરવી, મોહ પ્રગટે એવા વિચારાચાર વિહારનો ત્યાગ
 કરવો મનની સ્થિરતા કળી. ધ્યાનમા ચિત્ત ન ચોટે ત્યારે થવ
 જુમા મન બેડવું ધર્મપુસ્તક વાચનમા મન બેડવું દ્રવ્યભાવથી
 ગૃહસ્થોએ પ્રભુની પૂજાસ્તવનમા મન બેડવું ધર્મગોષ્ઠી કરવામા
 તથા મહાવીર મહાવીર અરિહંત એવો પ્રભુનો બાપ જપવામા
 મન અને જીવ્હાને રોકવી અને મહાવીર દેવમા ઉપયોગ ધારણ
 કરવો. તથા સિદ્ધાચલાદિ નામોનો બાપ જપવો અને તે આત્માના

અધ્યાત્મદષ્ટિએ નામો છે એમ બાણી તેનો અર્થ કરી આત્મામા રમ
 છતાં કરવી અને કોધાદિકપાપો દોષો ટાળવા માટે સામાયિકાદિ
 પડાવશ્યકને આરાધવા દ્રવ્ય અને સાવધાની પોષધ કરીને આત્માની
 પુષ્ટિ કરવી બાહિરથી તથા અધ્યાત્મદષ્ટિએ રાગદ્વેષ શત્રુનો જય કરનાર
 આત્મારૂપ શત્રુ જયની દ્ર વસાવથી શ્રી કૃપભદ્રેવે અતરમા પૂર્વે નવા
 છવાર યાત્રા કરી હતી અને ત્રીજા આરકની આદિમા હૃશ્વર પરમેશ્વર
 થયા એમ અધ્યાત્મદષ્ટિથી વિચારવું જ્ઞાનીઓએ અનેક નયની
 અપેક્ષાએ તીર્થોની આપના કરી છે તે સર્વથા અપેક્ષાએ સત્ય
 છે અજ્ઞાનીને યાત્રા કરતા પુદ્ગિલેદ-શકા યાવ તેવું ન કરવું પણ
 તેઓ સ્વાધિકારે સમજે અને દોષોને ટાળે તથા કમેકમે આગળ
 નધે એવી રીતે બને તેટલું કંવું અન્યથા મૈાન ગ્હેવું સમભાવ
 અને આત્મજ્ઞાનથી આત્મશુદ્ધિમા પ્રતિજ્ઞાણુ વિશેષત ઉપયોગી થવું
 તથા શ્રાવકધર્મ પ્રમાણે વ્યવહારમા વ્યવહાર પ્રમાણે અને અતરમા
 આત્મોપયોગે વર્તવું અતરમા ઉપયોગ રાખી નિર્લેપ રહેવું
 અસંખ્યતીર્થો અને અસંખ્યરીતે તીર્થ સેવા છે મોક્ષમાર્ગરૂપ
 અસંખ્યયોગરૂપ અસંખ્ય તીર્થો છે તેમા જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર
 મુખ્ય છે સિદ્ધાચલાદિનીર્થોમા અણુસણુ કરનારા મુનિયોનો
 અધ્યાત્મભાવ કેવો હશે તેનો એકાતમા વિચાર કરશો અને દેહા
 ધ્યાન ટળે તે માટે આત્મોપયોગ ધારશો સર્વ પ્રકારના તીર્થોની
 યાત્રામા શ્રદ્ધાપ્રેમવાળા ભક્તોને નમસ્કાર હો ભક્તોની સેવા
 ભક્તિમા તીર્થની ભક્તિનું ફલ સમાધિ બાધ છે તીર્થરૂપ જગમ
 ન ધની સેવાભક્તિના શુભ રૂપ પરિણામને પણ જે ધારણુ કરે
 છે તે છેવટે મુક્તિને પામે છે એવી શ્રદ્ધાપ્રીતિવાળાને સ્તવુ છું
 વિશેષ શું લખુ જેમ બને તેમ રોકડનાણાના જેવી તીર્થયાત્રા
 કરવી આત્માનદના ઉભારા પ્રગટે ત્યારે અમૃતક્રિયાવાળી તીર્થ
 યાત્રા થઈ એમ બાણશો તીર્થક્રમેએ જેવી રીતે આત્માની શુદ્ધિ
 કરી તે રીતે આત્માની શુદ્ધિ કરવા પ્રવૃત્તિ કરવી તે તીર્થયાત્રા
 છે અજ્ઞાની લોકોને જ્ઞેનધર્મ પ્રમાણે તે યાત્રા છે સધની
 ઉન્નતિના કાર્યો કરવા તે પણ તીર્થયાત્રા છે યાત્રાશુઓની સેવા

ભક્તિ કરવી, યાત્રાળુઓનું રક્ષણ કરવું, અતરમા રાગદ્વેષના પંજીમથી નિર્લેપ રહેવું તે નિર્લેપ તીર્થયાત્રા છે. યાત્રાળુઓને જ્ઞાન ધ્યાન પૂજા સેવામા સર્વ પ્રકારની સગવડતા ડરી આપવી અને તેઓમા તીથ પણુ માનવું, ભાવવું તેપણુ તીર્થયાત્રા છે. જેને જે રીતે રૂચે જેવા ભાવ પ્રગટે તેવા ભાવે યાત્રા કરવી ધર્મશાસ્ત્રોનું પઠન પાઠન તે જ્ઞાન તીર્થયાત્રા છે. સાધુઓને અને સાધ્વીઓને ધર્મશાસ્ત્રોના અભ્યાસમા સર્વથા સહાયક થવું અને તીર્થયાત્રાળુઓની અન્નમોદના કરવામા તીર્થયાત્રાનું ફળ થાય છે, સમકિતવાળી આત્મા તીર્થ છે. ચોથા શુદ્ધધ્યાનકથી તે ચૌદમા શુદ્ધસ્થાનક સુધી વર્તનારા આત્માઓ સર્વે તરતમયોગે તીર્થરૂપ છે, તેઓમા મનવાણી અને કાયા પણુ તીર્થરૂપ છે, કારણ કે તેથી અન્યોના આત્માઓ તીર્થરૂપે ભગવત્ થાય છે. જડવાદી અજ્ઞાની નાસ્તિક લોકોને સમ્યક્જ્ઞાનાદિકનો ઉપદેશ કરવામા તીર્થ યાત્રા ખરેખર થાય છે. લૌકિક તીર્થરૂપ માતાપિતા વૃદ્ધજન વગેરે તીર્થ મનાય છે, તેમની લૌકિક દૃષ્ટિએ સેવા કરવી તેપણુ ગૃહસ્થોને લૌકિક તીર્થયાત્રા છે. શુભ ઔદયિકભાવ તે શુભ યાત્રા છે. પ્રથમ શુભ યાત્રાની શરૂઆત થાય છે. સર્વ જીવોના ભલામા પ્રવૃત્તિ કરવી, અહિંસાનો વિશ્વમા પ્રચાર કરવો, મક્ષયર્થનો વિશ્વમા પ્રચાર કરવો તે તીર્થયાત્રા છે. નિષ્કામભાવે સ્વાધિકારે ધર્મ્ય વિચારાચાર પ્રવૃત્તિ તે ગૃહસ્થોને તથા ત્યાગીઓને તીર્થ યાત્રા છે, એમ સર્વનયોના સાપેક્ષ દૃષ્ટિબિંદુઓથી સંક્ષેપમા તીર્થ અને તીર્થયાત્રાનું ચતુર્કિચિત્ત્વ સ્વરૂપ લખી જણાવ્યું છે. તે ધ્યાનમા લેઈ સ્વાધિકારે તીર્થયાત્રા કર્યો. સ્થાવર તીથોની સેવાથી અત્યંત નિવૃત્તિનો અનુભવ થાય છે એમ જે અનુભવ કરે છે તે સ્થાવરતીર્થની યાત્રાનો આનંદ પામી શકે છે. સર્વ કર્મ રહિત આત્માને કરવામા જે જે નિમિત્ત ઉપયોગી કારણો હોય તેને તીર્થસ્વરૂપ માની ભાવી જે શ્રદ્ધાપ્રીતિથી શુદ્ધાત્મોપયોગે વર્તે છે તે મંગલમાલા પામશે.

इत्येव ॐ अर्द्ध महावीर शक्ति ३

ગૃહસ્થ જૈનોની હિંસા અને અહિંસાનું વિવેચન

નિત્યપુર

જૈનસંઘ સમક્ષ ઉપદેશ

મ ૧૯૭૮ કાગળ પદિ ૮

આરે વર્ણના ગુણકર્મોસહિત આરે વર્ણ મનુષ્યો જે ધર્મમાં
જીવે છે તેજ ધર્મ સર્વ વિશ્વમાં અસ્તિત્વથી જીવે છે જૈનધર્મ
માટે તેમ નમજનું જેટલા ઉત્સર્ગ માર્ગ છે તેટલા અપવાદ છે
જૈનોની અહિંસાપર વૈષ્ણવો વગેરે હિન્દુઓ આગ્રેપ કરે છે
પણ તેઓ સમજતા નથી કે જૈનોના શાઓમાં અહિંસા
અને હિંસા સબધી શું લખ્યું છે? જૈન સાધુઓને
માટે વીશવસાની દયા પાળવાનું લખ્યું છે તે પણ
અપેક્ષાએ જ ગૃહસ્થ જૈનો બે પ્રકારના છે ૧ સમ્યક્દષ્ટિ જૈનો
અને ૨ મતધારી દેશવિનિતિ ગૃહસ્થ જૈનો તેમાં પ્રથમ સમ્યક્-
દષ્ટિ જૈનો જેઓ છે તેઓ તો ફક્ત દેવગુરુ ધર્મની શ્રદ્ધા
ધારણ કરી શકે છે પણ સ્થૂલપ્રાણાતિપાતાદિક મતોને પાળવાને
મતાદિક ઉચ્ચારી (અગીકાર કરી) શકતા નથી. તેઓ તો
સાધુસત સઘની સેવાભક્તિ કરી શકે છે પણ મત ઉચ્ચારી
શકતા નથી સમ્યક્દષ્ટિ ગૃહસ્થ જૈનો પ્રાણાણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય
અને શૂદ્ર એમ ચાર જાતિના છે તેઓ દયાદિ મત પાળવામાં
છૂટા છે તેઓ સ્વાર્થમાટે અને પરમાર્થ માટે શસ્ત્રાદિક
બાદબાજ અને મનવાણી કાયાના બળનો ઉપયોગ કરી શકે છે
તેઓ અવિરતિ હોવાથી દારૂ માસ જેવી અલક્ષ્ય વસ્તુઓને
ત્યાગી શકતા નથી, તેમજ બિચાર, અસત્ય, ચોરી વગેરેથી
વિરતિ (પચ્ચખાણ) ને પામી શકતા નથી તેઓ સત્યને સત્ય

બંને છે પણ અસત્ય, અભક્ષ્ય અધર્મ્ય પ્રવૃત્તિઓથી નિવૃત્ત થતા નથી, એવા પુરુષો અને સ્ત્રીઓ ફક્ત સમ્યગ્ધર્શન ગુણી હોય છે પણ ચારિત્ર ગુણી હોતા નથી, તેથી તે ચતુર્થ અપુનર્જયક ગુણસ્થાનકના અધિકારી છે તેઓ સઘની રક્ષાભાટે દેવશુર અને તેઓના ભક્તોની, સીધાની, મદિરાની, પુન્તક ભકારોની અને જૈનકોમની રક્ષાભાટે તથા દેશભૂમિ, રાજ્ય ધન કુટુંબ આદિની રક્ષાભાટે ન્યાય અન્યાય કપટકતા વગેરે ગમે તે રીતે યુદ્ધ કરે છે, કારણ કે તેઓએ દેશવિરતિ ચારિત્રને અગીકાર કર્યું નથી તેઓ સામાજિક નીતિ વગેરેને માને છે અને નથી પણ માનતા તેઓને જેમ રૂએ છે તેમ તે પ્રવર્તે છે ફક્ત તેઓ દેવશુર ધર્મની શ્રદ્ધાને ચૂકતા નથી જૈનધર્મભાટે તેઓ પ્રાણ ધનનો લોગ આપે છે અનતાનુમધીકષાય વિના ખાર કષાય અને નવ નોકષાયવાળા છે પણ તે કષાયોને ટાળવાની ઇચ્છાવાળા તે તેઓ હોય છે અવિરતિ જૈનો પ્રાણ પડે અને દેવતાઓ પરીક્ષા કરવા આવે અને ચલાયમાન કરે તોપણ જિનેશ્વરદેવ, લાગી, શુર, આચાર્ય, સાધુ, શ્રાવક, શ્રાવિકા અને જૈનધર્મની શ્રદ્ધાથી જાદ થતા નથી જૈનધર્મ સત્ય છે એવી શ્રદ્ધાથી કદાપિ જાદ થતા નથી બાકી તેઓને કર્મજ એવા ઉદયમા આવેલા હોય છે કે તેઓ જીવદયાઆદિ વ્રતોને દેશથકી પણ પાળવાને શક્તિમાન થતા નથી, તોપણ તે સમ્યગ્ધર્ષિના પરિણામે વર્તતા દેવલોક સુધી જવાને શક્તિમાન થાય છે તેઓ પ્રસંગે જે કાલે જે ક્ષેત્રે જે જે રીતે જીવી શકાય તે તે પ્રમાણે વર્તે છે સ્વાર્થ અને ધર્મર્થ યુદ્ધ કરે છે પ્રાણજી, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય અને શૂદ્ર પૈકી ગમે તેના ગુણકર્મનુસારે વર્તે છે એક મનુષ્ય ચારે વર્ણના ગુણકર્મને શીખે છે પશ્ચાત્ત જે કાલે જે ક્ષેત્રે જે દ્રવ્યલાભે જે ગુણકર્મની સુખ્યતાથી તે વર્તવા ઇચ્છે છે તે પ્રમાણે વર્તે છે અને દેશભૂમિધન પશુ વગેરેના રક્ષણ માટે અનેક દાવ-ચેત્ય દુક્તિ, યુક્તિવાળી બળકળ શક્તિથી, શત્રુઓ સ્હામાયે પોતાનું રક્ષણ કરે છે ઔણિક રાજ્ય, શ્રીકૃષ્ણ, ખારવેલ રાજ્ય (મહામેઘ

માહન રાજા,) સ પ્રતિ, ચ દ્રગુપ્ત વગેરે રાજાઓ, ક્ષત્રિયો, બ્રાહ્મણો,
 વૈશ્યો અને શૂદ્રો જૈનધર્મની શ્રદ્ધાપ્રીતિથી વર્તતા હતા અને
 જૈનસાધુઓના ભક્ત હતા જિનમદ્દિગેને તેઓએ કરાવ્યા હતા
 પણ દેશચક્રી હિંસા વગેરેની વિરતિને ધાન્ય કરનારા નહોતા.
 તેઓ દેશવિરતિની અપેક્ષાએ મોહ પ્રકૃતિના પશુપાળથી બગવાન્દ
 ગણાય જૈનોને અતિ દયાળુ કહી તેઓની મશ્કરી કરનારાઓને
 અવિરતિ જૈનો શૂર પરાક્રમી બહાદુર પ્રશસ્ય લાગે ખરા
 કારણ કે તે રથૂલપ્રાણાતિપાનવિરમણ્યતાદિકને અશે અશે
 પણ ધારણ ન કરી શકે તેઓ દેશવિરતિથી છુટા છે તેથી
 બાહ્યજાતમા ગમે તેમ વર્તી શકે દેશવિરતિ ચારે વર્ણના
 જૈનો કરતા અવિરતિ જૈનોની સખ્યા ઘણા પ્રમાણમા સદા
 દુનિયામા હોય છે દેશવિરતિ જૈનો બે લાખોની સખ્યાના
 પ્રમાણમા હોય છે તો અવિરતિ સમ્યગ્દષ્ટિ જૈનો કરોડો અબજની
 સખ્યામા હોય છે ગમે તે મેત્રકાલે અવિરતિ જૈનો વિશેષ
 પ્રમાણમા હોય છે એક કુટુંબમા ચતમનુષ્ય જૈન હોય છે તે
 તેમા પાચ સાત મનુષ્યો દેશવિરતિ જૈન બને તો બની શકે,
 બાકીના અવિરતિ હતા જૈનધર્મની શ્રદ્ધાભક્તિમા પ્રાણાર્પણ
 કરનારા હોઈ શકે હોઈ કાલે દેશવિરતિ જૈનો હોય અને અવિરતિ
 સમ્યગ્દષ્ટિ જૈનો ન હોય એવું બની શકે નહીં અવિરતિ
 સમ્યગ્દષ્ટિ જૈનોને બાતલ કરી એકલા દેશવિરતિ જૈનોને શ્રાવક
 ગણવા અને દેશવિરતિ જૈનોને એકલો શ્રાવક સઘ સ્થાપવે
 એવું બની શકે નહિ અને જો બનાવવાનો પ્રયત્ન કરવામા આવે
 તો જૈન ચતુર્વિધ મહાસઘના ઉચ્છેદનું મહાપાપ લાગે તેમ
 જૈનો સમજી શકે છે ખારવેલ મહામેધવાહનરાજા કલિંગ
 દેશના અધિપતિ હતા, તે અવિરતિ સમ્યગ્દષ્ટિ જૈન હતા જૈન-
 ગૃહસ્થ જૈનસઘના તે ઉપરી રાજા હતા. સ પ્રતિ રાજા, શ્રેણિક
 રાજા પણ જૈનગૃહસ્થ સઘના નાયક રાજા હતા, તેવા રાજાઓ
 વગેરેને શ્રાવકસઘમાથી બાતલ કરવામા આવે તો 'દુનિયામા
 જૈનસઘનું અસ્તિત્વ રહે નહિ અને તેથી જૈનકોમ જૃહસ્થ દશામા

ચાહે વર્ણમાં ગ્રહી થકે નહિ જૈનધર્મની શ્રદ્ધા જેને થઈ હોય
 છે તે ગુરૂ પાસે વ્યવહારથી સનકિતવ્રતને આદરે છે અને
 દેવગુરૂ સઘની સેવાલાકિતમા યથાશક્તિ પ્રવૃત્તિ કરે છે, તેટલા
 અથે તો તે ધર્મી છે અને બાકીના ચારિત્ર ધર્મના અથોને
 નહી પ્રમવાથી ચારિત્રની અપેક્ષાએ દેવતાઓની પેઠે આવરતિ
 અર્થાત્ અધર્મી છે અને તેમ તે પોતાને માને છે તે અધર્મ
 કરે છે છતાં અધર્મને ધર્મ માનતો નથી અને ધર્મને અધર્મ
 માનતો નથી તેથી તે સમ્યગ્જ્ઞાનથી પતિત થતો નથી તે ધર્મી-
 ઓનું રક્ષણ કરી પુણ્ય બાધે છે, તથા દેશચક્રી નિર્જરાને પામે
 છે સમ્યગ્દષ્ટિ જેનો અર્ધપુણ્યલપરાવર્તકાલમા મુક્તિને પામે
 છે અને ઉત્કૃષ્ટત અપેક્ષાએ સાત આઠ વા ત્રણ ચાર ભવમા
 અગર તદ્ભવમા મુક્તિપદને પામે છે ચોથા ગુણસ્થાનકથી કેહ
 સમ્યગ્દષ્ટિ થેને પાચમાથી આરભી બારમા ગુણસ્થાનકને અત-
 ર્નુહૃતમા ઉત્તરથી જાય છે અને કેવલજ્ઞાનને પામી પરમાત્મા
 બને છે ચોથાગુણસ્થાનકવર્તિજેનોપેઠી કેટલાક જેનો
 તદ્ભવમા પાચમા દેશવિરતિ ગુણસ્થાનકને પામે છે અને કેટલાક
 પાચમાથી છઠ્ઠા સર્વવિરતિ ગુણસ્થાનકને પામે છે અને અપ્રમ-
 તને પણ પામે છે કેટલાક ચોથાથી છઠ્ઠે જાય છે યાવત્
 તીર્થકરો ગૃહસ્થાવાસમાં હોય છે ત્યાંસુધી ચોથા સમ્યગ્દષ્ટિ
 ગુણસ્થાનકમા હોય છે ચોથા ગુણસ્થાનકમા રહેલા કેટલાક આત્માઓ,
 દારૂ માસ વ્યભિચારથી ગૃહસ્થ તીર્થકરોની પેઠે વિમુખ વર્તે છે
 ગૃહસ્થાવાસમા રહેલ તીર્થકરો તેમજ કેટલાક અન્ય લોકો પણ
 દારૂ માસને વાપરતા નથી અને વ્યભિચાર વગેરે દુષ્ટ કર્મથી
 વત લીધા વિના પણ દૂર ગ્રહે છે, તોપણ અવિગતિપણની
 લા મુખ્યતા વર્તે છે તેથી વિરતિત્વ પામતા નથી
 ચોથા ગુણસ્થાનકમા દેવતાઓ, મનુષ્યો, તિર્થચો અને
 નારદીજીવો આવી શકે છે ચાર પ્રકારના સમ્યગ્દષ્ટિ
 નારદીજીવો જે ચોથા ગુણસ્થાનકમા વર્તે છે
 અને અવધિજ્ઞાન હોય છે

અને નારકીઓને મતિ અજ્ઞાન, શ્રુત અજ્ઞાન અને વિલગ જ્ઞાન
 હોય છે સમ્યક્દષ્ટિ મનુષ્યો, અને તીર્થંચોને મતિજ્ઞાન અને શ્રુત
 જ્ઞાન હોય છે ચોથા અને પાંચમા શુષ્કસ્થાનકમાં ઉપશમ, ક્ષયો
 પશમ, અને ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વ હોય છે સમ્યક્દષ્ટિ છે તે અપેક્ષાએ
 અપુનર્નિધક છે વ્યવહારથી તેઓ કર્મને પ્રકૃતિ બધાદિકની અપે
 ક્ષાએ ઉત્કૃષ્ટભાગે બાધતા નથી ચોથા શુષ્કસ્થાનકવાળા મનુષ્યો
 તીર્થંકરનામ કર્મ બાધવાને અમર્થ થાય છે અને ઉત્કૃષ્ટદશાએ
 તે ભવમા મુક્તિપદને પામે છે સમ્યક્દષ્ટિ મનુષ્યો પોતે ચારિત્ર
 અગ્નિકાર કરી શકતા નથી પણ જેઓ ચારિત્રને ગૃહે છે તેઓને
 સહાય આપે છે અને તેઓની સેવાભક્તિમાં સર્વસ્વાર્પણ કરે
 છે સમ્યક્દષ્ટિ મનુષ્યોને અપ્રત્યાખ્યાની ક્રોધમાનભાયાદોષ
 તથા પ્રત્યાખ્યાની કષાય તથા સત્ત્વલ્પનના કષાયોનો ઉદય હોય
 છે તેઓને અનતાનુબધી કષાય અને સમકિત મોહિની, મિશ્ર
 મોહિની અને મિશ્રાત્વ મોહિની એ સાત પ્રકૃતિયોને ઉપશમ,
 ક્ષયોપશમ અને ક્ષાયિકભાન હોય છે તેથી તેઓને વીતરા મહા
 વીર દેવપર અને તેમના ઉપદેશેલા જૈનધર્મ પર પૂર્ણ શ્રદ્ધાપ્રેમ
 વર્તે છે અનતાનુબધી કષાયના ઉપશમાદિકથી તેઓમાં ચારિત્ર
 લેવાની રૂચિ પ્રગટે છે, પણ અપ્રત્યાખ્યાની કષાયના ઉદયથી
 ચારિત્ર લેવાની શક્તિ પ્રગટતી નથી સમ્યક્દષ્ટિ મનુષ્યો ભક્તિ
 કર્મયોગમાં મુખ્યતાએ વર્તે છે, તેઓ ભક્તિયોગથી અને કર્મ
 યોગથી પુણ્ય બધ કરે છે તથા આત્માની શુદ્ધિ કરે છે અબુ-
 નની પેઠે ધર્મ્ય સુદ કરે છે દેશ, કોમ, રાજ્ય ભૂમિ, ધન, ધર,
 કુટુંબ સઘ સમાજ અને તીર્થાદિકની રક્ષાદિક કારણે ધર્મ્યુદ્ધાદિ
 કર્મોને કરે છે અને તેમાં કષાયોનો ઉપયોગ કરે છે દેવશુદ્ધ
 સઘ ધર્મની રક્ષામાં ભક્તિમાં કષાયોને પ્રશસ્ત્ય કષાયરૂપે પ્રભુ
 માવે છે અને તેથી ઉચ્ચ શુષ્કસ્થાનકમાં ચઢવાના અધિકારી બને
 છે તેઓ મિશ્રાત્વી લોકોના જેવા આસક્તિભાવથી સંસારના
 પદાર્થોમાં અને કર્મો કરવામાં રાગદોષી બનતા નથી. સમ્યક્દષ્ટિ
 મનુષ્યો પ્રાણજીવનના અને કેટલાક ધુન્નિત્વના તથા કેટલાક

વૈશ્ય વના અને કેટલાક શૂદ્રત્વના ગુણકર્મોથી વર્તે છે અને કેટલાક
 બ્રાહ્મણ સહિત સ્વસ્વગુણ કર્મોની પરપરા જે વાગ્મામા આવી
 છે તેના અનુસારે વર્તે છે સમ્યગ્દષ્ટિ મનુષ્યો, મર્વ પ્રકારના
 લૌકિક બાહ્યબળથી યુક્ત હોય છે અવિરતિ સમ્યગ્દષ્ટિ મનુષ્યો
 જૈનધર્મીઓના દેષી મનુષ્યોનો પગજ્ય કહે છે, તેમનાથી સાવ
 ધાનપણે ઠલાવી વર્તે છે, દુષ્ટ ચોર લોકોને દડ દે છે અને
 તેઓનો નાશ પણ કરે છે, અપરાધીઓની હિમા ઠકે છે તેઓમા
 નમ્યદષ્ટિ પ્રગટવાથી બાહ્યથી કર્મો કરતા છતા અતરૂથી
 અમુકાથે નિર્વેષ વર્તે છે, તેઓ દેવગુરુ ધર્મની ભક્તિભાટે
 જે જે પ્રવૃત્તિ કરે છે તેમા જે જે રાગરોષની તેઓને પન્થિતિ
 થાય છે તે તે પ્રશસ્યશુભ ધર્મ્યકધાયતરીકે હોય છે, તેનાથી
 પુણ્યબધ થાય છે, તથા તેઓના ગુણ અધ્યવસાયથી ભૂતકાલમા
 બાધેલા કર્મોની નિર્જરા થાય છે ત્રણિકરાબને ક્ષાયિક સમ્યદ્ત્વ
 હતુ, તે બાહ્યબળથી મારી રીતે પ્રબળ પર રાજ્ય કરતા હતા, તે
 પ્રભુ મહાવીર દેવના પરમશ્રાવક હતા, પણ અવિરતિ હતા
 અવિરતિ સમ્યગ્દષ્ટિ રાજાઓ વગેરે મનુષ્યો જનધર્મની પ્રભા-
 વના કરે છે અને અન્ય લોકોને જૈનધર્મની પ્રાપ્તિ કરવામા
 પોતાની શક્તિયોને વાપરે છે મર્વવિશ્વમા, ખડમા, ચારે
 પ્રકારના જૈનો ગુણકર્માનુસાર યથાશક્તિ જનધર્મને આપે છે તેઓ
 સ્વાર્થમા અને પગ્માર્થમા ન્યાયથી અને આપત્તિકાલે અન્યાયઆદિથી
 પણ વર્તે છે ચારે ખડના મનુષ્યો વિદ્યા, વ્યાપાર, ખેતી, નોકરી
 સુદ્ધકર્મ અને અઠાલનુંકર્મ કરનારા છતા ચોથામમ્યગ્દષ્ટિ
 સ્થાનકવર્તિ જૈનો થઈ શકે છે, તેમથી કેટલાકો અશથી (દેશથી)
 હિમાદિકને ટાળી અશે અશે વિરતિપણુ ધારણ કરવા સમર્થ
 થાય છે અવિરતિ સમ્યગ્દષ્ટિ જૈનો દેવગુરુ સધ અને ભક્તિના
 તથા ન્યાયરાદિ તીર્થોની સેવા ભક્તિના તથા તેઓના રક્ષણના
 કાર્યોમા યથાશક્તિ પ્રવૃત્તિ કરે છે અને તેથી તેઓ સુક્ષ્મલને
 ઇચ્છે છે ૫ / જેની પ્રાપ્તિને ઇચ્છના નથી, તેઓ

મુક્તિની કામનાને અર્થાત્ મુક્તિદ્વગ્ની ઈચ્છાને ધાન્ય કરે છે અને શુભાશુભકર્મના ઉચ્ચ તરતમયોગે હર્ષ ગોઝવૃત્તિથી ન્યારા હીને વર્તે છે, તેઓ સામાજિકકાર્યાર્થે રાગદ્વેષને કરે છે પણ રાગદ્વેષને કર્યા તે ઠીક કર્યું એમ માનતા નથી અને મિથ્યાત્વીલોકો તત્ત્વદેષ કર્યા તે સારૂ કર્યું તેમા દોષ માનતા નથી એટલો બન્નેની નિષ્ઠિમા તક્ષવત (અતર) છે બાકી બાહ્ય શક્તિઓમા તો તેઓ મિથ્યાત્વી લોકોથી હૃન્નરગણા ચઢિયાતા હોય છે, તેથી તેઓ યુદ્ધાદિક કર્મોમા કદાપિ પાછા પડતા નથી મિથ્યાત્વી લોકો પોતાની ઉત્તતિમાટે દ્રવ્યભેદકાલ ભાવપ્રેરણે ને ને ઉપાયો શ્રદ્ધે છે તે પ્રમાણે બાહ્યમા તો સમ્યગ્દષ્ટિ જોને વર્તે છે એને મનમા દ્રવ્યભેદકાલ ભાવવી માર કયાયોના ઉદ્દયથી વર્તે છે, તેઓ પોતાનું રાજ્ય દેશભૂમિ ધન વગેરેનું રક્ષણકરવામા આપતકાલે આપદ ધર્મથી વર્તે છે અને ઉત્સર્ગકાલે ઉત્સર્ગ ધર્મથી રાજ્યાદિક બાહ્ય પ્રવૃત્તિથી વર્તે છે જન્મથી જાતિ માનનારા અને શુભક્રમથી જાતિ માનનારા સર્વ પ્રકારના અવિરતિ સમ્યગ્દષ્ટિ જોને ખરેખર મિથ્યાત્વી લોકો કરતા ઘણી ત્વરાથી મુક્તિપદને પામે છે તેઓ સર્વ ખંડ દેશમા જઈ શકે છે જિનમંદિરમા પ્રભુ પ્રતિમાનું દર્શન કરે છે જિનમંદિર, ઉપાશ્રમ, જ્ઞાનભંડાર વગેરેને બધાવે છે, સાધુઓને અને આધ્વીઓને તેઓને ખપે એવો આહાર અને પાણી વહોરાવે છે, તથા વસ્ત્રાદિકનું દાન કરે છે, તેઓના દર્શન વદન પૂજન કરે છે, પ્રભુપ્રતિમાનું તથા સંઘનું પૂજન કરે છે પણ તેઓ નવકારથી વગેરે પચ્ચખાણુ કરી શકતા નથી, તથા વ્યવહારથી સામાયિક, પ્રતિક્રમણ, પૌષધ વગેરે દેશવિરતિ ચારિત્રની કારણી કરતા નથી તેમા તેઓ અપ્રત્યાખ્યાની કપાયના ઉચ્ચને કારણીભૂત માને છે તેઓ શ્રાવકોને અને શ્રાવિકાઓને દેખી નમન વદન કરે છે, સાધુઓને વિધિપૂર્વક પચાગ પ્રણિપાતથી વદે છે પછીથી ખાય છે, તેઓ જગમ સ્થાવર વીર્યોની ચથાશક્તિલાવે યાત્રા કરે છે, સર્વ ખંડ દેશ પર્વત વીર્યસ્થાન નગર ગામ જગલમા

રહેલા ત્યાગીઓની યાત્રા કરે છે અને આત્માની શુદ્ધિ કરે છે જનને
 દેખીને જે જૈન હર્ષાયમાન થાય છે તે સમ્યગ્દર્શિવાળો છે જન
 પોતાના સ્વધર્મી માટે સર્વ જાગૃતની સહાયતામાં મરી મથે છે
 જ્ઞાની સમ્યગ્દર્શિ જૈનો જે જે આસ્રવના હેતુઓ છે, તેમાં
 આત્મોપયોગથી વર્તતા છતાં કથચિત્ નિલેપ રહે છે અવિરતિ
 જૈનો દેવશુર ધર્મની આશાતના હેલના ટાળે છે તેઓ જૈનધર્મી
 બ્રાહ્મણોને દાનાદિદયી તો પે છે પ્રભુ મહાવીર દેવના કાલમાં
 ચારે વર્ણો જૈનધર્મ પાળતી હતી ચારે વર્ણો તો શુશ્રુકર્મની
 અપેક્ષાએ છે સર્વવર્ણના લોકો પોતપોતાના શુશ્રુકર્માનુસારે
 વર્તે છે અને અવિરતિ સમ્યગ્દર્શિ જની વા દેશવિન્તિ જૈન જની
 ચારે નિશ્લેષે દેવશુર ધર્મની શ્રદ્ધા પ્રીતિ ધારી અશે અશે
 આત્મશુદ્ધિ કરી શકે છે આચાર્ય, ઉપાધ્યાય સાધુઓની હેલના
 કરનારાઓને યથાશક્તિ શિક્ષા આપે છે, જૈનધર્મનો મર્વ વિશ્વમાં
 પ્રચાર કરવા મરી મથે છે દુષ્ટપાપી વિધર્મીઓના અનીતિના
 હુમલાઓ સામે પોતાનો ધર્મ, સઘ, તીર્થાદિકનું દાવપેચવાળા
 યુદ્ધો કરી રક્ષણ કરી શકે છે અને તેવા ધર્મયુદ્ધોમાં મરીને
 સ્વર્ગ ગતિને પામે છે તેઓ અપકર્મ બાધે છે, અને ઘણા કર્મોને
 નિર્જરે છે એક કોઠામાં અનાજ ભર્યું છે તેના સૂણામાંથી (સાણામાંથી)
 ઘણું અનાજ કાઢવામાં આવે અને અદ્ય પ્રશ્નપત્રમાં આવે તો
 તે કોઠો ખાલી થાય છે, તેની ગીતે સમ્યગ્દર્શિ જૈનો અદ્યકર્મ બાધે
 છે અને ઘણા કર્મ નિર્જર છે તેથી અદ્યકાલમાં મુક્તિપદને
 પામે છે અવિરતિ જૈનોને આન્ધ્રિયવશ્ચક્ર્મ ચીડણા હોવાથી વ્રત
 પ્રત્યાખ્યાન ગ્રહી શકતાનથી અવિરતિ સર્વજ્ઞનીય જૈનો, વિદ્યાઓ
 શ્રદ્ધે છે અને પોતાના કુટુંબ, દેશ, સઘ, ગમ્ય તથા ધર્મીઓના
 બચાવ માટે સશ્ત્રવિદ્યાને શીખી તેનો પ્રયોગ ઉપયોગ કરે છે,
 તેઓ દુનિયામાં બાહ્યતર જીવનથી દેવગણાનુનારે જેમ જીવી
 ને અન્તિત્વ રાખી શકાય તેમ અદ્યદોષ અને બહુ
 વર્તે છે ચારે વર્ણના અવિરતિ જનો

ખીજને સહાય આપે છે ચાં વર્ણના જૈનોને અશે અશે જેવું
 બને તેટલું દેશવિરતિપાત્ર પામવાનો અધિકાર છે અને ત્યાગી
 પાત્ર પત્ર મહાજી ઠરનાનો અધિકાર છે અવિરતિ જૈનો ચારિત્ર
 મોહનીયના દેશવિરતિ ક્ષયો તથાથી દેશવિરતિપત્ર પામે છે, તે વસ્તુ
 દેશથી વિરામ પામેલા છે એ, આત્મપરિપૂર્ણની અપેક્ષાએ બાજુ
 લુ અને વ્યવહારથી દેશવિરતિ કે પદાન્તર તથા તે પેઠી એક બે
 મત આદિ અગીકાર ઠરવાની અપેક્ષાએ બાજુલું દેશવિરતિ જૈનો
 પ્રથમ મૂલ્ય ત્રાણાતિપાત્રવિરમણ મત અગીકાર ઠરી શકે છે,
 તેમાં એકેન્દ્રિય, દ્વિન્દ્રિય ત્રીન્દ્રિય, ચતુરિન્દ્રિય જીવોની હિંસાનું
 દેશવિરમણનત અગીકાર કરી શકતા નથી પચેન્દ્રિય જીવોમાં
 મનુષ્યો, પશુ અને પખી જલચરમા જે નિરપરાધી હોય છે
 તેની હિંસા કરતા નથી બાકી અપરાધી મનુષ્યો વગેરેની હિંસા
 કરે છે તેથી તેઓ ચતુર્વિધમધ દેવશુદ્ધ ધર્મદેશ રાજ્ય કુટુંબ
 અને પોતાના જાનમાલનો નાશ કરનારાઓની હિંસા કરવા ધર્મ
 શુદ્ધાદિક પ્રવૃત્તિ કરે છે મહાવીરદેવના મામા ચેટક રાજાએ તથા
 ખારવેલ રાજાએ તથા કુમારપાલ વગેરે ખાર મતધારી જૈન
 રાજાઓએ, જૈન ક્ષત્રિયોએ, જૈન બ્રાહ્મણ વૈશ્ય સુદ્રોએ પોત
 પોતાના કર્તવ્યાધિકાર પ્રમાણે વ્યાવહારિક જાળતોમાટે તથા
 સઘર્તીય ધર્મી મનુષ્યોના રક્ષણ માટે શુદ્ધો કરી મનુષ્યો વગેરેની
 હિંસા કરી હતી કારણ કે તેઓ પ્રથમ નતમા સર્વ અશથી
 હિંસાનો ત્યાગ કરી શકતા નથી, એક અશથી મૂલ્યપ્રાણોની
 હિંસાનું પ્રત્યાખ્યાન કરે છે તે પણ ઉત્સર્ગ અને અપવાદ એ
 બેને લક્ષ્યમાં રાખીને કરે છે તેથી પાપમાં દેશવિરતિ શુણ્ણસ્થાનકમાં
 સવાવિસવાની દયા હોય છે, અપરાધી જીવ વિનાના બાકીના
 નિરપરાધી જીવોનો આરભ સારભમાં નાશ થાય છે પણ તેમાં
 તેઓ તરતમયોગે દયાના પરિણામ અને આચારથી પ્રવર્તે છે
 નતધારી મૂહમયજૈનો સ્થૂલ અસત્ય કે જે પાપ મોટા જૂઠ
 છે તેનો ત્યાગ કરી શકે છે, સંન્યસ ઇપરે એવી ચોરીનો ત્યાગ

ડરી થકે છે, તેઓ ન્યૂલ મૈથુન વિરમણત્રતમા પરદારાના ત્યાગી બને છે અને શાસ્ત્રોક્ત રીતિ પ્રમાણે તથા વૈદકશાસ્ત્ર પ્રમાણે વર્તીને સ્વદારાની સાથે સતોષથી વર્તે છે, બાવવગ્નનો પન્હાર કરે છે, વ્યભિચારાદિનો ત્યાગ કરે છે, સ્વૃવપરિગ્રહ પરિભાણ કરે છે, દ્વિપરિભાણ ત્રતને સ્વીકારે છે, તેઓ શસ્ત્રિભાવ પ્રમાણે ભોગોપભોગ પદાર્થો પૈકી અમુક સ્વૃવ પદાર્થોથી અશે અશે વિરમે છે, અશે અશે અનર્થદંડયકી વિરમે છે, દરરોજ વા અમુક દિવસ તિથિએ સામાયક કન્વાનું ના અગીકાર કરે છે, તથા દેશથી (અશે અશે) બાહ્યપ્રવૃત્તિમા ભોગાદિગથી વિરામ પામવાનું ત્રત અગીકાર કરે છે, પર્વ તિથિએ પૌષધ કરે છે, ત્યાગી શુદ્ધને આહારાદિક વડોગવવારૂપ અતિથિ સેવા આચરે છે દરરોજ બને ત્યા સુધી જ્ઞાનપ્રતિમાનું દર્શન પૂજન અને શુદ્ધને વાદીને ખાય છે શુદ્ધ પાસે ધર્મઆખ્યાન ત્રવણ કરે છે, ત્યાગી વાધુઓની અને બન્ને પ્રકારના ત્રાવકોની મેવાભક્તિ કરે છે, તેઓ ધાર્મિક સાત જોત્રોમા ધન વાપરે છે અને અતુર્વિધસધનું વાતસય કરે છે ઉત્સર્ગકાલે ઉત્સર્ગથી વર્તે છે અને આપતકાલે આપદ્ધારથી વર્તે છે મઘ ધર્મ તીર્થની સેવાભક્તિ કરે છે પોતાના ધર્મરક્ષણાર્થે બાયલા બનતા નથી, તથા ધર્મ રક્ષાર્થે મરવામા અશ માત્ર ભય પામતા નથી, હુતાગઓના તથા શત્રુઓના આક્રમણ પ્રસંગમા સર્વ પ્રકારના જંને મુખ્યતયા ક્ષાત્રકર્મો કરે છે, શશ્વળથી તૈયાર રહે છે, ધન ભૂમિ નન્નધર્મ સઘતીર્થ સમાજ પ્રબ્ધ કુટુંબ વગેરેના સ્વપુમા આપતકાલે આપદ્ધર્મને માની ધર્મચુદ્ધમા પ્રવર્તે છે, તેઓને આક કષાયોનો ઉદય વર્તે છે કુમારપાલ રાજ્યએ બાર ત્રત અગીકાર કર્યા હતા, તોપણ રાજ્યાદેડના રક્ષણાર્થે તેમણે શુદ્ધો કર્યા હતા, ત્રણ ક્રેતે દેશવિરતિ હતા દેશવિરતિ જૈનો મરીને મનુષ્યપ્રાણીને છે અને બારમા દેવલોક સુધી જાય છે પાચમા નિજાન, સુતજાન અને ડોઈને

છે, તથા ઉપશમભાવે, હયોપશમભાવે અને હાયિકભાવે સમ્યક્ત્વ હોય
 છે, હયોપશમભાવે દેશવિરતિ ચાન્નિરૂપ શ્રાવક નત વર્તે છે
 તેથી ત્યાં વાન્વાન્ અનિચારાદિક દોષો પ્રગટે છે તેની શુદ્ધિ
 માટે સવાગ્માન્ પઠાવશ્યકની કરણી કરવાની હોય છે એ વખતના
 પ્રતિકંભણથી મતોની શુદ્ધિ થાય છે સ્વાધિકારે ધર્મશાસ્ત્રોનું
 વ્યવસ્થા મનન કરે છે વ્યવહારમા વ્યવહારથી વર્તે છે અને આત્મ
 રમા નિશ્ચય દૃષ્ટિને ધારણ કરે છે ચોથાશુભુસ્થાનકમા અને દેશ
 વિરતિ શુભુસ્થાનકમા આર્તધ્યાન, રોદ્રધ્યાન અને ધર્મધ્યાન વર્તે
 છે, તેથી તે તે શુભુસ્થાનકમા તે તે ધ્યાનના પરિણામ આવે છે
 અને જાય છે જેના જેવા નિમિત્ત મળે છે તેવી તેવી પ્રાય
 આત્માની ધ્યાન પશ્ચિતિ થાય છે ગૃહી જનો ચોથા અને પાચમા
 શુભુસ્થાને વર્તે છે તેવી તેઓ પ્રકૃતિ-ભૌતિકબળ તથા આત્મ
 બળ એમ બે પ્રકારના બળને પ્રાપ્ત કરે છે ગૃહસ્થ જનોથી ત્યાગી
 સાધુઓના જેવા અહિંસાદિકનતો પાળી શકાય નહિ, કારણ કે
 ગૃહસ્થાવાસમા તેવા મતો પાળીન રહી શકાય જ નહિ, માટે
 ગૃહસ્થધર્મ પ્રમાણે વર્તવું અને ત્યાગી થવાનો ભાવ પ્રગટે ત્યારે
 ત્યાગી થવું ગૃહસ્થ જૈનો બાહ્યરાજ્યાદિક પ્રવૃત્તિમા ખરા કર્મ
 યોગીઓ અને છે ગૃહસ્થ જૈનોના મનમા દયા હોય છે પણ
 ગૃહસ્થપણની ફર્જઅદા કરવામા બાહ્ય હિંસાદિક થાય છે પણ
 જેમ બને તેમ અત્યુચી સાપેક્ષિક દયાના પરિણામથી વર્તે છે તેઓ
 ગૃહસ્થાવાસમા સર્વ પ્રકારની બાહ્યજીવત શક્તિરોને પ્રાપ્ત કરે
 છે તેથી તેઓને બાહ્યજીવને જીવવામા અન્ય ધર્મીઓની દયા
 સામુ જોવાનો વખત આવતો નથી અને કદાપિ આવે છે તો
 આપદ્ધર્મને અગીઝર કરી મધ્યાદિકના મસ્તિત્વનો અનેક પ્રકાર
 વગ્ના ઉપાયોથી ઉદ્ધાર કરે છે દેવગુરુ ધર્મસંઘ કુટુંબ તીર્થ
 સેવાભક્તિમા થતા કષાયો તે શુભ ધર્મ્ય કષાયો છે અને તેને
 અનુલક્ષી થતી સર્વ પરપરા નિમિત્ત પ્રવૃત્તિ તે ધર્મ્ય પ્રવૃત્તિ
 છે અને કુટુંબાદિકના નિર્વાહાર્યે થતી બાહ્ય આજીવિકાદિકની

નીતિવાળી પ્રવૃત્તિ તે પણ અપેક્ષાએ ધર્મ્ય પ્રવૃત્તિ છે દેશકાલ
 લાવાનુસારે દેશ રાજ્ય સવ મમાનની નીતિયો કર્યા કરે છે,
 પણ તત્ત્વજ્ઞાન ફરતુ નથી પણ બાહ્યના વ્રત ચારિત્રનીતિ વગેરેમા
 તે વારવાર તરતમયોગે દેશજાલાનુસારે પરિવર્તનો અમુકાશે
 થયા, થાય છે અને થશે, એમ ચારે વર્ણના ગૃહસ્થ જૈનો મમજી
 શકે ॥ અવિરતિ તથા દેશવિરતિ ગૃહસ્થ જૈનો નવતત્ત્વ અને
 યદુરવ્યના સ્વરૂપને જાણે છે તેથી જૈનધર્મની પહુ ધ્રુવાપ્રીતિને
 ધારણ કરે છે અને ચાન્નિમોહનીયતા સર્વવિરતિ ક્ષયો
 પશમને પ્રગટાવીને સર્વવિરતિપણુ પણ કેટલાકો પામે છે, એમ જે
 જાણે તે જ્ઞેન છે અને આત્માપયોગે વર્તી બાહ્ય કર્મે બન્નવતા અહિ-
 મક પણ છે અવિરતિ અને દેશવિરતિ જૈનોને સર્વ વિગતિ
 ચારિત્રની રૂચિ પ્રગટે છે અને તેથી તેઓ તદ્દલપમા વા અન્ય
 ભાવોમા સર્વ વિરતિ ચારિત્રને વ્યવહારથી તથા નિશ્ચયથી પામે
 છે આચાર્યો, ઉપાધ્યાયો, માધુઓ અને સાધ્વીઓ ચારિત્ર પાળે
 છે અને જગ્ય લોકોને જ્ઞેનધર્મનો ઉપદેશ આપે છે તથા ગૃહસ્થ
 જૈનોને ગૃહસ્થધર્મનું ઉત્સર્ગથી અને અપવાદથી સ્વરૂપ જણાવે
 છે ત્યાગીઓ પણ ઉત્સર્ગથી અને અપવાદથી ફરેક વ્રતને દ્રવ્ય
 ક્ષેત્ર જાલાનુસારે આનધે છે ત્યાગીઓને બાહ્ય, રાજ્યદેશ, ભૂમિ,
 ધર, ધન વગેરેની અદ્વિતા તથા મમતા રહેતી નથી જૈનધર્મ
 શાસ્ત્રોમા અવિરતિ ગૃહસ્થ અને દેશવિરતિ ગૃહસ્થોનું એ પ્રમાણે
 સ્વરૂપ જણાવ્યું છે તેવા જૈનો મર્વ પ્રકારની દયા સમજે છે
 અને સ્વાધિકારે આદરે છે, તેથી શ્રદ્ધ, ધર્મ, તીર્થાદિકનું તમા
 દેશરાજ્ય વ્યાપારધનાદિકનું રક્ષણ કમ્વામા નિવીર્ય રહેતા નથી
 વીર્યહીનવી આત્મા પામી શકાતો નવો, એવા જૈનો ભૂતકાલમા
 હતા તેથી જૈનનધની જૈનરાજ્યની ગ્રહોગ્રલાલી વર્તતી હતી,
 સ પ્રતિ તેવા જ્ઞાની અને કમયોગી જૈનો પ્રગટો ત્યાગીની દયા
 અહિ સાને ગૃહસ્થાવાસમા ઉતારવાને ગૃહસ્થ અધિકારી નવી
 ત્યાગીના અર્થે પ્રતો તે ત્યાગાવસ્થામા જ આવરી શકાય

ત્રાગીગુરુઓ, ગૃહ્યોને ગૃહ્યવ્યામા પગાય તેવા અસધી
 દેશથી મતોને પાળવા ઉપદેશ આપે છે ગૃહ્યવ્યામા વ્રદા
 અયાત્ દર્શન શુભાશ્રિત મુખ્ય પ્રવર્તે અને દેશધર્મી ચારિત્ર શુભ
 પ્રવર્તે છે કુમારપાળ, ખારવેવ, ચદ્રગુપ્ત, પ્રેક્ષિત, સપ્રતિ વગેરે
 જૈન ગણ્યોના સનયમા દેશરાજ્ય મમાજન ધની ઉન્નતિ હતી
 અને મવ પ્રકારની પ્રજા શૂરવીન્શુભી મોગ ભાગે હતી, તેમ
 કાણુ જૈનધર્મની લોકાપર વતી આત્મિક અસર છે દેશવિનિ
 જનોને પ્રત્યાખ્યાની અને સંવલના કષાયનો ઉદય હોય છે અને
 સાધુઓને છઠ્ઠા પ્રમત શુભસ્થાને આર્તધ્યાન અને ધર્મધ્યાન
 તથા રોદ્ર ધ્યાનનો પ્રથમ પાયો વર્તે છે ઉત્કૃષ્ટ શુદ્ધાત્મોપયોગે
 એ વ્રણશુભસ્થાનકમાયી આગળના મર્વ ગુણધ્યાનકો અને મુક્તિ
 પામવામા ઉત્કૃષ્ટભાગે એક અતર્નુભૂત ધાય છે ગૃહ્ય જૈનો
 સર્વ જાતના હોય છે અને સર્વ ખડ દેશમા વર્તે છે, તેઓ અતર્ધી
 આત્મોપયોગે વર્તે છે, તેઓ વ્યવહારવી વ્યવહારમા કર્મવી વર્તે છે
 અને અતર્ધી શુદ્ધાત્મસ્વરૂપના ઉપયોગી છે સર્વ પદાર્થોવી
 પોતાને જ્ઞાન માની આત્મ શક્તિયોને ખીલે છે ગૃહ્ય જૈનોની
 હિસા અને અહિસાતુ અરૂપ વ્યવહારધી દર્શા યુકે જેવી તેઓ
 ગૃહ્ય જૈનોને દયાની બાબતમા ત્રાગી જૈનસાધુ જેવા ન માની
 હે ગૃહ્ય જૈનોએ તે અન્ય દર્શની લોકોની સ્પર્ધામા મહદાવ નિર્વીર્ય
 બનતા નથી તેઓ દેશ, સમાજ, રાજ્યમા પોતાની ક્ષર્મ બજવીને
 આગેવાનીપણુ રાખે છે તેવી તેઓ ધર્મને પણ શોભાવે છે અને
 દુર્ગુણ વ્યસન દાપો હઠાની સદ્ગુણી બની આનંદ જ્ઞાન મગ
 લને પામે છે

લેખક બુદ્ધિસા ૧૨

મુઠ વિજાપુર

૧૯૭૮ વૈ વ ૯

શ્રી અમદાવાદ તત્ર, સુધાવક શેઠ જગલાઈ દલપતભાઈ
યોગ્ય ધર્મલાભ.

વિશેષ તમારો પત્ર આજ્યો, વાંચી સમાચાર જાણ્યા વિ
આજગેજ મોહનભાઈ જેસી ગના મુખથી જાણ્યું કે તમારા પત્ની
શુજરી ગયા, તેવી તમને શોક મોહ ધાય, તથા તમારું શરીર ખડું
નગ્ન તેથી સાવધ થઈ શોક રહિત થવાની જરૂર છે જ્ઞાનીને
સર્વ બનાવો છે તે શાગહેતુરૂપે પરિણમે છે અને અજ્ઞાનીને
ચિંતાયોડ મોહહેતે ધાય છે કર્મની ગતિ વિચિત્ર છે બહેલા
મોહા મરણુ તો સર્વને છે તેમ જાણી જે ચેતે તે ખરો દુનયામા
સદાને માટે કોઈ પ્રિય નથી અને કોઈ સાચે આવનાર નથી મરતા
પહેલાં મરી જવું જોઈએ અને જીવતા પહેલાં જીવી જવું જોઈએ
મરણુની ચિંતાપર સર્વજીવો કર્મના યોગે છે મોહીજીવો
આત્માના સ્વરૂપમા રમતા નથી મર્વના શરીરો છૂટવાના છે અને
પાછા બીજા લેવાના છે કોના શરીરનો શોક કરવો ? તમારી
પત્નીનો આત્મા અને તેનું શરીર ભિન્ન છે, શરીરના રાગી હોવ તો
તે પણ યોગ્ય નથી કારણકે શરીર જડ ક્ષણિક શુર છે તમે સ્ત્રીમા
રહેલા આત્માના રાગી હોવ તો આત્મા, શરીર બદલે તેથી શોકી ન
બનવું જોઈએ સસારની માયા એક બાજીગરની બાજી છે કર્મરૂપ
બાજીગરના નચાબ્યા સર્વજીવો નાચે છે અને પોતાના શુદ્ધાત્મ
સ્વરૂપને ભૂલે છે જે ચેતે તે પહેલાં ચેતો ! જાગૃત થાઓ !
આત્મામા ઉતરો અને દુનિયાને ભૂલો ! ગુરૂ પોતાની કૃર્મ બજાવે
છે શિષ્યે ચેતવું જોઈએ ધર્મ એક સાર છે પરત્રવના જતા
બીજું કશું સાથે આવવાનું નથી માટે દેવગુરૂ ધર્મની આરા
ધના કરશો.

લેખ. શુદ્ધિસાગર

મુ૦ મહેસાણા

૧૯૭૮ અપાડ મુદિ એમદશી.

શ્રી જૈન યશોવિજય સંસ્કૃત પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીયોની
પરીક્ષાના ઇનામના બહેર ગબાવર મેળાવડામા
પ્રમુખ તરીકે આપેલા સાપાત્રનો માન

વિદ્યાર્થીયોનું પરીક્ષા પરિણામ એકદર મારૂ છે પાઠશા
ળાનો જે ઉદ્દેશ છે તે ઉદ્દેશની સિદ્ધિ થાય એ રીતે શિશુ
ક્રમમાં સુધારો વધારો કરવાની જરૂર છે આ પાઠશાળાના શિક્ષણક્રમ
સબધે મારા વિચારોમા અને શેઠ વેણીય દલાઈ વિચારોમા મતભેદ
છે તો પણ જે જે અશે જે જે સારૂ હોય તેની પુષ્ટિ કરવી
જોઈએ અને તે બાબતમા પાઠશાળાના સત્રાલોકોને ધન્યવાદ
આપુ છું આ પાઠશાળામા સારા વિદ્યાર્થીયો વધારવાની ખામી
છે અને તે ખામી દૂર કરાના ઉપાયો માટે મ્હને પ્રયત્ન કર
વામા આવે છે તેના ઉત્તરમા જણાવવાનું કે વેણીય દલાઈ લાખે
રૂપેયાનું ફંડ લેશુ કરવામા લગ્નિધયાગી છે, તવી રીતે હાલના
સંયોગોને અનુમરીને મોટી મોટી સ્કૉલરશીપો આપીને સારા
વિદ્યાર્થીયોને વધારવામા કબુલાર્થને દૂર કરી ઉત્તરતા વધારે તો
તેઓ ઘણા વિદ્યાર્થીયો લેગા કરી શકે તેઓ પાઠશાળાના અગ્રે
ધારે તેટલા રૂપેયા લેગા કરી શકે, અને તેવી વિદ્યાર્થીયોને મોટી
સ્કૉલરશીપો આપીને વધારી શકે ઘણા કાચો માથે લેવા કરતા
એક કાર્ય સગીન કરવું તે કોડ દરજ્જે સારૂ છે વેણી દલાઈ
પોતાના આત્મલોગથી મેસાણા વગેરેમા પોતાના મનજીવે મૂકી
જશે આ પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીયોને એક કલાક ઇંગ્લીશ ભાષાનું
જ્ઞાન આપવું કે જેથી ભવિષ્યમા તેઓ પોતાને તથા સમાજને
ઘણા ઉપયોગી થઈ પડે સંસ્કૃત પાઠશાળામા સંસ્કૃતનો અને
ધાર્મિક જ્ઞાનનો વિષય મુખ્ય રહે અને જોણપણે અન્યભાષાઓનું
જ્ઞાન થાય એવી યોજના થાય તો તે યોગ્ય છે અને ખાસ તે

કર્તવ્ય છે વિદ્યાર્થીએ વિદ્વાન્ થાય તે માટે ઉત્તમ સાક્ષર વિદ્વાનો નાખવાની જરૂર છે આદર્શ પાઠશાળા કરવામા જે જે ખામીઓ જણાય અને મુનિયો જે ખામીઓ દેખાડે તે દૂર કરવી જોઈએ પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીએને કસૂત અને પ્રાણનામથી હઠ આરોગ્યવાન બનાવવા જોઈએ વિદ્યાર્થીએને એક કલાક સગીન વા શિનષુનું જ્ઞાન આપવું કે જેથી તેઓ શિક્ષકો બને ત્યારે પૂજ્યો જાઈ શકે, સગીતના વાજીત્રો વગાડી શકે જૈનોમા જૂની ઠમે ચાલતી આ પાઠશાળા ચોવીશ વર્ષ થયા હજી જીવતી રહી છે તે તેની ઉપયોગિતા દર્શાવી આપે છે ગોખણપટ્ટોનું જ્ઞાન હવે એકલું ઉપયોગી થઈ શકે તેમ નથી, તેમજ વિદ્યાર્થીએને સર્વ દર્શનોની સાથે જૈનદર્શનનો મુકાબલો કરાવીને મમ્યજ્ઞાન આપવું એક વિદ્યાર્થી દશબાર વર્ષ સુધી નિશ્ચિત ભણી શકે એવી રીતે તેને આશિક મદદ આપવી એ બાબત પર ખાસ ભાગ મૂકવામા આવે છે વેણીય દલાઈના ગુણોને ગુણાનુરાગ દૃષ્ટિએ અમે જોઈએ છીએ અને તેની તે દૃષ્ટિએ તેમને ધન્યવાદ આપીએ છીએ આ પાઠ શાળામા સમારિપણામા થોડા માસ સુધી પાઠશાળાના રસોડે જમી સન્નિવૃત્ત અભ્યાસ કર્યો હતો પાઠશાળાને આવકોએ આર્થિક સહાય કરવી જોઈએ જે દૃષ્ટિએ જે પાઠશાળા ઉઘડી હોય તેને તે દૃષ્ટિએ સહાય આપવી જોઈએ બોર્ડીંગો અને શરૂકોને હું તે તે બોર્ડીંગો અને શરૂકોની ઉપયોગિતાની દૃષ્ટિએ ન્યાયનામા આત્મભોજ આપુ છું તેવી રીતે આ પાઠશાળાના ઉદ્દેશને અનુસરી આ પાઠશાળાની ઉપયોગિતા સ્વીકારી તેની ચક્રતી ઇચ્છુ છું

લેખ- જીવિમાન

મુઠ મહેસાણા.

૧. ૧૯૫૮ અષાઢ ૧૬

સુ સુખાર્થ મધ્યે શ્રદ્ધાવત, દયાવત, દેવગુરુ ભક્તિમત્ક
સુધાવત રાદ્યાભાષ ઘેલામાર્થ યોગ્ય ધર્મલાલ.

વિશેષ તમારો પત્ર આ ચો તે પહેલ્યો, વાચી સમાચાર
ભણ્યા છે અને શાંતિ છે અને કોઈપણ જાતની ઉપાધિ નથી,
શાંતિ છે બાદ્ય ઉપાધિને મમભાવે સહન કરવાની શક્તિ પ્રગટે છે
પ્રશ્નત્વ તે ઉપાધિ છતાં પણ તે અછતા જેવી છે આત્માની
શાંતિ વર્તવી જોઈએ, આત્માની શાંતિ વિના બાદ્ય શાંતિ
વર્ત્યા છતાં પણ બાદ્યથી લક્ષ્મી ગમે તેટલી હોય
અને ઇન્દ્ર સમાન પદવી હોય તો પણ તેથી આત્મા સુખી થતો
નથી મનુષ્ય જન્મ પામીને મોક્ષ મેળવવો જોઈએ ત્યાં સુધી
મોહ છે ત્યાં સુધી સંસાર છે લક્ષ્મી મળતા મોહ ટળતો નથી
પણ વધે છે માટે મોહ ટળે એવા ઉપાયો લેવા જોઈએ બાદ્ય
જડવસ્તુમા સુખ છે એવો ત્યાં સુધી મિથ્યા નિશ્ચય છે આ સુધી
આત્મ સુખની આશા નથી છાજવાના જલની પેઠે બાદ્ય સુખ
અશ્વિક છે, અને તેની પાછળ અનંત દુખ છે આત્માનું સુખ
સોજવતા અને આત્મામા રમનાર એવા એક મુનિ સુપડામા અગર
એક નહીંના કાઠે સેખડપર બેઠેલા હોય છે તેની આગળ ઇન્દ્રની પદવી
પણ નકામી છે ઇન્દ્રની પદવી મળવી સહેલ છે પણ આત્મસુખ
મળવું સુરહેલ છે આત્મસુખની પ્રાપ્તિ માટે આત્મજ્ઞાની ગુરૂના
સમાગમની જરૂર છે મહાપુરુષયોગે મહા જ્ઞાની ગુરૂનો સમાગમ
થાય છે અને એવો સમાગમ પામીને બહુ વિજ્ઞાના પૂર્વક ગુરૂ
પાસેથી આત્મજ્ઞાનને મેળવવું જોઈએ આત્મજ્ઞાન પામ્યા
પછી આત્મ શાંતિ મળી શકે છે, પ્રશ્નત્વ આધિ, વ્યાધિ અને
ઉપાધિના દુખ થમે છે વસ્તુતઃ વિચાર કરવામા આવે તો
સંસારમા કોઈપણ પોતાની વસ્તુ નથી છતાં જીવ, જડ વગેરેને

લક્ષ્મી માનીને મારૂં મારૂં કુળી મુજાય છે, અને તેનાથી હવે,
મનમા અનતગણુ દુખ વેઠે છે જાગવાના જલ જેવી માયામા
મુજાવું તે બ્રાન્તિ છે, તે બ્રાન્તિને પરિહરી આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ
પ્રાપ્ત કરવા પ્રયત્ન કરો ! આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપમા પરમાનંદ છે
આત્માનો પરમાનંદ પામ્યા બાદ જન્મ, જરા ને મરણ નથી
આત્મજ્ઞાની બાહ્ય પદાર્થોમા મુજાતો નથી અને લક્ષ્મી વગેરે
પદાર્થોનો જીવોના કલ્યાણમાટે સદુપયોગ કરે છે અને પોતાનો
જન્મ સફલ કરે છે મનુષ્યનું ખરૂં કર્તવ્ય તો એ છે કે આ
જન્મમા જ આત્મસુખનો અનુભવ કરવો અને સર્વ વામનાઓને
દૂર કરવી સંસારરૂપી મમુદ્ર તન્વામાટે આત્મજ્ઞાન તે વહાણ
સમાન છે, માટે આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય તેનો પુરૂષાર્થ કરવો બાહ્ય
ધનાદિ પદાર્થ મળ્યા હોય છતાં હર્ષ ન થાય અને તે ટળતા શોઠ ન
થાય એવી આત્મમદ્ધા પ્રાપ્ત કરો. એક ક્ષણ માત્ર પણ મનુષ્ય
ભવ નકામો ન બાય એવો ઉપયોગ રાખો. શુરના અભાવે ધર્મ
શાસ્ત્ર વાંચો અને આખા મીચીને અંતરમા ઉતારો ! આત્માનું સ્વરૂપ
વિચારો એટલે આત્માની શુદ્ધિ કરવાના ઉપાયો આપોઆપ
મમબળ જશે. જ્ઞાનીઓના સમાગમથી જ આત્માને પામી શકાય
છે અને દેવશુદ્ધિ પર રાગ વધતો બાય છે, એવો દ્રઢ નિશ્ચય
છે શુરની સેવા પૂર્વક જે જ્ઞાન મલે છે તે જ્ઞાનથી આત્માની
શુદ્ધિ થાય છે જીવગીનો ક્ષણ માત્રનો ભરૂંસો નથી માટે જે
કાર્ય કરવું હોય તે જલદીથી કરી લો જે પ્રમાદ કરે છે તે મુજાય
છે તેના મનોરથો મનમા રહી જાય છે માટે ચેતીને ધર્મ સાધન
કરો. એ જ ધર્મ કાર્ય લખતા રહેશો. મેસાણાના જોનોની વ્યા-
વહારિક તથા ધાર્મિક ઉન્નતિ કરવામા તમે ધારો તો તન મન
ધનથી ઉત્તમ લોગ આપી શકો. આત્માની ઉન્નતિ કરવામાટે
સેવાભક્તિ અવલગ્યા વિના એક તસુ માત્ર પણ આગળ અભિ-
ક્રમણ થઈ શકત નથી સર્વજીવોના કલ્યાણની ઇચ્છા થયા
બાદ ૦૧ બાદ આગળનું ઉન્નતિ પગથીયું

પ્રાપ્ત થાય છે. જ્વજન્મભૂમિ ગામમાં કર્મ ધાર્મિક કાર્ય કરે. હજી હાથમાં બાજી છે માગન્ની લાન્તી વખતે પાણી ભરવું ટાંચ તેટલું ભરી લેવું જોનોની સેવા એ પ્રભુ મહા વીરની સેવા છે, એમ ત્રલેદદદિએ વિચાર્યો. જ્ઞાનમંદિર, પાઠ શાલા લાયબ્રેરી વગેરે માટે તમને વારંવાર કહ્યું છે ચડતા ભાવે ધર્મ કાર્ય કયા કરશે. હાથેતે સાથે છે પરલવન્ન ધર્મ કર્મ સાથે આવનાર છે આત્માનો ઉદ્ધાર કરો મનને ઉદ્ધાર કરો આત્માની શુદ્ધિ કરવા માટે દેવશુર ધર્મની આગધના કરશે.

इत्येव अहं ह्य महावीर शक्ति ३

લેખ- બુદ્ધિસાગર

સુ મહેમાના

મ ૧૮૭૮ આ. ૧૦ વર્ષ ૫ વૃક્ષવાર

શ્રી સુરાય દુન્યદેશ તત્ર પારીસનગરી તત્ર આય દેશીય સુરતી જોરી સુધાવક સરખાર શુભાગચદ બાબુભાઈ તથા ખેડાવાસી શા રતિલાલ મોહનલાલ ચોમ્મ ધર્મલાલ વિશેષ, તમાગે પત્ર જોઈ વહિ એકાદશીએ પહોંચ્યો. વાચી સમાચાર જાણ્યા વિશેષ જૈનધર્મની યથાશક્તિ આરાધના કરશે. મનુષ્ય જન્મની વારંવાર પ્રાપ્તિ થવી મહાદુર્લભ છે આત્માની પરિપૂર્ણ ગુણતા કરવી એજ મનુષ્ય જન્મનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે. પચ ઈન્દ્રિયના સુખમાં મગ્ન રહેવું અને આત્માનું નિરૂપાધિ સુખ ભૂવી જવું એ કોઈ રીતે ચોખ્ખ નથી જોનશાસ્ત્રો આત્મામાં અનંતસુખ છે એમ જગત્માં દુઢુભિ વગાડીને જણાવે છે માટે આત્માનંદ મેળવવા માટે તપ તપ અહિંસા સયમની આરાધના કરવી જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રવીયાદિ અનંત શુભમય આ મા છે તે જ પરમાત્મા છે સુરતમાં તમારી બાંધારસ્થાના આ મજ્જાન સબધી તમને જોધ આપ્યો હતો અને તેથી તમારા આત્મામાં ધર્મની

રૂચિ પ્રકટી છે યુરોપ દેશમા જડતત્વકલાની વિદ્યા ખીલી છે
 પણ આર્યદેશના આધ્યાત્મિક જ્ઞાની સતો આગળ તે યુરોપ, પાચ
 વર્ષના બાલક સમાન છે આત્મજ્ઞાનના માટે હિંદુધ્યાન પ્રસિદ્ધ
 છે ધર્મની ભૂમિ હિંદુ છે તેમા અનેક સત ઋષિમહાત્માઓ
 પ્રકટે છે તમારે દેવગુરુ ધર્મપર પૂર્ણ શ્રદ્ધાપ્રીતિ ધારણ કરવી
 અને ધર્મ સદાચાર સાત્ત્વિકાહારથી જીવન ગાળવું કે જેથી આ-
 ત્માની શુદ્ધિની વૃદ્ધિ થાય મનવાણીકાયાની શુદ્ધિથી આત્માની
 શુદ્ધિ થાય છે જૈનધર્મની શ્રદ્ધાથી આત્માની શુદ્ધિ કરવામા
 અત્યંત ઉત્સાહ પ્રકટે છે દેવગુરુપર અધશ્રદ્ધા ધારીને પણ ધર્મ
 કૃત્યો કરવામા આવે છે તો તેથી નાસ્તિકના કરતાં અસંખ્યગુણી
 વિશેષ આત્મશુદ્ધિ થાય છે એમ નિશ્ચય ધ્યાન કરીને ગુરુના
 અભાને શકા વગેરે થાય તોપણ ધર્મની શ્રદ્ધામા અડગ રહેવું
 એ જહમઘાવોર એમ પરમેશ્વર મહાવીરના નામમંત્રનો જાપ
 કરવાથી મનવાણીકાયાની અશુદ્ધિ દૂર થાય છે એક કલાક એ પ્રમાણે
 હરરોજ મહાવીર પ્રભુના મંત્રનો જાપ જપવાયાં આત્માની શક્તિ
 યોના દાગે ઉઘડે છે જેવો આહાર તેવો વિચાર એ સૂક્ષ્મને
 ધ્યાનમા ગળશે પ્રભુના ભક્તને પ્રભુની હાડોહાડ શ્રદ્ધા હોય
 છે ધર્મનું જ્ઞાન કળવામા ગીતાર્થ સુનિ ગુરુની મંત્રિ કરવી,
 તેના અભાવે ધમના પુસ્તકો હરરોજ વાચવા, અને મહાવીર
 પ્રભુનો નામ મંત્ર જપવો લાખો કરોડો વખત મહાવીર નામ
 જપતા જપતા પ્રભુમા લયલીન બની જવું ખાતા પીતા ઉઠતા
 બાદિ સર્વ કાર્ય કરતા પ્રભુ મહાવીર મંત્રનો જાપ કરવો, તથા
 પ્રભુના સ્વરૂપનો વારવાર ઉપયોગ પ્રગટે છે અને અનેક દોષો
 થતા અટકી જાય છે, તથા તેથી અનેક વ્યયન વિપત્તિયોનો નાશ
 થાય છે આત્માના પ્રકાશ કરવામા પ્રભુ મહાવીર નામ મંત્ર
 જાપની અનંતગુણી ઉપયોગિતા છે પ્રભુ મહાવીરદેવના ચિતવ
 નમા પ્રેમથી લયલીન થઈ જવું નાલિકમલમા લક્ષ રાખી જીભ
 હલા યા વિના મહાવીર નામ મંત્રનો જાપ કરવો અન્ય વિદ્યાનોના
 કુતર્કથી

કરનામા તમારે શ્રદ્ધાપ્રીતિથી વિમુખ ન થવું

મનમાં અનેક પ્રકારના અશુભ વિચારો પ્રગટ થતા વારવા અને
 શુભ વિચારો કરવા ચિંતા, શોક, નામદર્શિના વિચારોને મનમાં
 પ્રગટ થતા વાગવા આત્માના આનંદનો વિચાર કરવો. આત્મા
 તેજ રાગદ્વેષ છોતે જોઈએ પરમાત્મા મહાવીર બને છે જ્ઞાન અને
 આનંદરૂપ આત્મા ॥ જેમ જેમ મોહની વૃત્તિયોનો નાશ કર
 વામાં આવે છે તેમ તેમ આત્મા પોતાના શુદ્ધ સ્વરૂપે પ્રગટે
 છે અને તેથી તે આપોઆપ આત્મસ્વરૂપનો પ્રકાશ કરે છે
 આત્માને પોતાની શક્તિયોનો અનુભવ આવે છે, તેમ તેમ તે
 સ્થલ દુનિયાથી અળગો થતો જાય છે અને દેહ છતાં મહાવૈદેહ
 દશાનો અનુભવ કરે છે આવી વૈદેહ આત્મદશામાં ઘણો વખત
 રહેવાથી કેવલજ્ઞાન ને કેવલચર્યન પ્રકટેછે, પશ્ચાત્ દેહનું આયુષ્ય
 હોય છે ત્યાં સુધી તેનું અસ્તિત્વ રહે છે પશ્ચાત્ આત્મા તેજ સિદ્ધ
 શુદ્ધ સુક્ષ્મ પૂર્ણ પરમાત્મા બને છે પશ્ચાત્ શુદ્ધ સ્વનાત્ર આ
 ત્માને જન્મજરાને મૃત્યુનું બંધન રહેતું નથી આત્માની આજ્ઞા
 પ્રમાણે મન વર્તે છે ત્યાર આત્મા, સુક્તિપ્રતિ ક્ષણે ક્ષણે અતર
 મા પ્રયાણ કરે છે આત્માના સ્વભાવમાં રહેલું આત્મસ્વભાવે
 રમણતા કરવી તે શુદ્ધ ચારિત્ર છે અને તેમાંજ આત્માનંદ પ્રગટે
 છે આત્માની શુદ્ધિ કરવામાં પ્રથમ મનવાણીકાયાની શુદ્ધિ
 કરવી જોઈએ પ્રથમ મનવાણીકાયાથી પાપ બંધાય એવા વિચારો
 અને કર્મોનો ત્યાગ કરવો જોઈએ ગૃહસ્થદશામાં ગૃહસ્થના અધિ
 કાર પ્રમાણે પાપકર્મનો ત્યાગ થઈ શકે છે અને ગૃહસ્થ યોગ્ય
 બાર વ્રતના પાલનથી મનવાણીકાયાની શુદ્ધિ કરી શકાય છે અને
 તે તે અશે આત્માની શુદ્ધિ થાય છે આત્માના ઉપયોગે
 આત્માની અનંતશુદ્ધિ શુદ્ધિ થાય છે અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય,
 બ્રહ્મચર્ય, મમતાત્યાગ, ક્ષમા, સરલતા, માર્દવતા, તપ, સયમ
 આદિ સાત્ત્વિક ધર્મથી આત્માની શુદ્ધિ થતી જાય છે, અને મો
 હાદિ કર્મપ્રકૃતિયોના પુદ્ગલ સ્કંધો ખરેખર આત્માથી છૂટા
 પડે છે અને આત્મામાં જ્ઞાનાનંદાદિ સહજ શુભોનો આવિર્ભાવ

થતો જાય છે અને આપોઆપ આત્મા પ્રભુરૂપે પ્રગટ થતો જાય છે અને છેવટે આત્મા પરિપૂર્ણ સુદ્ધ શુદ્ધ બુદ્ધ ભગવાન, અને છે સાત્ત્વિક ગુણોમાથી પસાર થઈને આત્માના ગુણો પ્રકટ કરવા પડે છે સાત્ત્વિકગુણોને જ સાધ્યરૂપ માનીને આત્માના સહજગુણોની ઉપેક્ષા ન કરવી જોઈએ સાત્ત્વિકગુણોની પ્રકટતા, એ આત્માની સાત્ત્વિક પ્રભુતા છે અને શુદ્ધાત્મગુણો છે તે આત્માની શુદ્ધગુણ પ્રભુતા છે, એમ આત્મજ્ઞાન થતા શુદ્ધગમથી સમન્વય છે આત્માની શુદ્ધતામા સર્વ એવ આત્મજ્ઞાન થતા શુદ્ધગમથી સમન્વય છે આત્માની શુદ્ધતામા સર્વગત્યોનો અતર્હાસ થાય છે એવી દશા પ્રાપ્ત કરવા માટે આ ભવમા જરા માત્ર ખામી ન ગણવી જોઈએ પ્રથમ તો આત્મા, દેવગુરુ ધર્મની સેવાભક્તિથીજ સુક્તિના માર્ગપર પ્રયાણ કરે છે પ્રથમ પગથીયુ દેવગુરુ ધર્મની શ્રદ્ધા ભક્તિસેવા છે, તેમા જેટલો ઉત્સાહ છે તેટલો જ આત્મા શક્તિમાન થતો જાય છે જેટલું જેટલું આત્મજ્ઞાન ન્યૂન તેટલું મન પણ આત્મામા પ્રવેશ કરી શકતું નથી. આત્માને આત્મરૂપે જાણ્યા બાદ મોક્ષનો માર્ગ ખુલે થાય છે અને આત્મામા સમ્યગ્જ્ઞાનની દૃષ્ટિ ખુટી થાય છે, માટે આત્મજ્ઞાન પામવા પૂર્ણ રૂચિ ધાગણ કરવી જોઈએ મનના સર્વ શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કરવો દરરોજ સામાયિક કરવું અને સમતાભાવથી આત્માને ભાવવો. વાસકેપથી સિદ્ધચક્રની પૂજા કરવી અને નવપદનું સ્વરૂપ વિચારીને આત્માને નવપદરૂપે પ્રકટાવવા પ્રયત્ન કરવો હરતા ફરતા ખાતા પીતા પ્રભુ મહાવીર દેવના ગુણોનું સમગ્ણ કરવું એ પ્રમાણે ભાવના ભાવવાથી અને પર્ણવાથી આત્માની શુદ્ધિ ડરશે અને પરમાનંદરૂપ પૂર્ણ મગ લેને પામશે.

इत्येव अहं ॐ महावीर शक्ति ३

સભારે તેને ધર્મલાભ.

શ્રી માણસા દત્ત દેવગુરુભક્તિકારક, શ્રાવક શા
 યોગ્ય ધર્મલાલ તમારો પત્ર પડોર્યો અહીં
 આવવા માટે રજા મગાવી, તત્ સબધી લખવાનું કે, મારો અન્ત
 રાત્રી જ્યારે તમને જોલાવવા મળવા અવાજ કરશે, તે
 વખતે ખાસ પત્ર લખીશ ખુલાસો કરવાનું લખો છો પરંતુ
 મારે કોઈના ખુલાસા કરવાની જરૂર નથી મારા કલ્પાયલા નામ
 ઉપને લોકો સ્તવન નિદે તેની મ્હને જરા માન પરવા નથી
 મ્હને જાગતા તો શું પણ સ્વપ્નમાં પણ તમાગ મળધી અશુભ
 વિચાર આવ્યો નથી કીર્તિ અને અપકીર્તિ જાનને પુદ્ગલ માયા
 છે, તેમાં કોઈ જાણતા વા અજાણતા નિમિત્તભૂત વ્યાય તેને તે
 બાબતની ચિંતા છે મારાથી કોઈની વા તમારી નિદા હેલનામાં
 નિમિત્ત કારણકે થવાયું હોય તો જગ-જાહેર સઘ લમક
 અશુભવૃત્તિ પ્રવૃત્તિને નિહ છુ, ગર્હુ છુ, મ્હને કોઈનાપર રાગ
 નથી, અને કોઈનાપર દ્રેષ નથી સયોગ વિયોગ, -કમના અનુ
 સારે થયા કરે છે, મ્હને કોઈ સબધી કાંઈ સારૂ ખોટું
 સંભળવાની ઇચ્છા નથી લોડવામના-કીર્તિભય અને નામરૂપનો
 મોહ ટળ્યા વિના અને આત્માની અહિંસા પ્રગટયા વિના અને
 પરની તથા જૈન શાસનની હેલનામાં, ગુરૂની હેલનામાં ગમે તે રૂપે જાણે
 અજાણે નિમિત્તભૂત થતા છતાં જ્યાં સુધી ખરો પશ્ચાત્તાપ થયો
 નથી અને દુનિયાની આગળ આત્મા, અપકીર્તિ આદિથી,
 ભય પામે છે, ત્યાં સુધી આત્મા, શિષ્ય વા ભક્ત જનવાને
 અને પશ્ચાત્તાપરૂપ પ્રતિક્રમણ કરવાને લાયક જન્યો નથી
 મનથી અને દુનિયાના લોકપ્રવાહથી જનેલા શિષ્ય
 ભક્તોમાં અને રક્ત ગુરૂઓમાં આત્માનું ગુદસ્વરૂપ વેદાતું
 નથી મન સુધી શાસ્ત્રોનું વાચન, પૂજન વગેરે ના યુ
 હોય અને આત્માના ન પરિણમું હોય, ત્યાં સુધી જવ જમવું

કે બનાની મનુષ્યોની એવા ભક્તિમા આસવપરિણામની
 નુખ્યતા છે નામરૂપમોહે દુનિયામા સાગ ગણાવવાના ઈચ્છા-
 વાળાઓ, દેવગુરુના લોગે પોતાની પ્રતિષ્ઠા મહત્તા ઇચ્છે છે
 પોતાની ભૂવ પોતાને ન જણાય ત્યા સુધી ડોર્ષ ગુરૂ પાસે આવે
 વા ગમે ત્યા લાય તો પણ તેથી તેને આત્મશુદ્ધિ થતી નથી મૂઢત્વ તથા
 દોષ-દિથી સ્વપ્નમા પણ ગુરૂમા દોષ જણાય, અને અશમાત્ર અશ્રદ્ધા
 થાય-ત્યારથી તે ભક્ત વા શિષ્ય ખરેખર તેવા ગુરૂઓની પાસે
 જઈ આત્મશુદ્ધિ કરી શકે નહિ અને શ્રદ્ધા પ્રેમની પૂર્ણતા વિના
 જ્યાંપિ ગુરૂ તેને ઉપદેશ આપે તો પણ તેથી ભક્ત શિષ્યપર
 ખરેખરી અમર થાય નહિ, એવો કુદરતી નિયમ છે આત્મામા
 અન્યના આત્માની શ્રદ્ધા પ્રીતિ જાણવાની શક્તિ રહેલી છે, તેથી
 શિષ્યમા વા ભક્તોમા લાયકાત આવતા તેઓ સહેજે ગુરૂઓના
 હૃદયમા વાસ કરે છે તમાગમાટે જ આવુ લખુ છું એવો
 મુખ્ય ઉદ્દેશ નથી, આ તો સાધારણ લખાણ છે તમારામા જે
 જે ગુણો પ્રગટેલા છે તેની અનુમોદના કરૂ છું, ખાત્રી તમારા તો
 શુ ? પણ કોઈના દુર્ગુણ તરફ દ્રષ્ટિ કરતા અને તેનો પ્રકાશ
 કરતા પહેલા માગી વાળી અને મનને કોટી ઉપાયે અટકાવવા
 પુરૂષાર્થ કરૂ છું, અને કરીશ મારા દેશમા મારે જવાની જરૂર
 છે અન્યની સાથે રાગદ્વેષની એક વર્ગણા પણ ન રહે, એવો
 ખાસ ઉપયોગ ધારીને પ્રવર્તુ છું તમારા જેવાઓના ભવમા ભમતા
 અનતવાર સંબંધ થયા કોઈની પણ માથે રાગદ્વેષનો અશમાત્ર
 સંબંધ ન રહે એવુ આત્મોપયોગે લાવુ છું મારાપર કોઈ રાગ
 કળનારા હોય અને કેટલાક દ્વેષ કરનારા હોય છતા મારે તો
 સમભાવે રહી તેઓપર આત્મભાવે જેવુ એજ મારો ધર્મ છે,
 તેમા ખાત્રી ન આવે એવા ઉપયોગથી વર્તવા ઇચ્છુ છું અને
 વર્તીશ તમને મારી પાસે આવવા હુકમ ન કરૂ તેમા કઈ
 તમારા પર અનિચ્છિ દ્વેષ નથી, પરંતુ અતરૂમાથી
 આત્માનો અનિચ્છિ નથી તેજ કારણ છે જ્યારે અવાજ થયો
 ત્યારે પણ એમ છે માટે આત્માની અતરૂ-

રહેલી યોગ્યતાને ત્યાં સુધી પ્રગટ કરવા પ્રયત્ન કરશે। ગમે તેવું
 આલબન લઈ આગળ જવું એ જ કર્તવ્ય છે। કેના સબધ
 સદા રહ્યા છે? અને રહેવાના છે? ના યોગ તેનો વિયોગ। કેણું
 સર્વજ્ઞ છે? કેનામા બૂલ આવતી નથી? મર્વશુદ્ધી વીતરાગ છે
 કેણું પોતાની નિર્દોષતા સિદ્ધ કરવા પ્રયત્ન કરતો નવી મનની
 બાજીમા એવુંકે આત્માના ઉપયોગમા શાન્તિ મુખ છે તમારામા
 ઘણા શુભો છે। સવ ન શુભુરો વતવુ, તમે તમારા
 આત્મામા ઉપયોગ દેશે। રાગ પેના વાતાવરણમા રહ્યા છતાં
 તેથી મનમા અશાન્તિ ન થાય, એવી આત્મદશા ન થાય
 ત્યાં સુધી। ગપના કારણો ન મળે ત્યાં રહેવું કદોડગદ્દ
 ઉત્તમ છે એમ સમજી જેમ યોગ્ય લાગે તેમ કરવું આવવાની
 ના લખી તેથી મનમા અરૂચિ ચોક ન કરવો અને
 આત્માને સવળી શિખામણુ આપી અવળું લાગે તેમાથી
 સવળું અહણું કરવું સમ્યગ્દષ્ટિવાળા આત્માઓને સધળું
 સમ્યગ્કર્યે પરિણમે છે શ્રીકૃષ્ણની પેઠે તેઓ કુતરામાથી પણ
 શુભ અહણું કરે છે આત્માનું અને કર્મનું સ્વરૂપ બાધ્યા બાદ
 જ્ઞાન્તિ, ચચળતા અને લોહ સજ્જા ટળી બંધ છે કોઈની પાસેથી
 મારા આત્માની સાથે લાગેલા નામરૂપના સબધી શુભ દીર્ઘિ અગર
 અશુભ અપદીર્ઘિ ઠઈપણુ કોઈની પાસેથી સાલજવા અને તેના ઉપાયો
 લેવા સબધી ઇચ્છા મરી ગઈ છે, તે પાડી બંધત્ત ન થાઓ
 એવું આત્મોપયોગે ઇચ્છુજી જે શુદ્ધાત્મરૂપે પરિણમવા લયલીન છે,
 તેનો શુદ્ધાત્મરૂપે કદોડો-અબ્બે ગાઉ દૂર છતાં પણ દિલમા મેળ
 છે બાકી બીજા મેળા તો આત્માના પ્રદેશોની સાથે કર્મના મેળાથી
 હોવા છતાં તે મેળા નથી એવા દંદ નિશ્ચયને જે ધારે છે તે
 ખરા મેળને પામે છે મ્હને શિષ્ય ભક્ત કન્વાનો મોહ નથી
 હવે તો આગળની સુમાફરીમા તયાર અપ્રમત્ત રહેવાનું છે ભક્તો
 શિષ્યો મારાપર પ્રેમ શ્રદ્ધા રાખીને તેઓ આત્મશુદ્ધતા કરે
 તો તેઓનું કંટ્યાણું છે આત્મશુદ્ધતા પ્રતિ સર્વાત્માઓનું લક્ષ્ય
 રહો ધર્મસાધન કરશે નામરૂપમા વિટાયલા આત્માની ખરી

લગની લાગતા આત્મપ્રભુનો અનુભવ થાય છે સુખ હુ ખમા
સમલાવે ગ્હેવું કર્માનુનારે જે કઈ બને તેથી અન્યોપર રાગ
દેખલાવે ન જોતા અન્યોપર સમલાવે નજી કચી. વૈર છે તે
વરથી શાત થતુ નથી, પણ શુદ્ધ પ્રેમથી શાત થાય છે આત્મો-
પયોગમા અમારૂં અને તમારૂં શુદ્ધાત્મ એક કપ છે એવી દશાનો
ઉપયોગ રહો ! પરસ્પર આત્માઓને આત્મલાવે દેખતા સદા
આત્મમેળ છે એવા મેળમા રહો.

इत्येव अहं ॐ महावीर शान्ति ३

વેખઃ બુદ્ધિસાગર

મુઠ મહોસાળા

ભાષ્યઃ સુદિ ૧

શ્રી માણસા તત્ર સુત્રાવક શા ચ દુલાલ તલકચદ યોગ્ય
ધર્મલાભ વિ તમારો પત્ર આગ્યો તે પહોચ્યો વાચી સમાચાર
જાણ્યા કર્મયોગના વાચનથી તમારા આત્માપર ઘણી અસર થઈ
છે તે જાણ્યું, આત્મરસથી જીવવું અને વ્યવહારમા પ્રારબ્ધયોગે
પ્રવર્તવું મનક્રિતીને આત્મરસનો અનુભવ આવે છે જડરસને
પ્રારબ્ધયોગે વેઢવો પડે છે તેમા પશ્ચાત્ સમ્યક્દષ્ટિને
આત્મરસ પામ્યા બાદ રસ લાગતો નથી આત્માનું સ્વરૂપ વિચા
રતા જાઓ અને કર્તવ્યમા પ્રવર્તો આત્મરસના નિશ્ચયને પામ્યા
બાદ અવશ્ય આત્મા સર્વથા મુક્ત થાય છે કુતર્કોથી લખિત
નાસ્તિક દૃષ્ટિરાગી મૂઢજનોના પરિચયમા હાલ ઘણો વખત
ન આવવું અને આત્માના ઉપયોગે જે દિશા બતાવી છે તે
તરફ પ્રવૃત્તિ કરવી એકેકે વાઙ્ય વાચવું, અને તેનો પા પા કતાક
સુધી વિચાર કરવો, જાડરિયાપ્રવાહે ન વર્તવું
જડમા મામા આનંદ જ્ઞાનરૂપ ધર્મ

અત્યંત વિશુદ્ધિ થાય છે અને તેથી અશુદ્ધ આચારો અને
 પાપમય વિચારો ટળી જાય છે અને તેથી લવોલવ વૈર ક્રમની
 પર પગ રહેતી નથી કુળાચારે વા રૂઢધર્મ્યાએ ગાઠરીયા પ્રવાહો
 " મિચ્છામિદુક્કમ " મિચ્છા મે દુષ્કૃતમ એમ જહેવાથી અને
 પશ્ચાત્તાપ નહીં થવાથી આત્માની શુદ્ધિ થતી નથી જેઓની
 સાથે કલેશ થયા હોય તેઓને પ્રત્યક્ષમા હોય તો રૂપરૂપ
 ખમાવો ! દૂર હોય તો પત્રથી વા સંદેશથી ખમાવો અહીં કારણો
 ત્યાં કરી લધુતા ધારણ કરી ખમાવો એકેન્દ્રિય, દ્વીન્દ્રિય,
 ત્રીન્દ્રિય, ચતુરિન્દ્રિય અને પચ્ચેન્દ્રિય સર્વજીવોને આત્મોપ
 યોગે ખમાવો કોઈની નિન્દા હેલના કરી તેની માફી માગો
 દુષ્ટ યતુઓનું પણ અશુભ ચિંત યું હોય, વાણીથી અશુભ
 બોલાયુ હોય, કાયાથી અશુભ કર્યું હોય તેની માફી માગો
 આત્માની સાક્ષીએ સર્વજીવોની માફી માગો અશુદ્ધ બુદ્ધિનો
 ત્યાગ કરો તરવું અને મરવું તે શુદ્ધ બુદ્ધિ અને અશુદ્ધ બુદ્ધિ
 પર આધાર રાખે છે રાગદ્વેષવાળી તે અશુદ્ધ બુદ્ધિ છે શુદ્ધ
 બુદ્ધિમા વૈર વિરોધ પ્રગટતા નથી તમોશુષ્પી અને રજોશુષ્પી
 બુદ્ધિથી કરેલી ક્ષમાપનાથી આત્માની શુદ્ધિ થતી નથી સાત્ત્વિક
 બુદ્ધિથી પ્રગટેલી ક્ષમાપના, અનેક પાપકર્મોનો નાશ કરે છે
 અને લવિધ્યકાળમા તેથી કર્મો બધાતા નથી જ્યારથી કોઈના
 પર વૈર થયું હોય ત્યારથી એક વર્ષમા તેનો સાથે ક્ષમાપના
 કરવી જોઈએ અને જો એક વર્ષ પર્યંતમા પણ ક્ષમાપના કર
 વામા ન આવે તો સમ્યક્ત્વ ટળી જાય છે અને મિચ્છાત્વનો
 ઉદય થાય છે, માટે સમ્યક્દૃષ્ટિઓએ સાવત્સરિક પ્રતિક્રમણ કરી
 સર્વજીવોને ખમાવવા જોઈએ સર્વજીવોને આત્મ સરખા
 બાણીને તેઓની હિંસા તં સ્વાત્મહિંસા અને તેઓનું દુઃખ તે
 આત્મ-દુઃખ માનીને સર્વની સાથે આત્મભાવે વર્તવું તેજ
 મોક્ષનો મુખ્ય માર્ગ છે ભાવ ક્ષમાપના તે જૈનધર્મ છે, સર્વ
 વિશ્વવર્તિ મનુષ્યો ભાવ ક્ષમાપનાથી વર્તે તો દુનિયામા અનેક
 દુષ્ટ યુદ્ધો મહાપાપો રહે નહિ ક્ષમાપનામા અહિંસા છે જેનામા

પ્રાપ્તિ થઇ તેમ છતાં પાપકર્મના ઉત્પત્તિ તે ધનનો નાશ થયો તે તેની સાથે કલ્પેલા સુખનો નાશ થયો, આ ધન કલ્પ પૌંદ્ર ગલિક આનંદ માટે છે આત્મિકસુખની પ્રાપ્તિ માટે પ્રયત્ન કરશે તોજ આત્માનું કલ્યાણ થશે દરેક જીવ મોહરૂપ અધકારથી ઘેરાયેલ છે તેથી મોહ જેમ નચાવે છે તેમ નાચે છે

આ સંસારની અંદર ઘણું પરિભ્રમણ કર્યું પણ હજી કાંઈ માર્ગ હાથ લાગ્યો નથી આ ભવમા પૂર્વ ભવના પુણ્યથી ઉત્તમ ધર્મની તથા સદ્ગુણની પ્રાપ્તિ થઈ છે કાંઈ મુજે નહિ તે અધો ગતિએ જવાની નિશાની છે મોહરૂપી અધકારથી ન્યારા રહી ગૃહસ્થધર્મમા જેમ કમળ, કાંદવ અને પાણીથી નિર્લેપ ગહે છે તેમ નિલે પપલુ અનુભવશે, આત્મા અને પુણ્યલનો ધર્મ બુદ્ધો છે, એ સી માન્યતા રાખી ગૃહસ્થધર્મ જાળવે તમો શુભવર્ચ આચાર્ય મહારાજને આત્મનિવેદન કરીને તેમની પાસે ધર્મજ્ઞ બને તેટલા અગીયાર કરશે અને શુદ્ધ મહારાજના ઉપદેશ અને તેમની સલાહ પ્રમાણે વર્તેશે સર્વજીવોને પ્રેમહૃદયથી દેખશે અને સર્વજીવોનું સહ કરવાના માર્ગમા ચાલશે આનંદમયજીવન બનાવવું, હુ ખીઓના હુ ખ ટાળવા પ્રેમથી યથાશક્તિ પ્રવર્તશે અપરાધી જીવોને પણ મારી આપવાનું શીખો ! શુદ્ધ શ્રદ્ધાભાવ પૂર્ણ રાખો શુદ્ધ મહારાજે તમને જગાડ્યા છે હવે આગળ વધવું તે વમારા પુરુષાર્થ પર આધાર રાખે છે અનેક વિપત્તિ ઉપાધિ યોમાથી પ્રેમ જ્ઞાન ધૈર્યથી પસાર થાઓ મનને વારંવાર મારી શિખામણો આપો અને ગૃહસ્થાવાસમા રહેતા છતાં અશુભરાગ રેવથી મુક્ત રહેવામાટે અનિત્યાદિ બારલાવનાઓ ભાવો સત્સ મિત્રમાજ પ્રભુ જિનેશ્વર ધર્મની પ્રાપ્તિ છે એમ બાણો શુભહારાજ આચાર્ય મહારાજની કૃપાથી તથા તેમના બોધથી શાંતિ સ્થિતતા છે અને રોગોદયમા પણ અતરથી આત્મરમણતા છે, સર્વને ધર્મલાભ કહેશે દરેક જ ધર્મયુક્તકનો થોડો ભાગ વાળીને તથા પ્રભુ વીતગતદેવના બોધનું સ્મરણ કરીને ખાશે.

ધર્મનો પ્રેમ તેજ સત્યપ્રેમ છે સર્વજીવોના માથે મૃત્યુના
નગારા વાગે છે જીવે આ દુનિયામાં અનંત પુણ્યલોભે અનંતરૂપે
અહણ કર્યા છે, હવે જો ચેતે તોજ તે સુખી થાય તેમ છે, માટે
વેરાગ્યથી જીવને ચેતાવો મોહની ઉઘમા ન ઉઘો. જાગીને ધર્મ
માર્ગમાં મુસાફરી કરશો એજ

ચેખક,

મુકામ સાબરકાંઠા

સ ૧૯૭- પોપ સુદિ ૬

શ્રી મેહસાણા તરફ સુધાવક ભાઈ મણિલાલ નગીનદાસ
તથા ચંદુલાલ નગીનદાસ તથા ભાઈ મોહનલાલ નગીનદાસ
તથા ચમનલાલ તથા પોપટલાલ નગીનદાસ તથા શા
બલાખીદાસ ગોકળદાસ, શા નોમચંદ ગુલામચંદ શા
કુલચંદ ડાહ્યાભાઈ શા મનસુખભાઈ ચુનીલાલ તથા
શા કેશવલાલ લટલુભાઈ મણિલાલ દોલતરામ વગેરે
ગોવિંદ ધર્મલાલ વિ તમે વામજથી જુદા પડ્યા
અમેઓ આદ્રજમાં માગરવહિ ચૌદશનું પ્રતિક્રમણ કર્યું, ત્યાં પાટી
દાર લોકો તત્વના જિજ્ઞાસુ છે તેમાંના કેટલાક વામજ પણ
આવ્યા હતા વામજમાં તેરસની રાત્રે આપણે તથા અન્યલોકોએ
જે મજન ગાયા હતા તેથી ઘણો આનંદ થયો હતો. તે દિવસ
રાત્રીની યાદી રહેશે વામજના પાટીદારોનો હાલ જેવો ભક્તિભાવ
છે તેવો ભવિષ્યમાં રહે તો સારૂ માગરવહિ અમાવાન્યાએ
યોગમાં આવવાનું થયું અને પોપસુદિ એકમે ગોધાવી આવવાનું
થયું પોપસુદિ છઠના દિવસે ગોધાવીમાં શ્રીમહાવીરપ્રભુની
આગળ અરમતકૃત વીરચંદાનકની પૂજા ભણાવવામાં આવી. અમદા
વાદથી ચેક લોગીલાલ વીરચંદ દીપચંદ તથા ભગત વીરચંદ ભાઈ
ગોકલ વગેરે આવ્યા હતા. આશરે પાંચસે છસે મનુષ્યોએ પૂજાનો
લાભ લીધો હતો. સાણદથી સોના આશરે આવકો આવ્યા હતા
પ્રભુ ભક્તિની ધૂનથી સર્વ લોકોને ઘણો આનંદ થયો હતો.

સાચુ દના દગ્ગાર ઠાકોરશ્રી જયવતસિ હજી વગેરે એ પણ પૂજનો
 લાલ લીધો હતો વિદ્યાર્થીયોની પરીક્ષા લીધી હતી, ઈનામ વહે ગયા
 હતા પોપસુદિ આઠમની બપોરે સાણદમા પ્રવેશ કર્યો, હાલ તો
 શરીર નરમ રહે છે માગશરવદિ દશમે અને અગિયારસે પાનસ-
 રમા પ્રભુ મહાવીરદેવની આગળ અસ્મત્કૃત અષ્ટપ્રકારી પૂજા તથા
 પચધાયોગ પૂજા બજાવી હતી ત્યારે તમોને તથા અન્યોને ઘણો
 આનંદ થયો હતો તેવોજ આનંદ અહીં યાવ તે માટે પાટણથી
 હરિલાલ ભોજકોને અહીંના શ્રાવકો બોલાવશે મોહનલાલને
 માલુમકે લાગણુજ ગામની જહાર માગશરવદિ પાચમને તમને
 ધ્યાન ધરવાની જે જે યુક્તિયો બનાવી હતી તે યાદ કરશે અને
 તે પ્રમાણે ધ્યાન ધરશે સર્વપ્રકારની દુનિયાની માયા જાગમા
 નિર્વેપ રહીને વર્તવાની જે જ્ઞાનકુચીઓ જણાવી હતી તેનું
 દરરોજ સ્મરણ કરવું લાઘણુજથી વડસમા જતા કેટલાક તમને
 પૂર્વ અનુભૂત વિચારો દર્શાવ્યા હતા, તે સ્મરશે આઠમના દિવસે
 વડસમામા સામાન્ય બોધ આપ્યો હતો માગશરવદિ નવમે
 બોજમા અને વડુમા સામાન્ય સહવિગારો જણાવ્યા હતા માગ
 શરવદિ બારસે કલોલ જતા વિહારમા આ વિશ્વમા આત્માની
 ઉન્નતિના માર્ગોમા કેવી રીતે વહવું તે દર્શાવ્યું હતું, કલોલથી
 તેરસના રોજ શેરીસા યાત્રાર્થે જતા શુરભક્તિ અને શુરએ આપેલા
 બોધ પ્રમાણે વર્તવાની દૈનિક નિશ્ચિતાનો બોધ આપ્યો હતો. ભાઈ
 પોપદલાલ ચંદુલાલ, મણિલાલ કુલચંદ વગેરે સર્વને તેથી ઘણું
 બાણવાનું મળ્યું હતું અને તેથી તીથયાત્રામા નિવૃત્તિ આનંદ
 ભક્તિ સત્તમાગમ વગેરે લાભનો નિશ્ચય તમોને થયો હતો તેનું
 સ્મરણ કરવું તમારા પિતાની પાછળ તમોએ તથા
 તમારા ભાઈઓએ પિતાની આજ્ઞા પ્રમાણે નવપદનું ઉજમણું
 કરીને આત્માનું કદનાણું કર્યું છે, ખાલીના છોડને જ્યા
 ત્યા ખપવાળા ન્યાનોમા આપ્યા તે મારૂં કર્યું છે
 બાર નાતમા જમણું બદલે નવકાશી કરીને હાનિકાન્ક
 રીવાજ આપ્યું નથી તેથી અમથાલાલ વગેરે

તમોને ધન્યવાદ ઘટે છે મહેસાણાના જૈનોમા સ ધુઓની સેવાભક્તિ કરવાની પ્રવૃત્તિ એક દર મારી છે ત્યાં સુધી મેહસાણામા નહે વાનું થયું ત્યાં સુધી મેહસાણાના સઘની ઉન્નતિના કાર્યોનો બોધ આપી અમે અમારી ફરજ બજાવી છે, ત્યાં ધાર્મિક જ્ઞાનશિક્ષણની જોઈએ તે પ્રમાણના ખામી છે તથા નાવહારિક કેળવણીમા પણ મેસાણાના જૈનો પશ્ચાત્ છે તેથી મેસાણાના જૈનમહાજનની આજ સુધીની જેવી મહત્તા છે તેવી ભાવેષ્યમા રહેશે કે કેમ? તે વિચારવા જેવું છે મેસાણાના સઘે ચડતીના ઉપાયો પ્રમાણે વર્તવું જોઈએ મહાગુરુ શ્રી રવિસાગરજીમહારાજની આજ્ઞાઓ પ્રમાણે મેસાણાને સઘ સપીને વર્તશે તો પોતાની ચડતી ખરેખર કરશે મેસાણાના કરતા તમને વિહારમા ઘણો આનુભવિક બોધ મળ્યો છે તેથી ખુશ થાઉ છું મેસાણાના નવયુવકોએ ધાર્મિક શિક્ષણ લેવું, જિનેશ્વર પ્રભુની પૂજા કરવી, સામાયિક કરવું, પ્રતિક્રમણ કરવું, સામાજિક ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમા આગેવાની ભર્યો ભાગ લેવો, બાલકજનના દુષ્ટ રીવાજમાથી બચવું, શારીરિક તથા માનસિક શક્તિઓને પ્રગટાવવી, ગુરુવર્ગની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું, ઉત્સાહથી પ્રગતિમાર્ગમા વહવું ઈત્યાદિ પોતાના કર્તવ્ય કર્મોમા અપ્રમત્ત થઈને વતવું જોઈએ, ધર્મને આગળ કરીને ચાલવું, દરરોજ ધાર્મિક પુસ્તકનું વાચન કરવું કોઈ પણ ચડતીની બાબતમા મડદાલ ન રહેવું નિર્વીચને દુનિયામા જીવવાનો અધિકાર નથી વોર્ધહીનથી આત્માની પ્રાપ્તિ થતી નથી એક શ્વાસોશ્વાસને પણ નકામો ન ગણો, કોઈનું ભણું કરી બાજો, શક્તિ છતાં ગમ ખાજો અને દરરોજ કમ ખાજો દુનિયામા પ્રમાણિકજીવન ગણો, સ્વાધિકારે નિયમિતપણે મોક્ષસુખની આશાએ નિષ્કામ રહી કર્તવ્ય કાર્યો કરો મેહસાણાના નવયુવકોએ થડા ઢીલા પ્રમાદી ન બનવું જોઈએ આગળ વધો! કાર્ય કરો, તમારા યુવકવર્ગને મારો સ્વોન્નતિનો સદેશો જણાવશો દેવગુરુધર્મમા પૂર્ણવિશ્વાસી રહેવું, બન્યોની ટીકાઓ ન કરો, નમ્રતા, વિવેક, ગભીરતા, પ્રેમ અને સ્વાર્પણભાવથી કર્તવ્યકર્મો કરો, એજ તમારા

અધિકારનો ઉપદેશ છે ભવિષ્યમા તમારા જેવા નવયુવકોને માથે
 જવાબદારી ઘણી છે માટે લાયક બનો ઉત્સાહી બનો ! અન્યોની
 ટીકાઓને સહન કરીને તમો તમારું કર્તવ્ય કર્યા કરો ધર્મ જ્ઞાનની
 વૃદ્ધિ કરો ! સઘની ઉન્નતિ રક્ષામા યથાશક્તિ લોગ આપવો
 જોઈએ તમારા યુવક મિત્રોમા નવજીવનશક્તિ પ્રેરો મનુષ્ય જન્મને
 એળે ન શુભાવે ! ! ! દરરોજ ધાર્મિક પુસ્તક વાચવાની ટેવ પાડવી
 નિયમિત કર્તવ્ય કર્મો કરો ધર્મકાર્ય કરવામા એક પણ ભરેલું
 ધર્મપગલું નકામું જતું નથી આત્માનું જ્ઞાન કર્યા પછી સર્વ
 પ્રવૃત્તિઓમા નિષ્કામ ભાવ તરતમયોગે પ્રગટે છે અને તેથી ઉત્તરોત્તર
 આત્મોન્નતિની ઉચ્ચતરતમભૂમિકાઓપર આરોહણ થયા કરે છે
 દેવશુરનો પૂર્ણ વિશ્વાસ ધારી ધર્મકર્મ કરવામા સદાતત્પર રહો
 આત્માની શુદ્ધિમાટે સર્વધર્મપ્રવૃત્તિ કરવી ધર્મકર્મનું અન્ય
 કીર્તિ ફલલોકાદિસુખ આદિ ન ઈચ્છવું નિરાસક્તિએ સર્વ
 કર્તવ્યકાર્યો કરવા કર્તવ્યકાર્યો કરતા ખેદ, ભય, અતુલ્નાહ, દેષ
 ઈત્યાદિ મોહપ્રકૃતિઓ આવીને ઉભી રહે છે તેના રહાસુ થવું
 જોઈએ પોતાની કોઈ ટીકા નિદા કરે તેથી પ્રારબોધુ કાર્ય કદિ
 મૂકવું નહિ દુનિયા ભેમતવાળી છે તેનો એકમત કદિ થયો નથી
 અને થવાનો નથી સત્ય લાગે તે ધર્મકર્મ કરવું ધર્મકાર્ય કરતા
 અહુકાર ન કરવો જે કંઈ કરાય તેમા પરમાત્મપદ પ્રાપ્તિ
 ધ્યેય ધારવું એટલે રાગદ્વેષાદિક કષાયોનો સંગ થતો અટકશે
 પોતાના માટે તથા કુટુંબાદિમાટે વ્યાવહારિક ધાર્મિક જે જે
 કાર્યો કરવામા આવે તેમા સાધ્યદષ્ટિનું કેન્દ્ર તો પરમાત્મપદ પ્રાપ્ત
 કરવું, આત્માને પરમાત્મા કરવો એજ લક્ષ્ય રાખીને
 પ્રવર્તતા કદમાયલા સ્વાર્થો તેજ પરમાર્થરૂપે પરિણમે છે જ્ઞાની
 શુરની પાસે વારવાર જવું અને આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું તેમા
 સર્વથા પ્રમાદનો લ્યાગ કરવો આત્મા હું સત્તાએ પરમાત્મા છું,
 મારું પન્માન્મ સ્વરૂપ પ્રગટ કરવામા દેહાદિક સાધનો તે નિમિત્ત
 કા - - - ને તેની રક્ષાર્થે આજીવિકાદિવ્યવહારકર્મોને
 કર પરમાત્મતા પ્રગટ કરવાની સાધ્યદષ્ટિ

નાખવી આત્મામા પૂર્ણ સત્ય જ્ઞાનદ અને પૂર્ણજ્ઞાન છે તે
 પ્રગટ કરવો તેજ માફ ખામ કર્તવ્ય કર્મ છે, તે માટે નિમિત્ત
 કારણોમા શ્રેષ્ઠ સતસમામ ઉ એકવાર ધ્યેયનો નિશ્ચય કરે
 પશ્ચાત્ તમારી સર્વપ્રવૃત્તિયોનુ કે દ્ર પીએ ધીમે નિશ્ચિત ધ્યેય
 થશે અને તેથી જીવતા હતા મોક્ષનો અનુભવ કરશે સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ
 કરી અને મિથ્યાત્વનો ત્યાગ કરવો, જૈનશાસ્ત્રો, જૈનતત્ત્વ જ્ઞાન
 અને દેવગુરુધર્મ પૂર્ણપ્રદાત્રેમ ધાન્ય કન્વાથી મોક્ષના
 માર્ગમા વિચરાય છે ધર્મની જાળતમા અને દેવગુરુની જાળતમા
 જૈનશાસ્ત્રો પર આધાર રાખવો જૈનો, જૈનશાસ્ત્રો દેવગુરુ અને
 સ્વાધિકારે ધર્મકર્મોપર આધાર રાખીને જૈનોની ઉન્નતિ કરી
 શકશે જો તેઓ સાધુઓ અને ગુરુ તથા જૈનધર્મથી નામ્નિક
 બન્યા તો અતે નષ્ટ થવાના અને પોતાના સત્તાનોને પતિત કર-
 વાના દરરોજ સાધુ પાસે અગર ગુરુ પાસે જૈનશાસ્ત્રનુ કંઈ
 અભિનવ જ્ઞાન શ્રવણ કરવુ જોઈએ ધર્મની જાળતમા સમજવુ કે
 જૈનશાસ્ત્રોવટે પ્રતિપાદિતધર્મથી અવિરોધી એવી દરેક સામા-
 નિક દૈશિક બાવહારિક ચળવળોમા માપેક્ષપણે પ્રવતવુ જે
 ગીતાર્થ ગુરુને માથે ધારણ કરે છે અને તેની આજ્ઞા પ્રમાણે
 વર્તે છે તે બ્યવહારમા પણ આગેવાન રહે છે અને સર્વલોકોને
 ધર્મમા દોરી શકે છે દરેક યુગમા વર્તમાનમા વિદ્યમાન ગીતાર્થ
 ગુરુની આજ્ઞા પ્રમાણે જેઓ વર્તે છે તેઓ બ્યવહારમા અને
 ધર્મમા સ્થિરપ્રજ્ઞકર્મયોગી બની રહે છે રાજા પ્રમુખ આદિથી
 જેમ રાજ્ય ટકે છે તેમ જૈનધર્મ જૈનશાસ્ત્રન પણ ગીતાર્થ
 ગુરુસૂરિની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવાથી ઉદયને પામે છે ગુરુમા જેટલી
 અશ્રદ્ધા થકા તેટલીજ આત્માની નજાગાઈ તથા પતિતપણ જણવુ
 એકક્ષણ માત્ર પણ ગુરુની આજ્ઞા વિના ન રહેવુ કલિકાલમા
 ગીતાર્થ ગુરુની વારવાર સંગતિ કરવી અને તેમને પોતાના મનમા
 પ્રગટતા સવ વિચારો જણાવવા, તેમનાથી કંઈ પણ છૂપુ ન રાખવુ
 એમ કરવાથી ગુરુ તરફથી સદ્વિચારો મળે છે, જૂનો સમજાય
 છે, અને દોષોનો નાશ થાય છે અને સત્યજ્ઞાનની વૃદ્ધિ થાય છે,

અને અનેક વિચિત્ર વિચારના મનુષ્યોના વિચાર વાતાવકત્વોથી થએલી
અસમ્યક્ અનર નદ યાય છે ગીતાર્થગુરુના શરણે રહેલા અધર્મ-
દાહુ જાલણમે મલ્લજ્ઞાનને તથા આત્માની શક્તિયોને પ્રગટ કરે છે
ગીતાર્થ ગુરુમા અધર્મદાથી વિશ્વાસ મૂકીને દરેક મનુષ્ય ભક્તિના
માર્ગથી આજળ ગુણસ્થાનકો પર આવોડે છે, માટે દરરોજ
લખ્યા પ્રમાણે વિચારીને ધર્મની પ્રવૃત્તિ કરશે ઉત્સાહી આનંદી
તથા કંઈ પણ ધર્મકાર્ય કરવાની રૂચિવાળા રહેશે ધર્મ કરતા
મૂઠો થાય તેથી ધર્મધાર્યોને છાડશે નહીં ધર્મપ્રવૃત્તિ કરતામા
ઉત્સાહી રહેશે ગુરુના નામની લાયબેરીને જાહેરમા ઉપયોગી
કરશે યા હાલાભાઈ ખીમચંદ ગાધી હરગોવિન્દાસ તથા ગાધી
મૂળચંદભાઈ તથા મારકતિયા અમથાલાલ તથા ગોપાલદાસ નાગ-
રોગી ચંદુલાલ ડાહ્યાભાઈ તથા લાલભાઈ ભોજક તથા ભોજક
પ્રમુદાન તથા અબાલાલ ભોજક તથા અબાલાલ લલ્લુભાઈ તથા
શેક ઉત્તમચંદ હરિચંદ વગેરેને ધર્મલાભ

ૐ શર્દ્ધ મહાવીર શાન્તિ ૩

૫૫૨ બુદ્ધિસાગર

સુ સાખુ ૬

સ ૧૯૭૬ ચોપવદિ ૫

પુરોપ ક્રાન્સ તત્ર પારીસનગરી તત્ર આર્યદેશીય ગુર્જર
દેશીય સુરતનગરવામી સુગ્રાવક ઝવેરી ગુલાબચંદ બાલુભાઈ સર
કાર ચોગ્ધ ધર્મલાભ વિશેષ તમારો ૫૨ પહોચ્યો, તમને પૂર્વે
પમે લખ્યા છે તે પ્રમાણે વાચીને પ્રવર્તંગો દુનિયાની બાબ
તમા જમાનો છે, ધર્મની આરાધનામા જમાનો ફરી ગએલો
મનીને વર્તનારાઓ ધર્મથી જાણ યાય છે જૈનધર્મની પૂર્ણશ્રદ્ધા
વાચી દરગુરુધર્મને નહીં માનનારી પાશ્ચાત્ય પ્રજાઓ બાહ્યચંદ
લીના શિખર ચડીને એકના એવી પડવાની કે તેઓના નામ
નિશાન પણ નહિ રહે ધર્મની બાબતમા જૈનશાસ્ત્રથી વિરૂદ્ધ

આચરણ ન કરવું આત્મિક શુભકર્મોથી બ્રહ્મ ચએવોએની ઉન્નતિ તે ઉન્નતિ નથી પરંતુ પડતી છે જૈનધર્મના વિચારોની અને આચારોની તથા જૈનતત્ત્વજ્ઞાનની પૂર્ણશ્રદ્ધા પ્રીતિ ધારીને પોતાનાથી બને તેટલી ધર્મની સંધના કરવી યુરોપીય મધ્યસ્થ વિદ્વાનો સ્વ પ્રતિ જૈનધર્મની મહત્તા તથા સત્યતાને એકી અવાજે વખાણે છે ધર્મની બાબતમાં જે શકાઓ થાય તેઓને ખુલાસો મેળવવો જૈનસંધની સેવામાં યથાશક્તિ લાગ આપવો જૈનધર્મના પુસ્તકોને છપાવીને જાહેરમાં લાવવા માટે તનમન ધનનો લોગ આપવો લોગો લોગવવામાં જ બાહ્ય આત્માની ઉન્નતિ નથી પણ કંઈ તેની સાથે ધર્મની આરાધના તથા શ્રદ્ધાસેવા કરવામાં તથા પુસ્તકો છપાવવા વગેરે ધર્મકાર્ય કરવામાં લાગ આપવો તેથી આત્મોન્નતિ છે દુનિયાના લોકો પાછળથી પોતાનું અનુકરણ કરે એવું ધાર્મિક ગૃહસ્થનું આદર્શશુભન ગાગવું દરરોજ જૈનધર્મના પુસ્તકો વાચવા દેવશુદ્ધી છળીના દર્શન કરવા, નવકારવાળી ગણતરી, ત્યા બને ત્યા સુધી દરરોજ સામાયિક કરવું જે રજા વામાં આવે તેમાંથી દશમો લાગ સાત ક્ષેત્રમાં વાપરવો દુખ સંકટમાં ધૈર્ય ધારવું નવકારમંત્રનો જાપ જપવો ચરણવમાં ધર્મ જ સાથે આવનાર છે દારૂમાસ જેવી અપેય અભક્ષ્ય વસ્તુઓથી બિંદુકુલ દૂર રહેવું સર્વજનમહાવીરપ્રભુપર પૂર્ણશ્રદ્ધા પ્રીતિ ધારણો ધર્મથી જ અતે સુખશાંતિ થાય છે ખેડાવાળા મોહનલાલને ધર્મલાલ સર્વજનોનું સાડું થાઓ મારસ્પર એક બીજામાં આત્માને દેખો અને આત્મલાલે વર્તો, એજ ઉમ્મશુ ખેડાવાળા શ્રી રતિલાલ મોહનલાલને ધર્મલાલ

इत्येष कः अहं महावीर शान्ति ३

લેખક બુદ્ધિસાગર

સુ સા. ૫૬

સવત ૧૯૭૯ પો. ૫૧૬ ૧

શ્રી વિભુપુર ત્ર સુધાવક શા વાહીલાલ વનમાગીદાસ વગેરે
 ચેચ ધર્મલાલ વિ તમારી માતાજી અને સુધાવક નથુલાઈ
 મછાયદની બેન મોતિ બેને દેહ લાગ્યો તે બાળ્યુ, એમણે છેડની
 ઉમરમા યત્રુજ્યની યાત્રા કરી કંઠયાણુ કર્યુ, શુહલી મજબૂતો
 તેમની પાસે સર્વે કરતા ઘણી કઠસ્ય હતી, દેવગુરુધમની આન
 ધનામા તે સર્વ શ્રેષ્ઠશ્રાવિકા હતી શ્રી ગવિમાગર ગુરુમહારાજની
 ભક્ત શ્રાવિકા હતી, તપ જપ ધર્મક્રિયા કરવામા અપ્રમત હતી
 તેની સગતિથી તમારામા જૈનધર્મની શ્રદ્ધા અડગ રહી છે એવી
 ઉત્તમ શ્રાવિકાની સારી ગતિ થાય તેમા કશુ આશ્ચર્ય નથી
 નથુલાઈ, કાલીદાસ, મોતીબેન વગેરે ગયા, ચિંતાચોક કરના નહિ,
 એમના પગલે આલોને ધર્મ કરે વૈરાગ્યભાવથી આત્માને ભાળ્યા
 કરે તમારા ગામમા શા કચરાભાઈ અમીચદ એક જૈનધર્મ
 વત્તનો જ્ઞાતા શુભિયલ શ્રાવક હતો તે પાલુ આ સાલમા ગયો
 કર્મ પ્રમાણે થયા કરે છે તેમા શોક કરવો ઘટતો નથી ધર્મ
 કરવામા અપ્રમત રહેશે મનવાણી કાયાથી જૈનધર્મની સાધના
 કરે ધર્મસાધનમા યતા પ્રમાદોને ટાળશે શા લલુભાઈ કાલી
 દાસ તથા શા લીખાભાઈ કાલીદાસ, દલસુખ મોતિચદ વગેરેને
 ધર્મલાલ કહેશે

इत्येव ॐ अहं महावीर शान्ति ३

લેખક બુદ્ધિસાગર

સુ સા. ૫૬

સવત ૧૯૭૯ પો. ૫૧૬ ૪

શ્રી મેસાણા ત્ર સુધાવક શિષ્ય શા પોપટલાલ નગીનદાસ
 ચેચ ધર્મલાલ. વિશેષ તમારો પત્ર આ-યો નિશાળમા રજતના
 દિવસોમા રૂબરૂમા આવી અધ્યાત્મજ્ઞાનાદિ જ્ઞાનનું શિક્ષણ લેવું
 તમારું ભવિષ્ય પ્રજ્ઞાચર્યઆદિ શારીરિક વાચિક અને માનસિક

શક્તિઓથી ઉચ્ચ વશે હવા કચરત અને નિયમસર યોગક તથા ઉત્સાહ શક્તિઓથી સુદૃઢ બનો, તેમા અથ માત્ર પ્રમાદ ન કરો. આત્માની પૂર્ણ ઉન્નતિ કરનામાટે જ્ઞાનશક્તિ અને કર્મયોગની પ્રાપ્તિ કરવી જોઈએ એવા ધ્યેયને લક્ષ્યમા રાખી આગળ વધો તમોશુણી વિચારાને દૂર કરી અભ્યાસાદિ મર્વ યોગ્ય પ્રવૃત્તિમા નિયમિત રહો ધાર્મિક પુસ્તકોનું અનુક્રમે નિયમિત વાચન કરો શરીરના વીર્યની પૂર્ણ રક્ષા કરો, તેપર લવપ્યની ઉન્નતિના આધાર છે મસાણ ના ચોમાનામા તમારા લોક જે જે આપદેશિક સૂચનાઓ કરી હતી તેઓનું વાગ્દાર નમન્ટુ કરી સુપથમા ગિચ રશો તમારી ઉન્નતિની સત્ય જ્ઞાનકુળી દર્શાવી છે દેવલક્ષિત શુરમેવામા પૂર્ણશ્રદ્ધા પ્રેમથી અર્પણ જવામા આત્માની પૂર્ણોન્નતિ છે ઉપયોગ રાખી કર્તવ્ય કર્મ કરો.

સ્ત્યેન જઞ્ઞર્હમદ્વાજીર જ્ઞાતિ ૩

લખજ બુદ્ધિસાગર

સુ સાધુ ૬

મ ના ૧૮૭૬ પોપતદિ ૫

શ્રી સુબાઈ તન સુત્રાવક થા ડાહ્યાભાઈ યેવાભાઈ યોગ્ય વર્મલાલ તમારા પત્ર આવ્યો વાંચી સમાચાર જાણ્યા લાખરિયા મોહનલાલ નજીનદામ સુબાઈ આવ્યા છે તેમને તત્કાર્ય સંબધી સર્વ સમાચાર જણા મા છે, તેમને મળીને વા જોતાવીને તે બાબ તનો નિર્ણય કરા ધમના કાર્ય કરવામા એકદક્ષણ માનનો પ્રમાદ કરવો ન ઘટે લક્ષ્મી અને સત્તા કરતા ધર્મ અનતશુણુ ઉત્તમ છે લક્ષ્મી મળે છે પણ ધમની પ્રાપ્તિ વધી મુશ્કેલ છે પરલવમા ધમ તેજ સત્ત લાતુ છે દરરાજ સામાયિક કરશે અને એકાગ્ર ચિત્તથી ધર્મના પુસ્તકો વાચશે આયુધ્યનો અત અણુધાર્યો આવે છે માટે ધમકાર્ય ના લેશમાત્ર ઢીલ ન કરની સામારિક તન ધન વગેરે પદાવો પરલવમા નાચે આવનાર નથી માટે ચેતીને વર્મ

કાર કરશે દેવગુની ભક્તિ કરવામા તન મન ધનથી અર્પણ
જુ-દેવગુરુ ધર્મની શ્રદ્ધા પ્રાપ્તિથી આત્માની શુદ્ધિ કરશે મેસાણે
આને ત્યાગે રૂપરૂપા અદ્વર આવી જુ ધર્મસાધન કરશે
ધર્મગર્ભ લખશે

इत्येव ॐ अहमहागौर शान्ति ३

૧૫- શુદ્ધિમ ગ

મુનિમ મહેસાણા

શ્રી આયુજીત્ર સુત્રાવડ વકીલ—મોહનલાલ હેમચંદ,
માણેલાલ મંગાલાણ, મણિલાલ, પ્રેમચંદલાલ, વિગેરે યોગ્ય
ધર્મલાભ

વિ-તમારો પત્ર વાચી મમાચાર જાણ્યા છે શરીરની શાતા
વેદનીય સાથે આત્માના સુખની તુલના કરીને આત્માના શુદ્ધ
ધર્મમા તત્વાન થવાય તેમ પ્રવર્તશે

अहा अनतवीर्योऽय मात्मा निश्चप्रकाशक

वैलोऽय चाळयत्येव ध्यानशक्तिप्रभवत

શરીરસ્થ આત્મા વન્તુત અનત વીર્યમય અને નિશ્ચપ્રકા
શક છે તે ત્રણલોકને ચલાવી શકે તેમ છે ધ્યાનશક્તિ
પ્રભાવથી આત્માની સર્વ શક્તિઓનો પ્રકાશ થાય છે આયુજી
શાન પ્રદેશ છે જ્યાં તમા શુદ્ધિઓ વગેરે ધ્યાનના સ્થાનો
પામીને આત્માના સુખને પ્રકટાવશે આત્માને આત્મારૂપ
જશે શરીરનો કંઈ ભારો નથી જેટલું પ્રાપ્ત થાય તેટલું
અપ્રમત્ત ધ્યાને પ્રાપ્ત કરશે ધર્મધ્યાનના પાયા તથા પિંડસ્થા-
દિક ધ્યાનનું ઝોડાતમા અવલગન કરશે, તેથી આત્મસુખનો
પ્રકાશ થશે અનુભવવડે અનુભવની વૃદ્ધિ થશે

ॐ अहमहागौर शान्ति ३

લેખક શુદ્ધિસાગર

મુ સા.૧૬

મંવત્ર ૧૯૭૬ પો.૫ વર્ષ ૧૦

શ્રી મુખાઈ તત્ર ધ્રુવાવત, દયાવત, દેવશુદ્ધિકારક
 સુશ્રાવક શેઠ—ભોગીલાલ વીરચંદ્રભાઈ તથા શા અમૃતલાલ
 કેવળ તથા તમારા સુપુત્રો યોગ્ય ધર્મલાલ વિશેષ તમારો
 પત્ર આ યો તે પહોંચ્યો વાગી સમાચાર જાણ્યા વિશેષ ત્યાથી
 અમૃતલાલ માધ સુદિ બીજે બહી આવવાના છે તે આ યાથી
 ગોધાવી જવાનું તમે જાણી શકશો દેવશુદ્ધિમની સેવાભક્ત
 કરવામા અપ્રમત રહેશે આત્માની શુદ્ધિ થાય તેવા
 સત્કાર્યો કરવા મનુષ્યજન્મ પુન મળવો દુર્લભ છે પરભવમા
 ધર્મકાર્ય સાથે આવશે મનુષ્યભવની એક દાણ પણ નકામી
 શુભાવવી યોગ્ય નથી સતસાધુ સમાગમથી વીરચં અને જ્ઞાનની
 વૃદ્ધિ થાય છે આ દુનિયામા પરમાત્માની ભક્તિ કરવી તેમજ
 દાનશીયલતપભાવનાથી મોહને દાળવો સામાયિક પ્રભુપૂજા,
 દાન, પરમેષ્ઠીમનનો જાપ આદિથી આત્માને પવિત્ર કરવો
 જે હાથે સત્કાર્ય કર્યું હોય છે તેજ નાથે આવવાનું છે
 ધર્મસાધનામા તૈયાર રહેશે

इत्येव ॐ अहमहावीर शान्ति ३

લેખક શુદ્ધિમાર

મુ સા.૧૬

મંવત્ર ૧૯૭૬ પો.૫ વર્ષ ૧૪

શ્રી યૂરોપ ક્રોન્સ દેશ પારીસ નગરે સુશ્રાવક શા નેમચ
 હભાઈ ગટાભાઈ તથા જવેરી શા કટ્યાણુભાઈ દલસુખભાઈ યોગ્ય
 ધર્મલાલ વિશેષ નેમચ હભાઈને માલુમ કે તમારો પત્ર પહોંચ્યો
 વાગી સમાચાર જાણ્યા છે તમારા ભાઈ મણિલાલભાઈએ કાળ
 કર્યો તે તમે જાણ્યું હશે કાળની પ્રતિ વિચિત્ર છે સર્વજીવો
 કર્મને આધીન ॥ જેનું આયુષ્ય પૂર્ણ થાય છે તે આ ભવ
 છોડી પરભવમા આવ્યો જાય છે અને તે પ્રમાણે જેટલા જન્મ્યા

છે તે સર્વને જવાનું છે જે જન્મશે તે પણ જશે. અસાર સસારમા કયા પ્રતિબંધ કરવો જોઈએ ? જોનારા પણ જનાર છે, ને રોનાર પણ જનાર છે નકામો શામાટે મોહ કરવો જોઈએ ? વીજગીના ચમકારા જેવી આ મનુષ્ય જીવગી ॥ એમ જાણીને ધર્મીજીવો ચેતી ધર્મસાધન કરે છે, અને મોહીજીવો મોહમા ફસાઈને અતે દુષ્પાપમે છે દેહ, ઘરખાર, કુટુંબક-બીલથી આત્મા ન્યારો છે એમ જાણીને નિર્મોહભાવ ધારવો મનુષ્ય જીવગીનું ધ્યેય પરમાત્મપદ પ્રાપ્તિ કરવી તે છે તે આદર્શજીવન ગાળના માટે શુદ્ધપ્રેમ અને જ્ઞાનના ઉપયોગથી વર્તવું જોઈએ આત્માને કમ લાગ્યા છે એમ જ્યારે જ્ઞાની જાણે છે ત્યારે તે કર્મથી ઝટવાનો પ્રયત્ન કરે છે એમ મહાવીર પ્રભુએ પ્રકાર્યું છે જોનધર્મની આરાધના જેટલી અને તેટલી કર્યા કરશે પ્રમાદોને શત્રુરૂપ ધારી તેનો પરિહાર કરવા પ્રયત્ન કરશે. સર્વજીવોને પોતાના આત્માસમાન ગણવા, માનવા એકાત્મતાવના ભાવશે. આત્માની શુદ્ધિ કરવા સતત ઉત્સાહી થશે. સર્વજીવને ધર્મમાર્ગમા સહાય આપવા સહાયક થવું જે પ્રવૃત્તિના ધરમા નિવૃત્તિ નહીં છે એવી ધર્મ્ય પ્રવૃત્તિને સ્વાધિકારે આદરવી પ્રભુ મહાવીર સ્વામીના ઉપદેશોનું વારંવાર સ્મરણ —મનન—નિર્દિષ્ટાસન કરશે હાલ જે કંઈ થાય છે એમ તમે જાણો છો, તેમા તટસ્થ સાક્ષીભૂત થઈને વર્તશો. આત્માના આનંદમાટે જ મનુષ્યની જીવગી છે પણ ક્ષણિક પૌદ્ગલિક સુખમાટે ખાસ મનુષ્ય જીવગી નથી, એમ લક્ષ્ય રાખી દરેક પ્રવૃત્તિ કરવો. ઝવેરી કતમાણુભાઈ દલસુખભાઈ અમને મહેસાણા મળ્યા હતા અને સાથે શા ગતિલાલ મગનલાલ મળ્યા હતા તે વખતે તેમણે અમારી સાથે અનેક પ્રકારની ધર્મની ગોષ્ઠી કરી હતી તેથી તેમને આનંદ થયો હતો એજ ધર્મસાધન કરશે ધર્મકાર્ય લખ્યા કરશે એજ

લેખ- જીવિસાગર

મુ. સા. ૧૬

૧૮૭૬ ના પોપર્દિ))

શ્રી મુખાર્ધ ત્ર સુશ્રાવક શા અમથાલાલ નગીનદાસ તથા
 શા મણીલાલ નગીનદાસ તથા ભાર્મ મોહન-નાલ નગીનદાસ રોગ
 ધર્મલાલ વિશેષ તમારા બે પત્રો પહોંચ્યા છે ને તેમા લખેલા
 સમાચાર જાણ્યા છે, તે મોકલે-ન પુસ્તકો પહોંચ્યા છે હાન પ્રતિ
 પ્કાની પ્રવૃત્તિ હોયથી પર લખવાનુ કાર્ય ઢીલમા થાય છે તે
 જાણ્યો તમને વિહારમા આપેલો ઉપદેશ ધ્યાનમા આણ્યો
 ત્યા ધર્મની ભાવના ઓછી રહે છે તે જાણ્યુ, મુખાર્ધ ઉપાધિમય
 નગરી છે તેથી ત્યા શાંતિ-નિરૂપાધિમય દશા ઓછી મળી રાકે
 એ સ્વાભાવિક છે તોપણ દરરાજ ધર્મ કળ્યો અને ગત્રે સૂઈ રહેતા
 પહેલા પરમાત્મા અને દેવશુક ધર્મ સજ ધી વિચારો એકાતમા
 કર્યા કર્યો અને નિરૂપાધિદશા પ્રકટાવવાની ભાવના ભાવ્યા કર્યો
 અતરદ્વિથી આત્માનું સ્વરૂપ વિચાર્યો અને બાહિરથી દુનિયામા
 આજીવિકાર્ય પ્રવૃત્તિ કર્યા કર્યો આત્માનો આનંદ પ્રગટાવવા
 માટે સર્વથા જ્ઞાનરૂપ પુરૂષાથ કર્યા વિના મનુષ્યની જીવગી
 નકામી છે બાહ્યની શાંતિ કરતા આત્માની શાંતિ અનતગણી ધારે
 છે માટે આત્મરમણતા કરવા લક્ષ્ય રહેશે કર્મચોગે બાહ્યમા તો
 જે થવાનું હોય તે થયા કરે છે તેમા હર્ષ પશુ કરવો નહિ
 અને શોક પણ કરવો નહિ મર્વને ધર્મલાલ કહેજો એજ

લેખ- જીવિસાગર

મુ. સા. ૧૬

સવત ૧૮૭૬ માવ સુદિ ૧

શ્રી વિવ્વપુર ત્ર સુશ્રાવક શા પોપટલાલ કચ્છાલાલ યોગ્ય
 ધર્મલાલ વિ વ્યાપારી ખોટ જવાથી તમારી આર્થિક સ્થિતિ
 નબળી પડી અને દેવુ ચુકવનામા સડામણ આવી તેથી તે બાબ
 તમા શી રીતે વર્તવું તેમ લખ્યું તે જાણ્યુ આ દુનિયાના સૂર્યચ
 દ્રને પણ પ્રહ નહે છે, ૧૪ જીવોને પાપ જુદુ નહે છે, દેવશુકને

લક્ષ્મી પ્રનાલિકાપણે વર્તે છે જ્યાં જ્યાં નજર પડે છે ત્યાં જુ
 અને મનુષ્ય માગતા લક્ષ્મી ન કરવી, અત્યંત ઉદ્યોગ કરવો, છતાં
 ન બને તો પ્રમાણિકતાએ મળે ત્યારે આપવાની ભુદ્ધિએ બાકી
 કાઢી આપવી અને દેશ છોડી મુળાઈ વગેરે શહેરોમાં જુ અને
 ત્યાં પ્રમાણિકપણે વ્યાપારાદિ પ્રવૃત્તિ કરવી પાસે જે ધન હોય તે
 વિવેકપૂર્વક આપવું અને ન હોય તો બાકી કાઢી આપીને વર્તવાથી
 આશરૂં પ્રતિષ્ઠાને ખામી લાગતી નથી પાસે હોય અને ન આપવું
 તો તેથી કીર્તિ પ્રતિષ્ઠાને થોડો પડે છે કે તમારી પ્રમાણિકતા
 સર્વત્ર પ્રસિદ્ધ છે, તેથી બાકી કાઢી આપીને વર્તવાથી જરા પણ
 હાનિ નથી હવે સદ્ગુણના રસ્તામાં જશો નહિ મેં તમને ઘણી
 વાર ચેતાવ્યા છતાં નજરાજ તથા યુધિષ્ઠિરની પેઠે સદ્ગુણ વ્યસન
 ન ઠોડયું તેથી હું ખૂબ પડે તેમથી હવે દેવપણું ઉગારી શકે તેમ
 નથી, તમરે કદી ગભરાઈને આપઘાત ન કરવો, કારણ કે
 આપઘાત મમાન કોઈ મહાપાપ નથી તે સમાન કોઈ અજ્ઞાન
 નથી, વાયુથી પાદડું ફેંકે કે તેમ વેપારીનું લાભ્ય ફરે છે, તમારે
 માથે આવેલો ન કટકાળ નહા નહેવાનો નથી, તમે તો શું ? પણ
 હાલ તો કરોડાધિપતિઓ પણ સ્કંદમા આવી પડ્યા છે જીવશે
 તો અતે માફ દેખશે નાનર્દ બાયલાપણાના વિચારો કાઢી
 નાખવા, શુભલક્ષ્મી કરતો નથી તેમ મરતો પણ નથી તે તો
 પુણ્ય અને પાપના ઉદયનેસમભાવે ભોગવે છે, માટે તમારે ગભ-
 રાવું નહિ છેવટે સારું પશ્ચિમ આવશે ખરીદાનતરાલો છેવટે
 ઉચિત્રની પેઠે જ્યાં પામે છે, માટે હુશિયારી રાખો આવખતે
 તમારી ખરી કસોટી કે હુનિયા દીવાની છે તેના નામુ ન દેખવું,
 મેરૂંપેઠે ધીર જની જનનાર લાવીને સહો અને પ્રમાણિકપણું
 વર્તો, હોય તો આપવું, ન હોય તો મળે ત્યારે આપવા બાકી
 મૂકી આપવી પ્રભુ મહાપાર દેવને ઉપસર્ગ પશ્વિહ નડ્યા છતાં
 મોટાઓને હું ખૂબ પડે કે માટે ગભરાઓ નહિ રામ અને પાડ
 વોને વનમાં ભટકવું પડ્યું હતું તે કઈ હિમત હાર્યા નહોતા
 તે તમારું વર્તો જોવી મારી આજ્ઞા છે વખત આવે પડેલા
 સંકટના દહાડા પાપ ભૂલાશે ધર્મમાધન કરશે

મુ રાજલી તત્ર સુધાવક શા ત્રિકમવાલ મજલાલ યોગ
લાભ તમારો પત્ર પહોચ્યો આત્માની પૂર્ણદશા અનુભવાય
એવા પુસ્તકો વાચો અને એવો પુરુષાર્થ કરો સમ્યક્ત્વ
જ્ઞાન પામ્યાની અપેક્ષાએ આત્માનો જન્મ છે પશ્ચાત્ સમ્યક્ત્વ
જ્ઞાની આત્મા બાળકરૂપે જેલે છે, પશ્ચાત્ દેશથકી દેશવિરતિને
પામે છે આત્મા તે કાળે આત્માના આનંદસાગ માટે સતપ્રવૃત્તિ
કરે ॥ અને શુદ્ધપ્રેમથી સર્વજીવોસાથે મળે છે, પશ્ચાત્
સર્વવિરતિ આરિરૂપ યુવાવસ્થા શરૂ થાય છે અને ધર્મવ્યાન
તથા શુદ્ધધ્યાનથી આત્માના આનંદે જેને છે, પશ્ચાત્ તે જીવતા
છતા કેવલજ્ઞાન પામીને આત્માને પરમાત્મા—જનાનીને ત્રણ
બુવનનો ચહેનશાહ પગમેશ્વર બને છે આત્માની પૂર્ણશુદ્ધિ
માટે મનવાણીકાયાનો નિમિત્ત વ્યાપાર તે ધર્મયોગ છે ધર્મયોગ
પ્રવૃત્તિની સાથે દોષો પણ હાય છે મોહની સાથે આત્મા,
ધર્મશુદ્ધના અખાડામા ઉતરે છે બન્નેના સામાસામી દાવપેચ લેવાન
છે, કોઈ વખત મોહ ઉપર હોય છે તો કોઈ વખત આત્મા ઉપર
આવે છે, એવટે આત્મા બગવાન્ થાય છે અગ્નિની સાથે ધૂમ્ર
હોય છે તેમ દરેક ધર્મપ્રવૃત્તિ સાથે મોહ દોષો પ્રાપ્ત છે એવટે
કેવલજ્ઞાન પ્રગટતા મોહના દોષો સર્વથા ટળી જાય છે આત્માનો
જન્મ થતા તે સર્વવિશ્વની સાથે સબધમા આવે છે આત્માની
પરમાત્મદશારૂપ આદર્શજીવનને પામે

ॐ અર્હ મહાવીર શાંતિ ૩

(હાદિક) નોધ ચોથીમાથી.

વેપકિયા અને ગુણ એ નવનાથી ઉત્તમ સાધ્ય ગુણચારિત્ર છે
 વેપ અને ક્રિયાનુષ્ઠાન કરીને ગુણચારિત્ર પ્રાપ્ત કરવાનું છે
 મનવાદી અને કાયાની પ્રવૃત્તિરૂપવ્યવહારચારિત્રવડે ચિદા
 નદરૂપ ગુણચારિત્ર પ્રકટાવવાનું જ્યાં સાધ્યલક્ષ્ય નથી ત્યાં બાહ્ય
 ચારિત્રની મહત્તા નથી જે કારણથી કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે
 તેજ સત્ય કારણ છે આત્માની શુદ્ધિમાટે અનેક ઉપાયો અર્થાત્
 યોગો છે તે સાપેક્ષદૃષ્ટિએ સત્ય છે સર્વકાર્યો કરના પણ
 આત્માનો ઉપયોગ રાખવો આત્માનો ઉપયોગ રહે અને બાહ્ય
 કતવ્ય ત્રયો પણ કરાય તો તેથી આત્મશુદ્ધિ અને સમભાવમા
 આગળ વધાય છે આત્મશુદ્ધિ કરવારૂપ સાધ્ય દૃષ્ટિબદ્ધનો ઉપ
 યોગ રાખીને કતવ્ય કરવું અને મર્વપ્રવૃત્તિમા ચેતે પોતાને ન ભૂલી
 જવારૂપ આત્મોપયોગ ધારવો જોઇએ પોતાના આત્માનો ઉપયોગ
 તેજ પ્રભુનો ઉપયોગ ભક્તિ સેવા છે આત્મા પોતાના શુદ્ધોપયોગે
 રતરૂપને રતરતો છોડે ગમે તેવી બાહ્યપ્રવૃત્તિમા આત્મચારિત્રી
 છે આત્માનદનો રસ વેદવો એજ આત્મચારિત્ર છે એવો ઉપ
 યોગ રાખતા બાહ્યકર્મોદિકશુભાશુભ ઔદયિકભાનમા સમભાવ
 પ્રવર્તે છે, એવા સમભાવરૂપ આત્મચારિત્રનો ઉપયોગ વર્તતો
 હોય તે વખતે આત્માની અપ્રમત્તદશા છે અને તે વખતે સર્વ
 બાહ્યકર્મોરૂપ ચારિત્રનું પૂર્ણફલ વેદાય છે આવી અપ્રમત્તદશાનો
 ઘણી વખત અનુભવ આવે છે એવી શુદ્ધોપયોગ સનાધિનો
 આત્માનદરસ વેદાય છે અને તેવી બાહ્યસાધન ચારત્ર કરણીનો
 ધાન્ય દાં નથી જ્યાં લોકસમૂહનાયે પ્રવર્તતી આત્મશુદ્ધોપયો
 ગમા અપ્રમત્તભાવે રહેવા પુરુષાર્થ કરાય છે તેથી નિશ્ચય થાય
 છે કે આત્મની પૂર્ણશુદ્ધિ પણ પ્રાપ્ત થવાનીજ અને આત્મા તે
 પરમાત્મા થનાનોજ આત્માનો ઉપયોગ તે ઉપયોગચારિત્ર છે
 વેપકિયાવ્યવહારચારિત્રમતલેદકદામહિમા જ્ઞાની લેખાતો નથી
 અને વેપકિયાદિ બાહ્યચારિત્રમા અ યોને લેખાવાની એકાત સાધ્ય
 શૂન્યતાનો ઉદ્દેશ અપાતો નથી આત્માના જ્ઞાનાદિગુણોમા

રમણતા એજ આત્મશુદ્ધોપયોગ છે અને તેજ આત્માની મુક્તિ
 છે એવો અનુભવ આવેલો છે તેમા અન્યોનો પ્રવેશ કરાવાય છે
 ત્યાં આત્મજ્ઞાનોપયોગ વર્તે છે ત્યાં કર્મજન્ય નથી પ્રકાશ
 હોય છે ત્યાં જેમ અધાર રહીથકે નહી તેમ આત્મજ્ઞાનોપયોગ
 જેનામા વર્તતો હોય છે એના જ્ઞાનીને કર્મજન્ય નથી અને તે
 કર્મથી ભય પણ પામતો નથી કર્મ તે જડ છે અને આત્મા તો
 ચતુર છે તેને જાતજાણીમા કર્મ કરી કરી શકના મમથ નથી.
 યાપિ આત્મજ્ઞાનીઓ ગુણગુણ કર્મવિપાકો કે જે પ્રાગ્બંધકર્મ
 છે તેનું ફલ મુળા દુ અડપ ભોગવે છે પણ તે જામે તેના આત્મ
 નબળામા પણ આસવ હેતુઓને સવના હેતુરૂપ પરિણામવાને
 કારણ હોય છે, તેઓ વશાદિક ઉપવિમળધમા પણ મૂર્છા વિના
 અપ્રિય નથી છે, તેઓમાટે આચારતુ પ્રયોજન નથી છતાં તેઓ
 આચારને વ્યવહારદષ્ટિએ આદરે છે પહેલી ચોપડી ભણના ગાઢ
 પહેલી ચોપડીને પાસે નખવી જેમ નડામી છે પણ અન્યોનામાટે
 રાખવી તે કામની છે, તેમ આત્મજ્ઞાનીઓને માધનોમાટે મમજલુ
 માધનોમા એજ તતા નથી વર્તમાનમા કાર્યોકરતા છતાં કર્મજન્ય
 જન્ય રહેવામાટે આત્મશુદ્ધોપયોગ મમાન ઝોઈ મહાન્ ઉભ
 નથી આત્મા તેજ જ્ઞાનોપયોગ છે અને જ્ઞાનોપયોગ તેજ આ પા
 છે પૂર્ણનિરૂપાધિક આનંદ તેજ આત્મા છે આત્મદષ્ટિએ મુક્તિ
 છે અને મોહદષ્ટિએ સસાર છે એક જણમા આત્મજ્ઞાનોપયોગથી
 આત્મા મુક્ત બને છે એકનાજ આત્માને ઓળખ્યાબાદ પદ્ધત્
 કર્મજન્ય આત્મા અજન્ય વર્તે છે, એવો જ્ઞાનોપયોગનો મહિમા
 છે નર્વ કર્તવ્યકાર્યો સ્વાધિકારે કરવા પણ અતરમા જ્ઞાનોપયોગ
 રાખતો આત્મજ્ઞાનોપયોગ એજ આત્મરૂપપ્રત્યુની સેવાભક્તિ છે
 અને તેજ સર્વવિશ્વની સેવાભક્તિ છે આત્મજ્ઞાનોપયોગના
 સત્ય તાગ વૈરાગ્યદશા છે, તે વિના વનમા નગ્ન રહેવામાથી
 લાગીપણ નથી આત્મજ્ઞાનોપયોગથી અકિન અકમ તથા નિન
 દશાનો અનુભવ પ્રગટે છે, આત્મજ્ઞાની મેરૂપર્વત જેટલું જુ
 ત્તરાશિપર બેને તો પણ તે અકિન છે અને નિર્લેપી જેટલું

અને નિવૃત્તિની પેઠી પારના આત્માના અનુભવરસને પ્રગટાવી
 પૂર્ણાનંદી થા ॥ આત્માનો અનુભવ ડરવામાટે મુખનાએ કોઇને
 પ્રથમ વૈરાગ્ય સાધનની જરૂર છે, કોઇને પ્રથમ ભક્તિની જરૂર છે,
 કોઇને પ્રથમ કર્મયોગની જરૂર છે, કોઇને પ્રથમ સેવાની, કોઇને
 પ્રથમ નિનયની અને કોઇને પ્રથમ સદાચારની જરૂર ॥ ભક્તિ
 આદિયોગોથી હૃદયની શુદ્ધિ થાય છે અને હૃદયશુદ્ધિથી શ્રુતજ્ઞા
 નથી લિજ્જ વાન્તવિડ આત્મજ્ઞાન છે તે પ્રગટે છે આત્મજ્ઞાન
 પ્રગટ્યાબાદ નિર્ભય સ્વપ્ન આત્મરાજ્યના સહજનંદનો અનુભવ
 આવે છે અને તેથી કર્મોનો ઉદય-વિપાક-પ્રારબ્ધલોભ છતાં
 અને અનેક સ્વાધિકારયોગ્ય નાનહારિક ધાર્મિક પ્રવૃત્તિ છતાં કર્મોનો
 ભંધ થતો નથી અને જૂતકાલના કર્મો અપુનર્બંધકભાવે યુક્ત થઈ
 ભોગવતા ખરી જાય છે આત્મજ્ઞાનીને ઘર યુનાદિક છતાં તેમા
 તે લેપાતો નથી તેને વસ્ત્રપાનાદિક ઉપધિ છતાં મરતાવિના
 બાહ્યપરિશ્રદ્ધથી લેપાતો નથી તે કર્તવ્ય કાર્યો કરીને આત્માનુ-
 ભવમા ઉઠા ઉતરે છે તેના પગ કીર્તિની અપકીર્તિની તથા
 લોકવાસનાગ્નિની અગર વતી નથી તે કર્તવ્ય કર્મો કરતો છતો
 શકિય છે, અકર્મ છે, તે કોઈમા નાનરૂપમેહથી લેપાતો નથી
 તે બાહ્યકર્તવ્યો કરતો છતો પણ આત્મારૂપ જ છે અને નહિ
 કરતો છતો પણ આત્મારૂપ જ છે, તે સર્વવિશ્વમા છતો સર્વ
 વિશ્વથી આડાશની પેઠે ન્યારો છે તેની પાસે મન છતાં તે
 સ્વતંત્ર છે, તે મનવાણી કાયાના ગમે તે યોગવટે સ્વ અને
 સધને પ્રગતિમા નહાયક બને છે, તેને બાહ્યવી વિશ્વની સમજ
 વસ્તુઓ લોગોની દૃષ્ટિએ હુ બહેતુરૂપ લાગતી હોય છે પરતુ
 વસ્તુત તેને ઉચ્ચપ્રયોગહેતુઓ અને આશ્વહેતુઓ પણ
 સવરૂપે પાછુમે છે, તેને પ્રતિકુલહેતુઓ પણ સ્વાતંત્ર
 પ્રગતિકારકરૂપ ચે પરિણમે છે, તેનું ડરણ વસ્તુત આત્મજ્ઞાને-
 પયોગપરિણતિ છે નાનાત્મા તેજ ઉપયોગાત્મારૂપ બને છે
 ઉપયોગપરિણામમા એની શક્તિ છે કે તેની આજીવન કર્મભંધનો
 એક પણ પરિણામ ટકી શકતો નથી શ્રી ભરતરાબા છબડની
 પૃથ્વીનું રાજ્ય ડરતા છતાં આત્મોપયોગે વર્તતા હતા તેથી

ઉપયોગરૂપ આદર્શભુવનમા શુદ્ધાત્મસ્વરૂપ અવલોકીને કેવલજ્ઞાન-
 પામ્યા ગૃહાવાસમા અનેકલોકો કેવલજ્ઞાન પામ્યા તેનું કાન્સુ
 શુદ્ધાત્મોપયોગ છે ગૃહાવાસમા શાંતિનાથ, કુશુનાથ અને
 અરનાથ, ચક્રવર્તીના કામાદિલોગો લોનવતા છતાં અગ્રધ
 રદ્ધા તેમા આત્મશુદ્ધોપયોગ હેતુમૂળ છે ત્યાગાવસ્થામા વસ્ત્ર
 પાનાદિ અનેક ઉપયોગી વસ્તુઓનો સંગ્રહ છતાં આત્માના
 શુદ્ધોપયોગથી આત્મશુદ્ધતા અનુભવાય છે, એવો સ્વાત્માનુભવ
 પ્રગટીને તેની સાક્ષી પૂરે છે રાજા હોય, સેનાપતિ હોય, ક્ષત્રિય,
 બ્રાહ્મણ, વૈશ્ય અને શૂદ્રાદિ ગમે તે વર્ણી મનુષ્યો હોય અને
 શુભકર્મનાનુમારે આજીવિકાદિ કર્મ કરતા હોય તેપણ તેઓ
 પ્રભુમહાવીરદેવની આજ્ઞાપ્રમાણે અતરાત્મામા લક્ષ્ય રાખી
 વર્તતા હોય અને આત્માના શુદ્ધોપયોગમા દિવસમા બે ઘડી
 પણ છેવટે જીવન ગાળતા હોય તો તેઓ અવશ્ય સુકૃત થઈ શ-
 કે છે, તેઓ નિર્લેપ ગ્રહીને અન્યનું લલુ કરી શકે છે આત્મજ્ઞાની
 સર્વશ્રદ્ધીત વસ્તુઓને સાધન તરીકે વાપરી શકે છે, તેથી તે ક્ષણે
 ક્ષણે આત્મવિશુદ્ધિમા આગળ વધે છે આત્માની શુદ્ધિની સાક્ષી
 આત્મા ન પૂરે ત્યાં સુધી સાધકદશામા ત્યાગવૈરાગ્યલક્ષિતથી
 પ્રબલ પુરુષાર્થ કરવામા સર્વથા મનવાણીકાયાનો લોગ આપવે-
 કાર્યજ્ઞાની પેઠે અશુભ પાપમાર્ગમા પ્રવેશતી ઇન્દ્રિયોને પાછી
 ખેંચી લેવી. મોહના તાબે મનવાણીકાયા વર્તે ત્યાં સુધી કોઈ
 ભક્ત, મહાત્મા, યોગી સત્સુનિ, આત્માની પ્રભુતાનો અનુભવ કરી
 શકે નહીં આત્માના તાબે મનવાણીકાયાને રાખે તે પુરૂષ મનુષ્ય-
 સત છે અન્યો મનરૂપી પશુના તાબે રહી કામાદિ મોહવૃત્તિ-
 યોના જીવને જીવનારા મનુષ્યાકારે પશુઓ છે દુર્ગુણોના જીવને
 જીવવું એ નરક છે અને સદ્ગુણોના વિચારાચારથી જીવવું એ
 મર્ત છે શુભાશુભલાગણીઓના આધીન ન રહેવું શુભાશુભ
 પરિણામોની પેઢીપાર શુદ્ધાત્મપરિણામ છે એમ અનુભવ કરવો
 તે સુક્ષ્મનું અનુભવજીવન છે ક્રોધમાનમાયાલોભ અને
 ગમાદિમોહની પરિણતિવાળું મન તેજ સસાર છે આત્મજ્ઞાન

ચતા મનપર કાણુ મેળવી શકાય છે અને તેથી આત્મા સિદ્ધ
 પરમાત્મા બને છે આત્માની આજ્ઞાપ્રમાણે મનવાણીકાયાનો
 વ્યાપાર શરૂ થાય છે ત્યારથી આત્મજીવન શરૂ થાય છે અને
 આત્મા અપુનર્નિધક બને છે આવી દશા પ્રાપ્ત કરવા માટે સસા
 રપરથા બિન્દુલ રાગ ટળમે જોઈએ અને દેહાધ્યામ સર્વધા
 ટળી જવો જોઈએ દેહાધ્યાસ ટળતા આત્મા તેજ પરમાત્મા
 છે એવો પૂર્ણ સત્ય અનુભવ થાય છે આત્મા સર્વવિશ્વની
 સર્વવસ્તુઓમા સાક્ષીભૂત થઈને વત અને શુભાશુભપરિણામ
 સ્થિત પોતાને અનુભવે એટલે તે અન્તરાત્મા થયો એમ નિશ્ચ
 યત જાણવું, એવો આત્મા એક શ્વાસોશ્વાસમાત્રમા પરમાત્મા
 મુક્ત બને છે તેનામા અને પરમાત્મામા અલેદતા ॥ તેની
 સેવાભક્તિ તેજ પરમાત્માની સેવાભક્તિ છે અને તેની આજ્ઞા
 પ્રમાણે તેને સર્વ સ્વાર્થેષુ કરવું તેજ પરમાત્માને સર્વ સ્વાર્થેષુ
 કર્યું જાણવું, તેની આજ્ઞા પ્રમાણે કર્તવ્યકાર્યો કરવા એજ પ-
 માત્માનું મેવકપણું છે અને તેના પર સ શય તેજ પરમાત્મા પર
 મ શન છે માટે આત્મજ્ઞાની ત્યાગીગુરુમા અને પ્રભુમા અલેદભાવે
 જોવું અને તે પ્રમાણે વતવું જે બદ્ધ છે તે અન્યને મુક્ત
 કરી શકે નહીં માટે આત્મજ્ઞાની ત્યાગીગુરુનું અવલંબન કરવું
 અને તેમની ન ગતિ ઠ વામાટે દુનિયાના કરોડો સ્વાર્થેલાલોને
 પણ લાત મારવી લધુ બાળકો જેમ ઢી ગલા ઢી ગલી રમે છે
 તેવા જેઓ છે તેઓ આત્માને જાગૃત પ્રકાશિત કરી શકતા
 નથી તેઓ અ ધો છે મનને શુદ્ધ કરવું તે આત્માપ્રતિ મનની
 સેવા છે વાણીને શુદ્ધ કરવી, સત્ય તથ્યપથ્ય વદવું તે આત્માથે
 વચનની સેવા છે ઝાયાથી પાપકર્મો ન કરવા અને ધર્મકર્મો
 કરવા, સંધર્મેશાદિકની સેવા કરવી તે કાયાની સેવા છે મનવાણી
 અને કામાની શક્તિયોને ખીલવવી તે સાધનયોગ છે અને
 આત્માના જ્ઞાનાનુદધર્મનો પ્રકાશ કરવો તે આધ્યસિદ્ધિયોગ છે
 સર્વસાધનો છે તે સાધ્યમાટે છે પણ સાધનો તે કઈ સાધ્ય
 નથી દયા, સત્ય, અસ્તેય, પ્રહાર્ય, વિનય, વિરેક, સેવાભક્તિ

ક્રિયા, વ્રત, નિયમ, આસન, પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર, ધારણા, ધ્યાન અને સમાધિ પણ સાધન છે માટે સાધનોની ભિન્નતા અને ઉપયોગિતા બાણી તેથી પૂર્ણશુદ્ધાત્મસ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરવું પણ સાધનોમા સાધ્યબુદ્ધિથી મુજબ નહીં વૈરાગ્ય ત્યાગાદિ સાધનોને ઔષધોની પેઠે તથા શસ્ત્રોની પેઠે બદલવા પડે તથા તેઓમા દેશકાલ અને સાધક સ્થિતિ પ્રમાણે સુધારો વધારો કરવો પડે તેમજ તેઓને ખપ પડતા વાપરવા પડે અને પશ્ચાત્ ત્યાગવા પડે ઇત્યાદિ કારણોથી સાધનોની અનિત્યતા છે અપેક્ષાએ તત્ત્વની નિત્યતા છે આચારો સર્વે નાધનો છે માટે તેમા દેશ કાલાનુસારે અનેક પરિવર્તનો-રૂપાતરો ફેરફારો થયા થાય છે અને થશે તેથી તેઓના પરિવર્તનથી ભિન્નભિન્ન સાધન રૂપાતરે તેઓનો પ્રયોગ કરવાથી જનધર્મ અને જિનધર્મ કે જે સાધનધર્મ અને આત્મધર્મરૂપ અનુક્રમે છે તેમા કશી હાનિ થઈ નથી, વર્તમાનમા ચતી નથી અને ભવિષ્યમા થશે નહીં એમ જે બાણી સ્વપરમાટે સાધનધર્મનો ઉપયોગ કરે છે કરાવે છે અને કરતાને અનુમોદે છે તે શ્રીમહાવીરપ્રભુનો જ્ઞાનીભક્ત જૈન છે તેવી દશાવાળો આત્મા, ધર્મપ્રવર્તક થાય છે વૈધોની પેઠે દેશકાલાનુસારે અધર્મથી પીડાતા લોકોને તેઓની યોગ્યતાનુસારે ધર્મરૂપ ઔષધ આપીને પાપરહિત ધર્મી બનાવે છે તેવા જ્ઞાની ગીતાર્થી, ધર્મશાસ્ત્રો વગેરે નાધનોમા સાધ્યબુદ્ધિ ધારી મુજાતા નથી સાધન અને સાધ્યને ભિન્ન બાણી આત્માની પૂર્ણશુદ્ધિરૂપ સાધ્યબુદ્ધિ હુ લક્ષ્યમા રાખીને સર્વ પ્રકારના વ્યવહારને વ્યવહારે છે, તેઓ મનવાણીકાયાને સાધન તરીકે બાણે છે તેથી દેહવાણી મનના સેવક બનતા નથી અને મનવાણીકાયાની સેવા કરે છે તે પણ મોડાની ચાકરી પેઠે આત્માની શુદ્ધિમા તેઓની ઉપયોગિતા બાણીને કરે છે, તેથી તેઓ ગમે તે કરે તેમા તે સતત છે, તેઓ રાજ્યાદિડ બાહ્યપ્રવૃત્તિને પ્રારબ્ધયોગે કરે છે જા બાહ્યમા-લોકસમૂહમા લોકાચારે વર્તતા છતાં નિર્વેષ રહે છે અને સતોની સાથે એકાકારભાવથી વર્તે છે, તેથી તેઓને કોઈપણ બાબતમા ત્યાગના વા ગ્રહણમા રાગદ્વેષ થતો નથી, એવા

બને છે રાગ અને વૈરાગ્ય બે મનમા વર્તે છે શુદ્ધાત્મામા રાગ
 ભાવ, વૈરાગ્યભાવ, ત્યાગભાવ, વગેરે માનસિકપરિણામો રહેતા
 નથી વૈરાગ્ય, ત્યાગ અને ભક્તિ એમાનું એક પણ સાધન પૂર્ણ-
 પણે અનલબ્ધતા શુદ્ધાત્મરૂપ અવસ્થા પ્રગટે છે એવો પૂર્ણ
 નિશ્ચય છે આત્મજ્ઞાનીશુરના ભક્તો શુરની આજ્ઞા પ્રમાણે
 ભક્તિભાવમા વર્તતા છતાં મોહનર્જિત વૈરાગ્ય અને હુ ખ ગર્ભિત
 વૈરાગ્યમાથી જ્ઞાનગર્ભિત વૈરાગ્યમા આવે છે અને જ્ઞાનગર્ભિત
 વૈરાગ્યથી સર્વ વિષયરૂપસમુદ્ર ઉપર તરવા સમર્થ બને છે તથા
 સર્વવિનયમા તેઓને અમૃત તથા વિપની શુદ્ધિ મેળેતી નથી,
 જ્ઞાનગર્ભિત વૈરાગ્યોને જાદુગની બાજી સમાન સર્વ સંસારના
 તથા કર્મના ખેત્રો લાગે છે, તેમા તેઓને આનંદ લાગતો નથી
 તેમ રૂ ખ પણ લાગતું નથી, તેઓ નટનીપેઠે કર્મપ્રકૃતિથી
 નાચતા હોય એવા પોતાને પ્રથમ જ્ઞાનદશામા દેખે છે પદ્મ-
 ત્વો પોતાને આજ્ઞાનીપેઠે નિરપેક્ષ મિથ્ય દેખે છે તેઓ
 ગૃહસ્થના કાર્યો કરે છે, રૂમાપુત્રની પેઠે તેઓ કેવલજ્ઞાન પામ્યા
 છતાં પણ વર્તી શકે છે ધ્યાનસમાધિથી પાકેલા જ્ઞાનીના
 આત્મામા એટલો બધો આત્માનંદ સાગર ઉછળે છે કે તેથી
 તેઓ સર્વ સર્વ બાબતોના ભર્તૃ થો કરતા હરખ કરતા આનંદ
 દમથી દેખાય છે અને તેનો ખ્યાલ અજ્ઞાનીઓને તો વિષય
 સબધી જેવો દેખાય, પરંતુ જ્ઞાનીઓતો જાણે છે કે તેવો
 આનંદ ત્રણ કુવનમા પણ માદ શકતો નથી આત્મજ્ઞાનીને
 તેવા વ્યક્તાત્માનંદથી તેની કાયા અને ઈન્દ્રિયો પણ આનંદવી
 ઉભરાતી હોય એવું લાગે છે આવો અનુભવ ઘણી વાર વ્યક્ત
 થયો છે તે અત્યાયકર્મના ક્ષયોપશમથી પ્રગટેલ અનુભવાય છે
 મોહનો નાશ કરવા માટે રાજયોગ રૂપ જ્ઞાન ગર્ભિત વૈરાગ્ય છે
 જ્ઞાનગર્ભિતવૈરાગ્યવાળો બાહ્યદષ્ટિની અપેક્ષાએ હિંસા થાય એવા કર્મો
 કરે છે તો પણ તેને પાપ લાગતું નથી, તેનું કારણ એ છે કે તેને કોઈ
 જીવને મારવાની રાગરૂપવાળી શુદ્ધિ હોતી નથી, તેના આત્માને
 ઉપયોગ નિર્મલ હોય છે તેનો તેને નવીનકર્મ બધાતા નથી

અને જે બધાય છે તે અત્પગ્ન સ્થિતિવાળા કર્મો છે તે વસ્તુને
 જાણેલી ધૂળ જેવા છે તેને ખરી જતા વાર લાગતી નથી
 આશ્વિકાદિ આવશ્યક કારણે તથા સધસમાજકુટુંબ ધર્મીજનો
 વગેરેના રક્ષણાર્થે ક્ષાત્રાદિક કર્મમા આત્માના શુદ્ધ આશયથી શુદ્ધો
 પયોગે નિર્બંધ નિર્લેપીપણુ રહે છે શુભાશય છતાં બાહ્યથી હિંસાદિ
 કર્મની પ્રવૃત્તિ પણ શુભાર્થ પરિણમે છે, છતાં બાહ્યકાર્યો કરના
 પરિણામ ઉપર કર્મબંધની મુખ્યતા છે જેવો માનસિક પરિણામ
 તેમ કર્મનો બંધ થાય છે શુભાશય પરિણામના કરતાં આત્માનો
 ઉપયોગ અનંતગુણુ બળવાન છે આત્માના ઉપયોગે રહેતા બાહ્યક્રિયા
 અને પરિણામનું કંઈ જોર ચાલતું નથી આત્માના ઉપયોગથી બાહ્ય
 કાર્યો કરતાં છતાં આત્મા અપુનર્બંધક વર્તે છે ભસ્તરાન્ત વગેરે
 લેનધર્મી રાજાઓ ક્ષત્રિયો વૈશ્યો અને શૂદ્રોએ આત્માના ઉપયોગી
 રૂપે ધર્મશુદ્ધાદિ કર્તવ્યકર્મો કર્યા હતા તેથી તેઓને નિકાચિન
 કર્મોનો બંધ નહીં પડવાથી તદ્દનવમા મુક્ત થયા હતા આત્માને
 શુદ્ધોપયોગ જો કાચી જો ઘડી સુધી વર્તે છે તો તેમા એટલી
 બધી શક્તિ પ્રવર્તે છે કે તેથી અનંતભવના કરેલા તથા અસંખ્ય
 મેરૂપર્વત જેટલાઢગવાળા કર્મો હોય છે તો તે પણ કાચી જો ઘડીમા ખરી
 બંધ છે એટલુંજ નહીં પરંતુ સર્વવિશિષ્ટવોના અનંતકાલના કર્મો
 પણ જો ઘડીના શુદ્ધોપયોગમા આવી પડે તો તે મર્વનો ક્ષર થઈ
 જાય છે, એવા ઉત્કૃષ્ટશુદ્ધોપયોગધ્યાનકાલમા જેટલાકર્મ ખાપી જાય
 તેની બહાર અનંતજીવોના અનંતકર્મ પણ નથી આત્માના શુદ્ધો
 પયોગ વખતે શરીરવડે છઠ્ઠાજીવની પ્રગ જે હિંસા થાય છે
 તોપણ તેનો કર્મબંધ થતો નથી કાચી જો ઘડીના ઉપયોગમા
 એટલા બધી શક્તિ છે તો મછી વાનવાર એવો ઉપયોગ આવે
 અને જાય તથા આવે એવા ક્ષયોપશમીય શુદ્ધોપયોગથી તદ્દલ
 પમા ક્ષાયિકલાવની પ્રાપ્તિયતા છેવટે મુક્તિ થાય એમા કંઈ પણ
 આશ્ચર્ય નથી આત્માનો ઉપયોગ તેજ યોગ, સમાધિ, ધ્યાન,
 મુક્તિ સેવા, ઉપાસના અને જ્ઞાનયોગ છે આત્માના શુદ્ધોપયોગથી
 અનંતભવના બાંધેલ નિકાચિતકર્મોના પણ ક્ષય વાય છે, તથા

આ ભવમા ઉદયમા આવેલા ઘાતીકર્મેના ક્ષણમા ક્ષય થાય છે તથા રોગાદિ કર્મવિપાકેના ક્ષય થાય છે આત્માના શુદ્ધોપયોગ વખતે આત્માનો શુદ્ધપરિણામ વર્તે છે અને તે કાલે રાગદ્વેષના શુભપરિણામ અને અશુભપરિણામ વર્તતા નથી શુભ પરિણામથી પુણ્ય બધું અને અશુભ પરિણામથી પાપ બધું થાય છે શુદ્ધ પરિણામથી પુણ્ય પાપ બધું થતો નથી વ્યવહારથી કાયાની શુભાશુભપ્રવૃત્તિ છતાં શુદ્ધપરિણામ વર્તતા કર્મબધ નથી અશુભકપાયેનો પરિણામ તે અશુભપરિણામ છે અને શુભ કરાયેનો પરિણામ તે શુભપરિણામ છે શુભકપાયેનો અને અશુભ કરાયેનો પરિણામ જેટલા કાલ સુધી ન વર્તે તેટલા કાલમા આત્મિક શુદ્ધપરિણામ છે અને શુદ્ધપરિણામ વખતે જે જ્ઞાન હોય છે તે આત્મિકશુદ્ધોપયોગ છે શુદ્ધપરિણામમા અને શુદ્ધોપયોગમા જ્ઞાનદર્શનચારિનનો અતર્ભાવ થાય છે શુદ્ધપરિણામ તથા શુદ્ધોપયોગ તે શુદ્ધ સમાધિ છે ક્ષયોપશમદશ્યમા શુદ્ધોપયોગ એક અતર્મુદ્ધૂર્ત સુધી રહીને પાછો બંધાય છે તે ક્ષયોપશમી છે અને જે શુદ્ધોપયોગ પ્રગટયા બાદ કદાપિ ટળતો નથી તે ક્ષાયિકભાવીય શુદ્ધોપયોગ છે ક્ષાયિકશુદ્ધોપયોગ તેજ કેવલજ્ઞાન છે ક્ષયોપશમિક શુદ્ધોપયોગ તેજ અનુભવ જ્ઞાન છે અને તે જ્ઞાનજાનવડે ધ્યાન ધર્યા બાદ પ્રગટે છે શુદ્ધપરિણામ ત્રણ પ્રકારનો ૧ જે અતર્મુદ્ધૂર્ત સુધી શુદ્ધપરિણામ વર્તે છે અને પછી કરાયના ઉદયે ટળે છે તે ઉપશમભાવીશુદ્ધપરિણામ ૨ જે શુદ્ધ પરિણામ વારવાર દિવસ રાત્રીમા ધ્યાનબળે પ્રગટે છે અને ટળે છે, અસંખ્યવાર આવે ૩ અને જાર છે તે ક્ષયોપશમભાવીશુદ્ધ પરિણામ છે ક્ષયોપશમભાવી શુદ્ધ પરિણામ બે ઘડી સુધી વ્યક્ત પહે રહે છે પશ્ચાત્ લગ્નિધસત્તારૂપે તો રહે તેજ ક્ષાયિક શુદ્ધ પરિણામ પ્રગટયા બાદ કદિ નહ થતો નથી શુદ્ધોપયોગ ૩ તે બે ભેદ છે, ક્ષયોપશમ ભાવીય શુદ્ધોપયોગ અસંખ્ય વાર બ્રહ્મરૂપે બેઠે ઘડી સુધી ઉત્કૃષ્ટ રહીને ટળે છે પુનઃ પ્રગટે છે ક્ષાયિકભાવીય શુદ્ધોપયોગ પ્રગટયા બાદ કદિ નહ થતો નથી.

શુદ્ધપરિણામ અને સમભાવમા લેદ નથી શુદ્ધપરિણામ અને શુદ્ધોપયોગમા લેદ નથી શુદ્ધોપયોગ એજ આત્મા છે અને શુદ્ધપરિણામ તેજ આત્મા છે અપેક્ષાએ શુદ્ધપરિણામ અથવા શુદ્ધોપયોગ તે આત્માનો શુદ્ધપર્યાય છે, અને શુભઅશુભ પરિણામ છે તે રાગદ્વેષપરિણામ છે તે આત્માનો અપેક્ષાએ ઔપચારિક અશુદ્ધધર્મ છે શુદ્ધપરિણામ અને શુદ્ધોપયોગ તે આત્માનો સ્વાભાવિકધર્મ છે અને રાગદ્વેષમયઅશુદ્ધપરિણામ યાને રાગદ્વેષવાળોભુદ્ધિ તે વિભાવિકધર્મ છે વિભાવિકધર્મથી દુઃખ છે અને સ્વાભાવિકધર્મથી આત્મિકસુખ છે વિભાવિકધર્મ અનિત્ય છે અને અમત્ છે આત્માનો શુદ્ધ સ્વાભાવિક ધર્મ તે મત્ અને નિત્ય છે શુદ્ધોપયોગે ગ્રહીને વ્યાવહારિકકાર્યો કરી શકાય છે અને શુદ્ધોપયોગે રહીને પણ વ્યાવહારિકકાર્યો કરી શકાય છે મામારિક જડ વસ્તુઓમા-કાર્યોમા-પ્રવૃત્તિઓમા જો શુભાશુભપરિણામ ન વર્તતો હોય તો આત્મા અબદ છે, એવા નિર્લેપી આત્માને જડ જગત્થી બંધન નથી, તે જડ વિષયોની મન્યમા રહે છે, છતાં તેને રાગદ્વેષનો સંગ નથી જડ વિષયોનો મંગ તો જડશરીરપર્યંત રહે છે પણ રાગદ્વેષરૂપ આમક્રિત વિના આત્મા નિ સંગ બાણવો. એવા ક્ષયોપશમીનિ સંગ ભાવનો ઉપયોગ તથા શુદ્ધપરિણામની ગ્રામી અનુભવાય છે શુદ્ધોપયોગી, સર્વદર્શનમતગમ્યઆશ્રમાદિમા છતો સર્વથી ન્યારો છે શુદ્ધોપયોગીથી પરમાત્મા અલિપ્ત છે શુદ્ધોપયોગી બાહ્યથી ગમે તે વેષક્રિયાચાગ્વાળો હોય તોપણ તેને વેષાચારાદિનો પ્રત્યવાય નથી બે ઘડીસુધી એકવાર જેને શુદ્ધોપયોગ પ્રગટેછે તો તેને પછીથી આત્માનુભવ થાય છે અને તે અવસ્ય સુખ શુદ્ધ મહાવીર મહાદેવરૂપ પોતાને અનુભવી સ્વયભગવાન્ બને છે ક્ષયોપશમ બ્રાવીશુદ્ધોપયોગીને અત્યકર્મનો બંધ વાય છે અને અનંતગુણ કર્મની નિર્ગરા થાય છે ક્ષયોપશમીશુદ્ધોપયોગીને પ્રતતપજ્જપ ક્રિયા-ગંડ સહેજે મનની ઇચ્છા અને કાયાની દમનતા વિના થયા

જ્ઞાની પોતાના મનથી વચનદેહથી વિશ્વલોકોનું જેટલું હિત કરે છે તેટલું કરોટાઅજ્ઞાનીઓ તનમનવાળી ધનઅન્નથી પણ વિશ્વ લોકોનું હિત કરવા અમર્થ થતા નથી આત્મશુદ્ધોપયોગીલોકો જીવતા છે અને બાકીના ઉપયોગ રૂપ જીવન શ્વાસોચ્છાસ વિનાના બાહ્યથી જીવતા છતાં પણ અતરથી મરેલા છે મરેલા મડદા સમાન અજ્ઞાનીઓને આત્મોપયોગરૂપીજીવનમત્ર મુગવોને જીવાડનારા જ્ઞાનીઓ એ એવા આત્મજ્ઞાનીઓ ભગતા છે અને બીજા ઉદ્ધતા ને ભગતાને માયા ખાતી નથી પણ ઉદ્ધતાને માયા ખાય છે ભગતાને દેહાદિ છતાં દેહાદિ નથી, ભગતાને સંસાર નથી આત્મ શુદ્ધોપયોગીની જેનાપર દૃષ્ટિ પડે છે તે ભગત જે ભગ છે ઉવેલાઓ માયારૂપનિદ્રામાં મોહાવ્યમને જેને છે ભગતાઓને અધારા જેવું અજ્ઞાન ટાંતું નેથી આત્મજ્ઞાની દેહાદિનો મહુપયોગ સાનીરીતે કરી શકે છે તે સઘની સેવામાં એવઠની પેઠે નરતે છે, રાજ્યની નીતિયો ઘડે છે અને પ્રવર્તાવે છે, તે દુનિયાની દૃષ્ટિએ આવતો નથી પણ ઉપયોગદૃષ્ટિથી આવે છે, તે સ્વાધિકાર દશાના અનુસારે સત્રિત વ્યવહાર કર્તવ્ય પ્રવૃત્તિ કરે છે આત્માનો ઉપયોગ ધારીને સર્વકર્મો કરવા, આત્માનો ઉપયોગ રૂપનકાશ જ્યાં પ્રગટે છે ત્યાં મોહરૂપઅધકાર રહેતું નથી આત્માનીશુદ્ધિનો ભાવ એ છે કે મોહપ્રકૃતિના તાળે ન થવું આત્માનું નાન થતા સર્વસાધનોના એકાત કહાચહ છૂટી જાયછે, તેમજ સાધનોનું અપેક્ષાએ વર્તન થાય છે આત્મોપયોગી, દેશસઘ સમાજ રાજ્ય કુટુંબાદિની ઉપયોગિતા લાભે છે અને તે જેટલું દેશાદિની સેવા કરી દેશાદિનું કલ્યાણ કરી શકે છે તેટલું અન્ય કોઈ કન્વા શક્તિમાન થતું નથી અજ્ઞાનીઓ સ્વાર્થ અને મોહથી અયાચહિનાદિ પાપ કરતા નરામાન અચકાતા નથી આત્મજ્ઞાનીઓની સર્વપ્રવૃત્તિ અને સર્વવિચારો છે તે ધર્મપ્રતિ ગમત કરે છે અજ્ઞાનીઓની દયામાં અદયા છે જ્ઞાનીઓની બાહ્યહિસા પ્રવૃત્તિ ના બાહ્યમાજની ઔપકારિકદૃષ્ટિએ અને આત્મપણિભાવદૃષ્ટિએ

અહિં સાહે અજ્ઞાનીઓની બાહ્યદયામા પણ અપેક્ષાએ પરિણામ તથા ફલ તથા સઘઆદિની સેવાની અપેક્ષાએ હિંસા છે આત્મજ્ઞાની યયા વિના કોઈ સત્યદયા, અહિં આ, મત્યને પ્રાપ્ત કરી શક્યું નથી અને પ્રાપ્ત કરી શકનાર નથી અજ્ઞાનીઓની ધર્મપ્રવૃત્તિના ગર્ભમા અધર્મ રહ્યો હોય છે જ્ઞાનીના આદેશથી હલાહલવિષ પીવામા ઠડ્યાણુ છે અને અજ્ઞાનીના આદેશથી અમૃતપાનમા પણ અઠડ્યાણુ છે અજ્ઞાનીમોહીમનુષ્યો ગૃહાવાસમા ગહેવાનેમાટે પણ લાયક નથી અજ્ઞાનીઓ પવિત્ર જૈનધર્મને મમજી શકતા નથી નામાન્ય પાળતોમા પણ આત્મજ્ઞાનવિના અજ્ઞાનીઓ લડી મરે છે અને આત્મજ્ઞાનીઓ સર્વ બાળતોના ચારે તગ્કના આશયોને બાણુ છે તેથી સાધ્યદૃષ્ટિએ માપેશલાવ રાખી પ્રવર્તે છે બાહ્યજડ જગત્પદાર્થોના સર્વજ્ઞાનાત્માઓ એક સગ્ગીનીતે ખપ જેટલો ઉપયોગ કરી શકે છે એમ આત્મજ્ઞાનીઓ બાણુ છે અને તે બાહ્ય વસ્તુઓનો ખપ જેટલો ઉપયોગ કરે છે અને બાકીની વસ્તુઓનો પરિશ્રદ્ધ કરી અન્યલોકોના ઉપયોગમા અતરાય કરતાનથી અજ્ઞાનીઓ મત્તા કલાદિથી અનેક પ્રપચો ડરે છે અને વસ્તુઓના પરિશ્રદ્ધ કરવામા આશાતૃષ્ણામોહના અધસેવક બને છે આત્મજ્ઞાનીઓ આત્મામા મુખનો અનુલવ ડરે છે અને અજ્ઞાનીઓ જડવસ્તુઓના લોગોપલોગોમા મુખની જ્ઞાતિ ધારણુ કરીને રાગદ્વેષના સેવક બને છે, તથા બાહ્યવસ્તુઓમાટે અવર્મકર્મો કબ્બામા જરામાત્ર અચકાતા નથી આત્મજ્ઞાનીઓ, શાસ્ત્રો વગેરેમા શાસ્ત્રવાસના વિના ઉપયોગી બને છે અને અજ્ઞાનીઓ ધમશાસ્ત્રોનું મૂલ રહસ્ય નહિ બાણુતા હોવાથી લકીરની દકીર બની પગલે પગલે કલેશ મોહથી દુખ પામે છે અને ધર્મ કરવા જતા અધર્મને પ્રગટાવે છે આત્મજ્ઞાનીઓ દરેક કાર્યની ચાર બાજુઓનો પરિપૂર્ણ વિચાર કરી તેને કરે છે અને કાર્યપ્રવૃત્તિમા સચચાદિરહિત થે પ્રવર્તે છે સર્વ આત્મજ્ઞાનીઓ બાહ્યથી એક સરખી શુણ્ઠર્મની પ્રવૃત્તિવાળા હોતા નથી બાહ્યમા પ્રકૃતિ છે અને પ્રકૃતિમા પ્રકૃતિનું જોર છે બાહ્યવિશ્વ માત્રને પ્રકૃતિરૂપ બાણુવુ

બાહ્યમા પ્રકૃતિનું સામ્રાજ્ય છે અને આત્મામા આત્માનું સામ્રાજ્ય ॥ પ્રકૃતિરૂપ જગતનો કર્તા હતાં આત્મા નથી અને આત્માની કરતી હરતી પ્રકૃતિ છે તે પ્રકૃતિરૂપે જેવે છે એમ જે જાણે છે તે પ્રકૃતિમાયાના પાશમા આવી શકતો નથી પ્રકૃતિ અને આત્મા બન્નેને એક રૂપ દેખે છે તે અજ્ઞાની છે અને તે ત્રિશુભી પ્રકૃતિથી પોતાને ભિન્ન જાણી શકતો નથી પ્રકૃતિ એજ માયા છે અને આત્મા છે તે પુરુષ છે જેના સયોગથી સસાર છે અને જેનો વિયોગ તેજ મોક્ષ છે પ્રકૃતિમા આત્માધ્યાસ ન થવો અને આત્મામા પ્રકૃતિનો અધ્યાસ ન થવો તે શુદ્ધજ્ઞાન અને આત્માનો શુદ્ધપરિણામ છે આત્મા એજ મહાદેવ છે અને પ્રકૃતિ તેજ પાર્વતી છે આત્મા એજ દૃષ્ટુ છે અને પ્રકૃતિ તેજ રાધા છે આત્માને સર્વવિધ પ્રકૃતિથી ન્યારો જાણવો અને આત્મોપયોગી થી આત્માનહમા મસ્ત નહેવું તેજ મોક્ષ છે આત્માનો મોક્ષ તે બધની અપેક્ષાએ છે બધ અને મોક્ષ બન્ને પરસ્પર અપેક્ષાએ શબ્દો છે બધ નથી ત્યાં મોક્ષ નથી શુદ્ધનિશ્ચયનય દષ્ટિએ આત્મા જે કર્મ પ્રકૃતિથી બધામ તો તેનો મોક્ષ થાયજ નહીં આત્માનો કર્મપ્રકૃતિસાથે વ્યવહારથી બધ અને મોક્ષ છે શુદ્ધનિશ્ચયનયથી આત્મા કોઈ કર્મપ્રકૃતિથી બધાતો નથી અને કોઈ કર્મપ્રકૃતિ વગેરે આત્માની સાથે બધાવી નથી એમ જે અપેક્ષાએ જાણે છે તે આત્મજ્ઞાની છે અને એમ જે જાણતો નથી તે નિરપેક્ષ અજ્ઞાની છે અજ્ઞાનીના હસ્તમા ધર્મ નથી જ્ઞાની બાહ્યથી સત્ અને અસત્ એવા ઔપચારિક સાધન ધર્મોપેક્ષી જે કાલે જે ક્ષેત્રે જે જે સાધનો આદરવા ઘટે છે તે અપેક્ષાએ આદરે છે તેથી તેને ઉત્સર્ગમાર્ગમા અને અપવાદમાર્ગમા ધર્મ ॥ તે અધર્મ તૃત્યોને પણ ધર્મકૃત્યોનારૂપના ફેરવી શકે છે દેશધર્મ, સ્થાનધર્મ, રાજ્યધર્મ, કુટુંબધર્મ, આજીવિકાધર્મઆદિ સર્વ વ્યાવહારિકધર્મોની પ્રવૃત્તિઓમા તે યોદ્ધાની પેઠે અનાસકતભાવે વર્તે છે તે જે કંઈ વિચારે છે અને કરે છે તે આત્મોપયોગની

હિએ ધર્મરૂપ ॥ તે યુદ્ધમા પણ ધર્મ જાણે છે અને અયુદ્ધમા પ્રસંગે ધર્મ છે એમ પણ જાણી શકે છે, એવા આત્મજ્ઞાની ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે અજ્ઞાનીઓને પણ આત્મધર્મ પ્રકટે છે આત્માના અજ્ઞાની એવા દેશભક્તો તે વસ્તુતઃ દેશ-રાજ્ય સમાજ કુટુંબના શત્રુઓ છે અજ્ઞાનીઓ ધર્મના ભક્તો નથી તેથી તેઓ સાધન અને અસાધનનો ભેદ જાણી શકતા નથી. અજ્ઞાનીઓ ધર્મ કરતા છતાં બધાય ॥ અને આત્મજ્ઞાનીઓ સર્વત્ર સર્વ કાર્યોમા નિર્વેપ રહે છે અજ્ઞાતીઓ, પ્રકૃતિવેષ આચાર વગેરે બાહ્યમા ધર્મ અધર્મ માને છે જ્ઞાનીઓ બાહ્યાત્મમા ધર્મ અને અધર્મનો ભેદ જાણી શકે છે તેથી તેઓ ધર્મના પ્રવર્તકો બને છે આત્માના શુદ્ધસ્વરૂપનાસ્થિરઉપયોગમા બેઘરીગુપ્તી નેત્રાયી નિશ્ચય ચરિત્રનો સાક્ષાત્કાર થાય છે અને આત્માના અખંડ સહજાનદનો આત્મા પોતે સાક્ષાત્ જ્ઞાનદરસ નહે છે બાહ્ય જગત્તોને દેખતા આત્મજ્ઞાની આત્માનહનું ચરણ કરી આત્મા નથી બને છે, તેની ઇન્દ્રિયોનો બાહિરનો આપાદ છતાં તેનો આત્મા તો આત્માના જ્ઞાનદરસનો ભો. ભોગને કે એવો જ્ઞાનીને અનુભવ આવે છે આત્માના ઉપયોગમા-ધ્યાનમા રહેતા મનમા કોઈ જાનનો બાહ્ય વિષયગત રહેતો નથી અને ઇન્દ્રિયોના વિષયમા મન પ્રવર્તતું નથી બાહ્યશરીરથી અન્નાદિકનો ભો. થતો નથી, તેવા ધ્યાનદાસે મન અને કાયાની ન ગે જ્ઞાનાનોત્તરભાવ છતાં તેનાથી છુદ્ધાપ્રકારની અનંત જ્ઞાનદની પેન પ્રાપ્તિ છે કે જેનું પર્યંત, વાણી દ્વારા કરી શકાતું નથી તેવા જ્ઞાનદના અનુભવથી મધ્યેન્દ્રિયાદિવિષય આદિવિષયોના રત્નોદયે એવો જ્ઞાનીને અનુભવ થાય છે ભોગાવતીકર્મોના ભોગોધા વસ્તુના નુષ્ઠ નથી એવો નિશ્ચય, આત્માના જ્ઞાનદરસના વેદનથી થાય છે, એવા જ્ઞાતિ અનુભવમા સર્વપ્રમાણોના અતર્જાવ થાય છે આવો અનુભવ સાક્ષાત્ પ્રમાણરૂપે તદાકાલ પ્રગટી રહેતો જ આત્માની શુદ્ધિ છે અને તે પ્રાપ્ય છે એમા સંશય નથી વાનવાર પ્રવૃત્તિના ?

અને દળનારી તથા પુન પ્રકાશિતથનારી આવીમિશ્રણયોપશમદ
 શાની ક્ષાયિકદશા થાય તેજ સાધ્ય લક્ષ્ય છે અને તેમાટે મનુ
 બ્રહ્મવતનો એક ક્ષણ પણ નકામો ગુમાવવો તે યોગ્ય નથી
 મનુષ્યજન્મથી મુક્તિ છે વિષયોના લોભોમા ત્યા મુધી આનંદ
 પડે છે કે જ્યામુધી આત્માનો રસ વેદવામા આવ્યો હોતો નથી
 સ સારમા રાજ્ય આપાર વગેરે કરવામા આવે છે તેનું કારણ
 આનંદ સુખનય જીવગી ગુણની તેજ છે, પરંતુ રાજ્ય વ્યાપાર
 મત્તા ધનથી આદિના સજ ધર્મો થનાર વિષયાનંદ ક્ષણિક છે
 અને આત્માનંદ નિત્ય જ તે શરીર પ્રાપ્તનો નાશ થયા પછી
 પણ નિત્ય કાયમ રહે છે, એવા આનંદનો અનુભવ આવ્યા પછી
 ઘાણીની ઘાણીના બગદ જેવી બાહ્યસુખની દશાને ડોણુ ઈચ્છે ?
 મધુબિંદુ સમાન માસારિકવિષયોના સુખ લોભવતા નેજાદિવડે
 ઉનટે મનવાણીકાયાનો નાશ થાય છે જેને એવા બાહ્યવિષયમા
 સુખની બ્રાતિ થતી નથી એવો જ્ઞાની આત્મસુખમા પૂર્ણ મન્ત રહે છે
 આત્માનંદ લોભવતા મનવાણીકાયાનો ક્ષય કરવો પડતો નથી અને
 વિષયોનાતાબે પન્ન ન જડેવું પડતું નથી આત્માનંદમા આત્મસામ્રા-
 જ્યસ્વાતત્ય છે હુનિયાના નર્વલોજોની પ્રવૃત્તિનો મૂલઉદ્દેશ આનંદ
 સુખની પ્રાપ્તિ કરવી તેજ છે આત્મસુખની પ્રાપ્તિ વિના વિષયાનંદની
 પ્રાપ્તિ તો જીવે અનતી વાગ્ કરી પણ તેવી ખરી તૃપ્તિ થઈ
 નહીં ચકવતી અને ઇન્દ્રને અનેકવિષયના લોભો છતાં તેમને
 મત્યસુખ મળતું નથી તેઓ વાગ્ગર પાએ ઇન્દ્રિયોના મનોહર
 લોભો લોભને છે છતાં તેઓ પુન પુન વિષયલોભની ઇચ્છા
 કરે છે તેઓ વિનય તૃપ્તારૂપસાગરનો પાર પામી શકતા નથી
 તેઓ સાગરોપમના આયુધ્ય, વિષય સુખની લાલસામા મમાસ
 કરે છે પણ તેથી તેઓ વિભામ પામતા નથી, તેઓની તૃષ્ણાનો દાહ
 શાત થતો નથી સર્વજીવોએ અનંત વિષય પુફ્ફગલોને અનતી
 વાર વિષયપણે પશ્ચિમાવીને લોભ્યા છે જતા હજી વિષયના
 પગથ યેને વિષયમાટે જીવન ગાળે પણ આત્માના

સુખનેમાટે જીવન ગાળતા નથી તેનું કાળુ અજ્ઞાન મોહ છે. આત્માના સુખની પ્રતીતિ જેથી થાય તે જ્ઞાન છે વિષયોના ભોગ વિના જે આનંદ અનુભવાય છે તે આત્માનંદ છે આત્માનંદ જે અનુભવે છે તે અસંખ્ય ઇન્દ્રિયકર્તૃત્રિયાવડે પૂર્ય અસંખ્ય છે આત્મજ્ઞાની અને આત્માનંદી નગન હોય તોપણ તે પૂર્ય છે સંવશ હોય, હુ પડીમા પડેલ હોય, વા શિલાપર બેઠેલો હોય તોપણ તેની તુલનામા ઇન્દ્રિયકર્તૃ વગેરે પણ વિષય પરત્રદાસો છે જેઓ અજ્ઞાન અને મોહના આધીન છે તેઓ દાસના પણ દાસ છે અજ્ઞાનીને અને મોહીને ગમેતેવા બાહ્ય-રાગાદિયોગે સ્વપ્નમા પણ સુખ નથી વિષયોમા સત્યસુખ નથી વિષયો જડપદાર્થો છે જડપદાર્થોમા સુખ અને જ્ઞાન નથી તેથી તેના ભોગે આનંદ હોય જ કયાથી ? બાહ્યવિષયોમા રાગ અને દ્વેષ ડરવો તે અજ્ઞાન અને મોહની ચેપ્ટા છે જડપદાર્થોમા જ્ઞાન અને સુખ નથી જડમા આનંદશુણ્ણ અને જ્ઞાનશુણ્ણ નથી છતાં તેની મમતાથી અને અહતાથી અજ્ઞાનીજીવો અનેકપ્રકારના પાપકર્મો કરે છે વિષયની લાલસાથી આનંદ નથી વિષયમોહ એજ સર્વદુષ્ટનું મૂળ છે આત્મજ્ઞાનથી વિષયમોહ દૂરે છે અને આત્માની સ્વતંત્રતાનો અનુભવ આવે છે આત્માના સત્યાનંદની આગળ ઇન્દ્રિયા અને ચક્રવર્તિના સુખ તે દુષ્ટપ છે એવું જાણનાર આત્મસામ્રાજ્યવાદી છે અને તે સ્વતંત્ર છે તેને બાહ્યાતરમા આત્મોપયોગે સ્વતંત્રસુખ વર્ત્યા કરે છે તેને ઇન્દ્રિયકર્તૃ શહેનશાહની પરવા નથી તેને બાહ્યવસ્તુઓ હોય તો તેની ગૃહિ-આસક્તિ નથી અને ન હોય તો તેને મેળવવા ઇચ્છા નથી એવો આત્મજ્ઞાની સ્વતંત્ર મુક્ત છે જેમ જેમ મનમા નિરૂપાધિપણું વેદાય તેમ તેમ આત્માનંદનો પ્રગય થાય છે જે જે જડવસ્તુઓનો મોહ છે તેજ ઉપાધિકર્તા છે બાહ્યરાજ્ય ધન સત્તા વગેરેમા શુદ્ધાત્માના સુખનો ગધ પણ નથી જેમા આનંદ નથી તેમા આનંદ કદપનો એજ પ્રાપ્તિ છે. થી પણ આનંદ નથી નામ ઉપમા આત્માની

જ્યાસુધી અધ્યાત્મ છે ત્યાસુધી તેથી આનંદ લાગે છે પણ તે
 આનંદ ક્ષણિક છે તેની રક્ષામાટે અનેક દુષ્ટો લોગવવા પડે છે
 પોતાના નામરૂપની સ્તુતિ શ્રવણ કરતા જ્યાસુધી હૃદય પ્રગટે છે
 ત્યાસુધી ચોક કાયમ છે જ્યાસુધી હૃદય ચોક છે ત્યાસુધી આત્મા
 નંદ નથી પ્રથમ તો નિદા અને સ્તુતિ શ્રવણ કરતા ત્રીજા
 પુરૂષના તટસ્થભાવ જેવી સમભાવદશા પ્રગટવી જોઈએ સ્તુતિ
 અને નિદામા ગુણાગુણવૃત્તિ જ્યારે નથાય ત્યારે આત્મા પોતાના
 ચિદાનંદ સત્યનો પૂર્ણ પ્રકાશ કરે છે પોતાના પ્રતિ અંતઃકોષ
 ગુણાગુણ ગમે તેવા સ્તુતિ નિદાત્મક અભિપ્રાય બાધે તેથી જે
 આત્મજ્ઞાની, ગુણાગુણમનવિકલ્પના ચડોળો પડતો નથી તે
 આત્માનંદનો સ્વાદ કરે છે બાહ્યરાગદ્વેષની વૃત્તિની ધમાલમા
 સત્યશાંતિ નથી, એમ જ્યારે આત્માને અનુભવ આવે છે ત્યારે
 તે ભાવમવરણને પશ્ચિમે છે આત્મજ્ઞાની, કરોડો લોકો જાગ
 ચલી પોતાની ઔદયિકચેષ્ટાવૃત્તિની નિદામા ચોકદુષ્ટ ભાવને
 પ્રગટાવે નથી, એવી આત્મજ્ઞાનીની દશામા પૂર્ણાનંદની મસ્તી
 હોય છે એવા આત્મજ્ઞાનીથી પરમાત્મત્વ સિન્ન નથી કરોડો
 લોકો પોતાની સ્તુતિ કરે પણ તે ઔદયિકભાવની સ્તુતિ છે અને
 તેમા મારા શુદ્ધાત્મસ્વરૂપને કંઈ લાગતું વળગતું નથી એમ જે
 દૃઢનિશ્ચયથી જાણી તે પ્રમાણે અવરમા અનુભવે છે તે આલિ
 ભારે પ્રકટ પ માત્રા છે જન્મ મૃત્યુમાથી આત્માધ્યાસ ટળવાથી
 આત્મા પોતાના નુદ્ધસ્વરૂપનો આનંદ અનુભવે છે શુદ્ધદૈવ્યાર્થિક
 દૃષ્ટિએ આત્માને જન્મમરણ નથી એમ નિશ્ચય થતાની સાથે
 આત્માનંદની મસ્તી પ્રકટે છે પ્રબુમહાવીરદેવના શુદ્ધા મામા
 જે આત્મજ્ઞાનીઓ લયલીન બને છે તેઓ પૂર્ણાનંદને અનુભવે છે
 બાહ્યથી આત્મજ્ઞાનીની ગમે તેવી ગુણાગુણઔદયિકદશા
 દેખાતી હોય પણ તે તેમા અવરપરિણામથી પરિણમતો નથી,
 અંતઃકોષ, જ્ઞાનીઓના આત્માના સ્વરૂપને દેખી શકતા નથી,
 તેથી તે આત્મજ્ઞાનીમુનિયોની ગુણાગુણઔદયિકચે ટામા તેઓના
 આત્મ ઓની દશા ક પે છે તો પણ તેપર તો આત્મજ્ઞાની મુનિયો

જેના માત્ર લક્ષ દેતા નથી એવી તેમની આત્મજ્ઞાનદશામાં આત્માનંદની ખુમારીની મસ્તી હોય છે વિશ્વમા આત્માના ઉપયોગમા રહેવું તેજ સાર છે આત્માના ગુદસ્વરૂપની સાથે લગની લગાડી છે તેથી કઈક આત્માનો આનંદ અનુભવાયો છે મર્વ વિશ્વમા જ્યાંત્યા આત્માનંદ ગમે તે નિમિત્તે વ્યક્ત કરવો એજ અનુભવ વ્યવહારમા વર્તે છે જડવસ્તુઓને અવલોકવી પરંતુ આત્માનો આનંદ તો આત્મામા છે પણ જડવસ્તુઓમા નથી એવા અનુભવ ઉપયોગે રહેવું જડવસ્તુઓમા આનંદ અને જ્ઞાનશુભ્ધ નથી પરંતુ જડવસ્તુઓદ્વારા જે આનંદ આવે છે તે પણ વસ્તુત આત્માનોજ્ઞાતા આનંદ છે પરંતુ જડની ઉપાધિથી તે પ્રગટે છે તેથી તે જ્ઞાતિ છે એમ નિશ્ચય થતા આત્માનંદનો સત્ય અનુભવ આવે છે આત્માનંદરસે રસિત થઈ અનેકજડવસ્તુઓના સંબંધમા આવતા છતાં આત્માનંદ કાયમ રહે છે અને તેથી જડવસ્તુઓથી બંધન થતું નથી, કારણ કે જડવસ્તુઓમા બંધનનું કારણ જડ વસ્તુઓમા આનંદની જ્ઞાતિ હતી તે તો પ્રથમથી નષ્ટ થએલી હોય છે, તેથી જડવસ્તુઓનો સંબંધ છતાં આનંદ વર્તે છે અને કેટલીક જડવસ્તુઓનો સંબંધ નહીં છતાં પણ આત્માનંદ વર્તે છે, એવી આત્મજ્ઞાનીની દશા થાય છે તેની આખી આવે છે આત્મરસે રસિયા થએલા જ્ઞાનીઓને બાહ્યવ્યવહારમા અને અતરમા શુષ્કપણું રહેતું નથી તેમજ્ઞતા કદાચિ શુષ્કતા વેદાય છે તે તો ક્ષયોપશમભાવદશામા વર્તતા કર્મોદયથી છે પણ તે આજીવાર ટકતી નથી બારમાશુભ્ધ્યાનક સુધી ચરની જરૂર છે આત્મજ્ઞાનીની દૃષ્ટિએ આત્મજ્ઞાની વર્તે છે આત્મજ્ઞાન પામ્યા પછી શુષ્કપણું રહેતું નથી આત્મજ્ઞાનથી આત્માનંદરસની ખુમારી એટલી બધી આવે છે કે તંથી બાહ્યસોગ તો લીટના જેવા જણાય છે છતાં પ્રારંભ કર્મોદયથી ત્યાં બાહ્યથી કેટલાક જ્ઞાનીઓને ઇન્દ્રિયોદ્વારા બાહ્યથી લોગ છતાં અતરથી અસોગીપણું વર્તે છે શ્રીમદ્ અઘ્યાત્મજ્ઞાની શ્રી આનંદધનજી તથા શ્રીમદ્ દેવચંદ્રજી તથા શ્રી ઉપાધ્યાયજી તથા શ્રી મણિયજી તથા શ્રી ચિદાનંદજી

તો શુભત સાધુની લક્ષિમાં જીવન જાળી શુદ્ધપણ ટાળવું
 અને આત્મરસિયા જનવું ત્યાગીઆત્મજ્ઞાનીમહાત્માઓને
 આત્મપ્રભુત્વ ઉપશમભાવે ક્ષયોપશમભાવે અને હાથિડભાવે
 પ્રાકટ્ય અનુભવાય છે આત્મપ્રભુત્વ સમ્યગ્દષ્ટિએ દેખવું તે
 સમ્યગ્દર્શન ૮ સમ્યગ્દર્શન પામવું તે શુદ્ધાત્મપ્રભુત્વ દર્શન
 છે અને આરિત્રભાવે આત્મશુદ્ધિ કરવી તે આત્મરૂપ પર
 માત્મપ્રભુની પ્રાપ્તિએ શરીરધારીકેવલીઓનું અને આત્મજ્ઞાનીઓનું
 દર્શન તે સાદારપ્રભુદર્શન છે અને દેહપુદ્ગલવિના અડધી
 આત્માનું દર્શન તે નિરાદારપરમાત્માનું દર્શન છે સ્વપર
 શુદ્ધાત્મસ્વરૂપનું દર્શન તે નિગદાર માત્મદર્શન છે સતોના
 દર્શન કરવા, શુદ્ધ દર્શન કરવું તે આત્મદર્શન છે સમ્યગ્
 દષ્ટિએ આત્મદર્શન છે આત્મદર્શનનાટે પ્રથમ શુદ્ધસતના દર્શન
 કૃપાની લગની લગાડવી શુદ્ધસતની લક્ષિમાં ગૃહસ્થ ભક્ત શિષ્યોએ
 અર્પાઈ જવું જૈનશાસ્ત્રોનો શુદ્ધસેવા લક્ષિ પૂર્વક અને તેમની
 આજ્ઞાપૂર્વક અભ્યાસ કરવો ત્યાગી મુનિયોની સેવાલક્ષિ કર
 વાના અત્યંત શ્રદ્ધાપ્રેમ અને નિષ્કામભુદ્ધિથી વર્તવું ત્યાગી
 સાધુઓના અને શુદ્ધના વેષક્રિયાચારનું જ્ઞાન કરીને તેનના આત્મા
 પર પૂર્ણશ્રદ્ધાપ્રેમી જનવું અને તેમની સેવાલક્ષિમાં હજારો
 નકટ પડતા પણ દોષદૃષ્ટિવાળાઓના ભરમાવ્યાથી ન ભરમાઈ જતા
 સ્વાધિકારે વર્તવું સ્વાધિકારે શુદ્ધ પોતાના માટે જેમ કંઈ તેમ વર્તવું
 શુદ્ધ પોતાના નામરૂપમોહનો નાશ કરવામાટે પોતાનીપર ગમે
 તેવી કસોટીઓ કરે હોયે તેથી શ્રદ્ધાપ્રેમ વિનય સેવાલક્ષિમાં
 જરામાત્ર મડદાલ ન જનવું પોતાની એવી દશાથી અન્યલોકો
 પોતાને અથ શ્રદ્ધાળુ અજ્ઞાનમૂર્ખાઈ અનેક શબ્દોથી બોલાવે,
 તિરસ્કાર કરે હોયે તેથી જરામાત્ર શકિત ચલાયમાન ન થવાય
 તે પ્રમાણે વર્તવું અને ઉપાધિદશામાં અતરથી નિરૂપાધિમય
 આત્મરસ આસ્વાદાય એવો આત્માનો શુદ્ધોપયોગ ધારવો એ
 પ્રમાણે શુદ્ધની આજ્ઞાએ જેમ પોતાનો આત્માનંદરસ વેદાય તેમ
 આત્મામાં આત્માની લગની લગાડી દેવશુદ્ધનામનો જાપજાગી આત્મ

શ્રી બનવુ શુદ્ધાત્મા એવા શબ્દનું સ્મરણ થતા વાર જ શુદ્ધાત્માનો ઉપયોગ વર્તે છે અને પ્રભુના શબ્દમા મીઠાશ લાગે છે, તેમજ પ્રભુના શુદ્ધસ્વરૂપની મીઠાશનો ખ્યાલ આવે છે અને શરીરદ્વારા બાહ્ય પ્રવૃત્તિ છતાં અંતરમા શુદ્ધાત્મા સાથે લગની લાગી રહે છે ॐ અર્હમમુ મહાવીર ॐ અર્હ મહાવીર મહાવીર ચૌર ચૌર એમ પ્રભુના નામની જાપ થૂન વર્તે છે અને તેથી શુદ્ધાત્મસ્વરૂપનો તાજો ઉપયોગ વર્તે છે, તેથી સાતાવેદનોયથી લિપ્ત આત્માનંદરસની આખીનો અનુભવ આવે છે મહાવીર મહાવીર એવા પ્રભુ નામના શબ્દનો જાપ જપતા તુર્તજ અનંત અસ્તિનાસ્તિધર્મમયશુદ્ધાત્માનું સ્વરૂપ સ્મરણમા આવે છે અને તેથી આત્મા તેજ પ્રભુ મહાવીરરૂપ, મત્તાએ છે તેનો તાજો ઉપયોગ વર્તે છે અતરના ઝલ દ્વાર્યા વિના પરા પરચતીમા પ્રભુનો જાપ જપતા છતાં ઘણીવાર અન્યલોકોની માથે અન્ય બાબતની વાત થાય છે પણ ઉપયોગ તો ખાસ જાપ જપવામા વર્તે છે તથા શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપનું ચિતવન વાય છે તેથી મઝા પડે છે, તેથી મોહના આવરણો આપતા નથી, મહાવીર પ્રભુના નામનો જાપ જપતા અનેકવિધો અને દુષ્ટવિચારો ઉપશમી જાય છે ચૌર ચૌર એ પ્રમાણે જાપની ધન લાગતા છતાં પછીથી હોંઘ આવી જાય છે અને સ્વપ્નમા સમવસરણમા બેઠેલા પ્રભુ મહાવીરપ્રભુના દર્શન વાય છે અને તેમનો ઉપદેશ સ્વભાવે વાય છે અને તેમના શરીરના રહેલા અનખ્યપ્રદેશી માત્માનું ચિતવન વાય છે ઘણી વખત મહાવીરશબ્દનો ઉચ્ચાર કરતા શુદ્ધાત્મરૂપમહાવીરના સ્વરૂપનો ઉપયોગ ૧—પ્રકાશ થઈ જાય છે અને તેથી બાહ્યનિયાપ્ય બેટલો રાગ થાય છે તેના કરતા અનંતશુભો પ્રેમ શ્રીમહાવીર યા પ્રગટયો—હોય એમ જણાય છે પ્રવ્રમ શુરપર અનંતપ્રદાપ્રેમ પ્રગટ થાય છે ત્યારે જ પરમાત્મપ્રેમ પ્રગટે છે, પશ્ચાત્ માત્રિક શુદ્ધપ્રેમ વતા આત્માની શુદ્ધિ વાય છે એવો ઠીક અનુભવ જાન્યો ૧વી આગ્યો છે બાહ્યકર્મદ્વારેદાના છતાં તેમા કંઈ મીઠાશ

લાગતી નથી, તેના મનુષ્યોના સબધમાં આવતા છતાં પણ આત્માનંદ મિષ્ટતાનો રમ પ્રગટવાથી પ્રસન્નતા વેદાય છે —
 ઝઞ્ઞ મહાવીરના જાપથી માનસિકકાયિક આરોગ્ય વધે છે મહાવીરપ્રભુમયઆત્મજીવને જીવવામાટે મહાવીરપ્રભુનો પરાપર્યટીમા માનસિકજાપ જપવો સર્વજીવોને સત્તાએ મહાવીર પ્રભુમય દેખવા પ્રભુ ભજતા ધ્યાતા દુષ્ણ સકટ પડે તેથી આત્મશુદ્ધિમાં આગળ વધવાનું થાય છે એવી શ્રદ્ધાપ્રીતિ ધ્યાન કરવી પડદ્રવ્યોનું અને નવતરતોનું નયનિક્ષેપથી જ્ઞાન કરવું ગમે તેવી જ્ઞાનયોગાવસ્થામાં દેવશુરસધવર્મની સેવાભાજિમાં નિષ્કામભાવે વર્તવું સર્વજીવોપર આત્મપ્રેમ ધારણ કરવો દેશવેપરાજ્યોપાધિભેદથી સર્વવિશ્વજીવોના કન્યાજામા ભેદ ન રાખવો મહાવીરપ્રભુના જાપથી ભક્ત જીવોના હૃદયની શુદ્ધિ થાય છે નશુગઓને મશુરા કર્યા વિના આત્મજ્ઞાનના શાસ્ત્રોનો શ્રાવ્ય ન આપવો શુરપર પૂર્ણશ્રદ્ધાપ્રેમ પ્રગટવાથી ભક્તોની કોટિમાં પ્રવેશવાનો અધિકાર થાય છે પૂર્ણશ્રદ્ધાપ્રેમીને મમ્યકલ્પવ્રત અગીકાર કરાવી શુરએ પ્રભુમહાવીરદેવના નામ મંત્રનો મંત્રયોગ આપવો ગૃહસ્થોને ગૃહસ્થાધિકારપ્રમાણે વર્તવાની આજ્ઞા કરવી અને ત્યાગીઓને ત્યાગીના અધિકાર પ્રમાણે વર્તવાની આજ્ઞા કરવી ભક્તશિષ્યોને પ્રભુ નામજાપમાં મીઠાથ ઉપજે છે અને નશુગ નાન્તિકોને પ્રભુનામ જપવામાં મીઠાથ ઉપજતીનવી શુદ્ધપ્રેમ પ્રગટવા વિના કોઈ પ્રભુનો ભક્ત થતોનવી માથે અનુભવી શુર કર્યા વિના કોઈ પ્રભુને પામી શકતો નથી શુરકૃપાએ પ્રભુની આખી અનુભવાઈ છે શુરકૃપા વિના ઇશ્વરનો સાક્ષાત્કાર થતો નથી જે શુરથી દુઃ છે તે પ્રભુથી દુઃ છે જે શુરના હૃદયમાં છે, તે પ્રભુમહાવીરદેવના હૃદયમાં જેને શુરથી એક્ય છે તેને પ્રભુ પાસે છે શુરદેવ અને આત્માપર પૂર્ણશ્રદ્ધા રાગ મન તન્મયતા થતા જીવતા સુક્ષિતનું મુખ અનુભવાય છે, એવા અનુભવની ઝાખી આવી છે એમ સત્તર બાહેર કરવાથી અન્ય મનુષ્યો પણ આત્મા-

નદરસ પામવા આશાવત ઉત્લાસી પુરુષાર્થી જને એ સત્ય છે, જે નામરૂપની વૃત્તિના મોહભાવે જીવવાપણ છે તે ભાવે મસ્તવાથી અને પ્રભુસ્વરૂપના શુદ્ધોપયોગે જીવવાથી આ સ્થૂલ વિશ્વમા કાયા છતા આત્મા તો આત્મવિશ્વમા આત્મદૃષ્ટિએ પરમાનંદ વિદ્યાસે જીવે છે એવો અનુભવ આપોઆપ એમ જણાવે છે અને લખે છે તથા મર્વ મનુષ્યોને આમત્ર છે કે તમે આત્માનંદરસિયા વા પ્રભુરસિલા થવા પ્રભુસદૃષ્ટિમા આવો અને પ્રભુને મળી પ્રભુ થાઓ.

પ્રભુરસ પામેલા સતો.

પ્રભુરસ પામ્યા સતોરે, છાના રહે નહી ક્યાય	પ્રભુ
આતમપ્રભુને આતમારે, ઓળખે આપોઆપ,	
સ્વપરમકાચક આતમારે, ધ્યાતા બ્યેય અમાય	પ્રભુ છાના ૧
છાનો સૂરજ નહિ રહેરે, ઉગે જાણે લોક,	
પ્રભુરસધે નની ધૂનમારે, કોની ન રોકાટોક	પ્રભુ ૨
પરમપ્રહારમ સ્વાદતારે, ટળતા હન્દ્રિયસ્વાદ	
નિર્દોષે જગ ખેલવુરે, રહે ન વાદ ઉન્માદ	પ્રભુ, ૩
નિર્ભયતા સમભાવનારે, રહે ન દોષની દષ્ટિ,	
લઘુખાળકસમ પ્રગટવીરે, નિર્દોષ આતમસદૃષ્ટિ	પ્રભુ, ૪
રહે ન દ્વેષ ન દીનતારે, પ્રગટે આનંદખેલ,	
આતમસમું જગ થઈ રહેરે, રહે ન મનમા મેલ	પ્રભુ ૫
જીવનમરણમા નહિ રહેરે, હર્ષશોક તલભાર,	
આપપ્રભુરૂપ થઈ રહેરે, કર્મે જાણવ્યવહાર	પ્રભુ ૬
સ્વતત્તાએ ખેલતારે, શુદ્ધપ્રેમ મસ્તાન,	
ધરે ન પરવા કોઇનીરે, પ્રભુપ્રેમ શુદ્ધતાન	પ્રભુ ૭
જડથી ન્યારો આતમારે, ન્યારો આતમધર્મ,	
ચિદાનંદ નિજધર્મમારે, મન્ત રહે કરે કર્મ	પ્રભુ, ૮
આતમ	
ખુશી	
રે, સ્વાદે પહોંનંદ,	પ્રભુ. ૯

સાત્ત્વિકઅહિસાદિ વૃત્તિયોથી પણ શુદ્ધાત્મસ્વરૂપ ન્યાર
 છે આગમસાર નયચક્ર વાટે અનેકદ્વ્યાનુયોગીશાસ્ત્રો તથા
 આધ્યાત્મિકજ્ઞેનશાસ્ત્રો તથા જ્ઞેનયોગશાસ્ત્રોનું અધ્યયન મનન
 નિદિધ્યાસનમા ઘણાં વર્ષો ગાળ્યા અને આત્મધ્યાન ધર્મુ તેથી
 આત્મશુદ્ધોપયોગની ઝાળી પ્રગટીછે આત્માના અનંતશુભ પર્યાયનું
 એકાત્મા સ્થિતવન કરવા પ્રવૃત્તિ કરી, તથા નદીનાળા જગવ,
 એકાત્મ નિર્જન સ્થાનનું નિરૂપાધિએ આત્મોપયોગાર્થે નેવન
 ઠરું આત્માના સ્વરૂપનું ધ્યાન ધર્મુ તેથી આત્મમહાવીરદેવે
 પોતે પોતાનાપર શુદ્ધનિશ્ચયદષ્ટિએ કૃપા કરી પોતે પોતાનો
 આવિર્ભાવ કયો છે તે કયોપશમભાવે આવિર્ભાવ છે હે આત્મ
 મહાવીરદેવ !!! ત્હારામા મનને રસ પડે છે હુનિયાની જડવસ્તુ
 ઓ છે તેમા આનંદ શુભ નથી ચિદાનંદ સ્વરૂપ આત્મા છે તે
 પોતાનામા રસ અનુભવી શકે છે અને જડવસ્તુઓ પોતાને પ
 રપરાએ આત્મશુદ્ધિમા નિમિત્ત સાધનતરીકે ઉપયોગી થાય છે
 એમ જાની જાણે છે તેથી તેને જડવસ્તુઓ હુ ખ આપવાને
 સમર્થ થતી નથી જડવસ્તુઓના જ્ઞાનથી આત્મા આનંદ ભો
 ગવી શકે છે જડદ્રવ્ય અને આત્મદ્રવ્યનું જેટલું જ્ઞાન તેટલું
 ધ્યાન અને તેટલો આનંદ જાણવો જડ વસ્તુઓમાથી અને દેહ
 ધારીમનુષ્યોપરથી મોહ ટળ્યા બાદ સર્વજડ ચેતન વસ્તુઓના
 સ્ખલ ધર્મી અને તેના જ્ઞાનથી આત્માનંદ પ્રકાશમા વૃદ્ધિ થાય છે
 પણ હાનિ થતી નથી આત્માની સાથે જ ધાયલી કર્મપ્રકૃતિયોનો
 વિપાક લોગવતા છતા હાલતો પ્રાય આત્માનંદ વર્તે છે અને તેથી
 અજ્ઞાનીઓ જે કર્મોદયમા હુ ખ વેદે છે ત્ના આત્મોપયોગે કઈક
 અચાતા છતા આત્માનંદરસથી આત્મા પ્રસન્ન વર્તે છે નહુ
 મહાવીરદેવ અને ગુરૂની મહાકૃપાથી એમ જન્યુંછે અને પરમપમા
 રૂર્ષુ શાયિકભાવે આત્માનંદ પ્રગટશેએવી દૃઢ આશા છે આત્માને
 કેવલજ્ઞાન થતા સુધી સાલબનની જરૂર છે સાલબનદશમા
 રહેવું અને અતરૂમા પ્રભુમહાવીરદેવનું સ્મરણ કરી પ્રભુના
 ઉપયોગમા સ્થિર થવું પ્રતિશ્ઠાએ અનુભવજ્ઞાનની વૃદ્ધિનો અનુ
 ભવ આવે છે અને આવશે એમ આત્મન જાણુ !!!

અતરમા પ્રભુના ઉપયોગે વર્તવું બ્યારે આવી પ્રભુ મહાવીરની
લક્ષિતમા એકવર્ષપર્યંત વા છ માસ પર્યંત વા છેવટે ત્રણ દિવસ સુધી
રહેવાથી મન્તદશા અનુભવાય છે ત્યારે આત્મમહાવીરપ્રભુનો
સાક્ષાત્કાર થાય છે એવી શુદ્ધપ્રેમ લક્ષિતની ઝાળી આવ્યા પછી
મ્હને પ્રભુની સાથે આત્મસંબંધ થયો છે એમ આત્મા પ્રકાશે છે

શ્રી મહાવીરપ્રભુનો ક્ષણેક્ષણે જાપ કરવો, તેથી હૃદયની
શુદ્ધિ થાય છે શ્રીમહાવીરપ્રભુનો નામ જપતા અમૃત કરતા
અધિક રસ લાભે છે ત્યારે આત્મશુદ્ધિ થાય છે પ્રભુમહાવીરનો
જાપજપતા જપતા દુનિયાદારીના લાનથી બેલાન થેજતા આત્માનુભવ
પ્રગટે છે ઝઞ અર્ધ મહાવોર જાપ કરેગોવાર જપતા જપયો
ગની સિદ્ધિ થાય છે ગમે તેવા પ્રસંગમાં પ્રભુમહાવીરનું સ્મરણ
થના આત્મા આત્માનો ઉદ્ધાર કરે છે પ્રભુમહાવીરદેવપર પૂર્ણ
શ્રદ્ધાપ્રેમ મૂકીને પ્રભુમહાવીરના ચિત્ત રાખી સર્વ કર્તવ્ય કર્મ
કરવા ત્યાગી અને પ્રભુમહાવીરના લક્ષ્મી સાધુસતપર પૂર્ણશ્રદ્ધા
પ્રેમ ધારતા પરમાત્મપદની પ્રાપ્તિ થાય છે મનકિતકાયક શુરપર
પૂર્ણશ્રદ્ધાપ્રેમ ધારીને લક્ષ્મીનો આત્માની શુદ્ધિ કરે છે
શુરનાપુર પૂર્ણશ્રદ્ધા અને પ્રેમથીજ પોતાની દશા પાકે છે
શુરની આજ્ઞાને માનવામાં અધશ્રદ્ધા પણ અનંતગુણી આત્મશુદ્ધિ
કારક છે શુદ્ધિવાદથી દેવશુરધર્મની નેવાલક્ષિતમા શુદ્ધતા પ્રકટે
છે, કેટલીક અગમ્ય બાબતોમાં શુદ્ધિવાદથી કંઈ આત્માની જાગૃતિ
થતી નથી સાસારિક દલિતપદાર્થોની મોહબળમાં આસક્ત ન
થતા દેવશુરધર્મપર આસક્ત થવું આજ માર્ગથી શુદ્ધાત્મપ્રભુની
પ્રમટતા થાય છે આત્માનો આનંદસ આખવો, તેજ પ્રભુની પ્રાપ્તિ
છે અને તેજ મનુષ્યજન્મનું કર્તવ્ય છે આત્મામાં પૂર્ણ આનંદ
રસ છે તે જગપદાર્થમાં નથી સ્વપ્નમુખસમાન દુનિયાદારીના
દલિતમુખમાં શું ગયવું ? શુ માયવું ? આત્મામાં પરમેશ્વરતા
છે તેને પ્રકટાવવી જોઈએ જૈનધર્મશાસ્ત્રોમાં સર્વજ્ઞ શ્રીપ્રભુમહા-

લીટ સમાન છે એન આત્મા જ્યારે અનુભવ થામે છે ત્યાં ૫
રમાનદની ટહેરોથી પૂર્ણપ્રભુનું પ્રાકટ્ય કરે છે

ક્ષણે ક્ષણે અરિહત મહાવીરનું સ્મરણ કરવું લઘુ બાળક
જેમ માતાના વિયોગે રડે છે અને માતાને પોકારે છે તેમ પ્રભુ
મહાવીરદેવનું ન્હાના બાળકની પેઠે સ્મરણ કરવું અને પ્રભુના
નામના જાપે પ્રભુનો પોકાર કરવો પ્રભુના બાહ્યાતરસ્વરૂપના
દર્શન કરવા ગુદ્ગપ્રેમથી ગાડા ઘેલા જેવા બની જવું ક્ષણે
ક્ષણે પાપવિચારોથી બચવા માટે પ્રભુમહાવીરદેવને પ્રાર્થના
કરવી તે પ્રમાણે શુરની પણ પ્રાર્થના કરવી મનમાં એક કુપ્ત
વિચાર થતાની સાથે પ્રભુ મહાવીર દેવનું નામ જાપી રાંધ જવું
અને પ્રભુને રડી રડી પ્રાર્થના કરવી અને ન્હાનું બાલક જેમ
માતાના ખોળામાં લપાઈ જાય છે તેમ પ્રભુ મહાવીર અને શુરના
શરણમાં લપાઈ જવું અને વારંવાર દેવશુરના નામ સ્મરણમાં
મનને જોડવું જે કંઈ દુઃખ પડે છે તે આત્માની ભાવી ઉન્નતિ
માટે છે એમ માની પ્રભુમહાવીરદેવપર પૂર્ણવિશ્વાસ, પ્રેમ
ધારવો ગાડો મનુષ્ય જેમ બાહિરના મળ ધથી ડાઘો જણાતો
નથી તેમ બાહિર દુનિયાદારીમાં ગાડા જેવા થઈ જવું અને
દેવશુરની શ્રદ્ધાપ્રેમની ધૂનમાં મગ્ન થવું આજીવિકાદિ ચિંતા
એને ફેડી દેવો અને હૃદયના પરમાત્મા વિના અન્ય કશું કંઈ
પ્રિય ગણવું નહીં આવી દશાની ઘેન આવ્યા પછી પ્રભુજીવને
જીવવાની શરૂઆત થાય છે જ્યાં ત્યાં સતોમાં આત્મમહાવીર
દેવનો અતઃ આવિર્ભાવ દેખવો અને તેઓને દેખી ગાડા ઘહેલા
આનંદી બની જવું પ્રભુમહાવીરની ભજનની ધૂનમાં દુનિયાના
વિવેકનો દૃઢિમ વેપ ઉતારી દેવો તથા વાદવિવાદતર્કબુદ્ધિની
ઘેલછા ઉતારી દેવી અને સર્વવિન્ધ છે તે પ્રભુનો બાગ છે એમ
જાણી કોઈ જીવસબંધી પ્રભુથી જુદો વિચાર કરવો નહિ
,સર્વજીવોને ખમાવી દેવા સુખે પ્રભુનું નામ પ્રેમથી જાપીને

અતરમા પ્રભુના ઉપયોગે વર્તવું ત્યારે આવી પ્રભુ મહાવીરની
લક્ષિતમા એકવર્ષપર્યંત વા છ માસ પર્યંત વા છેવટે ત્રણ દિવસ સુધી
રહેવાથી મસ્તદશા અનુભવાય છે ત્યારે આત્મમહાવીરપ્રભુનો
સાક્ષાત્કાર થાય છે એવી શુદ્ધપ્રેમ લક્ષિતની આખી આવ્યા પછી
મ્હને પ્રભુની સાથે આત્મસંબંધ થયો એ એમ આત્મા પ્રકાશે છે

શ્રી મહાવીરપ્રભુનો ક્ષણેક્ષણે જાપ કરવો, તેથી હૃદયની
શુદ્ધિ થાય છે શ્રીમહાવીરપ્રભુનો નામ જપતા અમૃત કરતા
અધિક રસ લાગે છે ત્યારે આત્મશુદ્ધિ થાય છે પ્રભુમહાવીરનો
જાપ જપતા જપતા દુનિયાદારીના લાનથી બેલાનયેજતા આત્માનુભવ
પ્રાપ્ત છે ઐઞ મહાવોર જાપ ઝગેઝગાર જપતા જપયો
જની સિદ્ધિ થાય છે ગમે તેવા પ્રસંગના પ્રભુમહાવીરનું અમરવ
થના આત્મા આત્માનો ઉદ્ધાર કરે છે પ્રભુમહાવીરદેવપદ પૂર્ણ
ત્રદાપ્રેમ મૂકીને પ્રભુમહાવીરના ચિત્ત રાખી મર્વ કર્તવ્ય કર્મ
કરવા, ત્યાગી અને પ્રભુમહાવીરના ભક્ત સાધુસતપર પૂર્ણશ્રદ્ધા
પ્રેમ ધારતા પરમાત્મપદની પ્રાપ્તિ થાય એ સંપ્રકિતદાયક શુદ્ધપદ
પૂર્ણશ્રદ્ધાપ્રેમ ધારીને ભક્તજનો આત્માની શુદ્ધિ કરે છે
શુદ્ધનાપદ પૂર્ણશ્રદ્ધા અને પ્રેમવીજ પોતાની દશા પાકે છે
શુદ્ધની ગાજાને માનવામા અધશ્રદ્ધા પણ અનતશુદ્ધી આત્મશુદ્ધિ
કારક છે બુદ્ધિવાદવી દેવશુદ્ધર્મની સેવાલક્ષિતમા ગુપ્તતા પ્રકટે
એ, ડેટલીડ અગમ્ય બાબતોમા બુદ્ધિવાદથી કંઈ આત્માની જાગૃતિ
થતી નથી સાસારિક દલિતપદાર્થોની મોહભાગમા આસક્ત ન
થતા દેવશુદ્ધર્મપદ આસક્ત થવું આવ માર્ગથી શુદ્ધાત્મપ્રભુની
પ્રગટતા થાય છે આત્માનો આનંદસ આજવો, તેજ પ્રભુની પ્રાપ્તિ
એ અને તેજ સનુષ્ઠજન્મનું કર્તવ્ય એ આત્મામા પૂર્ણ આનંદ
રસ છે તે જડપદાર્થમા નથી સ્વપ્નનુષસમાન દુનિયાદારીના
વલ્લિકસુખમા શું ગયવું ? શું માયવું ? આત્મામા પરમેશ્વરતા
એ તેને પ્રકટાવવી જોઈએ જૈનધર્મશાસ્ત્રોમા મર્વજ શ્રીપ્રભુમહા-

વીરદેવે આત્માનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું છે તેનો અભ્યાસપૂર્વક અનુ-
 ભવ આવ્યો છે સર્વયોગોનો સમ્યગ્ અનુભવ આવ્યો છે અને ક્ષયો
 પશ્યમાવીયજ્ઞાનાનંદથી આત્માની શુદ્ધિનો અનુભવ પામી
 આત્માનીમૂર્તિ પંખાત્મતા પ્રાપ્ત કરવા આત્મોપયોગે રહેવાય છે
 સાકારપદાર્થોમા ન્યાસુધી ગગાદિક વૃત્તિ થાય છે ત્યાસુધી
 સાકારમૂર્તિપૂજાની આવશ્યકતા છે જડવસ્તુઓના આલબન વિના
 રહેવાતુ ન હોય ત્યાસુધી શુદ્ધના અને ધર્મશાસ્ત્રોના આલબનની
 જરૂર છે કોઈપણ મનુષ્યના પરિચયવિના જનારે સદા એકલા રહે-
 વાથી રસ પડે ત્યારે શુદ્ધ સતસાધુના આલબનનો ત્યાગ કરવો
 શુકલવ્યાનના આલબનસુધી શુદ્ધના આલબનની જરૂર છે
 સાધુમતના આલબન વિના એક સણમાત્ર પણ ન રહેવું કલિ
 યુગમા આત્માના જ્ઞાનદર્શનચારિત્રધર્મની પ્રાપ્તિ માટે શુદ્ધસેવા
 ભક્તિની અતિશય જરૂર છે શુદ્ધના દર્શન કરીને તથા વદન
 કરીને ખાવું દુનિયાની બાહ્યોન્નતિમા શુદ્ધિના સ્થિર રહીશકાય
 નહિ અને આધ્યાત્મિકપ્રગતિમા શુદ્ધિના સ્થિર રહી શકાય
 નહિ આત્માની શુદ્ધતા અને સુક્તિમાટે શુદ્ધની સેવાભક્તિ કરીને
 જ આ મજ્જાન મેળવવું શુદ્ધ કહે તેમ કરવું પણ શુદ્ધ કરે તેમ
 ન કરવું શુદ્ધમ લેઈને ધાર્મિકશાસ્ત્રોનું અધ્યયન મનન કરવું
 શુદ્ધની સેવાભક્તિવિના શુદ્ધપ્રાપ્તિ મેળવેલું જ્ઞાન ફળતું નથી
 શુદ્ધમુખથી જે શ્રવણ કળ્યામા આવે છે અને તેથી આત્માની
 જેટલી શુદ્ધિ થાય છે તેટલી પોતે બાકે ધર્મશાસ્ત્રો વાચવાથી
 શુદ્ધિ વધી નથી ઉલટું અવશ્ય પતિષ્ઠામ ન થવાનો સંભવ રહે
 છે શુદ્ધમાથે કર્મથી ભજીને સુક્તિની પ્રાપ્તિ થાય છે નશુરાને
 શુદ્ધ ન જણાય તેમા તેની અનુદ્યુષ્ઠિ અને મિથ્યામોહકારણ
 છે નશુરામા અન્યસાત્વિકશુભો હોય તોપણ તેથી તે સમ્યગ્દષ્ટિને
 પામી શકતો નથી સુક્તિના દ્વાર સુધી જઈને નશુરો પાછો
 પડે છે દરરોજ શુદ્ધસતના દર્શનસેવાભક્તિના લાભ્યા રહેવું
 શુદ્ધજ્ઞાન આપે તોજ સેવાભક્તિ કરી એવા પ્રતિબદ્ધતાની આશા

ચિના નિષ્કામભાવે ગુરૂની સેવાલક્ષિત કરવી ગુરૂની મહત્તા
 આગળ ઇન્દ્રનાગેન્દ્ર દેશનેતા રાજા વગેરેની મહત્તા તે નાકના
 લીંટ સમાન બાંધવી. ગુરૂની સેવાલક્ષિતથી ગુરૂ સહેજે રીઝ પામીને
 જે જ્ઞાન આપે છે તે આત્મરૂપે પરિણમે છે અને તેથી આત્માની
 શુદ્ધિ થાય છે અને આત્માનુભવ પ્રગટે છે આત્માના આનંદ
 ગ્સની ખુમારી પ્રગટે છે ગુરૂવી પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કરી
 સાકાય છે ગુરૂચિના એટલા ધર્મશાસ્ત્રોથી પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર
 થતો નથી જ્યારે ટોણ માથે ગુરૂ કરે, શિષ્યદીક્ષા થહણુ કરે
 ત્યારે ગુરૂએ લક્ષ્મણે પરમાત્મા તરફ લેઈ જવો નશુરાને
 ગુરૂ જે જ્ઞાન આપે છે તે તેથી નશુરાને ફલની પ્રાપ્તિ વતી
 નથી અને ગુરૂને કાયાદિ કલેશ જ થાય છે તેથી પરમાત્મપદની
 પ્રાપ્તિ ઇચ્છનારે ગુરૂન માથે ગુરૂ તરીકે કરવા અને ગુરૂ પાસેથી
 ઝૂં અર્હુપદાવીર મત્ર લેઈ તેનો જાપ જપવો અને જૈન બની
 ધર્મની આરાધના કરવી

ૐ અર્હ મહાવીર શાન્તિ ૩

વીરદેવે આત્માનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું છે તેનો અભ્યાસપૂર્વક અનુ-
 ભવઆલ્ચે છે. સર્વયોગોનો સમ્યગ્ અનુભવ આ યો છે અને ક્ષયો
 પથમભાવીયજ્ઞાનાનદથી આત્માની શુદ્ધિનો અનુભવ પામી
 આત્માનીમૂર્તિ પરમાત્મતા પ્રાપ્ત કરવા આત્મોપયોગે રહેવાય છે
 સાકારપદાર્થોમા જ્યાંમુખી સંગાદિક વૃત્તિ થાય છે ત્યાંમુખી
 સાકારમૂર્તિપૂજાની આવશ્યકતા છે જડવસ્તુઓના આલબન વિના
 રહેવાતું ન હોય ત્યાંમુખી શુદ્ધના અને ધર્મશાસ્ત્રોના આલબનની
 જરૂર છે ડોઠપાત્ર મનુષ્યના પરિચયવિના જનારે સદા એકલા રહે-
 વાથી વસ પડે ત્યારે શુદ્ધ સતસાધુના આલબનનો ત્યાગ કરવો
 શુકલધ્યાનના આલબનમુખી શુદ્ધના આલબનની જરૂર છે
 માધુસૂતાના આલબન વિના એક ક્ષણમાત્ર પણ ન રહેવું કલિ
 યુગમા આત્માના જ્ઞાનદર્શનચારિત્રધર્મની પ્રાપ્તિ માટે શુદ્ધેવા
 ભજિની અતિશય જરૂર છે શુદ્ધના દર્શન કરીને તથા વદન
 કરીને ખાવું દુનિયાની બાહ્યોન્નતિમા શુદ્ધિના સ્થિર રહીશકાય
 નહિ અને આધ્યાત્મિકપ્રતિમા શુદ્ધિના સ્થિર રહી શકાય
 નહિ આત્માની શુદ્ધતા અને સુક્તિમાટે શુદ્ધની સેવાભક્તિ કરીને
 જ આત્મજ્ઞાન મેળવવું શુદ્ધ કહે તેમ કરવું પણ શુદ્ધ કરે તેમ
 ન કરવું શુદ્ધગમ લેઈને ધાર્મિકશાસ્ત્રોનું અધ્યયન મનન કરવું
 શુદ્ધની સેવાભક્તિવિના શુદ્ધપાસેથી મેળવેલું જ્ઞાન ક્ષણતું નથી
 શુદ્ધમુખથી જે શ્રવણ કરવામા આવે છે અને તેથી આત્માની
 જેટલી શુદ્ધિ થાય છે તેટલી પોતે બાકે ધર્મશાસ્ત્રો વાચવાથી
 શુદ્ધિ વધી નથી ઉલટું અવશ્ય પરિણામ ન થવાનો સંભવ રહે
 છે શુદ્ધમાથે કર્નાથી ભક્તોને સુક્તિની પ્રાપ્તિ થાય છે નશુરાને
 શુદ્ધ ન જણાય તેમા તેની અશુદ્ધશુદ્ધિ અને મિથ્યામોહકારણ
 છે નશુરામા અન્યસાત્વિકશુદ્ધિ હોય તોપણ તેવી તે સમ્યગદષ્ટિને
 પામી શકતો નથી સુક્તિના દ્વાર મુખી જઈને નશુરા પાડો
 પડે છે દરરોજ શુદ્ધસતના દર્શનસેવાભક્તિના ભૂખ્યા રહેવું
 શુદ્ધજ્ઞાન આપે તોજ સેવાભક્તિ કરવી એવા પ્રતિબદ્ધતાની આશા

વિના નિષ્કામભાવે શુરની નેવાલકિત કરવી શુરની મહત્તા આગળ ઈન્દ્રનાગેન્દ્ર દેશનેતા રાજા વગેરેની મહત્તા તે નાકના લીંટ સમાન જાણવી. શુરની સેવાલક્ષિતથી શુર સહેજે રીઝ પામીને જે જ્ઞાન આપે છે તે આત્મરૂપે પરિણમે છે અને તેથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે અને આત્માનુભવ પ્રગટે છે આત્માના આનંદ રસની ખુમારી પ્રગટે છે શુરથી પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કરી શકાય છે શુરવિના એકલા ધર્મશાસ્ત્રોથી પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થતો નથી જ્યારે કોઈ માટે શુર કરે, શિષ્યશિક્ષા ગ્રહણ કરે ત્યારે શુરએ ભક્તશિષ્યને પરમાત્મા તરફ લેઈ જવો નશુરાને શુર જે જ્ઞાન આપે છે તો તેથી નશુરાને ફલની પ્રાપ્તિ થતી નથી અને શુરને કાયાદિ કલેશ જ વાય છે તેથી પરમાત્મપદની પ્રાપ્તિ ઇચ્છનારે શુરન માટે શુર તરીકે કરવા અને શુર પાસેથી ૐ અર્હમહાવીર મત્ર લેઈ તેનો જાપ જપવો અને જૈન યાત્રી ધર્મની આરાધના કરવી

ૐ અર્હ મહાવીર શાન્તિ ૩

વીરદેવે આત્માનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું છે તેનો અભ્યાસપૂર્વક અનુ-
 ભવ્યાવ્યો છે સર્વયોગોનો સમ્યગ્ અનુભવ આવ્યો છે અને ક્ષયો
 પશ્યમાવીયજ્ઞાનાનદથી આત્માની શુદ્ધિનો અનુભવ પામી
 આત્માનીમૃષ્ટુ પરમાત્મતા પ્રાપ્ત કરવા આત્મોપયોગે રહેવાય છે
 સાકારપદાર્થોમા જ્યાંસુધી રાગાદિક વૃત્તિ થાય છે ત્યાંસુધી
 સાકારમૂર્તિપૂજાની આવશ્યકતા છે જડવસ્તુઓના આલબન વિના
 રહેવાતું ન હોય ત્યાંસુધી શુદ્ધના અને ધર્મશાસ્ત્રોના આલબનની
 જરૂર ડોઠપણ મનુષ્યના પરિચયવિના જ્યારે સદા એકલા રહે
 વાથી રસ પડે ત્યારે શુદ્ધ સતમાધુના આલબનનો ત્યાગ કરવો
 શુકલધ્યાનના આલબનસુધી શુદ્ધના આલબનની જરૂર છે
 સાધુસતતા આલબન વિના એક ક્ષણમાત્ર પણ ન રહેવું ઠલિ
 યુગમા આત્માના જ્ઞાનદર્શનચારિત્રધર્મની પ્રાપ્તિ માટે શુદ્ધસેવા
 ભક્તિની અતિશય જરૂર છે શુદ્ધના દર્શન કરીને તથા વદન
 કરીને ખાણ દુનિયાની બાહ્યોન્નતિમા શુદ્ધિના સ્થિર રહીશકાય
 નહિ અને આધ્યાત્મિકપ્રગતિમા શુદ્ધિના સ્થિર રહી શકાય
 નહિ આત્માની શુદ્ધતા અને મુક્તિમાટે શુદ્ધી સેવાભક્તિ કરીને
 જ પ્રાત્મજ્ઞાન મેળવવું શુદ્ધ કહે તેમ કરવું પણ શુદ્ધ કરે તેમ
 ન કરવું શુદ્ધગમ લેઈને ધામિકશાસ્ત્રોનું અધ્યયન મનન કરવું
 શુદ્ધી સેવાભક્તિવિના શુદ્ધપાસેથી મેળવેલું જ્ઞાન ફળતું નથી
 શુદ્ધમુખથી જે ધ્રુવજી કૃપામા આવે છે અને તેથી આત્માની
 જેટલી શુદ્ધિ થાય છે તેટલી પાતે જાતે ધર્મશાસ્ત્રો વાચવાથી
 શુદ્ધિ વતી નથી ઉલટું અવળું પરિણામ ન થવાનો સંભવ રહે
 છે શુદ્ધમાયે કર્મથી ભક્તોને મુક્તિની પ્રાપ્તિ થાય છે નશુરાને
 શુદ્ધ ન જણાય તેમા તેની અશુદ્ધશુદ્ધિ અને મિથ્યામોહકારણ
 છે નશુરામા અન્યસાત્વિકગુણો હોય તોપણ તેથી તે સમ્યગ્દષ્ટિને
 પામી શકતો નથી મુક્તિના દ્વાર સુધી જઈને નશુરા પાછો
 પડે છે દરરોજ શુદ્ધસતતા દર્શનસેવાભક્તિના ભૂખ્યા રહેવું
 શુદ્ધજ્ઞાન આપે તોજ સેવાભક્તિ કરવી એવા પ્રતિબદ્ધતાની આશા

